

School of Theology at Claremont

1001 1393920

Heland H. Carlson

PT
9767
J4
1905
6599
5
JERUSALEM. I.

I DALARNE

AF

SELMA LAGERLÖF

FEMTE UPPLAGAN

STOCKHOLM

ALBERT BONNIERS FÖRLAG

STOCKHOLM

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1905

TILL

SOPHIE ELKAN

MIN KAMRAT

I LIF OCH DIKTNING

334209

INLEDNING

Ingmarssönerna.

I.

DET VAR EN UNG KARL, som gick och plöjde sitt träde en sommarmorgon. Solen sken ljufligt, gräset var vått af dagg, och luften var så frisk, så att det kan inga ord beskrifva. Hästarna voro smått yra af morgonluften och drogo fram plogen som på lek. De hade en helt annan lunk än den vanliga, karlen fick nära nog springa för att kunna följa dem.

Jorden, som vändes upp af plogen, låg svart-brun och sken af fukt och fetma, och han, som plöjde, gick och gladde sig åt att snart få så råg där. Han tänkte för sig själf: »Hur kan det vara, att jag stundom gör mig så svåra bekymmer och tycker, att det är tungt att lefva? Kan det behövas något mer än solsken och vackert väder för att vara säll som ett Guds barn i himmelen?»

Det var en lång, ganska bred dal, som var rutad af en massa gula och gulgröna sädesfält samt

dessutom af slagna klöfvervallar, af blommande potatisland och af små, blåblommiga linåkrar, som öfversväfvades af en ofantlig mängd hvita fjärilar. Och liksom för att göra allt fullkomligt reste sig midt på dalbotten en mäktig, gammal bondgård med många grå uthus och ett stort, rödmåladt boningshus. Den hade två höga, förvuxna päron-träd stående vid gafveln, ett par ungbjörkar vid porten, stora vedstaplar på den gröna gårdsplanen och några väldiga halmstackar bakom ladugårdslängan. Det var likaså vackert att se den resa sig midt ibland de jämna åkrarna, som det är att se ett stort fartyg höja sig med master och segel öfver den breda hafsytan.

»Och en sådan gård, som du har!» tänkte han, som plöjde. »Där finnas många vältimrade hus och god boskap och raska hästar och tjänare, som äro trogna som gull. Du är då åtminstone så rik som någon i häradet, och aldrig behöfver du frukta för att bli utfattig.

»Ja, det är nu inte heller fattigdom jag är rädd för,» sade han som svar på sin egen tanke. »Jag skulle vara nöjd, om jag bara vore lika bra karl som min far och farfar.

»Det var dumt, att jag kom in på de här tankarna,» sade han, »ty jag var så glad nyss. Men tänk nu bara på den här enda saken! I fars tid rättade sig alla grannarna efter honom i allt han gjorde: samma morgon han började slåttern, började de, och samma dag, som vi togo till med att plöja trädet på Ingmarsgården, satte de plogen i jorden

hela dalen uppefter. Men nu har jag plöjt här i ett par timmar redan, utan att någon har börjat hvässa en plogbill en gång.

»Jag tror, att jag har styrt gården så väl som någon, som har hetat Ingmar Ingmarsson,» sade han. »Jag har fått mer för mitt hö, jag, än far, och jag nöjer mig inte med de små gräsgångna diken, som löpte genom åkern på hans tid. Och en sanning är det, att jag inte far så illa fram med skogen som far och bränner ned den till svedjeland.

»Det känns tungt många gånger,» sade karlen, »det är inte alltid jag tar det så lätt som i dag. När far och farfar lefde, då hette det, att Ingemarerna hade lefvat så länge i världen, att de visste hur Vår Herre ville ha det, och folk rent af tiggde dem, att de skulle regera öfver socknen. De satte till både präst och klockare, de bestämde både när älfven skulle rensas och hvar det skulle byggas skolhus. Men mig frågar ingen till råds, och jag har ingenting att bestämma öfver.

»I alla fall är det märkvärdigt hvad bekymmer kunna kännas lätta att bära så här i morgonen. Nu skulle jag nästan kunna skratta åt alltsammans. Och ändå är jag rädd för att det blir värre för mig till hösten än någonsin. Om jag gör det jag nu tänker på, kommer hvarken prosten eller häradshöfdingen att skaka hand med mig på kyrkovallen om söndagen, och det ha de ändå hållit i med ända tills nu. Jag blir inte en gång invald i fattigvårdsstyrelsen, och aldrig kan jag tänka på att bli kyrkovärd.»

Aldrig går det så lätt att tänka, som då man går så där och följer efter plogen fåra upp och fåra ned. Ensam är man, och ingenting är det, som förströr, annat än kråkorna, som vandra fram öfver plöjslorna och plocka efter mask. Karlen tyckte, att tankarna tillkommo så lätt inne i hans hufvud, som om någon hade hviskat dem i hans öra. Och eftersom han sällan kunde tänka så redigt och snabbt som denna dag, blef han glad och upplifvad af det. Han började tycka, att han gjorde sig onödiga bekymmer, han sade till sig själf, att ingen begärde af honom, att han skulle störta sig i olycka.

Han tänkte, att om hans far hade lefvat nu, skulle han ha frågat honom om detta, såsom han hade brukat fråga honom till råds i alla svåra saker. Han blef otålig öfver att inte fadern var till hands, så att han kunde få spörja honom.

»Visste jag bara vägen,» sade han och började le och glädjas åt tanken, »så skulle jag nog gå till honom. Jag undrar hvad Stor Ingmar skulle säga, om jag en vacker dag komme vandrande till honom. Jag tänker han sitter på en stor gård med många åkrar och ängar och stora hus och stor, brun boskap, ingen svart och ingen brokig, såsom han ville ha det härnere. När jag så kommer in i storstugan . . .»

Plöjaren stannade med ens midt på åkern. Han såg upp och skrattade. De här tankarna gjorde honom ett otroligt nöje, och de löpte i väg med honom, så att han knappt visste om han var kvar

på jorden. Han tyckte, att han helt hastigt hade kommit ända upp till sin gamle far i himlen.

»När jag så kommer in i storstugan,» fortfor han, »sitter där fullt af bondkarlar kring väggarna, som alla ha grårödt hår och hvita ögonbryn och stor underläpp och äro så lika far, som ett bär är likt ett annat. När jag får se, att det är så mycket folk, så blir jag blyg och stannar nere vid dörren. Men far sitter högst uppe vid bordet, och så fort han får se mig, säger han: 'Välkommen du, Lill Ingmar Ingmarsson!' Och så kommer far upp till mig. — 'Jag skulle allt vilja tala ett par ord med er, far,' säger jag, 'men här äro så många främmande.' — 'Å, det är bara släkten,' säger far, 'de här karlarna ha alla bott på Ingmarsgården, och den äldste af dem är ända från hedenhös.' — 'Ja, men jag ville allt tala ett par ord med er ensam.'

»Så ser far sig om och tänker på om han skall gå in i lillkammaren, men eftersom det bara är jag, så går han ut i köket. Där sätter far sig på spishällen och jag på huggkubben. — 'Det är en bra gård, som ni har här, far,' säger jag. — 'Den är bra nog,' säger far. — 'Hur står det till hemma på Ingmarsgården?' — 'Där går det bra,' säger jag, 'förra året fingo vi tolf riksdaler för ett skeppund hö.' — 'Är det möjligt?' säger far. 'Jag tror du är kommen hit för att göra narr af mig, Lill Ingmar.'

»Men med mig går det dåligt,' säger jag. 'Ständigt får jag höra, att ni, far, var vis som Vår Herre

själf, men mig frågar ingen efter.' — 'Har du inte kommit in i kommunalnämnden?' frågar nu gubben. — 'Hvarken i skolråd eller kyrkoråd eller i nämnden.' — 'Hvad har du då gjort för ondt, Lill Ingmar?' — 'Å, de säga, att den, som skall ställa för andra, han ska först visa, att han kan ställa bra för sig själf.'

»Så tänker jag, att gubben slår ned ögonen och sitter tyst och funderar. — 'Du skall laga, att du blir gift, Ingmar, och får en bra hustru,' säger han nog om en stund. — 'Men det är just det jag inte kan bli, far,' svarar jag. 'Det finns inte en så fattig bonde i socknen, att han vill ge mig sin dotter.' — 'Tala nu om ordentligt, Lill Ingmar, hur det hänger ihop allt det här!' säger far, och han blir så mild i rösten.

»'Jo, ser ni, far, för fyra år sen, samma år jag kom till gården, friade jag till Brita i Bergskog.' — 'Låt mig se,' säger far, 'bor det någon af vår släkt i Bergskog?' Han har liksom förlorat minnet af hur det är härnere. — 'Nej, men det är välbärgadt folk, och ni minns väl, far, att Britas far är riksdagsman.' — 'Jaja, jaja, men du skulle ha gift dig med någon af vår egen släkt, så att du hade fått en, som känner till de gamla bruken.' — 'Det är allt sant, det, far, det fick jag nog märka också.'

»Nu sitta både far och jag tysta en stund, men så börjar far: 'Det var väl en, som såg bra ut?' — 'Ja,' säger jag, 'hon har mörkt hår och klara ögon och rosor på kinderna. Men hon var

duglig också, så mor var nöjd med att jag skulle ta henne. Det hade nog blifvit bra, men, ser ni, felet var, att hon inte ville ha mig.' — 'Det gör väl detsamma hvad en sådan där tösunge vill.' — 'Det var nog föräldrarna, som tvingade henne att säga ja.' — 'Hur vet du, att hon blef tvingad? Jag tänker hon var glad att få en man, som är så rik som du, Lill Ingmar Ingmarsson.'

»Ånej, glad var hon nog inte, men i alla fall blef det lyst för oss och bröllopsdagen utsatt, och Brita flyttade ned till Ingmarsgården redan före bröllopet för att hjälpa mor. Mor börjar bli gammal och trött, skall jag säga.' — 'Jag ser inte något ondt i allt det där, Lill Ingmar,' säger far och vill liksom muntra upp mig.

»Men det ville inte växa något på åkern det där året, potatisen slog alldeles fel, och korna blefvo sjuka, så att mor och jag tyckte, att vi måste skjuta upp bröllopet ett år. Se, jag tänkte inte det var så noga med vigseln, sedan det var lyst, men det var väl gammaldags att tänka så.' — 'Hade du tagit någon af vår släkt, så hade hon nog gifvit sig till tåls,' säger far. — 'Åja,' svarar jag, 'jag märkte nog, att Brita inte tyckte om det där dröjsmålet, men, ser ni, jag tyckte inte jag hade råd. Vi hade ju haft begrafning på våren, och inte ville vi ta ut pengar på banken.' — 'Ja, det var väl rätt, att du väntade,' säger far. — 'Men jag var allt rädd, att Brita skulle bli missnöjd med att hon skulle få fira dopöl före bröllopet.'

— 'Först och främst får man väl se till, att man har råd.'

»Men för hvar dag blef Brita alltmer tyst och besynnerlig, och jag undrade nog ofta på hvad som gick åt henne. Jag tänkte, att hon längtade hem till sitt, hon hade alltid varit kär i hemmet och föräldrarna. Det går nog öfver, tänkte jag, då hon har fått vänja sig. Hon skall nog komma att tycka om sig på Ingmarsgården. Jag gaf mig till tåls en tid, men så frågade jag mor hvarför Brita hade blifvit så blek och såg så vild ut i ögonen. Mor sade, att det var därför, att hon skulle ha ett barn och att hon nog blefve sig lik igen, bara det var öfver. Jag hade nog en tyst tanke på att Brita gick och rufvade på det, att jag hade skjutit upp bröllopet, men jag var rädd för att fråga om det. Ni vet, far, att ni hade alltid sagt, att det året, då jag gifte mig, skulle det rödfärgas. Och den där rödfärgningen hade jag rakt inte råd med det året. Alltihop blir bra nästa år, tänkte jag.'»

Plöjaren gick och rörde läpparna. Han var så borta i sina tankar, att han alldeles tyckte sig se faderns ansikte framför sig. Jag får lof att lägga fram alltihop riktigt och tydligt och klart för far, tänkte han, så att han kan ge mig ett godt råd.

»Så gick hela vintern, och jag tänkte ofta, att om Brita skulle hålla i med att vara så olycklig, så hade jag hellre velat afstå från henne och sända hem henne till Bergskog, men nu var det för sent det också. Och så kommo vi fram ända till maj.

Då märkte vi en kväll, att hon hade smugit sig bort. Vi sökte henne hela natten, och på morgonen fann en af pigorna reda på henne.'

»Nu har jag svårt att säga något mer, utan jag tystnar, och då frågar far: 'Hon var då väl aldrig död i Guds namn?' — 'Nej, inte hon,' säger jag, och far hör hur jag skälver på rösten. — 'Var barnet födt?' säger far. — 'Ja,' säger jag, 'och hon hade strypt det. Det låg dödt bredvid henne.' — 'Men hon var väl aldrig rätt klok?' — 'Jo, klok var hon nog,' säger jag. 'Hon gjorde det där för att ta hämnd på mig, därför att jag hade tvingat mig till henne. Hon skulle ändå inte ha gjort det, om jag hade gift mig med henne, men nu, sade hon, hade hon tänkt, att då jag inte ville ha mitt barn med ära, skulle jag intet barn ha.' Far blir alldeles tyst af bedröfvelse. — 'Hade du gladt dig åt barnet, Lill Ingmar?' säger han till sist. — 'Ja,' säger jag. — 'Det var synd om dig, att du skulle råka ut för ett dåligt kvinnfolk.'

»Hon sitter väl fängslad nu?' säger far. — 'Ja, hon blef dömd till tre år.' — 'Och det är för detta, som ingen vill ge dig sin dotter?' — 'Ja, men jag har heller ingen frågat.' — 'Och det är därför du ingen makt har i socknen?' — 'De tycka det inte borde ha gått så för Brita. De säga, att om jag hade varit en klok karl som ni, så skulle jag ha talat vid henne och fått veta hvad hon grämde sig öfver.' — 'Det är inte så godt, det är inte så godt för en karl att förstå sig på ett dåligt kvinnfolk.'

»'Nej, far,' säger jag, 'Brita var inte dålig, men hon var en stolt en.' — 'Det kan komma på ett ut,' svarar far.

»Då jag nu märker, att far liksom vill ta mitt parti, så säger jag: 'Det är många, som tycka, att jag hade bort kunna ställa så, att ingen hade fått veta något annat, än att barnet hade varit dödföddt.' — 'Hvarför skulle hon inte stå sitt straff?' säger far. — 'De säga, att om det hade varit i er tid, så hade ni fått pigan, som fann henne, att tiga, så att ingenting hade kommit ut.' — 'Och skulle du då ha gift dig med henne?' — 'Nej, då hade jag väl inte behöft gifta mig med henne. Jag kunde ju ha sändt hem henne till föräldrarna om ett par veckor och fått lysningen upphäfd, därför att hon vantrifdes.' — 'Det kan så vara det, men de kunde inte begära, att du, som är ung, skall vara så klok som en gammal.'

»'Hela socknen tycker, att jag har handlat illa mot Brita.' — 'Hon har väl gjort värre, hon, som har bragt skam öfver hederligt folk.' — 'Ja, men det var jag, som tvingade mig till henne.' — 'Ja, det skulle hon väl bara vara glad åt,' säger han.

»'Tycker ni då inte, att det är min skull, far, att hon har kommit i fängelse?' — 'Jag tänker, att hon har satt dit sig själf, jag.' — Så reser jag mig upp och säger långsamt: 'Ni menar då inte, far, att jag behöfver göra något för henne, då hon kommer ut nu i höst?' — 'Hvad skulle du göra? Skulle du gifta dig med henne?' — 'Ja, jag borde väl det.' Far ser på mig ett tag och frågar: 'Tycker

du om henne?' — 'Nej, hon slog allt ihjäl kärleken för mig.' Så fäller far ned ögonlocken och säger ingenting, utan börjar fundera.

»Se, jag kan inte komma öfver det, far, att jag har vållat olycka,' säger jag. Gubben sitter stilla och svarar inte. — 'När jag såg henne sist, var det på tinget. Där var hon så mjuk, och hon grät så öfver att hon inte hade barnet. Inte ett ondt ord sade hon mot mig, hon tog allt på sig. Det var många, som gräto, far, och domarn höll också på att bli tårögd. Han gaf henne inte heller mer än tre år.'

»Men far säger inte ett ord.

»Det blir svårt för henne nu i höst, då hon skall sitta hemma,' säger jag. 'De bli inte glada åt henne på Bergskog. De tycka, att hon har gjort dem vanheder, och inte kan man vara viss om att de inte låta henne höra det. Det blir för henne att vara hemma jämt, hon kan knappt våga sig i kyrkan. Det blir svårt för henne på alla sätt.'

»Men far svarar inte.

»Men det är inte så lätt för mig att gifta mig med henne,' säger jag. 'Det är inte roligt för den, som har en stor gård, att få en hustru, som drängar och pigor skulle se ned på. Mor skulle inte heller tycka om det. Inte tror jag, att vi skulle kunna bjuda herrskap till oss mer hvarken på bröllop eller begrafning.'

»Alltjämt tiger far.

»Se, på tinget sökte jag hjälpa henne, så godt jag kunde. Jag sade till domarn, att jag hade all

skulden, därför att jag hade tvingat mig till henne. Jag sade också, att jag höll henne så oskyldig, att om hon bara bytte om håg mot mig, så skulle jag gifta mig med henne, den dag som var. Jag sade så, därför att hon skulle få en mildare dom. Men fast hon har skrivit två bref till mig, så är det ingenting, som tyder på att hon har bytt om håg. Så att ni förstår, far, att jag är inte bunden att gifta mig med henne för det talets skull.'

»Och far sitter och funderar och är alldeles tyst.

»'Jag vet, att detta är att taga saken efter människosätt, och vi Ingemarar ha alltid velat stå väl med Vår Herre. Men ibland tänker jag, att Vår Herre kanske inte är med om att en mörderska skulle bli så upphöjd.'

»Och far bara tiger.

»'Ni får komma ihåg, far,' säger jag, 'hur svårt den har det, som låter en annan pinas utan att försöka hjälpa. Jag tänker, att alla i socknen skola tycka, att det är orätt, men jag har haft det för tungt de här åren för att inte försöka göra något, då hon blir fri.'

»Far, han sitter orörlig.

»Då får jag nästan tårarna i halsen och säger: 'Ser ni, jag är en ung karl, och det är mycket, som jag förlorar, om jag tar henne. De ha tyckt, att jag har ställt galet för mig förut, de skola tycka än värre efter detta.'

»Men jag kan inte få far att säga något.

»'Men jag har tänkt så här också, att det är besynnerligt, att vi Ingemarar ha blifvit behållna

vid gården i många hundra år, medan alla andra gårdar ha bytt om ägare. Och så tänker jag, att det är därför, att Ingemarerna ha sökt att gå Guds vägar. Vi Ingemarer behöfva inte frukta människor, vi skola bara gå Guds vägar.'

»Då lyfter gubben på ögonen, och så säger han: 'Det här är en svår fråga, Ingmar. Jag tror, att jag skall gå in och fråga de andra Ingmars-sönerna.' Och så går far in i storstugan, och jag blir sittande. Och där får jag sitta och vänta och vänta, och far kommer inte tillbaka. Så, när jag har väntat i många timmar, blir jag led och går in till far. — 'Ge dig till tåls därute, Lill Ingmar!' säger far. 'Det här är en svår fråga.' Och jag ser alla de gamla, hur de sitta med slutna ögon och fundera. Och jag väntar och väntar, och jag väntar väl än.»

*

Han följde småleende efter plogen, som nu framskred helt sakta, som om hästarna behöfde hvila. När han kom fram till dikeskanten, drog han in tömmarna och höll stilla. Han hade blifvit alldeles allvarsam.

»Det är märkvärdigt, då man frågar någon till råds, då märker man själf hvad som är rätt, ännu medan man frågar, då ser man på en gång hvad man inte har kunnat finna ut på hela tre år. Nu skall det få bli, som Gud vill.»

Han kände, att han måste göra det, och på samma gång syntes det honom så tungt, att allt

mod förgick honom, då han tänkte därpå. »Må Gud stå mig bi!» sade han.

Emellertid var inte Ingmar Ingmarsson den ende, som var ute i den tidiga morgonstunden. Nere på en stig, som slingrade fram mellan åkrarna, kom en gammal man gående. Det var inte svårt att se hvad han hade för yrke, ty han hade en lång rödfärgsborste på axeln och var nedstänkt af färgfläckar alltifrån mössan och ända ut på skospetsen. Han såg sig ofta omkring, såsom vandrande rödfärgare brukar, för att finna en gård, som var omålad, eller en, där färgen var urblekt och afregnad. Han tyckte sig se än en, än en annan, som passade honom, men hade svårt att bestämma sig. Ändtligen kom han upp på en liten kulle och fick syn på Ingmarsgården, som låg stor och väldig nere på platta dalbotten. »Å, Herre Gud!» sade han högt och tvärstannade i sin glädje. »Boningshuset har inte varit måladt på hundra år, det är ju svart af ålder, och uthusen ha aldrig sett färg. Och en sådan mängd byggnader!» utbrast han. »Här har jag arbete ända till hösten.»

Han hade inte gått långt, så varseblef han en karl, som gick och plöjde. Se där är en bonde, som är bosatt här och känner till trakten, tänkte rödfärgaren; af honom kan jag få veta hvad jag behöfver veta om gården därborta. Han vek af från vägen och gick in på trädet samt frågade Ingmar hvad det var för en stor gård och om han trodde, att de skulle vilja låta rödfärga där.

Ingmar Ingmarsson ryckte till och såg på karlen, som hade han varit en gast. Gud, jag menar, att det är en rödfärgare, tänkte han, och han kommer just nu! Han blef alldeles förbluffad och kunde inte komma sig för med att svara.

Han kom så tydligt ihåg, att hvarje gång någon hade sagt till fadern: »Ni skulle allt låta rödfärga det där stora, stygga huset ert, fader Ingmar,» hade alltid gubben svarat, att det skulle han göra, det året Ingmar gifte sig.

Rödfärgaren frågade än en gång och än en gång, men Ingmar stod tyst, som om han inte hade förstått.

»Ha de nu blifvit färdiga med svaret däruppe i himmelen?» undrade han. »Är det här bud från far, att han vill, att jag skall gifta mig i år?»

Han var så slagen af tanken, att han utan vidare lofvade karlen, att han skulle få arbete hos honom.

Sedan gick han vid plogen mycket rörd och nästan lycklig. »Du skall få se, att det inte blir så tungt att göra det nu, sedan du så säkert vet, att far vill det,» sade han.

II.

Ett par veckor senare stod Ingmar och skurade en sele. Han såg ut att vara i dåligt lynne, och arbetet gick trögt för honom. Om jag vore Vår Herre, tänkte han, gned ett par tag och började på nytt. Om jag vore Vår Herre, skulle jag laga, att en sak blefve gjord i samma stund, som man hade fattat beslut om att göra den. Jag skulle inte ge folk så lång tid att tänka och tänka om igen och grubbla öfver allt, som står i vägen. Jag skulle inte bry mig om att ge dem tid att blanka seldonen och måla åkkärran, jag skulle ta dem direkt från plogen.

Han hörde en kärra rulla på vägen, såg ut och kände genast igen hästen och åkdonet. »Riksdagsman från Bergskog kommer hit!» ropade han inåt köket, där hans mor gick och sysslade. Strax hörde han, att hon lade ved i spisen och att kaffekvarnen kom i gång.

Riksdagsmannen körde in på gården. Där blef han sittande utan att stiga ur. — »Nej, jag skall inte gå in,» sade han, »jag vill bara tala ett par ord med dig, Ingmar. Jag har ondt om tid, skall ned till sockenstugan på stämman.» — »Mor ville nog bjuda på kaffe,» sade Ingmar. — »Tack, men jag får passa på tiden.» — »Det var längesedan riksdagsman var här nu,» sade Ingmar och trugade.

Hans mor kom också ut på dörrtröskeln och hjälpte till. — »Inte skall väl riksdagsman resa, utan komma in och få en tår kaffe?» Ingmar knäppte upp fot-sacken, och riksdagsmannen började röra på sig. — »Ja, när mor Märta själf bjuder, får jag väl vara lydig,» sade han.

Han var en stor, grann karl, rörde sig lätt och var som af en helt annan människoätt än Ingmar och hans mor, hvilka voro fula, med söm-niga ansikten och tunga kroppar. Men han hade stor vördnad för gammalfolket i Ingmarsgården och skulle gärna ha bytt ut sitt vackra utseende för att se ut som Ingmar och vara en af Ingmars-sönerna. Han hade alltid tagit Ingmars parti mot sin dotter och blef lätt om hjärtat vid att bli så väl mottagen.

Om en stund, då mor Märta kom in med kaffet, började han framföra sitt ärende. — »Jag tänkte,» sade han och harskade sig, »jag tänkte tala om hur vi ämnade ställa för Brita.» Koppen, som mor Märta höll i handen, darrade en smula, så att te-skeden skramlade på fatet. Så blef det ängslande tyst. — »Vi ha tänkt, att det blir bäst, att hon far öfver till Amerika.» Han höll upp än en gång. Det var samma tystnad. Han suckade öfver de här svåråtkomliga människorna. »Det är redan biljett köpt åt henne.» — »Hon kommer väl hem först?» sade Ingmar. — »Nej, hvad skulle hon hemma att göra?»

Ingmar blef tyst på nytt. Han satt med ögon-locken nästan slutna och så stilla som en sofvande.

I hans ställe började nu mor Märta göra frågor. — »Hon skall väl ha kläder?» — »Det är allt i ordning, det står en kista packad hos köpman Löfberg, där vi ta in, då vi äro i staden.» — »Och riksdagsmansmoran far inte in och möter henne?» — »Ja, hon ville nog fara, men jag säger, att det är bättre att slippa råkas.» — »Det kan så vara, det.» — »Det ligger biljett och pengar och väntar henne hos Löfbergs, så hon får allt, hvad hon behöfver.»

»Jag tyckte Ingmar skulle veta't, så att han inte mer behöfver lägga sig den här saken på hjärtat,» sade riksdagsmannen. Nu teg mor Märta också, hon satt med hufvudduken nedgliden i nacken och såg ned på förklädet. »Nu skall Ingmar börja tänka på ett nytt gifte.» De tego båda två lika tappert. »Mor Märta behöfver hjälp i det stora hushållet. Ingmar skall se till, att hon får en lugn ålderdom.» Riksdagsmannen höll upp och undrade om de hörde hvad han sade. »Jag och min hustru ville ju göra allt godt igen,» sade han till sist.

Under tiden satt Ingmar och lät sig genomträngas af en stor glädje. Brita skulle till Amerika, och han behöfde inte gifta sig med henne. Ingen mörderska skulle bli husmor i den gamla Ingmarsgården. Han satt tyst, därför att han inte fann det anständigt att genast visa hur nöjd han var, men nu började han tycka, att det var passande att yttra sig.

Riksdagsmannen satt nu tyst, han också. Han visste, att han fick lof att ge gammalfolket tid att

betänka sig. Så sade då Ingmars mor: »Ja, nu har Brita tjänat ut sitt straff, nu kommer turen till oss andra.» Gumman ville med detta säga, att om riksdagsmannen önskade någon hjälp af Ingmarssönerna som lön för att han hade jämnat vägen för dem, så ville de inte undandraga sig, men Ingmar fattade orden annorlunda. Han ryckte till och var som vaknad ur sömnen. Hvad skulle far säga om det här? tänkte han. Om jag nu lägger fram den här saken för honom, hvad skulle han då säga? »Du skall inte tro, att du kan göra narr af Guds rättvisa,» säger då far. »Du skall inte tro, att han låter det ske ostraffadt, om du låter Brita ensam bära all skuld. Om hennes far vill förkasta henne för att göra sig behaglig för dig och få låna pengar af dig, så skall du ändå gå Guds vägar, du, Lill Ingmar Ingmarsson.»

Jag tror nog, att farsgubben vakar öfver mig i den här frågan, tänkte han, han har visst skickat hit Britas far för att visa mig hur styggt det är att vilja lägga allt på henne, stackare. Jag menar han har sett, att jag inte har haft stor lust att resa de här sista dagarna.

Ingmar reste sig, slog konjak i kaffet och lyfte koppen. »Nu tackar jag riksdagsman för att han har kommit hit i dag,» sade han och skålade med honom.

III.

Hela förmiddagen hade Ingmar arbetat med björkarna vid porten. Han hade först satt upp en ställning där, sedan hade han fattat om björktopparna och böjt dem mot hvarandra, så att de bildade ett hvalf. Träden lämpade sig motvilligt, slet sig lösa gång på gång och reste sig kapp-raka. »Hvad skall det där bli till?» sade mor Märta. — »Jag tycker de kunna växa så här nu en tid,» sade Ingmar.

Det blef middagshvila, och då man hade slutat måltiden, gick arbetsfolket ut på gårdsplanen och lade sig att sofva där. Ingmar Ingmarsson sof också, men han låg på en bred säng i lillkam-maren innanförorstugan. Den enda, som höll sig vaken, var husmodern. Hon satt och stickade i det stora rummet.

Dörren från förstugan öppnades sakta, och in kom en gumma, som bar två stora korgar hängande i ett ok öfver nacken. Hon hälsade mycket stilla, satte sig på en stol vid dörren och lyfte utan att säga något locket af korgarna. Den ena var full af torkade skorpor och kringlor, den andra af färska, glänsande limpor. Husmodern kom genast och började göra affärer. Hon kunde nog annars hålla på styfvern, men hon var svag för att få något godt att doppa till kaffet.

Medan hon valde bland limporna, gaf hon sig i samspråk med gumman, som hade lätt för att tala liksom de flesta, som gå från gård till gård och känna många människor. — »Ni, Kajsa, är en klok människa, som man kan lita på,» sade Ingmarsmorän. — »Åja,» sade den andra, »om jag inte hade vett att tåga med somt jag hör, skulle många komma i lufven på hvarandra.» — »Men ibland tiger ni rent för mycket, Kajsa.» — Gumman såg upp och förstod hvad hon menade. »Gud nåde mig så visst!» sade hon och fick tårar i ögonen. »Jag talade med riksdagsmansmor i Bergskog, men jag skulle ha gått till er.» — »Jaså, ni talade med riksdagsmansmor!» Det var ett oändligt förakt i tonfallet, hvarmed hon uttalade det långa ordet.

Ingmar Ingmarsson spratt upp ur sömnen vid att dörren från storstugan sakta öppnades. Ingen kom in, utan dörren blef stående på glänt. Han visste inte om den hade gått upp af sig själf eller om någon hade öppnat den. Sömnig som han var, blef han liggande stilla och hörde då, att det talades i det yttre rummet.

»Säg mig nu, Kajsa, hur ni kommit underfund med att Brita inte tycker om Ingmar!» sade modern. — »Ja, det hörde man ju strax från början, att folk sade, att föräldrarna tvingade henne,» sade gumman undvikande. — »Tala ni rent ut, Kajsa, ty när jag frågar, så behöfver ni inte krusa för att säga sanningen. Jag tänker jag tål att höra hvad ni kan säga.»

»Jag skall säga, att hvar gång jag kom till Bergskog på den tiden, tyckte jag hon såg förgråten ut. En gång, då hon och jag voro ensamma i köket på Bergskog, sade jag till henne: 'Det är ett grant gifte du gör, du Brita.' — Hon såg på mig, som om hon trodde jag gjorde narr af henne. Och så sade hon: 'Det må du säga, Kajsa. Grant är det.' Hon sade det så, att jag tyckte jag såg framför mig Ingmar Ingmarsson, och han är ju inte vacker, men det hade jag aldrig tänkt på förr, för jag har alltid haft en stor aktning för Ingmarssönerna. Men nu kunde jag inte hjälpa, att jag drog på munnen litet. Då såg Brita på mig och sade än en gång: 'Ja, grant är det,' och vände sig ifrån mig och rusade in i kammaren, och jag hörde, att hon gaf sig till att gråta.

»Men då jag gick, tänkte jag för mig själf: Det blir nog bra ändå, det där, allting blir bra för Ingmarssönerna. Jag undrade inte på föräldrarna; om jag hade haft en dotter och Ingmar Ingmarsson hade friat till henne, skulle jag inte ha gifvit mig någon ro, förrän hon hade sagt ja.»

Ingmar låg kvar på sängen och lyssnade. »Detta gör mor med flit,» tänkte han. »Hon har blifvit undrande öfver den här stadsresan, som jag skall göra i morgon. Mor tror, att jag tänker fara och hämta hem Brita, mor vet inte, att jag är en sådan stackare, att jag inte kan.»

»Nästa gång jag såg Brita,» fortsatte gumman, »var hon redan nedflyttad hit till Ingmarsgården. Jag kunde inte fråga henne strax hur hon trufdes,

för det var fullt med folk inne i stugan, men då jag hade gått en bit bortåt löfhagen, kom hon efter mig. — 'Kajsa,' sade hon, 'har du nyss varit hemma på Bergskog?' — 'Jag var där i förgår,' sade jag. — 'Å, herre Gud, var du där i förgår, och jag som tycker, att jag inte har varit hemma på många år!' Det var inte lätt att veta hvad jag skulle säga till henne. Hon var, som skulle hon ingenting tåla, utan genast börja gråta, hvad jag än sade. — 'Du kan väl gå hem och hälsa på,' sade jag. — 'Nej, jag tror aldrig jag kommer hem mer.' — 'Å, gå du!' sade jag till henne. 'Det är vackert däruppe, hela skogen är full af bär, det är rödt af lingon på kolbottnarna.' — 'Kära då,' sade hon, och ögonen blefvo stora på henne, 'är det redan lingon?' — 'Ja, du kan väl komma ifrån en dag, så att du får gå hem och äta dig mätt på bär?' — 'Nej, jag tror inte jag vill,' sade hon. 'Om jag går hem, blir det bara värre att gå tillbaka hit.'

»Jag har alltid hört, att det var bra att vara hos Ingmarssönerna,' sade jag. 'Det är ett bra folkslag.' — 'Ja,' svarade hon, 'det är bra folk.' — 'Det är det bästa folket i socknen,' sade jag. 'De äro rättrådiga.' — 'Ja, det räknas inte för orätt att tvinga sig till en hustru.' — 'Klokt folk är det också.' — 'Ja, men de tåla med hvad de veta.' — 'Säga de aldrig något?' — 'Det är aldrig någon, som säger mer, än hvad som just är nödvändigt.'

»Nu skulle jag gå, men så kom det för mig att säga: 'Skall det bli bröllop här eller hemma hos dig?' — 'Vi ska fira det här på gården, här

är bättre utrymme.' — 'Se då till, att de inte skjuta upp bröllopet för länge!' sade jag. — 'Vi ska gifta oss om en månad,' sade hon.

»Men när jag skulle gå ifrån Brita, tänkte jag på att Ingmarssönerna hade fått dålig skörd, och jag sade, att jag inte trodde, att de skulle göra något bröllop det året. 'Ja, då får jag gå i sjön,' sade Brita.

»Så om en månad fick jag höra, att bröllopet hade blifvit uppskjutet, och det föll mig före, att det inte skulle gå väl, så att jag gick upp till Bergskog och talade med riksdagsmansmorän. 'De laga nog till det galet därnere på Ingmarsgården,' sade jag. — 'Ja, vi få vara nöjda med hur de laga,' sade hon. 'Vi tacka Gud hvar dag, som ha fått vår dotter så väl försörjd.'»

Mor behöfde inte göra sig så mycket besvär, tänkte Ingmar Ingmarsson, ty det är ingen från den här gården, som far och möter Brita. Hon behöfde inte ha blifvit så rädd för äreporten, det är bara sådant, som en karl gör för att kunna säga till Vår Herre: jag ville nog. Du måtte väl se, att jag har menat att göra det. Men att riktigt göra det, det är en annan sak.

»Sista gången jag såg Brita,» fortfor Kajsa, »var det midt i vintern, då det var hög snö. Jag kom på en smal väg midt i vilda skogen, och där var tungt att gå, för det hade börjat töa, och snösörjan gled undan för fötterna. Så fick jag se en, som satt på snön och hvilade, och när jag kom närmare, så kände jag igen Brita. — 'Går du ensam här uppe i skogen?' sade jag till henne. —

'Ja, jag är ute och går.' Så blef jag stående att se på henne, jag kunde inte begripa hvad hon hade där att göra. — 'Jag är ute och ser om här finns några branta berg,' sade då Brita. — 'Kära hjärtanes, är det för att kasta dig själf utför?' sa jag, för hon såg ut, som ville hon inte lefva.

»'Ja,' sade hon, 'jag skulle nog kasta mig utför ett berg, om jag bara funne ett, som vore högt och brant.' — 'Du skulle allt skämmas, du, så som du har det ställdt för dig.' — 'Ja, ser du, jag är elak, jag, Kajsa.' — 'Ja, jag tror det.' — 'Jag kommer allt att göra något ondt, så det vore bättre jag finge dö.' — 'Det är bara joller, barn.' — 'Jo, jag blef elak, då jag flyttade dit ned.' Så kom hon nära mig och var alldeles vild i ögonen. Så sade hon: 'De bara tänka ut hur de skola pina mig, och jag tänker bara på hur jag skall pina dem igen.' — 'Ånej, Brita, det är godt folk.' — 'Nej, de bara tänka på hur jag skall få skam.' — 'Har du sagt det till dem?' — 'Jag talar aldrig med dem. Jag bara tänker på hur jag skall göra dem ondt.'

»'Jag tänker på om jag skall sätta eld på gården. Jag vet han tycker om den. Jag tänker också på att jag vill ge gift åt korna. De äro så fula och gamla och hvita kring ögonen, som vore de släkt med honom.' — 'Den hunden, som skäller, biter inte,' sade jag. — 'Något skall jag allt göra honom,' sade hon, 'annars får jag ingen själaro.' — 'Du vet inte hvad du säger,' sade jag, 'du ämnar visst göra ända på din själaro i stället.'

»Då slog hon om med ens och började gråta. Hon blef mild och sade, att hon hade det så svårt med de onda tankarna, som kommo öfver henne. Så följde jag henne hem, och när vi skildes åt, lofvade hon att intet ondt göra, om jag bara teg.

»Så tänkte jag mycket på hvem jag skulle tala med,» sade Kajsa, »jag tyckte det var svårt att gå till storfolk som ni — — —»

Det ringde i vällingklockan på stalltaket, det var slut på middagsrasten. Mor Märta fick brådtom att afbryta Kajsa. »Hör ni, Kajsa, tror ni, att det någonsin kan bli bra mellan Ingmar och Brita?» — »Hur?» sade gumman häpen. — »Jag menar, om hon nu inte skulle till Amerika, tror ni hon ville ta honom?» — »Inte tror jag det något. Nej, det tror jag väl inte.» — »Hon gäfvde honom nog nej.» — »Ja, det gjorde hon.»

Ingmar satt inne på sängen med benen öfver sängkanten. »Nu fick du visst hvad du behöfde, du Ingmar, nu tror jag du reser i morgon,» sade han och slog knytnäfven mot sängkanten. »Nej, men att mor kan tro, att hon får mig att stanna hemma med det, att hon visar mig, att Brita inte tycker om mig!»

Han dunkade gång på gång mot sängkanten, som om han i tankarna slog ned något hårdt, som gjorde motstånd. »Nu vill jag dock pröfva på den här saken än en gång, jag. Vi Ingemarar börja om på nytt, vi, då något har gått galet. Ingen riktig karl kan låta sig nöjas med att ett kvinnfolk går och blir tokig af agg till honom.»

Aldrig hade han känt så djupt hvilket nederlag han hade lidit, och han brände af längtan efter någon sorts upprättelse.

»Det vore väl tusan, om jag inte skulle lära Brita att trifvas på Ingmarsgården,» sade han.

Han gaf sängkanten ett sista slag, innan han reste sig för att gå ut till arbetet.

»Så säker som jag är, att det är Stor Ingmar, som har skickat hit Kajsa, för att jag skulle komma att göra den här stadsresan!»

IV.

Ingmar Ingmarsson hade kommit in till staden och gick sakta upp mot det stora länsfängelset, som reste sig i ett präktigt läge på en liten kulle ofvan stadsplanteringen. Han såg sig inte omkring, utan gick med de tunga ögonlocken nedfällda och släpade sig fram så mödosamt, som om han hade varit en utgammal man. Han hade lagt af den vackra socknedräkten för dagen och kom i svarta klädeskläder och stärkskjorta, som han redan hade knycklat till. Han var mycket högtidligt stämd, men alltjämt ängslig och motsträfvig.

Ingmar kom upp på grusplanen framför fängelset, såg en vaktkonstapel och frågade honom om det var i dag, som Brita Eriksdotter skulle

bli fri. — »Jag tror visst det är en, som kommer lös i dag,» sade konstapeln. — »Det är en, som har suttit inne för barnamord,» upplyste Ingmar. — »Ja visst, ja! Jo, hon slipper ut nu på förmiddagen.»

Ingmar gick inte vidare, utan tog stöd mot ett träd och ställde sig att vänta. Inte en minut tog han ögonen från ingången. »Det är väl en och annan, som har gått in där, som inte har haft det för roligt,» tänkte han. »Jag vill inte bruka öfverord,» sade han vidare, »men kanske många, som har gått in där, haft det mindre svårt än jag, som står här utanför.»

»Jojomän, nu har ändå Stor Ingmar fört mig hit till att hämta bruden ur fängelset,» sade han så. »Men inte kan jag säga, att Lill Ingmar är nöjd. Han ville allt, att hon skulle träda ut under en äreport och modern hennes skulle stå bredvid och lämna henne till brudgummen. Och så skulle de ha åkt till kyrkan med stort följe. Och hon skulle ha suttit grann och brudklädd bredvid honom och smålett under kronan.»

Porten öppnades flera gånger: det var en präst, och det var fängelsedirektörens fru och jungfrur, som gingo nedåt staden. Ändtligen var det Brita, som kom. Då porten gick upp, kände Ingmar en ryckning i hjärtat. Nu är det hon, tänkte han. Ögonen föllo igen på honom, han var helt för-lamad och gjorde inte en rörelse. Då han tog mod till sig och såg upp, stod hon på trappsteget utanför porten.

Han såg henne stå stilla där ett ögonblick. Hon sköt tillbaka hufvudduken, och med klara, obetäckta ögon såg hon ut öfver landskapet. Fängelset låg högt, och hon kunde öfver stad och skogshöjder se ända bort mot hemlandsbergen.

Så såg Ingmar henne skakas och böjas af någon osynlig makt. Hon slog händerna för ansiktet och satte sig ned på stentrappan. Ända fram till platsen, där han stod, hörde han hur hon snyftade.

Han gick nu fram öfver sandplanen, ställde sig nära henne och väntade. Hon grät så häftigt, att hon ingenting hörde. Han fick stå där länge. — »Gråt inte så, Brita!» sade han till sist. Hon såg upp. — »Å, Gud i himmelen, är du här!» sade hon. I ögonblicket stod det för henne allt hon hade gjort mot honom, och hvad det måtte ha kostat på honom att komma. Hon gaf till ett högt rop af glädje, kom och kastade sig om hans hals och snyftade på nytt.

»Tänk, som jag har längtat, att du skulle vara här!» sade hon. Ingmars hjärta började klappa, därför att hon hade blifvit så glad åt honom. — »Hvad säger du, Brita, har du längtat?» sade han och var rörd. — »Jag ville väl bedja dig om förlåtelse.»

Ingmar rätade upp sig till hela sin längd och blef kall som en stenbild. — »Det blir väl tids nog med det,» sade han, »nu tycker jag inte vi ska stå här längre.» — »Nej, det är ju inte något ställe att stanna på,» sade hon ödmjukt. — »Jag har tagit in hos köpman Löfberg,» sade Ingmar,

då de vandrade vägen fram. — »Ja, det är där jag har min kista.» — »Jag har sett den där,» sade Ingmar, »den är för stor att ställa bakpå kärran, vi få låta den stå kvar, tills det blir något annat bud.» Brita stannade och såg upp på Ingmar. Det var första gången han nämnde, att han ville föra hem henne. — »Jag har fått bref från far i dag. Han sade, att du var med om att jag skulle resa till Amerika.» — »Jag tänkte det kunde inte skada, att du hade något att välja på. Det var ju inte så visst, att du ville fara med mig.» Hon märkte väl, att han inte sade, att han önskade det, men det kunde väl också komma sig af att han inte på nytt ville tvinga sig på henne. Hon blef mycket tvehågsen. Det var väl inte något önskvärdt att föra hem en sådan som hon till Ingmarsgården. »Säg honom, att du far till Amerika! Det är den enda tjänst du kan göra honom,» sade hon till sig själf. »Säg honom det, säg honom det!» eggade hon sig. Medan hon tänkte så, hörde hon någon säga: »Jag är rädd, att jag inte är stark nog för att fara till Amerika. De säga, att man får arbeta hårdt där.» Hon tyckte alldeles, att det var en annan, som hade svarat, och inte hon själf. — »Ja, de säga så,» sade Ingmar helt stilla. Hon skämdes öfver sig själf, tänkte på att hon hade sagt till prästen denna morgon, att hon skulle gå ut i världen som en ny, bättre människa. Hon var mycket missnöjd, gick en lång stund tyst och undrade öfver hur hon skulle kunna taga sitt ord tillbaka. Men så snart hon ville yttra något i den

vägen, hölls hon tillbaka af tanken, att om han ännu tyckte om henne, så vore det svart otacksamhet att åter visa af honom. Kunde jag bara läsa hans tankar! tänkte hon.

Så såg Ingmar, att hon stannade och stödde sig mot väggen. — »Jag blir yr af allt detta bullret och af att se så mycket människor.» Han räckte fram sin hand, och hon tog den, och de gingo hand i hand framåt gatan. Nu se vi ut som fästfolk, tänkte Ingmar, men hela tiden gick han och undrade på hur det skulle bli, då han komme hem, hur han skulle gå igenom det med sin mor och alla de andra.

Då de kommo in på den Löfbergiska gården, sade Ingmar, att hans häst var uthvilad, så att, om hon inte hade något emot det, kunde de fara de första skjutshållen redan samma dag. Då tänkte hon: Nu är det tid att säga, att du inte vill. Tacka honom nu och säg, att du inte vill! Hon stod och bad till Gud, att hon skulle få veta om han hade kommit bara af barmhärtighet. Under tiden drog Ingmar fram kärran ur vagnsskjulet. Den var nymålad, fotsacken sken, och kuddarna hade nytt öfverdrag. Framme på skärmen satt en liten halfvissnad bukett af landsvägsblommor. Hon blef stående och betänkte sig, då hon såg den, och under tiden gick Ingmar in i stallet, lade selen på hästen och ledde ut honom. Hon såg då en likadan halfvissnad bukett mellan bogträna, började på nytt tro, att han verkligen var glad åt henne, och tänkte, att det var bäst att tiga. Annars

skulle han törhända tycka, att hon var otacksam och ej förstod huru stort det var, det han bjöd henne.

De åkte framåt vägen, och för att få slut på tystnaden började hon fråga om ett och annat där hemifrån. För hvarje fråga hon gjorde, påminde hon honom om någon, hvars omdöme han fruktade. Hvad den skall undra, tänkte han, hvad den skall göra narr! Han gaf henne endast enstafviga svar, och åter och åter kom det för henne, att hon skulle be honom vända. Han vill inte ha mig, han är inte glad åt mig. Han gör detta bara af barmhärtighet.

Snart slutade hon att fråga, de åkte fram mil efter mil under djup tystnad. Men då de kommo till en gästgifvargård, stod kaffe med färskt bröd i ordning för dem, och det var åter blommor på brickan. Hon förstod, att han hade beställt det så, då han hade rest förbi dagen förut. Var det också bara godhet och barmhärtighet? Var han glad i går? Var det först i dag han hade blifvit ledsen, sedan han hade sett henne komma ut från fängelset? Nästa dag, då han hade hunnit glömma detta, blefve nog allt bra.

Brita var blifven mycket mild af ånger och ödmjukhet. Hon ville inte vålla honom ny sorg. Kanske han ändå verkligen — — —

De sofvo öfver natten på en gästgifvargård, men gåfvo sig af i god tid och voro så långt komna, att de sågo hemsocknens kyrka vid tio-tiden. Då de foro förbi, var kyrkvägen full af folk

och klockorna ringde. — »Herre Gud, det är söndag!» sade Brita och knäppte ovillkorligen samman händerna. Hon glömde allt annat för tanken, att hon ville fara upp till kyrkan och tacka Gud. Hon ville inviga det nya lif hon nu skulle lefva med en gudstjänst i den gamla kyrkan.

»Jag skulle gärna vilja gå i kyrkan,» sade hon till Ingmar. I detta ögonblick tänkte hon inte alls på att det kunde vara svårt för honom att visa sig där med henne, hon var bara full af andakt och tacksamhet. Ingmar höll på att säga ett tvärt nej, han tyckte sig inte ha mod att möta de hvassa blickarna och de nyfikna tungorna. Men det skall ändå en gång ske, tänkte han och vek af uppåt kyrkvägen. Det blir lika illa, när det blir.

När de körde in på kyrkbacken, sutto en mängd människor, som väntade på gudstjänsten, uppe på stengärdesgården och beskådade alla, som kommo. Då de kände igen Ingmar och Brita, började de hviska, knuffa på hvarandra och peka. Ingmar såg på Brita. Hon satt med händerna knäppta och såg ut, som om hon inte visste hvar hon var. Hon såg inga människor, men Ingmar såg dem desto bättre. Somliga kommo springande efter kärran. Han undrade inte på att de sprungo och att de tittade. De visste väl inte om de hade sett rätt. De kunde väl inte tro, att han kom åkande upp till Guds hus med henne, som strypte barnet. Det är för mycket, tänkte han. Jag står rakt inte ut.

»Jag tänker det är bäst du går in i kyrkan

strax, Brita,» sade han, då han hjälpte henne ur kärran. — »Ja visst,» sade hon. Det var till kyrkan hon ville, hon var inte kommen för att träffa människor. Ingmar gjorde sig tämligen god tid med att sela af hästen och ge honom foder. Många hade ögonen fästade på Ingmar, men ingen tilltalade honom. Då han var färdig att gå in i kyrkan, voro de flesta redan på sina platser, och man hade börjat sjunga ingångspsalmen. Ingmar såg öfver åt kvinnfolkssidan, då han gick framåt stora gången. Alla bänkar voro fullsatta utom en, och i denna satt bara en enda människa. Han såg genast, att det var Brita, och förstod, att ingen hade velat sitta bredvid henne. Ingmar gick ännu ett par steg, så svängde han af åt kvinnfolkssidan, gick in i bänken och satte sig bredvid Brita. Då han kom in till henne, såg hon upp och gjorde stora ögon. Hon hade inte märkt något förut, nu förstod hon hvarför hon satt ensam i bänken. Så försvann den stora helgdagskänslan hon nyss hade erfarit för en djup bedröfvelse. Hvad skulle detta bli af, hvad skulle det bli af? Hon borde ju aldrig ha följt med honom.

Hon fick tårarna i ögonen, och för att inte börja gråta tog hon en gammal psalmbok, som låg framför henne på bänkhyllan, och började läsa i den. Hon bläddrade igenom både evangelier och epistlar utan att se ett ord för tårarna, som hon inte kunde hämma. Så lyste plötsligen något starkt rött emot henne. Det var ett bokmärke med

ett rött hjärta, som låg mellan bladen. Hon tog det och sköt det öfver till Ingmar.

Hon såg hur han gömde det i sin stora hand och förstulet såg på det. Strax efteråt låg det på golfvet. Hvad skall det bli af oss, hvad skall det bli af oss? tänkte Brita och grät öfver psalmboken.

De gingo ur kyrkan, så snart prästen hade stigit ned från predikstolen. Ingmar spände för i all hast, och Brita hjälpte honom. Då välsignelsen var läst och psalmerna sjungna och kyrkfolket började komma ut, voro de redan i väg. Båda tänkte ungefär samma tanke. Den, som har begått ett sådant brott, kan inte lefva bland andra människor. Båda kände, att de hade suttit på skampallen i kyrkan. Ingen af oss står ut med detta, tänkte de.

Midt i sin bedröfvelse fick Brita se Ingmarsgården och kände knappt igen den, så lysande röd som den låg där. Hon kom ihåg, att det alltid hade sagts, att gården skulle rödfärgas, då Ingmar gifte sig. Sist hade bröllopet blifvit uppskjutet, därför att han inte hade velat bekosta målningen. Hon förstod, att han hade velat göra allt riktigt godt, men så hade det blifvit honom för tungt.

Då de körde in på Ingmarsgården, satt folket vid middagsbordet. »Nu ha vi husbonden här,» sade en af drängarna och såg ut. Mor Märta lyfte knappast på de sömniga ögonlocken, då hon reste sig. »Nu stanna ni alla här inne!» sade hon. »Ingen behöfver stiga upp från bordet.»

Gumman gick tungt öfver golfvet, folket, som såg efter henne, lade märke till att hon liksom för att föröka sin myndighet var högtidsklädd med silkesschal öfver skuldrorna och silkeskläde på hufvudet. Hon stod redan i förstugudörren, då hästen stannade.

Ingmar hoppade genast ur, men Brita blef sittande. Han kom öfver till hennes sida och knäppte upp fotsacken. »Ska du inte stiga ur?» — »Nej, jag skall inte.» Hon hade brustit i gråt och höll händerna för ansiktet. — »Jag skulle aldrig ha kommit tillbaka,» sade hon och snyftade. — »Å, men stig nu ur!» sade Ingmar. — »Låt mig fara tillbaka till staden! Jag är inte god nog åt dig.» Ingmar tänkte kanske, att hon hade rätt häri. Han sade ingenting, men stod med fotsacken i hand och väntade. — »Hvad säger hon?» frågade mor Märta, där hon stod i förstugudörren. — »Hon säger, att hon inte är god nog för oss,» sade Ingmar, ty Brita kunde inte göra sig hörd för gråts skull. — »Och hvarför gråter hon?» frågade gumman. — »Därför att jag är en så arm synderska,» sade Brita och tryckte händerna mot hjärtat. Hon tyckte, att det ville brista af sorg. — »Hur?» frågade gumman åter. — »Därför att hon är en så arm synderska,» upprepade Ingmar.

Då Brita hörde, att han upprepade hennes ord med kall, likgiltig röst, bröt med ens sanningen in på henne. Nej, aldrig hade han stått så där och upprepat de orden för modern, om han hade tyckt om henne, om han hade haft ett spår af kärlek

för henne. Det var ingenting att undra på längre. Nu visste hon hvad hon behöfde veta.

»Hvarför stiger hon inte ur?» frågade gumman. Brita bekämpade gråten och svarade själf högt: »Därför att jag inte vill bringa Ingmar i olycka.» — »Jag tänker hon talar rätt,» sade matmodern. »Låt du henne resa, Lill Ingmar! Du skall då veta åtminstone, att annars blir det jag, som far. Jag sofver inte en natt under samma tak som en sådan där.»

»Låt oss för Guds skull resa!» jämrade sig Brita. Ingmar svor till, vände hästen och hoppade upp i kärran. Han var led vid alltihop och gitte inte kämpa längre.

Då de voro utkomna på vägen, mötte de kyrkfolk gång på gång. Ingmar blef besvärad af det och körde plötsligen in på en liten skogsväg, som hade varit landsväg förr i tiden. Den var stenig och backig, men väl farbar för enspännare.

Just som han vek in där, ropade någon åt honom. Han såg sig om. Det var postbudet, som räckte honom ett bref. Ingmar tog det, stoppade det i fickan och körde in i skogen.

Så snart han var så långt kommen, att ingen kunde se honom från vägen, höll han stilla och tog fram brefvet. I samma stund lade Brita handen på hans arm. — »Läs det inte!» sade hon. — »Ska jag inte läsa det?» — »Nej, det är ingenting att läsa.» — »Hur kan du veta det då?» — »Det är från mig, det där brefvet.» — »Då kan du själf

säga mig hvad som står i det.» — »Nej, det kan jag inte.»

Han såg på henne. Hon var blossande röd, och ögonen voro vilda af ängslan. — »Jag tror jag läser det där brefvet ändå, jag,» sade Ingmar. Han började bryta det. Då gjorde hon ett försök att rycka det till sig. Han höll emot och fick upp det ur kuvertet. — »Å Herre Gud,» jämrade hon sig, »ingenting skall då besparas mig!»

»Ingmar,» bad hon, »läs det om ett par dar, då jag är på väg!» Han hade det redan utbreddt och började ögna igenom det. Hon lade handen öfver papperet. »Hör nu, Ingmar, det var fängelseprästen, som fick mig att skrifva det, och han lofvade behålla det och sända det till dig, då jag redan var ombord på ångbåten. Nu har han sändt af det för tidigt. Du har inte rätt att läsa det än. Låt mig bara komma bort, Ingmar, innan du läser det!»

Ingmar gaf henne ett vredgadt ögonkast, hoppade ur kärran för att få vara i fred och ställde sig att läsa brefvet. Hon var i likadant uppror, som hon hade kunnat vara förr i världen, då hon inte hade förmått drifva igenom sin vilja. — »Det är inte sant det, som står där. Prästen öfvertalade mig att skrifva. Jag tycker inte om dig, Ingmar.» Han såg upp från brefvet, gaf henne en stor, förundrad blick. Då blef hon tyst, och ödmjukheten, som hon hade lärt i fängelset, kom åter upp i henne och betvang henne. Hon led väl inte större smälek, än hon hade förtjänt.

Ingmar stod och sträfvade med brefvet. Plötsligen kramade han ihop det i otålighet, och ur hans strupe kom ett ljud, som var snarlikt en rossling. — »Jag kan inte bli klok på det,» sade han och stam-pade i marken. »Det går rundt för ögonen.» Han kom öfver till Britas sida och grep henne hårdt i armen. »Är det sant, att det står i brefvet, att du tycker om mig?» Han var förbistradt rå i stämman och gräslig att se på. Brita satt tyst. »Står det där i brefvet, att du tycker om mig?» upprepade han och såg snarast förbittrad ut. — »Ja,» sade hon tonlöst.

Han skakade hennes arm och slängde den ifrån sig. — »Så du ljuger,» sade han, »så du ljuger!» Han log högt och rått och förvred ansiktet fult. — »Det vet Gud,» sade hon högtidligt, »att jag har bedt honom hvar dag att få se dig, innan jag reste.» — »Hvart skall du resa?» — »Jag skall väl till Amerika.» — »Du skall så fan heller.»

Ingmar var alldeles från sans och samling, han stapplade ett par steg inåt skogen, där kastade han sig ned på marken, och nu var det hans tur att gråta. Brita kom efter och satte sig bredvid honom. Hon var så glad, hon visste inte hur hon skulle bärga sig för att inte skratta högt. — »Ingmar, Lill Ingmar!» sade hon och gaf honom hans smek-namn. — »Du, som tycker, att jag är så ful!» — »Det tycker jag visst.» Ingmar slängde undan hennes hand. — »Lått mig nu tala om det för dig!» — »Ja, du får väl tala.» — »Minns du hvad du sade på tingen för tre år sedan?» — »Ja.» —

»Att om jag bytte om håg, skulle du vilja gifta dig med mig?» — »Ja, jag minns.» — »Det var efter detta jag började tycka om dig. Jag hade aldrig trott att en människa kunde säga något sådant. Det var öfvermänniskligt, att du kunde säga så till mig, Ingmar, efter allt jag hade gjort dig. När jag då såg på dig, tyckte jag, att du såg bättre ut än alla de andra, du var klokare än de alla, och du var den enda, som det var godt att lefva tillsammans med. Jag blef så kär i dig, och jag tänkte, att du hörde till mig och jag till dig. Och först tog jag för alldeles gifvet, att du skulle komma och hämta mig, men sedan vågade jag inte tro det.»

Ingmar lyfte upp hufvudet. — »Hvarför skref du inte?» — »Jag skref väl.» — »Och bad mig förlåta dig! Det var väl ingenting att skriva om!» — »Hvad skulle jag ha skrivit?» — »Om det andra.» — »Skulle jag ha torts skriva det, jag?» — »Nu hade jag så när inte kommit.» — »Men, Ingmar, tordes jag skriva friarbrief efter allt jag hade gjort dig? Sista dagen i fängelset skref jag till dig, därför att prästen sade, att jag måste. Han tog brefvet och lofvade, att du skulle få det, då jag var rest. Och nu har han redan sändt af det.»

Ingmar tog hennes hand, lade ut den på jorden och slog på den. — »Jag kunde slå dig,» sade han. — »Du kan göra med mig hvad du vill, Ingmar.» Han såg upp i hennes ansikte, som lidandet hade gett en ny skönhet. Han reste sig något och hängde sig tungt öfver henne. — »Det

var så nära, att jag hade låtit dig resa.» — »Du kunde nog inte annat än komma.» — »Jag skall säga dig jag tycker inte om dig.» — »Det kan jag så väl förstå.»

»Jag blef så glad, då jag fick höra, att du skulle till Amerika.» — »Ja, far skref, att du var nöjd.» — »När jag såg på mor, tyckte jag inte jag kunde ge henne en sådan som du till sonhustru.» — »Nej, det går inte heller an, Ingmar.» — »Jag hade så mycken förargelse för din skull, ingen ville se åt mig, därför att jag hade ställt det så illa för dig.» — »Nu tror jag du gör, som du sade nyss,» sade Brita, »du slår mig.» — »Ja, det kan ingen människa begripa, hur ond jag är på dig.»

Hon satt tyst. — »När jag tänker på hur jag har haft det nu i dagar och veckor,» började han på nytt. — »Å men, Ingmar!» — »Ja, det är inte därför jag är ond, men jag hade ju kunnat låta dig resa.» — »Höll du inte af mig, Ingmar?» — »Nej då.» — »Inte på hela resan?» — »Inte ett ögonblick. Jag var bara led åt dig.» — »När kom det igen?» — »När jag fick brevet.» — »Jag såg nog, att det var slut för dig, det var därför jag tyckte det var en sådan skam, att du skulle få veta, att det hade börjat för mig.»

Ingmar började skratta helt lågt för sig själf. — »Hvad är det, Ingmar?» — »Jag tänker på att vi ha rymt ur kyrkan och blifvit bortkörda från Ingmarsgården.» — »Och det skrattar du åt?» — »Ska jag inte skratta? Vi få väl bo på landsvägen

som skojare. Det skulle far se!» — »Du skrattar i dag, men det går inte, Ingmar, det går inte, och det är mitt fel.» — »Jag tänker det går,» sade han, »för numera bryr jag mig inte ett dyft om något annat än dig.»

Brita var halft gråtfärdig af ängslan, men han lät henne bara tala om gång på gång hur hon hade tänkt på honom och längtat. Han blef så småningom stilla som ett barn, som hör en vaggsång. Det var alltsammans helt annorlunda, än hvad Brita hade tänkt. Hon hade tänkt sig, att om hon råkade honom, då hon kom ut ur fängelset, så skulle hon genast tala om sitt brott och hur det tyngde henne, att hon bar inom sig så mycket ondt. Hon hade velat säga honom eller modern eller hvem som hade kommit, att hon visste hur mycket hon stod under dem alla. De skulle aldrig tro, att hon räknade sig som en af dem. Men hon fick inte säga något af allt detta till honom.

Så afbröt han henne och sade mycket stillsamt: »Det är något du vill tala om för mig.» — »Ja, det är så.» — »Du tänker på det hela tiden.» — »Natt och dag.» — »Och det blandar sig in i allting.» — »Det gör så.» — »Tala om det nu, så bli vi två om att bära det!» Han satt och såg på hennes ögon, som hade något af skrämsel och vildhet i sig. De blefvo lugnare, medan hon talade. — »Det är bättre för dig nu,» sade han, då hon hade slutat. — »Det är, som det vore borta,» sade hon. — »Det är därför, att vi äro två om det. Nu vill du kanske inte resa?» — »Å, nog ville

jag stanna,» sade hon och knäppte ihop händerna.

»Då ska vi fara hem,» sade Ingmar och reste sig. — »Nej, jag törs inte,» sade Brita. — »Mor är inte så farlig,» sade Ingmar, »bara hon förstår, att man vet hvad man vill.» — »Nej, aldrig vill jag drifva henne från hennes hem. Jag kan inte se mig annan råd, än att jag får fara till Amerika.» — »Jag skall säga dig något,» sade Ingmar och log hemlighetsfullt, »du behöfver inte vara rädd. Det är en, som hjälper oss.» — »Hvem är det?» — »Det är far. Han ställer nog så, att det går.»

Det kom någon gående på skogsvägen. Det var Kajsa, men de kände knappast igen henne, eftersom hon inte hade oket och korgarna. — »Goddag, goddag!» sade de, och gumman kom fram och skakade hand med dem. — »Ja, här sitter ni, medan alla drängar på Ingmarsgården äro ute och söka er.»

»Ni hade så brådtom ur kyrkan,» fortfor gumman, »så att jag inte hann råka er där, men jag ville ju hälsa på Brita, så jag gick ned till Ingmarsgården. På samma gång som jag kom prosten dit, och han var inne i storstugan, förrän jag hade hunnit hälsa en gång. Han ropar genast till mor Märta, innan han så mycket som har tagit henne i hand: 'Nu, mor Märta, får ni glädje af Ingmar! Nu syns det, att han är af den gamla stammen, nu få vi börja kalla honom Stor Ingmar.' Mor Märta säger aldrig mycket, nu blef hon bara stå-

ende och knyta på hufvudduken. — 'Hvad säger prosten?' sade hon då ändtligen. — 'Han har hämtat hem Brita,' sade prosten, 'och tro mig, mor Märta, det blir han ärad för, så länge han lefver!' — 'Ånej, ånej!' säger gumman. — 'Jag höll på att komma af mig, när jag såg dem sitta i kyrkan. Det var bättre predikan, än jag kan hålla. Ingmar blir oss alla till en föresyn, såsom hans far var.' — 'Prosten talar om tunga nyheter,' sade mor Märta. — 'Är han inte kommen hem än?' — 'Ånej, han är inte hemma, men kanske de först ha farit till Bergskog.'»

»Sade mor så?» utbrast Ingmar. — »Ja visst, och allt medan vi ha väntat på er, har hon skickat af det ena budet efter det andra för att leta efter er.»

Kajsa fortfor att språka, men Ingmar hörde intte mer hvad hon sade, utan var i tankarna långt borta. — »Så kommer jag in i storstugan,» tänkte han, »där far sitter med alla de gamla Ingemarerna. — 'Goddag du, Stor Ingmar Ingmarsson!' säger far och kommer emot mig. — 'Goddag, far, och tack för hjälpen!' — 'Ja, nu blir du bra gift,' säger far, 'nu kommer allt det andra af sig själf.' — 'Aldrig hade jag kommit så långt, om inte ni hade stått mig bi,' säger jag. — 'Det var ingen konst,' säger far. 'Vi Ingemarar behöfva bara gå Guds vägar.'»

FÖRRA AFDELNINGEN

Hos skolmästarns.

I DEN SOCKEN, där de gamla Ingmarssönerna bodde, skulle ingen människa ännu i början på åttitalet ha kunnat tänka på att omfatta någon ny slags tro eller bevista någon ny sorts gudstjänst. Man hade nog hört talas om hur sekter uppstodo här och där i de andra Dalasocknarna och hur människor gingo ut i åar och sjöar samt läto döpa sig med baptisternas nya döpelse, men man skrattade åt alltsammans och sade: »Sådant där kan passa för dem, som bo i Äppelbo och i Gagnef, men det skall aldrig komma till vår socken.»

Liksom man gärna höll fast vid alla andra gamla bruk, så var man också mycket noga med att komma till kyrkan hvarje söndag. Hvar och en kom, som kunde komma, äfven om vintern i den allra strängaste köld. Och just då var detta nära nog nödvändigt. Man skulle inte ha kunnat härda ut i den oeldade kyrkan, då det var fyrtio graders

kyla ute, om den inte hade varit alldeles fullpackad af människor.

Men man får inte tro, att människorna gingo så mangrant i kyrkan, därför att de hade någon synnerligen utmärkt präst. Kyrkoherden, som hade efterträdt den gamle prosten, hvilken lefde i Stor Ingmars ungdom, var en mycket god man, men det var omöjligt att tillskrifva honom någon stor förmåga att utlägga Guds ord. På den tiden gick man i kyrkan för att ära Gud och inte för att bli road af en vacker predikan. Då man sedan sträfvade sig hemåt på den blåsiga landsvägen, tänkte man: »Vår Herre har nog lagt märke till att du har varit i kyrkan denna kalla dag.»

Detta var det viktiga, sedan kunde ingen rå för, om inte prästen hade sagt något annat än just detsamma, som man hade hört honom säga alla söndagar, sedan han hade fått pastoratet.

Men, sanningen att säga, var det nog så, att de flesta voro alldeles nöjda med hvad de fingo höra. De visste, att det, som prästen läste upp för dem, var Guds ord, och därför tyckte de, att det var vackert. Det var blott skolmästarn och en och annan af de gamla, betänksamma bönderna, som stundom sade till hvarandra: »Den här prästen har egentligen endast en predikan. Han talar bara om Guds försyn och om hur Gud styr. Det går an så länge, som sekteristerna hålla sig härifrån. Ty denna fästningen är illa försvarad och skulle falla vid första stöt.»

Det förhöll sig verkligen så, att de kring-

resande predikanterna alltid drogo förbi socknen. Det tjänade ingenting till att fara dit, brukade de säga. Folket där ville inte veta af någon väckelse. Alla de kringresande, såväl som de väckta i grannsocknarna, höllo också de gamla Ingmarssönerna och deras sockenbor för stora syndare, och då de hörde klockorna från deras kyrka, sade de, att de ringde på detta sätt: »Sof i era synder! Sof i era synder!»

Alla i församlingen, både stora och små, blefvo oerhörddt förargade, då de fingo veta, att folk talade på detta sätt om deras klockor. De visste ju, att ingen af sockenfolket försummade att läsa sitt fadervår, då kyrkklockorna ringde. Och att hvarje eftermiddag, då sexringningen ljöd, afstannade allt arbete både inne och ute, männen lyfte på hatten, kvinnorna nego, och alla stodo stilla, så lång stund som åtgår för att utsäga Herrans bön. Alla, som hade lefvat i den där socknen, måste också erkänna, att de aldrig hade tyckt Gud vara så väldig och så hedrad, som då de om sommarkvällarna sågo liarna hejdade och plogarna stannade midt i fåran och sädeslasset lämnadt midt i aflastningen bara för ett par klämtslag. Det var, som om folket visste, att Vår Herre just då sväfvade fram öfver socknen på en aftonsky, stor och väldig och god och utsående välsignelser öfver hela bygden.

I den där församlingen hade de ännu inte skaffat sig någon skollärare, som hade genomgått seminarium, utan de hade en gammaldags skolmästare, som bara var en själflärd bonde. Denne var

en duktig man, som ensam kunde läsa med hundra barn; han hade varit skolmästare mer än trettio år och hade mycket stort anseende. Det var inte långt ifrån att skolmästarn tyckte, att han hade hela församlingens andliga välfärd på sitt samvete, och han var ofta orolig öfver att de hade en präst, som alls inte kunde predika. Han höll sig emellertid stilla, så länge som det i de andra socknarna endast var tal om att införa en ny döpelse, men då han fick höra, att ordningen hade kommit till nattvardsgången och att folk började samlas här och där i stugorna för att begå nattvard, kunde han inte längre förbli likgiltig. Han var fattig själf, men han lyckades öfvertala några af de förnämsta bönderna att lämna honom pengar för att bygga ett missionshus. — »Ni känna mig,» sade han till dem, »jag vill endast predika för att behålla folk i den gamla tron. Men hvart skall det bära åstad, om predikanterna öfverfalla oss med den nya döpelsen och den nya nattvardsgången och det inte finns någon, som säger folk hvad som är en sann eller en falsk lära?»

Skolmästarn stod mycket väl hos kyrkoherden som hos alla andra. Han och prästen vandrade ofta fram och tillbaka på vägen mellan prästgården och skolhuset, fram och åter, fram och åter, som om de aldrig kunde bli färdiga med hvad de hade att säga hvarandra. Kyrkoherden kom också ofta in till skolmästarns om kvällarna och satt i det trefliga köket vid den stora spisen och språkade med mor Stina, skolmästarns hustru. Han kom stun-

dom till dem kväll efter kväll. Han hade det alltid tråkigt hemma, hans hustru låg jämt till sängs, så att det var hvarken ordning eller reda i hans hem.

Nu var det en vinterkväll. Skolmästarn och hustrun sutto vid spisen och samtalade sakta och allvarligt, medan en liten tolfårig flicka lekte i ett hörn af rummet. Hon hette Gertrud och var dotter till skolmästarn. Hon var alldeles ljus, nästan vit i håret, rosig och rundkindad, men hon såg hvarken så klok eller så lillgammal ut, som skolmästarbarn bruka.

Den där vrån, där hon uppehöll sig, var hennes lekstuga. Där hade hon samlat ihop en hel mängd bitar af färgadt glas, sönderslagna koppar och fat, runda stenar från älfstranden, fyrkantiga små träklotsar och otaligt sådant småplock.

En lång stund hade hon fått leka i ro för sig själf, hvarken far eller mor hade stört henne. Hon satt på golfvet och ordnade och byggde med sina trästumpar och glasbitar, hade mycket brådtom och var rädd att bli påmind om läxor och arbete. Nej då, så väl det var! Det såg inte ut, som om det skulle bli något af med att räkna extra för far i kväll.

Hon hade stort arbete för handen, hon, där-borta i sin vrå. Höll på med ingenting mindre än att skapa till en hel socken. Hela hemsocknen skulle hon bygga upp med både kyrka och skolhus. Älfven och bron, de skulle vara med de också, hon ville göra det riktigt fullständigt.

Hon hade redan hunnit med en god del. Hela den vida bergkransen, som gick rundt om socknen, var rest af små och stora stenar. I alla klyftor hade hon planterat skog af små grankvistar, och med två spetsiga stenar hade hon rest Klackberget och Olofshättan, som stodo midt emot hvarandra på ömse sidor om älfven och öfverskådade hela dalbottnen.

Den runda dalen mellan bergen hade blifvit täckt med jord ur en af mors blomkrukor, och så långt var allt rätt, men hon hade inte kunnat få den grönskande och odlad, som den borde vara. Så tröstade hon sig med att detta kunde tänkas vara på våren, innan gräs och säd kommit upp.

Dalälfven, som flöt bred och präktig genom socknen, hade hon däremot kunnat lägga ut riktigt tydligt med en lång, smal glasbit, och den gungande flottbron, som förband socknens båda delar, låg för längesedan och sam på älfvattnet.

De aflägsnare gårdarna och byarna hade hon också redan märkt ut med röda tegelstensbitar. Långt uppe i norr midt bland åkrar och ängar låg Ingmarsgården, men Kolåsens by låg rätt i öster uppe i bergsluttningen, och Bergsåna bruk befann sig längst i söder, där älfven med forsar och fall bröt sig ut ur dalen och trängde fram genom ringberget.

Hon var egentligen färdig med allt det yttre. Landsvägarna löpte väl sandade och grusade mellan gårdarna och utmed älfstranden. Träddungar voro

utplanterade här och där på slätten och invid böningshusen. Flickan behöfde bara kasta en blick på sin byggnad af sten och jord och grankvistar för att se för sig hela socknen. Hon tyckte, att det var riktigt vackert.

Hon lyfte hufvudet gång på gång för att kalla på modern och visa henne underverket, men hon hejdade sig. Hon fann det alltjämt klokast att inte göra sig påmind.

Det, som nu återstod att göra, var det allra svåraste. Det var att bygga upp kyrkbyn, som bredde ut sig midt i socknen på båda älfstränderna. Hon fick flytta om stenarna och glasbitarna många gånger, innan hon fick reda i allt vimlet. Kronofogdens hus ville tränga ut handelsboden, och häradshöfdingens fick inte plats bredvid doktors. Och bara detta att komma ihåg alltsammans, som fanns där: kyrkan och prostgården, apoteket och postkontoret, de stora bondgårdarna med sina uthuslängor, gästgifvargården, jägmästargården, telegrafstationen — — —

Till sist låg hela kyrkbyn där med sina hvita och röda hus, inbäddade i grönt. Nu var det bara en enda sak, som fattades.

Hon hade haft så brådtom med allt detta för att få börja med skolhuset, som också skulle ligga där i kyrkbyn.

Hon måste ha mycken plats för skolan. Den skulle resa sig på älfstranden, ett väldigt, hvitt tvåvåningshus med stor trädgård omkring och hög flaggstång på gården.

Hon hade sparat sina bästa klotsar till skolhuset, och ändå blef hon sittande och undrade hur hon skulle reda sig därmed. Helst hade hon velat bygga det alldeles sådant, som det var, med en stor skolsal på nedre botten och en i öfvervåningen och med köket och kammaren, där hon och föräldrarna bodde.

Men detta skulle taga lång tid. De låta mig nog inte vara i fred så länge, tänkte hon.

Då hördes steg i förstugan, någon stampade af sig snön därute. Flickan grep sig genast an med byggandet. Nu kom kyrkoherden och pratade med mor och far, tänkte hon, nu fick hon hela kvällen på sig. Och hon började med friskt mod lägga grund till ett skolhus så stort som halfva socknen.

Modern hade också hört stegen i förstugan. Hon reste sig och sköt fram till spisen en gammal länstol. I detsamma vände hon sig till sin man: »Skall du säga det till honom nu i kväll?» — »Ja,» svarade skolmästarn, »så snart jag kan komma åt.»

Kyrkoherden kom nu in, frusen och förblåst och glad att få sitta vid brasan i ett varmt rum. Han var mycket språksam som vanligt. Man kunde i själfva verket aldrig finna en angenämare man än kyrkoherden, då han kom in så där för att språka om smått och stort. Han talade ofantligt lätt och dristigt om allt, som hörde denna världen till, man skulle inte kunna tro, att det var samme man, som hade så svårt att predika. Men talade man med honom om andliga ting, blef han röd i

ansiktet, sökte länge och väl efter orden och sade aldrig något, som var af vikt. Det enda kunde vara, ifall han fick tala om hur Gud styr.

Bäst nu kyrkoherden satt där, vände sig skolmästarn till honom och sade mycket gladt: »Nu skall jag tala om för kyrkoherden, att jag skall bygga ett missionshus.»

Prästen blef alldeles blek, han riktigt sjönk ihop i länstolen, som mor Stina hade flyttat fram åt honom. — »Hvad säger Storm?» sade han. »Skall här byggas missionshus? Hvad skall man då med kyrkan och mig? Ska vi bort, vi?»

»Kyrkan och kyrkoherden behöfvas nog ändå,» sade skolmästarn tvärsäkert. »Missionshuset skall stödja kyrkan, det är min mening. Det drager så många irrlärare kring landet, att kyrkan visserligen behöfver hjälp.»

»Jag trodde, att Storm var min vän,» sade prästen med bedröflig röst.

För ett par ögonblick sedan hade han kommit in trygg och glad, nu hade han på en gång fallit tillsammans så, att det nästan såg ut, som om det vore förbi med honom.

Skolmästarn förstod mycket väl hvarför kyrkoherden blef så förtviflad. Han liksom alla andra visste, att kyrkoherden en gång hade haft ett mycket godt läshufvud, men att han hade lefvat om för mycket i ungdomen, så att han till sist hade fått slag, och sedan hade han aldrig kunnat bli sig lik igen. Han glömde oftast själf, att han endast var en ruin af en människa, men hvarje

gång han blef påmind därom, kom en svart förtviflan öfver honom.

Nu satt han alldeles som död i länstolen, och ingen vågade säga något på en lång stund.

»Inte får kyrkoherden ta saken på detta sätt,» sade skolmästarn äntligen och sökte göra sin röst mycket låg och mild.

»Tyst, Storm!» sade kyrkoherden. »Jag vet, att jag inte har varit någon framstående predikant, men jag trodde inte, att ni skulle vilja taga ämbetet af mig.»

Storm slog ifrån sig med händerna och gjorde ett tecken, att något sådant visst inte hade varit hans mening, men han vågade ingenting säga.

Skolmästarn var en sextio års man, men trots allt arbete han hade pålagt sig, var han ännu i sin fulla kraft. Det var stor skillnad på honom och kyrkoherden. Storm var en karl så lång som någon i Dalarne, han hade svarta lockar kring hufvudet, hyn var så mörk som koppar och ansiktet skarpt skuret. Han såg otroligt stark ut bredvid kyrkoherden, som var liten med insjunket bröst och kal panna.

Skolmästarns hustru tyckte, att eftersom mannen var den starkare, borde han också vara undfallande. Hon vinkade åt honom, att han skulle gifva vika, men hur bedröfvad han var, syntes intet tecken till att han ämnade afstå från företaget.

Skolmästarn började nu tala mycket långsamt och redigt. Han sade, att han var viss om att det nu inte kunde dröja länge, innan sekterismen

trängde in i socknen. Och han sade, att det behöfdes en plats, där man kunde få tala till folket på ett mera enkelt sätt, än som passade i kyrkan, ett ställe, där man fick välja sina texter, förklara hela bibeln och undervisa församlingen om betydelsen af alla de svåra ställena.

Hustrun tecknade åt honom, att han skulle tiga. Hon förstod, att prästen tänkte vid hvarje ord: Jaså, jag har inte undervisat, jag har inte gett skydd mot otron. Jag måtte vara bra dålig, då min egen skollärare, en man, som bara är en sjäflärd bonde, tror, att han predikar bättre än jag.

Men skolmästarn teg inte, utan fortfor att tala om allt, som måste göras för att skydda hjorden, innan vargarna föllo öfver den.

»Men jag har inte sett till några vargar,» sade prästen.

»Jag vet, att de äro på väg,» sade Storm.

»Och det är ni, Storm, som öppnar dörren för dem.»

Han reste på sig, där han satt i länstolen. Skolmästarns ord hade retat honom. Han blef röd i ansiktet och återtog något af sin värdighet.

»Kära Storm, låt oss inte tala mer om den här saken!» sade han.

Han vände sig till husmodern och började skämta med henne om den granna bruden hon sist hade klädt, ty mor Stina var brudsäta i den socknen. Men bondkvinnan förstod all den förfärliga sorg öfver hans egen oförmåga, som var

väckt inom honom. Hon grät af medlidande och kunde inte svara för tårarnas skull, så att kyrkoherden fick tala nästan ensam.

Hela tiden tänkte kyrkoherden: Ack, ack, att jag hade kvar min ungdoms kraft och förmåga! Då hade jag ögonblickligen kunnat öfverbevisa denne bonde om hur illa han handlar.

Med ens vände han sig på nytt till skollärarn. »Hur har Storm fått pengar?»

»Vi ha bildat ett bolag,» sade Storm, och han nämnde några af bönderna, som hade lofvat hjälpa honom, för att visa, att det var sådana karlar, som inte ville skada kyrkan eller prästen.

»Är Ingmar Ingmarsson också med?» sade prästen. Det var, som om detta hade varit ett nytt dråpslag. »Lika visst, som jag har litat på Storm, lika säker har jag varit på Ingmar Ingmarsson.»

Men han sade intet mer om saken just då, utan vände sig till husmodern och pratade. Han märkte nog, att hon grät, men han låtsade inte därom.

Så om ett ögonblick var han åter öfver skolmästarn.

»Låt bli det, Storm!» bad han. »Låt det vara för min skull! Storm skulle inte tycka om, ifall någon satte upp en skola bredvid hans.»

Skolmästarn satt och såg i golfvet en stund och betänkte sig. »Jag kan inte, kyrkoherden,» sade han så och försökte med detsamma rycka upp sig till att se modig och lugn ut.

Prästen sade intet mer, utan det var dödsstillä i väl tio minuter.

Så steg han upp, satte på sig päls och mössa och gick mot dörren.

Hela kvällen hade han suttit och kämpat för att finna ord, som skulle bevisa Storm, att han gjorde orätt och inte blott mot honom, utan mot hela socknen, som han skulle förstöra med detta företag. Men fastän orden och tankarna trängdes inne i hans hufvud, kunde han inte utsäga dem och få reda i dem, därför att han var en bruten man.

Då han gick mot dörren, fick han syn på Gertrud, som satt i sin vrå och lekte med sina glasbitar och klotsar. Han stannade och såg på henne. Hon hade synbarligen inte hört ett ord af samtalet, hennes ögon lyste af nöje, och hennes kinder voro rödare än vanligt.

Prästen blef slagen af att se så mycken glad sorglöshet bredvid sin egen tunga sorg och gick fram till henne. »Hvad gör du?» sade han.

Flickan hade för längesedan sin socken färdig. Hon hade till och med redan förstört den och börjat med ett nytt företag.

»Om bara kyrkoherden hade kommit en liten stund förut!» sade barnet. »Jag hade en så vacker socken med både kyrka och skolhus.»

»Nå, hvar har du den nu då?»

»Jo, nu har jag förstört socknen, nu håller jag på att bygga upp ett Jerusalem och — — —»

»Hvad säger du?» afbröt prästen. »Säger du, att du har förstört socknen för att bygga ett Jerusalem?»

»Ja,» sade Gertrud, »det var en så vacker

socken, men vi läste om Jerusalem i skolan i går, och nu har jag förstört socknen för att bygga ett Jerusalem.»

Prästen blef stående och såg på barnet. Han strök sig öfver pannan för att bringa reda i tankarna. »Det måtte visst vara någon större än du, som talar genom din mun,» sade han.

Barnets ord syntes honom så märkvärdiga, att han upprepade dem för sig själf gång på gång. Medan han gjorde det, kom han in i sin vanliga tankegång och började undra på hur Gud styr och hvilka medel han använde för att genomdrifva sin vilja.

Han gick åter fram till skolmästarn och sade med sin vanliga, vänliga röst och med en helt ny klarhet i ögonen:

»Jag är inte mer ond på er, Storm. Ni gör väl hvad ni måste. Jag har i alla mina dagar tänkt mycket på hur Gud styr, fast jag inte kan komma till någon klarhet. Och inte heller detta förstår jag, men jag förstår, att ni gör hvad ni måste göra.»

De sågo himmelen öppen.

SAMMA VÅR, som missionshuset byggdes, blef det mycket häftig snösmältning, och vattnet steg högt i Dalälven. Det var märkvärdigt att se allt det vatten, som den våren bjöd på. Det kom regnande från himlen, det kom nedrusande i stora strömmar från bergen, det kom framsipprande ur jorden, det flöt vatten i hvartenda hjulspår och hvarenda plogfåra. Och allt vattnet sökte sig ned till älven, som växte och växte och rullade fram med allt starkare fart. Den var inte mörk och blank och stilla som vanligt, utan gulgrå af allt det jordblandade vattnet, som strömmade ned i den, och så, som den nu kom framvältrande, uppfylld af timmerstockar och isstycken, såg den besynnerligt hemsk och hotfull ut.

Till en början bekymrade sig de vuxna inte mycket om vårfloden. Det var endast barnen, som sprungit ner till stranden, så snart de hade en ledig stund, och sågo på den rasande älven, och allt det den fraktade med sig.

Snart var det inte bara stockar och isstycken, nej då. Den kom drifvande med tvättbryggor och badhus. Och en liten stund senare kom den med båtar och spillror af sönderslitna flottbroar.

»Nog tar den vår bro snart, det gör den bestämdt,» sade barnen. De voro en smula ängsliga, men ännu mycket mer glada öfver att något så märkvärdigt skulle komma att ske.

Rätt som det var, kom en stor gran flytande med rot och grenar, och efter den seglade en asp med hvit stam, och man kunde se från stranden, att de vida grenarna buro stora knoppar, som hade svällt ut i det långa badet. Och i nära följe med träden kom en liten hölada, vänd upp och ned. Den var ännu full med hö och halm och flöt på sitt tak som en båt på sin köl.

Men då sådana saker flöto förbi, kom stort folk också i rörelse. Man förstod, att älfven hade gått öfver sina bräddar någonstädes uppe i norr, och skyndade ned till stränderna med båtshakar och störrar för att draga upp på land bohag och byggnader.

Långt norrut i socknen, där det var gles bygd och ondt om människor, stod Ingmar Ingmarsson ensam nere på älfstranden. Han var nu nära sextio år och såg än äldre ut. Ansiktet var groft och fåradt, kroppen höll han böjd, han såg lika tafatt och hjälplös ut som alltid.

Han stod och stödde sig på en lång och tung båtshake och såg ut öfver älfven med en sömnig och dåsig blick. Älfven brusade och skummade

och drog stolt förbi med allt den hade röfvat från stränderna. Det var, som om den hade velat håna bonden för hans långsamhet. »Inte blir det du, som kommer att taga ifrån mig något af det jag fraktar med mig,» tycktes den säga.

Ingmar Ingmarsson lät flottbroar och båtskrof segla tätt förbi sig, utan att han gjorde ett försök att draga upp dem. Det där blir i alla fall bärgadt nere vid kyrkbyn, tänkte han.

Men icke en sekund tog han sina blickar från älften, utan lade märke till allt, som flöt förbi. Bland allt det andra kom något lysande gult flytande på några sammanspikade bräder ett godt stycke uppåt älften, och han varnade det genast. »Ja, det här har jag väntat på länge,» sade han då högt för sig själf. Han kunde ännu inte riktigt se hvad det gula var, men det var lätt att gissa för den, som visste hur småbarn i Dalarne bruka vara klädda. Nu är det några, som ha suttit och lekt på en tvättbrygga igen, tänkte han, och inte haft förstånd att gå i land, innan älften har tagit dem.

Det dröjde inte länge, förrän bonden såg, att han hade gissat rätt. Han kunde tydligt se tre små barn i gula vadmalskoltar och gula, runda hättor komma seglande utför älften på en illa sammanfogad brygga, som långsamt sönderslets af strömmen och af törnande isstycken.

Barnen voro ännu långt borta, men Stor Ingmar visste, att ett strömdrag i älften gick fram mot hans strand. Om nu Gud behagade låta ställa

det så, att bryggan, där barnen sutto, kom in i det strömdraget, skulle det inte vara omöjligt, att han kunde få upp dem på land.

Han stod fullkomligt stilla och skådade ut öfver älften. Då var det, som hade någon gifvit en stöt åt bryggan. Den svängde och vek af mot stranden. Barnen kommo så nära, att han såg deras små förskrämda ansikten och hörde deras gråt.

Men i alla fall voro de längre ute, än att han kunde nå dem från stranden med båtshaken. Då skyndade han ned till vattnet och började vada ut i älften.

Medan han gjorde så, hade han en märkvärdig känsla af att det var någon, som ropade honom tillbaka: Du är ingen ung karl nu längre, Ingmar, detta kan vara farligt för dig.

Han besinnade sig ett ögonblick och undrade om han hade rätt att våga lifvet. Hustrun, som han en gång hade farit och hämtat i fängelset, hade dött under vintern, och allt sedan hon hade gått bort, hade han mycket önskat att snart få följa henne. Men å andra sidan var sonen, som borde öfverta gården, inte vuxen än. Han måste väl härda ut med lifvet för gossens skull.

»Det får i alla fall bli, som Gud vill,» sade han.

Han var inte tafatt eller långsam nu längre, han, Stor Ingmar. Då han gick ut i den forsande älften, satte han stadigt ned stängen i botten för att inte bli borttryckt af strömmen och gaf noga akt på isstycken och timmerstockar, som flöto förbi, så att han inte skulle bli kullstött af dem.

Och då tvättbryggan kom, borrade han ned fötterna i älfbottnen, sträckte ut båtshaken och högg tag i den.

»Håll er fast!» ropade han till de små, ty i och med detsamma gjorde bryggan en stor sväng, och det knakade i alla dess plankor. Men det usla byggnadsvirket höll, och Stor Ingmar fick det ut ur värsta strömmen. Så släppte han bryggan, ty han visste, att nu skulle den gå på land af sig själf.

Han satte åter ned stängen i älfbottnen och vände sig för att gå i land. Men härvid gaf han inte akt på en stor timmerstock, som kom framrusande. Den törnade mot honom och träffade honom i sidan alldeles under armen. Det var en förfärlig stöt, stocken hade kommit med våldsamt fart, och Stor Ingmar vacklade hit och dit i vattnet. Men han höll sig stadigt fast vid båtshaken och kom i land. Då han stod på stranden, vågade han knappast känna på sin kropp, hela bröstkorgen var visst sönderkrossad. Munnen blef genast full af blod. Nu är det slut med dig, Stor Ingmar, tänkte han. Han kunde inte gå ett steg till, utan sjönk ned på strandvallen.

Det var de små räddade barnen, som gafvo alarm, så att folk kom till och han blef hemkörd.

Kyrkoherden blef hämtad till Ingmarsgården och stannade där hela eftermiddagen. Då han kom hem på kvällen, gick han öfver till skolmästarns. Han hade erfarit saker under dagens lopp, som han kände behof att få tala om.

Skolmästarn och mor Stina voro i djup sorg,

ty de hade redan fått veta, att Ingmar Ingmarsson var död. Prästen däremot gick med lätta steg och hade något visst ljust och klart öfver sig, då han kom in till dem.

Skolmästarn frågade genast om han hade kommit i tid. — »Ja,» svarade kyrkoherden, »men det var inte jag, som var nödvändig härvidlag.» — »Var det inte?» sade mor Stina. — »Nej,» sade kyrkoherden och log hemlighetsfullt, »han hade hjälpt sig lika bra utan mig.»

»Det kan vara tungt mången gång att sitta vid en dödsbädd,» sade kyrkoherden. — »Jojomän, jojomän,» nickade skollärarn. — »Ja, och framför allt, då den dör, som är främste mannen i socknen.» — »Just så, ja.» — »Men allting kan också vara så helt annorlunda, än man tänker.»

Härmed teg kyrkoherden stilla en stund och satt och stirrade framför sig. Hans blickar lyste en smula klarare än vanligt bakom glasögonen.

»Har ni, Storm, eller ni, mor Stina, hört det märkvärdiga, som hände Stor Ingmar, då han var ung?» sade kyrkoherden. Skolmästarn svarade, att de hade hört mycket om honom. — »Ja visst, men detta är det allra märkvärdigaste. Jag har inte fått höra det, förrän nu i dag däruppe på Ingmarsgården.»

»Stor Ingmar hade en god vän, som är torpare på hans gård,» fortfor kyrkoherden. — »Ja, jag vet,» sade skolmästarn. »Han heter Ingmar, han med, folk kallar honom Stark Ingmar för skillnads skull.» — »Just så, ja,» sade kyrkoherden,

»fadern kallade honom Ingmar af aktning för husbondefolket.

»Men nu var det en gång, då Stor Ingmar var ung, det var ljus sommar och lördagskväll, och han och hans vän, Stark Ingmar, voro lediga från arbetet. Och så togo de på sina helgdagskläder och gingo hit ned till kyrkbyn för att förlusta sig.»

Kyrkoherden höll inne och satt tyst och tänkte. »Jag kan förstå, att det måtte ha varit en mycket vacker kväll,» sade han eftersinnande, »alldeles stilla och klar, en sådan, då jord och himmel byta färg, så att himmelen synes gå öfver i ljust grönt, och jorden är öfverdragen med tunna dimmor, som ge allting ett hvitt eller blåaktigt utseende.

»Men då Stor Ingmar och Stark Ingmar hade kommit hit ned och skulle gå öfver flottbron, var det, som om någon hade tillsagt dem, att de skulle se uppåt. De gjorde så, och de sågo himmelen öppen öfver sig. Hela himlahvalfvet var draget åt sidan som ett förhänge, och de båda stodo hand i hand och sågo in i all himmelens härlighet.

»Har ni någonsin hört något sådant, mor Stina, och ni, Storm?» sade kyrkoherden. »De båda, Stor Ingmar och Stark Ingmar, stodo där på bron och sågo himmelen öppen!

»De ha egentligen aldrig talat om för någon hvad de sågo, utan de ha endast sagt så mycket till barn och nära anförvanter, som att de en gång ha stått där på bron och sett himmelen öppen. Ingen främmande har fått veta det, utan det har

varit deras största skatt och heligaste gåfva, att de ha fått se himmelens härlighet.»

Kyrkoherden såg åter ned en stund, så suckade han djupt. »Jag har aldrig förr hört något sådant omtalas,» sade han. Han darrade litet på rösten, då han fortfor: »Jag hade gärna velat stå där på bron med Stor Ingmar och Stark Ingmar och se himmelen öppen.

»Nu i dag, så snart de hade fraktat hem Stor Ingmar till gården,» sade kyrkoherden, »befallde han, att de skulle hämta Stark Ingmar, och de skickade genast bud till honom, på samma gång som de sände efter doktorn och efter mig. Men Stark Ingmar var inte hemma, han gick långt uppe i skogen och högg ved och var inte lätt att finna. De sände bud på bud efter honom, och Stor Ingmar låg och ängslades, att han inte skulle få se honom före sin död.

»Det dröjde så länge, att jag kom och doktorn kom, men Stark Ingmar kunde de inte finna reda på.

»Stor Ingmar frågade inte mycket efter oss andra. Han var döden nära. 'Jag skall snart dö, kyrkoherden,' sade han. 'Jag önskar bara, att jag innan dess kunde få se Stark Ingmar.'

»Han låg på den breda sängen i lillkammarn, och den präktigaste bonad de hade var lagd öfver honom. Ögonen höll han öppna, han såg hela tiden ut efter något, som var långt borta och som ingen annan såg. De tre små barnen, som han hade räddat, hade de lyft upp i sängen till honom,

och de sutto hopkrupna och stilla vid hans fötter. Då han någon gång tog blickarna från det där, som han såg långt borta, föllo de på barnen, och då log han med hela ansiktet.

»Så hade de ändtligen funnit reda på torparen, och Stor Ingmar tog åter blicken till sig och smålog, då han hörde Stark Ingmars tunga steg ute i storstugan.

»Då karlen stod bredvid sängen, tog han hans hand och klappade den sakta, så frågade han honom:

»'Kommer du ihåg, du Stark Ingmar, då vi gingo nere på kyrkbron och sågo himmelen öppen?'

»'Ja, ja, nog minns jag det, då vi två sågo in i himmelen,' sade Stark Ingmar.

»Då vände sig Stor Ingmar helt mot honom. Han log och strålade, som hade han den ljufligaste nyhet att omtala. 'Jag går dit nu, jag,' sade han till Stark Ingmar.

»Då böjde torparen sig fram och såg honom djupt in i ögonen. — 'Jag kommer efter, jag,' sade han. Stor Ingmar nickade åt honom. 'Men du vet, att jag inte kan komma, förrän din son kommer hem från vallfarten.'

»'Ja, ja, jag vet,' sade Stor Ingmar och nickade.

»Efter detta drog han endast ett par djupa andetag, och så var han död.»

Skolmästarns voro eniga med prästen om att detta var en vacker död. De sutto alla tre tysta en lång stund.

»Men,» sade mor Stina plötsligen, »hvad me-

nade Stark Ingmar med det han sade om valfarten?»

Prästen såg upp en smula förvirrad. »Jag vet inte,» sade han. »Stor Ingmar dog just då, jag har inte haft tid att fundera på detta.» Han sjönk i tankar.

»Det är bra märkvärdigt sagdt, det har ni rätt i, mor Storm.»

»Kyrkoherden vet, att de säga om Stark Ingmar, att han kan se in i framtiden.»

Prästen satt och strök sig betänksamt öfver pannan liksom för att reda ut tankarna. »Ingenting är så märkvärdigt som att tänka på hur Gud styr,» sade han. »Ingenting i världen är så märkvärdigt.»

Karin Ingmarsdotter.

DET VAR EN FÖRMIDDAG på hösten. Skolan var öppnad, men det var förmiddagsrast. Skolmästarn och Gertrud kommo in i köket. De satte sig vid bordet, och mor Stina bjöd på kaffe.

Innan de hade hunnit dricka ur kopparna, fingo de främmande.

Den, som kom, var Halfvor Halfvorsson, en ung bonde, som hade öppnat en handelsbod i kyrkbyn. Han var från Timgården och kallades därför oftast Tims Halfvor. Han var en lång, vacker karl, men han såg nedstämd ut. Mor Stina bjöd också honom på kaffe. Han satte sig vid bordet och talade med skolmästarn.

Husmodern satt i pinnsoffan under fönstret och stickade. Hon satt så, att hon kunde se ut på vägen. På en gång blef hon röd i ansiktet och böjde sig fram för att se bättre. Men genast sökte hon se lugn ut och sade helt likgiltigt: »Jag tror, att det är storfolk ute och går i dag, jag.»

Handelsmannen hörde, att det låg något ovanligt i tonen, han reste sig och tittade ut. Han såg en lång, litet lutande kvinna och en halfvuxen gosse komma gående upp mot skolan.

»Om jag inte ser fel, är det där Karin Ingmarsdotter,» sade mor Stina. — »Ja, nog är det Karin,» bekräftade handelsmannen. Han sade intet mer, utan vände sig från fönstret och blickade rundt om hela stugan, som om han hade spanat efter en undflykt. Men i nästa ögonblick gick han lugnt tillbaka till sin plats.

Det förhöll sig så, att förra sommaren, medan Stor Ingmar ännu lefde, hade Halfvor friat till Karin Ingmarsdotter. Han hade friat länge, det hade varit många om och men. Gammalfolket hade inte vetat, om han var god nog. Det var inte för pengarnas skull, ty Halfvor var rik, men hans far hade varit begifven på att dricka. Det kunde hända, att detta hade gått i arf. Till sist hade det dock blifvit bestämdt, att han skulle få Karin.

Bröllopsdagen hade varit utsatt och lysning uttagen hos kyrkoherden, men före första lysningsdagen gjorde Karin och Halfvor en resa till Falun för att köpa vigselring och psalmbok. De voro borta i tre dagar, och då de kommo tillbaka, sade Karin till fadern, att hon inte kunde gifta sig med Halfvor. Hon hade dock ingenting annat att klaga öfver, än att Halfvor hade druckit sig full en gång under resan. Karin fruktade nu, att han skulle bli lik sin far. Stor Ingmar sade, att han inte ville tvinga henne, och Halfvor blef afskedad.

Halfvor tog detta mycket illa. »Du drager öfver mig sådan skam,» sade han till Karin, »att jag inte kan bära den. Hvad skall folk tänka om mig, då du förkastar mig på detta sätt? Det går inte an att göra sådant mot en hederlig karl.»

Men Karin lät sig inte beveka, och Halfvor hade varit olycklig och dyster alltsedan. Han kunde inte glömma den oförrätt Ingmarssönerna hade gjort honom.

Och där kom Karin, och här satt Halfvor, och hvad skulle det nu bli af?

Så mycket var visst, att det inte kunde bli någon försoning. Karin var gift sedan förra hösten med Eljas Elof Ersson. Hon och hennes man bodde på Ingmarsgården och regerade den, alltsedan Stor Ingmar hade dött på våren. Stor Ingmar hade lämnat efter sig fem döttrar och en son, men sonen var så ung, att han inte hade kunnat taga vid egendomen.

Emellertid kom Karin in i köket. Hon var bara några och tjugu år, men säkert hade hon aldrig sett riktigt ung ut. På många andra ställen skulle hon ha blifvit ansedd för mycket ful, ty hon bråddes på sin släkt och hade tunga ögonlock, litet rödaktigt hår och ett sträft drag vid munnen. Men hos skolmästarns tyckte de om att se, att hon var så lik de gamla Ingmarssönerna.

Karin förändrade inte en min, då hon fick se Halfvor, utan gick långsamt och säfligt från den ene till den andre och hälsade. Då hon bjöd

Halfvor handen, sträckte han fram sin så mycket, att de rörde vid hvarandra med de yttersta fingerspetsarna.

Karin gick alltid en smula framåtböjd. Då hon närmade sig Halfvor, tycktes hon luta hufvudet litet mer än vanligt, men Halfvor stod rakare och mer högre, än han brukade.

»Så, att Karin är ute och går i dag,» sade mor Stina och satte fram proststolen åt henne. — »Jag är så, jag,» sade hon, »det är lätt att gå nu, sedan det har frusit på.» — »Ja, det har varit hård frost i natt,» anmärkte skolmästarn.

Men efter detta blef det tyst i rummet. Ingen hade något mer att säga. Det förblef tyst under ett par minuter. Då reste sig Halfvor, och de andra foro upp, som om de hade väckts ur en tung sömn.

»Nu får jag gå hem till boden,» sade han. — »Halfvor har nog inte så brådtom,» sade husmodern. — »Det är väl inte jag, som kommer och drifver bort Halfvor?» sade Karin. Hennes röst lät mycket ödmjuk, då hon tilltalade honom.

Så snart Halfvor hade gått, var förtrollningen bruten, och skolmästarn visste genast hvad han skulle tala om. Han såg på gossen, som hade kommit in med Karin. Honom hade ingen låtsat om förut. Det var en liten en, han kunde inte vara mycket äldre än Gertrud. Han hade ett ljust och lent barnaansikte, men det var något lillgammalt öfver honom, och inte var det svårt att se hvilken ätt han tillhörde.

»Jag tror Karin kommer hit med en skolgosse,» sade Storm. — »Det är min bror,» svarade Karin, »det är nu han, som är Ingmar Ingmarsson.» — »Han är väl liten för det namnet,» anmärkte Storm. — »Ja, far dog för tidigt.» — »Det är ett sant ord,» sade skolmästarn och hans hustru med en mun.

»Han har gått i storskolan i Falun,» sade Karin. »Det är därför han inte förr har kommit hit till skolmästarn.» — »Skall inte Karin ställa så, att han får komma dit i år också?» Karin fällde ned de tunga ögonlocken och suckade djupt, men på detta gaf hon inte något svar. — »Han lär vara snäll att läsa,» sade hon. — »Ja, jag är bara rädd för att han ingenting kan få lära här hos mig. Han är väl lika lärd som jag själf.» — »Å, nog vet jag, att skolmästarn kan mer än en sådan här liten en.»

Det blef tyst igen, tills Karin började på nytt. — »Det är inte bara tal om skolgång. Jag ville också fråga skolmästarn och mor Stina om gossen kunde få bo här.»

Skolmästarn och hans hustru sågo helt häpna på hvarandra. Ingen af dem kom sig för att säga något. — »Ja, vi äro ju litet trångbodda,» sade Storm slutligen. — »Jag tänkte, att jag skulle lämna smör och mjölk och ägg kanske i betalning.» — »Ja, för den skull...» — »Det vore allt en bra stor tjänst,» sade den rika bondkvinnan.

Men mor Stina förstod, att Karin inte skulle bedja dem om något så besynnerligt, ifall hon inte

vore i stort behof af hjälp. Hon gjorde raskt slag i saken.

»Karin skall inte behöfva be oss mer,» sade hon. »Vi vilja göra allt, hvad vi förmå, för Ingmarssönerna.»

»Tack!» sade Karin.

Mor Stina och Karin talade sedan länge om hur Ingmar skulle ha det, men Storm tog Ingmar med in i skolan. Där satte han sig på bänken bredvid Gertrud. På hela första dagen sade han inte ett ord.

Tims Halfvar höll sig borta från skolhuset en hel vecka, som om han hade varit rädd att åter råka Karin där. Men en förmiddag, då det var strömmande regn och inga kunder att vänta, kom det svåraste missmod öfver honom. Jag duger ingenting till, ingen har någon aktning för mig, tänkte han och plågade sig, som han brukade, alltsedan Karin hade tillbakavisat honom. Till sist beslöt han sig för att gå öfver till mor Stina för att få tala med en glad och vänlig människa.

Han stängde sin tomma bod, knäppte kavajen tätt om kroppen och kom öfver till skolan genom blåst och regn och skvalpande vattenpussar.

Halfvor kände sig så nöjd med att åter vara i skolan, att han satt kvar där ännu, då det ringde till förmiddagsrast och Storm med de två barnen kom in till kaffet.

De gingo alla tre fram och hälsade på honom. Han reste sig för skolmästarn, men då Ingmar räckte honom handen, hade han redan satt sig

ned och talade så ifrigt med mor Stina, att han inte tycktes märka gossen. Ingmar stod kvar en stund alldeles tyst. Sedan gick han fram till bordet och satte sig. Han suckade flera gånger på samma sätt som Karin, då hon hade varit där.

»Halfvor är här för att visa sin nya klocka,» sade mor Stina. Och Halfvor tog upp ur fickan ett nytt silfverur och visade. Det var mycket vackert, ganska litet, med en förgylld blomma på boetten. Skolmästarn öppnade uret, han gick in i skolan efter ett förstoringsglas, som han klämde fast i ögat, och såg på verket. Han föll i hänryckning, stod en lång stund och gladde sig åt att se hur hjulen grepo in i hvarandra. Han hade aldrig sett ett så godt arbete, sade han. Ändtligen lämnade han Halfvor klockan tillbaka, och denne stoppade den på sig, men såg hvarken glad eller stolt ut, som människor bruka, då man berömmar hvad de ha skaffat sig.

Ingmar teg stilla, medan han åt, men då han hade tömt kaffekoppen, frågade han Storm om han förstode sig på klockor. — »Ja,» svarade skolmästarn, »det vet du väl, att jag förstår mig på allting.»

Ingmar tog då fram en klocka ur västfickan. Det var en stor, rund silfverrofva. Ful och klumpig föreföll den, framför allt nu, då de så nyss hade sett Halfvors klocka. Kedjan, som den hängde på, var ful och klumpig den också. Intet enda ornament fanns på boetten, men däremot en stor buckla. Det var inte mycket med den klockan.

Glas hade den inte mer öfver visarna, och emaljen på urtaflan var skadad den också.

»Den står,» sade Storm och höll upp den till örat. — »Ja,» sade gossen, »jag undrar bara om skolmästarn tror, att någon kan laga den.» Storm öppnade klockan. Man kunde höra, att det skramlade i den, som om alla hjul voro lösa. — »Du måste visst ha slagit in spik med den här klockan. Den kan jag inte göra något för.» — »Tror skolmästarn, att Klock-Erik kan göra något för den?» — »Nej, inte mer än jag. Det är bäst, att du sänder den till Falun och får ett nytt verk i den.» — »Ja, jag trodde så också,» sade Ingmar och tog igen klockan.

»Hur i Herrans namn har du burit dig åt med den?» frågade skolmästarn. Gossen satt och sväljde en stund, som om gråten hade kommit honom i halsen. — »Det var fars klocka,» sade han. »Den blef så här illa skadad, då den där stocken kom och körde till far.» Nu blefvo alla helt uppmärksamma, och Ingmar ansträngde sig för att fortsätta.

»Vi hade påsklof, så att jag var hemma, då det hände, och jag var den första, som kom ned till far, då han låg på stranden. Far låg och höll klockan i händerna. 'Nu är det slut med mig, Ingmar,' sade far, 'jag är ledsen, att klockan har gått sönder, för jag vill, att du skall ge den till en, som jag har gjort illa mot, och hälsa ifrån mig.' Så sade han hvem det var, som skulle ha klockan. Han bad mig, att jag skulle ställa om, att den blefve lagad i Falun, innan jag gaf den till den, som

skulle ha den. Men jag kom aldrig tillbaka till Falun, jag, och nu vet jag inte hur jag skall göra.»

Skolmästarn började genast fundera öfver om han kände någon, som snart skulle resa in till staden, men mor Stina afbröt honom nästan genast.

»Hvem var det, Ingmar, som skulle ha klockan?» — »Jag vet inte om jag skall säga det,» sade gossen. — »Var det inte Tims Halfvor, som sitter här?» — »Jo, det var det,» sade han lågt. — »Ge då Halfvor klockan sådan den är,» sade mor Stina, »det blir han bäst nöjd med.» Ingmar reste sig lydigt, tog upp klockan och strök öfver den med rockärmen för att göra den så fin, som den kunde bli. Sedan gick han med långa steg öfver golfvet. — »Jag skall hälsa från far och lämna den här,» sade han och räckte fram klockan.

Halfvor hade suttit tyst och mörk hela tiden, och då gossen nu kom med klockan, lade han handen öfver ögonen, liksom ville han inte se. Ingmar stod där rätt länge och höll klockan framför honom. Slutligen såg gossen bort till husmodern och tycktes begära hjälp. — »Saliga äro de fridsamma,» sade hon då. Halfvor sträckte ut ena handen för att visa klockan ifrån sig. Då sökte också Storm hjälpa till. — »Jag tänker Halfvor inte kan begära bättre upprättelse,» sade han. »Jag har alltid sagt, att om Ingmar Ingmarsson hade fått lefva, hade han nog för längesedan gett Halfvor den äreressning, som han förtjänar.»

De sågo nu hur Halfvor med den handen, som han inte höll för ögonen, nästan mot sin vilja

grep ut efter klockan och drog den till sig. Och sedan han hade fått den i sin hand, stack han in den under både rock och väst och gömde den.

»Den klockan tar ingen ifrån honom,» sade skolmästarn och skrattade, då han såg hur väl Halfvor knäppte igen kavajen öfver klockan. Halfvor skrattade också. Han reste sig upp, rätade på sig och andades djupt. Färgen steg på hans kinder. Han blickade omkring sig med glada, frimodiga ögon. — »Nu tror jag Halfvor känner, att han har fått nytt lif,» sade skolmästarns hustru.

Halfvor stack nu handen innanför kavajen och tog fram sin egen nya klocka. Han kom öfver golvet bort till Ingmar, som åter hade satt sig vid bordet. — »Då jag nu har tagit emot din fars klocka af dig, så skall du taga emot denna af mig,» sade han.

Därmed lade han klockan på bordet och lämnade rummet utan att säga farväl till någon. Hela dagen gick han ute och dref på vägar och stigar. Det var ett par bönder från Västgården, som ville göra handel hos honom. De stodo och väntade utanför handelsboden ifrån middagen ända till aftonen, men ingen Tims Halfvor kom till synes.

*

Elof Ersson från Eljasgården, som hade blifvit gift med Karin Ingmarsdotter, hade haft en elak och girig far. Fadern hade alltid varit sträng mot sonen; då han var liten, hade han knappt fått äta

sig mätt, och han hade varit mycket förtryckt äfven som vuxen. Den gamle hade ständigt drifvit honom att arbeta, han hade aldrig fått gå bort på en dans, hade inte haft fred för arbete ens på söndagen. Och då Eljas Elof blifvit gift, hade han inte fått blifva sin egen, utan hade måste flytta till Ingmarsgården och gå under svärfadern. Och på Ingmarsgården fanns heller intet annat än arbete och sparsamhet. Men så länge Ingmar Ingmarsson lefde, syntes Eljas Elof vara fullt nöjd, han bara trälade utan att begära något bättre. Folk sade, att Ingmarssönerna nu hade fått en måg efter sitt sinne, ty Elof Ersson visste inte om något annat i världen än arbete.

Men så snart Stor Ingmar var död, började mågen att dricka och föra ett vildt lif. Han sökte upp alla glada karlar, som funnos i socknen, bjöd dem hem till sig på Ingmarsgården eller dref omkring med dem i lekstugor och gästgifvargårdar. Han upphörde alldeles att arbeta och drack sig full hvarje dag. På endast ett par månader blef han en försupen stackare.

Då hustrun, Karin Ingmarsdotter, första gången såg honom drucken, blef hon slagen af förstening. Detta är Guds straff, därför att jag handlade orätt emot Halfvor, tänkte hon genast.

Till mannen sade hon inte mycket för att förebrå eller varna. Hon såg snart, att han var ett träd, som var dömdt till förruttnelse, och att hon aldrig skulle få hvarken stöd eller skugga af honom.

Men Karin Ingmarsdotters systrar voro inte så

kloka som hon. De blygdes öfver det vilda lifvet, och öfver att det skulle höras dryckeslarm och dryckesvisor från Ingmarsgården ända ut på landsvägen. De ömsom hånade och förmanade, och fastän svågern egentligen var en godmodig man, blef han dock stundom vred. Och det blef mycket ofrid i hemmet.

Karin tänkte då bara på att skaffa sina systrar ur huset, för att de skulle slippa vara med om det elände hon själf lefde i. Under sommaren gjorde hon bröllop åt de två äldsta, de båda yngre sände hon ut till Amerika, där de hade släkt, som hade kommit sig väl upp.

Till alla dessa systrar utbetalades deras arfslott, som var tjugu tusen kronor. Karin hade fått gården, men det var bestämdt, att den unge Ingmar skulle lösa den till sig, så snart han blefve myndig, och då skulle Karin och Eljas Elof flytta annorstädes.

Det var märkvärdigt, att Karin, så tafatt och obeslutsam som hon såg ut att vara, hade makt att rusta ut så många fåglar ur boet, skaffa dem män och bosättning och Amerikabiljetter. Hon var alldeles ensam om detta. Af mannen fick hon ingen hjälp af något slag.

Men mesta bekymmer gjordes Karin af brodern, han, som nu var Ingmar Ingmarsson. Han satte sig upp mot Karins man värre än någon af de andra syskonen. Gossen gjorde det inte med ord, utan med handling. En gång slog han ut allt brännvinet, som Eljas Elof hade skaffat hem, och

en annan gång upptäckte svågern honom, då han försökte späda ut hans dryckesvaror med vatten.

Då hösten kom, yrkade Karin på att gossen skulle få fara till storskolan i år som de andra åren, men mannen, som var hans förmyndare, satte sig alldeles emot detta.

»Ingmar skall bli en bonde, som jag och hans far och min far,» sade Eljas Elof. »Hvad skall han göra i storskolan? Till vintern ska han och jag draga till skogen och bygga milor. Det blir den bästa lärdom han kan få. Då jag var så gammal som han, låg jag i kolarkojan hela vintern igenom.»

Karin kunde inte förmå honom att ändra mening, utan måste nöja sig med att Ingmar gick kvar hemma.

Eljas Elof började nu visa sig mån om att vinna Ingmar. Framför allt tog han honom gärna med sig, då han for bort. Gossen följde ovilligt. Han ville inte vara med om svågerns supgillen. Då svor denne på att han inte skulle fara längre än till kyrkan eller handelsboden, men hade han väl Ingmar uppe i kärran, reste han långa vägar ned till smederna vid Bergsåna bruk eller till gästgifvargården i Karmsund.

Karin var glad åt att mannen tog gossen med sig. Hon tyckte det var en säkerhet för att han inte skulle bli liggande i ett dike vid landsvägen eller köra ihjäl hästen.

En gång, då Eljas kom hem klockan åtta på morgonen, satt Ingmar och sof bredvid honom i kärran.

»Kom och tag reda på honom, och bär in honom!» ropade Eljas till Karin. »Gosstackarn har druckit sig full. Han kan inte gå in själf.»

Karin blef så bestört, att hon liksom sjönk ihop. Hon måste sätta sig ned på trappsteget ett ögonblick, innan hon kunde bära in Ingmar.

Då hon lyfte upp honom, såg hon, att han inte sof, men var kall och sanslös som en död. Karin tog honom i sina armar och bar in honom i lillkammarn. Där stängde hon sig inne med honom och försökte få lif i honom.

Om en stund kom hon ut iorstugan, där Eljas satt och åt frukost. Karin gick tätt in på honom och lade handen på hans skuldra. — »Det är bäst, att du gör dig ett godt mål,» sade hon, »för om du har supit ihjäl min bror, lär du allt få sämre kost än här på Ingmarsgården.» — »Å, så du kan prata,» sade mannen, »inte kan han må så illa af litet brännvin.» — »Men det är ändå, som jag säger,» sade Karin, och hon klämde sina hårda, magra fingrar in i karlens skuldra. »Dör han, så nog skall du få dina tjugu år på fästning, du Eljas.»

Då Karin kom in till gossen igen, var han vaknad till lif, men han var förstörd i hufvudet, och inte en lem kunde han röra. Han led svåra plågor. — »Tror du, att jag skall dö, Karin?» sade han. — »Å, nej då,» svarade hon och satte sig bredvid honom. — »Jag visste inte hvad det var de gånvo mig,» sade han. — »Det tackar jag Gud för,» svarade Karin allvarligt. — »Skrif det till

systrarna, om jag dör!» sade gossen. »Jag visste inte, att det var spritvaror.» — »Ja,» sade Karin. — »Jag visste det alls inte, det svär jag dig.»

Ingmar låg i feber och yrsel hela dagen. »Bara du inte talar om det för far!» sade han till system. — »Nej, ingen talar om det för far,» sade Karin. — »Men om jag nu dör, får väl far veta det, och jag får skämmas för far.» — »Det var ju inte ditt fel,» sade Karin. — »Kanske far tycker, att jag borde ha aktat mig för allt, som Eljas gaf mig.

»Tror du hela socknen nu vet, att jag har varit full?» sade han. »Hvad säga drängarna, och hvad säger Gammal-Lisa, och hvad säger Stark Ingmar?» — »De säga väl ingenting, de,» sade Karin. — »Du får lof att tala om för dem hur det var. Ser du, de hade supit hela natten, och jag satt och halfsof borta på en bänk. Det var på gästgifvargården i Karmsund. Så kom Eljas och väckte mig. Han sade helt vänligt: 'Kom upp, Ingmar, så får du något att värma dig med! Drick det här, det är bara vatten och socker!' Och jag frös då, när jag vaknade, och då jag smakade på glaset han räckte mig, kunde jag inte känna annat, än att det var varmt och sött. Och så var det något starkt han hade blandat ihop åt mig! Och hvad skall far nu säga?»

Karin öppnade dörren. Eljas satt kvar därinne, hon tyckte han kunde ha godt af att höra.

»Om far lefde, du Karin, om bara far lefde!» — »Ja, hvad då, Ingmar?» — »Tror du inte han slog ihjäl honom?» Eljas brast i skratt därute,

och gossen blef så blek, då han hörde honom, att Karin skyndade sig att stänga dörren.

Efter detta hade Eljas Elof ändock blifvit så pass tam, att han inte hindrade Karin att föra Ingmar ned till skolhuset.

*

Närmaste tiden efter sedan Halfvor hade fått klockan, hade han mycket folk i boden. Ingen bonde kom till kyrkbyn, utan att han gjorde sig ärende in i Halfvors bod för att få höra berättelsen om Stor Ingmars klocka. Bönderna i sina långa, hvita pälsar stodo och hängde i timal öfver bod-diskens och vände sina allvarsamma, fårade ansikten mot Halfvor, medan han berättade. Till sist drog Halfvor fram klockan och visade den buckliga boetten och den spräckta urtaflan. — »Jaså, det var där slaget träffade,» sade bönderna och tyckte sig se för sig hela scenen, då Stor Ingmar skadades. »Ja, det är en stor sak för dig, Halfvor, att äga den här klockan.»

Då Halfvor visade klockan, släppte han den aldrig, utan höll fast i kedjan. Han lät ingen taga den ifrån sig ens för ett ögonblick.

En dag stod Halfvar som vanligt med en krets bönder omkring sig. Han berättade och berättade. Till sist kom klockan fram. Genast blef det stor andakt och nästan tyst, medan klockan fördes från den ene till den andre.

Just medan detta pågick, kom Eljas in i boden,

men uppmärksamheten var så fästad vid klockan, att ingen såg honom. Han hade också hört berättelsen om svärfaderns klocka och förstod genast hvad som försiggick. Han var inte missunnsam mot Halfvor, han tyckte bara det var löjligt att se honom och de andra stå så andäktiga omkring ett gammalt, trasigt silfverur.

Eljas smög sig fram bakom dem, som stodo och hängde öfver disken, gjorde ett raskt grepp, fick klockan i sin hand och ryckte den till sig. Det var bara ett skämt af Eljas, han tänkte inte på att taga klockan ifrån Halfvor, ville endast retas en smula med honom.

Halfvor ville nappa till sig klockan igen, men Eljas drog sig tillbaka och höll upp den i luften, såsom han skulle ha hållit upp en bit socker för en hund. Halfvor lade handen på disken och svingade sig öfver den. Han såg så ond ut, att Eljas blef rädd och rusade på dörren i stället för att stå stilla och lämna honom uret.

Utanför dörren var en trätrappa med utnötta trappsteg. Här fick nu Eljas foten ned i ett hål, han snafvade och blef liggande på marken. Halfvor kastade sig öfver honom, där han låg, tog först igen klockan och gaf honom sedan några hårda sparkar.

»Det är inte värdt, att du slår så hårdt,» sade Eljas. »Det är bättre, att du ser efter hur det är med min rygg.»

Halfvor höll inne med att slå, men Eljas lyfte hvarken arm eller ben för att resa sig. — »Hjälp

mig upp!» bad han. — »Du hjälper dig väl själf, då du får sofva ruset af dig.» — »Jag är inte full,» sade Eljas, »det var bara så, att då jag sprang utför trappan, tyckte jag, att Stor Ingmar kom emot mig för att ta klockan ifrån mig, och det var därför jag föll så illa.»

Halfvor lutade sig ned för att plocka upp eländet han hade liggande framför sig. Sedan måste han köra hem Eljas på en flakvagn. Han hade brutit sin rygg och skulle aldrig mer kunna stå på sina ben.

Eljas Elof låg sedan alltid till sängs. Han var maktlös och kunde inte röra sig. Men tala kunde han, och han låg hela dagen och tiggde om brännvin.

Doktorn hade strängeligen förbjudit Karin Ingmarsdotter att ge mannen några dryckesvaror, emedan han då inom kort skulle supa ihjäl sig. Eljas sökte då tvinga sig till hvad han önskade genom att skrika och föra oväsen, framför allt om nätterna. Han bar sig åt som en vansinnig och störde allas ro.

Detta var Karins tyngsta år. Mannen pinade henne mången gång så svårt, att hon trodde, att hon inte skulle kunna härda ut. Han fyllde gården med ondt och giftigt tal och med svordomar, så att den var som ett helvete.

Karin bad skolmästarns, att de skulle låta Ingmar stanna hos dem. Hon ville inte, att brodern skulle komma hem en enda dag, inte ens om julen.

Alla tjänarna på Ingmarsgården voro på långt håll släkt med husbondefolket och hade lefvat på gården hela sin tid. Om det inte hade varit så, att de varit som hopvuxna med Ingmarssönerna, kunde de inte ha stått ut att stanna i sin tjänst.

Det var inte många nätter Eljas lät dem sofva i ro. Och ständigt hittade han på något nytt för att pina dem och Karin så, att de skulle bli tvungna att ge efter för hans böner.

Under detta elände lefde Karin en vinter, en sommar och så än en vinter.

*

Karin Ingmarsdotter hade en plats, dit hon brukade gå för att få vara ensam och tänka på sin olycka. Det var en smal bänk bakom den lilla humlehagen. Där plägade hon sitta hopkrupen med armbågen mot knäet och hakan i händerna och stirra framför sig utan att se något. Hon hade eljest utsikt vidt och bredt omkring. Åkrarna rullade ut sig från platsen, där hon satt, ända bort mot skogen med de stigande åsarna och Klackberget.

Där satt Karin en aprilafton. Hon kände sig svag och modlös, som människor ofta göra om våren, då snön går bort, dammig och nedsmutsad, och marken ännu inte har blifvit renspolad af vårregn. Solskenet stack varmt, men nordanvinden spelade på samma gång fritt omkring henne, ty

den skyddande humlen var inte uppkommen, utan låg och sof vintersömn under sitt täcke af granris. Det var rätt skarp blåst, trasor och pappersbitar och torra grässtrån hvirflade omkring på marken. Borta öfver bergen stod snösmältningsdis, björkarna började bli bruna i topparna, men längs efter skogs-brynet låg ännu en hög snökant. Vår skulle det nog bli på allvar nu snart, och Karin kände sig mer trött än någonsin, då hon tänkte därpå. Hon menade, att hon inte kunde öfverlefva ännu en sommar.

Hon tänkte på hur det nu skulle komma jagande, sådd och höskörd, vårbak och vårbyk, väfnad och klädsömnad. Det var inte möjligt att gå igenom det alltsammans.

»Och jag kan ju så gärna dö,» sade hon sakta. »Jag tycker jag inte lefver till någon annan nytta än för att hindra Eljas från att supa ihjäl sig.»

Helt hastigt såg Karin upp, som om hon hade hört någon kalla på sig. Midt framför henne stod Halfvor Halfvorsson. Han lutade sig mot gärdesgården och betraktade henne.

Karin visste inte när han hade kommit dit. Det föreföll, som om Halfvor skulle ha stått där en god stund.

»Jag tänkte, att jag skulle finna dig härborta,» sade Halfvor. — »Å, tänkte du det?» — »Jag kom ihåg från fordom, att du brukade smyga dig undan hit, då du hade en ledig stund, för att sitta och sörja.» — »Jag hade inte mycket att sörja öfver

på den tiden.» — »Den sorg du inte hade, den hittade du på åt dig.»

Då Karin nu såg Halfvor, tänkte hon, att han måtte tycka, att hon hade varit dum, som inte gifte sig med honom, en sådan stolt och ståtlig man, som han var. »Nu har han mig, där han vill ha mig,» sade hon för sig själf, »nu är han kommen hit för att göra narr af mig.»

»Jag har varit inne och talat vid Eljas,» sade Halfvor. »Det var egentligen honom jag ville råka.»

Karin svarade intet, hon satt rak och stel med ögonlocken nedfällda och händerna lagda öfver hvarandra, bara väntande på allt det hån, som Halfvor nu skulle låta komma öfver henne.

»Jag sade till honom,» fortfor Halfvor, »att jag ansåg, att jag hade del i hans olycka, därför, att det var hemma hos mig han blef skadad.» Halfvor höll upp, liksom väntande, att hon skulle ge ett tecken till gillande eller ogillande, men Karin satt tyst. »Därför frågade jag honom,» sade Halfvor, »om han inte ville komma och bo hos mig nu en tid. Det kunde vara mer ombyte för honom och mer folk att råka än här.»

Nu fick Karin upp ögonen, men alltjämt satt hon orörlig.

»Vi ha gjort upp det så,» sade Halfvor, »att du i morgon låter köra honom ned till mig. Jag vet, att han följer med mig, därför att han tror, att han skall kunna skaffa sig brännvin hemma hos mig. Men det förstår du väl, Karin, det

kommer inte i fråga. Nej då, inte mer hos mig än hos dig. Ja, i morgon kommer han alltså. Han skall få bo i kammaren innanför boden, och jag har lofvat honom, att dörren skall få stå öppen, så att han får se folk.»

Vid Halfvors första ord hade Karin undrat om detta var något han hade tänkt ut för att göra spe af henne, men så småningom kom hon att förstå, att han menade allvar.

Nu var det så, att Karin alltid hade trott, att Halfvor hade friat till henne, därför att hon var rik och af en god släkt. Hon hade aldrig tänkt på att han kunde tycka om henne för hennes egen skull. Hon visste nog, att hon inte var en sådan flicka, som karlarna bry sig om. Inte heller hade hon själf varit förälskad hvarken i Halfvor eller Eljas.

Men då Halfvor kom och ville hjälpa henne med detta svåra, som hon hade att bära, blef Karin alldeles öfverväldigad af något så stort och oerhördt. Hur var det möjligt, att Halfvor kunde vara så god mot henne?

Han måtte visst tycka om henne, han Halfvor, han måtte tycka om henne, då han kom på detta sätt för att bistå henne!

Karins hjärta begynte att slå våldsamt och oroligt. Hon vaknade upp till något, som hon aldrig förr hade erfarit. Hon undrade hvad det kunde vara, tills hon plötsligen förstod, att Halfvors godhet hade värmt hennes förfrusna varelse, så att kärlek till honom nu höll på att blössa upp inom henne.

Halfvor fortfor att lägga ut sin plan, rädd, att hon skulle göra invändningar. »Det är ju synd om Eljas också,» sade han, »han behöfver nog ombyte. Och så svår, som han har varit mot dig, blir han inte mot mig. Det blir annat, där det inte finns en husbonde att vara rädd för.»

Karin visste inte hvad hon skulle taga sig till, tyckte, att hon inte kunde göra en rörelse eller säga ett ord, utan att Halfvor skulle märka, att hon var kär i honom. Och något måste hon dock svara honom.

Till sist teg Halfvor och stod och såg på henne.

Karin steg upp liksom motvilligt, gick fram till Halfvor och strök honom sakta öfver handen.

»Gud välsigne dig, Halfvor!» sade hon med bruten röst. »Gud välsigne dig!«

Hur försiktig hon hade varit, måtte dock Halfvor ha märkt något, ty han fattade raskt om hennes händer och drog henne till sig. — »Nej, nej!» ropade hon förskräckt, slet sig lös och skyndade bort.

*

Eljas flyttade nu till Halfvor och låg i bodkammaren hela sommaren. Halfvor behöfde dock inte länge ha besvär af honom, ty han dog redan på hösten.

Kort därefter sade mor Stina till Halfvor: »Nu skall Halfvor lofva mig en sak.» Halfvor spratt till och såg upp. — »Halfvor skall lofva mig att

ha godt tålamod med Karin.» — »Visst skall jag ha tålamod,» svarade Halfvor undrande. — »Ja, hon är ju en, som är värd att vinna, äfven om man får vänta i sju runda år.»

Men det var inte så lätt för Halfvor att ha tålamod, ty han fick snart höra talas om att än den ene än den andre friade till Karin. Detta började redan fjorton dagar efter Eljas' begrafning.

Halfvor satt på sin trappa en söndagseftermiddag och betraktade dem, som kommo och gingo på vägen. Snart tyckte han sig märka, att det var ovanligt många fina åkkärror, som foro förbi upp mot Ingmarsgården. I den första satt en af inspektorerne på Bergsåna bruk, efter honom kom gästgifvarsonen från Karmsund åkande, och till sist kom Berger Sven Persson, en hemmansägare från grannsocknen. Denne var den rikaste bonden i Västerdalarne, en klok och högst ansedd man. Ung var han visserligen inte mer. Han hade varit gift och omgift och var nu änkling på nytt.

Då Berger Sven Persson kom körande, kunde Halfvor inte sitta stilla längre. Han började gå framåt vägen, och snart var han öfver bron och på den sidan älfven, där Ingmarsgården låg. Jag skulle nog vilja veta hvart alla dessa kärrorna ha kört i väg, sade han. Han gick efter spåren, så småningom blef han allt ifrigare och ifrigare. Jag vet, att detta är dumt, sade han. Han tänkte på mor Stinas varning. Jag skall bara gå upp till gårdsledet och se hvad de taga sig till däruppe.

Berger Sven Persson och ett par andra karlar

sutto i storstugan på Ingmarsgården och drucko kaffe. Ingmar Ingmarsson, som alltjämt bodde kvar i skolan, var hemma öfver söndagen. Han satt med vid bordet och fick vara värd, ty Karin var inte inne. Hon hade ursäktat sig med att hon hade göromål i köket, eftersom alla pigorna hade gått ned till missionssalen för att höra skolmästarn.

Det var dödtråkigt i stugan, alla drucko sitt kaffe utan att säga något. Friarna voro nästan obekanta med hvarandra, och hvar och en vaktade på något tillfälle att få gå ut i köket och tala ensam med Karin.

Så gick dörren upp, och ännu en främmande steg in. Ingmar Ingmarsson gick emot honom och tog honom fram till bordet. »Det är Tims Halfvor Halfvorsson,» sade han till Berger Sven Persson. Sven Persson reste sig inte, han hälsade endast genom att göra en liten svängning med handen och sade i litet skämtande ton: »Det var ju roligt att få råka en så beryktad man.» Ingmar Ingmarsson sköt fram en stol åt Halfvor och gjorde sådant buller, att Halfvor inte behöfde svara.

Alla friarna blefvo pratsamma och stortaliga från det ögonblick Halfvor kom. De började berömma och understödja hvarandra, det var, som hade de kommit öfverens om att hålla ihop, tills de hade fått Halfvor ur spelet. »Det var en grann häst häradsdomarn kom åkande med i dag,» började inspektoren. Berger Sven Persson tog upp leken och berömde inspektoren för en björn, som han hade

skjutit förra vintern. Sedan prisade de båda gästgifvarsonen från Karmsund för det nya boningshuset, som hans far satte upp. Till sist slog de sig alla tre samman om att skryta med Berger Sven Perssons rikedom. De blefvo mycket väl-taliga, och med hvarje ord sade de Halfvor, att han var en för ringa man att tänka på att mäta sig med dem. Halfvor kände sig mycket obetydlig, han ångrade bittert, att han hade kommit.

Karin kom nu in med kaffe till påtåren. Då hon blef varse Halfvor, blef hon glad i första ögonblicket, men strax tänkte hon på hur illa det såg ut, att han kom och besökte henne så snart efter dödsfallet. Om han gjorde sig så brådtom, skulle folk nog säga, att han hade skött om Eljas sämre, än han hade bort göra, för att snart bli af med honom och få henne, Karin.

Hon hade helst velat, att han hade väntat en två, tre år med att komma, det hade varit lagom för att folk skulle ha förstått, att han inte hade gjort något illa vid Eljas af otålighet. Hvad behöfver han göra sig brådtom för? tänkte hon. Han kan väl veta, att jag inte kommer att ta någon annan än honom.

Då Karin kom in, blef det tyst på nytt i rummet, och ingen tänkte på något annat än att se efter hur hon och Halfvor hälsade på hvarandra. Det var inte mer än nätt och jämnt, att fingertopparna möttes. Då häradsdomarn såg detta, gaf han i glädjen till en liten hvass hvissling, men inspektoren slog till ett flatskratt. Halfvor

vände sig mycket stillsamt mot honom. — »Hvad skrattar inspektoren åt?» frågade han sakta. Inspektoren kunde inte finna på något att svara i hast. Han ville inte säga något sårande, då Karin var inne. — »Han tänker på en jakthund, som drifver upp haren, men låter en annan skjuta den,» sade gästgifvarsonen med undermening.

Karin stod röd som blod och hällde i kaffe. Nu sade hon ursäktande: »Berger Sven Persson och ni andra få hålla till godo med bara kaffe, vi bjuda ingen spirituosa numera här på gården.» — »Ja, det består inte heller hemma hos mig,» sade häradsdomarn. Inspektoren och gästgifvarn tego, men de förstodo, att Sven Persson hade vunnit en stor fördel. Häradsdomarn började genast tala om nykterheten och dess nytta. Karin stod kvar och hörde på, hon instämde i allt han sade. Bonden såg klart, att detta var det sätt, hvarpå hon kunde tagas, och bredde ut sig med stor vidlyftighet om brännvin och dryckenskap. Karin kände igen alla de tysta tankar hon hade haft om saken under dessa sista år och blef glad att finna dem delade af en så mäktig och klok man.

Midt under samtalet såg häradsdomarn öfver till Halfvor. Denne satt mulen och butter, koppen stod orörd framför honom. Ja, visst är det hårdt för honom, tänkte Berger Sven Persson, framför allt, om det är sant, som folk säger, att han hjälpte Eljas på väg en smula. Egentligen var det ju en bra gärning att befria Karin från den förfärliga människan. Och eftersom han tyckte,

att han nästan hade vunnit spel, kände han sig vänligt stämd mot Halfvor. Han fattade kaffekoppen, sträckte fram den och sade: »Skål, Halfvor! Du har säkert varit Karin här en god hjälp vid att sköta om den uslingen, som hon har varit gift med.» Halfvor blef sittande stilla, stirrade honom rätt in i ansiktet och undrade hur han skulle taga detta. Men inspektoren brast åter ut i skratt. — »Ja, en god hjälp,» skrattade han, »en riktigt god hjälp.» — Gästgifvarsonen smålog och upprepade: »Ja, ja, en riktigt god hjälp.»

Innan de hade skrattat ut, var Karin borta, utgliden som en skugga genom köksdörren.

Karin stannade innanför dörren, inte längre bort, än att hon kunde höra allt, som sades i storstugan. Hon var ledsen och förtviflad öfver att Halfvor hade kommit så alldeles för tidigt. Han ställde nog så, att hon aldrig kunde gifta sig med honom. Det hördes ju, att det onda talet redan var i gång. Jag vet inte hur jag skall kunna bära att mista honom, tänkte hon och tryckte handen mot hjärtat.

Till en början var allt stilla i storstugan. Så hörde hon, att en stol sköts tillbaka och någon reste sig. — »Skall Halfvor redan gå?» frågade unge Ingmar. — »Ja,» svarade Halfvor, »jag kan inte stanna längre, du får hälsa Karin Ingmarsdotter från mig och säga farväl.» — »Halfvor kan väl gå ut i köket till henne och göra det själf?» — »Nej,» hördes nu Halfvor svara, »vi två ha talat ut med hvarandra.»

Hjärtat började bulta på Karin, och tankarna flögo som aldrig förr. Nu var Halfvor ond på henne, och det kunde ingen undra på. Hon hade knappt vågat taga honom i hand, och då de andra hade hånat honom, hade hon inte försvarat honom, utan tegat och smugit sig bort.

Nu trodde han, att hon inte tyckte om honom, nu gick han och skulle aldrig komma igen.

Nej, hon visste inte hur hon hade kunnat handla så, hon, som tyckte så mycket om honom.

Med ens stod det för henne, det där hennes far hade brukat säga, att Ingmarssönerna inte behöfde fråga efter människor, de behöfde bara gå Guds vägar.

Karin fick plötsligen upp dörren igen och stod framför Halfvor, innan han hade hunnit ut ur rummet.

»Skall du redan gå, Halfvor? Jag tänkte du skulle stanna och äta kväll här.» Halfvor stod och stirrade på henne. Hon var alldeles förvandlad, röd och varm, och det var något ömt och rörande öfver henne, som han aldrig förr hade mött. — »Jag tänker allt gå och aldrig komma igen,» sade Halfvor. Han förstod inte hvad hon ville. — »Å, kom du och drick ur ditt kaffe!» sade Karin.

Hon tog honom vid handen och ledde honom upp till bordet. Hon blef både röd och vit under vandringen, modet svek henne flera gånger, men hon höll ut, fast hån och förakt var det bittraste hon kunde lida. Nu skall han åtmin-

stone se, att jag vill dela bördan med honom, tänkte hon.

»Berger Sven Persson och ni andra,» sade Karin, »Halfvor och jag ha inte talat om saken ännu, då jag så nyss har blifvit änka, men nu tror jag, att det är bäst, att alla få höra, att jag hellre vill gifta mig med Halfvor än med någon annan.» Hon höll inne, därför att rösten darrade. »Folk får säga hvad de vilja om detta, men Halfvor och jag ha intet ondt gjort.»

Då hon hade sagt detta, slöt sig Karin närmare intill Halfvor, liksom för att få skydd mot allt det onda tal, som nu skulle komma.

Alla voro tysta en stund, mest af förvåning öfver Karin Ingmarsdotter, som såg mer ung och flicklik ut, än hon hade gjort under hela sitt lif.

Halfvor sade då med darrande röst: »Då jag fick din fars klocka, Karin, trodde jag, att aldrig något större kunde hända mig. Men detta, som du nu har gjort, öfvergår dock allt annat.»

Men Karin väntade mer på de andras ord än på Halfvors, ångesten ville inte öfverge henne.

Då reste sig Berger Sven Persson, som var en på många sätt utmärkt man. — »Då få vi alla lyckönska Karin och Halfvor till detta,» sade han vänligt, »ty det veta alla, att den, som Karin Ingmarsdotter väljer, är fläckfri och otadlig.»

I Sion.

INGEN MÅ förundra sig öfver att en gammal sockenskolmästare stundom blir en smula själf-säker. Där har han gått och delat ut kunskap och lärdom till sina medmänniskor under ett helt lif. Han ser, att alla bönderna lefva på just det han har gifvit dem och att ingen vet mer, än hvad han, skolmästarn, en gång har lärt honom. Rår han så för, att han betraktar sockenborna som skolbarn, hur gamla de än blifva, och att han tycker, att han är visare än alla andra? Ja, en sådan riktig gammal skolmänniska har till och med svårt att behandla någon som vuxen, ty han ser hvar och en med hans barnautseende, med runda, gropiga barnakinder och fromma, stillastående barnaögon.

Det var en vintersöndag strax efter gudstjänsten. Kyrkoherden och skolmästarn stodo och pratade i den lilla hvälfda sakristian. De hade kommit att tala om frälsningsarmén. — »Det är ett bra besynnerligt påhitt,» sade kyrkoherden, »aldrig trodde

jag, att jag skulle få se något sådant.» Skolmästarn såg strängt på kyrkoherden. Han tyckte, att denne talade rent otillbörligt. Han, prästen, kunde då väl aldrig mena, att en sådan galenskap skulle kunna komma till deras socken. — »Jag tror inte, att kyrkoherden får se det heller,» sade han med eftertryck på orden.

Kyrkoherden, som visste med sig, att han var en svag och bruten man, lät mestadels skolmästarn regera, som han ville, men han kunde inte låta bli att retas med honom. — »Hur kan Storm vara så viss om att slippa undan frälsningsarmén?» sade han. — »Jo,» svarade Storm, »där präst och skollärare hålla ihop, där kan intet sådant otyg tränga in.» — »Jag vet just inte, att Storm håller ihop med mig,» sade kyrkoherden litet snävt. »Ni predikar ju för er själf därborta i ert Sion.» Till detta teg skolmästarn först. Så sade han mycket stilla: »Kyrkoherden har aldrig hört hur jag predikar.»

Det där missionshuset var en riktig förargelsklippa. Kyrkoherden hade aldrig varit inom dess dörrar. Då det nu hade kommit på tal, blefvo de båda gamla vännerna mycket ängsliga öfver att ha sagt något sårande. Jag är nog orättvis mot Storm, tänkte kyrkoherden. Under dessa fyra år, som han har hållit bibelförklaring om söndagseftermiddagarna i missionshuset, har jag haft mer folk i kyrkan på söndagsförmiddagen än någonsin förr, och jag har inte märkt ett spår af någon kyrkosöndring. Han har inte förstört socknen, som jag

väntade. Han är en trogen vän och tjänare. Jag skall försöka visa honom hur jag värderar honom.

Men af den där lilla osämjan på förmiddagen kom det sig, att kyrkoherden på eftermiddagen gick och hörde Storms föredrag. Jag skall göra Storm en riktigt stor glädje, tänkte han. Jag skall gå och höra hur han predikar därborta i sitt Sion.

Under vandringen kom kyrkoherden att tänka på den tiden, då missionshuset byggdes. Nej, så luften då hade varit full af profetior, och så säkert han hade trott, att Gud hade tillämnat något stort! Men det hade ingenting hörts af. Vår Herre måtte ha kommit på andra tankar, tänkte han och log åt sig själf på samma gång, därför att han hade så besynnerliga funderingar om Vår Herre.

Skolmästarens Sion var en stor sal med ljusa väggar. Träsnitt af Luther och Melanchton i pälsbrämade kappor hängde på långväggen. Längs takkransen löpte skönt textade bibelspråk, inramade af blommor samt himmelska trumpeter och basuner. Öfver en estrad långt framme i rummet hängde en liten oljetryckstafla, som föreställde den gode herden.

Den stora, nakna salen var full af människor, och mer behöfdes inte, för att den skulle göra ett gladt och högtidligt intryck. De allra flesta voro nämligen vackert klädda i den gamla sockendräkten, och kvinnornas stärkta, vidt utstående, hvita hufvuddukar väckte den föreställningen, att salen var uppfylld af stora, hvitvingade fåglar.

Storm hade redan börjat sitt föredrag, när han såg kyrkoherden komma in och taga plats på främsta bänken. »Du, Storm, är ändå en märkvärdig man,» sade han då till sig själf, »allting lyckas för dig. Här kommer nu till sist kyrkoherden och gör dig den äran att höra dig.»

Under den tid, skolmästarn hade predikat, hade han förklarat bibeln från den första sidan till den sista. Denna kväll höll han på att tala om Uppenbarelsebokens himmelska Jerusalem och om den eviga lycksaligheten. Och så lycklig var han öfver att kyrkoherden hade kommit, att han tänkte inom sig: För min del skulle jag inte begära bättre lott i det eviga lifvet än att ständigt få stå i en kateder och undervisa kloka och lydiga barn. Och om då Vår Herre själf någon gång komme och hörde på mig, såsom kyrkoherden har kommit nu i kväll, skulle ingen i himmelen vara nöjdare än jag.

Men kyrkoherden å sin sida blef uppmärksam, då han hörde, att det var tal om Jerusalem, och genomfors på nytt af sina besynnerliga aningar.

Midt under föredraget öppnades dörren, och en hel mängd folk kom in. Det var omkring tjugu personer, som stannade vid ingången för att inte störa. Se där, tänkte kyrkoherden, jag visste väl, att det skulle hända något.

Och Storm hade inte förr sagt amen, än en röst, som kom från gruppen nere vid dörren, föll in: »Jag skulle be så vackert att få säga några ord.»

Det var en den allra lenaste och vänligaste stämman. Det måtte vara Hök Matts Eriksson, tänkte

kyrkoherden och många med honom. Ingen annan i hela socknen har en så mild barnaröst.

Nästa ögonblick trängde sig en liten man med ett snällt utseende upp till estraden, och med honom kom en skara män och kvinnor, som tycktes följa med för att ge honom stöd och uppmuntran.

Kyrkoherden, skolmästarn och hela församlingen höllo sig orörliga. Hök Matts kommer för att tala om en stor olycka, tänkte de. Antingen är kungen död, eller också ha vi fått krig, eller också är det några stackars människor, som ha gått ned sig i älfven och drunknat.

Hök Matts såg dock inte ut, som om han hade ett dåligt bud att framföra. Han var högtidlig och upprörd, men ändå så glad, att han knappt kunde låta bli att småle. — »Jag vill tala om för skolmästarn och församlingen,» sade han, »att förra söndagen, då jag satt i min stuga med mitt husfolk, kom anden öfver mig, så att jag började predika. Vi hade inte för halkans skull kunnat gå hit ned och höra Storm, och vi sutto och längtade efter ett Guds ord, och då kom det öfver mig, att jag kunde tala själf. Nu har jag predikat i två söndagar, och nu ha de mina därhemma och grannarna sagt mig, att jag borde gå hit ned och låta höra mig af allt folket.»

Hök Matts sade vidare, att han var förvånad öfver att predikogåfvan hade kunnat falla på en så ringa man som han. »Men skolmästarn själf är heller inte annat än en bonde,» sade han tillitsfullt.

Efter denna inledning knäppte Hök Matts ihop

händerna och ämnade genast börja predika. Men nu hade skolmästarn hunnit sansa sig från den första öfverraskningen. — »Är det Hök Matts' mening, att han vill tala här nu genast?» afbröt han. — »Ja, nog är det min mening,» sade karlen. Han blef ängslig som ett barn, då han såg Storms mörka min. »Ja, det var ju min afsikt att först bedja skolmästarn och alla andra om lof,» sade han ödmjukt. — »Det är allt slut här för i kväll,» sade Storm afgörande. Den lille, snälle karlen började bedja med tårar i rösten. — »Om jag bara kunde få säga några ord! Det är alltsammans sådant, som har kommit för mig, medan jag har gått vid plogen eller aktat på kolmilan, och nu vill det fram.» Men skolmästarn, som själf hade haft en så ärofull dag, kände ingen barmhärtighet. — »Matts Eriksson kommer hit med sina egna funderingar och säger; att det är Guds ord,» svarade han bestraffande.

Hök Matts vågade ingenting invända, och skolmästarn slog upp i sångboken. — »Nu skola vi sjunga numro 187,» sade han. Han läste upp sången med hög röst och började sedan sjunga: »Håller du ditt fönster öppet mot Jerusalem?»

Under tiden tänkte han: Det var ju bra, att kyrkoherden kom just i kväll, så att han fick se, att jag håller ordning i mitt Sion.

Men sången var inte väl slutad, förrän en af åhörarna reste sig. Det var Ljung Björn Olofsson, en stolt och ståtlig man, gift med en af Ingmarsdöttrarna och ägare till en stor gård midt i kyrkbyn.

»Vi säga och tycka härnere,» sade Ljung Björn mycket fogligt, »att skolmästarn kanske borde ha frågat oss till råds, innan han visade af Matts Eriksson.»

»Tycker du det, gossen min,» sade skolmästarn i just samma ton, som han skulle ha nyttjat till en liten pojkvasker, »då skall jag tala om för dig, att det är ingen mer än jag, som har något att säga i den här salen.»

Ljung Björn blef röd som blod. Han hade inte velat söka gräl med Storm, han hade endast tänkt på att mildra slaget för Hök Matts, som var en snäll man. Nu kunde han dock inte undgå att bli retad öfver det svar han hade fått. Men innan han hade kommit sig för att yttra något, inföll en af dem, som hade anländt på samma gång som Hök Matts:

»Jag har hört Hök Matts tala två gånger, och jag får säka, att det är förunderligt. Jag tror, att alla här närvarande skulle ha godt af att höra honom.»

Skolmästarn svarade genast vänligt och i samma förmanande ton, som då han talade en pojke till rätta i skolan:

»Men du förstår väl, Krister Larsson, att detta omöjligt kan gå för sig? Låter jag Hök Matts predika i dag, så kommer du, Krister, och vill predika nästa söndag och Ljung Björn den nästa.» Då skolmästarn sade detta, var det flera, som skratade, men från Ljung Björn kom svaret hårdt och skarpt: »Jag vet inte hvarför inte Krister och jag

kunna vara lika väl skickade att predika som skolmästarn.»

Tims Halfvor reste sig för att lugna och förekomma all strid. — »De, som ha skaffat pengar till att bygga den här salen, böra väl tillfrågas, innan någon ny predikant tillåtes tala.» — Men nu hade Krister Larsson också blifvit vred och svarade genast: »Jag minns, att då vi byggde det här huset, kommo vi öfverens om att det skulle bli ett fritt predikohus och ingen kyrka, där bara en enda får förkunna ordet.»

Då Krister sade detta, var det, som om alla de närvarande hade dragit ett djupt andetag. För endast en timme sedan hade det inte fallit dem in, att de någonsin skulle ha kunnat önska höra en annan predikant än skollärarn, men nu tänkte de: Det skulle vara roligt att få vara med om något nytt, vi skulle vilja höra nya ord och se ett nytt ansikte bakom bordet där framme på upphöjningen.

Det hade dock kanske inte blifvit vidare strid, om inte Kolås Gunnar hade varit tillstädes. Det var en annan svåger till Tims Halfvor, en lång, mager karl, med mörklagdt ansikte och hvassa ögon. Han tyckte bra om skolmästarn, han, som de andra, men än mer tyckte han om ett skarpt gräl. — »Ja, det talades mycket om frihet, då vi byggde det här huset,» sade han, »men inte ett frihetens ord har jag hört här, sedan det blef byggdt.»

Skolmästarn blef mycket röd. Detta var det första yttrande, som vittnade om riktig ondska och uppstudsighet. — »Det skall jag säga dig, Kolås

Gunnar,» sade han, »att här har du hört den rätta friheten predikas, sådan som Luther har förkunnat den, men här har inte varit frihet att predika sådana nyheter, som stå en dag och falla en annan.»

»Skolmästarn vill förmå oss tro, att allt nytt är dåligt, så snart det rör 'läran',» sade karlen lugnande och liksom ångerfull. »Han vill nog, att vi ska följa nya metoder i fråga om boskaps-skötsel, och han vill skaffa oss nya åkerbruksmaskiner, men vi få ingenting veta om de nya redskapen, som odla Guds åker.» Skolmästarn började tro, att Kolås Gunnar inte hade menat så illa, som det hade låtit.— »Är det Gunnars mening,» sade han och försökte skämta, »att här skall predikas en annan lära än den lutherska?» — »Här är inte fråga om någon ny lära,» for nu Gunnar ut med hvass röst, »utan om hvem som skall predika, och så vidt jag vet, är Matts Eriksson lika god lutheran som både skolmästarn och kyrkoherden.»

Skolmästarn hade för en stund glömt bort kyrkoherden. Nu såg han ned på denne. Kyrkoherden satt stilla och orörlig med hakan mot käppkryckan och hade fått en helt besynnerlig glans i ögonen. Och Storm såg, att hans blickar stadigt hvilade på honom och inte lämnade honom en sekund.

Det hade kanske ändå varit bättre, om han inte hade kommit hit just i kväll, tänkte skolmästarn.

Det föll honom in, att detta, som hände nu, var likt något, som han hade varit med om förut. Det kunde vara så där ibland i skolan någon utmärkt

vacker vårdag, då en liten fågel kom och satte sig utanför skolhusets fönster och sjöng och sjöng. Och rätt som det var, började då alla barnen bedja om lof, de upphörde att läsa, de bråkade och väsnades och voro knappt styrbara. Något sådant var det, som hade kommit öfver församlingen denna kväll efter Hök Matts' ankomst. Men skolmästarn tänkte, att han skulle visa prästen och dem alla, att han var man att taga bukt på upproret.

Nu för det första skall jag låta dem hållas, så att bråkmakarna få prata sig trötta, tänkte han och gick helt lugnt och satte sig på en stol, som stod bakom bordet med vattenglaset.

I och med detsamma bröt det ut ett helt rasande oväder mot honom, ty nu började hvar och en besjålas af den tanken: Vi äro ju alla lika goda som skolmästarn. Hvarför skall han ensam få säga oss hvad vi skola tro och inte tro?

Detta tycktes vara nya tankar för de flesta, men det hördes dock på talet, att de hade vuxit och grott inom dem, alltsedan skolmästarn byggde missionshuset och visade dem, att en enkel och ringa man kunde våga utlägga Guds ord.

Om en stund tänkte skolmästarn: Nu ha väl dessa ungdomarna stormat ut. Nu är det tid att lära dem hvem som är herre här i huset.

Han reste sig upp, slog handen kraftigt i bordet och sade med stark röst: »Nu skall detta vara slut. Hvad är det här för ett pladdrande? Nu vill jag gå min väg, och nu ska ni också gå, så att jag kan få släcka och stänga.»

Somliga reste sig verkligen, ty de hade alla gått i Storms skola och visste, att då han slog i bordet, så var det ett tecken till att de alla måste lyda, men de flesta blefvo lugnt sittande.

»Skolmästarn glömmar, att vi äro gamla karlar nu,» sade de. »Han tror, att vi ska springa, bara därför att han slår i katedern.»

De fortsatte att tala om att de ville höra nya predikanter och undrade hvilka de skulle inkalla. De stredo redan om hvilket det skulle bli, Waldenströms eller Evangeliska fosterlandsstiftelsens folk.

Skolmästarn stod och stirrade på de församlade, som om han såge något ohyggligt. Ty ända hittills hade han sett barnet i hvarje människas ansikte. Men nu försvunno alla de runda, finhyllta barnakinderna och de ljusa barnalockarna och de fromma barnaögonen. Och skolmästarn såg bara en samling vuxna med sträfv, allvarsamma ansikten, och han kände, att öfver dessa hade han ingen makt. Han visste knappt en gång hur han skulle tala till dem.

Bråket fortgick och brusade allt kraftigare. Skolmästarn teg stilla och lät det rasa. Kolås Gunnar och Ljung Björn och Krister Larsson gingo i spetsen för anfallet. Hök Matts, som hade varit vållande till all oredan, steg upp gång på gång och bad dem tåga, men ingen hörde på honom.

Skolmästarn sänkte åter blicken till kyrkoherden. Där satt han lika stilla med samma glans i ögonen och såg på honom. Han tänker nog på den kvällen för fyra år sedan, då jag sade honom,

att jag ville bygga missionshuset, tänkte skolmästarn.

Ja, han hade rätt, han, tänkte Storm vidare, nu är det här, irrlära och uppror och söndring, och det hade törhända alls inte kommit, om jag inte hade envisats att bygga mitt Sion.

I samma ögonblick skolmästarn hade fått detta klart för sig, lyfte han hufvudet och rätade ryggen. Ur fickan tog han upp en liten nyckel af blankt stål, med hvilken han brukade öppna och stänga missionssalen. Han vände nyckeln mot ljuset, så att den blixtrade och syntes öfver hela rummet.

»Nu lägger jag ned denna nyckel här på bordet,» sade han, »och jag tar den aldrig mer åter. Ty jag ser, att allt, hvad jag med den har velat stänga ute, det har jag i stället släppt in.»

Därmed lade skolmästarn ned nyckeln, tog sin hatt och gick rakt fram till kyrkoherden. »Jag får tacka kyrkoherden så mycket, som kom och hörde på mig i kväll,» sade han. »Ty hade det inte blifvit i kväll, hade det aldrig blifvit.»

Den vilda jakten.

DET FANNS MÅNGA, som menade, att Eljas Elof Ersson inte borde ha funnit ro i sin graf, så illa hade han handlat mot Karin Ingmarsdotter och mot unge Ingmar Ingmarsson.

Alldeles med vilje tycktes han hafva förstört sina och Karins pengar, så att hon skulle få det svårt efter hans död, och hade lämnat egendomen så skuldsatt, att Karin hade måst afstå den till fordringsägarna, om inte Halfvor Halfvorsson hade varit så rik, att han hade kunnat köpa gården och betala skulderna. Ingmar Ingmarssons tjugutusen kronor, som Eljas hade haft att förvalta, voro alldeles borta och försvunna. Somliga trodde, att Eljas hade gömt dem i jorden, andra menade, att han hade skänkt bort dem, men säkert var, att de ingenstädes voro att finna. Om allt detta hade ingen haft någon kunskap förrän efter bouppteckningen. Utredningsmännen hade gått och sökt Eljas' pengar flera dagar, men inga hade de funnit.

Då Ingmar fick veta, att han var fattig, lade han råd med Karin om hvad han nu skulle företaga sig. Ingmar sade, att han helst ville blifva skollärare. Han bad Karin, att hon skulle låta honom bo kvar hos Storm, tills han blefve gammal nog att komma på seminariet. Därnere i kyrkbyn, sade han, fick han låna böcker af både skolmästarn och prästen, och dessutom kunde han hjälpa Storm i skolan och läsa med skolbarnen. Det var en god öfning.

Karin öfvervägde detta en lång stund, till sist sade hon:

»Du kanske inte vill gå kvar här hemma, då du inte kan bli herre på gården.»

Då skolmästarns Gertrud fick veta, att Ingmar skulle komma tillbaka, gjorde hon en surmulen min. Det föll henne in, att då de skulle ha en pojke boende hos sig, kunde det lika gärna ha varit häradsdomarns vackre Bertil eller den muntre Gabriel, som var son till Hök Matts Eriksson.

Gertrud tyckte bra om både Gabriel och Bertil, men hvad Ingmar angick, kunde hon aldrig bli riktigt klok på hvad hon kände för honom. Hon höll af honom, därför att han lärde henne läxorna och var henne lydig som en slaf, men hon kunde också bli alldeles uttröttad på honom, därför att han var tafatt och långsam och inte förstod sig på att leka. Hon måste nog beundra honom, därför att han var flitig och läraktig, men däremellan kände hon ett djupt förakt för honom,

därför att han aldrig riktigt kunde visa, hvad han dugde till.

Gertrud hade alltid hufvudet fullt af lustiga fantasier och drömmar, som hon anförtrodde Ingmar. Var han nu borta ett par dagar, blef hon orolig och tyckte, att hon ingen hade att tala med. Men då han kom tillbaka, visste hon inte rätt hvad hon hade längtat efter.

Flickan tog aldrig minsta hänsyn till att Ingmar var rik och af den bästa ätten i socknen, hon behandlade honom snarare, som om han vore en smula ringare än hon. Men då hon fick höra, att han hade blifvit fattig, började hon gråta, och då han sade henne, att han inte tänkte på att vinna åter gården, utan ville bli skolmästare, blef hon så ond, att hon knappt kunde styra sig.

Gud vet hvad allt hon hade drömt, att han skulle nå upp till!

Barnen hos skolmästarns fingo en mycket allvarsam uppfostran. De höllos träget vid arbetet och hade sällan någon förströelse. Häri skedde dock någon ändring den våren, då Storm upphörde att predika i missionshuset. Då sade mor Stina stundom till honom: »Nu, Storm, få vi lof att låta de unga vara unga. Tänk på dig och mig! Då vi voro sjutton år, dansade vi många nätter från solnedgång till dag gry.»

En lördagskväll, då unge Hök Gabriel Mattsson och nämndemens Gunhild hade kommit på besök, blef det till och med dans i skolhuset.

Gertrud blef yr och vild af glädje öfver att

få dansa, men Ingmar ville inte vara med. Han tog en bok och satte sig i pinnsoffan borta under fönstret. Gertrud kom gång på gång fram till honom för att locka honom från boken, men Ingmar satt butter och blyg och värjde sig. Mor Stina suckade, då hon såg på honom. Det märks, att han är af en gammal släkt, tänkte hon. De säga, att sådana aldrig kunna vara riktigt unga.

De tre, som hade dansat, hade haft så roligt, att de talade om att nästa lördagskväll gå till en lekstuga. Till sist frågade de skolmästarns hvad de tyckte om förslaget.

»Ja, om ni går till Stark Ingmars lekstuga, få ni lof för mig,» sade mor Stina, »där vet jag, att ni endast råka anständigt och välkändt folk.»

Storm gjorde ett annat villkor. »Inte låter jag Gertrud gå bort på dans, om inte Ingmar följer med och tar vård om henne.»

Alla tre skyndade fram till Ingmar. Han sade tvärt nej, höll ögonen stadigt fästa vid bokstäfverna och bara läste. — »Ja, det är inte lönt att be honom,» sade då Gertrud i en så besynnerlig ton, att han måste lyfta ögonen och se på henne. Det var förskräckligt, så vacker Gertrud var efter dansen. Men munnen log spotskt, och ögonen gnistrade, då hon vände sig från honom. Det syntes tydligt hur djupt hon föraktade honom, som satt där ful och butter och inte förstod sig på att vara ung. Ingmar fick lof att skynda sig och säga ja, det var ingen annan råd.

Ett par kvällar därefter sutto Gertrud och

hennes mor i köket och arbetade. På en gång märkte Gertrud, att modern började bli orolig. Hon stannade spinnrocken och lyssnade mellan hvarje ord hon sade. — »Jag förstår inte hvad det är,» sade hon. »Hör du ingenting, Gertrud?» — »Jo,» sade Gertrud, »det är någon uppe i skolorummet.» — »Hvem skulle det vara så här dags? Och hör bara, hur det tassar och rasslar och far rundt från hörn till hörn!»

Det rasslade och prasslade och stötte och for rundt i den tomma skolsalen; både Gertrud och mor Stina blefvo hemska till mods. — »Det måtte ändå vara någon däruppe,» sade Gertrud. — »Där kan ingen vara, och jag skall säga dig, att så här har det hållit på hvarenda kväll, alltsedan ni dansade.»

Gertrud förstod, att modern trodde, att det spökade efter dansen. Och om mor Stina finge den tron, så var det slut med all dans vidare för Gertrud.

»Nu går jag dit upp och ser efter hvad det är,» sade Gertrud, men mor Stina grep henne i kjolen. — »Vet jag om jag tørs låta dig gå?» — »Åjo, mor, det är bäst att ta reda på hvad det är!» — »Då ska vi åtminstone gå båda två.»

De smögo sig mycket tysta uppför trappan. Dörren tordes de inte öppna, utan mor Stina böjde sig ned och tittade in genom nyckelhålet.

Mor Stina stod där länge. En gång lät det, som om hon skrattade. — »Hvad är det, mor?» frågade Gertrud. — »Du kan se själf, men var tyst bara!»

Gertrud böjde sig ned och såg in. Bord och bänkar, som eljest upptogo hela rummet, voro sammanflyttade, det dammade förfärligt, och midt i dammet for Ingmar Ingmarsson omkring med en stol i famnen.

»Har Ingmar blifvit tokig?» utbrast Gertrud. — »Tyst!» sade modern och drog henne med sig utför trappan igen. »Det är nog så, att han håller på att lära sig dansa. Han vill väl lära sig, så att han kan dansa i lektugan,» fortfor hon och småmyste.

Modern började skratta, så att hon skakade. — »Han hade så när skrämt lifvet af mig,» sade hon. »Gudskelof, att han också kan bli ung en gång.» Och så, då hon hade skrattat ut: »Nu säger du inte ett ord till någon människa om detta, du Gertrud.»

Så blef det lördagskväll, och de fyra unga stodo på skolhusets trappa färdiga att gå. Mor Stina höll på att mönstra dem. De voro så granna, att det lyste om dem. Gossarna buro gula sämskskinnsbyxor och gröna vadmalsvästar med röda ärmar. Gertrud och Gunhild hade vida, pösande, hvita ärmar, stora, rosiga halsdukar täckte nästan hela lifvet, kjolarna voro randiga med en bård af rött kläde, förklädena stora och lika rosiga som halsdukarna.

Medan de fyra vandrade framåt i den vackra vårkvällen, voro de till en början helt tysta. Gertrud såg ibland förstulet på Ingmar och tänkte på hur han hade arbetat för att lära sig dansa. Hur

det nu kom sig, om det var vid minnet af Ingmars dans, eller därför att hon skulle gå bort till en lekstuga, så blefvo hennes tankar lätta och fagra, och hon lagade så, att hon blef en smula efter de andra för att få gå i ro och drömma. Hon satte ihop en liten historia om hur det hade kunnat gå till, då de nya bladen hade kommit på träden.

Hon tänkte, att det nog hade fallit sig så, att löfträden, som hela vintern hade stått och sofvit i frid och ro, plötsligen hade börjat drömma. De hade då drömt, att det var fullfärdig sommar. De sågo ängarna klädda med vajande säd och grönt gräs, rosenbuskarna blänkte af nyutslagna rosor, åar och träsk höljde sig med näckrosblad, stenarna voro gömda under krypande linnea, och skogsbotten var täckt med skogsstjärnor. Och midt ibland allt detta, som var klädt och skyldt, sågo träden sig själfva nakna och bara, och de började blygas öfver sin nakenhet, som man så ofta gör i drömmen.

Löfträden tyckte i sin förvirring, att alla gjorde narr af dem. Humlorna kommo surrande och hånade dem, skatorna skrattade ut dem, och de andra fåglarna sjöngo smädesånger. Hvar skola vi få något att kläda oss med? tänkte träden alldeles i förtviflan. Men de ägde inte ett skylande blad hvarken på gren eller kvist, och ångesten blef så häftig, att de vaknade.

Då de sågo sig omkring alldeles omornade, tänkte de genast: Gudskelof, att det bara var en

dröm! Här är det visst ingen sommar. Det var för väl, att vi inte ha försofvit oss.

Men då de sågo sig bättre om, märkte de, att sjöarna voro öppna. Sippor och gräs höllo på att krypa upp ur jorden, och safven fräste och skummade under deras egen bark. »Vår är det emellertid, om det än inte är sommar,» sade löfträden, »det var bra, att vi blefvo väckta. Nu ha vi sofvit nog för i år, nu måste vi sätta på oss kläderna.»

Och så hade björkarna i all hast sändt ut små gulgröna, kådiga blad, medan lönnarna tills vidare klädde sig bara med grön blom. Alarnas blad kommo fram så ofärdiga och skrynkliga, att de voro lika missfoster, men pilbladen gledo ut ur knopparna släta och välskapade från första stund.

Gertrud gick och smålog, medan hon tänkte detta, och önskade bara, att hon hade varit ensam med Ingmar för att få tala om alltsammans för honom.

De hade lång väg att gå ända upp till Ingmarsgården, det var mer än en timmes vandring. De följde älfstranden, och Gertrud gick hela tiden en smula efter. Nu lekte tankarna kring det röda skenet från solnedgången, som flammade än öfver älfven, än öfver stranden. Gråa albuskar och ljusgröna björkar insveptes af skimret, stodo och lågade ett ögonblick och återtogo lika snabbt sin naturliga färg.

På en gång blef Ingmar stående stilla. Han bröt af midt i något han höll på att säga och kunde inte få fram ett ord. »Hvad står på?»

frågade Gunhild. Ingmar stod och såg framför sig alldeles blek. De andra sågo ingenting annat än en vid slätt, rutad af åkerfält och omgifven af höjder. Midt på slätten låg en stor bondgård. I samma ögonblick föll det röda solnedgångsljuset på gården, alla fönster blänkte, och de gamla taken och väggarna glänste klarröda.

Gertrud kom snabbt fram, kastade en hastig blick på Ingmar och drog de andra med sig. — »Vi ska inte fråga honom något om detta,» hviskade hon. »Det där stället är Ingmarsgården, han har visst svårt att se den. Han har inte velat gå hem på de sista två åren, alltsedan han blef fattig.»

Vägen, som de hade att gå, löpte tvärsöfver slätten, förbi gården fram till Stark Ingmars stuga i skogsbrynet.

Ingmar kom snart efter de andra och ropade åt dem: »Det är bättre att gå den här vägen.» Han förde dem in på en gångstig, som slingrade sig längs skogsbrynet och ledde till torpet utan att beröra själfva gården.

»Du, Ingmar, känner väl Stark Ingmar?» frågade Hök Gabriel Mattsson. — »Ja, nog voro vi goda vänner förr i världen.» — »Vet du om det är sant, att han kan trolle?» frågade nu nämndemans Gunhild. — »Ånej,» sade Ingmar, men litet dröjande, som om han till hälften trodde. — »Du kan gärna tala om hvad du vet,» fortfor Gunhild. — »Skolmästarn har sagt, att vi inte ska tro på sådant.» — »Skolmästarn kan inte förbjuda någon människa att se hvad hon ser, och tro hvad hon vet.»

Ingmar fick stark lust att tala om hemmet. Alla minnen från barndomsåren trängde sig på honom, då han såg den gamla gården.

»Jag kan tala om för er något, som jag själf har varit med om,» sade han.

»Det var en vinter, då far och Stark Ingmar arbetade med kolmilor långt borta på skogen. Då julen kom, erbjöd sig Stark Ingmar att stanna ensam vid milorna, så att far skulle få gå hem öfver helgen. Det blef ock bestämdt så, och på julaftonen skickade mig mor till skogen med julmat till Stark Ingmar.

»Jag gick tidigt och kom upp på kolbottnen vid middagstiden. Just som jag kom, hade far och Stark Ingmar fått en mila färdig. De hade slagit ut den, alla de heta kolen voro utbredda på marken för att svalna. Det rök ur kolhögen, och där kolen lågo tätt intill hvarandra, ville det fatta eld, och detta fick inte ske. Det var den farligaste stunden under hela kolningen. Far sade ock, så snart han fick se mig: 'Jag är rädd för att du får gå ensam hem igen, Ingmar. Jag kan inte lämna Stark Ingmar med detta.' Stark Ingmar gick på andra sidan kolhögen midt i värsta röken. — 'Åjo, nog kan du gå, Stor Ingmar, jag har redt mig med värre saker.'

»Om en stund började det dock ryka mindre ur kolen. 'Nu ska jag se hvad det är för julamat mor Brita har skickat mig,' sade Stark Ingmar och tog ifrån mig matsäcksknytet. 'Kom nu, skall du få se hur fin bostad vi ha, far din och jag!'

sade han. Han visade mig kojan, där far och han bodde. Till bakvägg hade den en stor sten, men eljest voro väggarna af granris och slänor. — 'Ja, ja, gossen min,' sade Stark Ingmar, 'du trodde nog inte, att far hade ett sådant kungligt slott att bo i i skogen. Här skall du få se på väggar, som hålla ute köld och yrväder,' sade gubben och stack armen rätt ut genom riset.

»Far kom efter och skrattade. De voro båda svarta af sot och luktade af den sura milröken, men aldrig har jag sett far så glad och skämtsam. Ingen af dem kunde stå rak därinne, och där fanns bara ett par risbäddar och ett par stenar, där det brann en eld, men de voro stornöjda. De satte sig bredvid hvarandra på granrisbädden och öppnade matknytet. 'Jag vet inte om du får något med,' sade Stark Ingmar till far, 'detta är min julmat.' — 'Du får vara barmhärtig, eftersom det är julafton,' sade far. — 'Ja, då kan man inte låta en stackars kolargubbe svälta,' sade Stark Ingmar.

»Så där gingo de på. Det var litet brännvin med också, och jag förundrade mig, att människor kunde vara så glada åt mat och dryck. — 'Du får tala om för mor', sade Stark Ingmar till mig, 'att Stor Ingmar har ätit upp all maten för mig. Hon får sända mer i morgon.' — 'Jag ser, att det är ett sant ord,' sade jag.

»I detsamma ryckte jag till vid det, att det prasslade litet i eldstaden. Det lät närmast, som om någon hade kastat småstenar mot hällen, där

elden brann. Far märkte det inte, men Stark Ingmar sade genast: 'Jaså, jaså, står det så till.' Men han fortfor att äta. Då prasslade det på nytt, mycket häftigare. Ingenting såg jag, men det var, som om de hade kastat en handfull sten in i elden. 'Jaså, jaså, är det så brådt,' sade Stark Ingmar och gick ut. 'Ja, det är nog eld i kolen,' ropade han, 'men sitt stilla du, Stor Ingmar, jag kan sköta det ensam.' Far och jag sutto tysta, ingen af oss hade lust att säga något.

»Så kom Stark Ingmar in, och nu började skämtet på nytt.

»'En så glad jul tror jag inte jag har haft på åratal,' sade han. Just som han sade det, hördes det där prasslandet än en gång. 'Jaså, jaså, står det så till nu igen,' sade han. Han gick ut, och det var eld i kolen på nytt. Då han kom tillbaka, sade far: 'Nu ser jag, att du har så god hjälp, att du kan reda dig ensam här på kolbotten.' — 'Ja, gå du tryggt hem och håll helg, Stor Ingmar, här finnas nog de, som hjälpa mig.' Och så gingo vi hem, far och jag, och allt gick bra, och aldrig hvarken förr eller senare har någon mila kommit i brand för Stark Ingmar.»

Gunhild tackade Ingmar för hans berättelse, men Gertrud gick tyst, som om hon hade blifvit rädd. Det hade skymt på nu en smula. Allt, som nyss hade varit rött, hade blifvit blått och grått, endast inne i skogen syntes ett och annat vårblankt blad, hvilket lyste som det röda ögat på ett troll.

Gertrud var alldeles häpen öfver Ingmar, som

hade talat så långt och så länge. Hon kunde inte låta bli att tycka, att han höjde litet på hufvudet och gick med fastare steg. Han har blifvit som en annan, sedan han har kommit in på hemmarken, tänkte hon. Gertrud visste inte hvarför detta vållade henne oro, hvarför hon rakt inte tyckte om det. Hon ryckte dock genast upp sig samt började skämta med Ingmar och fråga om han skulle dansa.

Ändtligen voro de framme vid en liten grå stuga. Det var ljus tändt därinne, de små fönstren släppte väl in för knapp dager. Det ljud fiolspel emot dem och tramp af dans, men ändå stannade flickorna och undrade. — »Är det här? Kan någon dansa här?»

De tyckte, att stugan knappt kunde rymma ett enda par.

»Å,» sade Gabriel, »gå på ni! Stugan är inte så liten, som den ser ut.»

Dörren var öppen, och där utanför stodo ungdomar, som hade dansat sig glödvarma. Kullorna viftade sig med hufvuddukarna, masarna kommo ut och drogo af sig de svarta, korta tröjorna för att dansa i de klargröna västarna med de röda ärmarna.

De nykomna trängde sig genom folkhopen, som stod vid dörren, och kommo in i stugan. Den första de sågo var Stark Ingmar. Han var en liten, tjock man med stort hufvud och långt skägg. Han är nog släkt med tomtar och troll, tänkte Gertrud. Gubben stod i spisen och spelade; det var väl för att inte vara i vägen för de dansande.

Stugan var större, än den hade sett ut. Men den var fattig och förfallen, de nakna timmerväggarna voro maskstungna och takbjälkarna voro svarta af rök. Där funnos hvarken gardiner för fönstren eller duk på bordet. Det märktes, att Stark Ingmar var en ensam man. Hans barn hade rest ifrån honom till Amerika. Det var gubbens enda nöje i hans ensamhet att locka ungdomen till sig om lördagskvällarna med sitt fiolspel.

I stugan var det halfmörkt och kvaft, par vid par hvirflade om där. Gertrud blef först andlös och ville skynda ut igen, men så stannade hon vid omöjligheten att komma bort genom människomuren.

Stark Ingmar spelade taktfast och säkert, men då Ingmar Ingmarsson kom in genom dörren, skar han i med stråken, så att alla strängarna skorade och de dansande stannade. »Nej, nej,» ropade han då, »det var ingenting, dansa på bara!»

Ingmar lade armen om Gertruds lif för att dansa ut, och Gertrud blef förstås mycket förvånad öfver att han ville dansa. Men så blefvo de stående, ty paren följde hvarandra så tätt, att ingen kunde komma in mellan dem, som inte hade varit med från början.

Gubben Stark Ingmar afbröt på nytt, knackade med stråken mot spiselkransen och sade med myndig röst: »Här skall vara plats för Stor Ingmars son, då det dansas i min stuga.» Alla vände sig nu för att se på Ingmar. Han blef blyg och kom

inte ur fläck. Då måste Gertrud taga ett raskt tag i honom och draga honom ut på golfvet.

Så snart dansen var ändad, kom torparen fram och hälsade. Då Ingmar lade sin hand i hans, låtsade gubben blifva ängslig och rädd och släppte den genast. — »Oj, oj,» sade han, »akta de där fina skollärarhänderna! En ovårdsam karl som jag kunde lätt klämma sönder dem.»

Hän tog Ingmar och hans sällskap fram till bordet och dref bort några gamla bondkvinnor, som sutto där och fröjdade sig åt dansen. Härpå gick han fram till ett skåp och hämtade bröd, smör och svagdricka. »Jag bjuder eljest aldrig,» sade han, »de andra få nöja sig med dans och spel, men Ingmar Ingmarsson skall väl äta en bit mat under mitt tak.»

Medan de unga åto, drag han fram en liten trebent stol, satte sig midt framför Ingmar och stirrade på honom. — »Och det är du, som skall bli skollärare,» sade han. Ingmar satt en stund med ögonlocken fällda. Det ryckte litet i läppen, som om han hade haft lust för att skratta, men han svarade ganska sorgset: »De ha intet bruk för mig hemma.» — »Ha de intet bruk för dig?» sade gubben. »Hur vet du, när gården behöfver dig? Eljas lefde i två år. Hvem vet hur länge Halfvor får lefva?» — »Halfvor är en frisk och stark karl,» sade Ingmar. — »Nog vet du, att Halfvor flyttar från gården och lämnar dig den, så snart du kan köpa igen den.» — »Han vore väl galen, om han

flyttade från Ingmarsgården, sedan han väl har fått den i sin hand.»

Under detta satt Ingmar och bröt på bordkanten. Det var ett simpelt furubord med tjock skifva. Det knakade plötsligen till, Ingmar hade brutit loss ett stycke af hörnet. Stark Ingmar satt med handen lyftad och talade. — »Aldrig lämnar han dig gården, om du blir skollärare.» — »Menar du det?» — »Menar, menar,» sade gubben, »det hörs hur du har blifvit uppfostrad. Har du någonsin följt en plog?» — »Nej,» svarade Ingmar. — »Har du vaktat en mila, har du fällt en storfura?» — Ingmar satt där lika saktmodig, men bordkanten knakade under hans fingrar. Ändtligen blef gubben uppmärksam och teg med ens. — »Jaså, jaså,» sade han, då han såg hur bordet splittrades, »jag får visst taga dig i hand än en gång, jag.» Han tog upp några af träflisorna och passade in dem. »Sicken en, du kan ju fara på marknader och visa dig för pengar. Din skojare,» sade han och slog Ingmar på axeln, »du är just lik till att bli skollärare.»

I ett nu var han borta i spisen igen och började spela. Det kom nu helt annan kraft i spelet. Han stampade takt med foten och satte en förfärlig fart i dansen. »Det här är ung Ingmars polska!» ropade han. »Ho hej, nu dansar hela stugan för ung Ingmar!»

Gertrud och Gunhild voro båda vackra, de fingo dansa alla danser. Ingmar dansade inte mycket. Han stod mest och talade med några af

de äldre karlarna högst uppe i rummet. Mellan danserna samlade sig en hel mängd människor omkring Ingmar, som om det hade gjort dem glädje bara att se på honom.

Gertrud tyckte, att Ingmar alldeles glömde bort henne, och detta gjorde henne ängslig. Nu märker han nog, att han är Stor Ingmars son och jag bara skolmästarns Gertrud, tänkte hon.

Hon tyckte själf det var underligt, att hon kände detta så bittert.

Mellan danserna gick ungdomen ut i vårnatten, som var bitande kall. Det var lätt att bli afkyld. Det var ganska mörkt, och som ingen hade lust att gå hem, sade alla: »Vi måste dröja en liten stund ännu, innan vi gå. Månen kommer väl upp, nu är det för mörkt.»

En gång då Ingmar stod med Gertrud utanför dörren, kom torparen och förde bort honom. »Kom, skall jag visa dig något!» sade han.

Han tog Ingmar vid handen och ledde honom genom ett busksnår tätt bakom stugan. — »Stå nu stilla och se ned!» sade han. Ingmar såg ned i en klyfta, på hvars botten blänkte något otydligt hvitt. — »Det är visst Långforsen,» sade han. — »Lita på det, att det är Långforsen,» sade torparen, »men hvad tror du, att en sådan fors är nyttig till?» — »Man kunde väl sätta upp såg eller kvarn där,» sade Ingmar. Gubben började skratta, han klappade och knuffade Ingmar, så att han nästan hade knuffat honom ned i forsen. — »Men hvem skall bygga såg här, hvem skall bli rik här, hvem

skall köpa igen Ingmarsgården?» — »Ja, jag undrar just,» sade Ingmar. Torparen började göra reda för en stor plan, som han hade tänkt ut. Ingmar skulle öfvertala Tims Halfvor att sätta upp en såg i forsen och sedan arrendera den af honom. Gubben hade inte haft någon annan tanke, han, i flera år än att fundera ut ett sätt, hvarpå Stor Ingmars son kunde komma åter till rikedom.

Ingmar stod stilla och såg ned i forsen. — »Nej, kom nu, ska vi gå in och dansa igen!» sade Stark Ingmar. — Ingmar rörde sig inte, och gubben väntade tålmodigt. Om han är af den rätta sorten, tänkte han, svarar han inte på detta hvarken i dag eller i morgon. Gammalfolket får lof att ha tid på sig.

Medan de sålunda stodo där, fingo de höra skarpt, ilsket skall såsom af en hund, som dref långt uppe i skogen. — »Hör du något, Ingmar?» frågade torparen. — »Ja, det är hund ute och drifver,» sade Ingmar. De hörde hur skallet kom närmare, det kom emot dem, som om drefvet skulle ha gått rätt fram öfver stugan. Gubben fattade Ingmar om handleden. — »Kom nu!» sade han. »Skynda dig in, säger jag dig!» — »Hvad är det?» sade Ingmar. — »Kom in!» svarade torparen. »Var tyst och kom in!»

Medan de sprungo de få stegen fram till stugan, hördes det gläfsande skallet alldeles inpå dem. — »Hvad är det för en hund?» frågade Ingmar gång på gång. — »In med dig, bara in med dig!» Torparen skuffade in Ingmar i den lilla förstugan.

Själff blef han stående på tröskeln och började draga till sig förstugudörren. — »Om någon af er är ute,» ropade han med stark röst, »så kom in!» Han stod och höll dörren på glänt, människor kommo springande från alla håll. — »Bara in med er,» ropade han, »bara in med er!» Han stod och stampade af otålighet.

Under tiden blefvo människorna inne i stugan allt ängsligare. Alla ville veta hvad det var, som stod på. Ändtligen var den siste inne, och torparen lade hasp och krok för förstugudörren. — »Ä' ni galna, som löpa ute, då berghunden hörs?» sade han. I detsamma hördes skallet tätt inpå stugan, det gick rundt om den flera gånger, ett starkt, ohyggligt skall. — »Är det inte en riktig hund?» frågade en dräng. — »Du kan gå ut och locka på honom, om du har lust, du Nils Jansson.»

Alla tystnade för att lyssna efter skallet, som gick rundt, rundt utan uppehåll. De tyckte, att det började låta hemskt och förfärligt, det for rysningar genom dem, och många blefvo likbleka. Ånej, detta var inté en vanlig hund, det hördes nog. Det var allt något otyg, som hade sluppit löst från helvetet.

Den lille torpargubben var den ende, som rörde sig. Han drog först igen spjället, sedan gick han och släckte ljusen. — »Nej, nej,» sade kvinnfolken, »släck inte!» — »Ni ska låta mig ställa, som det är bäst för oss alla,» sade gubben. En af dem grep tag i hans rock. — »Den där bergshunden, är han farlig?» — »Inte han,» sade gubben,

»men det, som kommer efter.» — »Hvad kommer efter?» Gubben stod stilla och lyssnade. — »Vi ska vara tysta nu allesammans,» sade han.

Det blef genast så stilla, att man inte hörde ett andetag. Skallet gick än ett hvarf rundt om stugan. Därpå aftog det i styrka, och man kunde följa med hur hunden jagade ned öfver Långforsmyren och upp i bergen på andra sidan dalen. Så blef det alldeles tyst.

Då var det en karl, som inte kunde låta bli att säga: »Nu är hunden borta.» Utan ett ord sträckte Stark Ingmar ut armen och gaf honom ett slag öfver munnen. Därmed blef det stilla igen.

Långt bortifrån, ända uppe från höjden af Klackberget, hördes en stark ton. Det var som en vindstöt, men det kunde också vara en hornlåt. Så hördes det en och åter en utdragen ton, så buller och tramp och frustande.

Det kom farande ned från berget med starkt dån. De hörde, då det var i bergsluttningen, de hörde, då det var i skogsbrynet, de hörde, då det var öfver dem. Det var likt en åska, som kom rullande fram på jordytan, det var, som om hela berget kom farande och tågade ned i dalen. Och då det var alldeles inpå dem, böjde alla ned sina hufvuden och drogo in skuldrorna. Det krossar oss, tänkte de, det krossar oss.

Men hvad de kände, var inte så mycket dödsfruktan som fasan för att det kunde vara afgrunds-fursten, som drog fram genom natten med all sin makt. Det, som skrämde mest, var detta, att de

midt under larmet hörde skri och klagolåt. Det hväste och hven, det skrattade och tjöt, det gnisslade och pep. Då det, som nyss förnams som en stor åska, nu var alldeles frammé och inpå dem, hörde de, att det bestod af jämmer och hot, af gråt och ilska, af skrällande hornlåt, af sprakande eld, af gastars tjut, af djäflars hånskratt, af stora vingars susning.

De kände, att allt ondt i afgrunden var lösläppt denna natt och kom störtande öfver dem.

Hela marken darrade, och stugan vacklade ett ögonblick, som om den skulle falla.

Det var, som om hästar togo sats öfver stugan och deras hofvar dånande slog mot takåsen, som om gaster tjutande foro förbi knutarna, som om läderlappar och ufvar med tunga vingslag störtade mot skorstenen.

Medan detta varade, lade någon sin arm om Gertruds lif och drog henne ned på knä. Och hon hörde Ingmar hviska: »Vi ska falla på knä, Gertrud, och bedja Gud.»

Ögonblicket förut hade Gertrud trott, att hon skulle dö, så förfärlig var den skräck, som hade gripit henne. Det gör mig ingenting, att jag skall dö, tänkte hon, men det gräsliga är, att det ondas makt är så öfver oss och inpå oss.

Men inte förr kände Gertrud Ingmars arm om sitt lif, än hennes hjärta åter började slå, och den stela domningen i hennes kropp upphörde. Hon tryckte sig tätt, tätt intill honom. Bara han höll henne intill sig, var hon inte rädd. Det var märk-

värdigt. Han var väl rädd själf, men ändå strömmade en sådan trygghet ut från honom.

Så ändtligen aftog oväsendet, och de hörde det draga bort. Det tog samma väg som hunden nyss, ned öfver Långforsmyren och upp i skogshöjderna under Olofshättan.

Men likafullt förblef det stilla och tyst i Stark Ingmars stuga. Ingen rörde sig, ingen sade något, det var, som om ingen mäktade.

Stundom kunde man tro, att skräcken hade utsläckt allt lif, stundom hörde man af ett häftigt andetag, att det ändå fanns någon, som lefde.

Men ingen rörde sig på länge, länge. Somliga stodo upprätta, stödda mot väggarna, andra hade sjunkit ned på bänkarna, de flesta lågo på golfvet i ångestfull bön. Alla förblefvo orörliga, förlamade af skräck.

Så gick timme efter timme, och under tiden var det mången, som rannsakade sin själ och beslöt, att han ville lefva ett nytt lif, närmare Gud och längre från hans fiender. Ty hvar och en af de närvarande tänkte: Det är för något jag har gjort, som detta har kommit öfver oss. Detta har skett för mina synders skull. Jag hörde nog hur de, som foro förbi, ropade mig och hånade och skreko ut mitt namn.

Men hvad Gertrud angår, tänkte hon endast: Nu vet jag, att jag aldrig kan lefva skild från Ingmar, utan alltid måste vara tillsammans med honom för den trygghetens skull, som utgår från honom.

Så småningom började det dagas, det svåga gryningsljuset trängde in i stugan och belyste de många bleka ansiktena.

En och annan fågel hördes kvittra. Stark Ingmars ko bölade efter mat, och hans katt, som under dansnätterna aldrig sof i stugan, kom och jamade utanför dörren.

Men ingen rörde sig, förrän solen rann upp bakom de östra bergen. Då smög sig en efter annan bort utan att säga ett ord eller bjuda farväl.

Utanför stugan möttes de bortgående af förödelsens styggelse. En stor gran, som hade stått tätt vid ingången, hade bräckts vid roten och fallit, riskvistar och gärdesgårdsstörar lågo kringströdda på marken, ett par flädermöss och ugglor hade krossats mot stugväggen.

Allt uppåt Klackberget syntes en bred väg, där alla träd voro kullstörtade.

Ingen vågade länge betrakta detta, utan alla skyndade ned mot bygden.

Men allt medan de gingo, vaknade morgonen omkring dem. Det var söndag, och folk kom sent upp, men en och annan var dock ute för att ge boskapen mat. Ur en stuga kom en gubbe med kyrkrocken, som han vädrade och borstade. Ur en annan kommo far, mor och barn färdigklädda, de skulle väl gå bort och hälsa på i nästa socken.

Det var en stor tröst att se människorna så lugna och ovetande om det förfärliga, som hade hänt i skogen under natten.

Ändtligen kommo de ned till älfven, där borningshusen stodo tätare, kommo ända ned till kyrkbyn. De blefvo glada att få se kyrkan och allt det andra. Det var en stor tröst, att allt härnere var sig så likt. Skylten på handelsboden gnisslade, som den brukade. Hornet på postkontoret satt på sin plats, och gästgifvarens hund sof som vanligt utanför sin koja.

Det var också en tröst att se en liten häggbuske, som hade slagit ut, sedan de sist hade gått förbi, och de gröna bänkarna, som sent i går kväll måtte ha blifvit utställda i prostgårdsträdgården.

Allt detta var obeskrifligt lugnande. Men i alla fall vågade ingen tala, förrän hemmet var uppnådt.

Då Gertrud stod på skolhusets trappa, sade hon till Ingmar:

»Nu, Ingmar, har jag dansat för sista gången.»

»Ja,» svarade Ingmar, »jag också.»

»Och Ingmar,» sade hon, »du skall bli präst, inte sant, du? Eller om du inte kan bli präst, så skall du åtminstone bli skollärare. Det finns så mycket af mörkrets ondskap att strida emot.»

Ingmar ställde sig att betrakta Gertrud. »De där rösterna, Gertrud,» frågade han, »hvad sade de till dig?»

»De sade, att jag var kommen i syndens garn och att djäflarna skulle komma att gripa mig därför att jag tyckte, att det var så roligt att dansa.»

»Nu skall jag säga dig, hvad jag hörde,» sade Ingmar. »Jag tyckte, att alla de gamla Ingmars-sönerna hotade och förbannade mig, därför att jag ville bli något annat än en bonde och arbeta med annat än med skogen och jorden.»

Hellgum.

DEN NATTEN, då ungdomen dansade hos Stark Ingmar, var Halfvor borta, och Karin Ingmarsdotter låg ensam i lillkammaren. Midt i natten hade hon en svår dröm. Hon drömde, att Eljas lefde och att han höll ett stort dryckesgille. Hon hörde honom från storstugan, där han klingade med glas och gapskrattade och sjöng dryckesvisor.

Hon tyckte, att han och hans kamrater ställde till allt värre och värre oväsen, och till slut lät det, som om de skulle slå sönder både bänkar och bord. Härvid blef hon så förfärad, att hon vaknade.

Men fastän Karin var vaken, fortfor larmet omkring henne. Marken skalf, fönsterna riste, tegelpannorna foro af taken, de gamla päronträden vid gafveln piskade huset med sina styfva grenar.

Det var, som om det vore morgonen till den yttersta dagen.

Just som oväsendet var som häftigast, sprang en ruta, och glasbitarna foro klirrande mot golfvet.

En stark vind kom hväsande in i rummet, och Karin hörde ett skratt alldeles invid sitt öra, just samma skratt, som hon hade hört nyss förut i drömmen.

Karin trodde, att hon skulle dö. Så stark skräck hade hon aldrig erfarit. Hjärtat stannade, och hela kroppen blef kall och stel som is.

Oväsendet aftog rätt hastigt, och Karin återkom till lif. Den kalla nattluften svepte genom kammaren, och om en stund beslöt hon sig för att gå upp och stoppa igen hålet i rutan. Men då hon steg ur sängen, veko sig benen under henne, och hon märkte, att hon inte kunde gå.

Karin kallade inte på hjälp, utan lade sig ned helt stilla. Jag kan nog gå, då jag kommer till lugn igen, tänkte hon. Om en stund gjorde hon ett nytt försök. Men båda benen voro alldeles utan kraft och styrsel. Hon kunde inte stödja på dem, utan blef liggande bredvid sängen.

Så snart folket kom i rörelse på morgonen, blef doktorn efterskickad. Han anlände snart, men kunde inte förstå hvad det var, som hade kommit öfver Karin. Hon var hvarken sjuk eller lam. Han trodde, att alltsammans hade vållats af skrämseln. »Karin blir nog snart bra igen,» sade han.

Karin hörde på doktorn utan att säga ett ord. Hon visste, att Eljas hade varit inne i rummet under natten och att det var han, som hade gjort henne detta. Hon visste också, att hon aldrig skulle bli återställd.

Hela förmiddagen satt Karin tyst och grubb-

lade. Hon sökte fundera ut hvarför Gud hade tillåtit, att denna hemsökelse hade kommit öfver henne. Hon gick strängt till rätta med sig själf, men kunde inte finna, att hon hade begått någon synd, som hade förtjänat så hårdt straff. Gud är orättvis mot mig, tänkte hon.

På eftermiddagen reste Karin till Storms missionssal, där predikant Dagson talade på den tiden. Hon hoppades, att Dagson skulle förklara för henne hvarför hon hade blifvit så hårdt straffad.

Dagson var en omtyckt talare, men aldrig hade han haft så många åhörare som den aftonen. Kära då, hvad det var för en folksamling nere vid missionssalen! Och ingen talade om något annat än det, som hade händt under natten i lekstugan.

Hela menigheten hade blifvit uppskrämd, och nu hade den kommit samman för att få höra ett sådant kraftigt Guds ord, som kunde drifva bort skräcken.

Inte fjärdedelen af de närvarande kunde komma in i huset, men dörrar och fönster stodo på vid gafvel, och Dagson hade en så stark stämma, att äfven de utanför stående kunde höra.

Predikanten visste hvad som hade händt och hvad människorna trånade efter. Han började sitt tal med förskräckliga ord om helvetet och om afgrundens furste. Han påminde om den, som smyger omkring i mörkret för att fånga själar, som lägger ut lastens snara och syndens lockelse.

Människorna ryste och sågo världen uppfylld af djäflar, som frestade och lockade. Allt var synd

och fara. De vandrade på falluckor, de voro som vilda skogens djur, de pinades och hetsades.

Då Dagson talade om detta, for hans röst genom salen som en vildt hvinande vind, och hans ord voro som eldslågor.

Alla, som hörde Dagsons tal, tyckte, att det var likt en skogsbrand. Med alla dessa djäflar och all rök och eld förnam man det så, som då skogen brinner omkring en, då elden kryper fram i mossan, där man trampar, och rökmoln vältra fram i luften, som man skall andas, då värmen sveder ens hår och dånet af branden fyller öronen och gnistor vilja sätta eld på ens kläder.

Dagson jagade människorna fram på detta sätt, genom eld och rök och förtviflan. Eld hade de framför sig, eld bakom sig och eld på alla sidor. Man såg intet annat, än att man måste förgås.

Men genom all denna förfäran förde han dem fram till en grön plats i skogen, där allt var lugn och svalka och trygghet. Midt på den blommande skogsängen satt Jesus, han sträckte upp sina armar öfver de flyende och jäktade människorna, och de lade sig ned vid hans fötter, och all fara var öfver, och det fanns inte mer nederlag eller förföljelse.

Dagson talade, såsom han själf kände det. Bara han fick lägga sig ned vid Jesu fötter, erfor han frid och lugn och fruktade ingen af alla lifvets farligheter.

Efter Dagsons tal uppstod liflig rörelse. Flera gingo fram och tackade honom, medan deras ansikten öfverströmmades af tårar. De sade, att de

af denna predikan hade blifvit väckta till en rätt tro på Gud.

Men Karin Ingmarsdotter satt orörlig, och då Dagson hade slutat, lyfte hon de tunga ögonlocken och såg på honom, som om hon förebrådde honom, att han ingenting hade kunnat gifva henne.

I detsamma ropade en stark stämman utanför missionssalen så högt, att hela församlingen hörde orden:

»Ve, ve, ve öfver dem, som gifva stenar i stället för bröd! Ve, ve, ve öfver dem, som gifva stenar i stället för bröd!»

Karin kunde inte se den, som talade. Hon måste sitta stilla, medan de andra rusade ut.

Sedan kom hennes husfolk och sade henne, att den, som hade ropat, hade varit en hög, mörk man, som ingen kände. Han och en vacker, ljus kvinna hade kommit åkande framåt vägen i en skjutskärra midt under föredraget. De hade stannat och lyssnat, och just i samma ögonblick, som de skulle fara vidare, hade mannen rest sig upp och talat.

Somliga hade tyckt sig känna igen kvinnan. Hon skulle vara en af Stark Ingmars döttrar, som hade rest till Amerika och blifvit gift där, och karlen skulle då vara hennes man. Men det var inte så lätt att känna igen den, som man hade sett som ung tös i den vanliga sockendräkten, då hon kom tillbaka vuxen och klädd i stadskläder.

Karin hade samma tankar om Dagson som

den främmande. Det kunde man märka däraf, att hon aldrig mer for till missionssalen.

Längre framåt sommaren, då en af baptisternas predikanter kom till socknen och predikade och döpte, hörde hon honom, och då frälsningsarmén äfven började hålla möten i kyrkbyn, lät hon föra sig till ett af dessa.

En stor, andlig rörelse gick genom socknen. Vid alla möten skedde väckelser och omvändelser. Alla människor tycktes finna hvad de trånade efter.

Men ingen af dem, som Karin hörde, kunde lära henne att försona sig med den straffdom, som Gud hade låtit komma öfver henne.

*

Birger Larsson hette en smed, som hade sin smedja vid landsvägen. Smedjan var liten och mörk med en glugg i stället för fönster och en låg dörr. Birger Larsson förfärdigade grofva knifvar, lagade lås, satte på hjulringar och skodde slädmedar. Då han intet annat arbete hade, smidde han spik.

En sommarkväll rådde stor brådska i smedjan. Birger Larsson själf stod vid ett städ och plattade till spikhufvuden. Hans äldste son stod vid ett annat, hamrade ut järnten efter järnten och klippte af dem. En af sönerne drog blåsbälgen, en släpade fram kol, vände på järnen, som lågo i ässjan för att hvitglödgas, och bar fram dem till smederna. Den fjärde af sönerne var endast sju år; han plockade

upp de färdiga spikarna, kylde dem i en vattenho och band dem samman i buntar.

Midt under arbetet kom en främmande och ställde sig i dörröppningen. Det var en hög, mörk man. Han måste nära nog böja sig dubbel för att kunna se in.

Birger Larsson höll upp med arbetet för att få veta hvad den nykomne önskade.

»Ni får inte taga illa upp, att jag tittar in, fast jag inte har något ärende,» sade mannen. »Jag har själf varit smed i ungdomen, och därför har jag svårt att gå förbi en smedja utan att se på arbetet.»

Birger Larsson lade märke till att den främmande hade stora, seniga händer, riktiga smednäfvar.

Smeden började spörja den främmande om hvem han var och hvarifrån han kom. Karlen svarade vänligt utan att röja sig. Birger fann honom klok och tyckte om honom. Han gick ut ur smedjan med honom, stod på svarta smedbacken och skröt med sina söner. Han hade haft svåra dagar, sade han, innan sönerna hade vuxit upp, så att de kunde bistå honom med arbetet. Men nu då de alla hjälptes åt, gick det godt. — »Du skall få se, att om några år är jag en rik man,» sade Birger.

Främlingen log en smula och sade, att det fägnade honom, att Birger hade så god hjälp af sönerna. — »Nu vill jag fråga dig om något,» fortfor han, lade sin tunga hand på Birgers axel och

såg honom djupt in i ögonen. »Då du har så god hjälp af dina söner i världsliga ting, låter du dem väl också bistå dig i de andliga?» — Birger stirrade slött på honom. — »Jag ser, att detta var dig en ny fråga,» sade främlingen, »tänk på den, tills vi härnäst råkas!»

Han gick sin väg småleende. Birger Larsson begaf sig in i smedjan, ref sig i håret, som var styft och gult som mässing, och började åter arbeta.

Men främlingens fråga följde honom under flera dagar. Hvad var nu detta för en sak att spörja om? Det ligger något under det här, som jag inte förstår, tänkte han.

*

Det var dagen efter den, då främlingen hade talat med Birger Larsson, och det var nere i kyrkbyn i Tims Halfvors gamla handelsbod, som han efter sitt giftermål med Karin hade lämnat till sin svåger, Kolås Gunnar.

Gunnar var bortrest, och under tiden stod hans hustru, Brita Ingmarsdotter, i boden och skötte handeln.

Brita stod bakom disken vacker och ståtlig. Både namn och utseende hade hon tagit i arf efter sin mor, Stor Ingmars vackra hustru. En så vacker flicka som Brita hade aldrig vuxit upp på Ingmarsgården.

Var nu inte Brita lik gammalfolket till det yttre, så var hon dock lika rättrådig och noggrann som någon annan i hennes släkt.

Då Gunnar var borta, skötte Brita handeln på sitt eget sätt. Om gamle korpral Fält kom försupen och darrhändt och begärde en flaska öl, sade Brita tvärt nej, och då den fattige Kolbjörns Lena ville köpa en gammal brosch, sände Brita hem henne med ett par kilo rågmjöl.

Inga barn vågade sig in i boden, då Brita regerade där, för att ödsla bort sina fattiga slantar på russin och karameller. Bondhustrun, som hade gått dit för att köpa af de lätta, tunna köpstads-tygerna, blef hemskickad af Brita för att väfva hållbart och dugande tyg i egen väfstol.

Denna dag hade inte Brita många kunder. Hon satt ensam långa timmar. Då sjönk hon samman, stirrade långt framför sig, medan förtviflan brann i ögonen.

Ändtligen steg hon upp, sökte fram ett rep, flyttade trappstegen ur boden in i bodkammarn och gjorde i ordning en snara i en krok i taket.

Brita arbetade ifrigt, hon var snart färdig, skulle just sticka hufvudet in i snaran, då hon råkade se ned.

Dörren öppnades i detsamma, och en hög, mörk karl trädde in. Han hade kommit in i boden, utan att hon hade hört honom, och då han inte hade funnit någon där, hade han gått bakom disken och öppnat dörren till bodkammarn.

Brita gick sakta ned för stegen. Karlen sade ingenting till henne, han drog sig tillbaka ut i boden. Brita kom långsamt efter. Brita hade inte förr sett honom: han hade svart, krusigt hår, tätt

helskäggs, skarpa ögon och stora, seniga händer. Han var välklädd, men han gick och rörde sig som en arbetare. Han satte sig på en trasig stol nere vid dörren och tog inte ögonen från Brita.

Bondhustrun stod stilla bakom disken, frågade ingenting, endast önskade, att han måtte gå. Karlen bara såg och såg, lät inte ögonen släppa henne en minut. Brita tyckte, att hans blickar höllo fast henne, så att hon inte kunde röra sig.

Brita blef otålig, hon sade för sig själf: »Jag kan undra hvad du tänker det hjälper, att du sitter och vaktar mig. Du kan väl förstå, att jag i alla fall gör hvad jag vill göra, så snart jag blir ensam.»

Brita stod och höll tysta tal till mannen. »Om detta vore något, som kunde ha ett slut eller en öfvergång, skulle du gärna få hindra mig, men det är rent obotligt.»

Alltjämt satt karlen kvar och såg lika ihärdigt på henne.

»Jag skall säga dig, att det passar sig inte för oss från Ingmarsgården att hålla handelsbod,» fortsatte Brita i sina tankar. »Du kan inte tro hvad jag hade det bra med Gunnar, allt intill dess han började med handeln. Folk varnade mig nog för att gifta mig med honom. De tyckte inte om honom för hans svarta lugg och hans hvassa ögon och hans skarpa tunga. Men vi tyckte om hvarandra, ser du, och vi sade inte ett ondt ord till hvarandra, ända tills Gunnar öfvertog handelsboden.

»Det är efter den tiden,» fortfor Brita i sitt tysta tal, »som det inte har varit bra mellan oss.

Jag vill, att han skall sköta handeln på mitt sätt. Jag kan inte tåla, att han säljer öl och vin till drinkare, och jag tycker, att han bara skall låta folk köpa hvad som är nyttigt och nödvändigt, men det tycker Gunnar är orimligt. Och vi kunna inte ge vika, hvarken han eller jag, och nu tvista vi alltid, och nu tycker han inte om mig mer, ser du.»

Hon såg på karlen med sina förvildade ögon, liksom förvånad, att han inte gaf efter för hennes böner.

»Men du kan väl förstå, att jag inte kan lefva med den skammen, att han låter länsmannen göra utpantning hos fattigt folk och taga ifrån dem den enda kon eller ett par stackars får!

»Det kan aldrig bli bra, förstår du inte det? Hvarför kan du inte gå, så att jag kan få göra slut på det?»

Men under det att karlen betraktade Brita, blef hon allt lugnare, och om en stund började hon gråta helt stilla. Hon hade blifvit rörd öfver den främmande, som satt och vaktade henne. Det var märkvärdigt gjordt af en, som alls inte kände henne.

Så snart karlen märkte, att Brita grät, reste han sig och gick mot dörren. Då han stod på tröskeln, vände han sig, borrhade ögonen in i Britas än en gång, harskade sig och sade med djup röst: »Gör dig själf intet ondt, ty den tiden nalkas, då du skall få lefva i rättfärdighet.»

Därmed gick han. Hans steg ljödo tunga på trappan och vägen, då han aflägsnade sig.

Brita skyndade in i bodkammaren, hon tog ned snaran och lyfte stegen åter ut i boden. Sedan satte hon sig på en kista och rörde sig inte under ett par timmar.

Brita hade den känslan, att hon länge och väl hade vandrat omkring i en natt, som hade varit så mörk, att hon inte hade kunnat se sin egen hand. Hon hade gått vilse, visste inte hvart hon var kommen, och för hvarje steg hon hade tagit, hade hon fruktat, att hon skulle störta ned i ett kärr eller en afgrund. Men nu hade någon ropat till henne, att hon inte skulle vandra vidare, utan sätta sig ned och vänta, tills det blefve dager. Hon var glad, att hon inte måste fortsätta den farliga vandringen. Nu satt hon och väntade på gryningen.

*

Stark Ingmar hade en dotter, som hette Anna Lisa. Hon hade bott i Chicago i flera år och hade blifvit gift där med en man vid namn Johan Hellgum, en svensk, som förestod en liten församling, hvilken hade en helt egen tro och lära. Dagen efter den ryktbara dansnatten kom Anna Lisa hem för att hälsa på sin gamle far, och mannen följde henne.

Hellgum använde tiden till att göra långa vandringar genom bygden. Han gjorde bekantskap med alla han mötte och språkade till en början med dem om helt hvardagliga ting, men då han skildes från en människa, lade han gärna sin stora,

tunga hand på hennes axel och sade några ord till tröst eller väckelse.

Stark Ingmar såg inte mycket till mågen. Gubben arbetade det året tillsammans med unge Ingmar Ingmarsson, som hade flyttat hem till Ingmarsgården. De båda byggde en såg i Långforsen. Det var Stark Ingmar en stolt dag, då sågen blef färdig och den första timmerstocken klöfs till hvita plankor af de gnisslande sågbladen.

En kväll gick gubben hem från arbetet. På vägen mötte han Anna Lisa. Hon såg förskrämd ut, som om hon hade velat gömma sig.

Stark Ingmar skyndade på stegen, kom fram till stugan och blef stående med rynkad panna. Tätt vid ingången hade det i all hans tid vuxit en stor rosenbuske. Den hade varit honom kärare än hans öga, han hade aldrig låtit någon plocka en ros eller ett blad af busken, intet ondt hade fått komma nära den.

Stark Ingmar hade aktat den så väl, därför att han visste, att det bodde underjordiskt småfolk under den.

Men nu var busken borthuggen. Det var förstås mågen, predikanten, som inte hade kunnat tåla den.

Stark Ingmar hade sin yxa i handen, han klämde fingrarna hårdt om skaftet, då han gick in i stugan.

Hellgum satt därinne med bibeln framför sig. Han lyfte blicken och såg Stark Ingmar djupt

in i ögonen. Därpå fortsatte han att läsa med hög röst:

»Därtill då I tänken: Vi vilja göra som hedningarna och såsom annor folk i landen och tillbedja stockar och stenar, skall det fela eder.»

»Så sant som jag lefver, säger Herren, jag skall råda öfver eder med starka hand och utsträckt arm och med utgjuten grymhet — — —»

Utan ett ord gick Stark Ingmar ur rummet. Den natten sof han i ladan. Två dagar därefter drogo han och Ingmar uppåt storskogen på kolning och timmerhuggning. De ämnade blifva borta hela vintern.

*

Ett par gånger hade Hellgum uppträdt på bönemöten och utlagt sin lära, som han sade vara den enda och rätta kristendomen. Men Hellgum var inte vältalig som Dagson. Han hade inte vunnit några anhängare.

De, som hade mött honom på vägar och stigar och blott hört honom säga ett par ord, hade väntat stora ting af honom, men då Hellgum skulle hålla ett långt föredrag, blef han tung och andefattig och tröttande.

Då det led mot slutet af sommaren, blef Karin Ingmarsdotter ytterligt nedstämd. Man hörde henne sällan säga ett ord. Hon var alltjämt ur stånd att gå och satt dagen om orörlig i sin stol. Hon uppsökte inte mer några predikanter, utan satt ensam och rufvade öfver sin olycka. Ibland sade

hon till Halfvor, att hon alltid hade hört sin far säga, att Ingmarssönerna inte behöfde frukta något, om de blott ginge Guds vägar. Men nu visste hon, att inte ens detta vore sant.

Halfvor föreslog en gång i sin rådlöshet, att hon skulle tala med den nye predikanten, men Karin svarade genast, att hon inte ville söka mer hjälp hos präster.

En söndag i slutet af augusti satt Karin ensam vid fönstret i storstugan. Det var stillhet öfver hela gården, och Karin hade svårt att hålla sig vaken. Hufvudet sjönk allt djupare ned mot bröstet, och om en stund somnade hon.

Hon vaknade vid att någon talade alldeles under hennes fönster. Hon kunde inte se hvem det var, men rösten var stark och djup. Vackrare röst hade hon aldrig hört.

»Nu vet jag, Halfvor, att du finner det orimligt, att en fattig, olärd smed skulle ha funnit sanningen, där så många lärda herrar ha strandat,» sade rösten.

»Ja,» svarade Halfvor, »jag vet inte hur du kan vara så säker.»

Det är Hellgum, som Halfvor talar med, tänkte Karin. Hon försökte draga igen fönstret, men nådde inte.

»Men nu är det ju sagdt,» fortfor Hellgum, »att om någon slår dig på den ena kinden, skall du vända den andra till, och att vi inte skola göra motstånd mot det onda, och mycket annat i den vägen. Och det där alltsammans kan ingen hålla.

Folk skulle ta från dig både åker och skog, de skulle stjäla din potatis och bära bort din säd, om du inte försvarade det, som är ditt. Jag tänker, att de skulle taga ifrån dig hela Ingmarsgården.»

»Det kan nog så vara, det,» medgaf Halfvor.

»Ja, då har väl inte Kristus menat något med det där, kan jag tro. Han har väl bara stått och pratat i vädret.»

»Jag vet inte hvart du vill komma.»

»Se, det är ock en annan sak, som är värd att tänka på,» sade Hellgum. »Och det är, att vi äro så obegripligt långt komna med vår kristendom. Det finns ingen mer, som stjälar, och ingen, som mördar, och ingen, som gör orätt mot änkor och faderlösa. Ingen hatar och förföljer den andre numera. Det händer aldrig, att någon handlar illa bland oss, som hafva en så god religion.»

»Det är nog mycket, som inte är, som det borde vara,» medgaf Halfvor saktmodigt. Han lät sömnig och ointresserad.

»Men om du har ett tröskverk, Halfvor, som inte vill göra tjänst, så ser du väl efter hvad det är för fel med det. Och du ger dig ingen ro, förrän du vet hvari skadan består. Men då du nu ser, att det rakt inte vill gå att få människorna att föra ett kristet lif, så borde du väl se efter om det kan vara något fel med själfva kristendomen.»

»Inte kan jag tro, att det brister något i Jesu lära,» sade Halfvor.

»Nej, den var nog bra från början, men det kan ju hända, att den har kommit i olag. Det kan

vara ett hjul, som har gått sönder, ser du, bara ett enda litet hjul, och strax står hela verket.»

Han teg en stund, som om han sökte efter ord och bevis.

»Nu skall jag säga dig hur det gick mig för ett par år sedan. Då försökte jag för första gången att riktigt lefva efter läran, och vet du hur det slutade? Jag arbetade på en fabrik på den tiden, och då kamraterna funno ut hurudan jag var, läto de mig för det första göra en god del af deras arbete, sedan togo de min plats ifrån mig, och så lagade de, att jag fick bära skulden för en stöld, som en af dem hade begått, så att jag kom i fängelse.»

»Man skall väl inte alltid råka ut för så dåligt folk,» sade Halfvor lika likgiltig.

»Då sade jag för mig själf: Det vore inte svårt att vara kristen, om man bara vore ensam på jorden och inte hade några medmänniskor. Jag tyckte riktigt om att sitta i fängelse, ty där fick jag föra ett rättfärdigt lif utan att bli störd eller oroad. Men så tänkte jag, att det där att föra ett rättskaffens lif i ensamhet, det var, som om en kvarn skulle stå och snurra rundt alldeles på egen hand utan att ha säd mellan stenarna. Eftersom Gud har satt så många människor i världen, tänkte jag, så är det väl meningen, att de skola vara till hvar-andras stöd och hjälp och inte till fördärf. Och så förstod jag då äntligen, att djäfvulen hade tagit bort något ur bibeln, för att kristendomen skulle gå på tok.»

»Det kunde han väl aldrig ha makt till,» sade Halfvor.

»Jo, han har tagit bort detta: I, som viljen föra ett kristligt lif, I skolen söka bistånd hos era medmänniskor.»

Halfvor sade ingenting, men Karin nickade gillande. Hon hade hört på mycket noga och inte förlorat ett ord.

»Så snart jag slapp lös ur fängelset,» sade Hellgum, »gick jag till en kamrat och bad honom bistå mig att föra ett rätt lif, och se, då vi voro två, gick det genast bättre. Och snart kom en tredje och fjärde och slöt sig till oss, och allt bättre och bättre gick det. Nu äro vi trettio, som bo tillsammans i ett hus i Chicago. Vi dela allt med hvarandra och vaka öfver hvarandras lefverne, och rättfärdighetens väg ligger slät och jämn framför oss. Vi kunna handla kristet mot hvarandra, ty den ene brodern missbrukar inte den andres godhet och nedtrampar honom inte i hans ödmjukhet.»

Då Halfvor alltjämt teg, fortfor Hellgum öfvertalande: »Det vet du väl, Halfvor, att den, som vill göra något stort, han går i förbund med andra människor och tar hjälp af dem. Inte kunde du vara ensam om att sköta den här gården. Och om du ville anlägga ett bruk, så skulle du skaffa dig många bolagsmän, och tänk, om du ville bygga en järnväg, så många du då finge taga till hjälp!

»Men se, det svåraste af allt, det är att lefva ett kristet lif, och det vill du genomföra på egen

hand utan hjälp. Eller också kanske du aldrig försöker, ty du vet på förhand, att det inte går.

»De enda, som äro inne på en rätt väg, det är jag och de, som hålla med mig därute i Chicago. Den församlingen är det rätta, heliga Jerusalem, som är nederkommet af himmelen. Och du skall veta detta däraf, att andens gåfvor, som tilldelades de första kristna, de sänka sig också öfver oss. Ty somliga af oss höra Guds röst, och andra profetera, och andra bota sjuka — —.»

»Kan du bota sjuka?» afbröt Halfvor hastigt.

»Ja,» sade Hellgum, »jag kan bota dem, som tro på mig.»

»Det är allt svårt att tro något annat än det man har fått lära som barn,» sade Halfvor eftertänksamt.

»Jag vet dock visserligen, Halfvor, att du rätt snart skall hjälpa till med att bygga upp det nya Jerusalem,» sade Hellgum.

Det blef nu tyst. Strax därefter hörde Karin, att Hellgum sade farväl.

Om en stund kom Halfvor in till Karin. Då han såg henne sitta vid det öppna fönstret, sade han: »Nu har du visst hört allt, hvad Hellgum har talat.» — »Ja,» svarade hustrun. — »Hörde du, att han sade, att han kunde bota den, som tror på honom?»

Karin rodnade en smula; hon hade tyckt bättre om Hellgums lära än om allt annat hon hade hört denna sommar. Det låg något af sundt praktiskt förstånd däri, som tilltalade henne. Detta var gärning och verksamhet och ingen känslösam-

het, som hon inte förstod sig på. Men hon erkände inte detta. Hon ville nu inte ha något mera att göra med präster. »Inte vill jag ha någon annan tro än far,» sade hon.

Ett par veckor efteråt satt Karin åter i stugan. Hösten var nu kommen, vinden brusade utanför huset, och elden sprakade i spisen. Ingen var inne i rummet mer än hennes lilla dotter, som var nära årsgammal och nyss hade lärt att gå. Barnet satt på golfvet vid moderns fötter och lekte.

Bäst Karin satt där, öppnades dörren och en hög, mörk man kom in. Han var krushårig, hade hvassa ögon, stora seniga smedhänder. Innan Karin hade hört honom säga ett ord, gissade hon, att det var Hellgum.

Karlen hälsade och frågade efter Halfvor. Bondhustrun svarade, att mannen var rest på en stämma. Han väntades snart åter.

Hellgum satte sig ned. Han höll sig tyst; då och då kastade han en snabb blick på Karin.

»Jag har hört sägas, att ni är sjuk,» sade han om en stund. — »Ja,» svarade Karin, »jag har inte kunnat gå på ett halft år.» — »Jag har tänkt på att komma hit och bedja för er,» sade predikanten. Karin blef tyst, sänkte ögonlocken och liksom slöt sig inom sig själf. »Mor Karin har kanske hört, att jag har fått Guds nåd till att bota sjuka?»

Karin slog upp ögonlocken och gaf honom en misstrogen blick. »Jag får vara tacksam för att ni har tänkt på mig, men det kan nog inte bli något af, för jag byter inte lätt om tro,» sade hon.

— »Det är väl möjligt, att Gud vill hjälpa er ändå,» sade karlen, »eftersom ni alltid har försökt att föra ett rättfärdigt lif.» — »Jag är nog inte så i Guds nåd, att han vill hjälpa mig.»

Det blef nu tyst en stund, så frågade Hellgum: »Har mor Karin någonsin frågat sig hvarför denna hemsökelse har kommit?» Karin svarade inte, hon tycktes åter stänga sig inne i sig själf. — »Det är något, som säger mig, att Gud har gjort detta, för att hans namn skall varda än mer äradt,» sade Hellgum.

Då Karin hörde detta, blef hon ond. Ett par skarpa, röda fläckar sprungo upp på hennes kinder. Det syntes henne mycket förmätet af Hellgum att tro, att denna sjukdom hade kommit öfver henne, för att han skulle få tillfälle att göra ett under.

Predikanten reste sig, gick fram till Karin och lade sin hand på hennes hufvud. »Vill du, att jag skall bedja för dig?» sade han. Ögonblickligen kände Karin en ström af lif och hälsa ila genom kroppen, men hon var så förolämpad öfver hans påflugenhets, att hon häftigt skakade bort hans hand och lyfte armen, som om hon hade velat slå honom. Ord kunde hon inte finna i hastigheten.

Hellgum drog sig tillbaka ned mot dörren. »Man skall inte visa från sig hvad Gud sänder en,» sade han. — »Nej,» sade Karin, »hvad Gud sänder en, det får man nog taga emot.»

»Jag säger dig, jag, att i dag skall detta hus salighet vederfaras,» sade karlen. Karin svarade inte. »Tänk på mig, då du blir hulpen!» sade Hellgum, då han gick.

Karin satt alldeles upprätt i stolen. De röda fläckarna brunno länge på kinderna.

Skall jag nu inte få vara i fred i mitt eget hem! tänkte hon. Det är besynnerligt så många det är, som tro sig vara sända af Gud.

Men helt plötsligen såg Karin, att hennes lilla flicka reste sig och skyndade fram mot spisen. Den lilla hade just fått syn på elden, som brann där. Hon skrek till af glädje, kröp och sprang fram mot den, allt hvad hon orkade.

Karin ropade henne tillbaka, men barnet lydde inte. Det arbetade för att komma upp i spisen, ramlade ned ett par gånger, men nådde ändtligen upp mot spishällen, där elden brann.

»Gud hjälpe mig, Gud hjälpe mig!» sade Karin. Hon började högt ropa, fastän hon visste, att ingen människa fanns i närheten.

Flickan lutade sig skrattande fram mot elden, så ramlade ett brinnande vedträ ned ur brasan och föll på hennes gula kolt.

Med detsamma stod Karin upprätt på golvet, sprang fram till spisen och ryckte till sig barnet.

Inte förr än hon hade fått skaka bort alla gnistor och kol och synat flickat och funnit henne oskadad, besinnade hon hvad som hade händt. Att hon stod på sina ben, att hon hade gått, att hon kunde gå allt fortfarande!

Karin erfor den största själsskakning hon hade känt i sitt lif och på samma gång den största lycka.

Hon kände, att hon stod under Guds sär-

skilda vård och styrelse, och en helig Guds man hade han sändt inom hennes dörrar för att hjälpa och hela henne.

*

Under dessa dagar stod Hellgum ofta på den lilla förstugubron utanför Stark Ingmars stuga och såg nedåt nejden. Det där landet han blickade ut öfver blef grannare dag för dag. Hela marken var gul, och alla löfträd voro klart röda eller klart gula. Här och där vajade en hel löfskog, så skimrande som ett svallande haf af guld. Öfverallt på de granskogsklädda höjderna såg man gula stänk, som härrörde från löfträd, hvilka hade förirrat sig in bland barrträden.

Så som en ringa grå stuga kan lysa och stråla, då den har fattat eld, så flammade detta fattiga svenska landskap upp till en sällspord prakt. Allt var så gult och så underbart skinande, som man skulle tänka sig ett landskap på solytan.

Men då Hellgum såg detta, tänkte han på att den tid nu snart skulle randas, då Gud skulle låta landet stråla af helighet, och då de ord han hade utsått under sommaren skulle bära lysande skördar af rättfärdighet.

Och se, en afton kom Tims Halfvor upp till torpet och bjöd Hellgum och hans hustru att komma ned till Ingmarsgården.

Då de trädde in på den stora gårdsplanen, var där mycket städadt och fint. Alla torra blad under björkarna voro bortsopade, alla verktyg och

fordon, som eljest brukade belamra gården, voro undanskaffade. Här måtte visst finnas flera främmande, tänkte Anna Lisa. I detsamma öppnade Halfvor dörren till storstugan.

Där var fullt med folk inne, alla sutto högtidligt väntande på de långa bänkarna, som gingo rundt om stugan. Och Hellgum kände igen det bästa folket i socknen.

De första han såg voro Ljung Björn Olofsson och hans hustru, Märta Ingmarsdotter, samt Kolås Gunnar och hans hustru. Därpå kände han igen Krister Larsson och Israel Tomasson med deras hustrur. De hörde också till Ingmarsätten. Så lade han märke till Hök Matts Eriksson och hans son Gabriel, nämndemans Gunhild och några andra. Det var i allt en tjugu personer.

Då Hellgum och Anna Lisa hade gått rundt och tagit i hand, sade Tims Halfvor: »Vi äro här några församlade, som ha tänkt på hvad Hellgum har sagt oss i sommar. De flesta af oss höra till en gammal släkt, som alltid gärna har velat gå Guds vägar, och om Hellgum kan hjälpa oss med detta, vilja vi följa honom.»

Nästa dag spreds det ryktet genom socknen, att på Ingmarsgården hade blifvit stiftad en församling, som påstod sig äga den enda rätta och sanna kristendomen.

Den nya vägen.

DET VAR NÄSTA VÅR strax efter snösmältningen. Ingmar och Stark Ingmar hade just kommit ned till bygden för att sätta sågen i gång. Hela vintern hade de legat uppe i skogen och arbetat med kolning och timmerhuggning, och då Ingmar kom ned till slättlandet, tyckte han, att han kände sig som en björn, hvilken nyss har krupit ut ur idet. Kunde knappt vänja sig vid att se solen lysa på den öppna himmelen, utan gick och blinkade med ögonen, som om de inte tålde ljuset. Han hade det också svårt med bullret från forsen och med människorösterna, och han kände riktig pina vid allt larmet, som brusade honom om öronen nere vid gården. På samma gång var han oerhördt glad åt allt detta. Gud skall veta, att han inte visade det i sätt och gång, men den våren kände han sig lika ung som de nya skotten på björkarna.

Det kan ingen säga hur väl det smakade honom att sofva i bäddad säng och att äta ordentligt lagad mat.

Och så att vara hemma hos Karin, som pysslade om honom ömmare än en mor! Hon hade låtit sy nya kläder åt honom, och rätt som det var, kom hon ut från köket och stack till honom en godbit, som om han hade varit en liten pojke.

Och allt det märkliga, som hade händt, medan han hade gått uppe i skogen! Ingmar hade bara hört några obestämda rykten om Hellgums lära. Men att nu höra Karin och Halfvor tala om hur lyckliga de voro och hur de och deras vänner sökte hjälpa hvarandra att gå Guds vägar, det var rent vackert.

»Vi vänta nu säkert, att du går med oss,» sade Karin. Ingmar svarade, att han hade god lust, men först måste han dock betänka sig. — »Hela vintern har jag längtat efter att du skulle komma och få del i vår salighet,» sade systemen, »för vi lefva ej mera på jorden, utan i det nya Jerusalem, som är nederkommet af himmelen.»

Det var ock en god nyhet för Ingmar, att Hellgum ännu fanns kvar på orten. Förra sommaren hade Hellgum ofta kommit ned till sågen för att språka med Ingmar, och de hade blifvit goda vänner. Ingmar beundrade Hellgum som den ypperste man han hade råkat. Aldrig hade han sett någon, som hade varit så karlavulen och stortalig och litat så fast på sig själf.

Ibland, då det hade varit mycket brådt, hade Hellgum kastat af sig rocken och hjälpt till i sågen.

Då hade Ingmar blifvit häpen; aldrig förr hade han träffat någon, som hade varit så rask att arbeta.

Just nu var Hellgum borta på ett par dagar, men han väntades snart hem igen.

»Ja, bara du får tala med Hellgum, går du nog med oss,» sade Karin gång på gång. Och det trodde Ingmar också, fast han var orolig för att gå med på något, som inte fadern hade gillat. »Det var väl just far, som lärde oss att alltid gå Guds vägar,» sade Karin.

Det var så godt och väl alltsammans. Ingmar hade aldrig kunnat tro, att det skulle kännas så ljufligt att åter vara bland människor. Det var endast ett han saknade, och det var, att ingen talade om skolmästarns och om Gertrud. Det var en stor otur, ty Ingmar hade inte råkat Gertrud på ett helt år. Men förra sommaren hade han inte behöft sakna nyheter om henne, då hade det knappast gått en dag, utan att någon hade talat om Storms.

Det kom sig väl endast af en tillfällighet, den där tystnaden. Men bra ängsligt kan det vara, då man känner sig förlägen att fråga, om ingen af sig själf faller på att tala om det man helst vill höra.

Men om Ingmar var lycklig och nöjd, så var det en helt annan sak med Stark Ingmar. Gubben var butter och tyst och svår att göra till lags. — »Jag tror, att du längtar till skogen,» sade Ingmar till honom en eftermiddag, då de sutto på hvar sin stock och åto sin aftonvardssmörgås. — »Ja,

det vete Gud, att jag gör,» sade gubben. »Jag ville helst, att jag aldrig hade kommit hem.»

»Hvad är det, som är galet här hemma?» frågade Ingmar. — »Frågar du det!» svarade Stark Ingmar. »Jag tänkte, att du visste lika väl som jag, att det har gått på tok med Hellgum.» Ingmar svarade, att han tvärtom hade hört, att Hellgum hade blifvit en storkarl. — »Ja, han har blifvit en sådan storkarl, att han har vändt upp och ned på hela socknen.»

Ingmar tänkte på hur märkvärdigt det var, att Stark Ingmar aldrig visade spår af kärlek för sin egen släkt. Han brydde sig endast om Ingmarsgården och Ingmarssönerna. Nu var det Ingmar, som måste taga svärsonen i försvar.

»Jag tycker, att det är en god lära,» sade Ingmar. — »Jaså, det tycker du,» sade gubben och såg bistert på honom. »Tror du, att Stor Ingmar också skulle ha tyckt det?» — Ingmar svarade, att fadern nog skulle ha velat vara med om att föra ett rättfärdigt lif. — »Du menar väl, att Stor Ingmar skulle ha gått med på att kalla alla för djäflar och antikrister, som inte höra till samfundet, och att han skulle ha nekat att umgås med gamla vänner, därför att de behöllo sin egen tro?» — »Inte tror jag, att sådant folk som Hellgum och Halfvor och Karin bära sig så åt,» sade Ingmar. — »Du kan försöka att sätta dig upp emot dem, så får du höra hvad du går för.»

Ingmar skar stora stycken af smörgåsen och

stoppade munnen full med bröd. Det var förtretligt, att Stark Ingmar skulle vara i så dåligt humör.

»Hååå jaja,» sade gubben om en stund, »så kan det gå! Här sitter du, som är son till Stor Ingmar, och har ingenting att säga till om. Men min Anna Lisa och hennes man, de lefva bland storfolket. De bästa i socknen krusa och buga för dem, och de gå hvar dag från gästabud till gästabud.»

Ingmar bara åt och tuggade. Detta var ingenting att svara på.

Men Stark Ingmar började på nytt. »Ja, det är en vacker lära, det är visst och sant, därför har också halfva socknen slutit sig till Hellgum. En sådan makt som Hellgums har ingen förr haft i den här socknen, inte en gång Stor Ingmar. Han skiljer barn från föräldrar genom att predika att de, som höra honom till, inte få lefva bland syndare. Bara Hellgum vinkar, så går bror från bror och vän från vän och fästman från fästmö. Han har haft makt att ställa det så, att det i vinter har varit strid och split i hvarenda gård. Ja, Stor Ingmar skulle nog ha varit nöjd med sådant, han! Han skulle nog ha följt Hellgum i allt detta! Ja då, det skulle han.»

Ingmar såg uppåt och nedåt klyftan, där de sutto. Han hade mest lust att springa sin väg. Han förstod, att Stark Ingmar öfverdref, men detta förstörde i alla fall humöret för honom.

»Jaha,» sade gubben, »jag skall inte neka till att det är märkvärdigt, det Hellgum gör: hur han

förmår de sina att hålla tillsammans och hur han får dem, som inte förut ha velat veta af hvarandra, att vara vänner. Och hur han tar af den rike och ger till den fattige, och hur han kan få den att vaka öfver hvarandras lefverne. Jag tycker ju bara, att det är synd om de andra, som bli kallade djäfvulens barn och inte få vara med om leken. Men det tycker förstås inte du.»

Ingmar var led åt att höra gubben tala illa om Hellgum.

»Så fredligt, som det har varit förr i den här socknen!» sade Stark Ingmar. »Men det är allt förbi nu. På Stor Ingmars tid var här en sådan sammanhållning, att det hette, att här fanns det vänsällaste folket i Dalom. Men nu stå här änglar mot djäflar och får mot getter.»

Om vi nu bara kunde få sågen i gång, tänkte Ingmar, så jag sluppe detta talandet.

»Det dröjer nog inte länge, förrän det blir slut mellan dig och mig,» fortfor Stark Ingmar. »Går du öfver till de där andra, så lära de inte tillåta dig att umgås med mig.»

Ingmar svor till och reste sig. — »Ja, om du håller på att prata på det här sättet, kan det väl hända, att det går så,» sade han. »Jag tycker du borde veta, att det inte kan gagna dig att reta upp mig mot de mina och mot Hellgum, som är den yppersta man jag har råkat.»

Härmed fick Ingmar gubben att tiga. Om en stund gick Stark Ingmar från arbetet. Han ville gå ned till kyrkbyn och tala med sin vän,

korporal Fält. Han hade inte samspråkat med någon klok människa på långan tid, sade han.

Ingmar var glad, att han gick. Det är visst alltid så, då man har varit länge borta, att man intet obehagligt vill höra, utan bara önskar, att allt skall vara ljufligt och lätt och fröjderikt omkring en.

Nästa dag kom Ingmar till sågen klockan fem på morgonen. Stark Ingmar var där före honom.

»I dag får du råka Hellgum,» sade gubben. »Han och Anna Lisa kommo sent i går kväll. Jag tror, att de ha skyndat hem från de stora gästabuden för att omvända dig.»

»Jaså, du börjar nu igen,» sade Ingmar. Gubbens tal hade ljudit för hans öron hela natten. Han kunde inte låta bli att grubbla öfver hvem som hade rätt. Men nu ville han inte höra mera ondt om sina närmaste.

Stark Ingmar var tyst en stund, så började han småskratta. »Hvad skrattar du nu åt?» sade Ingmar. Han stod just och skulle draga från dammluckan för att sätta sågen i gång. — »Å, det är åt skolmästarns Gertrud.» — »Hvad är det med henne?» — »Jo, de sade i går därnere i byn, att hon var den enda, som hade någon makt öfver Hellgum.» — »Hvad har Gertrud att göra med Hellgum?»

Ingmar drog inte upp dammluckan, ty om sågen hade kommit i gång, skulle han ingenting ha kunnat höra. Gubben såg pröfvande på honom. Ingmar log en smula. — »Du vet nog att ställa det så, att du får det, som du vill,» sade han.

»Det var den där token, Gunhild, nämndeman Lars Clementssons dotter.» — »Inte är hon tokig,» inföll Ingmar. — »Du får kalla det hur du vill, men det var så, att hon var med här på Ingmarsgården, då denna sekten stiftades. Så snart hon kom hem, sade hon till föräldrarna, att hon hade antagit den enda, rätta läran och att hon måste flytta från dem och bo på Ingmarsgården. Föräldrarna frågade förstås hvarför hon ville flytta. Jo, därför att hon skulle kunna föra ett rättfärdigt lif.

»De sade, att det kunde hon väl också göra hos dem. — Det kunde ingen, om han inte fick leva bland dem, som voro af samma tro. — Skulle då alla flytta till Ingmarsgården? frågade nämndemannen. — Nej, det var bara hon. De andra hade sanna kristna i sina hem.

»Nämndemannen är ju en snäll karl, och både han och hustrun sökte att tala Gunhild till rätta med godo, men flickan höll i med sitt och retade upp nämndemannen så, att han till sist stängde in henne i lillrummet och sade henne, att hon skulle stanna där, tills denna galenskapen hade gifvit med sig.»

»Jag tänkte du skulle tala om Gertrud,» inföll Ingmar. — »Jag kommer väl till Gertrud, jag, om du har tålmod. Jag kan säga nu först som sist, att nästa dag, då Gertrud och mor Storm sutto och spunno i köket, kom nämndemansmor in till dem. De blefvo skrämnda, då de sågo henne. Nämndemansmor, som alltid ser så glad ut, var alldeles förgråten. — 'Hvad är det, hvad står på och

hvarför ser ni så ledsen ut?’ Då svarade nämndemansmor: ’Man kan väl inte se bättre ut, då man har mistat sitt käraste’.

»Jag önskar, att jag kunde slå dem,» sade gubben. — »Hvilka?» frågade Ingmar. — »Å, Hellgum och Anna Lisa,» sade Stark Ingmar, »de hade varit hos nämndemannens under natten och röfvat bort Gunhild.» Nu gaf Ingmar till ett utrop. — »Ja, sannerligen tror jag inte det är en röfvare Anna Lisa har blifvit gift med!» sade gubben.

»Midt i natten kommo de och knackade på fönstret i lillrummet och frågade Gunhild hvarför hon inte hade flyttat till Ingmarsgården. Hon talade om, att föräldrarna hade stängt in henne. — Det hade djäfvulen förmått dem till, sade då Hellgum.

»Allt detta lågo föräldrarna och hörde.» — »Hörde de det?» — »Ja, de lågo i nästa rum, och dörren stod på glänt, de hörde allt hvad Hellgum sade för att locka dottern.» — »Men de kunde ju ha kört bort honom.» — »Nej, de tyckte, att Gunhild skulle välja själf, de kunde ju aldrig tro, att hon skulle vilja gå, så goda, som de hade varit mot henne. De lågo och väntade, att hon skulle säga, att hon aldrig ville gå ifrån sina gamla föräldrar.» — »Men gick hon då?» — »Ja, Hellgum gaf sig inte, förrän hon följde med honom. Och då nämndemannens hörde, att hon inte kunde motstå honom, så läto de henne gå. Det är somliga, som äro på det sättet.

»Men på morgonen ångrade modern sig och bad mannen, att han skulle fara upp till Ingmars-

gården och föra hem dottern. — 'Nej,' sade han, 'aldrig hämtar jag henne, och aldrig vill jag se henne, om hon inte kommer åter själfmant.'

»Då hade nämndemansmor skyndat till skolhuset för att be Gertrud gå och tala med Gunhild.» — »Gick så Gertrud?» — »Ja, hon gick, och hon talade med Gunhild, men Gunhild brydde sig inte om hvad hon sade.»

»Jag har inte sett Gunhild därhemma,» sade Ingmar eftertänksamt. — »Nej, nu har hon flyttat åter till föräldrarna.

»Det tillgick så, att då Gertrud kom ut från Gunhild, fick hon se Hellgum. Se där står den, som är vållande till all denna olycka, tänkte hon. Hon gick rätt på honom och började gräla. Hon hade inte varit rädd för att slå honom.» — »Gertrud kan tala, hon,» sade Ingmar beundrande.

»Hon sade till Hellgum, att han bar sig åt som en hednisk stridsman och inte som en lärare i kristendom, då han så där kom och röfvade en jungfru från hennes hem midt i natten.» — »Hvad sade då Hellgum?» — »Han stod tyst och hörde på en stund, så sade han saktmodigt, att hon hade rätt och att han hade varit för häftig. Och så på eftermiddagen förde han hem Gunhild till föräldrarna och gjorde allt godt igen.»

Då Stark Ingmar slutade, såg Ingmar upp och smålog. — »Gertrud är duktig, hon,» sade han, »och Hellgum är ock en storkarl, fastän han är vild af sig.» — »Jaså, du tar det på det sättet,» sade gubben. »Jag tänkte, du skulle ha undrat öfver hvarför Hellgum

var så eftergifven mot Gertrud.» Till detta teg Ingmar.

Stark Ingmar var också tyst en stund, så började han på nytt. — »Det var många i kyrkbyn, som frågade efter dig. De ville veta på hvilken sida du ämnade ställa dig.» — »Det gör väl det-samma hvart jag hör.»

»Jag skall säga dig en sak,» sade gubben, »i den här socknen äro de vana vid att någon skall styra och ställa för dem. Men nu är Stor Ingmar borta, och skolmästarn har förlorat sin makt, och kyrkoherden har aldrig haft någon makt att regera. Därför följa de nu Hellgum, så länge som du håller dig undan.» Ingmar lät händerna sjunka; han såg utpinad ut. — »Men jag vet ju inte hvem som har rätt.» — »Folk väntar nog, att du skall befria dem från Hellgum.

»Du kan tro, att vi ha sluppit mycket ondt, som inte ha varit hemma i vinter. Det var nog svårast i början, innan människorna vande sig vid denna omvändelsesjukan och vid att bli kallade djäflar och helveteshundar. Och allra värst var det, då de omvända barnen också började predika.»

»Jaså, barnen predikade äfven,» sade Ingmar misstroget. — »Ja, Hellgum hade talat vid dem om att de skulle tjäna Gud i stället för att leka, och så togo de sig för att omvända de vuxna. De lågo på lur och föllo öfver dem, som kommo gående framåt vägen. Och så ljöd det en om öronen: 'Skall du inte börja striden mot djäfvulen? Skall du fortfara att lefva i synden?'

Ingmar satt och stred emot allt han kunde. Han ville inte tro hvad Stark Ingmar berättade. — »Nu kommer du visst med sådant, som den där Fält har slagit i dig,» sade han.

»Ja, det var just detta jag ville tala om för dig,» sade Stark Ingmar. »Det är slut med Fält också. Ja, när jag tänker på att allt detta har utgått från Ingmarsgården, så tycker jag knappt, att jag kan se folk i ögonen!»

»Ha de gjort Fält något orätt?» frågade Ingmar. — »Å, det var de där barnen. En kväll, då de inte hade annat att göra, föll det dem in, att de skulle gå till Fält och omvända honom. De hade ju förstås hört, att Fält var en så stor syndare.» — »Men förr i världen voro alla barn så rädda för Fält som för trollen,» sade Ingmar. — »Ja, de voro rädda de här med, men de hade väl tänkt ut, att de skulle göra en riktig hjältegerning.

»De kommo in till Fält en kväll, då han satt i kojan och kokade gröt åt sig. Då de öppnade dörren och sågo Fält sitta där med sina borstiga mustascher, sin klufna näsa och stirrande i elden med det ena ögat, blefvo de rädda allihop, och ett par af de minsta sprungo sin väg. Men en tio, tolf stycken kommo in och lade sig på knä på golfvet rundt om gubben och började sjunga och bedja.

»Men körde han inte ut dem?» frågade Ingmar. — »Hade han bara gjort det!» sade Stark Ingmar. »Jag förstår inte hvad som kom åt honom. Hade väl suttit och tänkt på, stackare, att han var öfvergifven och ensam på ålderdomen. Och så

var det väl detta, att det var barn, som hade kommit. Det hade nog gått honom till sinnes, att de alltid hade varit rädda för honom. Och då han såg alla de uppåtvända ögonen fulla af blanka tårar, så tog det makten ifrån honom.

»Barnen väntade bara, att han skulle rusa upp och slå efter dem. De sjöngo och bådo, men de voro färdiga att ge sig af, så snart han rörde på sig.

»Då var det ett par af dem, som sågo, att det började rycka i ansiktet på Fält. Nu kommer det, nu kommer det, tänkte de och reste sig upp för att fly. Men gubben klippte med ögat, och så kom en tår rullande. Då ropade barnen halleluja, och nu är det, som sagdt, slut med Fält. Han gör intet annat än springer på möten och fastar och ber och hör Guds röst.»

»Jag kan då inte se, att det där var någon olycka,» sade Ingmar. »Fält höll ju på att suppa ihjäl sig.» — »Nej, du har så många vänner att mista, du, så att sådant gör dig ingenting. Du skulle väl också ha önskat, att barnen hade kunnat omvända skolmästarn.» — »Aldrig kan jag tro, att barnstackarna ha vågat sig på Storm,» sade Ingmar. Han blef andlös af förvåning. Det måtte ändå vara sant, som Stark Ingmar sade, att socknen var vänd upp och ned. — »Åjo, det gjorde de visst, de kommo in en tjugu stycken i skolsalen en kväll, då Storm satt och skref i sina böcker, och började predika för honom.» — »Hvad gjorde då Storm?» sade Ingmar. Han kunde inte hjälpa, att han bör-

jade skratta. — »Han blef så förbluffad till en början, att han ingenting kunde säga eller göra. Men det var så, att Hellgum hade kommit in i köket ett par ögonblick förut för att tala med Gertrud.» — »Var Hellgum hos Gertrud?» — »Ja, Hellgum och Gertrud hade blifvit goda vänner, allt sedan han rättade sig efter henne, då med Gunhild.

»Då Gertrud hörde bullret i skolsalen, sade hon till Hellgum: Nu kommer ni just lagom, Hellgum, för att få se något nytt. Hädanefter lär det ju bli så, att skolbarnen komma att hålla skola för skolmästarn. Då skrattade Hellgum. Han förstod väl, att detta var rent galet. Han körde genast ut barnen, och så blef det slut med det ofoget.»

Ingmar märkte, att Stark Ingmar i detsamma han sade detta, betraktade honom på ett särskildt sätt. Det var, som då en jägare står och ser på en fälld björn och undrar på om han skall behöfva ge honom än ett skott.

»Jag vet inte hvad du väntar af mig?» sade Ingmar. — »Hvad skall jag vänta af dig, du är ju bara en pojke. Du äger ju ingenting heller. Du har bara två tomma händer att komma med.» — »Jag tror rent af du vill, att jag skall slå ihjäl Hellgum?» — »De sade därnere i kyrkbyn, att allt var hjälpt, om du kunde förmå Hellgum att resa sin väg.» — »Det har man väl alltid sett, att det blir brytning och strid, då det kommer en ny lära,» sade Ingmar. — »Det vore i alla fall ett godt sätt för dig att visa folk hvad du duger till,» sade Stark Ingmar envist.

Ingmar vände sig från gubben och satte sågen i gång. Han hade nu framför allt gärna velat fråga hur det hade gått med Gertrud och om hon redan hade slutit sig till Hellgumianerna, men han var för stolt att röja sin oro.

Klockan åtta gick Ingmar hem till gården för att äta frukost. Som vanligt var det mycket god mat framsatt för honom, och Halfvor och Karin voro synnerligen blida. Så snart Ingmar såg dem, tyckte han, att han inte kunde tro ett ord af allt Stark Ingmars prat. Han blef lätt om hjärtat än en gång och viss om att gubben hade öfverdrifvit.

Men snart kom oron för Gertrud tillbaka så stark, att han inte kunde äta. »Har du inte varit nere hos skolmästarns på sista tiden, Karin?» frågade han plötsligen. — »Nej,» svarade Karin raskt. »Inte vill jag umgås med så ogudaktigt folk.»

Ingmar teg länge, ty detta var ett svar att tänka på. Var det nu rätt att tiga eller tala? Om han talade, skulle han komma i strid med hemfolket, men han ville heller inte, att någon skulle tro, att han höll med om det, som var orätt. — »Aldrig har jag märkt något ogudaktigt hos skolmästarns,» sade han, »och jag har dock bott där i fyra år.»

Karin tänkte nu nästan detsamma som Ingmar nyss, undrade om hon skulle vara tyst eller tala. Men hon måste ju hålla sig till sanningen, äfven om det skulle gå Ingmar till hjärtat, och därför sade hon, att då människor inte ville följa Guds kallelse, måste man ju tro, att de voro ogudaktiga.

Halfvor föll nu in: »Det är ju obegripligt vik-

tigt med barnen och hvad de få för uppfostran.» — »Storm har uppfostrat hela socknen och dig med, Halfvor.» — »Men han har då inte lärt oss att föra ett rätt lefverne,» sade Karin. — »Det tänker jag du, Karin, alltid har försökt.» — »Jag skall säga dig, Ingmar, hur det är att lefva efter den gamla läran. Det är som att gå på en rund stock: ena stunden står man, och andra stunden faller man. Men om jag låter mina medkristna taga mig i händerna och stödja mig, så kan jag gå rättfärdighetens smala väg utan att falla.» — »Ja,» sade Ingmar, »men då är det ingen konst heller.» — »Svårt är det ändå, men det är inte längre omöjligt.»

»Men hur var det nu med skolmästarns?» frågade Ingmar. — »Jo, de, som hörde oss till, togo barnen ur skolan. Vi vilja inte, att barnen ska höra något af den gamla läran.» — »Men hvad sade då skolmästarn?» — »Han sade, att det var lag, att barnen skulle gå i skolan.» — »Jag tänker så med, jag.» — »Så sände han fjärdingsman till Israel Tomassons och till Krister Larssons och hämtade barnen.» — »Och nu äro ni ovänner med Storms?» — »Vi hålla oss bara till hvarandra, vi.» — »Ni äro nog ovänner med alla människor.» — »Vi hålla oss fjärran från dem, som bara vilja locka till synd.»

Ju längre de tre talade samman, ju mer sänkte de rösterna. De voro alla mycket ängsliga för hvarje ord, som fälldes. Det syntes dem, att samtalet tog en bedröflig riktning.

»Men från Gertrud kan jag hälsa dig,» sade Karin. Hon försökte att slå an en gladare ton. »Hellgum har talat mycket med henne i vinter, han säger, att hon nu i afton vill sluta sig till oss.»

Ingmars läpp började darra. Det var, som hade han gått och väntat hela dagen på att bli skjuten, och nu kom skottet. Nu for kulan in i kroppen på honom. — »Jaså, hon vill nu till er,» sade han med nästan ohörbar röst. »Det sker mycket härnere, medan man går i skogsmörkret.»

Ingmar tyckte sig förstå, att Hellgum hela tiden hade försökt att ställa sig in med Gertrud och lagt snaror för att fånga henne.

»Men hvad skall det nu bli med mig?» frågade Ingmar plötsligt. Det var något underligt hjälplöst i tonen. — »Du skall följa oss i vår tro,» sade Halfvor raskt. »Hellgum är nu kommen, och får du bara tala med honom, så blir du snart omvänd.» — »Det kan hända, att jag inte vill låta omvända mig,» sade Ingmar. Halfvor och Karin blefvo dödstysta.

»Det kan hända, att jag inte vill ha någon annan tro än min far,» upprepade Ingmar. — »Du skall ingenting säga, förrän du har talat med Hellgum,» sade Karin. — »Men om jag inte går öfver till er, så vill ni väl inte ha mig under ert tak?» sade Ingmar och reste sig från stolen.

Då de inte svarade, tyckte Ingmar, att allt brast för honom på en gång, men därvid rätade han upp sig och såg modigare ut. Det är bäst att få klarhet i detta nu på en gång, tänkte han.

»Jag vill nu höra hur det skall gå med sågen,» fortfor Ingmar. Halfvor och Karin sågo på hvarandra, båda voro rädda för att säga något. — »Du skall komma ihåg, Ingmar, att det är ingen i världen vi tycka mera om än dig,» sade Halfvor. — »Ja, men hur skall det bli med sågen?» frågade Ingmar envist. — »Först och främst skall du såga färdigt allt ditt timmer, Ingmar.»

Då Halfvor svarade så undvikande, började Ingmar förstå sammanhanget. — »Kanske Hellgum sedan skall arrendera sågen!» Halfvor och Karin voro alldeles förvirrade af Ingmars häftighet; allt sedan han hade fått höra det där om Gertrud, hade det inte varit möjligt att komma till rätta med honom. — »Låt nu Hellgum tala vid dig!» sade Karin lugnande. — »Han skall nog få tala vid mig, men det vore bra för mig att få veta hvad jag har att rätta mig efter.» — »Nog vet du, att vi vilja dig väl.» — »Men Hellgum skall arrendera sågen,» sade Ingmar. — »Vi behöfva allt ett passande arbete å Hellgum, så att han kan stanna här i hemlandet. Vi ha tänkt, att han och du kunde bli bolagsmän, om du komme till den rätta tron. Hellgum är en god arbetare.»

»Jag vet inte när du, Halfvor, blef rädd för att tala rent ut,» sade Ingmar. »Jag ville ju bara veta om Hellgum skulle ha sågen.» — »Han skall ha den, om du står Gud emot,» sade Halfvor. — »Tack skall du ha, Halfvor, nu vet jag hur godt det vore för mig att gå öfver till er tro.» — »Du vet nog, att det inte var menadt på det viset,»

sade Karin. — »Jag förstår nog hvad som är meningen,» sade Ingmar, »både Gertrud och sågen och det där gamla hemmet gå förlorade för mig, om jag inte går öfver till er.»

Ingmar gick raskt ur rummet. Han vågade inte stanna kvar därinne.

Då han kom ut på gården, tänkte han på nytt: Det är bäst, att detta får ett slut. Det är bäst, att jag får veta hvad jag har att rätta mig efter.

Han började med långa steg vandra ned till skolhuset.

Då Ingmar öppnade grinden till skolans trädgård, föll en lätt regnskur, ett riktigt ljumt och fint vårregn. I den vackra trädgården hade allt börjat knoppas och växa. Marken grönskade så hastigt, att man tyckte sig se hur gräset stack upp. Gertrud stod ute på trappan och såg på vårregnet, och två stora häggar, som voro fulla af utsprickande blad, sträckte sina grenar fram öfver henne.

Ingmar blef stående stilla i förvåning öfver att allt var så ljufligt och fridfullt härnere. Än en gång mildrades den upphetsning, hvori han befann sig. Gertrud hade inte ännu sett honom, han stängde grinden sakta och gick fram emot henne.

Men då Ingmar kom närmare, stannade han än en gång och såg häpen på Gertrud. Då han skildes från henne, var hon inte stort mer än ett barn, men på detta enda år, som han inte hade sett henne, hade hon blifvit en stolt, högvuxen jungfru. Gertrud var nu lång och smärt och fullt utbildad. Hufvudet satt vackert på den fina halsen, hyn var

dunhvit och öfvergick fagert till friskt rött på kinderna. Ögonen hade blifvit djupa och längtande, och uttrycket i hela ansiktet hade från att vara lekfullt och muntert öfvergått till allvar och mild trånad.

Då Ingmar såg Gertrud sådan, kände han sitt hjärta fyllas af en stor ljufhet, det blef stilla och högtidligt inom honom, som om det hade varit en stor helgdag. Det var så vackert, det han kände, att han hade velat falla på knä och tacka Gud.

Men då Gertrud såg Ingmar, lade sig en plötslig stelhet öfver hennes drag, och ögonbrynen drogo sig samman, så att det midt emellan dem uppkom en liten grund rynka.

Ingmars tankar gingo den dagen snabbare än vanligt. Han såg genast, att Gertrud inte tyckte om, att han kom, och det skar igenom honom som ett skarpt hugg. De vilja taga henne ifrån dig, tänkte han. De hafva redan tagit henne ifrån dig.

Helgdagsfriden var borta, och den förra upphetsningen och oron kom tillbaka. Utan all inledning frågade han Gertrud om det var sant, att hon ämnade sluta sig till Hellgum och hans anhängare. Gertrud svarade, att det var så. Ingmar frågade om hon hade betänkt, att Hellgumianerna inte skulle tillåta henne att umgås med andra än liktänkande. Gertrud svarade stilla, att hon hade betänkt detta.

»Har du fått lof af din far och mor?» frågade Ingmar. — »Nej,» svarade Gertrud, »de veta ännu ingenting.» — »Men Gertrud...» — »Tyst, Ing-

mar, jag måste göra det för att få ro. Gud tvingar mig.» — »Å,» for Ingmar ut, »det är inte Gud, utan det är...» Gertrud vände sig häftigt mot honom. Ingmar sade då endast: »Jag vill säga dig, att jag aldrig kommer att sluta mig till Hellgumianerna. Går du öfver till dem, så äro vi skilda för allan tid.»

Gertrud såg sådan ut, som visste hon inte hvad detta angick henne.

»Gör det inte, Gertrud!» bad Ingmar. — »Du skall inte tro, att jag handlar i lättsinne. Jag har noga betänkt mig.» — »Du skall allt tänka än en gång.» — Gertrud vände sig otåligt bort från honom. — »Du skall också tänka på saken för Hellgums skull,» sade Ingmar i stigande vrede och grep Gertrud om armen för att hålla fast henne. Gertrud skakade bort hans hand. — »Är du från dina sinnen, du Ingmar?» — »Ja,» svarade Ingmar, »jag blir galen af allt detta, som Hellgum ställer till. Det måste ha ett slut.» — »Hvad måste ha ett slut?» — »Det skall du få veta en annan gång.»

Gertrud ryckte på axlarna. — »Farväl nu, Gertrud,» sade Ingmar, »och kom ihåg, att jag säger dig, att aldrig kommer du in bland Hellgumianerna!» — »Hvad tänker du taga dig till, Ingmar?» frågade flickan. Hon började bli orolig. — »Farväl, Gertrud, och tänk på hvad jag har sagt!» ropade Ingmar. Han var redan nere på sandgången.

Ingmar vände nu tillbaka hemåt. Om jag vore så klok som min far! tänkte han under

vägen. Om jag hade sådan makt som Stor Ingmar! Hvad skall jag taga mig till? Jag förlorar allt, hvad jag håller af, och jag ser ingen utväg.

Det enda han säkert visste var, att om all denna olycka komme öfver honom, skulle inte Hellgum slippa undan helskinnad.

Ingmar gick fram till Stark Ingmars stuga för att råka Hellgum. Då han stod utanför dörren, hörde han röster tala ifrigt och högt. Det tycktes vara flera främmande inne i stugan, och Ingmar vände genast. Då han gick, hörde han en karl säga med vredgad röst: »Vi äro tre bröder, som ha vandrat en lång väg för att ställa dig till ansvar, Johan Hellgum, för vår yngste bror, som för två år sedan reste ut till Amerika. Där kom han att ingå i din församling, och i dessa dagar ha vi fått bref om att han har blifvit tokig af att grubbla öfver din lära.»

Ingmar skyndade bort. Det var nog flera än han, som hade att klaga på Hellgum, och där stodo de alla lika hjälplösa.

Ingmar gick ned till sågen. Stark Ingmar hade redan satt den i gång. Midt under det att sågen gnisslade och forsen larmade, tyckte sig Ingmar höra ett skrik. Han lyddes dock inte vidare efter det. Han hade inte sinne för annat än det starka hat han kände mot Hellgum. Han gick och räknade upp för sig allt, hvad Hellgum hade beröfvat honom, både Gertrud och Karin och sågen och hemmet.

Än en gång tyckte han sig höra ett skrik.

Det föll honom in, att det hade kommit till strid mellan Hellgum och de främmande. Det vore ingen skada, om de sloge honom död och fördärfvad, tänkte han.

Då hördes ett högt rop på hjälp, och Ingmar började springa uppför branten.

Ju närmare han kom, desto tydligare hörde han Hellgums nödrop, och då han var framme vid stugan, tyckte han, att marken skakade under stridsbullret.

Ingmar öppnade alltid en dörr mycket stilla och försiktigt, och denna gång gjorde han det dubbelt varligt. Han kom inglidande med en stor försagdhet. Därinne stod Hellgum uppe vid ena väggen och värjde sig med en kort yxa. De tre främmande, som alla voro starka och resliga karlar, anföllo honom med vedträn, som de svängde likt klubbor. Bössor hade de inte med sig, däraf kunde man se, att de endast hade kommit för att ge Hellgum ett godt kok stryk, men då han hade försvarat sig mot dem, hade mordlusten kommit öfver dem, så att nu var det Hellgums lif det gällde.

De sågo knappt åt Ingmar; det var ju bara en lång, drumlig pojke, som hade kommit in i stugan.

En stund stod Ingmar stilla och såg på. Han tyckte det var, som då man drömmer, då det man mest önskar visar sig för ens blickar, utan att man begriper hvarifrån det har kommit. Då och då uppgaf Hellgum ett rop på hjälp. Inte kan du tro, att jag är så dum, att jag bistår dig, tänkte Ingmar.

En af karlarna lyckades träffa Hellgum i huf-

vudet med sådan kraft, att denne släppte yxan och föll. De andra slängde då bort vedträna, ryckte fram knifvarna och kastade sig öfver Hellgum. Men då kom en snabb tanke öfver Ingmar. Det var ett gammalt ord om folket i hans släkt, att hvar och en af dem en gång i lifvet måste begå något nesligt eller orätt. Var det nu hans tur?

På en gång kände en af angriparna, att ett par armar omfattade honom bakifrån, lyfte honom och vräkte honom ut ur stugan. Den andre hann knappt tänka på att resa sig, förrän det gick honom på samma sätt, och den tredje, som hann att komma upp, fick en stöt, så att han for baklänges ut till de andra.

Då de alla voro utvräkta, gick Ingmar och ställde sig i dörren.

»Vill ni inte komma igen än en gång?» sade han och skrattade. Han skulle inte ha haft något emot att de hade anfallit honom. Det var roligt att så där få göra bruk af hela sin styrka.

De tre bröderna syntes också hågade att förnya kampen. Då ropade en af dem, att de måste fly. Han såg en människa skymta på stigen bakom alarna.

Men de voro rasande öfver att de inte hade kommit åt Hellgum, och just som de vände sig för att gå, sprang en af dem tillbaka, for upp på Ingmar och högg honom i nacken med knifven. — »Där har du för att du blandar dig i våra affärer!» ropade han. Ingmar signade ned, och bonden sprang sin väg hånskrattande.

Ett par minuter därefter stod Karin i stugan. Hon fann Ingmar sittande på tröskeln med ett sår i nacken. Inne i stugan såg hon Hellgum. Han hade rest sig på nytt och stod stödd mot väggen. Han höll ännu yxan i handen. Ansiktet var öfver-sköljdt af blod.

Karin hade inte sett flyktingarna. Hon trodde, att det var Ingmar, som hade anfallit Hellgum och sårat honom.

Karin blef så förfärad, att benen darrade. Nej, det är inte möjligt, tänkte hon, inte kan någon af vår släkt bli en mördare. I samma stund kom hon ihåg sin mors historia. »Det är därifrån det kommer,» mumlade hon.

Karin skyndade förbi Ingmar och fram till Hellgum. »Nej nej, Ingmar först!» ropade Hellgum. — »Man får väl inte taga dråparen före hans offer,» sade Karin. — »Ingmar först, Ingmar först!» ropade Hellgum. Han var i sådan upphetsning, att han svängde yxan emot henne. »Det är ju han, som har slagit mördarna och frälsat mitt lif.»

Då Karin äntligen förstod sammanhanget och vände sig mot Ingmar, hade denne rest sig upp och gått ut. Karin såg honom stappla bort öfver gårdsplanen.

Nu sprang Karin efter honom. »Ingmar, Ingmar!» ropade hon.

Ingmar fortsatte att gå utan att ens så mycket som vända sig om.

Karin hann honom utan stor möda. Hon lade handen på hans arm.

»Stanna, Ingmar, så att jag får förbinda dig!»

Ingmar ryckte sig lös och gick vidare. Han gick framåt alldeles som en blind utan att följa väg eller stig. Blod ur såret hade silat sig fram under hans kläder, det flöt ned i ena skon och fyllde den. För hvarje steg han tog, pressades blod ut ur skon och lämnade ett rött spår på marken.

Karin följde honom, vridande händerna. »Stanna, Ingmar, stanna, Ingmar! Hvart skall du gå? Stanna, Ingmar!»

Ingmar vandrade vidare rätt inåt skogen, där ingen människa fanns, som kunde bistå honom.

Karin hade sina ögon fästa på hans sko, som var full af blod. För hvarje ögonblick blefvo fotspåren allt rödare och rödare.

Nu går han inåt skogen för att lägga sig ned och förblöda, tänkte Karin.

»Gud välsigne dig, Ingmar, för att du hjälpte Hellgum!» sade Karin med blid röst. »Det ville mannamod till och mannakraft också.»

Ingmar vandrade vidare utan att höra på henne.

Karin skyndade förbi honom och ställde sig i hans väg. Han vek åt sidan utan att lyfta ögonen mot henne. Han endast mumlade: »Gå och hjälp Hellgum!»

»Jag skall säga dig, Ingmar, att Halfvor och jag voro mycket ledsna öfver det, som vi kommo

att tala om i morse. Jag var på väg till Hellgum nu för att säga honom, att hur det än gick, skulle du behålla sågen.»

»Ja, nu får du ge den till Hellgum,» kom det från Ingmar.

Han gick på, stupade öfver stock och sten, men gick och gick.

Karin följde efter och sökte beveka honom. »Du får väl förlåta, att jag tog miste ett ögonblick och trodde, att du hade slagits med Hellgum. Det var inte lätt att tro annat.»

»Du hade allt lätt att tro om din bror, att han var en mördare,» sade Ingmar utan att vända ansiktet mot henne.

Han vandrade vidare utan uppehåll. När gräset, som hade trampats ned under hans fötter, åter reste sig, droppade det blod från stråen.

Då Karin hörde Ingmar så ofta nämna Hellgum, blef det först riktigt klart för henne hur han hatade honom. På samma gång gick det upp för henne hur stort det var, det Ingmar hade gjort.

»Du blir nu mycket berömd och ryktbar för detta, som du har gjort i dag, Ingmar,» sade hon. »Du vill väl inte dö från en så stor berömmelse?»

Hon hörde Ingmar hänskratta, där han gick. Han vände emot henne ett blekt, förstördt ansikte. — »Kan du inte gå hem nu, Karin? Jag vet nog hvem du helst ville hjälpa.»

Hans gång blef allt mer stapplande, och det syntes nu en sammanhängande strimma af blod på marken, där han hade gått fram.

Allt det strömmande blodet gjorde Karin utom sig. Det var nog så, att den stora kärlek hon alltid hade hyst för Ingmar, blossade upp med ny styrka, liksom hade den fått näring af den röda blodstrimman. Och nu var hon stolt öfver Ingmar också, tyckte, att han var en god gren på det gamla ädla trädet.

»Ingmar,» sade Karin, »jag tycker, att du illa kan stå till svars inför Gud och människor, om du spiller ditt lif på detta sätt. Och det må du veta, att om jag kan göra något, som kan ge dig lust att lefva, så behöfver du bara säga ifrån.»

Ingmar stannade, han fattade om en trädstam för att kunna bli stående. Hon hörde, att han skrattade misstroget, därpå sade han:

»Kanske du vill sända Hellgum tillbaka till Amerika?»

Karin stod och såg på blodpölen, som samlade sig omkring Ingmars vänstra fot. Hon försökte betänka och förstå hvad det var brodern fordrade. Det var visst något sådant, som att hon skulle träda ut ur den sköna himmelens lustgård, där hon hade lefvat hela vintern, och åter börja lefva i den fattiga och eländiga syndens värld, som hon hade lämnat.

Ingmar vände sig helt om. Hans ansikte var gulblekt, skinnet smet fast efter benen vid tinningarna, och näsan var som på en död. Men den stora underläppen sköt fram myndigare än någonsin förr, och det sträfva draget kring munnen fram-

trädde mycket skarpt. Det var inte troligt, att han skulle ge efter i sin fordran.

»Jag tror inte, att Hellgum och jag kunna lefva samman i den här socknen,» sade Ingmar, »men jag ser allt, att det blir jag, som får vika för honom.»

»Nej,» sade nu Karin raskt, »får jag bara sköta om dig, så att du blir vid lif, så lofvar jag dig att ställa om så, att Hellgum reser.»

Gud kan nog finna en annan hjälpare för oss, tänkte Karin, på samma gång hon sade detta, men jag kan inte se mig bättre utväg än att lyda Ingmar.

Ingmar hade blifvit förbunden och omskött. Såret var inte farligt, han skulle endast hålla sig stilla i några dagar. Han låg nedbäddad i en säng i öfvervåningen, och Karin satt vid hans sida.

Hela dagen låg Ingmar och yrade: han gick igenom allt det, som hade händt honom under dagen. Karin kom snart underfund med att det inte bara var Hellgum och sågen, som hade vållat honom bekymmer.

På kvällen var han redig och lugn. Då sade Karin till honom: »Här är en, som vill tala med dig.» Ingmar svarade, att han var för trött att tala med någon. — »Jag menar, att detta skall göra dig godt,» sade Karin.

Snart därpå kom Gertrud in till Ingmar. Hon såg mycket högtidlig och rörd ut. Ingmar hade tyckt om Gertrud också på den tiden, då hon oftast hade varit lekfull och retsam, men då hade alltid

något inom honom gjort motstånd mot kärleken. Nu hade ett tungt år af längtan och oro gått fram öfver Gertrud och hade gjort henne sådan, att Ingmar erfor en hejdlös längtan att vinna henne, bara han såg henne.

Då Gertrud kom fram till sängen, lade han handen öfver ögonen.

»Vill du inte se mig?» sade Gertrud.

Ingmar skakade på hufvudet. Det var nu han, som var lik ett nyckfullt barn.

»Jag får bara säga dig ett par ord,» sade Gertrud.

»Du kommer väl för att tala om, att du har gått in bland Hellgumianerna.»

Gertrud lade sig på knä bredvid sängen. Hon lyfte Ingmars hand från ögonen.

»Det är något, som du inte vet, Ingmar.» Ingmar såg frågande på henne. Han sade intet. Gertrud rodnade och tvekade, men så sade hon: »I fjol, just då du flyttade ifrån oss, hade jag börjat tycka om dig på det rätta sättet.»

Ingmar blef alldeles röd, han smålog ett ögonblick af förnöjelse, men blef genast åter allvarlig och misstrogen. — »Jag längtade så mycket efter dig, Ingmar.» Ingmar log tvisflande, men klappade henne litet öfver handen till tack för att hon ville vara god mot honom. — »Och du kom inte en enda gång tillbaka till mig,» klagade hon. »Det var, som om jag inte mer hade funnits till för dig.»

»Inte ville jag se dig igen, förrän jag var en

burgen karl och kunde fria till dig,» sade Ingmar, som om detta hade varit en själfklar sak.

»Men jag trodde, att du hade glömt mig.» Gertrud fick tårarna i ögonen. Aldrig kan du förstå hvilket år jag har haft. Hellgum har varit mycket god mot mig och tröstat mig. Han sade, att mitt hjärta skulle bli stilla, om jag gaf det helt till Gud.»

Ingmar såg nu på henne med en helt ny förväntan i blicken.

»Jag blef förskräckt, då du kom i dag. Jag blef rädd att inte kunna motstå dig och att striden skulle börja på nytt.»

Nu begynte ett strålande leende visa sig på Ingmars ansikte. Alltjämt teg han.

»Men i kväll fick jag höra, Ingmar, att du hade bistått den du hatade. Och då var det förbi med mig.» Gertrud blef röd som blod i ansiktet. »Jag kände, att jag inte hade makt att göra något, som skulle skilja mig från dig.»

I detsamma böjde hon sig öfver Ingmars hand och kysste den.

Ingmar tyckte, att stora klockor dånade för hans öron och ringde in en stor helgdag. Det blef söndagsfrid och stillhet inom honom, och kärlek låg honungssöt på hans tunga och spred sig med ljuft välbefinnande genom hela hans varelse.

SENARE AFDELNINGEN

L'Univers' undergång.

EN DIMMIG SOMMARNATT år 1880, således ett par år innan skolmästarn byggde sitt missionshus och Hellgum kom åter från Amerika, ångade den franska passagerarbåten L'Univers fram öfver Atlanten, stadd på resa mellan New-York och Håvre.

Klockan var bortemot fyra på morgonen, och alla passagerare såväl som det mesta af manskapet lågo och sofvo i sina kojor. De stora däcknen voro alldeles folktomma.

Just då i dagbräckningen låg en gammal fransk matros och vred och vände sig i sin hängmatta utan att kunna sofva. Det var en smula sjögång, och allt trävirket knakade och knarrade utan uppehåll, men säkerligen var det inte detta, som hindrade honom från att falla i sömn.

Han och kamraterna lågo i en stor, men mycket lång afbalkning på mellandäck. Där hölls ljust af ett par lyktor, så att han kunde se de

gråa kojerna hänga i täta rader och sakta svänga fram och åter med de sofande. Ibland svepte en vind fram genom en af vattenportarna, så fuktig och sval, att hela hafvet, som hoppade därute under dimman i små gröngråa vågor, blef närvarande för hans tankar.

Det finns ingenting likt hafvet, tänkte den gamle sjömannen.

Då han tänkte så, blef det på en gång underligt stilla omkring honom. Han hörde inte maskinens flåsande eller styrkedjornas rassel eller skvalpandet af vågorna eller susningen af vinden eller någonting.

Det föll honom in, att skeppet med ens hade gått till botten och att han och hans kamrater aldrig skulle bli svepta eller lagda i kista, utan skulle bli hängande där i de grå kojerna djupt nere under hafvet till evig tid.

Förr hade det varit så med honom, att han hade fruktat för att få sin graf i vågorna. Nu tyckte han, att det behagade honom. Han tyckte om, att det var det rörliga, genomskinliga vattnet, som hvilade öfver honom, och inte mörk, tung, kväfvande kyrkogårdsmull.

Det finns ingenting likt hafvet, tänkte han än en gång.

Men så började han fundera på något, som gjorde honom orolig. Han undrade om hans själ skulle komma att taga skada däraf, att han hvilade djupt nere i hafvet och inte hade fått mottaga den

sista smörjelsen. Han blef rädd, att den aldrig skulle kunna leta sig upp till himmelen.

I detsamma skymtade ett svagt ljussken bortifrån fören, där rummet smalnade af, och han reste sig och böjde sig ut öfver hängmattan för att se hvarifrån det kom. Han märkte snart, att ett par personer kommo bärande med brinnande ljus. Han böjde sig allt längre och längre utöfver för att få syn på dem, som nalkades.

Kojerna hängde så tätt bredvid hvarandra och så nära golfvet, att om någon ville komma genom rummet utan att stöta eller knuffa dem, som lågo och sofvo, gjorde han bäst i att krypa. Den gamle sjömannen undrade mycket hvem det kunde vara, som var i stånd att leta sig fram den vägen.

Snart såg han det. Det var två små korgossar, som höllo hvar sitt vaxljus i handen. Han såg tydligt deras långa, svarta kåpor och deras tätklippta hufvuden.

Sjömannen blef alls inte förvånad. Han tänkte endast, att det var helt naturligt, att de där, som voro så små, kunde gå med brinnande ljus under kojerna.

Jag undrar om de ha en präst i följe, tänkte han. Genast hörde han pinglandet af en liten gäll klocka och såg, att någon kom efter dem. Men det var ingen präst, utan en gammal gumma, som inte var mycket högre än korgossarna.

Han tyckte sig känna igen gumman. »Det måste vara mor,» sade han. »Jag har aldrig sett någon mindre än mor. Och ingen annan än mor

kunde smyga fram så där stilla och tyst utan att väcka folket.»

Han såg, att modern öfver sin svarta klädning bar en lång tröja af hvit linong, kantad med hvita spetsar, just en sådan, som prästerna bruka. I handen höll hon den stora mässboken med guldkorset, som han tusentals gånger hade sett ligga på altaret i kyrkan därhemma.

De små korgossarna satte ned ljusen bredvid hans hängmatta och lade sig på knä, svängande hvar sitt rökelsekar. Sjömannen kände den milda doften af rökelsen, såg de blå rökmolnen stiga upp och hörde hur rökelsekarens kedjor skramlade.

Under tiden slog hans mor upp den stora mässboken. Han tyckte, att hon började läsa döds-sakramentet.

Nu syntes det honom godt och ljufligt att ligga död på hafvets botten. Detta var mycket bättre än kyrkogården.

Han sträckte ut sig i sin koj, och ännu en lång stund hörde han moderns stämman mumla latinska ord. Rökelsen drog fram öfver honom, och han lyssnade till skramlet af rökelsekarens kedjor.

Så upphörde allt detta. Korgossarna lyfte upp ljusen och gingo före modern, som slog ihop boken med en hård smäll och följde dem. Han såg, att de alla tre försvunno under de grå kojerna.

I samma ögonblick de voro borta, var det slut på stillheten. Han hörde kamraternas andetag. Skeppsvirket knakade, vinden hven, och

vågorna skvalpade. Han förstod, att han ännu hörde till de lefvande på hafvets yta.

»Jesus Maria, hvad skall det betyda, som jag har sett i natt?» frågade han sig.

Tio minuter senare träffades L'Univers af en hård stöt midskepps. Det kändes, som om hela ångaren rände i två stycken.

Det var detta jag väntade, tänkte den gamle matrosen.

Under den förfärliga förvirring, som uppstod, då alla de andra sjömännen kastade sig halfnakna ur kojerna, klädde han sig betänksamt i sina bästa kläder. Dödens försmak låg honom på läpparna med stor ljufhet. Han tyckte sig redan höra hemma därnere på hafvets botten.

*

Då den starka stöten skakade fartyget, låg en liten kajutpojke och sof i ett krypin på däck nära matsalongen.

Han satte sig yrvaken upp i kojen och undrade hvad som stod på. Rätt öfver sitt hufvud hade han en liten rund glasruta, genom hvilken han tittade ut. Han såg ingenting annat än dimma och så något oformligt grått, hvilket var liksom framvuxet ur dimman. Han tyckte sig se stora, gråa vingar: det var visst en förfärligt stor grå fågel, som hade slagit sig ned på ångaren. Nu låg denna och krängde och vältrade under dess an-

grepp, medan det stora odjuret högg löst på den med klor och näbb och piskande vingar.

Den lille skeppsgossen trodde, att han skulle dö af förskräckelse.

Men i nästa ögonblick var han fullt vaken och såg då, att en stor seglare låg och stötte mot ångaren. Han såg stora segel och ett främmande däck, där folk i långa skinnrockar rusade omkring i vansinnig ångest. Vinden sköt på, och alla de otaliga segelklutarna voro så hårdt spända, att man skulle ha kunnat hamra på dem som på trumskinn. Masterna böjdes, och rår och tåg brusto med knallar, hvilka liknade skott.

Den stora tremastaren, som i den svåra dimman hade seglat rätt på L'Univers, hade på något sätt fått sitt bogspröt inkiladt i ångarens sida och kunde inte komma loss. Passagerarbåten krängde hårdt, men dess propeller arbetade, så att både den och segelfartyget fördes bort tillsammans.

»Herre Gud,» utropade den lille kajutvakten, i det han rusade ut på däck, »den stackaren har stött samman med oss, och nu måste den förgås!»

Det föll honom inte in, att ångaren kunde vara i fara, så stor och stark, som den var.

Ångarens officerare kommo nu framstörtande, men då de sågo, att det endast var en seglare, som hade stött emot deras båt, blefvo de alldeles lugna och vidtogo i största trygghet nödiga åtgärder för att få fartygen klara från hvarandra.

Den lille kajutvakten stod ute på däck, bar-bent, med skjortan fladdrande i blåsten, och vinkade

till de olyckliga männen på segelfartyget, att de skulle komma öfver till ångaren och rädda sina lif.

I början tycktes ingen lägga märke till honom, men snart såg han, att en stor, rödskäggig karl började vinka åt honom.

»Kom hitöfver, pojke!» ropade karlen och sprang fram till relingen. »Ångbåten sjunker.»

Den lille gossen tänkte inte ett ögonblick på att gå öfver till seglaren. Han skrek så högt han kunde, att de skeppsbrutna borde rädda sig öfver på L'Univers.

De andra karlarna, som befunno sig ombord på seglaren, arbetade med stänger och båtshakar för att komma loss från ångaren, men den rödskäggige tycktes ha fattat ett besynnerligt medlidande med den lille kajutvakten. Han satte händerna som en lur för munnen och ropade: »Kom hitöfver, kom hitöfver!»

Den lille stod ömklig och frysande på däck i sin tunna skjorta. Han stampade med sin bara fot och knöt näfven åt skeppsfolket, därför att det inte ville lyssna till honom och äntra upp på ångaren. En så stor ångbåt som L'Univers med sexhundra passagerare och tvåhundra mans besättning kunde ju omöjligen förgås. Och han såg ju, att både matroserna och kaptenen voro lika lugna som han själf.

Plötsligen tog den rödskäggige upp en båts-hake. Han sträckte den mot gossen, högg tag i hans skjorta och ville släpa honom öfver till seg-

laren. Han drog honom så långt fram som till relingen, men där lyckades det kajutvakten att slita sig lös. Han ville inte låta sig släpas öfver på det främmande fartyget, som skulle förgås.

Strax därpå hördes ett nytt förfärligt brak. Det var seglarens bogspröt, som brast, och därmed blefvo de båda fartygen klara från hvarandra. Då ångaren rusade bort, såg gossen det grofva bogsprötet hänga brutet i seglarens för, han såg också hela skyar af segel störta ned öfver besättningen.

Men ångaren gick för full maskin, och den främmande båten skymdes bort af dimman. Det sista gossen såg var hur karlarna började arbeta sig fram ur segelhoparna.

Därpå försvann seglaren så fullständigt, som hade den glidit bort bakom en mur. Den är redan sjunken, tänkte gossen, och han stod och lyssnade efter nödropen.

Då ropade en grof, stark röst öfver till ångaren. »Rädda passagerarna! Sätt ut båtarna!»

Åter blef det tyst. Åter lyssnade gossen efter nödrop.

Då hördes rösten på stort, stort afstånd. »Bed till Gud! Ni äro förlorade!»

I detsamma kom en gammal matros fram till kaptenen.

»Vi ha en stor läcka midskepps, vi gå till botten,» sade han stilla och högtidligt.

I samma ögonblick nästan, som man ombord på ångaren hade lärt känna farans vidd, visade sig en liten dam ute på däck.

Hon hade kommit uppför trappan från första klassens hytter med fasta, bestämda steg. Hon var alldeles färdigklädd, och hattbanden voro knutna under hakan i en prydlig rosett.

Hon var en liten gumma med grått, burrigt hår, runda uggleögon och rödfnasig hy.

Under den korta tid resan hade varat, hade hon hunnit att göra bekantskap med alla ombord. Alla visste, att hon hette miss Hoggs, och till alla människor, såväl sjömän som passagerare, hade hon sagt, att hon aldrig var rädd. Hon hade sagt, att hon inte visste hvarför hon skulle vara rädd. Hon skulle ju ändå dö en gång. Hon brydde sig inte om, ifall det skedde förr eller senare.

Hon var inte rädd nu heller, hon hade endast skyndat upp på däck för att se om där försiggick något intressant eller uppskakande.

Den första syn, som mötte henne, var ett par sjömän, hvilka rusade förbi med vilda, förskrämda ansikten. Uppassarna kommo springande halfklädda för att bege sig ned i hytterna och kalla passagerarna upp på däck. En gammal matros kom lastad med en hel packe räddningsbälten, som han vräkte ut i en hög. En liten kajutvakt satt i sin skjorta i ett hörn och grät och ropade, att han måste dö.

Kaptenen såg hon högt uppe på kommando-

bryggan och hörde hans order: »Stoppa maskinen! Sätt ut båtarna!»

Från de sotiga trapporna, som ledde ned till maskinrummen, kommo eldare och maskinister upprusande och ropade, att vattnet redan höll på att tränga in i eldstäderna.

Knappast ett ögonblick hade miss Hoggs stått på däck, förrän det var öfverfullt af människor. Det var tredje och fjärde klassens passagerare, som störtade fram i samlad trupp under rop af att de måste skynda till båtarna, eljest skulle endast första och andra klass bli räddade.

Men då förvirringen tilltog och tilltog, så att miss Hoggs kunde förstå, att det var verklig fara å färde, smög hon sig upp på promenaddäcket ofvan matsalongen, där ett par af skeppsbåtarna hade sin plats utanför relingen.

Här uppe fanns inte en människa, och utan att någon lade märke till henne, klättrade miss Hoggs upp i en af båtarna, som hängde i sina block och linor öfver den svindlande afgrunden. Så snart hon hade kommit dit, lyckönskade hon sig till sin klokhet och oförskräckthet. Så var det att ha ett redigt och lugnt hufvud.

Då båten väl hade blifvit nedfirad i hafvet, skulle det bli mycket svårt att få plats i den. Då skulle alla rusa till, det skulle bli fasansfullt i vattenporten och på fallrepstrappan. Hon lyckönskade sig gång på gång till att ha funnit på att stiga ned i båten på förhand.

Miss Hoggs' båt hängde långt borta i aktern,

men då hon lutade sig ut öfver kanten, kunde hon se ända fram till fallrepstrappan.

Hon såg nu, att en båt hade blifvit bemannad och framförd och att folk hade börjat gå ned i den. Men med ens höjdes ett förfärligt skri. Det var någon, som i ångesten hade stigit miste och fallit i vattnet. Detta måtte ha skrämt de öfriga, ty höga rop höjdes från fartyget, och passagerarna trängde besinningslöst ut genom vattenporten och började knuffas och kämpa på fallrepstrappan. Flera föllo i hafvet under striden, och flera, som sågo, att det var omöjligt att komma uppför trappan, kastade sig handlöst i vattnet för att nå båten simmande. Men så rodde båten bort. Den var mycket tungt lastad allaredan, och de, som hade fått plats där, togo fram knifvar för att skära af fingrarna på dem, som försökte klättra upp.

Miss Hoggs satt och såg hur båt efter båt fördes fram. Hon såg likaledes hur båt efter båt kantrade under tyngden af de människor, som kastade sig ned i dem.

De båtar, som hängde bredvid hennes, blefvo nedfirade. Men genom någon tillfällighet rörde ingen vid den båt, där hon hade slagit sig ned.

Gud ske lof, att de låta min båt hänga, tills det värsta har gått öfver! tänkte hon.

Miss Hoggs såg och hörde förfärliga ting. Hon tyckte, att hon sväfvade uppe öfver ett helvete.

Själfsa däckets kunde hon inte se, men hon trodde sig höra ljud, som om där hade pågått en

strid. Hon hörde de tunna knallarna af revolverarna och såg lätta, blåa rökskyar stiga upp från däck.

Ändtligen kom ett ögonblick, då allt blef mycket stilla. Nu vore det rätta tiden att fira ned min båt, tänkte miss Hoggs.

Hon var inte rädd alls, hon satt kvar i trygghet till det sista, då ångbåten började lägga sig på sida. Då först insåg miss Hoggs, att L'Univers höll på att sjunka och att hennes båt hade blifvit glömd.

*

Ombord på ångaren befann sig en ung amerikanska, en mrs Gordon, som skulle resa öfver till Europa för att råka sina gamla föräldrar, hvilka bodde i Paris sedan flera år tillbaka.

Hon hade sina båda barn med sig. Det var två små gossar. De lågo och sofvo i samma hytt som hon, då den stora olyckan inträffade.

Hon vaknade genast, lyckades att få en smula kläder på barnen och sig själf och kom ut i den smala gången mellan hytterna.

I gången var alldeles fullt af människor, som alla hade störtat ut för att skynda upp på däck. Men där var det dock ingen svårighet att komma fram. I trappan däremot var det vida värre. Där uppstod en förfärlig trängsel, då mer än hundra människor ville alla på en gång störta uppför den.

Den unga amerikanskan stod och höll sina barn, ett i hvardera handen. Hon såg längtansfullt uppåt trappan och undrade hur hon skulle

kunna komma fram där med de små. Hon såg, att människorna trängdes och knuffades, endast tänkande på sig själfva. Ingen tycktes ens så mycket som se henne.

Mrs Gordon var tvungen att ge akt på de andra, därför att hon behöfde hjälp. Hon hoppades, att hon skulle råka någon, som ville taga den ene gossen på armen och bära honom uppför trappan, medan hon själf bar den andre.

Men hon vågade inte tilltala någon. Männen kommo framrusande, klädda hur som helst, somliga omsvepta med filter, andra med en ytterrock öfver nattkläderna. Flera af dem hade tagit sina käppar i händerna, och då hon lade märke till den stela blicken i deras ögon, fick hon det intrycket, att de alla voro farliga.

För kvinnorna var hon inte rädd, men hon såg ingen enda, som hon kunde anförtra sitt barn. De voro alla utan sans och besinning, deras förstånd hade öfvergifvit dem, de skulle inte ha kunnat fatta hvad hon begärde af dem.

Hon stod och mönstrade dem och undrade om det fanns någon enda, som kunde tänka en redig tanke. Men då hon såg dem komma, somliga bemödande sig att rädda de blommor, som de hade fått vid afresan från New-York, andra skrikande och vridande händerna, vågade hon inte vända sig till någon af dem.

Till sist försökte hon hejda en ung man, som hade varit hennes granne vid bordet och visat henne mycken artighet.

»Ack, mr Martens . . .»

Han såg på henne med samma stela, onda blick, som strålade ur de andra männens ögon. Han lyfte på käppen något litet, och om hon hade sökt kvarhålla honom, skulle han ha slagit henne.

Strax därpå hörde hon ett tjut, fast det var egentligen inte ett tjut, utan ett ljud af hväsande ilska, som då en bred, stark vind blir hejdad i en trång gränd. Det kom från människorna i trappan, som hade blifvit hindrade i sitt framträngande.

Uppför trappan hade burits en man, som var en krympling och inte kunde gå själf. Han var till den grad hjälplös, att hans betjänt hade burit honom på sin rygg från och till bordet. Det var en stor och tung man, och betjänten hade nu mödosamt släpat honom uppför halfva trappan. Där hade han stannat ett ögonblick för att hämta andan, och då hade folk trängt på, så att han hade fallit på knä. Nu fyllde han och hans husbonde trappans hela bredd och bildade ett sådant hinder, att ingen vidare kunde komma fram.

Då såg mrs Gordon, att en stor, grof man böjde sig ned, lyfte upp krymplingen och vräkte honom öfver trappräcket nedåt. Men hon såg äfven, att, så förfärligt som detta än var, blef ingen skrämmd eller upprörd öfver det. Ingen tänkte på annat än att rusa vidare uppåt. Det var, som om en sten på vägen hade blifvit kastad i diket, ingenting vidare.

Den unga amerikanskan förstod, att bland dessa människor fanns ingen räddning. Hon och hennes små barn voro dömda att förgås.

Det var ett ungt par, en man och en hustru, som gjorde sin bröllopsresa. De hade sin hytt långt akterut, och de hade sofvit så godt, att de ingenting hade hört af själfva sammanstötningen. Därborta gjordes inte heller senare mycket larm, och då ingen kom ihåg att kalla på dem, sofvo de ännu, då alla andra redan voro uppe på däck och hade börjat kampen om båtarna.

Men de vaknade, då propellern, som hela natten hade bullrat alldeles under dem, plötsligen upphörde att röra sig. Mannen kastade på sig ett par klädesplagg och sprang ut för att se hvad som stod på.

Om några ögonblick kom han tillbaka. Han stängde hyttvärren väl efter sig, innan han yttrade något.

»Skeppet sjunker,» sade han därpå.

Han satte sig ned i detsamma, och då hustrun ville rusa ut, bad han, att hon skulle stanna hos honom.

»Alla båtarna äro redan borta,» sade han, »de flesta människor äro drunknade, och de, som finnas kvar ombord, kämpa uppe på däck på lif och död om plankor och räddningsbälten.»

I en trappa hade man måst stiga öfver en ihjältrampad kvinna. Han hade hört dödsskrän hvina från alla håll.

»Det finns ingen räddning,» sade han. »Gå inte ut! Låt oss dö tillsammans!»

Hustrun tyckte, att han hade rätt, och satte sig lydigt ned bredvid honom.

»Du bryr dig väl inte om att se alla dessa människor, som strida?» sade mannen. »Vi skola dö. Låt oss dö en stilla död!»

Hon förstod, att det inte kunde vara för mycket, att hon stannade hos honom dessa korta ögonblick, som de hade kvar att lefva. Hon hade ju ämnat ge honom hela sitt lif från tidig ungdom till sen ålderdom.

»Jag tänkte,» sade han, »att då vi hade varit gifta i många år, skulle du sitta bredvid mig på dödsbädden, och jag skulle tacka dig för ett långt, lyckligt lif.»

I detsamma såg hon en smal strimma vatten komma insilande under den stängda dörren. Då blef det henne för mycket.

Hon sträckte upp armarna i förtviflan.

»Jag kan inte!» ropade hon. »Låt mig gå! Jag kan inte sitta instängd och vänta på döden. Jag älskar dig, men jag kan inte.»

Hon störtade ut, just då skeppet började vackla och kränga före sjunkandet.

*

Den unga mrs Gordon låg i vattnet, ångaren hade sjunkit, hennes barn voro drunknade, själf hade hon varit djupt nere i hafvet.

Nu hade hon åter kommit upp till vattenytan, men hon visste, att hon i nästa ögonblick skulle sjunka på nytt, och då skulle det vara döden.

Då tänkte hon inte mer på man och barn eller

på något i denna världen. Hon tänkte endast på att höja sin själ till Gud.

Och hennes själ upplyfte sig som en frigjord fånge. Hon kände hur anden gladde sig att få afkasta människolifvets tunga bojar och i jubel beredde sig att draga upp till sitt verkliga hem.

»Är det så lätt att dö!» tänkte hon.

Då hon så tänkte, hörde hon, att allt det ore-diga larmet omkring henne: vågornas plaskande, vindens sus, jämmerropen från alla de drunknande och bullret af allt det, som flöt omkring på vattnet och dånande slog samman, hon tyckte, att allt detta formades till ljud, som hon kunde förstå, på samma sätt som stundom de formlösa skyarna ordna sig och återgifva en bild.

Och det hon hörde svarade henne:

»Det är sant, att det är lätt att dö. Det, som är svårt, är att lefva.»

Ja, så är det, tänkte hon och undrade hvad som fordrades för att lifvet skulle bli lika lätt som döden.

Rundt omkring henne kämpade och stredo de skeppsbrutna om kringflytande spillror och upp- och nedvända båtar. Men midt under de vilda ropen och förbannelserna hörde hon åter, att larmet formade sig till dånande starka ord, som svarade henne.

»Det, som fordras, för att lifvet skall bli lika lätt som döden, det är enighet, enighet, enighet.»

Hon tyckte, att det var all världens herre, som hade gjort dånet och larmet till sitt språkrör och svarat henne.

Medan orden ännu ljödo i hennes öron, blef hon räddad. Hon blef uppdragen i en liten julle, där endast tre människor sutto, en storväxt matros, klädd i sina bästa kläder, en gammal kvinna med runda uggleögon och en stackars förgråten pojke, som inte hade mer på sig än en sönderrifven skjorta.

*

Fram på eftermiddagen nästa dag kom ett norskt fartyg seglande upp emot de stora bankarna och fiskeplatserna vid Newfoundland.

Det var stilla, vackert väder, sjön låg nära nog spegelklar, och fartyget gjorde nästan ingen fart. Det stod med alla segel tillsatta och fångade in de sista andetagen af den bortdöende vinden.

Hafsytan tedde sig mycket vacker. Blank och ljusblå låg den vida omkring, och där den svaga brisen gick fram, var den hvit som silfver.

Då eftermiddagsstillheten hade varat en stund, märkte skeppsfolket, att ett mörkt föremål låg och flöt på vattenytan.

Det kom så småningom allt närmare, och snart såg man, att det var ett lik. Kuttern gick alldeles förbi den döde; det syntes på kläderna, att han var en sjöman. Han låg på rygg med lugnt ansikte och öppna ögon. Han hade inte legat så länge i vattnet, att han hade hunnit svälla. Det såg ut, som om han helt välbehagligt lät vagga sig fram af de små krusiga vågorna.

Men då sjömännen vände blickarna från honom, ville de nästan skrika till, ty utan att de hade märkt det, hade ett annat lik dykt upp rätt vid fören. Det var nära, att de hade seglat öfver det, men i sista stunden drefs det undan af svallvågorna. Alla störtade fram till relingen och stirrade ned. Denna gång var det ett barn, en fint klädd liten flicka med hatt på hufvudet och en liten blå kappa.

»Å, kära!» sade sjömännen och torkade sig i ögonen. »Å, kära, kära, en så'n liten en!»

Barnet gungade förbi dem och såg upp till dem med lillgammalt allvar i ansiktet, liksom vore det ute i ett högviktigt ärende.

Strax därpå ropade en af karlarna, att han såg ännu en, och detsamma förkunnade en annan, som blickade åt annat håll. De sågo på en gång fem lik, de sågo tio, och så var det en hel flock; de kunde inte räkna dem.

Fartyget gungade mycket sakta framåt bland alla dessa döda, hvilka tycktes omringa det, som om de önskade något.

Somliga kommo flytande i mycket stora grupper. Det såg ut att vara drifved eller något annat, som var lösryckt från land, men det var ingenting annat än lik.

Alla sjömännen stodo och stirrade utan att våga röra sig. De kunde knappast tro, att det var sant, det de sågo.

På en gång tyckte de, att en hel ö kom upp ur hafvet. Det såg ut som land, men då de kommo närmare, funno de, att det återigen inte var något

annat än lik, som lågo och flöto tätt intill hvarandra.

De omgåfvo skeppet på alla sidor, tycktes följa efter det, som om de ville göra färden öfver hafvet i dess sällskap.

Skepparen lät kasta om rodret för att fånga in vind i seglen, men det hjälpte föga. Seglen hängde slappa, och de döda fortforo att följa dem.

Sjöfolket blef allt blekare och tystare. Kuttern rörde sig framåt så långsamt, att de inte kunde undkomma de döde. Och de fruktade, att de skulle få ha det så hela natten.

Då steg en svensk matros upp i fören och började högt läsa fader vår. Därpå tog han upp en psalm.

Då han var midt i psalmen, sjönk solen, och kvällsbrisen förde skeppet utom de dödes område.

Hellgums bref.

DET ÄR EN GAMMAL KVINNA, som kommer ut ur en stuga i skogen. Fastän det endast är hvardag, är hon högtidsklädd som för att gå i kyrkan. Hon tar nyckeln ur låset och stoppar in den på den vanliga platsen under förstugubron.

Då gumman har gått ett par steg, vänder hon sig om för att betrakta sin stuga, som står liten och grå under väldiga, snötyngda granar.

Hon ser tillbaka på den lilla kojan med stor kärlek i blicken. »Många lyckliga dagar har jag lefvat här,» säger hon högtidligt för sig själf. »Ja, ja. Herren ger, och Herren tar.»

Sedan vandrar hon bort på skogsvägen. Hon är mycket gammal och bräcklig, men hon är en af dem, som hålla sig raka och styfva, hur än åldern försöker att böja dem.

Hon har ett vackert ansikte och lent, hvitt hår. Hon ser så mild ut, att det är förunderligt

att höra henne tala med en röst, som är sträf och högtidlig och långsam som en gammal profets.

Hon har en lång väg för sig, ty hon skall vandra ned till ett af Hellgumianernas möten på Ingmarsgården. Gamla Eva Gunnarsdotter hör till dem, som allra ifrigast ha omfattat Hellgums läror.

Ack, tänker hon nu, medan hon går framåt stigen, det var en ljuflig tid, då allt var i sin begynnelse, då mer än halfva socknen hyllade sig till Hellgum. Hvem kunde tro, att så många skulle affalla, att vi efter bara fem år inte skulle vara stort fler än tjugu, om man inte vill räkna med de ovuxna barnen.

Hennes tankar vända tillbaka till den tiden, då hon, som i många år hade suttit ensam och glömd bort i skogsmörkret, med ens hade vunnit en mängd bröder och systrar, som hade kommit till henne i hennes ensamhet, som aldrig hade glömt att skotta väg till hennes stuga efter de stora snöfallen, och som fyllde hennes lilla vedbod med torr, huggen ved utan att hon hade bedt därom. Hon tänker på den tiden, då Karin Ingmarsdotter och hennes systrar och mycket annat storfolk kommo och höllo kärleksmåltider i hennes lilla grå koja.

Ack, att så många ha försummat den rätta salighetens dag! tänker hon. Nu kommer straffet öfver oss. Nästa sommar måste vi alla förgås, därför att så få ha hörsammat kallelsen och därför att de, som ha hörsammat den, inte ha blifvit beståndande.

Gumman vänder sina tankar till att begrunda innehållet i Hellgums bref, dessa bref, hvilka

Hellgumianerna betrakta som apostlaskrifter och föreläsa på sina sammankomster, såsom andra församlingar föreläsa bibeln.

»Det var en tid, då han var mjölk och honung,» sade hon. »Han anbefallde oss tålmod med de oomvända och mildhet mot de affallna. Han lärde de rika att bevisa sina barmhärthighetsverk lika mot rättfärdiga och orättfärdiga. Men nu på en tid har han varit galla och isop. Han skrifver inte om annat än straffdomar och pröfningar.»

Nu kom gumman ut i skogsbrynet, så att hon kunde se ned öfver bygden.

Det var en mycket vacker dag i februari. Snöfälten utbreddé sin hvita renhet öfver hela trakten, alla växter stodo sänkta i vinterdvala, och inte en vind rörde sig.

Men gumman gick och tänkte på att hela denna trakt, som nu sof sin lugna vintersömn, skulle vakna upp för att förbrännas af sjudande svafvelströmmar, hon såg den öfvergjuten af eld, såsom den nu var öfvergjuten med snö.

Han har inte sagt det med klara ord, tänkte gumman, men han skrifver ständigt om en stor pröfning. Ack ja, ack ja, hvem kan undra på om denna socknen blir straffad som Sodom och förhärjad som Babylon!

Då Eva Gunnarsdotter nu kom vandrande genom bygden, såg hon inte ett enda hus utan att föreställa sig hur den kommande jordbäfningen skulle skaka sönder det, som om det vore af sand.

Och då hon mötte människor, tänkte hon på hur helvetets odjur skulle jaga och uppsluka dem.

Se där är skolmästarns Gertrud, tänkte hon, då hon mötte en vacker flicka på vägen. Hennes ögon lysa och glittra som solblink på snön. Hon är väl så glad, därför att hon till hösten skall fira bröllop med unge Ingmar Ingmarsson. Jag ser, att hon bär en bunt garn under armen. Hon tänker nog väfva sig sängomhängen och dukar till sitt eget hem. Men innan den väfven är färdig, skall förgörelsen vara öfver oss.

Gumman kastade mörka blickar omkring sig, då hon vandrade genom kyrkbyn, som hade växt och utvecklats till en rent otänkbar härlighet. Men alla dessa hvita och gula hus, som voro brädfodrade och hade höga fönster, skulle falla, lika väl som hennes fattiga stuga, där fönstren voro som gluggar och där mossan stack fram mellan stockarna.

Midt i byn stannade hon och stötte käppen hårdt i marken. Det kom en häftig vrede öfver henne. »Ja, ja,» ropade hon med så hög röst, att människor, som voro ute, stannade och sågo sig om. »Ja, ja, i alla dessa hus bo sådana, som hafva förkastat Kristi evangelium och hålla sig till fiendens evangelium. Hvarför hörde de inte kallelsen, hvarför vände de inte åter från sin synd? Det är därför, som vi alla måste förgås. Guds hand slår hårdt. Guds hand slår den rättfärdige och den orättfärdige med samma straffdom.»

Då gumman hade kommit öfver älven, upphanns hon af några flera Hellgumianer. Det var

gamle korporal Fält och Kolås Gunnar och hans hustru, Brita Ingmarsdotter. Kort därefter kommo också Hök Matts Eriksson och hans son Gabriel samt nämndemans Gunhild.

Det var en mycket vacker och glad anblick, då alla dessa i sina brokiga sockendrakter kommo vandrande på den hvita snövägen. Men Eva Gunnarsdotter tänkte endast på att de voro som fångar, hvilka fördes till afrättsplatsen, som djur, hvilka drefvos till slaktbänken.

Alla Hellgumianer sågo mycket betryckta ut. De gingo och blickade nedåt som tyngda af en bitter börda af missmod. De hade alla väntat, att salighetens rike skulle snabbt utbreda sig öfver jorden och att de skulle få upplefva dagen, då det nya Jerusalem skulle nederkomma ur himmels sky. Då de nu hade blifvit så få och inte kunde annat än inse, att deras hopp var gäckadt, tycktes något vara brustet inom dem. De gingo långsamt, med släpande steg, de suckade ofta och hade ingenting att säga hvarandra. Ty detta hade varit en allvarssak för dem. De hade satt in sitt lif på den, och de hade förlorat det.

Hvarför äro de så bedröfvade? tänkte gumman. De tro ju ändå inte det värsta, de vilja inte förstå Hellgums mening. Jag har uttolkat hans ord för dem, men de vilja inte lyssna. Ack, de, som bo på slätten under den öppna himlen, begripa sig ju aldrig på att vara rädda. De ha inte samma förstånd som den, hvilken sitter ensam inne i skogsmörkret.

Hon märkte, att Hellgumianerna voro rädda, därför att Halfvor hade kallat dem tillsammans på en hvardag. De fruktade, att han hade ett nytt affall att berätta dem. De sågo oroligt på hvarandra, mönstrande hvarandra med sjuka, misstänksamma blickar, som tycktes fråga: Hur länge blir du beståndande, hur länge du?

Det vore nästan bättre att sluta, att upplösa samfundet med ens, tänkte de, liksom det är bättre att dö en snabb död än att långsamt förtvina.

Ack, detta samfund, denna fridslära, detta ljufva lif i enighet och broderskap, som de älskade så högt, att det nu var dömdt att förgås!

Under det att dessa bedröfvade människor fortsatte sin vandring, tågade den blanka vintersolen, glad och glittrande, öfver den höga, blå himmelen. Från snön uppsteg en frisk kyla, som väckte mod och glädtighet. Och från de granskogsklädda höjderna, som omgärdade socknen, nedsteg rogifvande stillhet och frid.

Ändtligen voro de uppe vid Ingmarsgården och trädde in under den snötäckta förstugukvisten.

I storstugan på Ingmarsgården hängde uppe under taket en tafla, som för väl hundra år sedan hade blifvit tillskapad af en gammal bygdemålare. Den föreställde en stad, innesluten af höga murar, och öfver murarna såg man gaflarna och takåsarna af flera hus. Somliga voro röda bondstugor med gröna torftak, andra hade hvita väggar med skiffertak liksom herrgårdsbyggnader, och andra

åter hade tunga kopparklädda torn liksom Kristine kyrka i Falun.

Utanför staden promenerade herrar, som voro klädda i knäbyxor och skor och stödde sig på spanska rör, och ut ur stadsporten körde en kare, i hvilken sutto damer med pudradt hår och schäferhattar. Nedom muren växte träd med tätt, mörkgrönt löfverk, och öfver marken flöto gnistrande små bäckar genom högt, böljande gräs.

Under taflan stod präntadt med stora siratutstyrda bokstäfver: »Detta är Guds heliga stad, Jerusalem.»

Där den gamla målningen hängde uppe under taket, hände det inte ofta, att någon betraktade den. De flesta, som hade besökt Ingmarsgården, visste väl knappast om, att den fanns där.

Men i dag var en krans af grönt lingonris uppsatt kring taflan, så att den strax föll den besökande i ögonen. Eva Gunnarsdotter märkte den genast, och hon tänkte: Se där, nu veta de här på Ingmarsgården, att vi skola förgås. Det är därför de vilja, att vi skola betrakta den himmelska staden.

Karin och Halfvor kommo mot henne ännu mera skugglika och dystra än de andra. Ja, ja, de veta nu, att slutet är nära, tänkte hon.

Eva Gunnarsdotter, som var äldst, fick sin plats högst uppe vid bordet, och framför henne på bordskifvan låg ett öppnadtt bref med amerikanska frimärken.

»Ja, det har åter kommit bref från vår käre broder Hellgum,» sade Halfvor. »Det är för den

skull, som jag har sammankallat bröderna och systarna.»

»Jag kan förstå, att Halfvor menar, att det är ett viktigt budskap,» sade Kolås Gunnar eftertänksamt. — »Ja,» sade Halfvor, »vi få nu veta hvad Hellgum menade med det han sist skref, att det förestod oss en stor pröfning.» — »Jag tänker, att ingen af oss skall frukta att lida för Herrens skull,» sade Gunnar.

Flera af Hellgumianerna voro inte komna, och det uppstod en lång väntan. Gamla gumman Eva Gunnarsdotter satt och betraktade Hellgums bref med långsynta ögon. Hon tänkte på brefvet med de många inseglen i Uppenbarelsboken. Hon tyckte, att i samma ögonblick, som någon människas hand vidrörde brefvet, skulle förstörelsens ängel komma nedflygande från himmelen.

Hon lyfte ögonen och såg upp mot Jerusalems-taflan. »Ja, ja,» mumlade hon, »visst vill jag komma till den staden, som har portar af guld och hvars murar äro af brändt glas.» Och hon började läsa upp för sig själf: »Och stadsmurens grundvalar voro prydda af all dyrbar sten, första grundvalen var en jaspis, den andra en saphir, den tredje en chalcedonier, den fjärde en smaragd, den femte en sardonix, den sjätte en sardis, den sjunde en chrysolit, den åttonde en beryll, den nionde en topazier, den tionde en chrysopras, den elfte en hyacinth, den tolfte en ametist.»

Gumman var så djupt inne i den kära Uppenbarelsboken, att hon spratt till, som om hon

hade sofvit, då Halfvor Halfvorsson steg fram till bordet, där brevet låg. — »Nu skola vi till en början sjunga en sång,» sade Halfvor. »Jag tänker, att vi skola taga n:o 244.»

Och Hellgumianerna stämde upp:

Mitt älskade Jerusalem,
min sköna, gyllne stad,
mitt rika, varma fadershem,
som alltid gör mig glad.

Eva Gunnarsdotter drog en suck af lättnad öfver att det svåra ögonblicket hade blifvit uppskjutet.

Ack, ack, att jag, gamla skrälle, skall vara så rädd för att dö! tänkte hon nästan skamsen.

Då sången var till ända, tog Halfvor brevet och började veckla upp det.

I det samma föll anden öfver Eva Gunnarsdotter, så att hon reste sig och började bedja en lång bön om nåd att rätt mottaga det budskap, som brevet skulle förkunna dem. Halfvor stod stilla med brevet i sin hand och väntade, tills hon hade slutat.

Därpå började han läsa med samma ton, som om han hade läst en predikan.

»Käre bröder och systrar! Guds frid!

Allt hitintills har jag trott, att jag och I, som hafven öfvergått till min lära, voro ensamma om denna vår tro. Men, lofvad vare Gud, nu hafva vi här i Chicago funnit likar och bröder, som tänka och lefva efter samma regel.

Ty I skolen veta, att här i staden Chicago bodde i början af åttioalet en man vid namn Edward Gordon. Han och hans hustru voro gudfruktiga. De sörjde bittert öfver all nöd, som fanns på jorden, och bådo Gud om nåd att få bidraga till dess afhjälpande.

Då hände sig, att Edward Gordons hustru måste göra en lång resa öfver hafvet och led skeppsbrott och blef nedkastad bland vågorna. Och då hon befann sig i yttersta nöd, talade Guds röst till henne. Och Guds röst befallde henne, att hon skulle lära människorna, att de skulle lefva i enighet.

Och kvinnan blef räddad ur hafvet och lifsfaran och kom till sin man och förkunnade honom Guds budskap. Då sade han: 'Detta är ett stort budskap, som Gud har gifvit oss, att vi skola lefva eniga, och vi vilja följa det. Det är så stort bud, att det ej finnes mer än en plats på hela jordens krets, som är värdig att mottaga det. Låt oss därför samla våra vänner och draga med dem till Jerusalem och förkunna Guds sista heliga bud från Sions berg!'

Därpå drogo Edward Gordon och hans hustru samt trettio andra, som ville lyda Guds sista heliga bud, till Jerusalem.

Där lefde de alla endräkteligen i samma hus. De delade sina ägodelar, tjänade hvarandra och vakade öfver hvarandras lefverne.

Och de togo till sig de fattigas barn och skötte deras sjuka. De gånvo stöd till de ålderstigna, och

de bistodo alla dem, som begärde deras hjälp, utan att fordra lön eller gengåfva.

Men de predikade ej i kyrkorna eller på torgen, utan de sade: Det är vårt lefverne, som skall tala för oss.

Men människorna, som hörde ett sådant lif omtalas, sade om dem: Dessa måste vara galningar.

Och de, som ropade högst mot dem, voro de kristna, som hade dragit till Palestina för att omvända judar och muhammedaner genom undervisning och predikande. De sade: 'Hvilka äro dessa, som ej predika? Säkerligen äro de hitkomna för att lefva ett dåligt lif och för att njuta sina sinnens lust bland hedningarna.'

Och de upphäufde ett skri mot dem, som gick öfver hafvet ända till deras hemland.

Men bland dem, som voro resta till Jerusalem, fanns det en, som var en änka. Hon lefde där med två minderåriga barn, och hon var mycket rik. Hon hade lämnat en bror kvar i hemlandet, och till denne började alla människor säga: 'Hur kan du tillåta, att din syster och hennes barn lefva ibland dessa, som föra ett dåligt lif? De äro ej annat än lättingar, som lefva af hennes ägodelar!' Och brodern började en rättegång mot sin syster för att åtminstone tvinga henne att låta sina barn uppväxa i Amerika.

För denna rättegångs skull reste änkan och hennes barn samt Edward Gordon och hans hustru

för en kort tid åter till Chicago. Och de hade då bott i Jerusalem i fjorton år.

Då de kommo åter från det fjärran landet, skrefs det om dem i alla tidningar, och somliga kallade dem dårar och somliga bedragare.»

Då Halfvor hade föreläst allt detta, gjorde han ett uppehåll och återgaf med sina egna ord hela berättelsen, på det att alla måtte förstå.

Så fortsatte han: »Men se, nu finnes i Chicago ett hus, som I känna. Och detta hus är uppfyllt af människor, hvilka söka tjäna Gud i rättfärdighet och som dela allt med hvarandra och vaka öfver hvarandras lefverne.

Vi, som bo i detta hus, läste i en tidning om dessa »dårar», som voro hemkomna från Jerusalem, och vi började säga till hvarandra: 'Dessa människor hafva vår tro. De hafva slutit sig tillsammans för att kunna lefva ett rättfärdigt lif. Vi skulle vilja se dem, som dela vår tro.'

Och vi skrefvo till dem, att de skulle komma till oss och besöka oss. Och de, som voro komna från Jerusalem, hörsammade kallelsen, och vi jämförde hvarandras tro och sade: 'Se, vi tänka och tro samma sak. Det är en Guds nåd, att vi hafva funnit hvarandra.'

De berättade för oss om Guds stads härlighet, där den ligger skinande på sitt hvita berg, och vi prisade dem lyckliga, som vandrade på de vägar, där Jesus har vandrat.

Då sade någon af oss: 'Hvad, hvarför skulle vi ej följa er ut till Jerusalem?'

De svarade: 'I skolen ej följa oss dit, ty Guds heliga stad är full af split och strid, af nöd och sjukdom, af ondska och fattigdom.'

Och genast ropade en annan af de våra: 'Kanske har Gud fört er till oss, därför att vi skulle följa er ditut och kämpa mot allt detta?'

Då hörde vi alla samtliga Guds röst brusa genom våra hjärtan och säga: 'Ja, ja, detta är min vilja.'

Vi frågade dem om de ville upptaga oss ibland sig, fastän vi voro fattiga och olärda, och de svarade, att de ville det.

Då beslöto vi, att vi ville vara bröder och systrar och dela allt, och de togo vår tro och vi deras, och hela tiden var anden öfver oss, och vi kände en stor glädje. Och vi sade: 'Nu se vi, att Gud älskar oss, eftersom han sänder oss till samma land, dit han en gång sände sin son. Och nu veta vi, att vår lära är den rätta, eftersom Gud vill, att den skall förkunnas från hans heliga berg, Sion.'

Men då sade någon, som hörde oss till: 'Och våra bröder hemma i Sverige!' Och vi sade till Jerusalemsfararna: 'Vi äro flera, än ni här se. Vi hafva bröder och systrar, som sitta hemma i Sverige. Och de äro svårt pröfvade genom affall och föra en hård kamp för rättfärdigheten, därför att de måste lefva bland syndare.'

Då svarade Jerusalemsfararna: 'Låten era bröder och systrar i Sverige komma efter oss till Jerusalem och taga del i det heliga arbetet!'

Och vi voro först glada åt tanken, att I skullen följa oss och lefva ett gemensamt lif med oss i fröjd i Jerusalem, men strax därefter blefvo vi bekymrade och sade: 'Aldrig kunna de lämna sina stora gårdar och sina goda åkrar och sina invanda sysslor.'

Men Jerusalemsfararna svarade: 'Vi hafva inga åkrar och inga stora gårdar att bjuda dem, men de skola få vandra på de vägar, som hafva nötts af Jesu fötter.'

Vi voro ännu tveksamma, och vi sade: 'Aldrig skola de vilja fara till ett främmande land, där ingen förstår deras tungomål.'

Jerusalemsfararna svarade: 'De skola förstå hur Palestinas stenar tala om deras frälsare.'

Vi sade: 'De skola ej vilja dela sina egendomar bland främlingar och blifva penninglösa som tiggare. De skola ej vilja lämna sin makt, ty de äro de främsta i sin hembygd.'

Jerusalemsfararna svarade: 'Vi hafva ej makt och ägodelar att bjuda dem, men vi bjuda dem dela Jesus', deras frälsares, lidande.'

Då detta var sagdt, kände vi åter stor glädje och menade, att I skullen komma.

Men nu säger jag er, käre bröder och systrar, talen ej samman, då I hafven läst detta, utan varen stilla och lyssnen! Och hvad Guds röst bjuder eder att göra, det gören!»

Halfvor vek samman brefvet och sade: »Nu skola vi göra, som Hellgum skrifver. Vi skola vara stilla och lyssna.»

Det blef en långvarig tystnad i storrummet på Ingmarsgården.

Gamla gumman Eva Gunnarsdotter satt tyst som de öfriga och väntade på att Guds röst skulle tala till henne. Hon förstod allt detta på sitt sätt. Ja, ja, tänkte hon, det är Hellgums mening, att vi skola draga till Jerusalem för att undgå den stora förstörelsen. Herren vill frälsa oss undan svafvelfloden och bevara oss undan eldregnet. Och de rättfärdiga bland oss skola få höra Guds röst, som tillåter dem att undfly.

Gumman tänkte inte ett ögonblick, att det för någon kunde vara en uppoffring att resa från hem och fosterjord, då det gällde något sådant som detta. Det ingick inte i hennes föreställning, att någon kunde vara tvehågsen om han skulle lämna hemsocknens gröna skogar, den vänligt framglidande älfven och de goda åkrarna. Flera af de andra tänkte med fruktan på att byta om lefnads-sätt, att öfvergifva fädernehem, föräldrar och anhöriga, men inte hon. Detta betydde ju, att Gud ville rädda dem, såsom han fordom hade räddat Noach och Loth. De kallades ju till ett lif af öfvernaturlig härlighet i Guds heliga stad. Hon tyckte, att det var, som om Hellgum hade skrivit, att de skulle bli lefvande upptagna till himmelen.

Alla sutto med slutna ögon, helt fördjupade i sig själva. Flera vändades så, att det bröt ut kallsvett på deras pannor. Ja, detta är för visso den pröfning, som Hellgum har förespått oss, suckade de.

Solen hade sjunkit, så att den stod vid horisonten och sköt skarpa strålar in i rummet. Solskenet lade sig blodrött öfver de många bleka ansiktena.

Ändtligen flyttade sig Ljung Björns hustru, Märta Ingmarsdotter, ned från bänken och sjönk på knä på golvet. Och efter henne föll den ene efter den andre på knä.

På en gång drogo flera af dem ett djupt andetag, och deras ansikten upplystes af ett leende.

Därpå sade Karin Ingmarsdotter med förundran i rösten: »Jag hör Guds röst, som kallar mig.»

Nämndemans Gunhild höjde händerna i hänryckning, medan tårarna strömmade öfver hennes ansikte. — »Jag ock skall resa,» sade hon. »Guds röst kallar mig.»

Därpå talade Krister Larsson och hans hustru nästan samtidigt: »Det ropar i mitt öra, att jag skall fara. Jag hör Guds röst kalla mig.»

Kallelsen kom till den ena efter den andra, och på samma gång lämnade dem all ångest och all saknad. Det var en stor, stor glädje, som kom öfver dem. De tänkte inte mer på sina gårdar och sina anförvanter. De tänkte allenast på att deras samfund skulle blomstra upp på nytt, de tänkte på härligheten af att vara kallade till Guds stad.

Kallelsen hade kommit till de flesta, men den hade inte nått fram till Halfvor Halfvorsson. Han kämpade hårdt i bön, och han ängslades och tänkte: Gud vill inte kalla mig, som han har kallat

de öfriga. Han ser, att jag älskar mina åkrar och mina ängar mer än hans ord. Jag är inte värdig.

Karin Ingmarsdotter gick fram till Halfvor och lade sin hand på hans panna. — »Du skall vara stilla, Halfvor, och lyssna efter i stillhet.»

Halfvor knäppte sina båda händer samman, så häftigt, att lederna knakade. »Kanske Gud inte håller mig värdig att fara,» sade han.

»Jo, Halfvor, du får fara, men du skall vara stilla,» sade Karin. Hon föll på knä bredvid honom och lade sin arm om hans lif. »Lyssna nu stilla, Halfvor, och utan fruktan!»

Om ett par ögonblick försvann spänningen ur hans drag. — »Jag hör, jag hör något långt borta.» — »Det är änglaharporna, som gå före Guds röst,» sade hustrun. »Var nu riktigt stilla, Halfvor!» Hon tryckte sig än närmare intill honom, såsom hon aldrig förr hade gjort i andras närvaro. — »Ack,» sade han och slog ihop händerna, »nu hörde jag det! Det sade till mig så högt, att det dånade i mina öron: 'Du skall fara till min heliga stad, Jerusalem!' Ha ni alla hört det på samma sätt?» — »Ja, ja,» ropade de, »vi ha alla hört det.»

Men nu började gamla gumman Eva Gunnarsdotter att jämra sig. — »Jag har ingenting hört. Jag får inte följa er. Jag är Loths hustru, jag får inte följa på flykten. Jag måste stå här och blifva förvandlad till en saltstod.»

Hon grät af ängslan, och Hellgumianerna samlades omkring henne för att bedja. Men hon hörde fortfarande ingenting, och hennes ängslan

blef förfärande. »Jag kan ingenting höra,» sade hon, »men ni måste taga mig med i alla fall. Ni få inte lämna mig kvar, ni få inte låta mig fördränkas i svafvelfloden.»

»Du skall vänta, Eva,» sade Hellgumianerna. »Kallelsen kan komma. Den skall visserligen komma i natt eller i morgon.»

»Ni svara inte,» sade gumman, »ni svara mig inte på detta, som jag frågar. Ni ämna kanske inte taga mig med, om ingen kallelse kommer till mig.»

»Den kommer, den kommer!» ropade Hellgumianerna.

»Ni svara inte!» sade gumman med förtviflan i rösten.

»Kära Eva!» sade Hellgumianerna. »Vi kunna inte taga dig med, om inte Gud kallar dig. Men frukta inte! Kallelsen skall komma.»

Då reste sig gumman hastigt från sin knäböjande ställning, rätade upp sin bräckliga kropp och stötte käppen hårdt i golvet.

»Ni ämna resa och låta mig förgås!» sade hon. »Ja, ja, ja. Ni ämna resa och låta mig förgås!»

Hon hade blifvit rasande vred, och man såg än en gång Eva Gunnarsdotter, sådan hon hade varit i ungdomen, stark och häftig och brinnande.

»Aldrig mer vill jag veta af er!» ropade hon »Jag vill inte bli räddad af er. Tvi vare er! Ni skulle öfverge hustru och barn och far och mor för att frälsa er själfva. Tvi, ni äro galningar, som

lämna era goda gårdar. Ni äro vettvillingar, som löpa efter falska profeter. Det skall bli öfver er, som det skall regna eld och svafvel. Det skall bli ni, som skola förgås. Men vi, som stanna hemma, vi skola lefva!»

Timmerstocken.

I SENA SKYMNINGSSTUNDEN denna samma vackra februaridag stå två unga människor ute på vägen och samtala.

Den unge mannen har kommit körande ned ur skogen med en timmerstock, som är så stor, att hästen knappast kan släpa fram den. Icke desto mindre har hästen måst göra en lång omväg, på det att stocken måtte komma att föras genom kyrkbyn och förbi det stora, hvitmålade skolhuset.

Utanför skolhuset har hästen fått göra halt, och en ung flicka har nästan genast kommit ut genom grinden för att beskåda timmerstocken.

Och hon kan inte bli trött att beundra den. Hvad den är lång och tjock, hvad den är rak, hvad den har för en vacker, ljusbrun bark, hvad den har för en fast, felfri ved!

Den unge mannen berättar med stort allvar, att den är vuxen på en sandmo långt norr om Olofshättan, han talar om, när han fällde den

och hur länge den har legat och torkat i skogen. Han inpräntar hos henne hur många tum den mäter i omkrets och hur många i genomskärning.

Den unga flickan har sett tusen och åter tusen stockar flottas förbi på älfven eller släpas fram på landsvägen. Hon kunde aldrig tro, att hon skulle bli så glad att få se en timmerstock.

»Ack, Ingmar,» säger hon, »det är ändå bara den första!»

Midt i sin glädje har hon blifvit ängslig vid tanken på att det har fordrats fem år af sträfvan och arbete, innan Ingmar har kommit så långt, att han nu kan köra fram den första stocken af det timmer, som skall användas för att bygga upp deras hem. Hur lång tid skall det nu gå åt för att köra fram de andra och för att bygga själfva huset?

Men Ingmar tycker, att alla svårigheter äro öfvervunna.

»Vänta du, Gertrud!» säger han. »Får jag bara timret nedkördt, medan det är före, så skall huset snart stå där.»

Det börjar bli skarpt kallt, solen är nedgången för längesedan. Hästen står och fryser, han rister på hufvudet och skrapar med foten. Pannluggen och manen bli hvita af rimfrost.

Men de båda unga frysa visst inte. De hålla sig varma med att bygga sitt hus färdigt från källaren till vinden.

Och då huset är byggdt, börja de möblera det.

»På den där långväggen ska vi ställa soffan,» säger Ingmar.

»Men jag vet inte, att vi ha någon soffa,» svarar flickan.

Då biter den unge mannen sig i läppen. Det hade inte varit hans mening att ännu på länge tala om, att han har en soffa stående färdig hos snickaren, men nu har han röjt hemligheten.

Då måste också Gertrud förråda något, som hon har hållit doldt i fem år. Hon talar om, att hon har förfärdigat och sålt hårarbeten och hemgjorda band, och med pengarna, som hon har fått för detta, har hon redan skaffat allt möjligt husgeråd, grytor och pannor, tallrikar och fat, lakan och dynor, dukar och gångmattor.

Ingmar blir lycklig öfver en sådan rikedom och vet inte hur han skall prisa henne nog. Men midt i berömmet bryter han af. Han har kommit att se på Gertrud och blir nu som alltid förstummad af det häpnadsväckande i att något så ljufligt och vackert skall bli hans.

»Hvad är det, Ingmar?» frågar flickan.

»Jag tänker på att det bästa af alltsammans ändå blir att få dig.»

Gertrud svarar ingenting, men hon lägger sin hand smekande på den stora stocken, som skall sättas in i väggen i det hus, där hon skall ha sitt hem med Ingmar. Hon vet, att det är trygghet och trefnad, som vänta henne där, ty den hon gifter sig med är klok och god, ädelmodig och trofast.

I detsamma går en gammal gumma förbi. Hon

går fort och talar häftigt och högt, som om hon vore uppretad.

»Ja, ja, ja,» säger gumman, »deras lycka skall inte räcka längre än från daggry till morgonrodnad. Då pröfningen kommer, skall deras tro brista, som om den vore ett rep, spunnet af mossor. Och deras lif skall varda ett långt mörker.»

»Hon menar väl aldrig oss,» säger den unga flickan.

»Hur skulle detta kunna gälla oss?» genmäler den unge mannen.

På Ingmarsgården.

NÄSTA DAG var en lördag. Då var kyrkoherden ute och åkte sent på kvällen i svårt yrväder. Han kom från en sjuk långt norrut på storskogen och arbetade sig mödosamt hemåt. Hästen sjönk djupt i drifvorna, släden var gång på gång nära att välta, både prästen och drängen måste ofta stiga ur för att trampa upp väg. Det var inte särdeles mörkt. Månen tågade fram stor och helrund bakom snömolnen, och månskenet lyste upp dem så mycket, att de hade tagit en ljust grå färg. Då prästen blickade uppåt, såg han snöflingorna hvirfla och flyga, fyllande hela luften med små hvita punkter.

De resande hade inte lika svårt att komma fram öfverallt. Det fanns små sträckor af vägen, där intet af all den nedvräkande snön hade blifvit kvarliggande. Där gick det lätt undan på släta isgatan. På andra ställen låg snön hög, men lös och jämn. Där var det heller ingen svårighet. Det bekymmer-

samma var att komma fram, där vinden hade packat ihop snön i drifvor, så höga, att man inte kunde se öfver dem. Då måste man köra ned från vägen och söka sig fram på åkrar och gården med fara att välta i ett dike eller att få hästen spetsad på en gårdsgårdsstör.

Både kyrkoherden och hans dräng talade med största oro om den stora drifvan, som under alla svåra yrväder brukade torna upp sig utmed ett högt, gammalt plank, alldeles i närheten af Ingmarsgården. »Komma vi bara genom den, så äro vi så godt som hemma,» sade de.

Kyrkoherden tänkte på hur ofta han hade bedt Stor Ingmar flytta bort det höga planket, som gjorde, att snön trängde ihop sig just där. Men det hade aldrig lett till något. Och på samma sätt var det än i dag. Om än allt annat blefve sig olikt på Ingmarsgården, så nog var det visst, att det planket finge stå, där det stod.

Snart voro de i sikte af gården och funno snödrifvan på dess vanliga plats, hög som en mur och fast som ett fjäll. Här fanns inte tillfälle att vika åt sidan, utan de måste rätt öfver vidundret. Det såg så omöjligt ut, att drängen föreslog, att han skulle gå fram till gården och kalla på hjälp.

Men detta tillät inte kyrkoherden. Han hade inte växlat ett ord med Karin och Halfvor på öfver fem år. Han var inte gladare, än någon annan brukar vara vid tanken på att möta gamla vänner, med hvilka han har råkat i osämja.

Hästen måste således upp i drifvan. Den bar,

ända tills han hade kommit upp på toppen. Då sjönk han med ens. Han försvann, som om han hade fallit ned i en graf, och de resande blefvo sittande och stirrade efter honom.

På samma gång som hästen sjönk i drifvan, bröts ena skakeln, och de kunde inte fara vidare.

Några minuter därefter öppnade prästen dörren till storrummet på Ingmarsgården.

Där brann en torrvedsbrasa i spisen. På ena sidan om härden satt husmodern och spann finkardad ull, bakom henne sutto pigor och hjon i en lång rad och spunno blånor och lin. Männen ägde andra sidan af eldstaden. De voro nyss inkomna från vedkörningen: somliga hvilade, andra sysslade med sådant arbete, som var lätt som en lek, de spontade stickor, hvässade räfspinnar och slöjdade yxskaft.

Då prästen trädde in och berättade om det missöde, som hade händt honom, kommo alla i rörelse. Drängarna gingo ut för att gräfva fram hästen ur drifvan. Halfvor förde kyrkoherden fram till bordet och bad honom sitta ned på långbänken. Karin sände pigorna ut i köket för att koka kaffe och laga gästbudsmat till kvällsvard. Själf hängde hon upp prästens päls att torka framför brasan, tände hänglampan och flyttade sin spinnrock bort till bordet, för att hon skulle kunna deltaga i männens samtal.

Bättre kunde jag inte ha blifvit mottagen, om Stor Ingmar hade lefvat, tänkte kyrkoherden.

Halfvor började ett långsamt samtal om väg-

laget och öfvergick sedan till att fråga om kyrkoherden hade fått väl betaldt för sin säd och om han hade fått den där reparationen gjord, som han hade önskat i långan tid. Karin frågade efter prostinnan och undrade om hon inte hade förbättrats från sin svåra sjukdom på senare tid.

Prästens dräng kom in, sade, att hästen var framgräfd, seldonen lagade och allt i ordning för afresan. Karin och Halfvor bådo och trugade, att prästen skulle stanna till kvällsvarden. De upphörde inte, förrän han lofvade att göra det.

Kaffet kom in. Största silfverkannen blänkte på brickan, sockerskrinet var det gamla af silfver, som knappast kom fram vid bröllop och begrafning, och småbröd var upprågadt på tre höga skålar.

Kyrkoherdens små runda ögon vidgade sig af undran. Gång på gång strök han med handen öfver pannan, satt som i en dröm och var rädd att vakna.

Halfvor visade kyrkoherden huden af en älg, som förra hösten hade blifvit fälld å Ingmarsgårdens skog. Fällan blef utbredd på golfvet, aldrig hade kyrkoherden sett en större och vackrare. Karin kom fram till Halfvor och hviskade sakta till honom. Strax bad Halfvor kyrkoherden taga mot fällan som gäfva.

Karin gick och sysslade med att plocka fram ur de blåmålade skåpen härligt gammalt silfver. På bordet bredde hon ut en duk med bred hålsöm och lade fram så många silfverskedar, som

om hon hade dukat till gille. Mjölk och dricka slog hon upp i väldiga silfverkannor.

Efter måltiden ville kyrkoherden resa. Halfvor Halfvorsson själf och två af hans drängar följde honom, öppnade väg genom drifvorna, höllo släden stadigt uppe, då den ville välta, och lämnade inte prästen, förrän han var hemma vid gården.

Kyrkoherden stod välbehållen på prostgårds-trappan. Han tänkte på hur godt det var att återfå gamla vänner och sade ett varmt farväl till Halfvor. Bonden dröjde. Han stod och famlade efter något i sin ficka.

Han fick ändtligen fram ett sammanviket papper. Han undrade om det gick an att lämna det nu. Det var en kungörelse, som skulle uppläsas i kyrkan i morgon. Kanske kyrkoherden ville taga den, så sluppe han att sända särskildt bud till kyrkan.

Då kyrkoherden hade kommit in till sig och fått ljus tändt, vek han upp papperet och läste:

»Till följd af ägarens afflyttning till Jerusalem utbjudes till salu skattehemmanet Ingmarsgården — — —.»

Kyrkoherden kom inte vidare i läsningen. Hans tankar blefvo djupa och undrande. »Jaså, nu är det här öfver oss,» mumlade han, som om han hade talat om ett oväder. »Det är på detta jag har väntat i många Herrans år.»

Hök Matts Eriksson.

DET ÄR en vacker dag på våren. En bonde och hans son äro stadda på vandring till det stora bruket, som ligger nere i södra ändan af socknen.

De bo långt uppe i norr och måste således genomvandra nästan hela socknen. De gå förbi alla de nysådda fälten, som just nu hålla på att betäckas med brodd. De se alla de saftigt gröna rågåkrarna, alla de fagra vallarna, där klöfvern snart skall börja rodna och dofta.

De gå också förbi en hel mängd hus, som man målar och ger nya fönster eller förser med glasverandor. De gå förbi trädgårdar, där man gräfver och planterar. Alla människor, som de möta, komma med skorna leriga och med jord på händerna, därför att de ha gått uppe i åkrar och kålgårdar, där de ha satt potatis och kål eller sått rofvor och morötter.

Bonden kan inte låta bli att stanna och fråga hvad sorts potatis de sätta eller hur lång tid det

är, sedan de sådde hafren. Så snart han ser en calf eller en fölunge, måste han undra öfver hur gammal den kan vara. Han räknar ut hur många kor de ämna lägga sig till med i den gården, som de just gå förbi, och tänker öfver hvad fölungen kan vara värd, då den blir inkörd.

Sonen söker gång på gång vända hans tankar från allt detta. »Jag tänker på att ni och jag snart ska vandra genom dalen i Saron och öknen i Juda,» säger han.

Fadern småler litet och hans ansikte ljusnar för ett ögonblick. »Det blir nog kärt,» svarar han, »att få gå i den dyra Herrens Jesu fotspår.»

Men ögonblicket därefter äro hans tankar upptagna af ett par lass med osläckt kalk, som komma honom till mötes. »Ånej, Gabriel,» säger han, »hvem tror du det kan vara, som tar hem kalk? Folk säger, att det växer otroligt efter kalk. Det skall bli något att titta på till hösten.»

»Till hösten, far!» säger sonen varnande.

»Ja, jag vet,» svarar bonden, »att till hösten skall jag bo i Jakobs hyddor och plantera i konungsmannens vingård.»

»Ja,» svarar sonen, »det är så, amen, amen.»

De gå tysta en stund och ge akt på den fram-brytande våren. Vatten skvalar fram i diken, och själfva vägen är svårt sönderbruten af vårregn. Hvert man ser, är det arbete, som behöfver göras. Hvarje människa får lust att gripa in och hjälpa till, äfven om hon går öfver mark, som inte tillhör henne.

»Nåja,» säger bonden eftertänksamt, »det är en sanning, att jag skulle ha önskat, att jag hade sålt min egendom en höst, sedan arbetet hade tagit slut. Det är hårdt att nödgas gå ifrån den om våren, just då man skulle vilja ta i af alla krafter.»

Sonen bara rycker på axlarna. Han inser, att han måste låta den gamle prata.

»Det är nu ett och trettio år sedan jag som ung pojke köpte en utmark långt norrut i socknen,» säger bonden. »Det hade aldrig varit taget ett spadtag där. Halfva egendomen var en myrmark, och andra hälften var ett stenrös. Där såg alldeles förskräckligt ut. I det där stenröset har jag gått och brutit sten, så att jag tänkte ryggen skulle gå af. Och ändå tror jag, att jag hade värre arbete med myrmarken, innan jag fick den täckdikad och torrlagd.»

»Ja, nog har ni arbetat, far,» säger sonen. »Det är därför Gud tänker på er och kallar er till sitt heliga land.»

»Då till en början,» fortfar bonden, »bodde jag i en stuga, som inte var mycket bättre än en kolkoja; den var rest af obarkade stockar, och på taket låg bara tilltrampad jord. Jag kunde aldrig få taket tätt, utan det regnade in. Det var mycket svårt, i synnerhet om nätterna. Och kon och hästen hade det inte bättre än jag. Hela första vintern stodo de i en jordkula, där det var mörkt som i en källare.»

»Far,» frågar sonen, »hvarför håller ni så fast vid ett ställe, där ni har slitit så ondt?»

»Men tänk också hvilken glädje det var,» svarar fadern, »då jag fick bygga stora stall åt djuren och då boskapen år efter år förökade sig så, att jag ständigt måste tänka på att vidga utrymmet! Om jag inte skulle sälja egendomen nu, borde jag ha lagt om ladugårdstaket. Det kunde ha passat att göra det just vid den här tiden, så snart jag hade blifvit färdig med sådden.»

»Far,» säger sonen, »ni skall få säd i det landet, hvarest somt faller ibland törne och somt på hälleberget och somt på vägen och somt i den goda jorden.»

»Och den gamla stugan,» säger fadern, »som jag reste efter den första kojan, den hade jag just i år ämnat rifva för att bygga mig ett tvåvåningshus. Hvad skall jag nu med allt timret, som vi båda körde fram under vintern? Det var dock ett tungt arbete att släpa fram det. Hästarna foro illa och vi med.»

Sonen blir ängslig. Han tycker, att fadern glider bort ifrån honom. Han är rädd för att den gamle inte med det rätta sinnelaget går att offra Gud sin egendom.

»Ja,» säger sonen, »men hvad betyda nya hus och stall mot att få lefva ett rent lif bland liktänkande?»

»Halleluja,» svarar fadern, »jag vet, att en skön lott är oss beskärd. Och nu går jag ju ned till bruket för att sälja egendomen till sågverksbolaget. Då jag vandrar här nästa gång, är alltsammans förbi, då äger jag ingenting.»

Sonen svarar inte, men han är nöjd att veta, att fadern ännu vidhåller sitt beslut.

Om en stund vandra de förbi en gård, hvilken ligger mycket täckt på en kulle. Den har ett hvitmåladt boningshus med balkong och veranda, och rundt om huset stå höga balsampopplar, hvilkas vackra, gråhvita stammar svälla af saf.

»Se,» säger bonden, »så just var det jag tänkte få det. Just en sådan där veranda med balkong öfver och med mycket sniderier. Och just en sådan där vid, grön plats framför med fint, tätt gräs. Skulle det inte ha varit vackert, Gabriel?»

Sonen svarar inte, och bonden förstår, att han är trött på att höra talas om gården. Han blir nu tyst, äfven han, men hans tankar äro ständigt därborta vid hemmet. Han undrar hur det skall gå hans hästar under den nye ägaren, hur det skall gå hela stället. Ack, tänker han, jag gör säkert dumt, som säljer till ett bolag. Det kommer väl bara att hugga ned skogen och låter hela gården förfalla. Det låter myren bli myr igen och låter björkskogen växa ned i åkern.

De äro nu framme vid bruket, och där väckes hans intresse på nytt. Han ser plogar och harfvar af ny konstruktion, och han kommer genast ihåg hur han har längtat efter att skaffa sig en slåttermaskin. Han ser på Gabriel, som är en vacker gosse, och drömmer sig honom sittande på en grann, röd slåttermaskin, smällande med piskan åt hästarna och fällande det långa gräset, såsom en stark hjälte mejar ned sina fiender.

Då han kommer in på brukskontoret, tycker han sig ännu höra skördemaskinens rassel i sina öron. Han hör det lätta fallet af gräset och det lätta pipet och surret af uppskrämda fåglar och insekter.

På brukskontoret ligger köpekontraktet uppsatt och färdigt. Alla underhandlingar äro redan be-
drifna, priset är bestämdt, det återstår endast att underteckna kontraktet.

Man läser upp kontraktet för honom, och han sitter och hör på. Han hör uppräknas de tunnland skog och de tunnland åker och äng, det bohag och den boskap, som han skall afhända sig. Hans drag hårdna. »Nej,» säger han till sig själf, »det skall inte ske.»

Då uppläsningen är slutad, ämnar han just säga, att han inte kan. Då böjer sonen sig fram och hviskar till honom: »Far, det gäller mig eller gården, ty jag reser, hur ni än gör.»

Bonden har varit så upptagen af tanken på gården, att det aldrig har fallit honom in, att sonen kunde fara från honom. Jaså, sonen skulle ge sig af i alla fall. Han kan inte riktigt förstå detta; inte skulle han ha rest, om sonen hade stannat hemma.

Men det var ju klart, att han måste följa med sin son.

Han går fram till pulpeten, där kontraktet är framlagdt till hans underskrift. Bruksförvaltaren själf sätter pennan mellan fingrarna på honom och pekar på papperet. »Se här,» säger han, »skrif här, Hök Matts Eriksson!»

Han tar pennan, och på samma gång minns han tydligt hur han för ett och trettio år sedan skref under ett kontrakt, hvori han tillhandlade sig en bit ouppodlad vildmark.

Han kommer ihåg, att efter undertecknandet gick han bort och besåg sin egendom. Då hade han sagt till sig själf: »Se där, hvad Gud har gifvit dig. Här har du arbete för ett helt lif.»

Bruksförvaltaren tror, att han tvekar af ovisshet om hvar han skall sätta sitt namn, och pekar ånyo: »Här skall namnet stå. Skrif här, Hök Matts Eriksson!»

Han börjar skrifva. »Detta,» tänker han, »skrifver jag för min tros och salighets skull, för mina kära vänner, Hellgumianerna, för vårt dyra samlif, för att inte bli lämnad ensam kvar, då alla resa.» Och han ritar dit det första namnet.

»Detta,» tänker han vidare, »skrifver jag för min son Gabriels skull för att inte förlora en så god och kär son, för alla de gånger, som han har varit god mot sin gamle far, för att visa honom, att han ändock är mitt allra käraste.» Och på detta sätt blir det andra namnet tillritadt.

»Men detta?» tänker han, då han börjar föra pennan på nytt. »Hvarför skrifver jag detta?» Och i och med det samma börjar hans hand att flytta sig af sig själf, dragande tjocka streck fram och åter öfver det förhatliga papperet.

»Ja, detta gör jag, därför att jag är en gammal man, som måste gå och bruka jorden, som måste

plöja och så på samma ställe, där jag alltid har trälat och arbetat.»

Hök Matts Eriksson ser mycket förlägen ut, då han vänder sig till bruksförvaltaren och visar honom papperet.

»Förvaltarn får ursäkta. Det var nog meningen att göra mig af med egendomen, men det gick inte.»

Auktionen.

I MAJ blef det auktion på Ingmarsgården. Gud, hvad det var för en vacker dag, riktigt sommarvarmt! Alla karlarna hade lagt af de långa, hvita pälsarna och kommo i korta tröjor, och kvinnorna gingo redan omkring i de vida, hvita ärmarna, som hörde till sommardräkten.

Skolmästarns hustru gjorde sig i ordning att gå på auktionen. Gertrud ville inte följa med, och Storm var upptagen af sitt arbete. Då mor Stina var färdig, öppnade hon dörren till skolsalen och nickade farväl till mannen. Han satt och talade med barnen om den stora staden Ninives undergång, och därvid hade han tagit an en så bister min, att de stackars ungarna voro alldeles dödskrämda.

Under vandringen upp till Ingmarsgården stannade mor Stina, så snart hon såg en blommande häggbuske eller en kulle, som var täckt af hvita, doftande liljekonvaljer. »Kan man väl få

se något vackrare,» sade hon, »äfven om man skulle fara så långt som till Jerusalem?»

Skolmästarns hustru såväl som många andra hade kommit att älska sin socken dubbelt, därför att Hellgumianerna kallade den ett Sodom och ville öfvergifva den.

Hon plockade ett par af de små blommorna, som växte vid vägkanten, och betraktade dem nästan ömt. Om vi vore så dåliga, som de säga, tänkte hon, så vore det en lätt sak för Gud att förgöra oss. Han behöfde endast låta kölden fortvara och låta jorden ligga betäckt af snö. Men då Vår Herre låter våren och blommorna komma åter till oss, tycker ju han åtminstone, att vi äro värda att lefva.

Då mor Stina kom fram till Ingmarsgården, stannade hon och såg ängslig ut. Jag tror, att jag går hem igen. Jag kan inte stå ut med att se hur det här gamla hemmet förskingras.

Men i själfva verket var hon mycket för nyfiken att få veta hur det skulle gå med gården för att vända om.

Så snart som det hade blifvit bekant, att gården skulle säljas, hade Ingmar försökt att få köpa den. Men Ingmar hade inte mer än omkring sextusen kronor, och Halfvor hade blifvit bjuden tjugufemtusen af det stora sågverksbolaget, som ägde Bergsåna bruk. Ingmar hade lyckats låna ihop pengar, så att han hade kunnat bjuda lika stor summa, men då hade bolaget höjt sitt anbud till trettiotusen, och så stor skuld hade inte Ingmar vågat draga öfver sig.

Det bekymmersamma härvidlag var inte blott, att gården på detta sätt skulle gå ur slakten för alltid, ty det stora bolaget sålde aldrig något, som det en gång hade förvärfvat, utan därtill kom, att det ingalunda var troligt, att bolaget skulle låta Ingmar arrendera sågen i Långforsen, och i så fall blefve han utan lefvebröd.

Inte kunde han tänka på att gifta sig med Gertrud till hösten, såsom meningen hade varit. Han skulle kanske till och med få lof att resa bort för att söka arbete.

Mor Stina var inte blid i hågen mot Karin och Halfvor, då hon tänkte på detta. »Det vill jag innerligt hoppas,» sade hon för sig själf, »att inte Karin Ingmarsdotter må komma och tala vid mig, ty då kan jag inte låta bli att säga henne hur illa hon handlar mot Ingmar. Jag kan inte underlåta att säga henne, att det dock i grunden är hennes fel, att inte Ingmar redan nu äger gården.

»Väl har jag hört sägas, att de behöfva omåttligt med pengar för sin resa, men det är helt förunderligt, att Karin kan ha hjärta att sälja den här gamla gården till ett bolag, som bara hugger ned skogen och låter landtbruket gå vind för våg.»

Det fanns en till utom bolaget, som ville köpa gården, och det var den rike häradsdomaren Berger Sven Persson. Och detta vore det lyckligaste för Ingmar, ty Sven Persson var en ädelmodig man och skulle helt säkert inte neka honom att arrendera sågen.

Sven Persson glömmar nog inte, att han har

gått här på gården som fattig vallpojke, tänkte mor Stina, och att det var Stor Ingmar, som tog hand om honom och hjälpte honom att komma sig upp.

De flesta, som kommo till auktionen, gingo inte in i huset, utan stannade ute på gårdsplanen. Skolmästarns hustru gjorde som de andra. Hon satte sig på en brädhög och såg sig omkring mycket noga, som den gör, hvilken vet, att han ser ett kärt ställe för sista gången.

På tre sidor var gården kringbyggd med huslängor, och midt på den stod en liten fatbur på stolpar. Ingenting såg synnerligen ålderdomligt ut, undantagandes en gammal förstugukvist med snidade lister kring taket, som stod framför ingången till boningshuset, och en ännu äldre med tunga, vridna pelare, som var placerad utanför brygghusets dörr.

Mor Stina tänkte på alla de gamla Ingmars-sönerna, hvilkas fotsteg hade nött gården. Hon tyckte sig se dem komma hem från arbetet om kvällarna och gå in till härden, långa, litet lutande gestalter, alltid rädda att vara påträngande eller taga en bättre plats, än som anstod dem.

Hon tänkte på all arbetsamhet och hederlighet, som hade haft sitt hem på den här gården. »Det borde inte få ske,» tänkte hon om auktionen, »kungen borde få veta det.»

Mor Stina kände det bittrare, än om det hade gällt hennes eget hem.

Försäljningen var inte börjad, men en hel mängd folk var redan kommet. Somliga gingo in i

ladugården och besågo boskapen, andra stannade ute på gården för att bese all den redskap, alla de kärror och yxor och sågar och plogar, som voro sammanförda där.

Men hvar gång mor Stina såg ett par bondgummor komma ut ur ladugården, tänkte hon med förtrytelse: Se på mor Inga och mor Stafva! Nu ha de varit inne och valt ut hvar sin ko åt sig. Och tänk hvad de sedan skola skryta med att de ha fått kor af den gamla stammen från Ingmarsgården!

Hon smålog en smula hånfullt, då hon såg Backstugu Nils stå och välja bland plogarna.

Backstugu Nils skall allt känna sig som en märklig man, då han får lägga sig till med en plog, som Stor Ingmar själf har nyttjat.

Det samlades alltjämt flera människor omkring auktionssakerna. Karlarna stodo och undrade öfver en del redskap, hvilka voro så gamla, att ingen visste hvartill de hade användts. Och några bland åskådarna voro så vanvördiga, att de vågade skratta åt de gamla slädarna. Somliga af dessa voro uråldriga: de voro praktfullt målade i rött och grönt, och seldonen, som tillhörde dem, voro besatta med brokiga garntofsar och hvita snäckor.

Åter tyckte mor Stina, att hon såg de gamla Ingmarssönerna komma åkande med långsam fart i dessa gamla slädar. De körde bort på gillen, eller de kommo hem från bröllop med en brud bredvid sig. Det blir mycket godt folk, som flyttar från socknen nu, tänkte hon. Ty hon kände det,

som om alla dessa gamla hade bott kvar på gården ända till denna dag, då deras verktyg och åkdon förskingrades.

Jag undrar hvar Ingmar håller till och hur han har det, tänkte hon. Då det känns så svårt för mig, hur skall det inte kännas för honom!

Det var en så utmärkt vacker dag, att auktionisten föreslog att flytta allt, som skulle säljas, ut på gården för att slippa folkträngseln inne i rummen. Pigor och drängar kommo därför utbärande med kistor och skrin, målade med tulpaner och rosor. En del af dessa hade stått i ostörd fred i klädkammaren i många hundra år. Man bar också ut silfverkannor och gammaldags koppar-kittlar, spinnrockar och kardor, sängkläder och allt slags egendomlig väfredskap.

Omkring allt detta samlade sig bondkvinnorna, lyfte upp det och vände på det.

Mor Stina hade inte ämnat köpa något, men hon kom ihåg, att här skulle finnas en väfstol, på hvilken kunde väfvas den finaste dräll, och hon gick närmare för att se på den. Men just då hon närmade sig, kom en piga ut med ett par ofantliga gamla biblar. De voro så tunga med sina beslag och skinnpärmar, att hon knappt kunde lyfta dem båda.

Mor Stina blef så häpen, som om hon hade fått ett slag i ansiktet, och vände om till sin plats. Hon förstod nog, att ingen numera läste i de gamla biblarna med deras urmodiga språk, men det var dock bra underligt, att Karin ville sälja dem.

Det var kanske den bibeln husmodern satt och läste i, då de kommo och berättade henne, att mannen hade blifvit dödad af björnen, tänkte hon.

Mor Stina påminde sig allt hvad hon hade hört berättas om dessa Ingmarssöner. Hvar sak hon såg tycktes hafva något att förtälja henne.

De där gamla silfverspännena, som lågo borta på bordet, hade blifvit röfvade från trollen i Klackberget af en Ingmar Ingmarsson.

I den gamla schäsen därborta hade den Ingmar Ingmarsson, som hade lefvat i hennes barndom, kommit åkande, då han besökte kyrkan. Och hvarje gång han hade rest förbi henne och hennes mor på kyrkvägen, hade modern lagt sin hand på hennes skuldra och sagt till henne: »Nu skall du niga, Stina, för här kommer Ingmar Ingmarsson.»

Hon hade förundrat sig öfver att modern aldrig glömde att uppmana henne att niga för Ingmar Ingmarsson. Gumman hade inte varit så noga, då det hade gällt kronofogden eller härads-höfdingen.

Till sist hade hon förstått, att då modern hade varit liten tös och gått med sin mor på kyrkvägen, hade denna lagt handen på hennes skuldra och sagt: »Nu skall du niga, för här kommer Ingmar Ingmarsson.»

»Gud skall veta,» suckade mor Stina, »att det inte är bara därför, att jag har väntat, att Gertrud en gång skulle ha fått styra öfver allt detta, som jag sörjer öfver att det skall förskingras. Jag

tycker, att det nu på en gång blir slut med hela socknen.»

I detsamma kom kyrkoherden körande. Han såg allvarsam och nedslagen ut. Han gick genast upp mot boningshuset, och mor Stina förstod, att han var kommen för att tala Ingmars sak hos Karin och Halfvor.

Något efteråt kom förvaltaren från Bergsåna, som var sågverksbolagets ombud, och häradsdomaren Berger Sven Persson. Förvaltaren gick genast in i huset, men Sven Persson vandrade en stund omkring ute på gården och besåg sakerna. Han kom då att gå förbi en liten gubbe med stort skägg, hvilken satt på samma brädhög, där mor Stina hade tagit plats.

»Stark Ingmar vet väl inte,» sade Sven Persson och stannade framför gubben, »om Ingmar Ingmarsson har bestämt sig för att köpa det där timret, som jag har bjudit honom.»

»Han säger nej,» svarade gubben, »men jag undrar om han inte snart börjar bli tvehågsen.»

Med detsamma plirade gubben med ögonen och visade bort på mor Stina, liksom för att beteckna för Sven Persson, att det inte gick an att låta henne höra hvad de talade om.

»Jag tycker, att det borde vara godt nog åt honom,» sade häradsdomaren. »Jag bjuder inte ut sådana varor alla dagar, men detta gör jag för Stor Ingmars skull.»

»Ja, det är sant, att det är ett godt anbud,»

sade gubben, »men han säger, att han redan har gjort upp köp på annat håll.»

»Jag undrar om han riktigt har betänkt hvad det är, som går ifrån honom,» sade häradsdomaren och gick långsamt vidare.

Allt hittills hade ingen af hemfolket visat sig på gården, men nu fingo människorna plötsligen syn på Ingmar. Han stod borta vid en vägg, helt orörlig och med ögonlocken nästan slutna.

Flera gingo fram för att hälsa på honom, men då de kommo honom närmare, afstodo de och vände om till sin förra plats.

Ingmar var dödsblek, och alla, som sågo honom, förstodo, att han kämpade med ett så stort lidande, att de inte vågade tilltala honom.

Ingmar stod så stilla, att flera funnos, som alls inte lade märke till honom. Men hvar och en, som hade fått ögonen på honom, kunde sedan inte tänka på något annat. Det blef ingenting af med den lustighet, som eljest var bruklig på auktioner. Med Ingmar stående där, stödd mot väggen till det gamla hemmet, som han snart skulle förlora, kunde man hvarken finna mod att skratta eller att säga ett gladt ord.

Så kom den stund, då auktionen skulle begynna. Auktionsförättaren steg upp på en stol och började ropa ut en gammal plog. Ingmar stod kvar orörlig, som om han inte hade varit en människa, utan en bild.

»Herre Gud, han kunde väl gå bort härifrån!» sade människorna. »Han behöfde ju inte se detta

elände. Men Ingmarssönerna bära sig aldrig åt som annat folk.»

Så föll det första klubbslaget. Då såg man Ingmar rycka till, som om det hade träffat honom. Strax därefter blef han åter orörlig, men vid hvarje nytt klubbslag gick en darrning genom honom.

Två bondkvinnor gingo just förbi mor Stina och talade om Ingmar.

»Och tänk, att om han bara hade friat till en rik bonddotter, så hade han fått pengar nog och kunnat köpa gården, men han skall ju ha skolmästarns Gertrud,» sade den ena.

»Det lär allt vara en storkarl, som har lofvat honom Ingmarsgården i hemgift, om han tar dottern,» svarade den andra. »Se, de fråga inte efter, att han är fattig, därför att han är af en så god släkt.»

»Det hjälper ändå att vara son till Stor Ingmar.»

Det skulle nog ha varit en välsignad sak, om Gertrud hade haft en liten smula att hjälpa till med, tänkte mor Stina.

Så småningom blef redskapen bortsåld, och auktionisten flyttade öfver till en annan sida af gården. Han började sälja hemväfda bonader, dukar och sängförhängen, och han höll upp dem i luften, så att de broderade tulpanerna och de inväfda, brokiga broderierna lyste öfver hela gården.

Ingmar måtte ha märkt tygstyckenas fladder. Han lyfte motvilligt ögonlocken. För en sekund

syntes de matta, blodsprängda ögonen, som blickade ut öfver förödelser, så slöto de sig på nytt.

»Aldrig har jag sett något sådant,» sade en ung bondflicka. »Nu menar jag rent han dör. Om han bara ville låta bli att stå här och plåga sig!»

Mor Stina reste på sig liksom för att skrika ut, att detta inte kunde fortgå, utan måste afbrytas, men hon satte sig åter. »Jag får väl komma ihåg, att jag är ringa och vanmäktig,» suckade hon.

Det blef nu på en gång så stilla på gården, att mor Stina måste se upp. Hon märkte, att tystnaden hade uppstått, därför att Karin Ingmarsdotter hade kommit ut ur boningshuset. Nu syntes det tydligt hvad folk tänkte om Karin och hennes handlingssätt, ty medan hon vandrade öfver gården, veko människorna undan, ingen sträckte ut handen för att hälsa på henne, utan alla stodo tysta och blickade ogillande efter henne.

Karin såg tård och trött ut. Hon gick mer framåtböjd än vanligt. Ett par röda fläckar lyste på hennes kinder, och hon såg lika plågad ut som på den tiden, då hon stred sin strid med Eljas.

Karins ärende var att söka mor Stina och bedja henne komma in i stugan. »Jag har inte sett förrän nu, att mor Storm var här,» sade hon.

Skolmästarns hustru krusade en smula, men Karin öfvervann henne genom att säga: »Vi ville nog, att all gammal strid skulle vara glömd nu, då vi ska fara vår väg.»

Medan de vandrade öfver gården, pröfvade mor

Stina på att säga: »Detta måtte vara en tung dag för Karin.»

Karin suckade, men svarade inte.

»Jag vet inte hur Karin kan ha hjärta att sälja bort allt det där gamla?»

»Det är det man mest älskar, som först och främst måste offras åt Herren,» sade Karin.

»Folk tycker allt, att det är besynnerligt,» började mor Stina, men Karin afbröt henne: »Herren skulle väl allt också tycka, att det vore besynnerligt, om vi toge undan något af det, som är gifvet till honom.»

Mor Stina bet sig i läppen och kom sig inte för att säga något mer. Det tycktes inte bli något af med alla de förebråelser hon hade ämnat göra Karin. Det följde en sådan värdighet med Karin, att ingen hade mod att klandra henne.

Just som de skulle stiga upp på det breda trappsteget utanför förstugukvisten, lade mor Stina sin hand på Karins skuldra. »Har Karin sett hvem som står där?» sade hon och pekade bort mot Ingmar.

Karin syntes sjunka ihop en smula. Hon aktade sig noga att se åt det håll, där Ingmar stod. »Herren får finna en utväg,» mumlade hon. »Herren får finna en utväg.»

I storstugan var föga ändradt för auktionens skull, eftersom bänkar och sängar därinne voro väggfasta och inte kunde flyttas. Men kopparkärlen blänkte inte mer på väggarna, sängställena gapade tomma utan omhängen och sängkläder, och de

blåmålade skåpdörrarna, som förr i världen ofta ställdes på glänt för att låta främmande folk se de höga silfverkannor och bågare, som tyngde hylllorna, voro nu stängda, till ett tecken att där inom ingenting förvarades, som var värdt att visas.

Det enda, som prydde väggen, var Jerusalems-taflan, hvilken i dag åter hade en frisk krans af grönt.

Det stora rummet var uppfyllt af släktingar och trosförvanter till Karin och Halfvor. En efter annan fördes med mycket krusande fram för att undfägnas vid ett stort, dukadt bord.

Dörren till lillrummet var stängd. Därinne pågingo underhandlingar om köpet af själfva gården. Där talades högröstadt och lifligt, framför allt af kyrkoherden.

Men i storstugan voro människorna mycket tysta, och om någon talade, skedde det lågt och hviskande. Alla voro med sina tankar och sinnen inne i lillkammaren, där gårdens öde afgjordes.

Mor Stina vände sig till Gabriel Mattsson och frågade honom: »Det är väl inte så väl, att Ingmar blir vid gården?»

»Det är allt långt förbi hans bud nu,» svarade Gabriel. »Gästgifvarn i Karlsund lär ha bjudit trettioåtta tusen, och bolaget har gått upp till trettiofem. Nu söker kyrkoherden öfvertala dem att hellre sälja till gästgifvarn än till bolaget.»

»Än Berger Sven Persson då?» frågade mor Stina.

Han lär inte ha gjort något bud i dag, han.»
Kyrkoherden hördes tala länge med beveklig

röst. Orden kunde inte urskiljas, men så länge han talade, visste man, att ingenting var afgjort.

Så blef det tyst ett ögonblick, och därpå hördes gästgifvarn säga, inte just högt, men med sådant eftertryck, att det var omöjligt att inte uppfatta hvarje ord:

»Jag bjuder trettiosextusen, inte för att jag tror, att stället är värdt så mycket, men jag vill inte, att det skall bli en bolagsgård.»

Strax därpå var det, som om någon hade slagit en näfve i bordet, och bruksförvaltarn hördes ropa med dundrande röst:

»Jag bjuder fyrtiotusen, och bättre bud tror jag inte att Karin och Halfvor kunna vänta sig.»

Mor Stina reste sig mycket blek. Hon gick åter ut på gårdsplanen. Det var tungt och bedröfligt ute, men rent ohyggligt var det att sitta i den kvafva stugan och höra på detta köpsläende.

Väfnaderna voro nu bortsålda, och auktionisten bytte plats på nytt. Han gick att ropa ut de gamla silfversakerna, de stora silfverkannorna, besatta med guldmynt, och bägarna med inskrifter från sextonhundratalet.

Då auktionisten lyfte upp den första silfverkannan, tog Ingmar ett par steg framåt liksom för att hindra försäljningen. Men han hejdade sig ögonblickligen och vände åter till sin förra plats.

Ett par minuter därefter kom en gammal bonde fram till Ingmar med silfverkannan i handen. Han satte helt försynt ned den vid Ingmars

fötter och sade: »Den här skall du behålla som ett minne af allt det, som borde ha varit ditt.»

Det gick åter en ryckning genom hela Ingmars kropp. Hans läpp darrade, och han arbetade för att kunna få fram ett par ord.

»Ja, du behöfver ingenting säga nu, det kan bli en annan gång,» sade bonden. Han aflägsnade sig ett par steg, därpå kom han hastigt åter. »Jag hör, att folk pratar om att du kunde få öfvertaga gården, om du bara ville. Det vore den största tjänst du kunde göra den här socknen.»

På Ingmarsgården funnos flera gamla, som hade tjänat där i all sin tid, och som nu på sin höga ålderdom fortforo att bo kvar där. Öfver dessa hade sänkt sig större ängslan än öfver någon annan. De fruktade, att om gården finge en ny ägare, skulle de bli utvräktade ur det gamla hemmet och få gripa till tiggarsstafven. Hur det än blef, visste de, att de inte skulle bli behandlade så som af det gamla husbondefolket.

Dessa gamla irrade omkring på gården hela dagen, deras oro tillät dem inte att hålla sig stilla. Det var med stor ömkan man såg dem smyga förbi, bräckliga och förskrämda, och gaf akt på det ängsliga uttrycket i deras svaga, rödkantade ögon.

Till sist var det en snart hundraårig gubbe, som hittade på att gå fram till Ingmar och sätta sig på marken bredvid honom. Det var, som om detta vore det enda ställe, där han kunde få ro,

ty här blef han sittande stilla, stödjande de gamla, darrande händerna mot kryckkäppen.

Så snart Gammal Lisa och Lagårds Märta sågo hvar Korp Bengt hade slagit sig ned, kommo äfven de framstultande och satte sig bredvid Ingmar. De sade ingenting till honom, men de hade för visso en oklar känsla af att han måste kunna hjälpa dem, han, som nu var Ingmar Ingmarsson.

Allt sedan de gamla hade kommit, höll Ingmar inte mera ögonen slutna, utan stod och såg ned på dem. Han tycktes räkna alla de år och mödor, som hade gått öfver dem, medan de hade tjänat hans släkt, och han tyckte väl, att det var hans första plikt att laga så, att de fingo dö i deras gamla hem.

Han blickade ut öfver gården, fick ögonen på på Stark Ingmar och nickade betydelsefullt åt honom.

Utan ett ord gick Stark Ingmar in i boningshuset, genomvandrade storstugan och steg in i lillkammaren. Där blef han stående vid dörren, väntande ett lägligt tillfälle att framföra sitt ärende.

Då Stark Ingmar kom in, stod kyrkoherden midt på golfvet och talade till Karin och Halfvor, hvilka sutto orörliga och stela som döda. Bruksförvaltarn satt vid bordet. Han såg själfsäker ut, visste väl med sig, att han var den, som hade makt att göra det högsta budet. Gästgifvarn i Karmsund stod borta vid fönstret. Han var upprörd, svetten pärlade fram på hans panna, och händerna darrade. Berger Sven Persson satt i en soffa högst uppe i rummet; det stora, myndiga ansiktet för-

rådde intet spår af rörelse. Han satt med händerna knäppta öfver magen och tycktes inte tänka på annat än att med största möjliga fart vrida tummarna om hvarandra.

Nu höll kyrkoherden upp att tala. Halfvor såg öfver till Karin liksom för att fråga henne till råds, men hon satt orörlig och såg ned.

»Karin och jag få allt lof att tänka på att vi ska fara till ett främmande land,» sade Halfvor, »och att både vi och bröderna måste lefva af de pengar, som vi kunna få för egendomen. Vi ha fått veta, att bara resan till Jerusalem kommer att gå till femtontusen kronor. Och sedan ska vi hyra hus och köpa mat och kläder. Jag tror inte, att vi ha råd att skänka bort något.»

»Är det inte rent orimligt att begära af Karin och Halfvor, att de ska sälja gården för rakt ingenting af det enda skälet, att den inte skall bli såld till bolaget?» sade förvaltaren. »Jag tycker, att de borde antaga mitt bud genast, om inte för annat så för att komma ifrån alla dessa öfvertalningar.»

»Ja,» bekräftade Karin, »det är nog så, att vi måste hålla oss till det högsta anbudet.»

Men kyrkoherden var inte så lätt slagen. Så snart det var fråga om en världslik sak, visste han mycket väl hur han skulle lägga sina ord. Nu var han en annan man, än då han stod på sin predikstol.

»Karin och Halfvor äro nog så pass fästa vid den här gamla gården, att de hellre sälja till en,

som kommer att ge den en god skötsel, äfven om de skulle få ett par tusen kronors mindre vinst,» sade han.

Och med särskildt afseende på att Karin satt inne, började han berätta om gård efter gård, som hade råkat i förfall, sedan de hade kommit i bolags-händer.

Karin såg upp ett par gånger, och kyrkoherden undrade om han inte nu ändtligen lyckades göra intryck på henne. Det skall väl ändå finnas kvar något af den gamla bondkvinnan hos henne, tänkte han, då han berättade om förfallna stugor och bortdöende boskapshjordar.

Ändtligen slöt han sålunda: »Det vet jag väl, att om bolaget är fullt beslutet att köpa Ingmarsgården, så kan det öfverbjuda bönderna så länge, tills ingen förmår följa det. Men om nu Karin och Halfvor vilja hindra, att det här gamla stället skall bli en förfallen bolagsgård, måste de fastslå det sista priset, så att bönderna veta hvad de ha att rätta sig efter.»

Halfvor såg oroligt bort till Karin, då kyrkoherden gjorde detta förslag. Karin lyfte långsamt upp ögonlocken och svarade:

»Det är nog säkert, att Halfvor och jag helst sålde till en af våra likar, så att vi visste, att här finge bli, som det har varit.»

»Ja, om någon annan än bolaget ville ge fyrtiotusen, skulle vi nöja oss med den summan,» sade Halfvor, som nu förstod hvad hustrun önskade.

Då detta sades, vandrade Stark Ingmar med

långa steg genom rummet och hviskade ett par ord till Berger Sven Persson.

Häradsdomarn reste sig genast och gick fram till Halfvor. »Eftersom Halfvor har lofvat nöja sig med fyrtiotusen, så vill jag bjuda den summan,» sade han.

Det började rycka i Halfvors ansikte. Han sväljde ett par gånger, innan han svarade. »Häradsdomarn skall ha tack,» sade han. »Jag är glad att få lämna gården i så goda händer.»

Sven Persson skakade hand också med Karin. Hon var mycket rörd och torkade bort en tår ur ögonvrån.

»Karin kan vara viss om att allt här skall blifva vid det gamla,» sade häradsdomarn.

Karin frågade honom om han själf skulle flytta hit.

»Nej,» svarade han och tillade med högtidligt eftertryck på orden: »Jag gifter bort min yngsta dotter i sommar, och jag ger gården till henne och hennes man.»

Därpå vände sig häradsdomarn till kyrkoherden och tackade honom:

»Nu får kyrkoherden sin vilja fram i alla fall,» sade han. »Inte trodde jag, då jag sprang här som fattig vallpojke, att jag skulle få makt att ställa om, att det åter komme en Ingmar Ingmarsson till Ingmarsgården.»

Kyrkoherden och de andra innevarande männen stodo och stirrade på honom utan att genast fatta hvad han menade, men Karin gick raskt ur rummet.

Då hon gick genom storstugan, rätade hon upp sig, hon knöt om hufvudduken, så att den skulle ligga i de rätta vecken, och bredde ut förklädet.

Därpå gick Karin öfver gården med stor värdighet och högtidlighet. Hon höll kroppen stel, ögonen sänkta och gick så långsamt, att man knappt kunde se, att hon rörde sig.

På det sättet kom hon fram till Ingmar och tog honom i hand.

»Nu får jag lyckönska dig, Ingmar,» sade hon och rösten darrade af glädje. »Vi ha stått hårdt mot hvarandra i den här saken, men då Gud inte vill ge mig den hugnaden, att du sluter dig till oss, tackar jag honom för att han har låtit dig komma till väldet här på gården.»

Ingmar svarade inte, hans hand låg slapp i Karins. Då hon lät den sjunka, stod han där lika bedröfvad, som han hade stått hela dagen.

Alla karlarna, som hade varit med om uppgörelsen, kommo fram till Ingmar, skakade hand med honom och lyckönskade honom: »Lycka till, Ingmar Ingmarsson, på Ingmarsgården!» sade de.

Härvid for en glimt af lycka öfver Ingmars ansikte. Han mumlade sakta för sig själf: »Ingmar Ingmarsson på Ingmarsgården,» och såg ut som ett barn, hvilket har erhållit en gåfva, som det länge har längtat efter. Men i nästa ögonblick kom ett uttryck i hans ansikte, som om han med oändlig afsmak och leda ville visa den vunna lyckan ifrån sig.

Nyheten hade gått öfver gården på ett ögonblick. Folk talade och frågade högt och ifrigt. Flera blefvo så glada, att de fingo tårar i ögonen.

Ingen hörde vidare på auktionistens rop, utan alla trängde sig fram för att lyckönska Ingmar, både bönder och herremän, både bekanta och främlingar.

Då Ingmar stod omgifven af alla dessa glada människor, lyfte han på en gång ögonen och blef varse mor Stina, som stod ett litet stycke från de andra och betraktade honom. Hon var mycket blek och såg gammal och fattig ut. Då Ingmars ögon föllo på henne, vände hon sig bort och började gå hemåt.

Ingmar gjorde sig fri från de andra och skynadade efter henne.

Han böjde sig ned till henne och sade med hes röst, medan hvartenda drag i hans ansikte darrade af sorg:

»Gå hem till Gertrud, mor Stina, och säg henne, att jag har svikit henne och sålt mig för att få gården! Bed henne, att hon aldrig mer tänker på en sådan stackare som jag!»

Gertrud.

DET HADE KOMMIT något besynnerligt öfver Gertrud, något, som hon inte kunde styra och behärska, något, som växte och höll på att alldeles taga väldet öfver henne.

Det hade börjat i samma ögonblick, som hon hade fått veta, att Ingmar hade svikit henne, och det bestod i en stark fruktan för att få se Ingmar, för att plötsligen möta honom på vägen eller i kyrkan eller annorstädes. Hvarför detta skulle vara så förfärligt, visste hon inte, men hon kände, att det var något, som hon inte kunde uthärda.

Gertrud hade helst velat stänga sig inne dag och natt för att vara säker om att inte få se honom, men sådant var omöjligt för en fattig flicka som hon. Hon måste gå ute och arbeta i trädgården, hon var tvungen att flera gånger om dagen vandra den långa vägen till beteshagen för att mjölka korna, och hon blef ofta sänd till handelsboden

för att köpa socker och mjöl och allt annat, som behöfdes för hushållet.

Då Gertrud kom ut på vägen, drog hon hufvudduken djupt ned öfver ansiktet, lyfte aldrig ögonen från marken och skyndade framåt så raskt, som om hon hade jagats af spöken. Så snart det var henne möjligt, sökte hon att vika af från landsvägen och gå på små stigar, som letade sig fram längs dikeskanter och åkerrenar, där hon trodde, att hon inte var i stor fara att möta Ingmar.

Men alltid var hon rädd: det fanns ju inte ett ställe, där hon inte var utsatt för att råka honom. Om hon rodde på älfven, kunde han vara där och flotta sitt timmer, och om hon smöge sig undan djupt in i skogen, så kunde han komma emot henne med yxan på axeln på väg till sitt arbete.

Och finge hon se honom, skulle det bli så oerhördt svårt; det skulle hon inte kunna uthärda.

Då hon låg och rensade bort ogräs ur trädgårdssängarna, lyfte hon hufvudet gång på gång, för att hon skulle få se honom på långt håll, om han ginge förbi på vägen, och hinna att fly undan.

Hon tänkte med bitterhet på att Ingmar var alltför väl känd där i gården. Hennes hund skulle inte skälla, om han komme, och hennes dufvor, som trippade på sandgången, skulle inte flyga undan för honom och varna henne med sina smällande vingslag.

Denna Gertruds rädsla aftog inte, snarare förvärrades den dag från dag. All hennes sorg hade

förbytt sig till skräck. Och hennes styrka att strida emot blef allt mindre och mindre. Snart kommer den dag, då jag inte mer vågar ut utom dörr, tänkte hon. Jag blir nog besynnerlig och folkskygg, om jag inte blir riktigt tokig.

»Gud, Gud, tag skräcken ifrån mig!» bad Gertrud. »Jag ser på far och mor, att de redan tro, att jag inte är riktigt klok. Jag ser, att alla jag möter också tro det. Å, Herre Gud, hjälp mig!»

Midt under det att denna skräck var som störst, hände det, att Gertrud en natt hade en märkvärdig dröm.

Hon tyckte, att hon en middagsstund gick med stäfvan på armen för att mjölka. Korna betade i en hage, som låg långt borta i skogsbrynet, och hon gick dit på smala stigar, som löpte fram på dikeskanter och åkerrenar. Hon tyckte, att hon hade svårt för att gå; hon var så trött och svag, att hon knappast kunde flytta fötterna. »Hvad är det åt mig, hvarför har jag så svårt för att gå?» frågade hon i drömmen. Och hon svarade sig själf och sade: »Du är så trött, därför att du går och släpar på en så tung sorg.»

Ändtligen tyckte hon sig vara framme vid hagen, men då hon kom in där, kunde hon inte se till korna. Hon blef mycket ängslig, gick och sökte dem öfverallt, där de brukade uppehålla sig, men hon fann dem hvarken bakom gransnåret eller vid bäcken eller under björkarna.

Medan hon sökte, märkte hon, att det fanns ett hål i gärdesgården på den sidan, som vette åt skogen. Hon tyckte sig då förstå, att korna hade gått ut genom denna öppning. Hon blef gräns-löst olycklig och förfärad och stod och vred händerna. »Och jag, som är så trött,» sade hon, »skall jag nu nödgas vandra öfver hela storskogen för att söka korna!»

Hon gick emellertid inåt skogen och arbetade sig mödosamt fram mellan risiga granar och hvassa enbuskar.

Men ögonblicket därefter gick hon på en slät och jämn stig i skogen, utan att hon alls visste hur hon hade kommit dit. Stigen var mjuk och en smula hal af den bruna barren, som täckte den. Granarna stodo raka och skyhöga bredvid den, och solskenet lekte på den gula mossan under träden. Där var så vackert och ljufligt, att hennes ängslan minskades.

Bäst hon gick där, såg hon en gammal gumma gå inne mellan träden. Det var gamla Finn Marit, hon, som kunde trolla. Det var ju förfärligt, att den gamla elaka kvinnan ännu lefver och att jag skall möta henne här på skogen, tänkte Gertrud. Hon smög sig fram så varligt som möjligt, för att inte gumman skulle få syn på henne.

Men gumman såg upp, just då hon smög förbi.

»Vänta du, så skall du få se något!» ropade gumman. Strax därpå låg Finn Marit på knä på vägen framför Gertrud. Hon ritade upp en ring

i barren med pekfingret och ställde en platt mäs-singsskål midt i ringen. Hon ämnar visst trol-la, tänkte Gertrud. Att det ändå är sant, att hon kan trol-la!

»Titta nu ned i skålen, så kanske du får se något!» sade finngumman. Gertrud såg ned och ryckte till. Hon såg helt tydligt Ingmars ansikte afspegladt på botten af skålen. I detsamma stack gumman en lång nål i hennes hand. »Se här,» sade hon, »tag denna och stick igenom hans ögon! Gör honom detta, därför att han har svikit dig!» Gertrud tvekade en smula, men hon erfor en för-underligt stark lust att göra det. »Hvarför skall han ha det bra och vara rik och lycklig, då du pinas?» sade gumman. Gertrud fick en obetvinglig lust att lyda henne. Hon sänkte nålen. »Laga, att du träffar midt i ögat!» sade gumman. Gertrud stack till två gånger, mycket hastigt, rätt in i Ingmars ögon. Men då hon sänkte nålen, märkte hon, att den gick djupt ned, som om den inte hade träffat mässingsfatet, utan gått in i något mjukt, och då hon drog den tillbaka, var den blodig.

Då Gertrud såg blodet på nålen, tyckte hon, att hon verkligen hade stuckit ut Ingmars ögon. Då greps hon af den förfärligaste ångest öfver sin gärning, och hennes skräck blef så stor, att den väckte henne.

Gertrud låg länge och skakade i häftig gråt, innan hon kunde öfvertyga sig om att allt var en dröm. »Gud bevar mig, Gud skydde mig för

att jag skulle få lust att hämnas på honom!» snyftade hon.

Knappt hade hon blifvit lugn och somnat in på nytt, förrän samma dröm kom tillbaka.

Hon vandrade än en gång på de små stigarna till beteshagen. Åter voro korna borta, och hon gick inåt skogen för att söka dem. Därpå kom hon in på den vackra vägen och såg solskenet leka på mossan. Hon påminde sig då hvad som hade händt henne nyss förut i drömmen. Hon gick och ängslades för att åter möta finngumman och var glad, att hon inte såg till henne.

Men bäst hon gick, tyckte hon, att marken öppnade sig mellan ett par tufvor rätt framför henne. Först stack ett hufvud fram ur öppningen, så arbetade sig en helt liten man fram ur jorden. Han surrade och brummade med läpparna hela tiden, och af detta kunde hon förstå hvem det var hon hade råkat på. Det var ju Surr-Peter, som inte var riktigt klok. Tidtals lefde han nere i bygden, men om somrarna bodde han helst i skogen i en jordkula.

Gertrud påminde sig genast, att det sades om Surr-Peter, att sådana, som ville skada sina ovänner utan att synas, kunde begagna sig af honom. Det misstänktes, att han flera gånger hade anlagt mordbrand för andras räkning.

Nu gick Gertrud fram till mannen och frågade honom, likasom på skämt, om han inte hade lust att sätta eld på Ingmarsgården. Hon önskade

det, sade hon, därför att Ingmar Ingmarsson tyckte mer om gården än om henne.

Men till hennes stora förskräckelse tycktes den galne genast gå in på hvad hon föreslog. Han nickade ifrigt till henne och började springa nedåt bygden. Hon skyndade efter, men kunde inte hinna honom. Grankvistar höllo fast henne, hon sjönk ned i träsk, och hon halkade på berg-hällar. Ändtligen var hon i skogsbrynet, men då lyste eldsken emot henne mellan träden. Han har redan gjort det, han har redan satt eld på gården! tänkte hon och vaknade på nytt af drömmens ohyggliga fasa.

Gertrud satte sig upp i sängen. Tårarna strömmade henne utför kinderna. Hon vågade inte lägga sig ned af fruktan att drömma vidare.

»Gud hjälpe mig, Gud hjälpe mig!» sade hon. »Jag vet inte hur mycket ondt det finns inom mig. Men Gud vet det, att aldrig en enda gång under hela denna tid har jag tänkt på att vilja hämnas på Ingmar. Gud, låt inte den synden komma öfver mig!»

»Sorgen är farlig,» utbröt hon och knäppte hårdt samman händerna. »Sorgen är farlig. Sorgen är farlig.»

Säkert visste hon inte själf fullt hvad hon menade, men hon kände, att hennes stackars hjärta var som en förhärjad örtagård. Nu gick sorgen där som örtagårdsman och planterade tistel och giftblomster.

Under hela förmiddagen hade Gertrud en

känsla af att hon fortfor att drömma. Hon var ingalunda fullt vaken. Drömmen hade varit så stark och lefvande, att hon inte kunde glömma den.

Då hon mindes den glädje, hvarmed hon hade stuckit nålen in i Ingmars ögon, tänkte hon: Det är förfärligt, att jag har blifvit så hämndgirig och dålig. Jag vet inte hvad jag skall göra för att komma ifrån detta. Jag håller på att bli en ond, förtappad människa.

Vid middagstiden tog Gertrud stäfvan på armen och vandrade bort för att mjölka. Hon sköt, som vanligt, hufvudduken långt fram och lyfte inte ögonen från marken. Hon gick på de små stigar, som hon hade gått i drömmen, hon kände igen blommorna, som kantade dem. Och så besynnerligt halfvaken, som hon var, visste hon knappt skillnad på hvad hon verkligen såg och hvad hon inbillade sig se.

Då Gertrud kom till beteshagen, fick hon igen drömmen på så sätt, att hon inte såg till korna. Hon gick och sökte dem, som hon hade sökt dem i drömmen, sökte vid bäcken, under björkarna och bakom gransnåret. Hon fann dem ingenstädes, men hade en känsla af att de funnos där och att hon skulle se dem, om hon endast vore fullt vaken.

Snart fick hon syn på ett stort hål i gärdesgården och förstod, att boskapen hade brutit sig ut därigenom.

Gertrud gick nu för att söka flyktingarna. Hon följde de djupa spår, som deras klöfvar hade upptrampat i den lösa skogsmarken, och fann, att

de hade slagit in på en väg, som ledde upp till en aflägsen fäbod.

»Ack,» utbrast hon, »nu vet jag hvar de äro! Jag vet, att Lyckgårdsfolket i dag på förmiddagen skulle drifva sin boskap upp till fäboden. Då våra kor ha fått höra skällkons bjällra, ha de brutit sig ut och följt efter uppåt skogen.»

Oron hade för en stund gjort flickan fullt vaken. Hon beslöt sig för att gå upp till fäboden och hämta korna. Eljest kunde ju ingen veta när de skulle bli hemdrifna. Och hon gick snabbt framåt den branta, steniga vägen.

Men då det hade burit nästan rakt uppåt en stund, gjorde vägen en tvär vändning, och nu låg den för hennes ögon, glatt af barr och alldeles jämn.

Hon kände igen den från drömmen: det var samma solskensfläckar borta på den hvitgula mossan och samma höga träd.

Då hon kände igen vägen, försjönk hon genast i samma halfvakna tillstånd, hvari hon hade lefvat hela dagen. Hon började nästan vänta på att det skulle hända henne något öfvernaturligt. Hon stirrade in under granarna för att se om hon inte skulle råka någon af de besynnerliga varelser, som vandrade omkring i skogsdjupet.

Hon såg ingen till, men i hennes själ vaknade besynnerliga tankar. Hvad, om jag skulle taga hämnd på Ingmar? Kanske skulle jag då slippa skräcken? Kanske skulle jag då undgå att bli tokig? Kanske det kunde vara ljuft att låta Ingmar lida hvad jag lider?

Den vackra barrstigen tycktes henne ändlöst lång. Hon gick där en hel timme förvånad öfver att ingenting underbart inträffade. Till sist förde stigen ut på en slät skogsäng.

Det var en liten vacker plats, beväxt med friskt, saftigt gräs och en mängd blommor. På ena sidan reste sig en tvärbrant bergvägg. På de andra stodo höga träd; det var mest rönнар med stora, hvita blomklasar, men också björk och al. En ganska bred och vattenrik bäck kom strömmande utför bergväggen, sökte sig fram öfver ängen och kastade sig därpå ned i en klyfta, som var alldeles uppfylld af frodigt uppspirande träd och buskar.

Gertrud tvärstannade. Hon kände med ens igen platsen. Den där bäcken kallades Svartvattnet, och det berättades märkvärdiga saker om den. Det hade händt flera gånger, att människor hade blifvit besynnerligt seende, just då de hade gått öfver bäcken. En gosse, som hade gått öfver den, hade sett ett brudtåg, hvilket just då drog till kyrkan långt nere i bygden, och en kolare hade sett en kung med krona på hufvudet och spira i handen rida till sin kröning.

Gertrud fick hjärtat upp i halsgropen. »Gud nåde mig för hvad jag får se!» suckade hon.

Hon var nästan frestad att vända om. »Men jag måste ju fram där, jag fattiga barn,» klagade hon. »Jag måste ju fram där för att få igen mina kor.»

»Herre Gud!» bad hon och knäppte händerna i sin stora oro. »Låt mig inte få se något styggt eller ondt! Låt mig inte komma i någon svår frestelse!»

Hon var så viss om att hon skulle få se något, att hon knappt vågade vandra ut på de platta stennarna, som ledde öfver bäcken.

Då hon stod midt i bäcken, såg hon något röra sig i skogsdjupet på andra sidan. Men det var inte något bröllopståg, utan en ensam man, som långsamt kom gående ut på ängen.

Han var hög och ung och bar en fotsid, svart klädnad. Han hade ett långlagdt, mycket skönt ansikte, hufvudet var obetäckt, och långa, mörka lockar hängde ned på hans skuldror.

Främlingen gick alldeles rätt emot Gertrud. Hans ögon voro lysande och klara, som om ljus strömmade ut ur dem, och då hans blickar föllo på henne, förstod hon, att han kunde läsa all hennes sorg. Och hon såg, att han ömkade sig öfver henne, som var hemsökt af skräck för ringa jordiska ting, och hvars själ var besmittad af hämndlust och besådd med sorgens tistlar och giftblomster.

Allt som han kom närmare Gertrud, kände hon sin varelse öfvergjutas af tilltagande frid och salighet och stilla, soligt lugn. Och då han hade gått förbi henne, fanns inom henne inte mera någon sorg eller bitterhet, utan allt ondt försvann som en helad sjukdom och efterlämnade hälsa och styrka.

Gertrud stod stilla en lång stund. Synen

gled bort, men hon förblef stående i drömande lycksalighet. Då hon ändtligen såg sig om, var den helt försvunnen, men intrycket af det hon hade sett försvann inte. Hon knäppte sina händer och lyfte dem i hänryckning. »Jag har sett Jesus!» utropade hon med innerlig fröjd. »Jag har sett Jesus, han har tagit bort min sorg, och jag älskar honom. Nu kan jag inte älska någon annan i denna världen.»

Lifvets bekymmer försvunno och blefvo oändligen små. Och lifvets långa år syntes som en kort liten tid. Och all jordisk lycka tycktes arm och grund och utan betydelse.

På samma gång visste Gertrud hur hon nu skulle ordna sitt lif.

För att hon inte mer skulle sjunka ned i dunkel skräck och för att hon inte skulle bli lockad till ondska och hämnd, skulle hon flytta bort från denna trakt. Hon ville följa Hellgumianerna till Jerusalem.

Denna tanke hade uppstått hos henne, då Jesus gick förbi henne. Hon trodde, att den hade kommit från honom. Hon hade läst den i hans ögon.

*

Den vackra junidagen, då Berger Sven Persson firade bröllop åt sin dotter och Ingmar Ingmarsson, kom en ung kvinna i god tid på morgonen fram till bröllopsgården och bad att få tala med brudgummen. Hon var rätt hög och smärt, hufvud-

duken hade hon dragit så långt fram, att det inte syntes mer af ansiktet än en dunhvit kind och ett par röda läppar. På armen bar hon en korg, däri man såg små buntar af hemväfda band jämte några hårkedjor och hårarmband.

Hon frambar sitt ärende till en gammal piga, som hon träffade på gården, och denna gick in och sade till husmodern. Husmodern svarade genast: »Gå ut och säg henne, att Ingmar Ingmarsson just nu skall fara till kyrkan! Ingalunda har han tid att tala med henne.»

Så snart den främmande hade fått detta besked, dref hon bort från gården. Ingen såg henne på hela förmiddagen. Men då brudföljet vände åter från kyrkan, kom hon tillbaka och bad att få tala med Ingmar Ingmarsson.

Denna gång sade hon sitt ärende till en ung dräng, som stod och hängde i stalldörren, och denne gick och sade till husfadern. — »Säg henne,» sade husbonden, »att Ingmar Ingmarsson just nu skall sätta sig till bröllopsmåltiden! Han har inte tid att tala med henne.»

Då hon fick detta besked, suckade hon och dref bort och kom inte tillbaka förrän sent på kvällen, då solen höll på att gå ned.

Den gången sade hon sitt ärende till ett barn, som satt och red grensle på gårdsgrinden, och barnet gick rätt in i stugan och sade till bruden. — »Säg henne,» svarade bruden, »att Ingmar Ingmarsson dansar med sin brud! Han har inte tid att tala med någon annan.»

Då barnet kom ut med detta besked, log den främmande och sade: »Nej, nu talar du osanning. Ingmar Ingmarsson dansar inte med sin brud.»

Hon gick inte bort igen, utan blef stående vid grinden.

Kort därefter tänkte bruden vid sig själf: Nu har jag sagt en lögn på min bröllopsdag! Hon ångrade sig, gick fram till Ingmar och sade till honom, att en främmande stod ute på gården och önskade tala med honom.

Ingmar gick ut och såg Gertrud stå vid grinden och vänta.

Gertrud gick då före ut på vägen, och Ingmar följde henne. De gingo tysta, tills de hade kommit ett godt stycke från bröllopsgården.

Om Ingmar skulle man ha velat säga, att han hade åldrats på ett par veckor. Åtminstone gjorde hans ansikte intryck af ökad klokhet och försiktighet. Han gick också mera böjd och såg ödmjukare ut, sedan han hade blifvit rik, än förut, då han ingenting ägde.

Han var för visso inte glad att se Gertrud. Han hade hvarje dag, som gått, sökt att öfvertyga sig om att han var nöjd med det byte han hade gjort. »Se, det är så, att vi Ingmarssöner inte fråga så mycket efter något som att få gå och plöja och så på Ingmarsgården,» hade han sagt till sig själf.

Men hvad som hade pinat honom mer, än att han hade förlorat Gertrud, det var, att det nu fanns en människa, som kunde säga om honom, att han inte hade hållit hvad han hade lofvat henne. Då

han nu följde efter Gertrud, gick han endast och tänkte på alla de föraktfulla ord, som hon hade rätt att säga till honom.

Gertrud satte sig på en sten vid vägen och ställde ned korgen på marken. Hufvudduken drog hon fram än djupare än förut.

»Sätt dig ned!» sade hon till Ingmar och pekade på en annan sten. »Jag har mycket att tala med dig om.»

Ingmar satte sig ned och var glad, att han kände sig så lugn. Detta går bättre, än jag hade väntat, tänkte han. Jag trodde, att det skulle bli vida värre att se Gertrud och höra henne tala. Jag trodde, att kärleken skulle bli mig rent öfvermäktig.

»Jag skulle inte ha kommit och stört dig på själfva bröllopsdagen,» sade Gertrud, »om jag inte hade varit nödtvungen. Jag skall nu gå bort från de här trakterna och kommer aldrig mer igen. Jag var färdig att vandra bort redan för en vecka sedan, men då hände något, som gjorde, att jag måste skjuta upp resan för att få tala med dig just i dag.»

Ingmar satt tyst, liksom sammankrupen. Han såg ut som en, hvilken drar ihop skuldrorna och sänker hufvudet i väntan på att ett svårt oväder skall komma öfver honom.

Under tiden tänkte han: Hvad Gertrud än må tycka, så är det dock visst, att jag gjorde rätt, som valde gården. Jag skulle inte ha kunnat uthärda utan den. Jag skulle ha förgåtts af saknad, om den hade råkat i andra händer.

»Ingmar,» sade Gertrud, och hon rodnade på samma gång, så att det lilla, som syntes af kinden, blef alldeles rödt, »Ingmar, jag tänker du kommer ihåg, att för fem år sedan var det min mening att gå öfver till Hellgumianerna. Jag hade gifvit mitt hjärta till Kristus då, men jag tog det åter från honom för att ge det åt dig. Men häri handlade jag säkerligen orätt, och därför har allt detta kommit öfver mig. Så, som jag svek Kristus då, så blef jag själf sviken af den jag älskade.»

Så snart Ingmar förstod, att Gertrud ämnade säga honom, att hon ville gå in bland Hellgumianerna, gjorde han en häftig rörelse af ovilja. Han erfor en stark känsla af obehag. Jag kan inte tåla, att hon sluter sig till Jerusalemsfararna och drar bort till det främmande landet, tänkte han. Han motsade henne lika ifrigt, som han skulle ha gjort, om han ännu hade varit hennes fästman.

»Inte skall du tänka så, Gertrud. Inte var detta af Gud menadt till ett straff öfver dig.»

»Nej, nej, Ingmar, inte som straff, visst inte, bara för att visa mig hur illa jag valde förra gången. Ack, inte som straff! Jag är ju så lycklig. Jag saknar ingenting, all sorg är tagen ifrån mig. Det måtte du väl förstå, Ingmar, då jag säger dig, att Gud själf har utvalt och kallat mig.»

Ingmar satt tyst, hela ansiktet hårdnade i försiktighet och beräkning. »Du är bra dum,» straffade han sig själf, »låt du Gertrud resa! Haf och land mellan er, det är det bästa. Haf och land, haf och land.»

Men det där inom honom, som inte ville tilllåta, att Gertrud reste, blef likafullt starkare än han själf, så att han sade: »Aldrig kan jag förstå, att dina föräldrar ge dig lof att fara ifrån dem.»

»Nej, det göra de inte,» svarade Gertrud, »och jag vet detta så väl, att jag inte en gång vågar fråga dem. Far skulle aldrig gå in på det. Jag tror nästan, att han skulle bruka våld för att hindra mig. Det är det svåraste, att jag måste smyga mig bort från dem. De tro nu, att jag vandrar omkring för att sälja mina band, och de få ingenting veta, förrän jag har slutit mig till Jerusalemsfararna i Göteborg och seglat från landet.»

Ingmar blef helt upprörd öfver att Gertrud ville vålla sina föräldrar en så förfärligt stor sorg. Förstår hon manne hur illa hon handlar? frågade han sig. Han ville just säga det till henne, då han hejdade sig. Det passar sig inte för dig, Ingmar, att förebrå Gertrud för hvad helst hon gör, tänkte han.

»Jag vet allt, att det blir synd om far och mor,» sade Gertrud. »Men jag får nu lof att följa Jesus.» Hon smålog, då hon nämnde frälsaren. »Han har ju räddat mig från ondska och själssjukdom,» sade hon innerligt och knäppte sina händer.

Och som om hon nu först hade fått mod därtill, sköt hon hufvudduken tillbaka och såg Ingmar rätt in i ögonen. Det slog Ingmar, att hon jämförde honom med bilden af någon, som hon såg för sina ögon, och han kände själf hur ringa och obetydlig hon fann honom.

»Det blir allt bra synd om far och mor,» upprepade Gertrud. »Far är så gammal nu, att han måste ta afsked från skolan, och sedan får han än mindre att lefva af än hittills. Och då han blir utan arbete, kommer han att bli vresig till lynnet. Mor får det svårt med honom, de ska komma att sitta och sörja båda två. Det hade ju inte blifvit så, om jag hade varit hemma och muntrat upp dem.»

Gertrud höll inne, som om hon hade tvekat att tala ut, men Ingmar tyckte, att det började snyfta och gråta inom honom. Han förstod, att Gertrud ville be honom taga vård om hennes gamla föräldrar. Nej, jag trodde, att hon ville komma hit för att skymfa och håna mig, tänkte han, och i stället har hon så stort förtroende till mig!

»Du skall inte behöfva be mig, Gertrud,» sade Ingmar. »Detta är en stor heder du gör mig, som har svikit dig. Nog skall jag handla bättre mot dina gamla föräldrar, än jag har handlat mot dig.»

Ingmars röst darrade, och på samma gång tycktes något af den stora försiktigheten och klokheten försvinna ur ansiktsuttrycket. Hvad Gertrud är god mot mig! tänkte han. Hon ber mig inte om detta endast för föräldrarnas skull, utan också för att visa mig, att hon förlåter mig.

»Ja, det visste jag, Ingmar, att du inte skulle säga nej till något dylikt,» sade Gertrud. »Och nu har jag något annat att tala om.» Hennes röst blef mycket raskare och gladare. »Nu har jag en stor gåfva att ge dig.»

Hvad Gertrud talar vackert! tänkte Ingmar plötsligen, där han satt. Jag tror aldrig, att jag har hört någon tala med en så mild och glad och klingande röst.

»Jag gick hemifrån för en åtta dagar sedan,» sade Gertrud, »och ämnade då genast gå nedåt mot Göteborg för att vara där, då Hellgumianerna komma. Men första natten låg jag nere vid Bergsåna bruk hos en fattig smedsänka, som heter Maria Bouving. Det är ett namn, som du skall komma ihåg, Ingmar. Och kommer hon i nöd, skall du bistå henne.»

Hvad Gertrud är vacker! tänkte Ingmar, på samma gång han nickade och lofvade att komma ihåg Maria Bouvings namn. Hvad Gertrud är vacker! Hur skall det gå mig, då jag inte mer får se henne? Gud hjälpe mig, om jag har gjort orätt, som har försakat henne för en gammal gård! Inte kunna åkrar och skogar vara detsamma för mig som en människa. Inte kunna de le med mig, då jag är glad, och trösta mig, då jag är ledsen. Inte finns det något i världen, som kan ersätta en för att ha mistat den människan, som älskar en.

»Maria Bouving,» fortfor Gertrud, »har en liten kammare innanför sitt kök, där hon lät mig ligga. 'Nu skall du få se, att du får sofva godt i natt,' sade hon till mig, 'du får ligga på sängkläder, som jag köpte på auktionen på Ingmarsgården.' Så snart jag lade mig, kände jag en besynnerlig hård knöl i kudden, som låg under

mitt hufvud. Det var då inte så synnerligen goda sängkläder, som Maria har köpt sig, tänkte jag. Men jag var så trött då efter en hel dags vandring, att jag somnade. Midt i natten vaknade jag och vände på dynan för att slippa knölen under hufvudet. Då kände jag, att varet var sönderskuret midt öfver och illa lagadt med stora styng. Därinnanför låg något hårdt, som knastrade likt papper. Jag behöfver ju inte sofva på stenar, tänkte jag och sökte draga ut det där hårda. Så fick jag fram ett paket, som var väl ombundet och inslaget.»

Gertrud höll inne ett ögonblick för att se om Ingmar var nyfiken, men Ingmar hade inte hört på synnerligen uppmärksamt. Hvad det är vackert att se Gertrud röra handen, medan hon talar! tänkte han. Jag tror aldrig, att jag har sett någon vara så smidig i alla rörelser eller gå så lätt som Gertrud. Ja, det är ett gammalt ord, att människor älska människor mer än allt annat. Men nog tror jag ändå, att jag gjorde rätt, ty det var inte bara gården, det var hela socknen, som behöfde mig.

Men han kände med stor ångest, att han inte hade så lätt nu som för en stund sedan att öfvertyga sig om att han älskade gården mer än Gertrud.

»Jag lade paketet bredvid sängen,» fortfor Gertrud, »och tänkte, att på morgonen skulle jag visa det för Maria. Men då det blef dager, såg jag, att ditt namn stod skrifvet på omslaget. Då besåg jag det närmare, och så beslöt jag att taga det med mig och ge det till dig utan att nämna något om det hvarken till Maria eller någon annan

människa. Här har du det nu, Ingmar. Det är din egendom.»

Gertrud gräfdde fram ett inte särdeles stort paket ur botten på sin korg och lämnade Ingmar, under det att hon såg på honom, som om hon väntade, att han skulle bli mycket gladt öfverraskad.

Ingmar tog gåfvan i sin hand utan att mycket tänka på hvad det var han fick. Hans tankar arbetade för att hålla på afstånd den bittra ånger, som ville smyga sig öfver honom.

Om Gertrud visste hur farlig hon är mig, då hon är så mild och god! Ack, det hade varit mycket bättre, om hon hade kommit för att gräla på mig!

Jag borde vara glad åt detta, tänkte han, men det är jag inte. Det är, som om Gertrud vore tacksam mot mig, därför att jag har svikit henne. Och det kan jag inte tåla att tänka på.

»Ingmar,» sade Gertrud i en ton, som ändtligen kom honom att förstå, att det var något högst viktigt hon hade att säga, »jag har tänkt på att då Eljas låg sjuk på Ingmarsgården, har han säkert brukat den där dynan till hufvudkudde.»

Med detsamma tog hon paketet ur Ingmars hand och vecklade upp det. Ingmar hörde prassel som af nya, obrukade sedlar. Därpå såg han Gertrud plocka fram tjugu stycken sedlar, hvar och en på tusen kronor. Hon höll upp dem för hans ögon. »Se här, Ingmar, detta är hela ditt arf. Du förstår väl, att det har varit Eljas, som har stoppat in paketet i den här kudden.»

Ingmar hörde, att hon sade detta, och såg sedlarna, men tyckte, att han såg och hörde som genom en dimma. Gertrud räckte honom pengarna, men hans händer kunde inte hålla fast något, utan hela bunten föll till marken. Gertrud tog upp den och stoppade den i hans ficka. Ingmar kände, att han stod och vacklade, som om han hade varit full.

Med ens sträckte han upp ena armen, knöt näfven hårdt och skakade den i luften, just som en drucken människa kunde ha gjort.

»Å Gud! Å Gud!» sade han.

Han skulle ha önskat, att han hade kunnat tala ett ord med Vår Herre, kunnat fråga honom hvarför inte dessa pengar hade kommit till rätta förr. Hvarför de kommo nu, då han inte behöfde dem, då han redan hade förlorat Gertrud.

Nästa ögonblick föllo hans händer tungt ned på Gertruds skuldror.

»Du förstår dig på att ta hämnd, du.»

»Kallar du detta för hämnd, Ingmar?» frågade hon bestört.

»Hvad skall jag kalla det? Hvarför kom du inte genast till mig med de där pengarna?» — »Nej, jag ville vänta till bröllopsdagen.» — »Hade du kommit, innan jag varit gift, hade jag säkert fått köpa gården af Sven Persson, och jag hade kunnat få dig.» — »Ja, det visste jag.» — »Men nu kommer du på själfva bröllopsdagen, just som det är för sent!» — »Det var för sent i alla fall, Ing-

mar. Det var för sent för en vecka sedan, och det är för sent nu, och det är för sent för alltid.»

Ingmar hade sjunkit ned på stenen igen. Han höll händerna för ögonen och satt och jämrade sig.

»Å, jag trodde, att det inte fanns någon hjälp! Å, jag trodde, att det inte stod i människomakt att ändra! Och nu ser jag, att det hade funnits hjälp! Nu ser jag, att vi alla kunde ha blifvit lyckliga!»

»Du måste förstå en sak, Ingmar,» sade Gertrud. »Då jag fann pengarna, såg jag genast, att de kunde hjälpa oss, såsom du nu säger, men det var ingen frestelse för mig, nej, inte ett ögonblick, därför att jag tillhör en annan.»

»Du skulle ha behållit dem själf!» utropade Ingmar. »Nu känner jag det, som om en varg skulle slita och rifva i mitt bröst. Det var ingenting, då jag visste, att det var omöjligt. Men nu, då jag vet, att jag hade kunnat få dig!»

»Jag kom hit för att göra dig glädje, Ingmar.»

Nu hade de blifvit otåliga i bröllopgården. De kommo ut på trappan och började ropa: »Ingmar, Ingmar!»

»Ja, bruden har jag ock där nere, som väntar mig,» sade han i stor ångest. »Och att det är du, Gertrud, som har vållat detta! Då jag svek dig, var det i stort nödtvång, men du har förstört allting, bara för att göra mig eländig. Nu vet jag hur far kände det, då mor dräpte barnet,» for han ut.

Han tog till att gråta våldsamt och häftigt. »Aldrig har jag känt så för dig som i kväll,»

stönade han. »Aldrig har jag hållit af dig hälften så mycket som nu. Å, jag visste inte, att kärleken var så bitter och förfärlig.»

Gertrud lade sin hand mycket mildt på hans hufvud. »Aldrig, aldrig var det min mening att hämnas på dig, Ingmar. Men så länge mitt hjärta är bundet vid denna världens ting, är det bundet vid sorgen.»

Ingmar snyftade länge; då han ändtligen såg upp, var Gertrud borta. Från gården kom folk springande för att söka honom.

Han slog sin hand hårdt i stenen, på hvilken han satt, och seg envishet utbredde sig öfver hans ansikte. »Gertrud och jag töra väl mötas än en gång,» sade han högt, »och då torde väl allt aflöpa annorlunda än nu. Vi Ingmarssöner äro kända för att vinna hvad vi tråna efter.»

Den gamla prostinnan.

DET MÅSTE OCKSA FÖRTÄLJAS hur alla människor sökte öfvertala Hellgumianerna att inte fara. Det var så, att det till slut tycktes genljuda från marken och bergen: res inte, res inte!

Till och med herremännen sökte förmå bönderna att afstå från företaget. Kronofogden och länsmannen lämnade dem ingen ro. De frågade dem hur de kunde veta, att de där amerikanerna inte voro bedragare. De visste ju inte hvad det var för människor de skulle förena sig med.

Det fanns hvarken lag eller förordning i det där landet. Där kunde man ännu i dag råka ut för röfvare. Och inga vägar funnos där, utan de skulle få lof att klöfja varorna på hästryggen som uppe i finnskogarna.

Doktorn sade dem, att de inte skulle kunna tåla klimatet. Och Jerusalem var uppfyllt af koppor och feber. De drogo ut för att dö.

Hellgumianerna svarade, att de visste allt detta. Och det var just därför de drogo dit. De reste för att strida mot koppor och feber, för att bygga vägar, för att odla jorden. Guds land skulle inte längre ligga för fädot, utan de skulle förvandla det till ett paradiset.

Och ingen var i stånd att afvända dem från deras föresats.

Nere vid kyrkan bodde en gammal prostänka. Hon var så gammal, så gammal. Hon bodde i en stor vindskammare i posthuset snedt emot kyrkan. Hon hade bott där, alltsedan hon måste flytta från prostgården.

Det hade alltid varit sed, att en och annan af de rikare bondkvinnorna, då de kommo till kyrkan om söndagarna, gingo upp till henne med litet nybakadt bröd eller litet smör eller mjölk. Då lät hon genast sätta på kaffepannan, och den, som kunde skrika bäst, talade med henne, ty hon var fruktansvärdt döf. Då försökte man berätta henne hvad som hade händt under veckan, men man kunde aldrig veta hur mycket hon förstod af det, som sades till henne.

Hon satt ständigt inne på sitt rum, och långa tider glömde människorna nästan bort henne; så gick någon förbi och fick se hennes gamla ansikte bakom de hvita, pösande gardinerna. Då tänkte man: Jag får inte glömma bort henne, som sitter så ensam. I morgon, då vi ha slaktat vår kalv, skall jag gå upp till henne med litet färskt.

Det var ingen, som kunde finna ut hvad hon visste eller inte visste af det, som skedde i socknen. Hon blef allt äldre och äldre, och till sist tycktes hon inte fråga efter något, som var af denna världen. Hon satt bara och läste i ett par gamla postillor, som hon kunde utantill.

Hon hade en gammal piga, som hjälpte henne att kläda sig och som kokade hennes mat. De voro bägge två rädda för tjufvar och råttor och undveko helst att tända ljus om kvällen af fruktan för eldfara.

Flera af dem, som hade blifvit Hellgumianer, hade brukat komma upp till gumman med små presenter. Men sedan de hade omvändt sig och afskilt sig från alla människor, gingo de inte mer till henne. Ingen visste om hon hade förstått hvarför de inte kommo.

Ingen visste heller om hon hade hört något om den stora utflyttningen till Jerusalem.

Men en dag befallde gamla prostinnan sin piga att skaffa hästar och vagn, därför att hon skulle ut och åka.

Hvad den gamla pigan måtte ha sett förvånad ut!

Men då hon försökte några invändningar, gjorde den gamla damen sig stendöf. Hon bara satte upp högra handen med pekfingret högt i vädret och sade: »Jag vill ut och åka, Sara Lena. Du skall skaffa hästar och vagn.»

Sara Lena hade inte annat att göra än att lyda. Hon måste gå till kyrkoherden för att bedja om

ett anständigt åkdon. Sedan hade hon ett otroligt besvär med att vädra en gammal skinnkrage och en sammetshatt, som hade legat i kamfer i tjugu år i sträck.

Det var ock ett samvetsgrant göra att få gumman utför trappan och ned i vagnen. Hon var så bräcklig, att man hade en förnimmelse af att hon lika lätt kunde bli utsläckt som en ljuslåga i stormväder.

Då prostinnan satt i vagnen, befallde hon, att man skulle köra henne till Ingmarsgården.

Därupe blefvo de inte litet förvånade, då de sågo hvem det var, som kom.

De gingo ut och lyfte henne ur vagnen, och hon kom in i storstugan. Därinne voro flera Hellgumianer samlade. De sutto till bords. Under dessa sista tider brukade de komma tillsammans och förtära gemensamma torftiga måltider, bestående af ris och te och andra lätta rätter för att förbereda sig till den förestående ökenvandringen.

Då prostinnan kom på tröskeln, stannade hon och såg sig om i rummet. Några försökte tala till henne, men den dagen hörde hon ingenting alls.

Hon höjde handen och sade med torr, hård röst, såsom man ofta hör döfva tala:

»Ni komma inte mera till mig, därför har jag kommit till er för att säga er, att ni inte ska fara till Jerusalem. Det är en ond stad. Det var där, som de korsfäste vår frälsare.»

Karin försökte svara henne, men hon hörde

ingenting, utan fortsatte: »Det är en ond stad, det bor dåligt folk där. Det var där de korsfäste Kristus.»

»Jag kommer hit,» fortfor hon, »därför att detta har varit ett godt hus. Ingmarsson har varit ett godt namn. Det har alltid varit ett godt namn. Ni ska stanna i vår socken.»

Så vände hon sig om och gick ut. Nu hade hon gjort sitt, nu kunde hon få dö i ro. Detta var den sista handling, som lifvet kräfdde af henne.

Karin Ingmarsdotter grät, sedan gamla prostinnan hade rest. »Det är törhända inte rätt, att vi fara,» sade hon. Men på samma gång var hon glad åt att gamla prostinnan hade sagt: »Det är ett godt namn. Det har alltid varit ett godt namn.»

Detta var första och enda gången, som någon såg Karin Ingmarsdotter tveksam inför det stora företaget.

Afresan.

EN VACKER MORGON I JULI utgick ett långt tåg af kärror och lastvagnar från Ingmarsgården. Det var Jerusalemsfararna, som äntligen hade slutat sina förberedelser och nu började sin resa med den långa färden till järnvägsstationen.

Då det långa tåget drog fram genom bygden, kom det förbi en fattig gård, som kallades Myckelsmyra.

Där bodde ett dåligt folk, sådant där utskum, som tillverkas, då Vår Herre vänder bort ögonen eller är sysselsatt på andra håll.

Där funnos en hel mängd smutsiga och trasiga barn, hvilka hela dagen brukade ropa skällsord efter dem, som reste förbi, där fanns en gammal, gammal gumma, som brukade sitta full vid vägkanten, och där funnos en man och en hustru, som alltid grälade eller slogos.

Ingen hade någonsin sett dem arbeta, man visste inte om de tiggde mer, än de stulo, eller stulo mer, än de tiggde.

Då nu tåget drog förbi denna eländiga och usla stuga, hvilken var sådan, som en plats blir, där vind och väder under många år ha fått härja ostörda, stod den gamla gumman stadig och upprätt vid vägkanten på samma ställe, där hon eljest brukade sitta full och vagga och lalla, och fyra af barnen stodo omkring henne, och alla fem voro rentvättade och kammade och så ordentligt klädda, som det var dem möjligt.

Då de, som åkte i den första kärran, fingo syn på dem, saktade de farten och körde förbi dem mycket långsamt, och detsamma gjorde alla de andra; de foro så sakta förbi, att hästarna nätt och jämt rörde sig.

Och alla de, som drogo bort, började på en gång gråta mycket häftigt; de fullväxta gråto tyst med snyftningar, men barnen med skrik och hög klagan.

Jerusalemsfararna kunde sedan aldrig förstå, hvarför de inte hade gråtit så mycket öfver något, som öfver Tiggar-Lena, som hade stått usel och skröplig vid vägkanten. De kunna gråta än i dag, då de tala om att hon den dagen hade sparat sina supar och kommit ut nykter, med barnen kammade och tvättade, för att hedra deras afresa.

Då alla hade rest förbi, började också Tiggar-Lena gråta. »Dessa foro till himmelen för att möta Jesus,» sade hon till barnen. »Alla dessa foro till himmelen, men vi få sitta kvar vid vägkanten.»

Då det långa tåget af kärror och lastvagnar hade kört genom halfva socknen, kom det till den långa flottbron, som ligger och gungar på älfvattnet.

Det är en svår bro att köra öfver. Den bär först utför i brant backe för att komma ända ned till vattenytan, så reser den sig i ett par hvassa stigningar, för att båtar och timmerflottar skola kunna flyta fram under den, och borta vid motsatta stranden stiger den uppför älfbrädden så plötsligt och brådstörtadt, att hästar och människor rysa, då de tänka på att de måste fram där.

Den där bron brukar ofta vålla stort besvär. Plankorna ruttna bort och måste oupphörligen lagas. Vid islossningen måste den vaktas natt och dag, för att den inte skall bli sönderslagen, och då vårfloden är mycket hög, rycker den med sig stora stycken af bron och fraktar dem ända ned till forsarna vid Bergsåna bruk.

Men sockenfolket är stolt öfver bron och lyckligt öfver att äga den. Tänk, om den inte funnes, då måste man ju begagna båt eller färja för hvarje gång man skulle färdas från en strand till en annan.

Bron suckade och sviktade, då Jerusalemsfararna drogo fram öfver den, och vattnet pressades upp mellan plankorna och stänkte om hästfötterna.

De bortdragande kände stor saknad att skiljas från den kära bron. De tänkte på att den var något, som tillhörde dem gemensamt. Husen, gårdarna, åkrarna och skogarna voro delade på

olika ägare, men bron var allas deras egendom, det var en saknad för dem alla att lämna den.

Men ägde de intet mer, som var dem gemensamt? Ägde de inte kyrkan, som låg under sina björkar på andra sidan bron, ägde de inte det vackra, hvita skolhuset och prästgården?

Och hvad ägde de mera, som var dem gemensamt? De ägde väl också skönheten i det de sågo här från bron. Den vackra utsikten öfver den breda, mäktiga älfven, som flöt fram stilla och sommarljus mellan trädtopparna, den långa utsikten genom dalen ända bort till de blå höjderna.

Detta var deras, det satt inbrändt i deras ögon. Och nu skulle de aldrig mer se det.

Då de bortdragande voro midt på bron, började de sjunga en af Sankeys sånger.

»Vi få mötas en gång,» sjöngo de, »vi få mötas en gång, vi få mötas i Eden en gång.»

På bron fanns inte en människa, som kunde höra dem. Det var deras hemlands blå kullar, älfvens gråa vatten och de bugande träden, som de sjöngo till.

De skulle aldrig se dem mer, och ur strupar, som tillsnördes af gråt, trängde afskedssången.

Vackra hemlandsbygd med dina vänliga röda och hvita gårdar i de täta träddungarna, du med dina goda åkrar, med dina hagar och betesplatser, med din långa dal, som klyfves af den smidiga älfven, hör oss! Låt oss bedja Gud, att vi få mötas än en gång! Må vi få se dig åter i himmelen!

Då det långa tåget af kärror och lastvagnar hade kommit öfver bron, drog det förbi kyrkogården.

Inne på kyrkogården låg en stor, platt gråstenshäll, som var ganska anfrätt af ålder. Den bar intet årtal eller namn, men man visste af gammalt, att det var en bonde af Ljunggårdssätten, som låg begrafven under den.

En gång då Ljung Björn Olofsson, som nu for till Jerusalem, och hans bror Per voro barn, hade de suttit på den där stenhällen och sampråkat.

Till en början hade de varit goda vänner, men till sist hade de råkat ihop om något, de hade blifvit ifriga och höjt rösterna.

Hvad de hade tvistat om, hade de sedan glömt, men hvad de aldrig hade förgätit, var, att då de grälade som värst, hade de hört en tydlig och långsam knackning mot stenen, som de sutto på.

De hade tystnat ögonblickligen. De hade tagit hvarandra vid handen och smugit därifrån, och de kunde sedan aldrig se stenen utan att tänka på detta.

Då nu Ljung Björn reste förbi kyrkogården, fick han se sin bror Per sitta på den där stenhällen, stödjande hufvudet mot händerna.

Ljung Björn höll inne sin häst och tecknade åt de andra, att de skulle stanna och vänta på honom. Han steg ned ur åkdonet, klättrade öfver kyrkogårdsmuren och gick och satte sig på stenen bredvid brodern,

Per Olofsson sade då genast: »Du sålde gården, du Björn.» — »Ja,» svarade Björn, »jag har gett allt mitt till Gud.» — »Ja, men detta var inte ditt,» inföll brodern stilla. — »Var det inte mitt?» — »Nej, det var ättens.»

Ljung Björn svarade inte, utan väntade tyst. Han visste, att då brodern hade tagit plats på den stenen, var det för att tala fredsord. Han var inte rädd för hvad Per skulle komma att säga.

»Jag har köpt igen gården,» sade nu brodern.

Ljung Björn rykte till. »Kunde du inte tåla, att den gick ur släkten?»

»Jag är inte nog rik att göra sådant bara för den skull,» svarade brodern.

Björn såg frågande på honom. »Jag gjorde det, därför att du skulle ha något att komma åter till.» Björn fick strupen full af gråt och började snyfta. »Och för att dina barn ska ha något att komma tillbaka till.» Björn lade armen om broderns hals och smekte honom. »Och för min kära svägerska,» sade Per, »det blir godt för henne att veta, att hon har hus och hem, som står och väntar henne. Det gamla hemmet skall alltid stå öppet för hvem helst af er, som kommer igen.»

»Per,» sade Björn, »sätt dig upp i kärran där och far till Jerusalem, så stannar jag hemma. Du är mera värd att komma till det förlovade landet än jag.» — »Anej,» sade brodern och smålog, »jag förstår allt hur du menar det, men jag passar väl bäst hemma.» — »Jag tror, att du passar i himmelen,» sade Björn. Han lutade sitt hufvud mot

broderns axel. »Nu får du förlåta mig allt,» sade han.

De reste sig upp och skakade hand till farväl. »Denna gången ha de inte knackat åt oss,» sade Per. — »Det var för märkvärdigt, att du gick hit och satte dig,» sade Björn. — »Vi bröder ha haft svårt att hålla fred, då vi ha råkats på sista tiden.» — »Trodde du, att jag skulle vara stridsam i dag?» — »Nej, det är jag, som blir ond, då jag tänker på att jag skall mista dig.»

De gingo ned på landsvägen, och Ljung Per tog Björns hustru kraftigt i hand. »Jag har köpt Ljunggården,» sade han. »Jag säger dig det nu, på det att du må veta, att du kan komma tillbaka dit, när du vill.»

Han tog på samma sätt det äldsta barnet i hand. »Kom ihåg detta, du, att du har gård och grund att komma till, ifall du vill vända åter till hemlandet.»

Han gick från det ena till det andra af barnen, ända tills han kom till Lill Erik, som bara var två år och inte kunde förstå hvad han menade. »Kom ihåg ni, alla barn, att tala om för Lill Erik, att han har gård och grund att komma till, när helst han vill vända åter.»

Och det långa tåget drog vidare.

*

Då det långa tåget af kärror och lastvagnar hade kommit förbi kyrkogården, råkade det in i

en stor skara af släktingar och vänner till de bortdragande, som ville bjuda dem farväl.

Där blef ett långt uppehåll, ty alla ville trycka deras händer och säga några afskedsord.

Då de sedan åkte fram genom kyrkbyn, var vägen kantad af folk, som ville se deras afresa. Det stod människor på alla trappor, de hängde ut genom fönstren, de sutto uppflugna på gärdesgårdarna, och de, som bodde längre bort, stodo ute på kullar och backar och vinkade och viftade.

Det långa tåget körde långsamt framåt förbi människoskarorna, ända tills det nådde nämndeman Lars Clementssons hem. Där stannade det, och Gunhild steg ur för att gå in och säga farväl.

Gunhild hade bott på Ingmarsgården, allt sedan hon bestämde sig för att följa med till Jerusalem. Hon hade tyckt, att detta var bättre än att lefva i strid och split med föräldrarna, som inte kunde försona sig med tanken på att hon skulle resa ifrån dem.

Då Gunhild steg ur kärran, såg hon, att hemmet låg alldeles utdödt. Ingen människa syntes på gårdsplanen och ingen i något af fönstren.

Då hon kom fram till grinden, fann hon den stängd, men Gunhild tog en genväg öfver en stätta och kom in på gården. Förstugudörren var också stängd. Gunhild gick rundt om huset till köksingången; den var tillkrokad innanför.

Gunhild bultade ett par gånger, men då ingen kom och öppnade, drog hon åt sig dörren, stack

in en sticka och lyfte af kroken. På så sätt kom hon in i huset.

I köket fanns ingen människa, i storrummet var det likaså tomt, och inte heller fanns det någon i lillkammarn.

Gunhild ville inte gå utan att ge föräldrarna ett tecken, att hon hade varit inne för att säga farväl. Hon gick fram till den höga dragkistan och slog ned klaffen. Hon visste, att fadern brukade ha bläck och penna stående därinne.

Hon fann inte bläcket genast, utan sökte i lådor och fack. Då stötte hon på ett skrin, som hon väl kände igen. Det var moderns, hon hade fått det i brudgåfva af sin man, och då Gunhild hade varit liten, hade modern ofta visat henne skrinet.

Skrinet var hvitlackeradt med en målad blomranka rundtom, inne i locket fanns en bild af en herde, som spelade för en skara hvita lamm. Gunhild slog upp locket för att få se herden än en gång.

I skrinet hade modern förr i världen förvarat det bästa och käraste hon ägde. Där gömde hon sin mors tunna vigselring, sin fars utgångna klocka och sina egna guldörhängen.

Men då Gunhild öppnade skrinet, såg hon, att allt detta var borttaget, och i dess ställe låg där nu ett enda bref.

Det var ett bref från henne själf. Hon hade för ett par år sedan gjort en resa till Mora och farit öfver Siljan i en båt, som hade kantrat. Flera af hennes reskamrater hade mistat lifvet, och för-

äldrarna hade fått höra, att också Gunhild hade omkommit.

Gunhild förstod, att modern hade blifvit så glad, då hon hade fått bref om att dottern lefde, att hon hade flyttat undan allt annat ur brudskrinet och lagt dit brefvet som sin största skatt.

Gunhild blef likblek, hjärtat snörde ihop sig på henne.

»Nu vet jag, att jag dödar mor,» sade hon.

Hon tänkte inte mer på att skrifva något, utan skyndade bort. Hon kom och satte sig upp i kärran utan att svara på de många frågorna om hon hade råkat föräldrarna. Hela vägen satt hon sedan orörlig, med händerna i skötet, och stirrade framför sig. Jag mördar mor, tänkte hon. Jag vet, att jag dödar mor. Jag vet, att mor dör.

För mig finns inte mer en lyckans dag, tänkte hon. Väl får jag fara till det Heliga landet, men jag dödar min egen mor.

*

Då det långa tåget af kärror och lastvagnar ändtligen hade genomfarit kyrkbyn och dalen, kom det in i en skogsdunge.

Här märkte Jerusalemsfararna för första gången, att de ledsagades af ett par personer, som de inte kände.

Så länge som de bortdragande hade befunnit sig nere i bygden, hade de haft så mycket att göra med att säga farväl och sända afskedshälsningar,

att de inte hade haft tid att lägga märke till den främmande kärran, men där i skogsdungen började alla ge akt på dem.

Än körde den förbi alla andra kärror och for i spetsen af tåget, än saktade den farten och lät alla andra åka före.

Kärran var ingenting annat än ett vanligt arbetsåkdon, ett sådant, som brukas hvarje dag vid körslor. Men just därför var det omöjligt att räkna ut hvem den tillhörde. Ingen kunde heller känna igen hästen.

Den kördes af en gammal man, som satt mycket krokig, hade rynkiga händer och långt hvitt skägg. Honom kände ingen, därpå var man alldeles säker.

Men bredvid honom satt en kvinna, som man tyckte att man borde känna igen. Ingen kunde se hennes ansikte, ty hon hade kastat en svart schal öfver hufvudet och höll den samman med händerna så väl, att inte ens en strimma af ögonen syntes.

Många försökte att af hållningen och storleken gissa sig till hvem hon var, men hvar och en gissade på någon annan än hans granne.

Nämndemans Gunhild sade genast: »Det är min mor,» men Israel Tomassons hustru påstod, att det var hennes syster.

Det var nästan inte en enda af dem, som inte gjorde upp för sig hvem det var, som satt i kärran. Tims Halfvor trodde, att det var gamla

gumman Eva Gunnarsdotter, som inte hade fått följa dem till Jerusalem.

Kärran följde dem hela vägen, men inte en enda gång lyfte kvinnan schalen från ansiktet.

För somliga blef hon till någon, som de älskade, för andra till någon de fruktade, för de flesta var det dock så, att hon blef till någon, som de hade öfvergifvit.

Flera gånger, då vägen var bred nog, gjorde de främmande om detta att köra fram längs alla kärrorna och så hålla stilla för att låta dem köra förbi.

Då satt den främmande kvinnan vänd åt de bortdragande och betraktade dem oafslåtligt, men hon gjorde intet tecken åt någon af dem, och ingen kunde säkert säga hvem hon var.

Hon följde dem ända till järnvägsstationen. Där väntade de att få se hennes ansikte. Men då de hade stigit ur vid stationen och sågo sig om efter henne, var hon borta.

*

Då det långa tåget af kärror och lastvagnar körde fram genom socknen, såg man ingen gå och meja gräs ute på fälten, och ingen hade tagit sin räfsa för att gå ut på ängarna och lägga upp det redan slagna höet i volmar.

Den morgonen hvilade arbetet, och alla människor stodo och hängde utmed vägkanten eller ock kommo de åkande i kyrkkädrar för att följa

till vägs. Somliga åkte med en mil, andra två, men några ända till järnvägsstationen.

Så länge som tåget drog fram genom socknen, såg man på hela vägen endast en enda man, som arbetade, och det var Hök Matts Eriksson.

Han hade inte gått ut för att slå gräs, hvilket tycktes honom vara ett leksaksarbete, utan han hade tagit sig för att bryta upp sten ur jorden, som han gjorde i sin ungdom, då han røjde upp sin nyodling.

Gabriel Mattsson såg fadern från vägen, då tåget körde förbi. Hök Matts gick ute i hagen, bände upp stenar och lade ner dem på en stengärdesgård. Han såg inte upp, han bara drog åstad med sina stenar, och somliga voro så tunga, att Gabriel tyckte, att hans rygg borde knäckas. Sedan slängde han ned dem på stengärdesgården med sådan fart, att det slog gnistor ur dem och de lösa kanterna stöttes bort.

Gabriel hade ett lass att köra, men hästen fick en lång stund sköta sig själf, ty Gabriel gick med ögonen vända mot fadern.

Gamle Hök Matts arbetade och arbetade. Han högg i på samma sätt, som då sonen hade varit liten och han sträfvade för att utvidga sin egendom.

Sorgen tog hårda tag med honom, men Hök Matts bröt upp allt tyngre och tyngre stenar, som han bar bort till gärdesgården.

En stund efter sedan tåget var borta, utbröt ett svårt åskväder och ett starkt regn föll. Alla människor skyndade in under tak, och Hök Matts

ämnade också söka skydd, men han besinnade sig och stannade ute. Han vågade inte lämna arbetet.

Vid middagstiden kom hans dotter ut i stugdörren och kallade på honom, för att han skulle komma in och äta.

Hök Matts var just inte hungrig. Han tänkte dock, att han nog kunde behöfva en smula mat. Men han afstod från att gå in; han vågade inte upphöra med arbetet.

Hustrun hade följt Gabriel till järnvägen. Sent om kvällen kom hon hemåkande ensam. Hon gick fram för att tala om för mannen, att sonen nu var borta, men han bände och bröt med spettet och gick fram och åter vid arbetet. Han ville inte stanna och höra på henne.

Grannarna hade lagt märke till hur Hök Matts arbetade den dagen. De gingo ut och betraktade honom, de stodo stilla en stund och kommo in i stugan och berättade: »Han går där ännu, han har hållit på hela dagen i ett sträck.»

Kvällen kom, men ljuset varade, och Hök Matts fortfor att arbeta. Det tycktes honom, att om han lämnade arbetet, så länge som han ännu kunde taga ett steg, skulle sorgen blifva honom öfvermäktig.

Hustrun kom åter och stod och såg på honom. Marken i hagen var uppröjd, stenmuren hade vuxit, men alltjämt gick mannen där och släpade fram stenar, som kunde ha varit passande för en jätte att bära.

En och annan af grannarna gick förbi för att se om Hök Matts fortfor att arbeta, men ingen tilltalade honom.

Så kom mörkret, då man inte mer kunde se honom. Men ännu alltjämt hörde man honom arbeta, och då han vräkte ned stenarna på gärdesgården, stänkte gnistorna omkring honom.

Men så en gång, då han bände med spettet, for det honom ur händerna. Då han böjde sig för att taga upp det, föll han omkull. Han blef liggande på marken, och innan han hade hunnit tänka på att stiga upp, hade han somnat.

En stund efteråt kom han in i stugan. Han sade intet, tänkte inte på att komma i säng, bara kastade sig ned på en träbänk och somnade.

*

Den långa raden af kärror och lastvagnar hade ändtligen kommit fram till järnvägsstationen.

Banan var nyanlagd, och stationen var alldeles nybyggd. Den låg på en ofantlig afröjning midt i den allra djupaste och svartaste skogen. Där fanns ingen bygd, ingen åker, ingen trädgård, men allt var stort och ståtligt tilltaget, därför att man väntade, att ett betydande stationssamhälle skulle växa upp där i ödemarken.

Rundt om själfva stationshuset var marken jämnad, där funnos en bred plattform af sten, stora aflastningsplatser och vida, tomma, oändliga grusplaner,

Ett par handelsbodas och verkstäder, en fotografiateljé och ett hotell voro redan uppförda omkring grusplanerna, men hvad som återstod af afröjningen, var ingenting annat än oodlad stubbmark.

Dalälven flöt fram äfven här. Den kom vild och vred ut ur de djupa skogarna och rusade skummande fram i små forsar. Jerusalemsfararna kunde inte känna igen den breda, majestätiska älven, som de hade lämnat på morgonen.

Här fanns ingen blid dal att skåda ned öfver, utan all utsikt stängdes af mörka, granskogsklädda höjder.

Då de små barn, som skulle resa med sina föräldrar till Jerusalem, togos ur kärrorna på denna plats, började de bli illa till mods och begynte gråta. Barnen hade hela tiden förut varit mycket glada åt att få resa till Jerusalem, men vid skilsmässan från hemmen hade de gråtit mycket, och här vid stationen blefvo de mera förtviflade än någonsin.

De äldre sysslade med att taga ned allt resgodset och flytta det öfver till en järnvägsvagn. Alla hjälpte till, och ingen hade tid att se efter hvad barnen togo sig för.

Men barnen slog sig samman, de stodo i en tät ring och öfverlade.

Om en stund togo de äldre af dem de små vid handen och vandrade bort från stationen två och två, en stor och en liten. De gingo samma väg, som de hade kommit, öfver sandhafvet och stubbmarken och älven in i mörka skogen.

Om en stund kom en af kvinnorna att tänka på barnen. Hon öppnade ett matsäcksskrin och ville ge dem mat.

Hon kallade på dem, men ingen svarade. De voro alldeles försvunna; ett par karlar måste gå och söka dem.

De följde spåren, som de många små fötterna hade lämnat i sanden, och då de hade kommit ett stycke inåt skogen, fingo de syn på barnen.

De gingo framåt i en lång rad, två och två, en stor och en liten. Då karlarna ropade på dem, stannade de inte, utan fortforo att vandra.

Då måste karlarna springa för att hinna upp barnen.

Barnen försökte komma undan, men de minsta orkade inte följa med, utan föllo omkull.

Då blefvo barnen stående på vägen, förgråtna och olyckliga.

»Men barn, hvart ska ni ta vägen?» frågade en af karlarna.

Då stämde de minsta barnen upp ett högt tjut, medan den äldste gossen svarade:

»Vi bry oss inte om att fara till Jerusalem. Vi vilja gå hem.»

Och ännu länge, sedan barnen voro återförda till stationen och sutto i vagnarna, fortsatte de att gråta och klagade:

»Vi bry oss inte om att fara till Jerusalem. Vi vilja gå hem.»

Innehåll.

Inledning.

Ingmarssönerna	9
--------------------------	---

Förre afdelningen.

Hos skolmästarns	55
De sågo himmelen öppen	69
Karin Ingmarsdotter	79
I Sion	109
Den vilda jakten	121
Hellgum	146
Den nya vägen	170

Senare afdelningen.

L'Univers' undergång	203
Hellgums bref	223
Timmerstocken	242
På Ingmarsgården	246
Hök Matts Eriksson	251
Auktionen	259
Gertrud	280
Den gamla prostinnan	304
Afresan	309

JERUSALEM. II.

I DET HELIGA LANDET

AF

SELMA LAGERLÖF

FEMTE UPPLAGAN

STOCKHOLM

ALBERT BONNIERS FÖRLAG

STOCKHOLM

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1905

FÖRRA AFDELNINGEN

Den heliga klippan och den heliga grafven.

DET VAR HET AUGUSTI i Palestina. Hvarje dag skred solen fram rätt öfver människornas hufvuden. Inga moln funnos, och regn hade inte fallit sedan april. Det var på intet sätt värre, än det brukade vara alla år, men det var i alla fall nästan outhärdligt. Man visste inte riktigt hvad man skulle taga sig till för att stå ut med värmen eller hvart man skulle fly för att undkomma den.

Bäst var det kanske nere i Jaffa. Inte just i själfva staden, som med sina sammangyttrade hus reste sig på sin branta klippa som ett enda stort kastell, och där det steg upp outhärdlig lukt från de osnygga gatorna och från de stora såpsjuderierna. Men staden låg alldeles vid hafvet, och därifrån kom dock någon svalka. Och man kunde ha det tämligen drägligt i omgifningarna, eftersom Jaffa

låg inbäddadt i minst femhundra orangeträdgårdar, där de omogna apelsinerna hängde under hårda, mörkgröna blad, som inte läto solskenet på något sätt inverka på dem.

Men hvad det var för en värme också i Jaffa! De höga ricinusplantorna stodo med de jättelika bladen sammankrympta och förtorkade, och inte en gång de härdiga pelargonierna orkade blomma längre, utan lågo och flämtade i stenrös och gro-par, nära nog begrafna under högar af damm. Då man såg kaktushäckarnas röda blommor, föreföll det, som om all den värme, som de tjocka stammarna hade insugit under sommaren, nu sloge ut i stora, röda lågor. Man förstod först riktigt hur varmt det var, då man såg, att barnen, som sprungo öfver strandbrädden för att komma ned till hafvet och bada, lyfte fötterna högt och jämrade sig, därför att den vackra, hvita sanden kändes så het som glödande kol.

Om man nu inte kunde härda ut i Jaffa, hvart skulle man då taga vägen? Där var åtminstone bättre än på den milsbreda Sarons slätt, som låg innanför staden mellan hafvet och bergen. Det fanns väl ännu människor i de småstäder och byar, som lågo strödda öfver slätten, men det var mycket svårt att förstå hur de kunde undgå att förgöras af hetta och torka. De vågade sig också sällan ut ur sina fönsterlösa bostäder och lämnade aldrig byarna, där husens väggar och några enstaka träd gäfvos dem en smula skydd mot solen.

Ute på den öppna slätten åter skulle man likalitet hafva kunnat finna ett grönt strå som en människa. Alla vårens praktfulla, röda anemoner och vallmorosor, alla små tusenskönor och nejlikor, hvilka hade täckt marken med en tät, rödhvit matta, voro förintade. Likaså voro de skördar af hvete, råg och durra, som hade växt på de odlade fälten i närheten af städerna, allaredan afmejade och bortförda, och skördemännen med sina oxar och åsnor, med sina sånger och danser voro dragna hem till sina byar. Det enda spår af vårens härlighet, som ännu fanns att se, var de höga, förtorkade stånd, som reste sig öfver den förbrända marken, och hvilka en gång hade uppburit sköna, doftande liljor.

Det fanns verkligen en hel mängd människor, som påstodo, att de allra bäst kunde uthärda sommaren i Jerusalem. De sade, att staden visserligen var trång och öfverfylld af folk, men eftersom den låg på kammen af den långa bergsryggen, som löpte genom hela Palestina, kunde det inte fara en vindfläkt genom landet, från hvilket väderstreck den än måtte komma, utan att dess svalka nådde den heliga staden.

Men hur det än kunde förhålla sig med de prisade vindarna och den lätta bergluften, så fanns det nog af sommarhetta äfven i Jerusalem. Människorna sofvo på taken om natten och stängde in sig om dagen. De måste nöja sig med att dricka illaluktande vatten, som under vinterregnen hade uppsamlats i underjordiska cisterner, och

ängslades för att det skulle taga slut. Hvarje den minsta vind rörde upp täta skyar af kalkdamm, och då någon vandrade på de hvita vägarna utanför staden, sjönk hela foten ned i tätt, silkesmjukt stoft.

Men det värsta var, att sommarhettan hindrade människorna från att sofva. Alla hade dålig sömn, men flera fingo ligga vakna natt efter natt. Och af denna sömnlöshet kom det sig, att Jerusalems invånare under dagarna voro nedslagna och retliga och om nätterna sågo skrämmande syner och pinades af ångestfull förtviflan.

En sådan där het natt låg en medelålders amerikansk dam, som sedan flera år hade varit bosatt i Jerusalem, och vred och vände sig på sitt läger utan att kunna insomna. Hon flyttade sin bädd ur rummet ut på det öppna galleri, som omgaf huset, hon lade kalla omslag på sitt heta hufvud, men ingenting hjälpte.

Hon bodde fem minuters väg utanför Damaskusporten i ett stort palatslikt hus, som låg ödsligt och ensamt. Där borde således ha funnits ren, frisk luft, men denna natt tyckte hon, att allt stadens kvalm hade lägrat sig kring huset. En smula vind gafs det verkligen, men den kom från öknen och var het och hvass, som om den hade varit uppfylld med osynligt stoft. Till på köpet hade en skara gathundar gifvit sig af på ett ströftåg utanför murarna och fyllde luften med ett jämmerligt, ihärdigt skällande.

Då hon hade legat vaken flera timmar, greps den amerikanska damen af en oändlig nedslagenhet.

Hon sökte påminna sig, att sedan hon hade kommit till Jerusalem till följd af en gudomlig uppenbarelse, hade allt lyckats henne. Hon hade grundat ett samfund och öfvervunnit mångfaldiga förföljelser och svårigheter. Men intet kunde lugna henne, hennes ångest tilltog med hvarje ögonblick.

Hon låg och inbillade sig, att hon och hennes trogna skulle bli mördade, att hennes fiender skulle sätta eld på huset, sedan de hade tillbommat alla utgångar. Hon tyckte, att Jerusalems stad sände mot henne alla sina fanatiker, att den öfverföll henne med all den hatfullhet och förstörelselusta, som dvaldes inom dess murar.

Hon försökte återvinna sin vanliga glada tillförsikt. Hvarför skulle hon förtvifla just nu, då hennes sak hade vunnit så stora framgångar, då den Gordonska kolonien hade blifvit förstärkt med ett femtiotal präktiga svenska bönder, som hade kommit öfver från Amerika, och då ännu flera af dessa goda, pålitliga människor väntades från Sverige? I verkligheten hade hennes företag aldrig tett sig så hoppfullt som just nu.

För att undkomma ångesten steg hon till sist ur bädden och kastade en lång, vid kapp öfver sig för att gå ut. Hon öppnade en liten bakport och gick framåt i riktning mot Jerusalem. Snart vek hon dock af från vägen och steg upp på en liten brant kulle. Från dess topp kunde hon i den månbelysta natten se staden med dess taggkrönta murar och med dess otaliga stora och små kupoler afteckna sig mot natthimlen.

Fast hon stod och kämpade med ångest och oro, lade hon dock märke till nattens högtidliga skönhet. Palestinas grönhvita månsken öfvergöt allt och gaf åt allt en prägel af under och hemlighetsfullhet. Med ens kom hon att tänka på att, såsom det i gamla slott fanns rum, där gengångare hålla till, så kunde det hända, att denna ålderdomliga stad och de ödsliga kullarna omkring den voro den gamla jordens spökrum, ett ställe, där man kunde vänta sig att se förgången storhet komma nedtågande från bergen och forntidens döda smyga omkring i nattmörkret.

Mrs Gordon kände ingen fasa, då dessa föreställningar uppstodo inom henne. Tvärtom uppfyllde de henne med glad förväntan. Alltsedan den natt, då hon hade lidit skeppsbrott på L'Univers och hört Guds röst tala till henne, hade det en och annan gång händt henne, att hon hade fått mottaga budskap från en annan värld. Hon började tro, att något dylikt förestod henne i detta ögonblick. Hennes hjärna tycktes utvidga sig, tankarna rörde sig där med en oerhörd lätthet och klarhet. Hennes sinnen skärptes, hon förnam, att natten inte var tyst, utan full af röster och underbara ljud.

Innan hon hade kunnat göra sig reda för den förändring, som hade försiggått med henne, hörde hon en mäktigt brusande stämma, som tycktes komma ur en mycket gammal och skroflig strupe, uttala dessa ord: »I sanning, jag kan med stolthet

lyfta min hjässa ur stoftet, ingen är min like i makt och dyrkan och helighet.»

Knappt voro dessa ord utsagda, förrän ett skarpt klämtslag hördes från den mäktiga klockan på den heliga grafvens kyrka. Det var blott ett enda slag, men det ljöd stolt och kärft som en motsägelse.

Den första stämman fortfor: »Är det inte jag, som har rest staden i ödemarken och bevarat honom allt intill denna dag? Är det inte jag, som har fyllt världen med gudsfruktan? Är det inte jag, som har dämt upp världsfloden i dess lopp och kastat den in i en ny fåra?»

Mrs Gordon började se sig omkring. Stämman kom från öster, från den sidan af staden, där Salomos tempel en gång hade stått, och där Omars moské nu aftecknade sig mot den grågröna natt-himlen. Kunde det vara en af moskéns böneropare, som, uppstigen på en minaret, på detta sätt förkunnade sitt lof i den tysta natten?

»Hör,» fortfor rösten från den gamla tempelplatsen, »jag kommer ihåg denna trakt, innan ännu någon stad var rest här på berget. Jag kommer ihåg den som en svår och otillgänglig bergsrygg. I början var den ett enda sammanhängande fjäll, men af allt det vatten, som ända från världens skapelse hade strömmat ned öfver den, hade den blifvit sönderbråkad och isärsplittrad i en oändlighet af kullar. Sömliga af dessa kullar hade mjukt uppstigande sluttningar, andra voro breda plåtåer med tvärbranta väggar, andra åter voro så smala och af-

stympade, att de knappast kunde tjäna till annat än bryggor mellan de olika höjderna.»

Då den djupa rösten hade avslutat denna skildring, hördes åter några korta klämtslag från det håll, där den heliga grafvens kupol reste sig. Mrs Gordon, som nu hade hunnit vänja sitt öra vid de ljud, som genomströmmade natten, började märka, att äfven detta var en stämma, som uttalade hörbara ord. Hon tyckte sig förnimma ett kort: »Också jag har sett detta.»

Den första rösten hördes åter: »Jag minns, att på öfversta krönet af denna bergsrygg befann sig en kulle, som bar namnet Moria. Den hade ett dystert och fränstötande utseende, där den med tvärbranta väggar och tvärt afskuren topp steg upp ur djupa, mörka dalar, på hvilkas botten vilda strömmar brusade fram. Åt öster, söder och väster reste sig Moria berg lodrätt och otillgängligt, endast åt norr var det genom en bred landsträcka, såsom genom en bro, förbundet med de höjder, som upptornade sig bortom de djupa dalarna.»

Mrs Gordon satte sig ned på en liten hög af stenar och spillror. Hon lutade pannan mot händerna och lyssnade.

Så snart som den första rösten tystnade, liksom utmattad af talande, kom det från det andra hållet: »Äfven jag påminner mig bergets första utseende.»

»En dag hände sig,» hördes det ånyo från tempelplatsen, »att några herdar, som med sina hjordar genomströfvade bergstrakten, fingo sikte på denna

kulle, hvilken låg så väl skyddad af dalar och berg, som om där förvarades stora skatter eller underbara hemligheter. De klättrade upp på dess breda topp och funno där ett föremål af den allra största helighet.»

Här afbröts den talande helt tvärt af rösten med klockklangen. »De funno ingenting annat än ett klippblock, som låg på bergets östra sida. Det var en stor, rund, något tillplattad häll, som af ett stöd midt under hölls en smula upplyftad från marken och närmast liknade hufvudet af en jättesvamp.»

»Men herdarna,» fortfor den första rösten, »som kände alla heliga sägner alltifrån världens begynnelse, grepos af stor glädje vid dess åsyn. Detta är den stora, sväfvande klippan, om hvilken de gamla hafva så mycket att berätta, sade de. Detta är den sten, som var det första Gud skapade af världen. Härifrån spände han ut jordens yta, åt väster, öster, norr och söder, härifrån byggde han upp bergen och rullade ut hafven ända bort mot himmelens fästen.»

Den talande höll upp ett ögonblick, som om han väntade en motsägelse, men klockrösten teg stilla.

Det är besynnerligt, tänkte mrs Gordon. Det kan inte vara människor, som tala. Men egentligen föreföll det henne inte besynnerligt alls. Den kväfvande vinden och den grönbleka natten gjorde, att det mest underbara föreföll helt naturligt.

»Herdarna skyndade med all fart ned från kullen,» fortfor den gamla rösten, »för att kungöra

i hela nejden, att de hade funnit grundstenen till världen. Och snart såg jag hopar af människor draga upp på Moria berg för att på mig, på den sväfvande klippan, offra åt Herren och tacka honom för hans härliga skapelse.»

Då detta var sagdt, höjde sig rösten till något, som liknade en sång. Och i de höga, gnällande tonfall, hvarmed dervischerna bruka recitera koranen, utropade den:

»Då gafs mig första gången dyrkan och offer. Ryktet om min tillvaro spred sig vidt och bredt. Nästan hvarje dag sågos långa, slingrande karavaner stiga ned från de hvitgråa bergen och söka sig fram till Moria. I sanning, jag kan med stolthet lyfta min hjässa i höjden. Genom mig hade den branta bergkullen upphört att ligga ensam och öfvergifven. För min skull var det, som så mycket folk strömmade till Moria, att köpmän funno sin fördel af att draga dit med sina varor för att hålla marknad. För min skull var det, som kullen fick bofasta invånare, hvilka lefde af att tillhandahålla de offrande ved och vatten, rökelse och eld, dufvor och lamm.»

Den andra rösten teg alltjämt, men mrs Gordon lyfte pannan med ett öfverraskadt utseende. Den, som talade, måste vara den heliga klippan själf. Det var det stora blocket, som hvilade under de praktfulla mosaikhvalfven i Omars moské, hvars stämman hon hörde.

Nu ljöd den på nytt. »Jag är den första och

den enda, jag är den, som människorna aldrig skola upphöra att tillbedja.»

Knappt var detta sagdt, förrän det i starka toner svarades från den heliga grafkyrkan: »Du glömmmer att förtälja, att ungefär på midten af samma bergplatå, där du själf hvilade, fanns en liten obetydlig kulle, beväxt med ett snår af vilda oliver. Och du vill säkert helst förglömma, att den gamle patriarken Sem, hvilken var son till människornas andre stamfader, Noak, en dag kom upp till Moria. Han var så ålderstigen, att han närmade sig grafvens brädd, han gick långsamt och med släpande steg. Han ledsagades af tvenne tjänare, hvilka buro sådana verktyg, som behöfvas för att urholka en klippgraf.»

Nu var det den gamla, skrofliga rösten, som teg.

»Du låtsar, som om du inte visste, att Sems fader, Noak, hade ägt och förvarat Adams, den första människans, hufvudskål såsom ett dyrbart minne af släktens urfader. Då han dog, lämnade Noak skallen i arf till Sem och inte till någon af sina andra söner, därför att han förutsåg, att från Sem skulle det yppersta af alla folk härstamma. Och då Sem kände sin sista stund nalkas, beslöt han sig för att begravva det heliga ätteminnet på Moria berg. Men eftersom han ägde profetians gåfva, begravde han inte skallen under den heliga klippan, utan under den lilla, obetydliga kullen, som var beväxt med oliver, och hvilken från den dagen fick heta Golgata eller hufvudskallens plats.»

»Jag minns väl denna händelse,» återtog den sträfva rösten, »och jag minns äfven, att de, som dyrkade stenblocket, funno den besynnerlig. De trodde, att patriarken var alltför gammal och döds-sjuk för att rätt veta hvad han gjorde.»

En enda gäll ton ljöd från kyrkan. Mrs Gordon tyckte, att den närmast liknade ett kort hån-skratt.

»Men hvad betyder en så ringa händelse?» ljöd det åter från moskéhålllet. »Den stora stenen tilltog alltjämt i makt och helighet. Furstar och folk vandrade dit för att offra för lycka och framgång. Jag kommer också ihåg den dag, då en patriark, som var större än Sem, besökte berget. Jag har sett Abraham komma vandrande hvit-skäggig och vördig med sin son Isak vid sin sida. Och Abraham uppsökte inte dig, o Golgata, utan det var på den sväfvande klippan han reste bålet och band fast pilten.»

Här kom nu ett harmset afbrott från graf-kyrkan. »Detta skall naturligtvis alltid räknas dig till heder, men glöm inte alldeles att dela med en smula ära äfven åt mig! Kommer du inte ihåg, att då Guds ängel hade ryckt knifven ur patriarkens hand och han vandrade öfver berget för att söka ett offerdjur, var det på Golgata han fann en vädur, som hade fastnat med hornen i ett olivsnår?»

Mrs Gordon fortfor att lyssna med den mest spända uppmärksamhet. Men ju mera hon hörde af de båda helgedomarnas tvist, alltmera modlöst tänkte hon på sin egen kallelse. »Ack, min Gud,

hvarför har du gett mig i uppdrag att förkunna enighetens bud? Strid och split är hvad som har varit det enda bestående allt sedan världens skapelse.»

På en gång började åter den gamla rösten.

»Jag glömmmer ingenting af det, som är värdt att minnas. Jag glömmmer sålunda inte, att redan på Abrahams tid var bergplatån allt annat än en ödemark. Här fanns en stad med en konung, som var den heliga klippans öfverstepräst och regerade öfver ett folk af präster och andra den heliga klippans tjänare. Denne kung var Melkisedek. Han var den förste, som instiftade regelbundet återkommande offer och sköna, heliga handlingar, hvilka begingos vid den heliga klippan.»

Det kom genast svar från det andra hållet. »Äfven jag erkänner Melkisedek som en helig man och en profet. Ingenting bevisar bättre, att han var en af Guds utvalda, än att han ville bli begrafven i en klippgrotta under Golgata, på samma ställe, där Adams hufvud hvilade. Har du aldrig tänkt på hvilken förebådande betydelse det ligger i detta, att den förste syndaren och den förste öfversteprästen blefvo begrafna på detta ställe?»

»Jag har hört, att du fäster stor betydelse vid detta,» svarade den heliga klippan, »men jag vet något, som är af större vikt. Staden på berget växte och utvidgade sig. Dalarna och bergkullarna häromkring blefvo befolkade och fingo sina bestämda namn. Snart var det endast östra

sidan af bergkullen, där den heliga klippan låg, som fick heta Moria. Upphöjningen på södra sidan kallades Sion, den åt väster Gareb, den åt norr Bezeta.»

»Det var dock ännu alltjämt endast en liten stad, som låg här på berget,» genmälades från kyrkan. »Här bodde nästan endast herdar och präster. Människor kände ingen stor lust att flytta ut i denna ofruktbara stenöken.»

På detta svarades med en så skarp och segerstolt stämma, att mrs Gordon nästan ryckte till, där hon satt och lyssnade.

»Jag har sett kung David, klädd i röd lifrock och blänkande harnesk stå och betrakta denna stad, innan han flyttade hit konungasätet. Hvarför valde han inte det rika, leende Betlehem, hvarför inte Jeriko i den fruktbara dalen? Hvarför gjorde han inte Gilgal, inte Hebron till Israels hufvudstad? Jag säger dig, att han valde denna plats för den sväfvande klippans skull. Han valde den därför, att Israels konungar måste bo på det berg, som sedan århundraden tillbaka hade öfverskyggats af min helighet.»

Och nu började rösten för andra gången att med långa, utdragna toner framsäga en lofsång.

»Jag tänker på den stora staden med dess murar och torn. Jag tänker på kungaborgen på Sions höjd med de tusen boningarna. Jag tänker på salustånd och verkstäder, på skyddande murar och höga portar och torn. Jag tänker på de

myllrande gatorna, på all skönheten och glansen i Davids stad.

»Och då jag tänker på detta, må jag väl säga: Stor är din makt, o klippa! Af dig var allt detta framlockadt. Stolt kan du resa din hjässa. Ingen är din like i dyrkan och helighet.

»Men du, Golgata, var endast en fläck på marken, en naken kulle utanför stadsmuren. Hvem gaf dig dyrkan, hvem tillbad dig, hvem kände något om din ära?»

På samma gång som denna lofsång uppsteg i natten, hördes klockrösten tala helt harmset, men dock mera lågmäldt än förut, liksom dämpad af vördnad. »Det märks, att du har blifvit gammal, du öfverdrifver allt det du har sett i din ungdom, som de gamla bruka. Davids stad sträckte sig endast öfver Sion, där på södra sidan. Den nådde inte ens fram till mig på midten af berget. Det var ju helt naturligt, att jag måste bli lig-gande utanför stadsmuren.»

Men den sjungande rösten fortfor utan att låta sig afbrytas: »Din största ära, o klippa, nådde du dock under Salomo. Berggrunden omkring dig utjämnades till ett slätt golf och belades med flata stenar. Och rundt om detta golf uppfördes pelargångar såsom omkring kungarnas högtidssalar. På dess midt restes templet med det heliga och det allra heligaste. Och öfver dig, o klippa, var templet rest, och på dig, som är grundstenen till världen, hvilade förbundets ark med lagens taflor i det allra heligaste.»

Nu hördes inte någon motsägelse från kyrkan, endast ett doft ljud, som liknade en klagan.

»Och på Salomos tid leddes vatten ur dalar-
nas djup upp på högslätterna omkring Jerusalem,
ty Salomo var den visaste af konungar. Då spi-
rade träd ur den torra, hvitgråa marken och bland
stenarna växte rosor. Och om hösten plockades
i lustgårdarna, som betäckte berget, fikon och
drufvor, granatäpplen och oliver till fröjd för Salo-
mo. Men du, Golgata, var alltjämt en naken kulle
utanför stadsmuren. Du var så ringa och ofrukt-
bar, att ingen af de rika männen på Salomos tid
hade inhägnat dig i sin lustgård, och ingen fattig
hade på dig planterat en vinstock.»

Då detta nya anfall kom, tycktes motståndar-
en emellertid få mod att försvara sig.

»Du glömmer ändock, att äfven på denna tid
skedde något, som förebådade Golgatas blifvande
glans. Ty just då kom den visa drottningen af
Saba för att besöka Salomo, och kungen mottog
henne i sitt palats, som kallades Libanonskogens
hus, därför att det var rest af timmer från det
fjärran Libanon.

»Då Salomo visade den arabiska drottningen
denna utomordentliga byggnad, hvars make hon
aldrig hade skådat, fästes hennes uppmärksamhet
vid en af de i väggen insatta stockarna. Den
var af en ovanlig tjocklek, och då man noga
betraktade den, kunde man se, att den bestod af
trenne sammanväxta stammar.

»Den visa drottningen fylldes af bäfvan, då hon såg, att detta träd hade blifvit fördt till konungens palats, och hon skyndade att berätta honom dess historia. Hon förtalde honom, att ängeln, som efter de första människornas bortdrifvande vaktade paradiset, en gång hade låtit Adams son Set komma in i den härliga lustgården. Han hade fått vandra så långt framåt, att han hade skådat lifvets träd. Då Set åter måste aflägsna sig, gaf ängeln honom i afskedsgåfva trenne frön af det underbara trädet. Dessa frön nedsatte Set i jorden på Adams graf på berget Libanon, och från dem hade tre stammar vuxit upp ur mullen samt bildat ett enda träd.

'Detta träd är det,' sade drottningen, 'som kung Hiram's vedhuggare hafva fällt åt dig, o konung, och som sitter intimradt i ditt kungaslott. Men det är sagdt, att på detta träd skall en gång en människa dö, och då detta har skett, skall Jerusalem falla, och alla Israels släkter skola varda förskingrade.'

»På det att en så ond spådom inte måtte gå i uppfyllelse, rådde hon kungen att förstöra trädet, och Salomo lät taga det ut ur väggen i sitt palats och befallde, att det skulle kastas ned i dammen Betesda.»

Efter detta långa tal inträdde tystnad. Mrs Gordon trodde nästan, att ingenting mer skulle bli att höra.

Ändtligen började klockrösten på nytt: »Jag tänker tillbaka på hårda tider. Jag minns templet

nedstörtadt och hela folket bortfördt i fångenskap. Hvar var då din ära och glans, o klippan?»

Först om en stund kom det svar från klippan: »Är jag väl allsmäktig? — Men fastän jag har fallit, har jag alltid rest mig på nytt. Kommer du ihåg den glans, som bestrålade mig på Herodes' tid? Minns du de trenne förgårdarna, som omgäfvade templet, minns du elden på brännofferaltaret, som om nätterna uppsteg med så hög låga, att den upplyste hela staden? Minns du Herodes' portik, som kallades den sköna, där han hade rest mer än hundra portfympelare? Minns du rökelsedof-ten från templet, som vid västlig vind kunde förnimmas ända ner i Jeriko? Minns du dånet, då templets kopparportar slogos upp? Minns du hur det babyloniska förhänget utanför det allra heligaste var genomväfdt med rosor af styft guld?»

Det klang kort och kärft från kyrkan:

»Jag minns allt detta, men jag påminner mig också, att på den tiden lät Herodes upprepna dammen Betesda. Jag minns, att hans arbetare på dess botten funno lifvets träd, som hade varit insatt i väggen af Salomos palats, och att de kastade upp den tjocka stocken på dammbrädden.»

»Kommer du ihåg,» fortfor rösten från klippdömen i stort jubel, »kommer du ihåg den lysande staden, där Juda furstar och folk bodde på Sion, och där romare och främlingar bodde i trakten af Bezeta? Minns du borgen Mariamne och borgen Antonia? Minns du de starka portarna? Minns du den tornkrönte ringmuren?»

»Jag kommer ihåg allt detta,» ljöd det från kyrkan, »men jag kommer också ihåg, att det var på denna samma tid, som rådsherren Josef af Arimatia lät hugga ut en klippgraf i sin lustgård, som låg alldeles i närheten af Golgata.»

Stämman från moskén darrade till en smula, men den fortsatte oförtöfvadt.

»Kommer du ihåg den väldiga folkvandringen till Jerusalem vid de stora festerna? Kommer du ihåg alla Palestinas vägar myllrande af människor och höjdsluttningarna utanför staden besådda af tält? Kommer du ihåg männen från Rom, från Aten, från Damaskus, från Alexandria, som strömmade till för att betrakta templets och stadens härlighet? Kommer du ihåg detta stolta Jerusalem?»

Klockklangen svarade med oböjligt allvar: »Visserligen påminner jag mig allt detta, men jag har inte heller glömt, att det var vid denna tid, som Pilati bödelsknektar funno lifvets träd på brädden af dammen Betesda och där af förfärdigade ett kors, på hvilket en lifdömd förbrytare skulle afrättas.»

»Föraktad och förbisedd har du alltid varit,» ljöd det bittert från moskén. »Ända hittills hade du dock endast varit en obemärkt fläck på marken. Men vid denna tid skedde dig den vanhedern, att bödelsknektarna använde dig till afrättsplats. Jag minns en dag, då de reste trenne kors på Golgatas kulle.»

»Förkastad vore jag, om jag någonsin glömde denna dag,» genmälde kyrkan i en högtidlig ton,

som strömmade ut i luften liksom ledsagad af hymnsjungande körer. »Och jag minns äfven, att samtidigt med att korsets träd planterades på Golgatas klippkulle, försiggick det stora påskoffret på Moria berg. Israeliterna inträdde festklädda i de pelaromgifna förgårdarna. De buro mellan sig långa stänger, på hvilka offerlammen hängde. Och då förgårdarna voro så fyllda af människor, att inga fler kunde rymmas, stängdes tempelportarna, och med trumpetstötar gafs tecken till högtidlighetens början.

»Då upphängdes djuren på krokar mellan pelarna och slaktades. Prästerna stodo uppställda i en lång rad tvärs öfver gården och langade offerdjurens blod i skålar af silfver och guld upp till brännoffersaltaret. Och så mycket blod utgöts, att det flödade öfver hela gården, och prästerna stodo på pallar, för att inte fällarna af deras sida, hvita kläder skulle blifva genomdränkta med blod. Men i samma ögonblick, som den korsfäste dog på Golgata, afbröts den stora offerfesten i templet. Ett stort mörker sänkte sig öfver helgedomen, hela byggnaden skalf under jordbäfningen, och det babyloniska tempelförhänget rämnade i två hälfter, till ett tecken att makt och dyrkan och härlighet från denna stund skulle öfvergå från Moria till Golgata.»

»Denna jordbäfning skakade äfven Golgata,» inföll den gamla rösten. »Hela kullen rämnade.»

»Ja, helt visst,» upptog kyrkan med samma rika, hymnliknande toner. »I Golgatas kulle upp-

stod en djup rämna, och genom den flöt blod från korset ned till klippgrafven i dess innandömen och förkunnade den förste syndaren och den förste öfversteprästen, att försoningen var fullbordad.»

I detta ögonblick hördes från kyrkan en häftig och ihållande ringning, på samma gång som från moskéns minaret uppstego de långa, klagande ljud, som kalla de troende till bön. Mrs Gordon förstod, att en af nattens heliga timmar hade infallit, men detta inträffade så ögonblickligen efter talet om korsfästelsen, att det syntes troligt, att de båda gamla begagnade sig af tillfället för att ge luft åt den stolthet och förödmjukelse, som fyllde dem.

Knappt hade det starka oväsendet aftagit, förrän moskén började i högtidlig ton: »Jag är den stora klippan, den evigt bestående, men hvad är Golgata? Jag är den jag är, ingen kan tveka om hvar han skall söka mig, men hvar finns Golgata? Hvar är den kullen, där korset nedsänktes i berggrunden? Ingen vet det. Hvar är den grafven, i hvilken Kristus nedlades? Ingen kan med visshet utpeka dess plats.»

Genast ljöd svaret från Golgata: »Kommer också du med dessa beskyllningar? Du borde dock veta bättre. Du är så gammal, att du kan minnas Golgatas läge. Du har under årtusenden sett kullen på dess plats utanför rättvisans port.»

»Ack ja, visst är jag gammal, jag är mycket gammal,» återtog moskén. »Men du har ju sagt,

att de gamla ha dåligt minne. Det låg många nakna kullar utanför Jerusalem. Hur skulle jag kunna minnas hvilken som var Golgata? Och där finns en oändlighet af grafvar urholkade i klippgrunden. Hur kan jag veta hvilken som är den rätta?»

Mrs Gordon hade börjat känna en tilltagande otålighet. I sanning, hon kände nästan lust att blanda sig i samtalet. Hvad? Dessa underbara röster ljödo i hennes öra endast för att påminna om gamla sägner, som hon hade hört långt före detta. Hon hade velat tillropa dem, att de borde uppenbara för henne Guds rikes djupa hemligheter, medan de båda gamla endast tänkte på att ömkligt tvista om företräde till dyrkan och makt.

Äfven klockrösten klang otålig: »Det är hårdt att åter och åter ha att svara på denna anklagelse, att jag inte är den jag utger mig för att vara. Du minns dock, att redan de första kristna brukade besöka mig för att upplifva minnet af de stora händelser, som hade timat rundtom Golgata?»

»Ja,» genmälde moskén, »detta kan vara sant, men jag är nästan viss om att de kristna tappade bort dig bland nyuppförda gator och husrader, då staden utvidgades och Herodes Antipas byggde den nya ringmuren.»

»De tappade inte bort mig,» svarade den heliga grafven, »de samlades alltjämt kring Golgata, ända tills Jerusalems belägring började, då de lämnade staden.»

Härpå svarade inte den heliga klippan ett enda ord. Den tycktes vara öfvervældigad af de sorgliga minnen, som hade frammanats.

»Hela ditt tempel vardt kullstörtadt,» ropade kyrkan. »Det heliga tempelområdet betäcktes med spillror, och Roms kejsare befallde, att dessa spillror inte finge bortskaffas. I sexhundra år låg du, o klippa, gömd under aska och grus.»

»Hvad äro sexhundra år för mig?» genmälde klippan med vresig stolthet. »Ingen kan dock betvifla, att jag befinner mig på min plats, men om dig tvistas det alltjämt.»

»Hur kan man tvista om mig, som har blifvit återfunnen genom ett Guds under?» genmälde kyrkan med glad ödmjukhet. »Du har dock inte glömt, att kejsarinnan Helena, som var en kristen och ett helgon, i en dröm erhöill Guds befallning att gå till det heliga landet och uppresas helgedomar på dess minnesrika platser.

»Ack, jag minns den tiden, då kejsarinnan kom till Jerusalem. Jag minns hennes följe af fromma och lärda. Jag minns hur hon i förstone förgäfves efterspanade rätta läget för den heliga grafven.

»Men på denna tid reste sig nära nog midt i staden ett Venustempel, och kejsarinnan fick höra, att det hade blifvit rest af Hadrianus på en plats, som de kristna hade brukat hålla helig. Hon lät rifva templet, och det befanns, att det hade varit byggdt öfver Golgata. Alldeles oskadade och på detta sätt bevarade åt eftervärlden, återfunnos under tempelgrunden både den heliga grafven och Gol-

gatas klippkulle med Melkisedeks klippgraf och sprickan i berget, ur hvilken man påstod att det ännu droppade blod. Man återfann insalfningsstenen och — — —»

Nu var det moskén, som afbröt med ett långt, hånande skratt.

»Men hör nu det sista och viktigaste beviset!» fortfor kyrkan utan att låta störa sig. »Kejsarinnan önskade ingenting så mycket som att återfinna det heliga korset, men detta var alldeles försvunnet. Efter ett långt, fåfängt sökande kom en gammal vis man till kejsarinnan och berättade henne, att korset låg gömdt djupt under jorden. Han utvisade stället, där hon hade att söka det. Man måste gräfva sig djupt ned, ty krigsknektarna hade kastat korset i en vallgraf, som ända till randen hade blifvit fylld med jord och sten. Jag minns ännu den fromma kejsarinnan, där hon satt på grafvens rand och uppmuntrade sina arbetare. Jag minns ock den dag, då det heliga korset återfanns på den gamla vallgrafvens botten.»

Kyrkan talade alldeles ensam. Den lät inte störa sig däraf, att från moskén förnummos halft hånfulla utrop och tvifvelsjuka skratt.

»Jag minns den rad af under, som följde efter korsets återfinnande. Jag tror inte, att ens du kan våga förneka dem. Också du har hört jubelropen från de sjuka, som botades vid den heliga relikien. Också du minns pilgrimstågen, som strömmade hit från alla land. Du minns de vilda,

fromma männen, som bosatte sig i Palestinas klipp-hålor. Du minns klostren och kyrkorna, som vuxo upp ur jorden.

»Eller har du, o klippa, förgätit de härliga byggnader, som Konstantin och hans moder läto uppföra öfver den heliga grafven? Öfver platsen, där korset hade blifvit funnet, restes en basilika, men öfver den heliga grafvens klippgrotta byggdes en skön rundkyrka.

»Visserligen minns du, o klippa, de grekiska byggmästare, som uppförde dessa byggnader med lika mycken prakt, som om de hade varit gemak i ett kejsarslott. Du kommer säkerligen ihåg de karavaner, som tågade fram öfver bergen, lastade med de dyrbara stenarter och det guld, som behöfdes för kyrkornas utsmyckande. Du minns basilikans porfyrpelare med deras kapital af silfver. Du minns grafkyrkans mosaikhvalf, du minns de smala fönstren, genom hvilka ljuset strålade in, brutet mellan skifvor af alabaster och färgadt glas, till dess att hvarje stråle blixtrade, som om den hade utgått ur ädelstenar. Du minns de utskurna gallerverken framför läktarna, de dubbla pelarraderna och kupolen, som sväfvade lätt och stark öfver byggnaden. Du minns den heliga grafgrottan i midten af rummet, som hvilade osmyckad och oförändrad under all denna glans.

»Och tiden efter dessa byggnaders uppförande! Nog minns du, att alla de kristna i österlandet betraktade Jerusalem som deras heliga stad, att det inte längre endast var snart bortdragande pil-

grimer, som besökte den. Mins du inte, att biskopar kommo med sina följen af präster och rundtom grafkyrkan uppförde sina palats och kyrkor? Såg du inte armeniernas patriark resa sin tron här och likaså grekernas och assyrernas? Såg du inte kopter komma från det gamla Egypten och abessinier från hjärtat af Afrika? Du såg Jerusalem återuppbyggdt, en stad af kyrkor och kloster, af gästhus och fromma stiftelser. Du vet, att dess glans var större än någonsin.

»Men allt detta var mitt verk, o klippa. Du låg då opåaktad, förgäten bort på Moria. Du var nedbäddad i spillror, du var gömd under en askhög. Ingen tänkte på din tillvaro.»

Vid denna utmaning kom det svar från klippdömen.

»Hvad äro för mig år af förnedring? Är jag inte ändock alltjämt den jag är? Endast några århundraden förgingo, och en natt kom en gammal, vördnadsvärd man i randig beduinmantel och med en kamelhårsbindel om hufvudet hit till mig. Denne man var Muhammed, Guds profet. Han blef lefvande upptagen till himmelen, och hans fot hvilade på min hjässa, då han borttogs från jorden. I samma ögonblick höjde jag mig af min egen kraft flera fot öfver jorden i längtan att följa honom. Jag höjde mig upp ur aska och grus. Jag är den eviga, som aldrig kan gå förlorad.»

»Du öfvergaf ditt folk, du förrädare!» klagade kyrkan. »Du hjälpte de vantrogna till makten.»

»Jag har intet folk, jag tjänar ingen, jag är den eviga klippan. Den, som tillber mig, är den, som jag beskyddar. Snart kom den dag, då Omar höll sitt intåg i Jerusalem, och den store kalifen började rengöra tempelplatsen och lyfte själf en korg med spillror på sitt hufvud och bar bort den. Och några år senare reste Omars anhängare öfver mig den härligaste byggnad, som österlandet har skådat.»

Här afbröt klockrösten mycket häftigt: »Ja, denna byggnad är skön, men vet du inte hvarifrån den härstammar? Tror du inte jag känner igen dessa mosaikhvalf, denna sköna kupol, dessa marmurväggar, inom hvilka du hvilar i osmyckad enkelhet på samma sätt som fordom den heliga grafven i Helenas rundkyrka. Hela din moské är gjord efter mönstret af den första grafkyrkan.»

Mrs Gordon blef alltmer otålig. De båda helgedomarnas strid syntes henne ömklig och småaktig. De ägnade inte en tanke åt de olika religioner, som de företrädde. De tänkte blott på att skryta med de byggnader, som betäckte dem.

Moskén fortfor: »Jag minns mycket, men jag kommer inte ihåg, att jag har sett den sköna grafkyrka, hvarom du talar.»

»Den har visserligen stått på Golgata, men den blef snart förstörd af fiender. Den blef åter uppbyggd och åter förstörd.»

»Jag minns däremot,» sade klippdômen, »att på Golgata funnos en mängd små och stora bygg-

nader, som ansågos vara heliga. De voro usla och förfallna, regnet droppade in genom deras tak.»

»Ja, det är sant,» svarade kyrkan. »Det var din tid och mörkrets tid. Men jag kan säga som du: hvad frågar jag efter år af förnedring? Jag har sett hela västerlandet resa sig för att bistå mig. Jag har sett Jerusalem eröfradt af järnklädda män från Europa, som hade dragit hit för min skull. Jag har sett din moské förvandlad till kristen kyrka, och korsfarare hafva på dig, o klippa, rest ett altare. Jag har sett korsriddare leda in sina hästar i hvalfven under tempelplatsen.»

Den gamla klippan upphäufde sin röst och sjöng, såsom en dervisch skulle sjunga i öknen.

Men kyrkan lät inte hämma sig i sitt ordsvall: »Jag minns hur västerns riddersmän lade af sina järnkläder och grepo till stensläggan och mursleven för att åter resa den heliga grafkyrkan. Jag minns, att de gjorde byggnaden så stor, att den kunde omfatta alla de heliga platserna. Jag minns hur de klädde den grå klippgrafven med hvit marmor både utan och innan.»

Den gamla rösten afbröt: »Hvad batar det dig, att du är byggd af korsfarare? Du är dock ånyo förfallen.»

»Jag är uppfylld af minnen och heliga platser,» utropade grafkyrkan med klingande röst. »Jag kan inom mina murar visa oliven, där Abraham fann väduren, jag kan visa kapellet, där Adams skalle blef jordad. Jag kan visa Golgata och grafven och stenen, där ängeln satt, då kvinnorna kommo

för att gråta öfver den döde. Inom mina väggar rymmes platsen, dit kejsarinnan Helena gick för att uppmuntra arbetarna, och stället, där korset blef funnet. Jag äger pelaren, där den korsfäste satt, då han törnekröntes, och svepningsstenen och Melkisedeks graf. Jag äger Gottfrid af Bouillons svärd. Jag är ännu alltjämt dyrkad af kopter och abessinier, af armenier och jakobiter, af greker och romare. Jag är uppfylld af pilgrimer — — —»

Den gamla klippdömen afbröt: »Hvad är din mening, du bergkulle, du graf, hvars läge ingen känner? Vill du mäta dig i betydelse med den eviga klippan? Är det inte på mig, som man ser inskrifvet Jehovas heliga, outsägbara namn, som ingen mer än Jesus har kunnat tyda? Är det inte till min tempelgård, som Muhammed skall nedstiga på den yttersta dagen?»

Då striden mellan kyrkorna på detta sätt tilltog i häftighet, reste sig mrs Gordon. Hon glömde, att hennes röst inte hade kraft att göra sig hörd samtidigt med de båda mäktiga stämmorna. »Ve er, ve er!» utropade hon. »Hvad ären I för helgedomar? I tvisten och striden, och af era tvister fylles världen med ofrid och hat och förföljelse. Men Guds sista bud heter enighet, hören det! Guds sista bud, som jag har mottagit, heter enighet.»

Då dessa ord voro sagda, tystnade både den heliga grafven och den heliga klippan. Mrs Gordon undrade ett ögonblick om det var hennes ord, som hade haft makt att förmå dem att af-

bryta tvisten. Men då såg hon, att alla kors och halfmånar, som höjde sig öfver den heliga stadens stora kupolbyggnader, började förgyllas och skimra. Solen rann upp öfver Oljoberget, och alla nattens röster måste förstummas.

Bo Ingmar Månsson.

BLAND DET FOLKET, som hade hört till Hellgums församling i Amerika och rest med honom till Jerusalem, fanns det tre, som voro af den gamla Ingmarsätten. Det var de två döttrarna till Stor Ingmar, som hade rest till Chicago kort efter faderns död, samt deras syskonbarn Bo Ingmar Månsson, en ung karl, som endast hade vistats två eller tre år ute i Förenta staterna.

Bo var storväxt med ljust hår och ljusa ögonbryn. Han hade frisk färg på kinderna och ett godmodigt utseende. Det fanns inte mycket i hans drag, som påminde om den gamla ätten, men likheten trädde fram, då han förehade ett besvärligt arbete eller var uppretad.

Då Bo växte upp och gick i Storms skola, hade han varit trög och loj. Skolmästarn hade ofta förundrat sig öfver att en, som hörde till ett så klokt folkslag, kunde ha så svårt för att fatta.

Den där trögheten hade dock försvunnit, sedan Bo hade kommit till Amerika. Där visade han sig tvärtom både snabbtänkt och fyndig, men han hade så ofta fått höra i barndomen, att han var dum, att han ständigt hade kvar ett stort misstroende till sig själf.

Sockenborna hade inte blifvit litet förvånade, då Bo reste till Amerika. Föräldrarna voro för-mögna och sutto med en stor gård. De hade gärna velat behålla sonen hemma. Det gick nog ett rykte, att Bo tyckte om skolmästarns Gertrud och att han reste bort för att glömma henne, men ingen visste klart besked om hur härmed förhöll sig. Bo hade aldrig haft någon annan förtrogen än sin mor, och hon var inte förgäfvets syster till Stor Ingmar: henne kunde man inte locka att säga ett ord mer, än hon hade lust till.

Samma dag, som Bo reste hemifrån, kom hans mor till honom med ett bälte, som hon bad att han skulle bära närmast kroppen. Då Bo tog det, kände han, att det var tungt. Modern hade sytt in pengar i det. »Du skall lofva mig, att du inte skiljer dig från detta i onödan,» sade modern. »Det är ingen stor summa, bara så mycket, att du kan ta dig hem, ifall du råkar illa ut.»

Bo lofvade att inte taga pengar ur bältet annat än i största nödfall. Han var sedan mycket noga med att hålla detta löfte. Han hade inte varit svårt frestad, eftersom han mestadels hade haft det godt i Amerika, men ett par gånger hade han dock varit så fattig, att han hade saknat både mat

och husrum. Det hade likväl alltid lyckats honom att finna en utväg, så att han inte hade behöft anlita moderns gåfva.

Då Bo gick in bland Hellgumianerna, undrade han en smula hvad han skulle göra med bältet. Hans nya kamrater sökte ju efterlikna de första kristna. De delade all sin egendom mellan sig och gåfvo allt, hvad de förtjänade, till den gemensamma kassan. Bo lämnade också ifrån sig allt, hvad han ägde, utom det, som fanns i bältet. Han kunde inte riktigt reda ut för sig hvad som var rätt eller orätt i detta fall, men han kände på sig, att han måste behålla de där pengarna. Och han var ganska viss om att Vår Herre skulle förstå, att han inte gömde undan dem af snålhet, utan därför att han måste hålla det löfte, som han hade gifvit sin mor.

Bo behöll alltjämt bältet, också sedan han hade förenat sig med Gordonisterna i Jerusalem. Men efter detta började han tänka på det med en viss ängslan. Bo märkte snart, att mrs Gordon och flera af hennes anhängare voro mycket framstående människor, och han kände stor vördnad för dem. Han ryste för hvad så oförvitligt folk skulle tänka om honom, ifall det en dag upptäcktes, att han gick och bar på dolda pengar, oaktadt han heligt hade försäkrat, att han hade lämnat allt, hvad han ägde, till samfundet.

Det var så, att Hellgum och hans församling hade kommit till Jerusalem redan i maj, just vid samma tid, som bönderna i hemsocknen höllo

auktion på sina gårdar. I juni kom bref till Jerusalem, som berättade, att Ingmarsgården var såld och att Ingmar Ingmarsson hade öfvergifvit Gertrud för att kunna vinna åter fädernegården.

Bo hade ända hittills trifts väl i Jerusalem och ofta talat om hur nöjd han var med flyttningen. Men från den dagen, då han fick höra, att Gertrud var fri, blef han dystert och fåordig.

Ingen i kolonien kunde förstå hvad det var, som gjorde Bo så tungsint. Flera sökte förmå honom att anförtro dem sina bekymmer, men Bo ville inte omtala hvad som fattades honom. Han kunde inte vänta, att kolonisterna skulle ha stor medkänsla för hjärtesorger. De predikade alltid om att det för enighetens skull var nödvändigt att inte tycka mer om en människa än om alla andra, och de påstodo själfva, att de älskade alla människor lika. De hade alla och Bo med lofvat och svurit att aldrig ingå äktenskap, utan föra renlefnadslif som munkar och nunnor.

Bo tänkte inte en sekund på detta löfte, sedan han hade fått höra, att Gertrud var fri. Han ville genast skilja sig från kolonien för att resa hem och vinna henne. Han var nu mycket glad åt att han hade behållit bältet, så att han hade pengar och kunde fara sin väg, när han behagade.

De första dagarna gick han i yrsel och tänkte endast på att göra sig underrättad om när det gick någon båt från Jaffa. Men det gafs ingen lägenhet just då, och Bo började snart inse, att det skulle se bättre ut, om han dröjde någon tid

med att resa. Ifall han vände om hem just nu, skulle hela socknen förstå, att han komme för Gertruds skull. Och om han så inte lyckades vinna henne, skulle han bli utskrattad af alla människor.

Bo hade just vid den tiden åtagit sig ett arbete för koloniens räkning. Det förhöll sig så, att de gamla Gordonisterna hittills hade bott inne i Jerusalem. Men i anledning af koloniens stora tillväxt genom den svenska invandringen, hade de hyrt ett stort palats utanför Damaskusporten, och de höllo nu på att inrätta sig där. Bo hade fått sig anförtrordt att uppföra en bakugn i det nya huset. Han beslöt att gifva sig till tåls och inte resa, förrän han hade blifvit färdig med detta arbete.

Under tiden längtade han så svårt, att hela Jerusalem inte syntes honom bättre än ett fängelse. Om nätterna tog han ibland fram bältet och låg och kände på mynten, som voro insydda däri. Han blef mycket glad, då han hade de små runda tigestarna under sina fingrar, såg för sig Gertrud, glömde bort, att hon aldrig hade velat veta af honom, och var viss på att inte behöfva göra mer än komma hem för att få henne till hustru.

Då Ingmar hade visat sig så falsk, skulle väl Gertrud ändtligen lära sig att sätta värde på Bo, som hela lifvet igenom inte hade älskat någon annan än henne.

Det gick emellertid förfärligt långsamt för Bo att bli färdig med bakugnen. Antingen var han ingen skicklig murmästare, eller också hade han inte

passande tegel och murbruk att bygga af. Han började tro, att det där arbetet aldrig skulle bli färdigt. En gång störtade hvalfvet, och en gång hade han murat så galet, att all röken slog in i bakstugan.

Det dröjde sålunda med Bos affärd ända bortåt augusti. Under tiden kom han att se mycket af Gordonistenas lif och tyckte allt mer och mer om det. Aldrig hade Bo sett människor på det sättet bara lefva för att tjäna sjuka, fattiga och bedröfvade. Och de längtade inte tillbaka ut i världen, fastän somliga voro så rika, att de kunde ha skaffat sig allt, hvad de önskade, och andra så kunniga, att det inte fanns något mellan himmel och jord, som de inte visste besked om. Hvarje dag höllo de mycket vackra bönestunder, där de utlade sin lära för de nykomna, och då Bo hörde dem tala, tyckte han, att det var så stort att få vara med om att återuppväcka den rätta kristendomen, som hade legat förgäten i nära två årtusenden, att han knappast kunde förmå sig att lämna Jerusalem.

Men på natten tog Bo bältet mellan händerna, och när han gjorde det, fick han tårar i ögonen af längtan efter Gertrud. Och ifall han då tänkte på att han, om han reste hem, inte skulle få vara med om återställandet af den enda rätta kristendomen, intalade han sig, att det fanns så många, som därtill voro värdigare än han. Det kunde inte vålla stor skada, om en sådan dum och enfaldig stackare lämnade kolonien.

Men det, som Bo bäfvade för, var den stund,

då han skulle resa sig upp i församlingen och tala om, att han ville draga hem. Det gick en rysning genom honom, då han tänkte på att mrs Gordon och gamla miss Hoggs och den vackra miss Young och Hellgum och hans syskonbarn, alla dessa, som endast sträfvade efter att tjäna Guds sak, skulle komma att anse honom som en förkastad.

Och hvad skulle Gud själf i himmelen säga om hans flykt? Tänk, om Bo förverkade sin salighet genom att öfverge denna stora sak!

För hvarje dag, som gick, kände sig Bo mera oviss och osäker. Han insåg nu tydligt hur orätt han hade gjort, då han inte hade lämnat ifrån sig moderns pengar. Om han inte hade haft kvar det där bältet, så hade han inte haft medel att resa. Han hade då alldeles undsluppit denna tunga frestelse.

Kolonisterna hade stora utgifter vid denna tid, dels för flyttningen och dels för en process, som de måste föra ute i Amerika. Det fanns också en mängd fattigt folk i Jerusalem, som ständigt anlitade deras bistånd. Då de alls inte ville taga lön för något arbete, som de utförde åt andra, för all den oenighets skull, som pengar åstadkomma i världen, var det inte underligt, att de ibland hade det rätt bekymmersamt. Ett par gånger, då väntade penningförsändelser från Amerika inte hade kommit fram i tid, hade de knappast haft bröd för dagen. Hela församlingen låg mången gång på knä och bad Gud sända hjälp.

Vid sådana tillfällen tyckte Bo, att det där

bältet brände honom. Men inte kunde han lämna det från sig nu, då han bar på en sådan längtan att få resa. Han sade också till sig själf, att det numera var för sent. Det var honom alldeles omöjligt att bekänna, att han hade gått och burit pengar på sig under all denna nöd.

I augusti blef Bo äntligen färdig med ugnen, och nu ville han resa med första båt. En dag gick han och satte sig på en ödslig plats utanför Jerusalem, sprättade sönder bältet och tog fram pengarna. Han satt med de små guldslantarna i handen och kände sig som en förbrytare. »Å, Herre Gud, förlåt mig!» utbrast han. »Jag visste ju inte, att Gertrud skulle bli fri, då jag gaf mig in bland det här folket. För ingenting annat i världen skulle jag ha öfvergifvit kolonien.»

Då Bo gick tillbaka inåt staden, smög han fram med osäkra steg och med en förnimmelse af att någon gick bakom honom och spionerade. Då han lade fram ett par af guldmynten på ett af växlareborden vid Davidsgatan, såg han sådan ut, att armeniern, som vägde hans guld, trodde, att han var en tjuf, och bedrog honom på minst halfva summan.

Nästa dag stal sig Bo tidigt om morgonen bort från kolonien. Han gaf sig af österut upp mot Oljoberget, för att ingen skulle misstänka hvart han ämnade sig, och tog en ofantlig omväg för att komma till järnvägsstationen.

Han kom ändå en timme för tidigt och led ofantligt, medan han väntade. Han ryste för

hvar och en, som kom och gick, sökte förgäfves intala sig, att han intet ondt gjorde, att han var en fri man och kunde gå hvart han behagade. Han förstod, att det hade varit bättre, om han hade talat öppet med kolonisterna och inte stulit sig bort från dem. Han erfor en sådan plåga af att känna sig rädd för att bli sedd och igenkänd, att han nästan höll på att vända om.

Bo kom likväl med på tåget. Det var öfverfullt i alla vagnar, men han såg ingen människa, som han kände. Han satt och tänkte på brefven, som han skulle skrifva till mrs Gordon och till Hellgum. Han föreställde sig hur de skulle bli upplästa efter morgonbönen för hela samfundet, och han kunde just se det förakt, som skulle visa sig på alla ansikten. Jag gör visst något fasligt illa i dag, tänkte han och blef rädd för att han nu satte på sig en fläck, som aldrig kunde aftvättas. Det föreföll honom allt mer och mer eländigt, att han hade smugit sig bort. Han blef led åt sig själf och tyckte, att han var en usel stackare.

Han kom till Jaffa och steg af tåget. Då han gick öfver den solstekta platsen framför stationen, såg han där en samling fattiga rumäniska pilgrimer. Då Bo ställde sig att betrakta dem, talade en syrisk dragoman om för honom, att pilgrimerna hade kommit sjuka från ångbåten, som hade fraktat dem till Jaffa. De hade ämnat vandra till fots till Jerusalem, men förmådde det inte. Här hade de legat på stationen hela dagen. Ingen tog vård

om dem, inga pengar hade de, de skulle väl komma att dö, där de lågo i solhettan.

Bo vandrade bort från stationen mycket raskt. Han såg för sig det där folket med deras feberheta ansikten. Ett par lågo alldeles redlösa och kunde inte ens köra bort flugorna, som kröpo öfver deras ögon. Han insåg tydligt, att Gud hade sändt dessa fattiga i hans väg, för att han skulle hjälpa dem. Bo tänkte på att ingen annan af kolonisterna skulle ha kunnat gå förbi en sådan samling af nödställda utan att försöka bistå dem. Han skulle också ha tagit vård om dem, ifall han inte hade blifvit en dålig människa. Han ville väl inte mer tjäna sin nästa, därför att han ägde pengar och kunde fara hem.

Bo gick in genom stadsporten, vandrade ett par gator framåt och kom till ett litet torg, som låg alldeles invid sjöstranden. Här kunde han se ut öfver redden och hela vida hafvet. Vattenytan låg alldeles jämn och blåskimrande, det gungade endast en helt svag dyning kring de båda svarta basalklipporna, som lågo midt i inloppet till hamnen. Det var en bra dag för att lämna Jaffa. Ute på redden låg en stor europeisk ångare, som förde tysk flagg. Bo hade ämnat resa med en fransk båt, som väntades till Jaffa samma dag, men den såg han inte till. Den hade väl blifvit försenad.

Den tyska ångaren måtte ha anländt för en kort stund sedan. En skara roddare gjorde i största hast i ordning sina båtar för att ro ut efter passa-

gerare. De kappades med hvarandra, hojtade, skreko och hotade hvarandra med årorna. Så for ett tiotal båtar ut alla på en gång. De starka, kraftiga båtförarna reste sig upp och rodde stående för att få bättre fart. De voro en smula försiktiga i början, men då de hade kommit förbi de båda farliga klipporna, började den skarpaste kapprodd. Bo hörde från stranden hur de skrattade och eggade hvarandra med tillrop.

Han fick en oändlig lust att ge sig af i just det ögonblicket. Han kunde ju lika väl fara med den ena ångbåten som med den andra. Det gjorde detsamma, bara han kom öfver till Europa.

Han märkte, att en liten båt ännu låg kvar vid stranden. Den hade en gammal roddare, som väl inte hade kunnat komma åstad med samma fart som de andra. Bo tyckte alldeles, att karlen hade blifvit försenad för hans skull. Han sprang i båten, och de stötte från land.

I första ögonblicket tänkte Bo, att det var godt, att allt nu var afgjort, men innan han hade hunnit ett par årtag ut på hafvet, kom stor ångest öfver honom. Hvad skulle han säga sin mor, då han råkade henne? Skulle han tala om för henne, att han hade nyttjat hennes gåfva till att draga öfver sig förakt och vanheder?

Bo såg framför sig moderns ansikte med de många rynkorna och det sträfva draget nedåt hakan. Hon var en smula närsynt, därför brukade hon komma tätt inpå folk och se dem noga in i ansiktet. Om nu modern vore hos honom,

skulle hon komma så där nära inpå honom och fråga: »Har du lofvat att hålla dig till det där folket, du Bo, och hjälpa dem med det goda verket?» — »Ja, mor, det har jag,» måste då Bo svara. — »Då får du också lof att härda ut hos dem,» skulle modern säga. »Vi ha nog med en löftesbrytare i vår släkt.»

Bo drog en tungsint suck, men nu insåg han dock klart en sak, och det var, att han inte kunde komma hem till modern med vanheder fäst vid sig. »Det fanns ingen annan råd för honom än att vända åter till kolonien.

Han befallde roddaren att vända, men karlen begrep honom inte, utan fortsatte att ro ut mot ångbåten. Bo reste sig i båten och ville taga årorna ifrån honom. Roddaren försvarade dem, och de höllo på att välta båten, medan de stredo. Bo märkte, att det inte var någon annan råd än att sitta stilla och låta sig föras ut till ångbåten. Men på samma gång blef han rädd för att det ögonblick skulle gå ifrån honom, då han var stark och kunde vända. Om jag kommer ombord på ångbåten, får reslusten kanske på nytt makt med mig, tänkte han.

Men nej, det skulle inte ske! Nu ville han göra slut på frestelsen för alltid. Och han stack handen i fickan, tog upp de goda guldmynten och kastade dem i hafvet.

Knappt var det gjordt, förrän Bo erfor en svidande ånger. Ja, nu kunde han säga, att han hade kastat lyckan ifrån sig, nu hade han förlorat

Gertrud för alltid. Han vred händerna, så att de knakade.

Då de hade rott ännu några minuter, mötte de ett par båtar, som kommo från ångaren, fullastade med passagerare, som skulle landstiga i Jaffa.

Bo strök sig med handen öfver ögonen. Han tyckte sannerligen, att han såg i syne. Det var alldeles, som om ett par af kyrkbåtarna, hvilka hade brukat komma utför älfven därhemma om söndagarna, hade kommit roende emot honom på det sommarblanka hafvet.

I de långa båtarna sutto människor, hvilka sågo lika högtidliga och allvarliga ut som folket i hemsocknen, då de lade till vid landningsplatsen under kyrkan.

Bo kunde inte i första ögonblicket reda hvad han såg. Han kände ju igen alla ansikten. »Är inte det där Tims Halfvor?» frågade han sig. »Är inte det där Karin Ingmarsdotter? Är inte det där Birger Larsson, som jag så många gånger har sett stå och smida spik i sin smedja vid landsvägen?»

Bo hade varit så långt borta i sina tankar, att det gick om en stund, innan han kunde förstå, att det var pilgrimerna från Dalarne, som hade anländt ett par dagar förr, än de voro väntade.

Han reste sig upp i båten, vinkade med handen och ropade »goddag». De stillsamma människorna i båtarna blickade upp, den ena efter den andra, och rörde litet på hufvudet för att visa, att de kände igen honom. Bo förstod, att han hade burit sig illa åt, som hade stört dem i det ögon-

blicket. Nu gick det inte an för dem att tänka på annat än det högtidliga i att stiga i land på Palestinas jord.

Men aldrig hade Bo sett något vackrare än de där sträfva ansiktena. Han blef så glad, och han blef så bedröfvad. Se, sådant folk ha vi hemma, tänkte han, och han längtade så, att han hade velat kasta sig i hafvet för att leta upp sina guldmynt.

Långt borta i aktern i en af båtarna satt en flicka, som hade hufvudduken så långt framskjuten i pannan, att Bo inte kunde se hennes ansikte. Men just då båten hade glidit förbi, sköt hon duken tillbaka och såg bort till honom. Och Bo kände igen Gertrud.

Då skakades Bo från hufvud till fot af sin starka rörelse. Han satte sig ned och höll sig fast vid toften. Han var rädd för hvad han skulle komma att taga sig till, att han skulle hoppa i hafvet för att fortare nå fram till Gertrud.

Tårarna störtade ur hans ögon, allt under det han knäppte händerna och tackade Gud. Nej, aldrig förr hade någon blifvit så lönad för att han hade afstått från en synd! Aldrig förr hade Gud varit så god mot någon.

Korsbäraren.

UNDER ALLA DE ÅR, som den Gordonska kolonien hade funnits i Jerusalem, hade hvarje dag på den heliga stadens gator visat sig en man, som släpade på ett tungt och klumpigt träkors. Han talade till ingen, och ingen talade till honom. Ingen visste om mannen var en sinnesrubbad, som hade fått den föreställningen, att han var Kristus, eller om han endast var en fattig pilgrim, som fullgjorde en botöfning.

Den stackars korsbäraren sof om natten i en grotta borta på Oljoberget. Hvarje morgon, då solen gick upp, steg han ut på berget och såg ned på Jerusalem, som låg på en något lägre höjd midt emot honom. Han brukade öfverblicka staden såsom en sökande, flyttande ögonen från hus till hus, från kupol till kupol med ett ifrigt granskande, som om han hade väntat, att någon stor förändring skulle hafva inträffat under natten. Ändtligen,

då han tycktes inse, att allt var sig likt, drog han en djup suck. Han gick tillbaka in i sin grotta, lyfte det stora korset på sina skuldror och satte på sitt hufvud en krans, sammanvriden af stickande törnen.

Så började han vandra utför berget, släpande sin tunga börda mellan vingårdar och olivplanteringar, ända tills han nådde den höga muren, som omgaf Getsemane örtagård. Här brukade han stanna utanför en låg port, lade ned korset på marken och stödde sig mot dörrposten som för att vänta. Gång på gång böjde han sig ned och lade ögat till nyckelhålet för att se in i den lilla örtagården. Om han då såg någon af fransiskanerna, som vårdade Getsemane, röra sig mellan de gamla olivträden och myrtenhäckarna, kom ett spändt uttryck öfver hans ansikte, och han smålog i glad förväntan. Men strax därpå skakade han på hufvudet, han tycktes ha kommit till klarhet om att den han sökte inte skulle komma. Han lyfte åter upp korset och vandrade vidare.

Sedan hade han för vana att gå utför bergets lägre terrasser ned i Josafats dal med den stora judiska begravningsplatsen. Det långa korset släpade efter honom, det slamrade mot de många grafhällarna och rubbade småstenarna, som voro strödda öfver dem. Gång på gång stannade han, då han hörde stenarnas rassel, och såg sig om, i tydlig tro, att någon kom gående efter honom. För hvarje gång han märkte, att han hade misstagit

sig, drog han åter en af sina tunga suckar och vandrade vidare.

Dessa suckar blefvo till ett djupt stönande, då han hade nått dalbotten och det nu förestod honom att släpa det väldiga korset uppför bergshöjden, på hvars krön Jerusalem ligger. På denna sida finnas den muhammedanska befolkningens grafvar, och ofta såg han där en sörjande kvinna sitta insvept i sin hvita öfverklädnad på en af de låga, kistlika grafvårdarna. Han stapplade då åt hennes håll, till dess att hon, skrämmd af slamret, som åstadkoms, då korset drogs öfver vårdarna, vände mot honom sitt ansikte, som var täckt af en tät, svart slöja och väckte den föreställningen, att där inte fanns något annat än ett tomt, mörkt hål. Då vände han om med en rysning och drog vidare.

Han klättrade med utesäglig möda ända upp till kullens krön, där stadsmuren reser sig. Sedan brukade han vandra på en smal stig utanför muren framemot Sions kulle på södra sidan af berget och nådde upp till den lilla armeniska kyrkan, som kallas Kaifas' hus.

Här lade han åter ned korset på marken och tittade in genom nyckelhålet. Men han nöjde sig inte med detta, utan han grep om klocksträngen och ringde. Då han en stund därefter hörde tofflor smälla mot stenläggningen, smålog han och förde redan händerna upp till törnekronan för att lyfta den af hufvudet.

Men så snart kyrkotjänaren, som öppnade

porten, fick syn på korsbäraren, gjorde han ett nekande tecken med hufvudet.

Botgöraren böjde sig framåt och såg in genom den halföppna dörren. Han öfverfor med blicken den lilla gården, där enligt sägnen Petrus förnekade frälsaren, och förvissade sig om att den var alldeles tom. Hans ansikte fick ett uttryck af djup grämelse, han drog otåligt igen porten och vandrade vidare.

Det tunga korset slamrade mot den af stenar och gamla byggnadsrester betäckta marken på Sion. Det fördes nu framåt med större fart, liksom om otålig förväntan hade gifvit dess bärare bättre krafter. Han vandrade fram mot staden och nedlade inte korset på marken förrän utanför den tunga grå byggnad, hvilken vördas som kung Davids graf, men äfven säges innesluta salen, där Jesus instiftade den heliga nattvarden.

Den gamle brukade här lämna korset, medan han själf gick in på gården. Då den muhammedanske portvakten, som eljest kastade vreda blickar efter alla kristna, såg honom komma, böjde han sig ned inför den, hvars förstånd var hos Gud, och kysste hans hand. Hvarje gång den gamle mötte denna vördnadsbetygelse, såg han mannen förväntansfullt in i ansiktet. Men i nästa ögonblick ryckte han till sig sin hand, torkade af den på sin långa, grofva kåpa, vände om ut i det fria och lyfte upp korset på sina axlar.

Med oändlig långsamhet brukade han sedan vandra tvärs genom staden bort till dess nordligaste del, där Kristi lidandes väg löper fram i sin tunga

dysterhet. Så länge som han befann sig på folkfyllda gator, blickade han in i hvarje ansikte, stannade, forskade och vände sig åter bort i evig misräkning. Godsinnade vattenbärare, som sågo, att han svettades under sin svåra vandring, räckte honom ofta en liten tennskål fylld med vatten, och grönsakshandlarna brukade kasta till honom en handfull bönor eller pistacier. Då dessa gåfvor bjödos honom, mottog han dem först med strålande vänlighet, men sedan vände han sig bort, som hade han väntat något helt annat och bättre.

Då han kom in på de trånga gator, som utgöra passionsvägen, såg han hoppfullare ut än under förra delen af vandringen. Han stönade mindre djupt under tyngden af korset. Han rätade upp ryggen och såg sig omkring likt en fånge, som nu var säker om sin befrielse.

Han utgick från den första af de fjorton stationerna på Kristi lidandes väg, hvilka hela gatan uppför äro utmärkta med små stentaflor. Men han stannade inte förrän utanför Sionssystrarnas kloster i närheten af Ecce-Homo-bågen, där Pilatus visade Kristus för folkmassan. Här slängde han ned korset i gatan som en börda, den han aldrig mer skulle behöfva lyfta, och bultade på klosterporten med tre starka, pockande slag. Innan ännu någon hade hunnit öppna, hade han ryckt törnekronan af hufvudet, och ibland var han så viss på sin sak, att han kastade den till en af de hundar, som hade sin söfplats i närheten af klostret.

Därinne i klostret kände man till hans bult-

ning. En af de fromma systrarna öppnade portluckan och stack ut till honom ett litet rundt bröd.

Härvid råkade han i en förfärlig vrede. Han tog inte emot brödet, utan lät det falla ned på gatan. Han stampade i marken och upphäufde vilda skrin af förtvivlan. En lång stund stod han kvar utanför porten. Äntligen återfick han sitt utseende af tålmodigt lidande. Han böjde sig ned efter brödet och åt upp det med rofgirig hunger. Han sökte reda på törnekransen, och han lyfte åter upp korset.

Endast ett par ögonblick senare stod han i strålande förväntan utanför det lilla kapell, som kallas Sankta Veronikas hus, och nedtyngd af missräkning, vandrade han därifrån. Han gick hela gatan uppför från station till station, väntade med samma visshet sin befrielse vid kapellet, som be-tecknar läget för Rättvisans port, genom hvilken Jesus lämnade staden, och vid platsen, där frälsaren talade till Jerusalems kvinnor.

Då han sålunda hade tillryggalagt Kristi lidandes väg, började han genomvandra hela staden i oroligt sökande. På den trånga, folkuppfyllda Davidsgatan utgjorde han ett lika svårt hinder för samfärdseln som en kamel, lastad med risknippor, men ingen människa hvarken bannade eller ofredade honom.

Under dessa vandringar hände honom någon gång, att han kom in på den trånga förgården till den heliga grafvens kyrka. Men här lade inte den stackars korsbäraren ned sin börda, här ryckte

han inte törnekronan från hufvudet. Så snart han varseblef den dystra grå fasaden, vände han sig bort och flydde. Inte vid någon af de glänsande processionerna, inte ens vid det stora påskundret syntes han där. Den gamle botgöraren tycktes vara öfvertygad om att på detta enda ställe skulle han omöjligt kunna finna hvad han sökte.

Men eljest passade han på att möta karavannerna, som aflastade sina varor vid Jaffaporten. Han satt och vaktade utanför gästhusen och beskådade alla främlingar med forskande blickar. Sedan järnvägen mellan Jaffa och Jerusalem hade kommit till stånd, företog han nästan hvarje dag en vandring ned till järnvägsstationen. Han uppsökte patriarker och biskopar i deras bostäder, och alla fredagar infann han sig på platsen framför gråtomuren, där judarna tryckte sig intill den kalla stenen och gräto öfver palatset, som var förstördt, öfver muren, som var kullstörtad, öfver makten, som var gången, öfver de stora männen, som lågo döda, öfver prästerna, som hade farit vilse, öfver konungarna, som hade föraktat den Allsmäktige.

En mycket varm och vacker dag i augusti hade korsbäraren gått ut genom Damaskusporten och vandrade omkring på de kala och ödsliga marker, som omgifva den Gordonska kolonien. Medan han stapplade fram vid vägkanten, blef han varse en lång rad af vagnar, som kommo från järnvägsstationen och körde bort mot kolonien. I vagnarna sutto människor med sträfva, allvarliga ansikten. Flera af dem voro mycket fula,

med ljust hår, som stötte en smula i rött, med tunga ögonlock och utskjutande underläpp.

Då dessa människor foro förbi korsbäraren, gjorde han, som han alltid brukade, då nya pilgrimsskaror drogo in i Jerusalem. Han stödde korset mot axeln, hans ansikte klarnade, och han lyfte armarna mot himmelen.

Då de åkande sågo honom, där han stod med korset, ryckte de till, men inte af häpnad. Det var snarare så, som om de hade väntat, att just detta skulle bli den första syn, som mötte dem i Jerusalem.

Flera af dem reste sig i innerlig medömkan. De sträckte ut armarna, och man såg på dem, att de hade velat stiga ur åkdonen för att hjälpa den gamle att släpa fram hans börda.

Några af kolonisterna, som redan voro hemmastadda i Jerusalem, sade till de nykomna: »Det är en vansinnig stackare. Så går han här alla dagar. Han tror, att han bär Kristi kors och att han måste släpa på det, tills han har funnit den, som skall bära korset i hans ställe.»

De åkande vände sig tillbaka och blickade efter den stackars vandraren. Så länge som de sågo honom, stod han kvar med armarna upplyfta i en ställning af obeskriflig hänförelse.

Men detta var sista gången, som någon såg den gamle korsbäraren i Jerusalem. Nästa dag väntade de spetälska, som ligga lägrade utanför portarna, förgäfvos på hans ankomst. Han störde inte de sörjande på begravningsplatserna, han be-

svärade inte väktaren i Kaifas' hus, de fromma damerna af Sion kommo inte i tillfälle att lämna honom det bröd, som han brukade hämta hvarje dag. Den turkiske portvakten i den heliga grafvens kyrka väntade ofrivilligt på honom för att se honom komma och fly, och de goda vattenbärarna undrade öfver att han inte infann sig på de folkuppfyllda gatorna.

Den gamle stackaren visade sig aldrig mer i den heliga staden. Man visste inte om han låg död i sin grotta borta på Oljoberget eller om han hade vandrat till sitt fjärran hem.

Det enda man säkert visste om honom var, att han inte mer släpade på sin tunga börda. Ty morgonen efter dalböndernas ankomst till Jerusalem funno de Gordonska kolonisterna det väldiga korset ligga på den höga trappan framför ingången till deras hus.

**»Murar af guld och portar af
brändt glas.»**

BLAND JERUSALEMSFARARNA fanns en smed, som hette Birger Larsson. Han hade hela tiden varit mycket glad åt resan. Ingen hade haft så lätt att skiljas från hemmet som han, och ingen hade som han fröjdats sig åt att få skåda Jerusalems härlighet.

Men Birger blef sjuk nästan i samma ögonblick, som han landsteg i Jaffa. Han fick sitta några timmar på den solstekta stationen, innan tåget afgick, och allt sämre och sämre blef han. Då han kom in i en af de heta kupéerna, började hans hufvud värka, som om det skulle sprängas. Och då han kom fram till Jerusalem, var han så illa däran, att Tims Halfvor och Ljung Björn måste taga honom under armarna och nära nog bära ut honom på perrongen.

Bo hade telegraferat från Jaffa för att underätta kolonisterna om dalfolkets ankomst. Flera

af svensk-amerikanerna voro nere vid tåget för att hälsa på vänner och anförvanter. Birger hade då sådan feber, att han inte kände igen de gamla sockenborna, fastän ett par af dem hade varit hans nära grannar. Han hade dock klart för sig, att han nu var framkommen till Jerusalem, och han tänkte endast på att hålla sig uppe så länge, att han skulle få se den heliga staden.

Från järnvägsstationen, som ligger ett godt stycke utanför Jerusalem, kunde Birger ingenting se af staden. Så länge som han var kvar där, låg han stilla med slutna ögon. Men äntligen hade alla fått plats i de väntande vagnarna. De åkte ned i Hinnoms dal, och på krönet af åsen ofvan dem syntes Jerusalem.

Birger lyfte de tunga ögonlocken och såg en stad, omgifven af en hög mur, som var prydd med tinnar och torn. Bakom muren sköto höga, hvälfda byggnader upp i luften, och ett par palmer vajade för bergvinden.

Men det led mot kvällen, och solen stod helt nära randen af de västra kullarna. Den var mycket röd och stor, och den utgöt ett starkt sken öfver himmelen. Äfven all jorden glimmade och sken i rött och gult. Men Birger tyckte, att det sken, som föll öfver jorden, inte kom från solen, utan från staden ofvan honom. Det utgick från dess murar, som skimrade likt ljust guld, och från dess torn, som voro täckta med skifvor af brändt glas.

Birger Larsson smålog åt att han såg två

solar: på himmelen en och på jorden en, som var Guds stad, Jerusalem.

Ett ögonblick kände sig Birger som botad af hälsobringande glädje. Men febern fick genast åter makt med honom, och på hela färden ut till kolonien, som låg på stadens andra sida, var han utan medvetande.

Birger visste heller ingenting om mottagandet i kolonien. Han kunde lika litet glädja sig åt det stora huset som åt de hvita marmortrapporna eller det vackra galleriet, som löper rundt om gården. Birger kunde inte se mrs Gordons vackra, kloka ansikte, där hon kom ut på trappan för att välkomna dem, eller gamla miss Hoggs med uggleögonen eller någon af de andra af hans nya bröder och systrar. Han visste inte ens om, att han blef införd i ett stort, ljust rum, som nu skulle utgöra ett hem för honom och hans familj, och där man skyndade sig att göra i ordning en bädd åt honom.

Nästa dag var han lika sjuk, men återfick stundtals sitt medvetande. Det blef då hans stora sorg, att han skulle dö utan att ha fått komma in i Jerusalem och se dess härlighet på nära håll.

»Tänk, att jag är så långt kommen,» sade han, »och nu måste jag dö utan att ha fått se Jerusalems palats och dess gator af guld, där de heliga vandra i sida, hvita kläder med palmer i händerna.»

Han låg och klagade häröfver i två dagar. Febern tilltog, och äfven i yrseln ängslades han

öfver detta samma, att han inte skulle få återse den guldglänsande muren och de skinande tornen, som vaktade Guds egen stad.

Hans förtviflan och ångest voro så stora, att Ljung Björn och Tims Halfvor förbarmade sig öfver honom och beslöto att ställa honom tillfreds. De trodde, att han skulle bli bättre, om han finge sin åtrå stillad. De snickrade ihop en bår, och en afton, då det hade börjat komma en smula svalka i luften, buro de honom in i Jerusalem.

De förde honom raka vägen fram mot staden, och Birger låg fullt redig och stirrade på den steniga marken och de kala kullarna. Då de voro så långt komna, att de kunde se Damaskusporten och stadsmuren, satte de ned båren, för att den sjuke måtte kunna glädja sig åt den efterlängtrade anblicken.

Birger sade inte ett ord, han skuggade ögonen med handen och ansträngde sig för att se.

Han såg inte framför sig något annat än en gråbrun mur, som var byggd af sten och ler som alla andra murar. Den stora porten tyckte han såg hemsk ut med dess låga ingång och dess mångtaggiga krön.

Där han låg matt och försvagad, fick han den föreställningen, att de andra inte förde honom till ett rätt Jerusalem. Han hade för ett par kvällar sedan sett ett annat, som var lika strålande som solen.

Att mina gamla vänner och sockenbor kunna

handla så illa med mig, tänkte den sjuke, att de inte vilja unna mig att se det rätta Jerusalem!

Bönderna buro honom nedåt den branta sluttningen framför portöppningen. Birger tyckte, att de buro honom ned i jordens innandömen.

Då Birger hade kommit genom hvalfvet, satte han sig upp en smula. Nu skulle han se efter om de hade burit honom in i den gyllene staden.

Birger blef mycket förvånad öfver att på alla sidor bara se fula grå husmurar, och än mer bestört blef han öfver att se de lemlästade tiggare, som sutto vid porten, och de magra, smutsiga hundarna, som lågo och sofvo fyra och fem tillsammans på de stora afskrädeshögar.

Han hade aldrig förr känt en så besynnerlig, från stank, som här mötte honom, eller en sådan kvaf hetta. Han undrade om det fanns en vind så stark, att den kunde få denna tunga luften att röra sig.

Då Birger såg ned på gatstenarna, fann han, att de voro täckta med ett intorkadt lager af smuts. Han förundrade sig öfver alla de sopor och kålblad och fruktskal, som lågo utkastade på gatan.

»Jag undrar allt hvarför Halfvor bryr sig om att visa mig det här fattiga och eländiga stället,» mumlade han för sig själf.

Bönderna buro Birger raskt framåt staden. De hade redan varit därinne flera gånger och kunde tala om för den sjuke hvad det var för platser, som de gingo förbi.

»Det där är den rike mannens hus,» sade Halfvor och pekade på en byggnad, som Birger tyckte vara alldeles fallfärdig.

De veko af in på en gata, som föreföll så mörk, som om den aldrig hade varit belyst af en solstråle. Birger låg och betraktade halfbågarna, som voro spända från hus till hus tvärs öfver gatan. De behöfvas nog, tänkte han; om de här rucklena inte vore så väl stödda, skulle de snart störta omkull.

»Detta är Kristi lidandes väg,» sade Halfvor till Birger, »här var det Jesus vandrade med korset.»

Birger låg tyst och afbleknad. Blodet brusade inte fram genom kroppen såsom förut på dagen, det tycktes stå stilla. Han var kall som is.

Ingenting annat såg han, hvart han kom, än bristfälliga grå murar samt en och annan låg port. Sällan såg han ett fönster, och där sådana funnos, voro de alltid sönderslagna och hade trasor instoppade i de tomma bågarna.

Halfvor stannade med båren. »Här stod Pilati palats,» sade han, »och här var det, som de förde ut Jesus och sade om honom: 'Se människan.'»

Birger Larsson vinkade Halfvor fram till sig och tog honom högtidligt i handen. »Nu skall du säga mig ett ord, eftersom du är släkt med mig,» sade han. »Menar du, att detta är det rätta Jerusalem?»

»Åja, nog är detta det rätta Jerusalem,» sade Halfvor.

»Jag är sjuk, och jag kan vara död i morgon dag,» sade Birger. »Du förstår väl, att det inte går an att ljuga för mig.»

»Inte är det någon, som tänker på att ljuga för dig,» sade Halfvor.

Birger hade säkert hoppats, att han skulle förmå Halfvor att säga sanningen. Han fick tårar i ögonen, då han tänkte på att Halfvor och de andra kunde handla så illa mot honom.

Plötsligen fick han en god tanke. De göra så här för att glädja mig desto mer, då jag föres in genom de höga portarna till ärans och härlighetens stad, tänkte han. Nu skall jag låta dem hållas. De mena nog väl med mig. Vi, som äro Hellgumianer, ha ju lofvat att handla mot hvarandra som bröder.

Bönderna fortforo att bära honom framåt de mörka gatorna. Några af dessa voro öfverspända med väldiga skynken, som alla hade stora refvor och hål. Där dessa skynken hängde, kunde man knappast härda ut för mörker och stank och kväfvande hetta.

Nästa gång stannade bären på förgården till en stor grå byggnad. Den öppna platsen var uppfylld af tiggare och fattiga månglare, som bjödo ut pärlband, pilkappar, små bilder och annat kram.

»Här ser du nu den kyrkan, som är byggd öfver Kristi graf och Golgata,» sade Halfvor.

Birger Larsson såg med sina matta blickar uppåt byggnaden. Den hade visserligen stora portar och breda fönster, och den var försvarligt hög. Men aldrig hade Birger sett en kyrka ligga så inklämd mellan andra hus. Han såg hvarken tornet eller koret eller vapenhuset. Inte ville han låta inbilla sig, att detta var något Guds hus. Och inte kunde han tro, att det skulle hafva funnits så mycket månglare och försäljare på förgården, om detta vore Kristi graf. Han visste nog hvem det var, som hade drifvit ut växlarena ur templet och kullstörtat dufvohandlarnas burar.

»Jag ser, jag ser,» sade Birger och nickade till Halfvor. Men han tänkte för sig själf: Jag undrar hvad de skola hitta på härnäst.

»Jag vet inte om du orkar med mer för denna gången?» sade Halfvor.

»Åjo, nog orkar jag,» sade den sjuke, »om bara ni orka.»

Karlarna lyfte upp bären och vandrade vidare. De kommo nu till stadens södra delar.

Det var samma slags gator, men här voro de uppfyllda af människor. Halfvor stannade bären vid en tvärgata och visade Birger på mörkhyade beduiner, som hade bössa på skuldran och dolk i gördeln. Han pekade ut för honom halfnakna vattenbärare, som buro omkring vatten i säckar, förfärdigade af svinskinn. Han bad honom se på ryska präster, hvilka hade håret uppsatt i en knut i nacken liksom kvinnfolk, och på de muhammedanska fruntimmerna, hvilka sågo ut som

spöken, där de kommo gående helt insvepta i hvitt och med ett svart tygstycke för ansiktet.

Birger blef alltmer viss om att hans vänner förehade något besynnerligt skämt med honom. Inte var det här folket likt de fridsamma palm-bärare, som skulle skrida fram på gatorna i det rätta Jerusalem.

Men då Birger kom in i människohvimlet, började hans feber på nytt. Halfvor och de andra, som buro bären, sågo, att han blef allt sjukare. Hans händer famlade oroligt på täcket, som var bredt öfver honom, och svettdroppar pärlade fram på hans panna.

Men så snart de talade om att vända, for han upp och sade, att det blefve hans död, om de inte bure honom så långt, att han finge se Guds stad.

På så sätt jäktade han dem, ända tills han nådde upp på Sions höjder. Då han såg Sionsporten, ropade han att han ville bäras ut därigenom. Han satte sig upp, i förhoppning att han bakom muren skulle finna den sköna Guds stad, som han trånade efter.

Men utanför porten såg han ingenting annat än gulbränd, ofruktbar mark, som var täckt med stenar, spillror och afskrädeshögar.

Helt nära porten sutto några fattiga människor nedhukade. De kröpo närmare för att tigga och sträckte mot den sjuke händer, på hvilka fingrarna voro bortvärkta. De ropade med en röst, som var lik en hunds morrande, deras

ansikten voro delvis bortfrätta, den ene hade ingen näsa och den andre inga kinder.

Birger ropade högt af förskräckelse. I sin svaghet började han gråta af rädsla och klagade, att han hade blifvit buren in i helvetet.

»Det är ingenting annat än de spetäska,» sade Halfvor. »Det vet du väl, Birger, att det finns sådana här i landet?»

Bönderna skyndade emellertid att bära honom längre ut på kullen, så att han inte skulle plågas af att se de olyckliga stackrarna vid porten.

Här satte Halfvor ned bären, gick fram till den sjuke och lyfte hans hufvud från kudden. »Nu skall du försöka att se upp, Birger. Här ser du ända ned till Döda hafvet och Moabs berg.»

Birger lyfte än en gång sina trötta ögon. Han såg ned öfver den ödsliga, vilda bergstrakten öster om Jerusalem. Långt, långt i fjärran glimmade en vattenspegel, och på andra sidan om denna stodo berg, som strålade i lysande blått, öfverdraget med guld.

Det var så vackert, lätt, genomskinligt och lysande, att man inte kunde tro, att den syn man såg hörde jorden till.

Birger reste sig i hänförelse upp från bären, han ville skynda mot den där fjärran synen. Han gick några vacklande steg framåt, därpå sjönk han ned vanmäktig.

Bönderna trodde först, att Birger var död, men lifvet kom tillbaka, och han fortfor att

lefva ännu i två dagar. Ända till sin dödsstund låg han och yrade om det rätta Jerusalem. Han jämrade sig öfver att det flyttade sig allt längre och längre bort, allteftersom han sökte uppnå det, så att inte han och inte heller en enda af de andra någonsin kunde komma ditin.

Guds heliga stad, Jerusalem.

DET ÄR VERKLIGEN SÅ, att inte alla människor äro tillräckligt starka för att tåla vid att lefva länge i Jerusalem. Äfven om de kunna uthärda klimatet och inte bli smittade af sjukdomar, händer det, att de duka under. Den heliga staden gör dem mjältsjuka eller vansinniga, ja, den till och med dödar dem. Man kan inte vistas där ett par veckor utan att höra folk säga om den eller den, som plötsligen har aflidit: »Det är Jerusalem, som har dödat honom.»

Den, som hör något sådant, måste naturligtvis bli mycket förvånad. Hur kan detta vara möjligt? frågar man sig. Hur kan en stad döda? Dessa människor mena väl inte hvad de säga.

Och under det att man vandrar hit och dit i Jerusalem, kan man inte låta bli att tänka: Jag skulle vilja veta hvad folk menar därmed, att Jerusalem dödar. Jag skulle vilja veta hvar det

Jerusalem finns, som är så förfärligt, att det kommer människor att dö.

Det kan ju till exempel hända, att man tar sig för att göra en vandring rundt om Jerusalem. Man går då ut genom Jaffaporten, tar af åt vänster förbi det mäktiga fyrkantiga Davidstornet och vandrar sedan på den smala gångstigen, som löper fram utmed stadsmuren mot Sionsporten. Alldeles innanför muren finns en turkisk kasern; därifrån hör man krigsmusik och vapenskrummel. Så går man förbi det stora armeniska klostret, som äfven det är en fästning med starka murar och tillbommade portar. Ett stycke längre bort träffar man på den tunga grå byggnad, som kallas Davids graf, och då man ser den, kommer man med ens ihåg, att man vandrar på det heliga Sion, på kungarnas berg.

Då måste man tänka på att hela berget under en är ett stort hvalf, där kung David sitter i gyllene mantel på en tron af eld och än i dag håller spiran öfver Jerusalem och Palestina. Man påminner sig, att de byggnadsrester, som betäcka marken, äro spillror efter fallna kungaborgar, att kullen midt emot är förargelsens berg, där Salomo syndade, att dalen, som man ser ned i, den djupa Hinnoms dal, en gång har varit ända till brädden fylld med liken af de människor, som dödades i Jerusalem, då det förstördes af romarna.

Det känns helt märkvärdigt att gå där. Man tycker sig höra krigslarm, stora härar draga till angrepp på murarna, kungar åka fram på sina

stridsvagnar. Detta är våldets och maktens och krigets Jerusalem, tänker man och förfäras öfver alla de blodsdåd och fasor, som upprullas för ens minne.

Det händer, att man för ett ögonblick undrar om det kan vara detta Jerusalem, som dödar människor. Men strax därpå höjer man på axlarna och säger: »Det är omöjligt, det är alltför länge, sedan den brakande svärdsklngen ljud och det röda blodet strömmade.»

Och man vandrar vidare.

Men så snart man har vikit om hörnet på muren och nått den östra stadsdelen, mötes man af något helt annat. Nu kommer man till den heliga sidan. Här tänker man endast på gamla öfverstepräster och tempeltjänare. Innanför muren ligger judarnas klagoplatz, där rabbinerna stå i långa röda eller blå sammetskaftaner och gråta öfver Guds straffdomar. Där reser sig Moria berg med den härliga tempelplatsen. Utanför muren sänker sig marken till Josafats dal med alla dess grafvar, och på dalens andra sida synas Getsemane och Oljoberget, därifrån Kristus uppfor till himmelen. Och här ser man den pelare i muren, där Kristus skall stå på domens dag och hålla i den ena ändan af en lång, hårfin tråd, medan Muhammed skall stå på Oljoberget och hålla i dess andra ända. Men de döda skola nödgas vandra öfver Josafats dal på denna tråd, och de rättfärdiga skola komma öfver till dalens andra sida, men de orättfärdiga skola störta ned i Gehennas eld.

Då man går där, tänker man: »Detta är dödens och domens Jerusalem, här öppna sig både himmel och helvete.» Men om en stund säger man: »Det är inte heller detta Jerusalem, som dödar. Domsbasunerna äro för aflägsna, och Gehennas eld är utslocknad.»

Man går alltjämt vidare utefter ringmuren och kommer till stadens nordsida. Nu går man fram öfver torra, ödsliga, enformiga trakter. Här ligger den nakna kulle, som tör vara det verkliga Golgata, här ligger grottan, där Jeremias diktade sina klagovisor. Här finner man innanför muren dammen Betesda, här smyger Via Dolorosa fram under dystra hvalfbågar. Här är tröstlöshetens, lidandets, kvalens och försoningens Jerusalem.

Man stannar ett ögonblick och ser grubblande på den stränga dysterheten. Det är dock inte heller detta Jerusalem, som dödar människor, tänker man och vandrar vidare.

Men går man så framåt mot nordväst och väster, hvad är det inte för ett omslag! Här resa sig i den nya stadsdelen, som har uppstått utanför muren, de ståtliga missionspalatsen och de stora hotellen. Här ligga ryssarnas vidsträckta byggnadsgrupp, kyrka och sjukhus och ofantliga gästhus, som kunna härbärgera tjugutusen pilgrimer. Här bygga konsulter och präster vackra villor, här vandra pilgrimerna mellan bodar, som äro uppfyllda af heligt kram. Här finnas planteringar och ljusa, breda gator, här köra vagnar, här ligga butiker, banker och resebyråer.

På denna sida utbreda sig de ståtliga judiska och tyska åkerbrukskolonierna, de stora klostren, de mångfaldiga barmhärtighetsinrättningarna. Här vandra munkar och nunnor, sjuksköterskor och diakonissor, poper och missionärer. Här bo vetenskapsmän, som göra forskningar öfver Jerusalems forntid, och gamla engelska damer, som inte kunna lefva annorstädes.

Här finnas de präktiga missionsskolorna, som ge fri undervisning, kost, kläder och husrum åt sina elever för att komma i tillfälle att vinna deras själar, här stå missionssjukhusen, där man tigger de sjuka om att komma och låta sig vårdas för att få omvända dem. Här hållas bönemöten och gudstjänster, där man kämpar om själar.

Här är det, som katoliken talar illa om protestanten, metodisten om kväkaren, lutheranen om den reformerte, ryssen om armeniern. Här smyger afunden, här misstror svärmaren helbrägdagöraren, här tvistar den renlärige med kättaren, här öfvas ingen misskund, här hatar man för Guds högre äras skull hvarje människa.

Och här är det man finner det man söker. Här är själa jaktens Jerusalem, här är de onda tungornas Jerusalem, här är lögnens, förtalets och smädelsens Jerusalem. Här förföljer man utan hvilat, här mördar man utan vapen. Detta är det Jerusalem, som dödar människor.

Alltifrån den stund, då de svenska bönderna hade anländt till den heliga staden, märkte alla medlemmarna af den Gordonska kolonien en stor förändring i det sätt, hvarpå människor uppförde sig mot dem.

Till en början var det bara småsaker. Det var ingenting annat än sådant, som att den engelske metodistprästen undvek att hälsa på dem, eller att de fromma Sionssystrarna, som bodde i klostret invid Ecce-Homo-bågen, gled oöfver till andra sidan af gatan, då de mötte dem, likasom de fruktade för att besmittas med något ondt, ifall de komme dem nära.

Ingen af kolonisterna tänkte på att sörja öfver detta, och inte heller frågade de stort efter, att några resande amerikanare, som hade uppsökt kolonien och en hel kväll suttit och språkat med sina landsmän, inte kommo tillbaka nästa dag, som de hade lofvat, och inte tycktes känna igen mrs Gordon och miss Young, då de mötte dem ute på gatan.

Men det var en allvarsammare sak, att då de unga kvinnorna från kolonien kommo in i de stora, nya butikerna borta vid Jaffaporten, tillläto sig de grekiska köpmännen att kasta till dem ett par ord, som de inte förstodo, men som sades med en min och i en ton, som kommo dem att rodna.

Kolonisterna försökte tro, att allt detta berodde på någon tillfällighet. »De ha säkert utspridt något förtal om oss därborta i den kristna

stadsdelen,» sade de, »men det går väl öfver.» De gamla Gordonisterna påminde sig, att det hade gått onda rykten om dem flera gånger förut. Man hade sagt om dem, att de inte gån sina barn någon uppfostran, att de lefde på bekostnad af en rik gammal änkefru, som de alldeles utplundrade, att de läto sina sjuka dö utan vård, därför att de inte ville ingripa i Guds styrelse, att de förde ett yppigt och lättjefullt lif, under det att de gån sig sken af att arbeta för att införa den rätta kristendomen.

»Det är något af detta, som nu återigen upprepas,» sade de. »Men förtälet skall dö, såsom det har dött bort förut, därför att det inte äger en skymt af sanning att nära sig af.»

Så hände det, att den betlehemitiska kvinnan, som hvarje dag brukade föra till dem frukt och grönsaker, helt tvärt blef borta. De sökte upp henne för att öfvertala henne att komma igen, men hon nekade bestämdt att någonsin mera låta dem köpa hennes bönor och kålrötter.

Det var ett tydligt tecken. De förstodo, att det berättades något mycket nedsättande om dem. Dett var något, som rörde dem alla, och det var ute bland alla folkklasser.

Det dröjde inte länge, innan de fingo en ny bekräftelse härpå. Några af svenskarna stodo en dag i den heliga grafvens kyrka, då en skara ryska pilgrimer gick därigenom. De godmodiga ryssarna logo åt dem och nickade; de sågo, att de voro bönder som de själfva. Men en grekisk präst skred just förbi och sade några ord till

pilgrimerna. Genast slogo dessa korstecken för sig och knöto näfven mot svenskarna. Det såg ut, som hade de lust att drifva dem ur kyrkan.

Helt nära Jerusalem finns en koloni af tyska bönder, som äro sekterister. De hade flyttat ut till det Heliga landet redan för många år sedan. Både i hemlandet och i Palestina hade de lidit mycken förföljelse. Man hade försökt att alldeles utrota dem. Icke desto mindre hade det gått dem så väl, att de nu ägde stora, präktiga kolonier både i Caifa och Jaffa, förutom den, som de hade anlagt i Jerusalem.

En af dessa tyskar kom en dag till mrs Gordon och sade henne helt uppriktigt, att han hade hört onda rykten om hennes folk. »Det är missionärerna därborta,» sade han och pekade mot den västra stadsdelen, »som förtala er. Sannerligen, om jag inte själf hade erfarit, att man kan bli förföljd alldeles oskyldigt, skulle jag inte vilja sälja till er hvarken kött eller mjöl. Nu förstår jag ju, att de inte kunna tåla, att ni har fått så många anhängare på sista tiden.»

Mrs Gordon frågade honom hvad det var, som lades dem till last.

»De säga om er, att ni föra ett dåligt lif här i kolonien. Ni låter inte människorna ingå äktenskap, såsom Gud har befallt; därför har man börjat påstå, att inte allt kan gå rätt till här.»

Kolonisterna ville först inte tro honom. Men de märkte snart, att han hade talat sant och att alla människor i Jerusalem trodde om dem, att de

förde ett dåligt lif. Ingen af Jerusalems kristna ville tala med dem. På hotellen blefvo främlingarna varnade för att besöka dem. Resande missionärer vågade sig dock stundom ut till kolonien. Då de kommo tillbaka därifrån, skakade de betydelsefullt på hufvudet. De hade inte kunnat märka något anstötligt, men nog förmenade de, att det kunde bedrifvas mycket ofog därute, fast det inte kom till synes.

Amerikanerna, alltifrån konsuln till den ringaste sjuksköterskan, voro de, som ropade allra högst mot Gordonisterna. »Det är en skam för oss alla, som äro amerikanare,» sade de, »att dessa människor inte bli bortjagade från Jerusalem!»

*

Så kloka människor som kolonisterna sade naturligtvis till sig själfva, att härvid ingenting var att göra, att de fingo låta folk prata, att deras vedersakare med tiden nog skulle komma att inse, att de hade orätt. »Vi kunna ju inte gå ur hus i hus,» sade de, »och tala om, att vi äro oskyldiga.» De tröstade sig med att de hade hvarandra, att de voro eniga och lyckliga. »Jerusalems fattiga och sjuka ha inte ännu börjat sky oss,» sade de. »Vi måste låta detta gå förbi; det är en pröfning, som Gud har sändt öfver oss.»

Strax i början buro alla svenskarna det hårda förtalet med mycket stort lugn. »Om de äro så förvillade härute,» sade de, »att de tro, att vi,

fattiga bönder hafva uppsökt just denna stad, där vår frälsare har dött, för att där föra ett dåligt lif, så är inte deras mening mycket värd, då kan det just göra detsamma hvad de säga.»

Då folk alltjämt fortfor att visa dem sitt förakt, hade de sin stora glädje af att tänka på att Gud höll dem värdiga att lida förföljelse och smälek i samma stad, där man hade hånat och korsfäst Kristus.

Men då de hade hunnit fram mot oktober, kom en dag ett bref till nämndemans Gunhild. Det var från hennes far. Han skref för att berätta, att Gunhilds mor var död. Det var inte något hårdt bref, såsom Gunhild hade kunnat vänta. Fadern gjorde inga anklagelser, han skref endast om sjukdomen och begrafningen. Det märktes, att den gamle nämndemannen hade tänkt: Jag skall skrifva skonsamt till henne, hon blir tillräckligt olycklig i alla fall.

Han hade skrivit hela brefvet i samma milda sinnelag, ända tills han hade ritat ned sin namnteckning. Men då hade den tillbakahållna vreden plötsligen fått makt med honom, han hade doppat pennan hastigt och djupt i bläckhornet, och med stora, groft tillformade bokstäfver hade han skrivit nere i kanten af brefvet:

»Din mor hade nog kommit öfver sorgen för din bortresa, men hon dog, därför att hon fick läsa i missionstidningen, att ni förde ett dåligt lif därborta i Jerusalem. Sådant hade ingen här

väntat hvarken af dig eller dem, som du reste ut i sällskap med.»

Gunhild stoppade brefvet i fickan, hon gick och bar det på sig hela dagen utan att tala därom med någon.

Hon tviflade inte, att fadern hade skrivit sanning om det, som hade vållat moderns död. Föräldrarna hade alltid varit mycket ärekära och noggranna om sitt anseende. På samma sätt var det med henne: ingen i kolonien hade lidit så af att veta sig vara utsatt för förtal som hon. Henne hjälpte det inte, att hon visste sig vara oskyldig, hon kände sig dock utskämd och tyckte, att hon inte kunde visa sig bland människor. Hon hade gått och grämt sig alla dagar, känt pina af de onda tungorna som af svidande sår. Och nu hade de tagit hennes mors lif.

Gertrud och Gunhild bodde i samma rum. De hade alltid varit de bästa vänner. Men Gunhild yppade inte ens för Gertrud hvad fadern hade skrivit. Hon tyckte, att det var synd att störa Gertrud i hennes lycka. Hon var betagen af glädje öfver att befinna sig i Jerusalem, där allting återförde till henne minnet af hennes frälsare.

Men gång på gång under dagen tog Gunhild fram brefvet och betraktade det. Hon vågade inte läsa det, bara hon såg på det, drog sig hennes hjärta samman, och hon kände en svidande sorg. Om jag bara kunde få dö! tänkte hon. Jag kan aldrig bli glad mer; om jag bara kunde få dö!

Hon satt och såg på brefvet. Hon kände, att

det innehöll ett gift, som skulle döda henne, och hon hoppades endast, att det skulle gå hastigt och vara snart öfver.

Nästa dag kom Gunhild gående ut genom Damaskusporten. Hon hade varit inne i staden och begaf sig nu hem till kolonien.

Det var en otroligt het dag, såsom det ofta händer i slutet af oktober, just innan höstregnen börja. Då Gunhild kom ut ur den mörka staden, där hus och hvalfbågar gånge skydd mot solen, tyckte hon, att det bländande solskenet träffade henne som en stöt, och hon hade lust att springa tillbaka in i det svala, skuggiga porthvalfvet. Hon tyckte, att den soliga vägen, som hon hade att gå, såg farlig ut. Det var som att vandra öfver en skjutbana, medan trupper sköto till måls.

Gunhild ville dock inte vända om bara för en smula solsken. Hon hade nog hört, att det kunde vara farligt, men hon trodde inte mycket därpå. Hon gjorde i stället, som man brukar, då man råkar ut för en stark regnskur. Hon drog ned hufvudet mellan skuldrorna, sköt duken, som hon bar om halsen, högre upp i nacken och vandrade på med full fart.

Medan hon gick, tyckte hon, att solen satt med en blixtrande båge i händerna och sköt af den ena glimmande pilen efter den andra, och att alla voro riktade mot henne. Solen hade alls intet annat att göra än att skjuta till måls på henne. Stickande eld regnade ned öfver henne, och det var inte blott från himmelen, som den

kom. Allt omkring henne glimmade och stack i hennes ögon. Små hvassa pilar kommo upprusande ur glimmerkornen på vägen. De gröna fönsterrutorna i ett kloster, som låg i närheten, blixtrade, så att hon inte tordes se på dem. Stålnyckeln i en dörr sände af en liten ond stråle och likaså de blanka bladen på en ricinusplanta, som tycktes ha lefvat öfver sommaren endast för att stå kvar där och plåga henne.

Hvart hon såg på himmel och jord, glänste det och lyste. Hon kände just ingen plåga af värmen, fastän den var mycket stark, men hvad hon led af, var det förfärliga hvita solljuset, som trängde in bakom ögonen och brände inne i hjärnan.

Gunhild kände sådan vrede och sådant hat mot solen, som ett stackars jagadt djur känner mot den, som står det efter lifvet. Hon erfor en besynnerlig lust att stanna och se sin förföljare in i ansiktet. Hon motstod en stund, men plötsligen vände hon sig om och såg uppåt himmelen. Jo, solen satt däruppe som en stor, blåhvit flamma. Medan Gunhild såg uppåt, blef himmelen alldeles svart, men solen kröp ihop till en liten gnista med ett hvasst och farligt sken, och hon tyckte sig se, att den frigjorde sig från sin plats på himmelen och kom susande ned för att träffa henne i nacken och döda henne.

Gunhild gaf till ett anskri. Hon sträckte upp ena handen och höll den skyddande öfver nacken. På samma gång började hon att springa.

Då hon hade sprungit en liten bit framåt vägen, där det hvita kalkdammet hvirflade upp i en kväfvande sky, fick hon syn på en stor stenhög. Det var en ruin efter ett instörtadt hus. Hon skyndade dit och var nog lycklig att finna reda på öppningen till en källarhåla.

Gunhild kom in i ett svalt och ljufligt mörker. Hon kunde inte se två steg framför sig.

Hon ställde sig med ryggen åt ingången och lät ögonen hvila ut i mörkret. Ingenting lyste, ingenting glittrade. Hon förstod nu hur det måtte kännas för en liten arm räfstäckare att få krypa ned i sin lya, då jägarna äro efter den. Nu stodo värmen och kvalmet och ljuset och solglittret som bedragna jägare utanför hennes tillflyktsort. Hela skaran stod utanför med glimmande spjut och väntade, men hon var trygg och i säkerhet.

Gunhild började vänja sina ögon vid mörkret. Hon fick syn på en sten och satte sig ned för att vänta. Hon kunde väl inte få mod att gå ut från denna håla på flera timmar. Inte förrän solen hade sjunkit så långt åt väster, att den hade förlorat sin makt på himmelen.

Men Gunhild hade inte suttit mer än en liten stund därinne i mörkret, förrän tusen solar och gnistor började lysa för hennes ögon och det hvirflade rundt i hennes öfverhettade hjärna. En stark svindel grep henne, och hon tyckte, att väggarna i källaren svängde omkring i oupphörlig kretsgång.

Hon var så yr, att hon måste stöda sig mot väggen för att inte falla till golvet.

»O Gud, den förföljer mig också härinne!» sade Gunhild.

»Jag har väl gjort något ondt, jag, eftersom solen inte kan lida att se mig,» fortfor hon.

I detsamma kom hon att tänka på brevet, på moderns död, på sin förfärliga sorg och på sin önskan att få dö. Hon hade alls inte kommit ihåg något af detta, medan hon hade varit i verklig lifsfara, utan bara tänkt på att rädda sig.

Gunhild tog raskt fram brevet, hon vek upp det och gick mot ingången, så att hon kunde läsa det. Hon såg, att orden stodo där just så, som hon hade dem i minnet, och hon stönade.

Strax därpå kom en tanke, som tycktes henne lätt och ljuf och tröstande.

Förstår du inte, att det var Guds mening att låta dig slippa bort från lifvet?

Detta föreföll henne mycket vackert och som en stor Guds nåd. Hon kunde inte riktigt reda ut det, ty hon hade inte sin fulla sans. Svindeln hade kommit tillbaka, hela källaren svingade rundt, och uppe vid hennes ena öga dansade en strimma af gnistrande eld.

Men hon höll dock fast vid den tanken, att Gud erbjöd henne att få gå ut ur lifvet, att flytta upp till mor i himmelen och slippa ifrån all sin sorg.

Hon reste på sig, knäppte först händerna om nacken, men tog bort dem igen, gick så ut i

solskenet mycket stilla, som hade hon gått på midtgången i kyrkan.

Hon var nu en smula afsvalnad. Då hon först kom ut, märkte hon inte några jägare eller spjutspetsar eller glimmande pilar.

Men då hon hade gått ett par steg, var allt åter öfver henne, som om det hade rusat fram från ett bakhåll. Allt på jorden lyste och gnistrade, och solen kom susande bakom henne som en hvass gnista och träffade henne i nacken.

Hon gick några steg ännu. Därpå störtade hon till marken liksom träffad af blixten.

Det var folk från kolonien, som fann henne ett par timmar senare. Hon låg med ena handen tryckt mot hjärtat, den andra höll hon framåsträckt och knuten om brefvet liksom för att visa hvad det var, som hade dödat henne.

På morgonrodnadens vingar.

SAMMA DAG, som Gunhild hade blifvit träffad af solstyng, var Gertrud ute och gick på en af de breda gatorna i den västra förstaden. Hon var ute för att köpa knappar och band, som hon behöfde för sin sömnad, men hon var inte särdeles hemmastadd därborta, utan fick gå länge, innan hon kunde finna hvad hon önskade. Hon gjorde sig inte heller mycket brådtom; hon var glad åt att få vandra omkring ute i det fria. Gertrud hade ännu inte sett mycket af Jerusalem. Hon hade haft så litet kläder med sig hemifrån, att hon största delen af tiden hade måst sitta inne och sy för att få något att sätta på sig.

Såsom alltid, då hon kom ut på gatan, fick Gertrud ett lyckligt leende på läpparna. Hon kände nog den förfärliga värmen och det hvassa solskenet, men hon led inte däraf, såsom andra människor gjorde. För hvarje steg hon tog, tänkte

hon på att Jesus måhända hade vandrat på samma mark, som hon nu beträdde. Hon var säker om att hans blickar hade hvilat på de där kullarna, som hon såg skymta vid slutet af gatan. Damm och hetta hade plågat honom, såsom de nu plågade henne. Och då hon tänkte på detta, kom han henne så nära, att hon ingenting annat kunde känna än en betagande glädje.

Det, som gjorde Gertrud oändligt lycklig efter ankomsten till Palestina, var just detta, att hon hade kommit Jesus mycket närmare än förr. Här tänkte hon aldrig på att ett par tusen år hade förflutit, sedan han vandrade omkring i detta land med sina lärjungar, utan hon gick i en ljuf inbillning, att han hade lefvat där för blott en helt kort tid sedan. Hon såg hans fotspår på marken, och hon hörde genljud af hans röst på Jerusalems gator.

Just då Gertrud vandrade utför den branta backen, som leder ned till Jaffaporten, kommo ett par hundra ryska pilgrimer tågande uppåt gatan. De hade gått i flera timmar för att besöka heliga orter utanför Jerusalem och voro så trötta och utmattade efter vandringen i den starka solhettan, att det såg ut, som om de knappast skulle ha krafter nog att nå upp till de ryska gästhusen på höjden af backen.

Gertrud stannade och betraktade dem, medan de tågade förbi. Det var idel bönder, och hon tyckte, att det var märkvärdigt att se hur lika de voro folket därhemma, där de vandrade fram i

sina vadmalsrockar och stickade koftor. Det här är bestämdt en hel socken, som har gifvit sig af på en gång hit till Palestina, tänkte hon, medan hon stod och betraktade dem. Den där med glasögonen på näsan är skolmästarn, och han med den tjocka kappen har en stor gård och styr hela socknen. Den där, som går så rak, är en gammal soldat, och den figuren med de smala axlarna och de långa händerna är sockenskräddarn.

Hon stod där i godt humör och satte enligt gammal vana ihop små historier om det hon såg. Den där gumman med sidenduken på hufvudet är rik, tänkte hon, men hon har inte kunnat komma hemifrån förrän på gamla dagar, därför att hon först har måst gifta bort sina söner och döttrar och uppfostra sina barnbarn. Och den gumman, som går närmast henne och har ett så litet knyte i handen, är mycket fattig. Hon är en af dem, som ha måst sträfva och spara hela sitt lif för att få pengar till Jerusalemsfärden.

Det var nog att se dessa pilgrimer komma vandrande för att tycka om dem. Fastän de voro så dammiga och upphettade, sågo de nöjda och glada ut; inte en missbelåten min syntes på något ansikte. Hvad de måtte vara fromma och tåliga, tänkte Gertrud, och hvad de måtte älska Jesus, eftersom de äro så glada åt att få vandra i hans land, att de inte tyckas känna något lidande!

I slutet af tåget kommo några, som voro alldeles utmattade och endast förmådde släpa sig fram. Det var rörande att se hur deras vänner

och släktingar vände om och togo dem vid handen för att hjälpa dem uppför backen. Men de, som sågo allra eländigast ut, fingo gå ensamma. De tycktes vara så illa däran, att ingen kände sig ha nog kraft att bistå dem.

Allra sist i skaran kom en flicka på sjutton år. Hon var nästan den enda, som var ung, de öfriga voro mestadels gamla eller medelålders. Då Gertrud fick syn på henne, gjorde hon upp för sig, att den unga flickan hade råkat i så djup olycka, att lifvet därhemma hade blifvit henne outhärdligt. Kanske att också hon hade sett Jesus komma emot henne i skogen för att råda henne att vandra till Palestina.

Den unga flickan såg mycket sjuk och lidande ut. Hon var fint byggd, och hennes grofva, tunga kläder och framför allt de klumpiga stöflarna, som hon bar liksom alla de andra kvinnorna, tycktes oändligt besvära henne. Hon stapplade framåt ett par steg, så blef hon stående för att hämta andan. Det var stor fara för att hon, som stannade orörlig midt på gatan, kunde bli omkullstött af en kamel eller öfverkörd af en vagn.

Gertrud kände en oemotståndlig lust att hjälpa henne. Hon betänkte sig inte länge, utan gick fram till henne, lade armen om hennes lif och visade den sjuka hur hon skulle hänga sig öfver hennes skuldra för att få stöd. Flickan såg upp med en slö blick. Hon tog emot hjälpen halft medvetslöst och lät Gertrud släpa henne ett par steg framåt.

En af de äldre kvinnorna vände sig om i detsamma. Hon såg skarpt på Gertrud och ropade med sträng röst ett par ord till den sjuka. Denna tycktes bli mycket förfärad, hon rätade upp sig, stötte bort Gertrud, sökte att gå vidare ensam, men blef snart stående.

Gertrud kunde inte förstå hvarför flickan inte ville begagna sig af hennes hjälp. Hon trodde, att det berodde på att ryssarna voro försynta och inte ville taga emot bistånd af en främling. Hon skyndade åter fram till den sjuka och lade sin arm på nytt om hennes lif. Då förvreds den främmandes ansikte af den största förskräckelse och afsky. Inte nog med att hon ryckte sig lös från Gertrud, hon slog efter henne med handen och började springa för att undkomma henne.

Nu såg då Gertrud, att den andra verkligen var rädd för henne. Hon förstod, att det inte kunde bero af något annat än det där usla förtalet, som var utspridt om Gordonisterna. Gertrud kände sig både ond och bedröfvad. Det enda hon kunde göra för den stackaren var att lämna henne i ro för att inte skrämma henne än mer. Men under det att hon stod stilla och följde henne med blickarna, märkte hon, att flickan, medan hon flydde för henne, i sin förvirring och rädsla sprang rätt mot en vagn, som i full fart kom körande utför backen. Gertrud såg med fasa, att ingenting annat var att vänta, än att den främmande skulle bli öfverkörd och dödad.

Gertrud ville sluta ögonen för att slippa se

den förfärliga olyckan, men hon hade alldeles förlorat väldet öfver sig själf, hon kunde inte en gång sänka ögonlocken. Hon stod alltså med vidöppna ögon och såg hur hästarna kommo emot den sjuka och stötte omkull henne. Men i nästa sekund hejdade sig de kloka, härliga djuren af sig själfva. De ströko baklänges, satte fötterna hårdt i marken för att kunna taga emot hela tyngden af den framåtrullande vagnen, kastade sig därpå smidigt åt sidan och fortsatte färden, utan att en hof eller ett vagnshjul hade berört den fallna.

Gertrud trodde redan, att all fara var förbi. Den ryska flickan låg kvar på marken utan att röra sig, men det var väl bara därför, att hon hade svimmat af rädsla.

Människor rusade till från alla håll för att bistå den skadade. Gertrud var den första af alla, som kom fram till henne. Hon böjde sig ned för att hjälpa upp henne. Då såg hon, att blod rann fram under hennes hufvud ut i gruset, och att hennes ansikte, som låg uppåtvändt, stelnade till på ett besynnerligt sätt. Hon är död, tänkte Gertrud, och det är jag, som har drifvit henne till döden!

I detsamma grep en man otåligt om Gertrud och kastade henne åt sidan. Han röt några ord till henne, som hon kunde förstå betydde något sådant, som att en förkastad varelse som hon inte var värd att röra vid den fromma, unga pilgrimen. I nästa ögonblick upprepades samma ord rundt

omkring henne. Man lyfte händerna hotande mot henne, trängde och knuffade henne, tills hon befann sig utanför den täta skaran, som hade samlats omkring den skadade.

För ett ögonblick blef Gertrud så vred öfver denna behandling, att hon knöt händerna. Hon ville försvara sig, hon ville åter nå fram till den ryska flickan, hon måste ju veta om denna verkligen var död. »Det är inte jag, som är ovärdig att komma henne nära, utan ni alla!» ropade hon högt på svenska. »Det är ni, som ha dödat henne. Det är ert eländiga förtal, som har jagat henne till döden.»

Ingen förstod henne, och Gertruds vrede vek snart för en oändlig förskräckelse. Tänk, om någon hade sett hur allt hade gått till och nu talade om det för pilgrimerna? Då skulle alla dessa människor utan förbarmande kasta sig öfver henne och slå henne till döds.

Hon flydde med stor hast från platsen, sprang så fort, som det var henne möjligt, fastän ingen förföljde henne. Hon hejdade sig inte, förrän hon hade uppnått de kala trakterna utanför Jerusalems nordsida.

Här stannade hon, strök sig öfver pannan och tryckte sina knäppta händer hårdt mot hjässan.

»O Gud! O Gud!» utropade hon. »Är jag nu en mörderska? Är jag nu skuld till en människas död?»

I nästa ögonblick vände hon sig mot staden, hvars höga dystra mur reste sig tätt bredvid henne.

»Det är inte jag, utan du!» ropade hon. »Det är inte jag, utan du!»

Hon vände sig från staden med en rysning för att gå bort mot kolonien, hvars tak hon såg sticka upp på afstånd. Men gång på gång stannade hon, medan hon försökte att en smula reda ut alla de tankar, som stormade inpå henne.

Det förhöll sig så, att då Gertrud hade kommit till Palestina, hade hon tänkt: »Här är jag i min herres och konungs eget land, nu är jag under hans särskilda vård, här kan jag inte drabbas af något ondt.» Och hon hade invaggat sig i den tron, att Kristus hade befallt henne resa till hans heliga land, därför att han hade sett, att hon hade lidit en så tung sorg, att hon inte behöfde genomgå mer i lifvet, utan hädanefter skulle få njuta trygghet och frid.

Men nu kände sig Gertrud, som den måtte känna, hvilken bor i en starkt befästad stad och plötsligen ser de skyddande tornen och murarna störta till marken. Hon såg, att hon var försvarslös. Det fanns intet skydd mellan henne och det anfallande onda. Tvärtom tycktes olyckan här kunna träffa henne värre än annorstädes.

Hon visade modigt från sig tanken, att hon hade varit vållande till den unga ryskans död, hon ville inte bära samvetskval för den skull. Men hon kände en dunkel fruktan för den skada, som denna händelse kunde vålla henne. »Jag måste väl nu alltid se för mina ögon hur hästarna

kommo emot henne,» klagade hon. »Jag kan väl aldrig mera få en glädjedag.»

Det sköt upp en fråga inom henne, som hon genast skyndade sig att undertrycka, men som gång på gång kom tillbaka. Hon började undra hvarför Kristus hade sändt henne till detta land. Det var stor synd att göra en sådan fråga, men hon kunde inte låta bli. Hvad hade Kristus menat, då han hade skickat henne till detta land?

»O, Gud,» sade hon i sin stora förtviflan, »jag trodde, att du älskade mig och ville styra allting till det bästa för mig! O, Gud, jag var så lycklig, då jag trodde, att du beskyddade mig!»

Då Gertrud kom tillbaka in i kolonien, möttes hon af en besynnerlig stillhet och högtidlighet. Gossen, som öppnade porten, hade ett ovanligt allvar öfver sig, och då hon kom in på gården, blef det henne påfallande hur tyst alla gled o fram öfver stenläggningen, och att ingen talade högt. Här är döden kommen till gårds, tänkte hon, innan någon ännu hade sagt ett ord till henne.

Snart fick hon veta, att Gunhild hade blifvit funnen död på vägen. Hon var redan hemburen och lagd på en bår i tvättstugan nere i källarvåningen. Gertrud visste, att de döda måste jordas mycket brådiskande i österlandet, men hon blef dock förfärad öfver att förberedelserna till begrafningen redan voro i full gång. Tims Halfvor och Ljung Björn snickrade hop en kista, och ett par af de äldre kvinnorna höllo på att svepa den döda. Mrs Gordon hade begifvit sig till före-

ståndaren för en af de amerikanska missionsanstalterna för att bedja om lof att begrafva Gunhild på amerikanarnas kyrkogård. Bo och Gabriel stodo ute på gården med spadar i händerna och väntade endast på mrs Gordons återkomst för att gå bort och gräfva grafven.

Gertrud gick ned i tvättstugan. Hon stod länge och betraktade Gunhild och kom i häftig gråt. Hon hade alltid hållit mycket af henne, som nu låg där död, men medan hon stod och såg på Gunhild, fick hon alldeles klart för sig, att inte hon, Gertrud, och inte heller någon annan människa hade gifvit Gunhild så mycken kärlek, som hon hade förtjänat. Alla hade nog förstått, att hon hade varit redbar och god och sanningskär, men hon hade gjort lifvet tungt för sig och andra genom att vara för noggrann med småsaker, och detta hade stött bort människorna från henne. För hvarje gång Gertrud tänkte på detta, tyckte hon, att det var förfärligt synd om Gunhild, och hennes tårar började rinna på nytt.

Men plötsligen upphörde Gertrud att gråta, och hon såg på Gunhild med oro och förskräckelse. Hon hade sett, att Gunhild låg där med ett uttryck i sitt ansikte, som hon hade haft i lefvande lifvet, då hon hade funderat på något, som varit svårt eller inveckladt. Det var besynnerligt att se hur hon låg där med en djup rynka mellan ögonbrynen och med litet framskjutna läppar och grubblade.

Gertrud gick långsamt bort från den döda.

Då hon hade sett det spörjande uttrycket i Gunhilds ansikte, hade hon blifvit återförd till sina egna bekymmer. Hon tyckte, att Gunhild också låg och undrade öfver hvarför Jesus hade sändt henne till detta land. Hvarför skulle jag komma hit, om det inte var för något annat än att dö? syntes hon fråga sig.

Då Gertrud åter kom ut på gården, skyndade Bo emot henne. Han bad henne, att hon skulle komma och tala ett par ord med Hök Gabriel Mattsson. Gertrud stod och betraktade Bo helt förvirrad, hon var så borta i sina egna tankar, att hon inte ens kunde uppfatta hvad han sade. »Det var Gabriel, som fann Gunhild på vägen,» sade Bo förklarande. Gertrud hörde honom inte, hon stod bara och grubblade öfver hvarför Gunhild hade ett sådant uttryck i ansiktet. — »Det var allt förfärligt för Gabriel att finna henne ligga död på vägen, då han kom gående och inte väntade någon olycka,» sade Bo, och då Gertrud alltjämt inte förstod, tillade han med djupt upprörd röst: »Om det vore någon här i kolonien, som jag tyckte om, och jag funne henne ligga död på marken, så vet jag inte hur det skulle gå med mig.»

Gertrud såg sig omkring som en nyvaknad. Ja visst, ja visst, det kände hon ju till af gammalt, att Gabriel hade tyckt om Gunhild. De skulle ju ha gift sig med hvarandra, om inte Jerusalemsresan hade kommit i vägen. Men de hade båda kommit öfverens om att de ville fara till Palestina, äfven

om de aldrig skulle få bli man och hustru. Och nu hade Gabriel funnit Gunhild död på vägen!

Gertrud gick bort mot Gabriel, som stod orörlig nere vid porten och inte tog ett steg emot henne. Han höll läpparna sammanknipna, ögonen stirrade stelt, och han stod och borrhade ned spaden mellan ett par stenar. Då Gertrud stannade framför honom, började han röra läpparna, men inte ett hörbart ljud kom fram.

»Det skulle vara godt för Gabriel, om han kunde få gråta,» hviskade Bo till Gertrud.

Gertrud räckte Gabriel tyst handen, såsom man gör med de närmaste anförvanterna på en begrafning. Gabriels hand låg slapp och kall i hennes.

»Bo säger, att det var du, som fann henne,» sade Gertrud. Gabriel stod lika orörlig. — »Det var allt bra svårt för dig,» fortfor hon, medan Gabriel stod som en stenbild. Gertrud hade nu hunnit att tänka sig in i hans sorg. Hon förstod hur förfärligt det hade varit för honom. — »Men jag tror, att Gunhild tyckte om, att det var du, som fann henne,» sade hon.

Gabriel ryckte till. Han såg stort på Gertrud. — »Tror du, att hon tyckte om det?» — »Ja,» sade Gertrud, »jag förstår, att det var svårt för dig, men jag tror, att hon hade velat, att det skulle vara du, som fann henne.» — »Jag vek inte från henne ett ögonblick,» sade Gabriel sakta, »förrän folk kom, som kunde hjälpa mig, och jag bar

henne fint och rart.» — »Ja, det gjorde du nog,» sade Gertrud.

Gabriels läppar började darra, och på en gång kommo tårarna häftigt störtande ur hans ögon. Bo och Gertrud stodo tysta bredvid och läto honom gråta. Gabriel tryckte ansiktet mot dörrposten. Han grät starkt och snyftande.

Om en liten stund lugnade han sig. Han kom fram till Gertrud och tog henne i hand. — »Du skall ha tack för att du fick mig att gråta,» sade han. Hans röst var nu mjuk och mild. Man kunde nästan tro, att det var gamle Hök Matts, hans far, som talade. »Jag skall nu visa dig något, som jag inte ämnade låta någon människa se,» fortfor han. »Då jag fann Gunhild, låg hon med ett bref i handen. Det var från hennes far, och jag tog det; jag tyckte, att jag var närmast till att läsa det. Nu tänker jag på att du har gamla föräldrar hemma, och du skall få se det, därför att du har fått mig att gråta.»

Gertrud tog brefvet och läste det. Så såg hon upp på Gabriel. — »Jaså, det var därför hon dog,» sade hon. Gabriel nickade. — »Nog tänker jag, att det var därför,» sade han. — Gertrud nästan skrek till: »Jerusalem, Jerusalem, du tar allas vårt lif! Jag tror, att Gud har öfvergifvit oss!»

Mrs Gordon kom in genom porten i det samma. Hon sände genast Gabriel och Bo bort till begravningsplatsen. Gertrud gick in i det lilla rummet, där hon hade bott samman med Gunhild. Hon stannade där hela aftonen.

Hon satt där i en skräck, lika stark och oregerlig som spökrädsla. Hon trodde, att ännu något ondt skulle hända denna dag, var rädd för det, som skulle det ligga och lura på henne i en vrå. På samma gång pinades hon af tvifvel. Jag vet inte hvarför Kristus har sändt oss hit, tänkte hon. Vi bringa ju ofärd öfver oss själfva och alla andra.

Hon visade bort tviflen för en stund, men strax därpå öfverraskade hon sig med att hon satt och räknade upp alla dem, som hade råkat i olycka för utvandringens skull. Ingenting tycktes ha varit mer säkert och visst, än att Gud ville, att de skulle resa till Palestina, hur kunde det då vara möjligt, att det endast medförde elände?

Hon hade skaffat sig penna och papper för att skrifva till sina föräldrar, men hon mäktade inte. »Hvad skall jag skrifva, så att de tro mig?» utbrast hon. »Om jag lade mig att dö såsom Gunhild, så kanske de trodde mig, då jag skrifver, att vi äro oskyldiga.»

Dagen släpade sig mot sitt slut, och natten kom. Gertrud var så olycklig, att hon inte kunde sofva. Hon såg Gunhilds ansikte framför sig, och oupphörligen måste hon undra öfver hvad den döda grubblade på. Det blef henne en visshet, att Gunhild hade dött med samma fråga på läpparna, som hon själf arbetade med.

Innan det ännu hade börjat dagas, steg Gertrud upp och klädde sig för att gå ut.

På denna sista dag och natt hade hon kommit

så långt från Kristus, att hon knappast förstod hur hon åter skulle finna hem till honom. Nu på morgonen öfverfölls hon af längtan att gå till en plats, som hon riktigt säkert visste att han hade beträdd. Och den enda plats, hvars läge aldrig hade varit omstridt, var Oljoberget. Hon tänkte sig, att hon, om hon ginge dit upp, åter skulle komma honom nära, känna sig öfverskyggad af hans kärlek och förstå hans afsikter med henne.

Då hon först kom ut i nattens mörker, kände hon dubbel ångest. Hon tänkte gång på gång igenom all den olycka och orättvisa, som hade timat på denna enda dag.

Men alltsom hon gick längre uppåt berget, tyckte hon, att det blef förunderligt ljust inom henne. Den tryckande bördan lyftes bort från henne. Hon började skymta en förklaring.

Det var ju det enda möjliga, tänkte hon. Då sådana orättvisor fingo ha sin gång, måste ju världen befinna sig i de yttersta tiderna. På intet annat sätt kunde man förstå, att rätt blef orätt, att Gud inte hade makt att hindra det onda, att de heliga förföljdes, att lögnen inte fann någon motsägelse.

Hon stannade och grubblade. Ja, visserligen var det så, att Herrens tillkommelse stundade, och att hon snart skulle se honom nederkomma ur himmelens sky.

Om det så förhöll sig, kunde hon förstå hvarför de alla hade blifvit kallade till Jerusalem. Af Guds nåd hade hon och hennes vänner blifvit

mitsända för att möta Jesus. Hon slog samman händerna i förundran och glädje, då hon tänkte på hur oändligt stort detta var.

Hon vandrade med snabba steg uppför bergsluttningen, till dess hon nådde högsta punkten, därifrån Jesus uppsteg till himmelen.

På själfva den inhägnade platsen kunde hon inte komma in, men hon stod därutanför och såg upp mot skyn, som nu ljusnade i den hastigt inbrytande dagningen.

Kanske är det redan nu i dag han skall komma, tänkte hon. Hon knäppte sina händer och såg upp mot morgonhimlen, som var betäckt af lätta, fjunlika skyar.

I detsamma antogo dessa en röd skiftning, och ett återsken däraf tycktes låga upp på Gertruds ansikte. »Han kommer,» sade hon, »det är säkert, att han kommer.»

Hon stirrade på morgonrodnaden, som hade hon sett den för första gången. Hon tyckte, att hon såg långt in i himmelen. Rätt österut såg hon ett djupt hvalf med en hög, bred port, och hon väntade blott att se porthalfvorna svänga åt sidan, för att Kristus och alla hans änglar skulle kunna tåga ut därigenom.

Om en stund öppnades också verkligen österns port, och solen skred fram på himmelen. Gertrud stod i orörlig förbidan, medan den sänkte sitt sken ned öfver bergtrakten väster om Jerusalem, där räckor af kullar vältrade fram som vågor i ett haf. Hon stod stilla och väntade, ända tills

solen hade kommit så högt upp, att dess strålar glimmade på korset ofvan grafkyrkans kupol.

Det föreföll Gertrud, att hon hade hört, att Kristus skulle komma i soluppgången på morgonrodnadens vingar. Hon insåg, att hon inte kunde vänta honom mera denna dag. Men hon kände sig inte för den skull betryckt eller orolig. »Han skall komma i morgon i stället,» sade hon med den största tillförsikt.

Hon gick ned från berget och kom åter till kolonien med ansiktet strålande af lycka. Men hon anförtrorde ingen den stora, glada visshet, som fyllde henne. Hela dagen satt hon som vanligt vid sitt arbete och talade om likgiltiga ting.

Nästa morgon stod hon ånyo på Oljoberget i den tidiga morgonstunden.

Och morgon efter morgon kom hon tillbaka, därför att hon ville vara den första af alla människor, som såg Kristus komma framtågande i morgonens härlighet.

Hennes vandringar väckte snart uppmärksamhet i kolonien, och man bad Gertrud, att hon skulle stanna hemma. Kolonisterna föreställde henne, att det skulle skada dem, om människor finge se henne hvarje morgon ligga på knä på Oljoberget och invänta Kristi tillkommelse. Om hon fortsatte på detta sätt, skulle man också börja säga om dem, att de voro vansinniga.

Gertrud försökte att vara lydig och stanna hemma. Men i den tidiga morgonstunden vaknade hon, och då stod det åter klart för henne, att just

denna dag måste Jesus komma. Och då kunde ingenting hindra henne från att stå upp och skynda ut för att mottaga sin konung och frälsare.

Denna väntan hade blifvit till ett med henne själf. Hon kunde inte motstå den, inte frigöra sig från den. I allt annat var hon sig alldeles lik. Det var ingen oreda i hennes hjärna, hon var endast förändrad så till vida, att hon var gladare och mildare än förr.

Om en tid blef man så van vid hennes morgonvandringar, att hon fick komma och gå, utan att någon fäste sig därvid. Men då hon gick ut om morgonen, såg hon en mörk skugga stå och vänta henne i porten. Alltsom hon vandrade uppåt berget, hörde hon trampet af järnskodda klackar. Hon talade aldrig till denna skugga, men hon erfor en känsla af trygghet, då de tunga stegen kommo efter henne.

Ibland då hon steg ned från berget, kom hon rätt emot Bo, som stod och hängde mot en mur och väntade henne med ett uttryck af hundlik trohet i ögonen. Bo rodnade och vände bort blickarna, och Gertrud gick vidare utan att låtsas om, att hon hade sett honom.

Baram pascha.

KOLONISTERNA voro mycket glada, att de hade fått hyra det nya, präktiga huset utanför Damaskusporten. Det var så stort, att det kunde rymma dem nästan allesamman, och endast ett par familjer hade måst hyra in sig annorstädes. Det var också mycket behagligt att bebo med sina takterrasser och öppna pelargångar, som voro en härlig tillflykt i sommarvärmen. De kunde inte låta bli att tycka, att det var en särskild Guds nåd, att ett sådant hus hade funnits ledigt. De sade ofta, att de inte visste hur de skulle ha burit sig åt för att få trefnad och samhällighet i kolonien, om de inte hade kunnat få ett hus för sig själfva, utan hade måst bo på skilda ställen ute i staden.

Men nu förhöll det sig så, att huset tillhörde Baram pascha, som var guvernör i Jerusalem på den tiden. Han hade byggt detta stora hus för omkring tre år sedan åt sin hustru, som han

älskade mer än allt annat i världen. Han visste, att han inte kunde göra henne en större glädje än genom att bygga ett hus, där hon kunde bo med hela sitt stora hushåll, med sina söner och son-hustrur, med sina döttrar och mågar och deras barn och tjänare.

Men då huset hade blifvit färdigt och Baram pascha flyttat in där med de sina, hade en förfärlig olycka träffat honom. Under den första veckan han bodde där, dog en af hans döttrar, under den andra dog ännu en, och under den tredje veckan dog hans älskade hustru. Då greps Baram pascha af djup sorg, han flyttade genast från sitt nya palats, han stängde till det och svor att aldrig mer beträda det.

Sedan dess hade palatset stått öde, ända tills Gordonisterna denna vår hade kommit till Baram pascha och bedt att få hyra det. Alla hade blifvit mycket förvånade, då han hade gifvit sitt bifall därtill, ty hvar och en hade säkert väntat, att Baram pascha aldrig mer skulle låta en människa komma inom dess väggar.

Men då det svåra förtalet om Gordonisterna hade uppkommit framemot hösten, öfverlade flera af de amerikanska missionärerna med hvarandra om hur de skulle kunna tvinga dessa sina landsmän att lämna Jerusalem. Och de beslöto att uppsöka Baram pascha och tala med honom om hans hyresgäster. De sade honom allt det onda de visste om dem, och de frågade honom

hur han kunde tillåta, att sådana föraktliga människor fingo bo i det hus han hade byggt åt sin hustru.

*

Nu var det vid åttatiden en vacker novembermorgon.

Den tunga natten, som hade hållit staden fången i sitt mörker, hade redan flyktat, och Jerusalem höll på att återfå det utseende, som det hade alla dagar. Vid Damaskusporten hade tiggarna för en god stund sedan intagit sina platser, och gathundarna, som hade varit i rörelse hela natten, gingo till hvila för dagen i sina hålor och sophögar. En liten karavan hade förra kvällen slagit läger alldeles innanför porten. Den gjorde sig nu i ordning att bryta upp, förarna bundo fast varupackor på de liggande kamelerna, som vrålade, då de kände den tyngande bördan på sin rygg. Ute på vägen kom landtfolk, som skyndade in till staden med stora korgar fyllda af grönsaker. Herdar kommo ned från bergtrakterna och vandrade högtidligt in under porthvalfvet, efterföljda af stora hjordar af får, som skulle slaktas, och af getter, som skulle mjölkas.

Just då den värsta morgonträngseln rådde i porten, kom en gammal man ridande på en vacker, vit åsna. Han var klädd i en mycket präktig dräkt, hans lifklädnad var af mjukt, randigt siden, och öfver den bar han en fotsid, pälsbrämad kaftan af ljusblå brokad. Både hans turban och gördel

voro prydda med rika broderier af guldfärgadt silke. Hans ansikte hade säkert en gång varit vackert och vördnadsbjudande. Nu var det härjadt af ålderdom, ögonen voro rinnande, munnen var infallen, och det stora, hvita skägget hängde tofvigt med gulnade spetsar.

Allt folket, som trängdes i porten, förvånades och sade emellan sig: »Hvarför rider Baram pascha genom Damaskusporten ut på den vägen, som han inte har velat skåda på trenne år?»

Andra sade spörjande: »Skall Baram pascha rida ut för att besöka sitt hus, som han har svurit att aldrig mer beträda?»

Medan Baram pascha red fram genom folkvimlet i porten, sade han till sin tjänare Machmud, som följde honom:

»Hör du, Machmud, att alla dessa, som vi möta, förundra sig och fråga hvarandra: 'Hvad står nu på? Skall Baram pascha rida ut till sitt hus, som han inte har skådat på trenne år?'»

Och hans tjänare svarade honom, att han hörde, att folket förundrade sig.

Då sade Baram pascha med stor harm: »Tro de då, att jag är så gammal, att man kan göra med mig hvad man vill? Tro de, att jag kan tåla, att främlingar lefva ett skändligt lif i det hus jag byggde åt min hustru, som var en god och ärlig kvinna?»

Baram paschas tjänare sökte stilla hans vrede och sade till honom: »Herre, du glömmer, att

det inte är första gången, som vi ha hört de kristna beljuga hvarandra.»

Baram pascha lyfte armarna i sin vrede och utropade: »Flöjtblåsare och danserskor ha sitt tillhåll i de rum, där mina kära dogo! Dagen skall inte gå till ända, innan dessa ogärningsmän äro bortdrifna ur mitt hus.»

Då den gamle paschan sade detta, mötte honom en liten skara skolbarn, som kom tågande framåt vägen, två och två i rask takt. Och då han såg dem, fann han deras utseende olik alla andra barns, som tumla om på Jerusalems gator, ty dessa voro rentvättade, de hade hela kläder och starka skodon, och deras hår var ljust och slät-kammadt.

Baram pascha höll inne sin åsna och sade till sin tjänare: »Gå och fråga dem hvilka de äro!»

»Jag behöfver inte fråga dem hvilka de äro,» svarade hans tjänare, »ty jag har sett dem här alla dagar. De äro Gordonisternas barn, och de äro på väg till skolan, som det här folket har inrättat inne i staden på det gamla stället, där de bodde, innan de hade fått hyra ditt stora hus.»

Medan paschan ännu satt stilla och såg efter barnen, kommo två karlar, som också hörde till kolonien, dragande med en kärra, i hvilken sutto de minsta skolbarnen, som inte själfva mäktade gå in till staden. Och paschan såg, att de små klapade händerna i glädje att få åka, och de, som drogo, skrattade åt dem och sprungo fortare för att fröjda dem.

Då tog hans tjänare mod till sig och sporde honom: »Synes det dig inte, herre, att dessa barn måtte äga goda föräldrar?»

Men Baram pascha var en gammal man och orubblig i sin vrede, som de gamla pläga vara. »Jag har hört deras egna tala om dem,» svarade han, »och jag säger dig, att innan aftonen skola de vara utdrifna ur mitt hus.»

Då Baram pascha hade ridit ännu ett stycke väg, mötte han en flock kvinnor i europeisk dräkt, hvilka vandrade in till staden. De gingo mycket stilla och sedesamt, deras kläder voro tarfliga, i händerna buro de tunga, välfyllda korgar.

Paschan vände sig till sin tjänare och sade till honom: »Gå och fråga dem hvilka de äro!»

Och tjänaren svarade: »Jag behöfver inte spörja, herre, ty jag har mött dem här alla dagar. Det är Gordonisternas kvinnor, som vandra in till Jerusalem med matvaror och läkemedel för att bistå de sjuka, som äro för svaga att komma ut till kolonien och söka hjälp.»

Baram pascha svarade: »Om de än skylde sin ondska med änglavingar, skall jag dock drifva dem ur mitt hus.»

Han red vidare ända fram till det stora huset. Och då han närmade sig det, hördes därifrån sorl af många röster och ett och annat högt skri.

Han vände sig till sin tjänare och sade: »Hör, huru spelare och danserskor sorla i mitt hus!»

Men då han red om hörnet, såg han alla slags sjuka och sårade sitta nedhukade framför ingången

till huset. De talade med hvarandra om sitt lidande, och ett par af dem utstötte jämmerrop.

Och Machmud, hans tjänare, tog mod till sig och sade: »Här ser du de spelare och danserskor, som du hörde sorla i ditt hus. Dessa komma hit hvarje morgon för att rådfråga Gordonisternas läkare och förbindas af deras sköterskor.»

Baram pascha svarade: »Jag ser, att dessa Gordonister hafva bedårat dig, men jag är för gammal att låta mig bedragas af deras lögner. Jag säger dig; att om jag ägde makt, skulle jag hänga dem alla rundt om taklisten af mitt hus.»

Och Baram pascha var ännu i största vrede, då han steg af sin åsna och gick uppför trappan.

Då den gamle mannen kom in på gårdsplanen, gick en hög, stolt kvinna emot honom och hälsade honom. Hennes hår var hvitt, fastän hon inte såg ut att vara äldre än fyrtio år. Hennes ansikte var myndigt och klokt, och ehuru hon endast bar en enkel, svart klädning, syntes det, att hon var van att befälla öfver många människor.

Baram pascha vände sig till Machmud och frågade honom:

»Denna kvinna ser lika god och klok ut som profetens hustru, Kadidschä. Hvad har hon att beställa i detta hus?»

Och Machmud, hans tjänare, svarade honom: »Detta är mrs Gordon, som styr kolonien, sedan hennes man dog i våras.»

Då förbittrades den gamle mannens sinne på nytt, och han sade till Machmud med sträf röst:

»Du skall säga henne, att jag är kommen för att drifva henne och hennes folk ut ur mitt hus.»

Och hans tjänare sade till honom: »Skall den rättrådige Baram pascha drifva bort dessa kristna, endast därför att han har hört deras bröder förtala dem? Vore det inte bättre, herre, att du sade till denna kvinna: Jag har kommit hit för att se mitt hus. Och om du finner, att här lefves så, som missionärerna ha sagt dig, säg då till henne: Du skall lämna detta ställe, ty ingen styggelse får be-drifvas på den plats, där mina kära dogo.»

Då svarade Baram pascha: »Du skall säga henne, att jag vill bese mitt hus!»

Machmud sade detta till mrs Gordon, och hon svarade: »Vi äro glada att få visa Baram pascha, hur vi ha inrättat oss i hans palats.»

Därpå sände mrs Gordon efter den unga miss Young, som hade bott i Jerusalem alltifrån barn- domen och kunde tala arabiska som en infödd, och bad henne ledsaga Baram pascha.

Baram pascha tog sin tjänare Machmuds arm och började vandringen. Och eftersom han ville se hela huset, förde honom miss Young först ned i källarvåningen, där tvättstugan var inrättad. Och med mycken stolthet visade hon honom stora mängder af nytvättade kläder, präktiga byk-kar och pannor samt de flitiga, allvarliga arbeterskor, som sysslade vid tvättbunkar och strykbräden.

Alldeles där bredvid låg bakstugan. Och miss Young sade till Baram pascha: »Se, hvilken för-

träfflig ugn bröderna ha murat! Och se, hvilket vackert bröd, som vi själfva tillreda!»

Från bakstugan förde hon honom in i snickareverkstaden, där ett par gamla karlar stodo och arbetade. Och miss Young visade Baram pascha ett par enkla stolar och bord, som hade blifvit tillverkade i kolonien.

»Ack, Machmud, dessa människor äro mig säkerligen för sluga,» sade då den gamle paschan på turkiska, som han antog att miss Young inte förstod. »De ha anat faran, de ha spanat ut min ankomst. Jag trodde, att jag skulle finna dem drickande vin och spelande tärning. Och jag finner dem alla vid arbetet.»

Baram pascha fördes genom köket och systugan och därpå till ett annat rum, hvars dörr man öppnade för honom med en viss högtidlighet. Detta var väfkammaren, där väfstolarna smällde, och där spinnrockar och kardor äfven voro i gång.

Då tog Baram paschas tjänare mod till sig och bad sin herre betrakta det hårda, starka tyg, som tillverkades. »Herre,» sade han, »detta är inte lätta tyger för danserskor eller luftiga dräkter för lättfärdiga kvinnor.»

Men Baram pascha teg och gick vidare.

Öfverallt där han vandrade fram, såg han människor med redliga, kloka ansikten. Alla sutto tysta och allvarliga vid sitt arbete, men då han kom in i rummet, lyste de upp af välvilja.

»Jag talar om för dem,» sade miss Young till

Baram pascha, »att ni är den gode guvernören, som har låtit oss hyra detta präktiga hus, och de bedja mig, att jag skall tacka er, därför att ni har varit så god mot oss.»

Men Baram pascha hade hela tiden en sträff och hård min på sitt ansikte och svarade inte miss Young med ett ord. Och hon började bli rädd och tänkte vid sig själf: »Hvarför vill han inte tala till mig? Har han manne ondt i sinnet emot oss?»

Hon förde paschan in i de långa, smala matrummen, där dukarna togos af borden och porslinet diskades efter morgonmåltiden. Äfven här såg han ingenting annat än sträng ordning och största enkelhet.

Men hans tjänare Machmud tog ännu en gång mod till sig och sade till honom: »Herre, hur kan det vara möjligt, att dessa människor, som baka sitt eget bröd och sy sina egna kläder, om nätterna kunna förbyta sig till flöjtblåsare och danserskor?»

Baram pascha kunde intet svara honom.

Och Baram pascha genomvandrade ihärdigt alla rummen i sitt hus. Han kom till de ogifta männens stora sofsal med de uppbäddade enkla sängarna. Han kom till de olika familjernas rum, där föräldrar och barn bodde tillsammans. I dessa rum såg han öfverallt renskurade golf, hvita sängomhängen, snygga möbler af ljusbetsadt trä, hemväfda gångmattor och rutiga bomullsöfverdrag.

Då tycktes Baram pascha bli allt vredare, och

han sade till Machmud: »Dessa kristna äro mig för sluga. De förstå alltför väl att dölja sitt syndiga lif. Jag hade väntat att se golfven öfversållade med fruktskal och cigarraska. Jag trodde, att jag skulle finna kvinnorna sitta och skvallra, medan de rökte sin vattenpipa eller målade sina naglar.»

Till sist steg han uppför den bländhvita marmortrappan till den stora församlingssalen. Detta rum hade varit paschans stora mottagningssal, nu var det inrättadt på amerikanskt sätt med grupper af bekväma stolar kring borden, med böcker och tidskrifter, med piano och orgel samt en och annan fotografi på de ljusmålade väggarna.

Här mottog dem åter mrs Gordon, och Baram pascha sade till sin tjänare: »Du skall säga henne, att hon och hennes anhängare innan kvällen måste lämna detta hus.»

Men Machmud, Baram paschas tjänare, svarade honom: »Herre, den ena af dessa kvinnor kan tala ditt språk. Låt henne höra din vilja genom din egen mun!»

Då lyfte Baram pascha sina ögon och såg på miss Young, och hon mötte hans blick med ett mildt leende. Och Baram pascha vände sig från henne och sade till sin tjänare: »Jag har aldrig sett ett ansikte, som den Allsmäktige har gett större skönhet och renhet. Jag vågar inte säga henne, att jag har hört, att hennes folk är hemfallet till synd och lösaktighet.»

Och Baram pascha sjönk ned på en stol och

dolde ansiktet i händerna, medan han sökte reda ut för sig hvilket som var sant, det han hade hört eller det han hade sett.

Då öppnades dörren helt sakta, och en gammal, fattig vandrare kom in i rummet. Han bar en nött, grå mantel, och benen voro omlindade med trasor. På hufvudet hade han en smutsig turban, hvars gröna färg betecknade honom som en afkomling af Muhammed.

Utan att akta på paschan kom mannen in i rummet och tog plats på en stol en smula afsides från de andra. Man lät honom hållas utan att tillfråga honom om hans ärende.

»Hvem är denne man, och hvad önskar han?» frågade Baram pascha, i det han vände sig till miss Young.

»Vi känna honom inte,» svarade miss Young, »han har aldrig förr varit här. Ni får inte misstycka, att han har kommit in. Vårt hus står öppet för alla, som vilja taga sin tillflykt hit.»

»Machmud,» sade paschan till sin tjänare, »gå och fråga denne vandrare, som är en profetens afkomling, hvad han har att beställa här hos dessa kristna!»

Machmud utförde sitt ärende och kom åter till paschan.

»Han svarar mig, att han har ingenting här att beställa, men han ville inte vandra förbi utan att gå in, därför att det står skrifvet: 'Låt icke dina fötter synda, så att du går förbi den rättfärdiges boning'!»

Baram pascha satt tyst en lång stund.

»Du har säkerligen hört miste,» sade han, vänd till Machmud. »Fråga honom än en gång hvad han har att beställa i detta hus!»

Machmud gick och kom tillbaka. Han upprepade ord för ord samma svar.

»Låtom oss då tacka Gud, min vän Machmud!» sade Baram pascha enkelt. »Han har sändt denne man för att upplysa oss. Han har låtit honom inträda här, på det att mina ögon skulle öppnas för sanningen. Vi skola nu rida hem, min vän Machmud, och jag skall inte drifva dessa kristna ur deras hus.»

Baram pascha red kort därpå bort från kolonien, men om en timme kom Machmud tillbaka dit, ledande paschans vackra, hvita åsna. Han lämnade den till kolonisterna med hälsning från Baram pascha, att han önskade, att den skulle få draga de små barnen till skolan om morgonen.

Blommor från Palestina.

DET ÄR I SLUTET af februari, vinterregnen hafva fallit, och våren är kommen. Den är dock inte ännu långt framskriden. Fikonträdet knoppar hafva inte börjat svälla, rankor och blad hafva inte börjat tränga fram ur de svartbruna vinstockarna, och orangeträdens stora blomklasar hafva inte öppnat sig.

Men det, som har vågat sig fram under den tidiga årstiden, det är markens små blommor.

Hvart man ser, växer det blommor. Stora, brandröda anemoner betäcka alla steniga sluttningar, på alla klippafsatser blommar violett cyklamen, öfver alla fält växa låga ängsnejlikor och bellis, hvarje fuktigt snår är fullt af krokus och pulsatilla.

Och liksom man i andra länder insamlar bär och frukter, så går man i Palestina att inhösta blommor. Från alla kloster, från alla missions-

anstalter drager man ut på blomsterskörd. Fattiga judiska församlingsmedlemmar, resande turister och syriska arbetare mötas nere i de vilda klippdalarna med blomkorgar i händerna. Och om kvällarna återvända alla dessa skördemän lastade med sippor och pärlhyacinter, med violer och tulpaner, med narcisser och orkidéer.

Inne på gårdarna i den heliga stadens mångfaldiga kloster och gästhus stå väldiga stenfat, i hvilka vårblommorna läggas i vatten, och i celler och rum äro flitiga händer i verksamhet med att breda ut blommorna öfver stora pappersark och pressa dem.

Men så snart de små ängsnejlikorna och hyacinterna äro väl tillplattade och torkade, bli de hopsatta i små buketter och stora buketter, i fula och vackra sammansättningar och uppklistrade på kort eller i små album med pärmar af olivträd, på hvilka står inristadt: »Blommor från Palestina».

Och snart vandra alla dessa blommor från Sion, blommor från Hebron, blommor från Oljoberget, blommor från Jeriko ut i världen.

De säljas i butikerna, de sändas bort i bref, de skänkas som minnen, de gifvas i utbyte mot fromma gåfvor. Längre än pärlor från Indien och siden från Brussa spridas de små ängsblommorna, det fattiga heliga landets enda rikedom.

Det var en gång en vacker vårmorgon. Det rådde stor brådska i den Gordonska kolonien, alla människor gjorde sig i ordning att draga ut och insamla blommor. Barnen, som skulle få vara fria från skolan hela dagen, lupo omkring öfverallt i vild lek och bådo alla att låna dem korgar för blom-plockningen. Kvinnorna hade varit uppe sedan fyra på morgonen för att laga till matsäck, de sysslade ännu i köket vid plättjärn och syltburkar. Några af männen plockade räns-larna fulla med smörgåspaket, med mjölkbuteljer, med kallt kött och bröd. Andra togo i handen flaskor med vatten eller korgar med tekök och koppar. Ändtligen öppnades porten, barnen stormade först ut, så kommo alla de andra i stora och små grupper, allteftersom de funno det behagligt. Ingen stannade hemma. Det stora huset stod snart alldeles öde.

Bo Ingmar Månsson var mycket lycklig den dagen. Han lagade så, att han fick gå vid sidan af Gertrud, och han hjälpte henne i backarna med allt hon hade att bära. Gertrud gick med hufvud-duken långt framskjuten i pannan, så att Bo inte såg mer än hakan och den dunhvita kinden. Han gick och smålog åt sig själf, som kunde vara så nöjd, bara därför att han fick gå bredvid Gertrud, fastän han hvarken kunde se hennes ansikte eller vågade tala med henne.

Karin Ingmarsdotter och hennes systrar gingo efter dem. De stämde upp en morgonpsalm, som de hade sjungit med sin mor hemma på Ingmarsgården, då de hade suttit vid spinnrocken i den

tidiga morgonstunden. Bo kände igen den gamla sången:

Den signade dag, som vi nu här se
af himmelen till oss nedkomma.

Närmast framför Bo vandrade gamle korporal Fält. Han hade alla barnen omkring sig, som vanligt var nu för tiden; de klängde sig fast vid hans käpp och drogo i hans rockskört. Bo, som kom ihåg honom från den tiden, då alla barn sprungo långa vägar, bara de sågo honom, tänkte för sig själf: Jag har aldrig sett honom se så styf och morsk ut som nu. Han är så stolt öfver att barnen hålla sig till honom, att mustascherna resa sig som borst, och han har visst fått en skarpare krök på näsan, än han hade förut.

Midt ibland de vandrande såg Bo Hellgum, som gick där med sin hustru vid ena handen och sin vackra lilla dotter vid den andra. Det är märkvärdigt med Hellgum, tänkte Bo, han har blifvit mycket tillbakasatt, sedan vi ha slutit oss till amerikanarna, och det kunde ju inte gå annorlunda, då dessa äro så framstående och ha så stora gåfvor att utlägga Guds ord. Jag skulle nog vilja veta hvad han tänker därom, att inga människor flocka sig omkring honom på en sådan här vandring. Men den, som är glad åt att få ha honom för sig själf, det är hustrun. Det syns på hennes hållning och sätt. Hon har aldrig varit så stolt och lycklig i hela sitt lif.

Alldeles i spetsen af tåget gick den vackra miss Young. Bredvid henne vandrade en ung engelsman, som hade slutit sig till kolonien för ett par år sedan. Bo visste liksom alla andra, att den unge mannen älskade miss Young, och att han hade gått in i samfundet i hopp att få gifta sig med henne. Den unga flickan tyckte säkerligen också om honom, men Gordonisterna ville inte jämka på sina stränga lagar för hennes skull, och så hade de unga lefvat ett par år i hopplös väntan. Denna dag gingo de bredvid hvarandra, talade endast med hvarandra och hade inte ögon för någon annan. Och där de skyndade fram lätta och smidiga i spetsen af tåget, var det, som om de ville hasta bort, lämna hela skaran efter sig och fly ut i världen för att en gång få lefva sitt eget lif.

Men i slutet af tåget såg Bo Gabriel. Det fanns i kolonien en fransk matros, han hade varit med där alltifrån grundläggningen, och nu var han gammal och bräcklig. Gabriel hade tagit honom under armen och hjälpt honom upp för de många svåra stigningarna. Det där gör Gabriel i tanke på sin gamle far, tänkte Bo.

Till en början gick tåget rätt österut upp i en ödslig och vild bergstrakt. Där funnos ännu inga blommor, myllan var bortsköljd från de branta kullarnas sidor, allt var naket, gulgrått berg.

Det är dock besynnerligt, tänkte Bo. Jag har aldrig förr sett en himmel så blå som den, som

reser sig öfver de här gula kullarna. Och dessa berg äro inte fula, fastän de äro så kala. Då jag ser dem så vackert afrundade, tänker jag på de stora kupolerna, hvarmed man täcker kyrkorna och husen här i landet.

Då vandringsmännen hade gått vid pass en timme, fingo de syn på den första klippdalen, hvars botten var öfversållad med röda anemoner. Det blef en brådska och en glädje, alla skyndade sig med skri och skratt utför bergsluttningen och började insamla blommorna. Och man plockade sippor med stor ifver, ända tills man om en stund fann en annan dal, som var uppfylld med violer, och så en tredje, där alla möjliga vårblommor växte blandade om hvarandra.

I början plockade svenskarna alldeles för ifrigt, de bara rafsade till sig blommorna. Så kommo amerikanarna och visade dem hur de skulle bära sig åt. De måste välja med omsorg, endast taga sådana blommor, som lämpade sig för pressning. Det var ett noggrant arbete.

Bo gick bredvid Gertrud och plockade. En gång reste han på sig för att räta upp ryggen. Då såg han alldeles i närheten ett par af storbönderna, som väl inte på många år hade sett efter en blomma, gå och plocka lika ifrigt som någon annan. Bo kunde knappast låta bli att skratta.

Plötsligen vände sig Bo helt mot Gertrud och sade till henne: »Jag går här och tänker på hvad Kristus menade, då han sade: 'Utan att I omvån-

den eder och blifven såsom barn, kunnen I icke ingå i Guds rike!»

Gertrud lyfte hufvudet och såg på Bo. Det var ovanligt, att han sade något direkt till henne. »Det är nog ett märkvärdigt ord,» svarade hon.

»Ja,» sade Bo mycket eftertänksamt och långsamt, »jag har nog lagt märke till att det förhåller sig så med barn, att de aldrig äro så snälla, som då de leka, att de äro vuxna. Aldrig är man så bra i fred för dem, som då de gå och plöja en åker, som de ha stakat ut midt på landsvägen, då de smacka på bruntarna och klatscha med en piska af segelgarn och draga fåror i landsvägsgruset med en grankvist. De äro bra lustiga och snälla, då de gå och undra om de ska bli färdiga med sådden före sina grannar, och då de jämra sig öfver att de aldrig ha råkat på en så hårdplöjd åker.»

Gertrud gick med hufvudet nedlutadt och plockade, hon svarade just ingenting. Hon förstod inte hvart Bo ville komma.

»Jag minns själf hur roligt jag hade,» sade Bo med samma allvar, »då jag byggde mig en ladugård af träklotsar och satte in grankottar som kor. Hvar morgon och afton var jag mycket noga med att ge korna nyslaget hö, och ibland låtsade jag, att det var vår, och att jag skulle drifva mina kor upp till fäboden. Jag tutade i näfverlur och kallade på Stjärna och Gullilja, så att det hördes öfver hela gården. Och jag brukade tala med min mor om hur mycket mina kor mjölkade, och hur mycket jag kunde vänta att få

för mitt smör på mejeriet. Jag var också mycket noga med att sätta spjäll på tjuren, och åt alla, som gingo förbi, ropade jag, att de skulle taga sig i akt, därför att det inte var fritt, att den där tjuren var folkilsken.»

Gertrud plockade nu mindre ifrigt. Hon hörde uppmärksamt på Bo och började undra öfver att han kunde ha likadana tankar och inbillningar, som brukade fylla hennes egen hjärna.

»Men roligast tror jag det var, då vi pojkar lekte, att vi voro vuxna karlar och sutto och höllo stämma,» fortfor Bo. »Jag minns, att jag och bröderna mina och ett par pojkar till brukade sitta uppkrupna på en brädhög, som låg på gården därhemma i flera år. Ordföranden knackade i bräderna med en träslef, och vi sutto helt andäktiga rundt omkring honom och beslöto om hvilken af oss skulle få fattigunderstöd, och hur högt den eller den skulle beskattas. Vi sutto med tummarna instuckna i ärmhålen på västen och talade med tjock röst, som hade vi haft munnen full af gröt, och vi kallade aldrig hvarandra för annat än nämndeman och klockare och kyrkovärd och häradsdomare.»

Bo höll inne och gned sig i pannan, som om det nu gällde att äntligen komma fram till det han ville säga. Gertrud hade alldeles upphört att plocka blommor. Hon satt på marken, hufvudduken hade hon skjutit tillbaka, och nu blickade hon upp till Bo, som väntade hon att få höra något nytt och märkvärdigt.

»Det kan hända,» sade Bo, »att liksom det är bra för barn att leka, att de äro vuxna, så kan det också vara bra för stora att ibland förvandla sig till barn. När jag ser dessa gamla karlarna, som äro vana att så här års arbeta ute i vilda skogen och slita med timmerhuggning och vedkörning, gå här i sådan barnsyssla som blomplockning, så tänker jag, att vi äro på väg att lyda Jesus och omvända oss och blifva som barn.»

Bo såg, att det lyste i Gertruds ögon. Hon förstod nu hvad han ville säga, och hon blef mycket glad åt tanken. »Jag menar, att vi ha blifvit som barn allesammans, sedan vi ha kommit hit ut,» sade hon.

»Ja,» sade Bo, »vi ha då åtminstone varit som barn däri, att vi ha måst taga emot all möjlig uppfostran. Vi ha fått lära, hur vi ska hålla gaffel och sked och att tycka om mat, som vi aldrig förr hade smakat. Och det var då bra barnaktigt, att vi i början måste ha ledsagare med oss, då vi gingo ut, för att vi inte skulle gå vilse, och att vi blefvo varnade för människor, som voro farliga, och för platser, som det inte var tillåtet att besöka.»

»Vi, som kommo ifrån Sverige, voro som riktiga småbarn, vi fingo ju allra först lära oss att tala,» sade Gertrud. »Vi måste fråga efter namn på bord och stol, på skåp och säng. Och snart få vi väl sätta oss på skolbänken igen för att lära att läsa och skriva det här nya språket.»

De blefvo nu båda mycket ifriga och ansträngde sig för att finna likhetspunkter. »Jag har fått lära

mig att känna igen markens växter och träd på samma sätt som mor lärde mig det, då jag var liten,» sade Bo, »jag har fått lära att skilja persikor från aprikoser och det knotiga fikonträdet från den förvridna oliven. Jag har fått lära att känna igen turken på hans korta jacka och beduinen på hans randiga mantel och dervischen på hans filtmössa och juden på de små skruflockarna vid örat.»

»Ja,» sade Gertrud, »det är just, som vi i barndomen lärde oss att skilja bönder från Floda och Gagnef på de olika rockarna och hattarna.»

»Det mest barnlika är väl, att vi helt och hållet låta de andra ställa för oss,» sade Bo, »och att vi inte ha några egna pengar, utan måste begära hvar slant af andra. Hvarenda gång som en frukthandlare bjuder ut åt mig en apelsin eller en drufklase, minns jag just hur det kändes i barndomen, då jag måste gå förbi karamellstånden på marknaden, därför att jag inte hade en enda slant i fickan.»

»Jag tror visst, att vi ha blifvit alldeles omskapade,» sade Gertrud. »Om vi nu komme tillbaka till Sverige, skulle folket därhemma inte känna igen oss.»

»Vi kunna väl inte annat än tycka, att vi äro barn igen, då vi gå och gräfvat i ett potatisland, som inte är större än ett ladugolf,» sade Bo ifrigt, »och då vi sedan plöja det med en plog, som är gjord af en trädgren, och då vi ha en sådan där liten åsna till häst, och då vi inte ha någon

riktig åker att sköta, utan bara ska plocka med litet vinodling.»

Bo slöt ögonen för att kunna tänka bättre. Gertrud såg med ens, att han blef förunderligt lik Ingmar Ingmarsson, bara klokhet och betänksamhet hela ansiktet.

»Se, det är nog inte detta, som är det viktigaste,» sade Bo om en stund. »Det viktigaste är väl, att vi ha fått barnsliga tankar om människorna, att vi börja tro, att de alla vilja oss väl, fastän somliga äro stränga emot oss.»

»Ja, det var väl allt så, att Kristus tänkte mest på sinnelaget, då han sade de där orden,» menade Gertrud.

»Men sinnelaget har också blifvit förvandladt,» inföll Bo, »det har det visserligen. Har du inte märkt, att om vi nu ha tunga bekymmer, så gå vi inte och bära på dem i dagar och veckor, utan vi låta dem vara glömda om ett par timmar?»

Just då Bo sade detta, ropade man åt dem, att de skulle komma och äta frukost. Bo blef helt misslynt, han hade godt kunnat gå där bredvid Gertrud och tala med henne hela dagen utan att bli hungrig.

I alla fall kände han den dagen en sådan ro och tillfredsställelse, att han tänkte: Det är säkert, att kolonisterna ha rätt: människorna behöfva endast lefva i frid och enighet, som vi göra, för att vara lyckliga. Jag är nu alldeles nöjd med att allt är, som det är. Jag bryr mig inte mer om att få hemföra Gertrud som min hustru, jag känner

inte mer en sådan pinande kärlekslängtan, som plågade mig förr i världen. Jag är fullt belåten, bara jag får se henne en smula hvar dag och får tjäna och skydda henne.

Han skulle ha velat säga Gertrud, att han var alldeles förvandlad, kände sig som ett barn äfven härutinnan, men han var för blyg, han kunde inte finna de rätta orden.

Bo gick och grubblade på detta under hela hemvägen. Han tyckte, att det var nödvändigt att säga Gertrud ett par ord om hur omskapad han var, för att hon skulle känna sig trygg i hans sällskap och lita på honom som på en bror.

De kommo hem just i solnedgången. Bo satte sig ned under en gammal sykomor, som stod utanför porten till huset. Han ville stanna ute i det fria så länge som möjligt. Då alla andra voro ingångna, kom Gertrud och frågade honom om han inte skulle gå in.

»Jag sitter och tänker på detsamma, som vi talade om förut i dag,» sade Bo. »Jag tänker på hur det skulle vara, om Kristus komme vandrande här på vägen, som han väl säkert har gjort många gånger i lefvande lifvet, och satte sig ned under det här trädet och sade till mig: 'Utan, att I omvänden eder och blifven såsom barn, kunnen I icke ingå i Guds rike'.»

Bo satt och talade med ett drömmande uttryck i rösten, som om han tänkte högt. Gertrud stod stilla och lyssnade.

»Då skulle jag svara honom och säga,» fort-

for Bo: »Herre, vi hjälpa och bistå hvarandra utan att begära lön, alldeles som barn bruka, och om vi vredgas på hvarandra, så blir det inte till något hat för lifvet, utan vi äro goda vänner igen innan dagens slut. Ser du inte, Herre, att vi äro alldeles som barn?»

»Hvad tror du då att Kristus svarar dig?» frågade Gertrud med mild röst.

»Han svarar mig ingenting,» sade Bo. »Han sitter där endast helt stilla och säger än en gång: 'I skolen vara såsom barn, om I viljen ingå i mitt rike.' Och jag säger till honom ungefär som förut: 'Herre, vi älska alla människor, alldeles som barn bruka. Vi göra inte skillnad mellan jude och armenier, mellan beduin och turk, mellan hvit och svart. Vi älska lärd och olärd, hög och låg och dela vårt gods lika mellan kristna och muhammedaner. Är det då inte så, Herre, att vi äro såsom barn och kunna ingå i ditt rike?'»

»Hvad svarar då Kristus?» frågade Gertrud än en gång.

»Han svarar ingenting,» sade Bo. »Han sitter alltjämt kvar under trädet och säger mycket stilla: 'Utan att I blifven såsom barn, kunnen I icke ingå i mitt rike.' Och då förstår jag hvad han menar, och jag säger till honom: 'Herre, också i detta har jag blifvit såsom ett barn, att jag inte mer känner sådan kärlek som i forna dagar, utan min älskade är mig som en lekkamrat och en kär syster, med hvilken jag vandrar ut och plockar blommor i det gröna. Herre, är jag då inte — — —'»

Bo afbröt med ens, ty på samma gång, som han uttalade orden, kände han, att han ljög. Det var honom, som hade Kristus verkligen stått där framför honom och sett in i hans innersta. Och Bo tyckte, att Jesus måste kunna se hur kärleken reste sig inom honom och slet i honom som ett rofdjur, därför att han ville förneka den i den älskades närvaro.

Och i häftig rörelse gömde Bo ansiktet i händerna, och han stötte fram orden: »Nej, Herre, jag är inte såsom ett barn, och jag kan inte ingå i ditt rike. Kanske att de andra kunna det, men jag kan inte släcka elden i min själ och lifvet i mitt hjärta. Ty jag älskar och brinner, såsom intet barn kan brinna. Men om det så är din vilja, Herre, skall denna eld få förtära mig till lifvets slut, utan att jag söker hugnad för min längtan.»

Bo satt kvar en lång stund och grät, öfvervældigad af kärlek. Då han åter såg upp, hade Gertrud lämnat honom. Hon hade glidit bort så stilla, att han inte hade hört, då hon gick.

I Gehenna.

UTANFÖR JERUSALEMS MURAR på södra sluttningen af Sion ägde en af de amerikanska missionsanstalterna en kyrkogård, och där hade de Gordonska kolonisterna fått tillåtelse att begrafva sina döda. De hade redan en hel mängd af de sina därute, alltifrån den lille Jacques Garnier, som hade varit kajutpojke på den stora ångaren L'Univers och hade varit den förste bland Gordonisterna, som aflidit, ända till Edward Gordon själf, som hade dött i feber detta år strax efter hemkomsten från Amerika.

Denna begravningsplats var den enklaste och tarfligaste man kunde tänka sig. Den bestod endast af en liten fyrkantig jordbit, som omgafs af en mur så hög och bred, att den kunde ha anstått en fästning. Där funnos hvarken träd eller gräsmattor, man hade blott dragit försorg om att skaffa bort stenar och spillror, så att marken var städad

och jämn. Öfver grafkullarna lågo platta kalkstenshällar, sådana som det finns så godt om i Jerusalem, och bredvid somliga grafvar stodo gröna soffor och stolar.

Nere i östra hörnet, där man skulle ha kunnat äga en så vacker utsikt öfver Döda hafvet och de guldskimrande Moabs berg, om blott inte muren hade stått i vägen, hade svenskarna sina grafvar. Där lågo redan så många af dem, som om Vår Herre hade funnit, att de hade gjort nog för honom bara genom att lämna sina hem, och inte begärde något vidare af dem för att låta dem inträda i sitt rike. Där lågo Birger Larsson, smeden, och Ljung Björns lille son Erik och nämndemans Gunhild och Brita Ingmarsdotter, som hade dött i kopporna kort efter den glada dagen, då kolonisterna hade gått ut för att insamla blommor. Där lågo också Per Gunnarsson och Märta Eskilsdotter, som hade tillhört Hellgums församling ute i Amerika. Döden hade skördat så många ibland dem, att kolonisterna kände sig förlägna öfver att ha inkräktat så alltför mycket af den trånga kyrkogårdens område.

Tims Halfvor Halfvorsson hade också en af de sina på den där kyrkogården. Det var den yngsta af hans döttrar, en liten en, som inte hade varit mer än tre år gammal. Henne hade han varit öfvermåttan kär i, hon hade också varit den af barnen, som mest liknat honom. Han tyckte, att han aldrig hade känt så för någon som för den dottern. Då hon nu var död, kunde han alls inte glömma

henne. Hvad han än företog sig, voro hans tankar borta hos henne.

Om hon hade dött i Dalarne och blifvit begrafven på hemsocknens kyrkogård, skulle han väl ha kunnat slita sig ifrån att jämt tänka på henne, men nu förekom det honom, att hans lilla dotter måste känna sig ensam och öfvergifven borta på den hemska kyrkogården. Om nätterna kunde han se henne, där hon satt på sin lilla grafhäll, grät och frös och klagade öfver att hon var rädd för mörkret och för allt det främmande, som omgaf henne.

En eftermiddag gick Halfvor ned i Josafats dal och plockade händerna fulla af röda anemoner, de vackraste och gladaste han kunde finna, för att bära dem till grafven. Då han gick på den grönskande marken i djupet af dalen, sade han: »Ack, om jag hade min lilla flicka härute i det fria under en grön grästorfva, så att hon åtminstone inte vore omgärdad af den där förfärliga muren!» Han hade alltid hatat den höga muren, som omgaf begravningsplatsen. Hvar gång han tänkte på den döda, tyckte han, att han hade stängt in den lilla stackaren i ett mörkt och kallt hus och lämnat henne där utan eftersyn. »Jag fryser och har det svårt,» tyckte han, att hon klagade. »Jag fryser och har det svårt.»

Halfvor steg upp ur dalen och följde den smala stigen, som löper fram under ringmuren, ända tills han kom ut på Sions kulle. Kyrkogår-

den låg en smula väster om Sionsporten nedanför armeniernas stora trädgård.

Halfvor gick hela tiden och tänkte på sitt barn. Han vandrade framåt den kända vägen utan att lyfta ögonen från marken. Men på en gång hade han en känsla af att något härute inte var sig likt. Han såg upp och märkte, att några karlar gingo ett stycke från vägen och arbetade med att rifva ned en mur. Halfvor blef stående och betraktade dem. Hvad kunde det vara för en mur, som hade stått här? Hade det varit en byggnad eller en inhägnad? Det borde väl vara just där-borta kyrkogården skulle ligga, eller hade han kanske tagit af åt orätt håll?

Det dröjde ett par minuter, innan han kunde finna sig till rätta, men så begrep han hvad som hade skett. Det var själfva den höga kyrkogårdsmuren, som arbetarna hade brutit ned.

Halfvor försökte intala sig, att den hade blifvit nedrifven, därför att meningen var att utvidga platsen eller att ersätta muren med ett järnstaket. Han tänkte på att det säkert skulle bli mindre fuktigt och kallt därinne, sedan muren hade kommit bort. Men trots detta greps han af en så häftig oro, att han började springa. Bara de inte ha gjort något vid grafven! tänkte han. Hon ligger ju alldeles under muren, bara de inte ha gjort något vid henne!

Han var andlös, då han klättrade öfver murspillrorna och kom in på begravningsplatsen. Ändtligen var han så långt kommen, att han kunde

se hur det stod till därinne. I detsamma kände han, att det skedde något galet med hans hjärta. Det stannade plötsligt, så slog det ett par starka slag, därpå stannade det igen. Det var likt ett urverk, som går sönder.

Halfvor fick lof att sätta sig ned på en sten, medan hjärtat bråkade som värst. Så småningom började det arbeta som förut, fast med tyngd och ansträngning. »Å, jag lefver nog,» sade han sakta. »Jag får nog lefva.»

Han tog mod till sig och såg in på begravningsplatsen än en gång. Alla grafvar stodo öppna, och kistorna, som hade varit nedsatta i dem, voro borta. På marken lågo ett par skallar och kotor. De hade väl fallit ur några kistor, som varit murkna. Alla grafhällarna hade blifvit sammanförda i ett hörn af kyrkogården.

»Å Herre Gud, hvar ha de gjort af de döda?» utropade Halfvor.

Halfvor gick fram till arbetarna. »Hvar ha ni gjort af Lill Greta?» frågade han på svenska. Han var inte riktigt sig själf, hade inte fullt reda på hvad han sade. Så märkte han, att han talade det gamla språket. Han strök sig öfver pannan och blef förlägen.

Han försökte tänka på hvem han var. Han var ju inte något lättskrämdt barn, utan en gammal, klok man. Han var en storbonde, hela socknen därhemma hade en gång sett upp till honom. Det gick inte an för en sådan man som han att förlora fattningen.

Halfvor antog en styf och stram hållning och frågade arbetarna på engelska om de visste hvarför kyrkogården hade blifvit upprifven.

Det var infödda, som utförde arbetet, men en af dem kunde tala en smula engelska.

Han berättade Halfvor, att amerikanarna hade sålt begravningsplatsen till tyskar, och att dessa ämnade bygga ett sjukhus där. Därför måste de döda upp ur jorden.

Halfvor stod tyst en stund och grubblade öfver svaret. Jaså, det skulle bli ett sjukhus här, just här. Tänk, att man inte hade kunnat finna plats för det på någon af dessa mångfaldiga kala backar, utan måste lägga det just här! Bara inte de utkastade döda skulle komma att ringa på sjukhusets dörr en mörk kväll och bedja att få slippa in! »Vi vilja också ha sängplats här,» skulle de säga. Och de skulle stå där i en lång rad, Birger Larsson och Lill Erik och Gunhild och hans lilla flicka allra sist.

Halfvor stod och kämpade med gråten, men han sökte alltjämt se ut, som om saken inte anginge honom. Han påtog en likgiltig min, satte fram foten och stod och svängde med sin bukett af röda sippor.

»Men hvar ha ni gjort af de döda?» frågade han.

»Amerikanarna ha varit här och fört bort sina kistor,» svarade arbetaren. »Alla, som hade några döda här, ha fått bud om att de skulle komma och hämta dem.»

Här afbröt sig den talande och betraktade Halfvor. »Kanske att du är från det stora huset utanför Damaskusporten?» sade han. »De, som bo där, ha inte bortfört en enda af de sina.»

»Till oss har det inte kommit något bud,» sade Halfvor. Han stod alltjämt och svängde med blom-morna. Hans ansikte såg ut att ha förvandlats till sten, under det han bemödade sig att inte visa de främmande karlarna hur han plågades.

»De, som inte äro afhämtade, ligga därborta,» sade arbetaren och pekade nedåt kullen. »Jag skall visa dig hvar de äro, så att ni kunna komma och begrafva dem.»

Karlen gick före och Halfvor följde efter honom. Då de klättrade öfver den nedvräkt muren, tog Halfvor upp en sten. Arbetaren gick lugn och obesvårad, medan Halfvor kom efter med stenen i handen. »Det är besynnerligt, att han inte är rädd för mig,» sade Halfvor högt på svenska, »att han törs gå så nära mig. Och han har ändå varit med om att kasta ut henne. Han har vräkt ut Lill Greta på sopbacken.»

»Lill Greta, Lill Greta,» fortfor han, »hon var så fin, att hon väl hade förtjänat ligga i marmorkista. Och så har hon inte en gång fått vara i ro i den här usla grafven.»

»Kanske att det var just denna karlen, som tog upp henne,» mumlade Halfvor och gick och måttade med stenen. »Aldrig har jag haft sådan lust att slå sönder något som den rakade skallen under den där röda lufvan.»

»Jag skall tala om för dig, att det var Lill Greta från Ingmarsgården,» sade han, under det att han gick och retade upp sig, »och hon skulle med rätta ha legat vid sidan af Stor Ingmar. Hon var af sådant folkslag, hon, att hon hade rätt att sofva i egen graf till världens yttersta tid. Här blef det inte firadt något ordentligt graföl öfver henne, och inte kom hon ut till kyrkogården med klockringning, och ingen riktig präst var det, som läste öfver henne. Men inte hade du därför rätt att kasta henne ur grafven. Om jag än inte har visat mig som en riktig far mot henne härvidlag, så kan du väl förstå, att jag inte är så dålig, att jag kan tåla, att du kastar henne ur grafven.»

Halfvor höjde stenen och skulle säkert hafva kastat den, om inte karlen just i detsamma hade stannat och vändt sig mot honom.

»Här har du dem,» sade han.

Mellan afskrädeshögar och ruinhopar låg en djup grop, och i denna hade kolonisternas enkla svarta kistor blifvit nedkastade. De hade blifvit nedvräktade utan omsorg, gamla kistor hade gått sönder, så att de döda, som lågo i dem, voro synliga. Somliga kistor hade fallit upp och ned, och ur de murkna locken framträngde långa, förtorkade händer, som tycktes anstränga sig för att åter vända kistan på rätt led.

Medan Halfvor stod och såg ned, kom arbetaren att betrakta hans hand, som höll så hårdt om stenen, att fingertopparna hvitnade. Karlen flyttade blicken upp till hans ansikte och måtte

däri ha läst något förfärligt. Han gaf till ett utrop och tog till flykten.

Men Halfvor tänkte nu inte mer på honom. Han var alldeles tillintetgjord af det han såg. Det förfärligaste var, att den sträfva liklukten hade stigit upp i luften och vidt och bredt förkunnat hvad som hade skett. Ett par gamar seglade redan högt uppe i rymden och väntade endast på mörkret för att slå ned. På långt håll hördes surrandet af en mängd svarta och gula småkryp, som svärmade öfver kistorna. Ett par gathundar kommo löpande. De satte sig med långt uthängande tunga på randen af den stora grafven och blickade ned.

Halfvor påminde sig med en rysning, att han befann sig på sluttningen af Hinnoms dal, helt nära den plats, där Gehennas eld fordom hade brunnit. »Detta är sannerligen Gehenna, detta är fasans boning!» utbrast han.

Men Halfvor stod inte länge stilla och betraktade detta. Han sprang ned i gropen, vräkte undan de tunga kistorna och kröp in mellan de döda. Han sökte och sökte, tills han fann Lill Gretas kista. Och då han hade funnit den, lyfte han den på sina axlar och steg upp ur grafven.

»Hon skall då åtminstone inte säga, att hennes far lät henne ligga på det här stället öfver natten,» utropade han.

»Käraste barn,» sade han med allvarlig och öfvertygande stämma, som ville han försvara sig inför den döda. »Käraste Lill Greta, vi visste intet om detta. Ingen visste om, att du skulle bli kastad

upp ur jorden. Andra fingo veta hvad som stod på, men inte vi. De hålla oss inte för människor, därför ha de inte brytt sig om att låta oss veta det.»

Då han kom upp ur gröpen med kistan, kände han på nytt, att hjärtat var i olag. Han måste sätta sig ned, tills den värsta smärtan hade gett med sig.

»Du skall inte vara rädd, barnet mitt,» sade han. »Det här går snart öfver. Du skall inte tro, att jag inte orkar bära bort dig härifrån.»

Så småningom fick han sina krafter tillbaka, och med kistan på axeln vandrade han upp mot Jerusalem.

Då han gick framåt på den smala stigen utanför muren, tyckte han, att allt han såg hade fått ett annat utseende. Murarna och ruinhögarna skrämde honom. Allt hade blifvit besynnerligt hotfullt och fientligt. Det främmande landet och den främmande staden glädde sig åt hans sorg.

»Du skall inte vara ond på far, barnet mitt, därför att han har fört dig till ett obarmhärtigt land,» sade han.

»Om detta hade händt därhemma,» förtför han, »så skulle skogen ha gråtit, och bergen skulle ha jämrat sig, men detta är ett obarmhärtigt land.»

Han gick allt långsammare för att spara hjärtat, som inte tycktes ha kraft att drifva blodet genom kroppen. Han kände sig hjälplös och förtviflad, och framför allt kom det öfver honom ångest, därför att han var så långt borta i främmande land, där ingen behöfde hafva barmhärtighet med honom.

Så vek han om hörnet och gick fram utefter den östra muren. Den graffyllda Josafats dal utbredde sig under honom.

»Och det är här, som domen skall stå och de döda skola uppväckas,» tänkte han.

»Hvad skall Gud säga om mig på domens dag, som har fört de mina till denna dödens stad, Jerusalem?» frågade han sig.

»Och jag har äfven öfvertalat mina grannar och anförvanter att resa till denna förskräckelsens stad. De skola anklaga mig inför Gud.»

Han tyckte sig höra hur hans landsmän höjde sin röst mot honom. »Vi trodde på honom, och han förde oss till ett land, där vi voro mera föraktade än hundar, och till den staden, hvars grymhet dödade oss.»

Han sökte skaka bort dessa tankar, inte längre dröja vid detta. Men det var honom omöjligt. Han såg nu på en gång alla svårigheter och alla faror, som väntade hans kamrater. Han tänkte på den tunga fattigdom, som snart måste komma öfver dem, då de inte mottogo lön för något arbete. Han tänkte på det ovana klimatet och på sjukdomarna, som skulle ödelägga dem. Han tänkte på de hårda bud de hade pålagt sig själfva, som skulle medföra splittring och undergång. Han kände sig dödstrött.

»Lika litet som vi kunna odla detta landets jord och dricka dess vatten, lika litet kunna vi fortsätta att lefva här,» utropade han.

Han släpade sig framåt allt långsammare. Han var alldeles utmattad och kraftlös.

Kolonisterna sutto redan vid aftonmåltiden, då en svag ringning hördes på portklockan.

Då porten öppnades, satt Tims Halfvor på marken därutanför. Han var nära nog döende. Hans lilla dotters likkista stod bredvid honom. Han satt och bröt blommor ur en stor bukett visnade anemoner och strödde öfver kistan.

Det var Ljung Björn, som hade kommit ut för att öppna. Han tyckte sig märka, att Halfvor sade något och böjde sig ned för att höra bättre.

Halfvor började flera gånger på nytt, innan han kunde framsäga hörbara ord.

»De ha kastat ut våra döda,» sade han, »de ligga under öppen himmel borta i Gehenna. Ni måste i denna natt gå och hämta dem.»

»Hvad säger du?» frågade Björn. Han förstod inte alls hvad det var fråga om.

Den döende reste sig upp med en sista ansträngning. »De ha kastat ut våra döda ur sina grafvar, Björn. I denna natt måste ni gå till Gehenna alle man för att hämta dem.»

Då han hade sagt detta, sjönk han åter samman och satt stönande på marken.

»Jag har fått så ondt, Björn. Det är visst något åt hjärtat,» framstötte han. »Jag var rädd, att jag skulle dö, innan jag fick tala om detta. Jag har burit hem Lill Greta, men jag orkade inte med de andra.»

Björn föll på knä bredvid honom. »Skall du inte komma in, Halfvor?» frågade han, men Halfvor hörde inte på honom.

»Lofva mig, Björn, att Lill Greta kommer ordentligt i jorden! Jag vill inte, att hon skall tycka, att hon har en dålig far.»

»Ja, ja,» sade Björn, »men skall du inte försöka att komma in nu, Halfvor?»

Halfvor böjde hufvudet allt djupare. »Laga, att hon får ligga under en grön torfva!» hviskade han. »Och lägg också mig under en grön torfva!» tillade han om en stund.

Björn såg, att han var svårt sjuk, och skyndade efter hjälp för att bära in honom. Då han kom tillbaka, var Halfvor redan död.

Paradisbrunnen.

DET BLEF en förfärligt hård sommar i Jerusalem med vattenbrist och sjukdom. Vinterregnen hade varit mycket knappa det året och den heliga staden, som inte har stort annat vatten att tillgå än det regn, som under vintern uppsamlas i underjordiska cisterner, hvilka finnas vid hvarje gård, kom snart att sakna vatten. Och på samma gång som folket måste nöja sig med att dricka det unkna, dåliga vatten, som ännu fanns kvar på bottnen i cisternerna, tilltogo sjukdomarna i fruktansvärd grad. Det fanns snart knappt en gård, där inte någon låg sjuk i smittkoppor eller rödsot eller klimatfeber.

De Gordonska kolonisterna fingo en arbetsam tid: de blefvo nästan samtliga upptagna af att sköta sjuka. De ibland dem, som hade legat länge i Jerusalem, tycktes inte vara mottagliga för smitta, de gingo utan att taga skada från sjukbädd till sjuk-

bädd. Svensk-amerikanarna, som hade genomlevvat heta somrar ute i Chicago och voro vana vid att andas stadsluft, stodo också godt emot sjukdom och ansträngning. De stackars dalbönderna däremot blefvo sjuka nästan allesammans.

I början såg det inte farligt ut. De flesta gingo uppe, om de än inte mäktade arbeta. Fastän de tynade af och kände ständig feber, trodde ingen, att det var annat än ett snart öfvergående illamående. Men efter en vecka dog Birger Perssons änka och kort därpå en af hans söner. På samma gång inträffade flera nya sjukdomsfall. Det såg ut, som om allt dalfolket skulle stryka med på en gång.

Alla de sjuka hade samma brinnande längtan och åstundan. De bådo alla om en dryck vatten, bara en enda munfull friskt, rent vatten. Det var, som skulle de inte behöfva något annat än detta för att bli friska.

Men då man bjöd dem af cisternvattnet, vände de bort hufvudet och ville inte ens se åt det. Fastän det var filtrerad och afkyldt, tyckte de, att det luktade unket och hade en vedervärdig smak. Ett par af de sjuka, som hade försökt att dricka det, fingo svåra plågor och klagade öfver att de hade blifvit förgiftade.

En förmiddag, då denna sjuklighet regerade som värst, sutto några af bönderna i den smala skuggan utanför huset och småpratade. De hade alla feber, det syntes på deras aftärda ansikten och på deras ögon, som voro matta och blodsprängda.

Ingen af dem företog sig något arbete, de rökte inte en gång ur sina små kritpipor.

Deras egentliga sysselsättning var att se upp till himmelen, som hvälfde sig klar och blå öfver deras hufvuden. De höllo den noggrannaste vakt, och inte den minsta sky, som steg upp vid horisonten, undgick dem. De visste alla mycket väl, att intet regn var att vänta förrän om ett par månader, men så snart ett af de hvita sommarmolnen höjde sig öfver horisonten, inbillade de sig, att det kunde ske ett under och att det snart skulle börja regna. »Hvem vet om inte Gud nu till sist vill hjälpa oss?» sade de.

Medan de med största vaksamhet följde molnets tillväxt och färd uppåt himmelen, började de tala med hvarandra om hur det skulle vara att höra stora droppar smattra mot väggar och fönster, att se vatten skvala ur takrännan och flöda nedåt vägen, medförande småsten och sand. De kommo öfverens om att de inte skulle gå in under tak, om det började regna, de skulle bara sitta stilla och låta vattnet strömma ned öfver sig. De behöfde att känna sig genomdränkta af vatten, de likaväl som den uttorkade marken.

Men då molnet hade seglat ett stycke uppåt himmelen, kunde de inte annat än märka, att det förminskades och liksom smalt bort. Först var det de fjunlika kanterna, som förtärdes, därpå började förstöringsarbetet inifrån, och det föll sönder i tunna flikar och strimmor. Och om några ögonblick var det alldeles försvunnet.

Då bönderna inte mera sågo molnet, blefvo de alldeles förtviflade. De gamla karlarna voro så kraflösa af sjukdom, att de lade händerna öfver ögonen för att dölja, om de skulle falla i gråt.

Ljung Björn Olofsson, som kände sig vara den ledande bland svenskarna efter Tims Halfvors död, försökte då att uppmuntra de andra. Han började tala med dem om bäcken Kidron, som i forna dagar hade flutit genom Josafats dal och gjort Jerusalem till en vattenrik stad. Han hade sin bibel i fickan, han slog upp den och läste upp för dem alla de ställen, där Kidron var nämnd. Han beskref för dem hvilken stor och väldig ström Kidron hade varit. Den hade drifvit kvarnar, och om vintern hade den till och med varit så mäktig, att den hade stigit öfver sina bräddar och öfversvämmat landskapet.

Det märktes på Ljung Björn, att han erfor riktig lisa af att tala om det stora vattnet, som en gång hade strömmat förbi Jerusalem. Han hade säkert alltid floden i sina tankar. Allra mest fäste han sig vid stället, där det berättas, att David hade öfvervadat Kidron, då han flydde för Absalon. Ljung Björn beskref för de andra hur det skulle vara att få gå med nakna fötter genom kallt, rinnande vatten. »Det skulle jag tycka mer om än att få dricka det,» sade han.

Ljung Björn hade ännu mycket att säga om Kidron, då hans svåger, Kolås Gunnar, afbröt honom. Gunnar sade, att han inte brydde sig om Kidron, som var borta och uttorkad. Men han

hade, allt sedan den här svåra tiden började, gått och tänkt på en profetia af Hezekiel, fyrtiosjunde kapitlet, första och följande verserna. Den handlade om en ström, som skulle upprinna vid tempellets tröskel och flyta ut öfver heden ända till det Döda hafvet. Kolås Gunnar skakade den svarta luggen ur pannan, medan han talade, ögonen lyste på honom, och han berättade så, att alla bönderna sågo för sina ögon vattenledningen, som kom ned från Jerusalem. Vattnet kom glidande, sakta porlande fram i en stenränna. Därifrån utgöt det sig i många små rännilar, som löpte mellan gröna gräsmattor. Pil och poppel växte på stränderna, stora, tjockbladiga vattenväxter hängde ned mot vattenytan. På rännilarnas botten lågo små hvita stenar, och vattnet glittrade och bubb-lade, då det strömmade öfver dem.

»Och detta måste komma att ske!» utbrast Kolås Gunnar. »Det är en Guds profetia, och den har inte ännu gått i fullbordan. Jag går och tänker på att den väl kan uppfyllas i dag eller i morgon.»

Men då Hök Gabriel Mattsson, som också var med i skaran, hörde detta, blef han mycket ifrig, lånade Ljung Björns bibel och läste upp några verser ur krönikeboken. »Lägg nu märke till detta!» sade han. »Det är det märkvärdigaste jag någonsin har hört.» Och han läste upp för dem, att i Hiskia konungs tid hade det blifvit känt, att Sanherib drog upp för att belägra Jerusalem. Då hade Hiskia gått till råds med sina höfdingar och

sina tappreste män, och de hade alla sagt: »Det är ej godt, att assyrerna finna så mycket vatten, då de komma och belägra staden.» Därpå hade Hiskia gått ut med en stor härskara och dämt upp vatten utanför Jerusalem, både den stora floden, som gick midt igenom landet, och alla källorna.

Då Gabriel hade läst upp detta, såg han ut öfver de kala markerna, som omgåfvo kolonien. »Jag har funderat mycket öfver den här berättelsen,» sade han, »och jag har frågat amerikanarna om den. Och nu skall jag säga er hvad jag har fått veta.»

Gabriel talade lätt och flytande, på samma sätt som hans far, Høk Matts, då denne kände anden öfver sig och började predika. Han hade eljest ingen predikogåfva, men nu, medan febern brusade i hans kropp, kommo orden lätt och ledigt öfver hans läppar.

»Ja, amerikanarna ha sagt mig,» fortfor Gabriel, »att på Hiskia konungs tid var denna högslätt bevuxen med otaliga träd och buskar. Säd växte det inte i denna steniga mark, men en mängd trädgårdar lågo här, fyllda med granatträd och aprikosträd, med saffran och kalmus och kanel, med koferbuskar och nardusplantor, med alla slags luktträd och alla slags kosteliga frukter. Alla dessa träd stodo väl bevattnade; från strömmar och bäckar löpte vatten in i hvarje lustgård, och hvarje trädgårdsägare hade rätt att en viss tid på dagen sätta sin egendom under vatten.

Men en morgon gick kung Hiskia ut med

sina härskaror, en morgon, då alla dessa träd stodo i sin härligaste skrud. Då Hiskia vandrade bort, strödde mandel- och aprikosträd sina blomblad öfver honom. Luften var kvalmig af balsamångor, då Hiskia drog bort. Och vid dagens slut, då Hiskia vände om hem med sin här, stodo träden på samma sätt och hälsade honom med sina ljufva dofter.

Men kung Hiskia hade den dagen varit borta och dämt upp alla Jerusalems källor och den stora strömmen, som flöt midt igenom landet. Och nästa dag flöt inte mer något vatten i de små rännorna, som löpte fram till trädens rötter.

Om några veckor, då träden skulle börja att sätta frukt, voro de maktlösa och satte blott få frukter, och då bladen framkommo ur knopparna, voro de små och förkrympta.

Men sedan kom en ond tid öfver Jerusalem med krig och stora olyckor. Ingen hade tid att åter öppna källorna och att återföra den stora strömmen i dess fåra. Och så dogo fruktträden ut på högsätterna rundtom staden, somliga under den första sommartorkan, några under den andra, några under den tredje. Och omkring Jerusalem blef öde land, som det har förblifvit intill denna dag.»

Gabriel tog upp en skärfva från marken och började borra i jorden. »Men nu är saken den,» fortsatte han, »att då judarna kommo åter från Babylon, visste de inte att finna stället, där strömmen hade blifvit uppdämd, och inte heller de bortledda källornas läge. Och ingen människa har återfunnit dem intill denna dag.»

»Men vi, som nu sitta här och tråna efter vatten,» fortfor han, »hvarför gå vi inte ut och söka efter kung Hiskias källor? Hvarför gå vi inte ut och finna den stora strömmen och de många källorna? Om vi funne dem, skulle träd åter kunna växa på högslätterna, och detta land skulle bli rikt och fruktbart. Om vi funne dem, skulle det vara mer värdt än att upptäcka guld.»

Då Gabriel hade slutat tala, började de andra att öfverväga hans ord. Alla medgäfvos, att det torde förhålla sig så, som han sade, och att det inte borde vara omöjligt att finna den stora strömmen. Men ingen af dem reste sig för att gå bort och börja sökandet, inte en gång Gabriel. Det märktes nog, att hans ord inte voro något annat än ett hugskott, hvamed han sökte stilla sin längtan.

Då började Bo Ingmar Månsson, som ända dittills hade suttit tyst och hört på de andra. Han hade inte själf feber, men ingen längtade mer efter friskt vatten än han, ty Gertrud hade också dukat under för denna törstsjukdom. För hennes skull trånade han så efter vatten, att hans läppar kändes torra och han som de andra inte hade någon annan tanke än källor och strömmar.

»Jag tänker inte på så heliga och märkvärdiga vatten som ni andra,» sade Bo långsamt, »men från morgon till kväll tänker jag på en älf, som rinner frisk och klar med ljust, blankt vatten.»

Bönderna sågo upp med spänd förväntan i blicken.

»Jag tänker på en älf, som hämtar tillflöde ur

många bäckar och åar och kommer bred och vattenrik fram ur mörka skogen och är så klar, att man ser alla de kiselstenar, som ligga och glittra på botten. Och den älven är inte uttorkad som Kidron eller blott en dröm som Hezekiels flod eller omöjlig att finna som Hiskias, utan den forsar och strömmar ännu i denna dag. Jag tänker på Dalälven.»

De tre karlarna svarade inte ett ord. De sutto skygga med nedfällda ögonlock. Sedan Dalälven hade blifvit nämnd, kunde ingen förmå sig att tala om Palestinas källor och floder.

*

Samma dag framemot middagstiden inträffade ett nytt dödsfall. Det var ett af Kolås Gunnars barn, som dog, en liten glad pojke, som alla hade tyckt mycket om.

Men nu inträffade, att ingen tycktes sörja barnet. Däremot grepos alla dalbönderna af en förskräckelse, som de knappt kunde behärska. Den lille döde gossen syntes dem alla ligga där som det förebådande tecknet, att det var omöjligt för någon af dem att genomleva sjukdomen.

De vanliga brådskande begravningsförberedelserna började genast, men de, som snickrade på kistan, stodo och undrade hvem som skulle komma att göra detta arbete åt dem själva, och de, som gjorde i ordning svepningen, talade på samma gång om hur de ville ha det, då de själva voro

döda. »Kom ihåg, ifall du lefver efter mig,» sade den ena kvinnan till den andra, »att jag vill ligga i mina egna kläder!» — »Kom ihåg,» sade hennes kamrat, »att jag vill ha svart krusflor omkring kistan, och min vigselring vill jag ha med mig i grafven.»

Midt under detta kom ett besynnerligt tal smygande genom kolonien. Ingen visste hvem som först hade sagt orden, men då de voro sagda, blefvo alla uppmärksamma och började tänka och undra öfver dem. Som det ofta går, tyckte alla till en början, att det, som föreslogs, var orimligt och outförbart, men om en stund förekom det dem helt förnuftigt och det enda, som kunde göras.

Snart talades det inte om något annat i hela kolonien, både bland sjuka och friska, både bland amerikanare och svenskar.

»Det vore kanske allra bäst, att dalfolket reste tillbaka hem,» sade man.

Ingen af amerikanarna kunde dölja för sig, att det såg ut, som skulle alla bönderna komma att dö i Jerusalem. Hur sorgligt det än var, att så många goda och redliga människor skulle lämna kolonien, så tycktes det knappast finnas någon annan utväg. Det var bättre, att de reste hem och tjänade Guds sak så godt de kunde i sitt eget land, än att de skulle omkomma här i den heliga staden.

Svenskarna tyckte först, att det var dem alldeles omöjligt att slita sig från detta land med alla dess heliga orter och minnen, och de ryste

för att åter drifvas ut i världens oro och strid efter att ha vant sig vid det ljufva, trygga samlifvet i kolonien. Flera af dem tyckte, att det nära nog var bättre att dö än att resa hem.

Men så kom tanken på hemmet och ställde sig mycket lockande och förledande för dem. »Kanske att det inte blir någon annan råd, än att vi måste resa,» sade de.

Plötsligen ljud klockan, som brukade kalla kolonisterna till gudstjänster och möten i församlings-salen. Alla blefvo mycket bestörta och nästan skrämda. De förstodo, att mrs Gordon önskade, att de skulle komma tillsammans för att öfverlägga om hemresan. De visste inte ännu själfva riktigt hvad de ville, men en lättnad låg det dock i blotta tanken, att de kunde undkomma död och sjukdom. Detta märktes bäst däraf, att flera, som lågo svårt sjuka, stego upp och satte på sig kläderna för att kunna gå till församlingssalen.

Däruppe rådde ingen sådan reda och ordning som vid ett vanligt möte. Ingen hade satt sig, utan folk stod i grupper här och där och samtalande. Alla voro mycket upprörda, men den, som talade ifrigast, var Hellgum. Det märktes, att han, som hade förmått dalbönderna att resa till Palestina, plågades af det tunga ansvar han hade dragit öfver sig. Han gick från den ene till den andre och yrkade på hemresan.

Mrs Gordon var mycket blek, hon såg trött och lidande ut. Hon tycktes så litet veta hvad hon ville, att hon var rädd för att börja förhand-

lingarna. Ingen hade någonsin sett henne så obeslutsam.

Dalbönderna voro mestadels tysta. De tycktes alltför sjuka och förslöade för att själfva kunna fatta något beslut, utan stodo och väntade på hvad de andra skulle bestämma för dem.

Några unga amerikanska flickor voro alldeles utom sig af medlidande. De gråto och bådo, att man skulle sända hem dessa sjuka människor, att man inte skulle låta dem dö.

Midt under det att man som ifrigast talade för och mot saken, gick dörren upp nästan ljudlöst, och Karin Ingmarsdotter kom in.

Karin Ingmarsdotter var nu mycket lutande och böjd. Hon hade åldrats alldeles förskräckligt, ansiktet hade blifvit litet och sammantryckt, och håret var fullkomligt grått.

Alltsedan Halfvor Halfvorssons död lämnade Karin mycket sällan sitt rum. Hon satt där ensam i en stor stol, som Halfvor hade snickrat åt henne. Någon gång tog hon sig för att lappa och laga åt de två barnen hon ännu hade kvar i lifvet, men mestadels satt hon med händerna i kors och stirrade framför sig.

Ingen kunde träda in i ett rum mera anspråkslöst än Karin, men hur det nu var, bléf det tyst, då hon kom, och alla vände sig om och sågo efter henne.

Karin gled långsamt och ödmjukt fram öfver golfvet. Hon gick inte midt i rummet, utan smög utefter ena väggen, tills hon kom upp till mrs Gordon.

Mrs Gordon gick några steg emot henne och räckte henne handen.

»Vi äro samlade här för att tala om er hemresa,» sade mrs Gordon till henne. »Hvad säger du, Karin, om den saken?»

Karin sjönk tillsammans för ett ögonblick, riktigt som om hon skulle ha fått ett slag. I hennes matta ögon tände sig den allra djupaste längtan. Säkert såg hon framför sig den gamla gården och tänkte sig, att hon än en gång kunde få sitta vid brasan i storstugan eller stå vid grinden och se boskapen drifvas i vall en vårmorgon.

Men detta varade endast ett ögonblick. Karin rätade genast upp sig, och hennes ansikte återtog sitt vanliga uttryck af seg uthållighet.

»Jag ville fråga om en sak,» sade Karin på engelska och så högt, att alla kunde höra henne. »Guds röst kallade oss att fara hit till Jerusalem. Har nu någon hört Guds röst befalla oss att draga härifrån?»

Det blef mycket tyst i rummet efter Karins fråga. Ingen vågade svara henne ett enda ord.

Men Karin hade feber som alla de andra, och hon hade knappast talat ut, förrän man såg, att hon vacklade och var nära att falla. Mrs Gordon lade sin arm om hennes lif och ledde ut henne.

Då Karin fördes förbi sina gamla sockenbor, var det ett par af dem, som nickade åt henne: »Tack skall du ha, Karin!» sade de.

Så snart Karin var borta, började amerikannärna åter tala om hemresan, som om ingenting

hade förefallit. Dalbönderna svarade inte ett ord, men så småningom började den ene efter den andre af dem smyga sig bort ur församlingen.

»Hvarför gå ni?» frågade en af amerikanarna. »Mötet skall ju börja nu, bara mrs Gordon kommer åter.»

»Märker ni inte, att alltsammans redan är afgjort?» sade Ljung Björn. »Inte behöfva ni hålla möte för vår skull. Vi höllo på att glömma det, men nu minnas vi på nytt, att ingen annan än Gud kan bestämma öfver vår hemresa.»

Och amerikanarna sågo med förvåning, att Ljung Björn och alla hans sockenbor lyfte hufvudet högre och sågo mindre modlösa och förstörda ut nu, än då de samlades till öfverläggningen. Kraften och uthålligheten kommo tillbaka, då de sågo sin väg klart för sig och inte tänkte på att de kunde undfly faran.

*

Gertrud låg sjuk i den lilla kammaren, där hon hade bott samman med Gunhild. Därinne var mycket gladt och prydligt. Bo och Gabriel hade tillverkat alla möblerna. De voro bättre gjorda och mer utsirade än i något annat rum. De hvita gardinerna och sängomhängena hade Gertrud själf väft och försett med hålsöm och spetsar.

Efter Gunhilds död hade Betsy Nelson, en af de svensk-amerikanska flickorna, flyttat in i rummet. Hon hade blifvit Gertrud en god vän, och

då denna nu låg sjuk, vårdade hon henne mycket kärleksfullt.

Det var på aftonen samma dag, då det hade blifvit afgjordt vid det stora mötet, att dalbönderna skulle stanna i Jerusalem. Gertrud hade rätt stark feber och låg och talade utan uppehåll. Betsy satt bredvid sängen och sade då och då ett par ord för att lugna henne.

Plötsligen såg Betsy, att dörren sakta öppnades och Bo kom in. Han gjorde så litet väsen som möjligt, kom inte fram i rummet, utan klämde sig upp mot väggen och blef stående där. Gertrud tycktes knappast märka, att han hade kommit, men Betsy vände sig häftigt mot honom för att visa ut honom ur sjukrummet.

Men då hon såg Bo in i ansiktet, blef hon helt hjärtängslig och fick stort medlidande med honom. Å Herre Gud, han tror visst, att Gertrud skall dö! tänkte hon. Jag kan förstå, att han menar, att det inte finns någon räddning för henne, sedan nu dalbönderna ha beslutat att stanna kvar i Jerusalem.

Hon förstod med ens hur mycket Bo tyckte om Gertrud, och hon sade till sig själf: Det är bäst, att den stackaren får bli kvar här inne. Jag har inte hjärta att neka honom att få se henne så länge som möjligt.

Bo fick alltså stå kvar innanför dörren och kunde nu höra hvarje ord, som Gertrud sade. Hon hade inte så stark feber, att hon yrade, men hon talade ständigt om brunnar och strömmar

såsom alla de andra sjuka. Oupphörligen klagade hon också öfver den förfärliga, brännande törsten, som plågade henne.

Betsy hällde en gång upp vatten i ett glas och bjöd den sjuka: »Drick af det här vattnet, Gertrud!» sade hon. »Det är inte farligt.»

Gertrud reste sig en smula från hufvudgården, fattade om glaset och förde det upp mot läpparna. Men innan hon hade smakat det, ryckte hon tillbaka hufvudet. »Kan du inte känna hur förfärligt illa det luktar?» klagade hon. »Du vill visst alldeles förstöra mig.»

»Det finns hvarken smak eller lukt på det här vattnet,» sade Betsy saktmodigt. »Det har blifvit alldeles särskildt renadt, för att de sjuka ska kunna dricka det utan fara.»

Hon trugade henne att dricka, men Gertrud stötte undan glaset så häftigt, att vatten spilldes ut på täcket.

»Jag tycker, att du borde se, att jag är nog sjuk ändå, utan att du behöfver förgifta mig,» sade hon.

»Du skulle bli bättre, om du bara vågade smaka vattnet,» envisades Betsy.

Gertrud svarade inte, men om en stund började hon snyfta och gråta.

»Å, käraste barnet mitt, hvarför gråter du?» frågade Betsy.

»Det är så förfärligt, att ingen kan skaffa mig drickbart vatten,» sade Gertrud, »att jag skall ligga

här och dö af törst, utan att någon har barmhärtighet med mig.»

»Å, nog vet du, att vi ville hjälpa dig, om vi kunde,» sade Betsy och klappade hennes hand.

»Hvarför ge ni mig inte vatten då?» snyftade Gertrud. »Jag är inte sjuk af annat än törst. Jag skulle bli bra, i samma ögonblick jag finge dricka godt vatten.»

»Det finns inte bättre vatten än detta att få i Jerusalem,» sade Betsy sorgset.

Gertrud hörde inte på henne.

»Det skulle inte kännas så svårt, om jag inte visste, att här finns godt vatten,» jämrade hon sig. »Tänk, att jag skall dö af törst, då det inne i Jerusalem finns en hel brunn full med friskt, rent vatten!«

Bo spratt till, då han hörde detta, och såg frågande på Betsy. Flickan höjde litet på axlarna och skakade på hufvudet. Ack, det är bara sådant, som hon inbillar sig, tycktes hon säga.

Men då Bo fortfor att se undrande ut, sökte Betsy förmå Gertrud att förklara hvad hon menade. »Inte tror jag, att det nu finns något riktigt godt vatten att få i Jerusalem,» sade hon.

»Det är besynnerligt, att du har så dåligt minne,» sade Gertrud, »eller var du kanske inte med den dagen då vi gingo och besågo den gamla platsen, där judarnas tempel har stått?»

»Jo då, jag var visst med.»

»Det var inte i Omars moské,» sade Gertrud eftersinnande, »nej, det var inte i den vackra

moskén, som låg midt på platsen, utan det var i den gamla fula moskén, som låg vid ena kortsidan. Minns du inte, att där inne fanns en brunn?»

»Det minns jag nog,» sade Betsy, »men jag vet inte hur du kan tro, att det finns bättre vatten i den brunnen än annorstädes i staden.»

»Det är så svårt, att jag skall behöfva tala så mycket, då jag har en sådan brännande törst,» klagade Gertrud. »Du kunde väl ha hört på hvad miss Young berättade om brunnen.»

Det förorsakade henne verklig pina att tala med torra läppar och brännande strupe, men innan Betsy hade hunnit svara, var hon dock i full färd med att berätta hvad hon visste om brunnen.

»Den där brunnen är den enda i Jerusalem, som alltid har godt vatten,» sade hon. »Och det kommer sig däraf, att den har sin källa i paradiset.»

»Jag undrar just hur du eller någon annan kan ha reda på den saken,» sade Betsy och log en smula.

»Jo,» fortfor Gertrud mycket allvarsamt, »det vet jag. Ser du, miss Young talade om, att en fattig vattenbärare en gång under en svår sommartorka gick in i den gamla moskén för att hämta vatten. Han satte fast sitt ämbar vid kroken på repet, som hängde öfver brunnen, och hissade ned det. Men då ämbaret slog mot vattenytan, föll det af kroken och blef liggande på brunnens botten. Nu förstår du väl, att mannen inte ville förlora sitt

ämbar.» — »Ja, det förstår jag ju,» sade Betsy. — »Han skyndade också genast efter ett par andra vattenbärare och lät dem hissa sig ned i den mörka brunnen.»

Här reste sig Gertrud på armbågen och såg på Betsy med sina feberstrålande ögon. »Han gled mycket långt ned, förstår du, och ju djupare han kom, desto mer förvånad blef han, ty ett mildt ljus strömmade mot honom nedifrån brunnsbotten. Och då han ändtligen kände fast mark under fötterna, var vattnet bortflutet, och i dess ställe utbredde sig därnere en härlig trädgård. Sol och måne lyste där inte, men en svag dager sväfvade öfver den, så att han kunde se den alldeles tydligt. Det märkvärdigaste var, att det föreföll, som om allt därnere skulle sofva. Alla blommor stodo med tillslutna kalkar, bladen hängde hopvikna på träden, och gräset låg utsträckt på marken. De härligaste träd stodo lutade mot hvarandra i sömn, och fåglarna sutto orörliga i trädkronorna. Och ingenting därnere var rödt eller grönt, utan allt var grått som aska, fastän du förstår, att det var myckert vackert i alla fall.»

Gertrud berättade mycket omständligt, liksom angelägen, att Betsy skulle tro henne. »Hur gick det då se'n med den där karlen?» frågade Betsy. — »Jo, han stod en stund och undrade hvart han var kommen, men så blef han rädd för att karlarna, som hade hissat ned honom, skulle förlora tålamodet, om han dröjde för länge. Men innan han lät hissa upp sig till jordytan, gick han fram till det

största och härligaste trädet, som fanns i lustgården, och bröt af en kvist, som han tog med sig.»

»Jag tycker inte, att han borde ha gått så snart upp ur lustgården,» sade Betsy leende, men Gertrud lät inte störa sig. »Då han hade kommit upp till sina vänner igen,» fortför hon, »talade han om för dem hvad han hade sett och visade dem kvisten, som han hade brutit. Och vet du, att i samma ögonblick, som den hade kommit upp i luften och ljuset, hade den börjat lefva. Bladen slog ut, de förlorade sin gråa färg och blefvo klart, lysande gröna. Och då vattenbäraren och hans vänner sågo detta, förstodo de, att han hade varit nere i paradiset's lustgård, som ligger och slumrar under Jerusalem, ända tills den med förnyadt lif och glans skall uppstiga till jordytan på domens dag.»

Gertrud drog tungt efter andan och sjönk ned på kudden. »Kära, du blir för trött af att tala så mycket,» sade Betsy. — »Jag får ju lof att tala, så att du begriper hvarför det finns godt vatten i den där brunnen,» suckade Gertrud, »och nu är det inte mycket kvar af historien heller. Du förstår nog, att ingen skulle ha trott, att mannen hade varit i paradiset, om han inte hade fört med sig den där kvisten. Men denna var olik hvarje trädslag, som människor hittills ha skådat, och för dess skull ville hans vänner genast stiga ned i brunnen och se paradiset. Men se, nu hade vatten vändt tillbaka i brunnen, och hur djupt de än doko, kunde de inte nå bottnen.»

»Jaså, det var ingen mer, som fick se paradiset?»

sade Betsy. — »Nej, det var ingen mer, och sedan den tiden har vattnet aldrig varit borta, så att fastän många, otaligt många ha försökt det, har ingen kunnat nå till brunnens botten.»

Gertrud suckade djupt. Så började hon på nytt: »Ser du, det är väl inte meningen att vi ska få se paradiset redan här i lifvet.» — »Nej, det är väl inte det,» medgaf Betsy. — »Men det viktigaste för oss är att veta, att det ligger och slumrar och väntar på oss.» — »Ja, så är det.» — »Och nu kan du väl också förstå, Betsy, att det alltid är rent, friskt vatten i den där brunnen, som har sina källor i paradiset.» — »Kära, om jag bara kunde skaffa dig af det vattnet, som du längtar så mycket efter!» sade Betsy och smålog vemodigt.

Just då Betsy sade detta, öppnade en af hennes små systrar dörren och vinkade åt henne »Betsy, mor har blifvit sjuk,» sade barnet, »hon ligger och kallar på dig.» Betsy såg villrådig ut, visste inte hur hon skulle kunna lämna Gertrud. Men om ett ögonblick fattade hon sitt beslut och vände sig till Bo, som alltjämt stod kvar vid dörren. »Du kan väl stanna här hos Gertrud och vaka öfver henne, medan jag är borta!» sade hon.

»Ja,» svarade Bo, jag skall vaka öfver henne, så godt jag kan.» — »Försök bara att få henne att dricka, så att hon kommer ifrån den tanken, att hon skall dö af törst!» - hviskade Betsy, då hon gick.

Bo satte sig på Bettys plats bredvid sängen. Gertrud tycktes inte fråga efter om det var han eller

Betsy, som satt där. Hon fortfor alltjämt att tala om paradisbrunnen, låg och målade ut för sig hur läskande och friskt och rent vattnet därifrån måtte vara.

»Ser du, Bo, jag kan inte få Betsy att tro, att vattnet i den brunnen är bättre än annat vatten här i staden,» klagade hon. »Det är därför hon inte gör något för att skaffa mig det.»

Bo hade blifvit mycket fundersam och grubblande. »Jag sitter och undrar om jag inte borde gå och hämta hem sådant där vatten åt dig,» sade han.

Gertrud blef helt förskräckt och grep honom i rockärmen för att hålla kvar honom. »Å nej, det skall du inte tänka på, jag klagar bara på Betsy, därför att jag är så törstig. Jag vet så väl, att hon inte kan skaffa mig vatten från paradisbrunnen. Miss Young talade ju om, att muhammedanerna hålla den så helig, att de alls inte tillåta någon kristen att hämta vatten ifrån den.»

Bo satt tyst en stund, men han fortfor att grubbla på samma sak. »Jag kunde väl klä ut mig till muhammedan,» föreslog han.

»Du får alls inte tänka på något sådant,» sade Gertrud, »det är riktigt dåraktigt af dig.» Men Bo ville inte öfverge planen. — »Om jag talar vid den gamle skomakarn, som sitter här i kolonien och lagar våra skor, så tror jag nog, att jag får låna hans kläder,» sade han.

Gertrud låg tyst och eftersinnande. »Är skomakarn här i dag?» frågade hon. — »Ja, han är så,»

sade Bo. — »Ja, det kan i alla fall inte bli till något,» suckade Gertrud.

»Jag tror, att jag borde ge mig af nu på eftermiddagen, då det inte är någon fara för att jag kan gå och få solstyng,» sade Bo. — »Men är du inte förfärligt rädd? Du skall veta, att de slå ihjäl dig, om de känna igen, att du är en kristen.» — »Å, inte är jag rädd, om jag bara blir riktigt utklädd med röd fez och hvit turban, du vet, och får ett par trasiga, gula tofflor på fötterna och lifklädnaden så där uppfästad, som vattenbärare bruka ha den.» — »Men hvad tänker du bära vattnet i?» — »Jag tar ett par af våra stora kopparämbor och hänger dem i ett ok öfver skuldran,» sade Bo.

Han tyckte sig märka, att Gertrud hade fått nytt lif vid utsikten, att han skulle gå och hämta vattnet, fastän hon alltjämt gjorde svårigheter. Men just på samma gång vaknade han upp till att förstå hur omöjligt hela företaget var. Å Herre Gud, inte kan jag gå och hämta vatten på tempelplatsen, som muhammedanerna hålla så helig, att en kristen knappt får beträda den! tänkte han. Jag skulle inte få lof för bröderna i kolonien att försöka sådant, hur gärna jag än ville. Och inte tjänar det något till heller, ty det är nog lika dåligt vatten i den där paradisbrunnen som på alla andra ställen.

Medan han tänkte på detta, öfverraskades han af att Gertrud sade: »Det är nog ganska litet folk ute på vägen vid den här tiden på dagen.» Nu väntar hon visst, att jag skall gå, tänkte Bo,

nu är jag vackert ute. Och Gertrud ser så upplifvad ut, att jag inte törs säga henne, att alltsammans är omöjligt.

»Ja, det är sant» sade Bo dröjande, »det skall nog gå bra för mig, ända tills jag kommer fram till Damaskusporten, ifall jag inte råkar någon af kolonisterna.» — »Kanske att de då förbjuda dig att gå,» sade Gertrud och såg helt ängslig ut. Bo hade just ämnat säga något dylikt för att komma ifrån hela företaget, men då han såg hennes ängslan, hade han inte hjärta därtill. — »Inte förbjuda de mig att gå,» sade han muntert, »de känna inte en gång igen mig, som kommer klädd till vattenbärare med de stora kopparämbaren dinglande om benen.» Gertrud såg lugnare ut. Hon kom genast in på en ny tankegång. — »Jaså, äro de så stora, de där ämbaren?» sade hon. — »Ja, det kan du lita på, att de äro stora, du kan inte dricka ut vattnet, som jag bär hem i dem, på många dar.»

Därpå låg Gertrud tyst, men hon såg på Bo med ögon, som riktigt tiggde om att han skulle fortsätta, och han kunde inte motstå henne. »Innanför Damaskusporten blir det värre för mig,» sade han, »jag vet inte hur jag skall taga mig fram genom folkträngseln.» — »Men det går ju ändå för de andra vattenbärarna,» sade Gertrud ifrigt. — »Ja, det är inte bara folk, det är kameler också,» sade Bo. Han försökte att hitta på alla tänkbara hinder. — »Blir du uppehållen länge då, tror du?» frågade den sjuka ängsligt. Det gick Bo som förut.

Han vågade inte säga Gertrud, att hela vandringen var omöjlig. »Hade jag haft vatten i ämbaren, så hade jag nog måst vänta, men nu, då de äro tomma, kilar jag väl fram mellan kamelerna.»

Här teg Bo igen. Så sträckte Gertrud fram sin afmagrade hand och strök ett par gånger öfver hans. »Du är så snäll, som går efter vatten åt mig,» sade hon mildt.

Gud hjälpe mig, som sitter här och inbillar henne, att det kan gå för sig! tänkte Bo. Men då Gertruds hand alltjämt smekte hans, blef han vid att tala om för henne hur han skulle vandra. »Så går jag rätt framåt, ända tills jag kommer in på Via Dolorosa,» sade han. — »Ja, där brukar aldrig finnas mycket folk,» inföll Gertrud gladt. — »Nej, där möter jag nog inte någon annan än ett par gamla nunnor,» sade Bo raskt. »Jag kan vandra på utan hinder, ända tills jag kommer ned till seraljen och fängelserna.»

Här tystnade Bo på nytt, men Gertrud låg alltjämt och strök sakta öfver hans hand. Det var som en tyst bön till honom att gå vidare. Jag tror, att hon känner sig mindre törstig, bara därför att jag talar om att gå efter vatten, tänkte han. Jag får lof att berätta för henne hur det lyckas för mig.

»Där nere vid fängelserna råkar jag nog in i bråk och folkträngsel igen,» sade han, »ty polisen kommer väl som vanligt dragande med en tjuf och för in honom i fängelset, och då stannar alltid en hel skara folk utanför och talar om saken.»

— »Du går väl förbi, så fort du kan?» sade Gertrud ifrigt. — »Inte går jag förbi, då skulle väl alla genast se, att jag inte är någon inföding, nej, jag stannar och står och lyssnar, som om jag skulle begripa hvarom frågan är.» — »Hvad skulle det tjäna till, då du ingenting förstår?» — »Nog skulle jag förstå så mycket, som att det är tal om en, som har stulit.»

»När så alla ha fått klart för sig, att de inte få se något mer af den där tjufven, skiljes hopen åt, och jag vandrar vidare. Nu har jag bara att gå igenom ett mörkt porthvalf, så är jag inne på tempelplatsen. Men jag är säker på att just som jag skall stiga öfver en barnunge, som ligger och sofver midt på gatan, slår en pojke ett krokben för mig, och jag snafvar till och börjar svära på svenska. Jag blir förfärligt rädd förstås och sneglar på ungarna för att se om de ha märkt något. Men de ligga liknöjda och lata som förut och vältra sig i smutsen.»

Gertruds hand låg alltjämt kvar öfver Bos, och han kom däraf i rent öfverdådigt humör. Han blef så upplifvad, att han kunde säga och göra hvad som helst för att behaga henne. Han tyckte, att det var, som om han berättade en saga för ett barn, och han började roa sig åt att brodera ut sin berättelse med många äfventyr. Nu får jag göra så mycket jag kan af den här vandringen, eftersom det roar henne, tänkte han, sedan får jag väl på något sätt försöka att komma ifrån saken.

»Ja, så kommer jag ut i solskenet på den stora,

vida tempelplatsen,» sade han, »och jag skall säga dig, att i första ögonblicket glömmar jag bort både dig och brunnen och vattnet, som jag skulle hämta.» — »Hvad i all världen är det då, som händer dig?» frågade Gertrud och smålog mot honom. — »Det är ingenting, som händer mig,» sade Bo med stor säkerhet, »det är bara så, att där är så ljust och vackert och fridfullt mot den svarta staden jag kommer från, så att jag bara vill stå stilla och se mig omkring. Och så är det ju den vackra Omars moské, som står på upphöjningen i midten, och så många paviljonger och porthvalf och trappuppgångar och öfverbyggda brunnar att se på. Och alla minnena sedan! Då jag tänker på att jag står på judarnas gamla tempelgård, önskar jag att de stora stenhällarna, som täcka marken, kunde tala och berätta mig om allt, som där har timat.»

»Men det är kanske farligt, om du står stilla så där och ser så främmande ut,» sade den sjuka. Gertrud vill nog, att jag skall komma raskt tillbaka med vattnet, tänkte Bo. Det är besynnerligt hur ifrig hon är. Det är alldeles, som om hon inbillar sig, att jag verkligen är på väg till paradisbrunnen.

Men egentligen hade det gått på samma sätt med Bo: han var så ifrig med sin berättelse, att han såg hela tempelplatsen för sig och talade om sina äfventyr, alldeles som hade de inträffat.

»Ja, jag står ju inte längre stilla heller,» sade han, »utan jag går förbi Omars moské och förbi

de stora, svarta cypresserna, som stå på södra sidan, och förbi den stora vattenbassängen, som de säga skall vara kopparkaret från Salomos tempel. Och öfverallt, där jag går fram, ligga människor utsträckta på stenhällarna och steka sig i solskenet. Där leka småbarn, och där sofva lättingar, och en dervisch-schejk sitter på marken med sina lärjungar omkring sig. Han vaggar fram och tillbaka med kroppen, medan han talar till dem, och då jag ser honom, kan jag inte låta bli att tänka för mig själf: Så satt nog Jesus en gång på den här samma tempelplatsen och undervisade sina lärjungar. Just som jag står och tänker på detta, ser dervisch-schejken upp och betraktar mig. Du kan nog tro, att jag blir rädd: han har stora, svarta ögon, som se alldeles rätt igenom människor.» — »Måtte han bara inte se, att du inte är en riktig vattenbärare!» sade Gertrud. — »Ånej, han tyckes inte alls bli häpen att se mig, men strax därpå måste jag gå förbi ett par verkliga vattenbärare, som stå och vinda upp vatten ur en brunn. De ropa an mig, och jag vänder mig om och tecknar åt dem, att jag skall gå in i moskén. Och så blir det alldeles tyst bakom mig.» — »Tänk, om de förstå, att du inte är en muselman!» — »Jag vänder mig om än en gång och ser efter dem. Då stå de med ryggar vända åt mig och språka.» — »De ha kanske fått syn på något, som var märkvärdigare än du.» — »Ja, det ha de väl.»

»Så är jag då ändtligen framme vid den gamla moskén El Aksa, där paradisbrunnen finns,» sade Bo,

»och jag går just förbi de där två pelarna i porten, som stå så nära hvarandra, och om hvilka du vet att det heter, att ingen kan tränga sig emellan dem, som inte är en rättfärdig man. Ja, säger jag för mig själf, inte vill jag försöka att tränga mig emellan de där pelarna nu i dag, då jag är ute för att stjäla vatten.» — »Hur kan du tänka så!» inföll Gertrud. »Det är väl det bästa du har gjort i hela ditt lif.»

Gertrud låg nu i helt glad väntan och lyssnade. Hon hade så pass stark feber, att hon inte kunde hålla isär verkligt och osant, utan hon var fullt inne i att Bo var på väg efter vatten från paradisbrunnen.

»Så skjuter jag af mig tofflorna och går in i El-Aksa-moskén,» fortfor Bo. Han tyckte, att det gick underbart lätt för honom att sätta ihop den här historien, men han kände riktig ångest för hur det skulle bli att säga Gertrud, att han inte i verkligheten kunde skaffa henne vatten. »Och då jag väl är inkommen där, ser jag strax brunnen till vänster inne bland en hel skog af pelare. Det står ett vindspel med rep och krok öfver den, det är ingen konst att hissa ned ämbaren och få dem fyllda. Och jag skall säga dig, att det är rent och blänkande klart vatten, som jag hämtar upp ur brunnen. Bara Gertrud får se och smaka sådant här vatten, blir hon bestämdt frisk, tänker jag för mig själf, medan jag fyller ämbaren.»

»Ja, bara du nu snart kan komma hem med det!» sade Gertrud. — »Jag skall säga dig,» svarade

Bo, »att jag inte är så lugn nu, som då jag kom. Nu då jag har vattnet, så är jag rädd att förlora det. Och då jag går mot porten, blir jag än mer ängslig, ty jag tycker mig höra rop och skri.» — »Ack, hvad kan det nu vara i vägen?» frågade Gertrud, och Bo såg, att hon blef blek af ängslan. Men Bos fantasi fick riktig fart, då han såg hur intresserad Gertrud var, och han utbrast: »Hvad som är i vägen? Jo, det skall jag säga dig. Hela Jerusalem är det, som kommer emot mig.»

Han drog andan ett ögonblick liksom för att uttrycka sin häpnad och förskräckelse. »Ja, de ha rest sig upp alla de där, som lågo och hvilade på stenhällarna, och nu stå de utanför El Aksa och skrika. Och ropen tillkalla folk från alla håll. Från Omars moské kommer den högste tempelföreståndaren rusande i stor turban och räfskinns-päls, och från ingångarna komma barnungar, och från alla tempelplatsens hörn komma dagdrifvare, som ha legat där och sofvit. Och jag ser ingenting annat för mig än knutna näfvar och skrikande munnar och högt uppsträckta armar. Och det är ett virrvarr för mina ögon af brunrandiga mantlar och svajande dräkter och röda gördlar och gula tofflor, som stampa mot marken.»

Bo kastade en blick på Gertrud, då han berättade detta. Hon afbröt honom inte med frågor, men hon hörde på med spändaste uppmärksamhet, och i sin ängslan hade hon rest sig en smula från bädden.

»Jag förstår inte ett ord af hvad de ropa till

mig, kan du veta,» fortfor Bo, »men jag begriper ju i alla fall, att de äro onda, därför att en kristen har vågat hämta vatten ur paradisbrunnen.» Gertrud sjönk tillbaka på kudden alldeles blek. — »Ja, jag förstår nog, att du inte kan komma hem till mig med något vatten,» sade hon nästan tonlöst.

Nej, det är nog inte så väl, tänkte han för sig själf. Men då han såg hennes ängslan, blef han bevekt på nytt. Jag tror visst, att jag får ställa det så, att det här paradisvattnet kommer hem till Gertrud i alla fall, tänkte han.

»Ta de då vattnet ifrån dig?» frågade Gertrud. — »Nej, till en början stå de bara och skrika. De veta väl inte rätt hvad de vilja.» Bo höll upp ett ögonblick, han visste inte alltför väl själf hur han skulle reda ut härfvan. Då kom Gertrud honom till hjälp. — »Jag hoppades, att han, som satt och talade med sina lärjungar, skulle rädda dig.»

Bo drog ett djupt andetag. »Nej, att du kunde gissa det!» utbrast han.

»Jag ser nu, att den där moskéföreståndaren i den vackra räfskinnspälsen börjar ge folket befallningar,» fortfor han. »Så rycka några stycken af dem sina dolkar ur gördeln och rusa på mig. Det är nog meningen att göra slut på mig med en gång. Men besynnerligt är det, att jag inte är rädd om mitt lif, jag bara fruktar för att de ska spilla ut vattnet. Och då de där karlarna komma rusande, ställer jag naturligtvis ned ämbaren på marken och mig själf framför dem. Och då de komma inpå mig, sträcker jag ut armarna och

stöter omkull dem. De se helt häpna ut, då de tumla om på marken. De visste inte förut hvad det vill säga att strida med en dalkarl.»

»Men snart äro de på fötter igen, och flera komma till. Och nu äro de så många, att jag tydligt ser, att jag skall bli öfvermannad.» — »Men då kommer han nog fram, han dervisch-schejken,» inföll Gertrud. Bo upptog genast idén. — »Ja, han kommer fram mycket stilla och värdigt och säger några ord till folkhopen, och genast upphör den att hota och anfälla mig.» — »Jag vet så väl, så väl hvad han sedan gör,» sade Gertrud. — »Så fäster han en klar, lugn blick på mig,» sade Bo. — »Nå, än sen då?» Bo försökte få fram något, men han var alldeles hjälplös. — »Ja, det har du ju redan gissat,» sade han för att locka Gertrud att tala.

Gertrud såg hela scenen alldeles tydligt framför sig. Hon tvekade inte ett ögonblick. »Så skju-ter han dig åt sidan,» sade hon, »och ser ned i vattenämbaren.» — »Ja visst, det är just hvad han gör,» sade Bo. — »Han ser ned i vattnet från paradisbrunnen,» sade Gertrud betydelsefullt. Men innan hon hann säga något mer, hade Bo, utan att han själf visste om det, läst sig till hennes tankar, så att han på en gång hade klart för sig hur Gertrud tänkte sig upplösningen af äfventyret. Han började berätta mycket ifrigt.

»Du förstår väl, Gertrud, att det fanns ingenting annat än vatten i ämbaren, då jag bar ut dem ur El Aksa, ingenting annat än klart vatten.» — »Nå, än nu då?» — »Jo, då den där karlen lutar

sig öfver dem, ser jag ett par kvistar ligga och simma på vattnet.» — »Ja visst,» sade Gertrud, »jag trodde att det skulle gå alldeles så. Och på kvistarna sitta hopvikna, gråaktiga blad, ser du inte det?» — »Jo, jag ser.» — »Han är väl något slags undergörare, den där dervischen.» — »Han är väl det,» bekräftade Bo, »och god och barmhärtig är han också.»

»Då han nu böjer sig ned och lyfter upp kvistarna och höjer dem i luften,» sade Gertrud, »veckla bladen ut sig och antaga den skönaste gröna färg.» — »Och så bryter det ut ett rop af hänförelse i folkhopen,» skyndade sig Bo att tillfoga, »och med de sköna bladen i handen går dervischen fram till moskéföreståndaren. Han pekar på kvistarna, och han pekar på mig. Det är ju lätt att förstå, att han säger: 'Den här kristne har ju hämtat upp blad och kvistar från paradiset. Fatta ni inte, att han står under Guds beskydd? Inte går det an att mörda honom!''»

»Därpå går han fram till mig, alltjämt med de strålande bladen i sin hand. Jag ser hur de lysa i solskenet och skifta färg: än äro de röda som koppar och än blåa som stål. Han hjälper mig på med oket och tecknar åt mig, att jag skall gå. Och jag går, så fort jag kan, men jag kan inte låta bli att se mig om flera gånger. Och alltjämt står han och håller upp de skiftande bladen, och folket står stilla och ser på honom. Och så står han kvar, ända tills jag har hunnit ut från tempelplatsen.

»Å, Gud välsigne honom!» sade Gertrud. Hon låg och smålog mot Bo. »Nu kommer du nog riktigt hem med vattnet från paradisbrunnen.»

»Ja,» svarade Bo, »nu är det inte något mer hinder i vägen, nu kommer jag lyckligt hem.»

I detsamma lyfte Gertrud hufvudet förväntansfullt och log på nytt. Å, Herre Gud, hon tror visst, att jag har vattnet här! tänkte Bo. Det var förfärligt illa gjort af mig att narra henne. Hon dör säkert, om jag säger henne, att här inte finns sådant vatten, som hon längtar efter.

I sin ångest tog han vattenglaset, som stod på bordet, detsamma, som Betsy förut hade bjudit Gertrud, och räckte det till henne. »Vill du nu smaka vattnet från paradiset, Gertrud?» sade han och rösten skalf af ängslan. Han blef nästan förfärad vid att se Gertrud sätta sig upp och gripa efter glaset med båda händerna. Hon drack ur halfva glaset med stor begärlighet. — »Gud välsigne dig,» sade hon, »nu får jag nog lefva.» — »Du skall få mer om en stund,» sade Bo. — »Jag vill, att du skall ge de andra sjuka också af det här vattnet, så att äfven de bli friska,» sade Gertrud. — »Nej,» sade Bo, »vattnet från paradisbrunnen är bara för dig. Det skall ingen annan dricka.» — »Men du själf skall väl åtminstone smaka hur godt det är,» sade Gertrud. — »Ja, det vill jag,» sade Bo. Han tog glaset från Gertrud, vände det så, att hans läppar kommo på samma ställe, som hennes nyss förut hade berört,

och såg på Gertrud med ögon, som strålade af lycka.

Men innan han hade tömt glaset, hade Gertrud sjunkit tillbaka på kudden och somnat in lätt och ögonblickligt som ett barn.

Ingmar Ingmarsson.

EN SÖNDAGSEFTERMIDDAG, då dalbönderna hade varit ett och ett halft år i Jerusalem, voro de och de andra kolonisterna samlade till gudstjänst. Det led mot jul, och vintern var inträdd, men dagen var mycket varm och mild, så att fönsterna i den stora församlingssalen kunde stå öppna.

Midt under det man höll på att sjunga en af Sankeys sånger, hördes en ringning på portklockan. Det var en svag och ödmjuk ringning, bara ett enda klämtande; om inte fönsterna hade stått öppna, skulle ingen ha hört den. En af de unga karlarna, som satt nere vid dörren, gick för att öppna, och sedan tänkte ingen mer på hvem som kunde ha kommit.

En stund efteråt hördes tunga steg komma långsamt och försiktigt uppför mamortrappan. Då den gående hade nått till det öfversta trappsteget,

gjorde han ett långt uppehåll. Han tycktes stå stilla och betänka sig, innan han med än större tvekan gick öfver marmorgolfvet i den stora öppna förstugan utanför församlingssalen. Ändtligen lade han sin hand på låsvredet och klämde ned det. Därpå öppnades dörren så mycket som en fjärdedels tum, och längre tycktes den inte vilja komma.

Då stegen först hördes, hade dalbönderna alldeles ofrivilligt sänkt rösterna för att höra bättre, och nu vände de alla sina ansikten mot ingången. Det där försiktiga sättet att öppna en dörr var dem så välbekant. De glömde rent bort hvar de befunno sig, tyckte, att de sutto hemma i Dalarne i en af sina egna små stugor. Men ögonblicket därefter kommo de åter till sig själfva och sågo ned i sina sångböcker.

Dörren gled nu upp sakta och ljudlöst, utan att den, som stod utanför, ännu lät se sig. Hos Karin Ingmarsdotter och ett par andra gick rod-naden som en röd sky öfver ansiktet, alltmedan de sökte hålla tankarna samlade och följa med sången. Men männen började sjunga kraftigare, med starkare bas än förut, utan att tänka på att hålla tonen.

Ändtligen, då dörren hade kommit upp vid pass en fot, visade sig en lång, ful karl, som började klämma sig in genom den trånga öppningen. Han kom in med mycket ödmjuk hållning, och i sin ängslan att störa gudstjänsten vågade han inte gå framåt rummet, utan blef stående strax innanför tröskeln med sänkt hufvud och knäppta händer.

Han var iförd kläder af svart, fint kläde, som sutto i påsar och djupa veck. Händerna, som stucko fram under en tillskrynklad manschett, voro stora och valkiga med höga ådror under skinnet. Han hade ett stort, fräknigt ansikte med alldeles hvita ögonbryn, starkt framskjutande underläpp och ett stramt drag vid munnen.

I detsamma den nykomne trädde inom dörren, reste sig Ljung Björn från sin plats och sjöng vidare stående. Nästa sekund reste sig gamla och unga bland dalfolket och sjöngo stående, alldeles som Ljung Björn. De höllo ansiktena stadigt öfver boken och inte ett leende upplyste dem. Endast då och då gled en förstulen blick till den nykomne nere vid dörren.

Men sången blef på en gång starkare, likt en eld, som lifvas upp af en vindpust. De fyra Ingmarsdöttrarna, som alla hade vackra röster, togo ledningen, och det blef jubel och fart öfver den som aldrig förr.

Och amerikanarna sågo förvånade på dalbönderna, ty utan att dessa kanske själfva visste det, hade de alla börjat sjunga på svenska.

SENARE AFDELNINGEN

Barbro Svensdotter.

DAGEN EFTER Ingmars ankomst till Jerusalem satt Karin Ingmarsdotter som vanligt ensam på sitt rum. Hela förra kvällen hade hon i glädjen öfver att återse Ingmar stannat i församlingsrummet och tagit del i samtalet. Men nu hade försteningen åter fallit öfver henne, hon satt stel och rak i Halfvors länstol och stirrade rätt framför sig utan att syssla med något arbete.

Så gick dörren upp, och Ingmar kom in. Karin märkte honom inte, förrän han stod alldeles bredvid henne. Hon blef förlägen öfver att brodern hade fått se henne sitta alldeles sysslolös, rodnaden steg upp i hennes ansikte, och hon grep ifrigt efter en stickstrumpa.

Ingmar tog plats på en stol och satt där tyst utan att se på Karin. Det for nu för henne, att de i går kväll endast hade talat med honom om hur de själfva hade det härute i Jerusalem, och

att ingen hade fått veta något om honom, Ingmar, eller hvarför han hade uppsökt dem. Det är väl detta han nu vill tala om för mig, tänkte Karin.

Ingmar rörde läpparna ett par gånger, som för att börja ett samtal, men inte ett ljud kom fram. Karin satt under tiden och betraktade honom. Det är rent förfärligt, hvad han har åldrats, tänkte hon. Far hade knappast djupare rynkor i pannan, han, så gammal han var. Antingen har Ingmar varit sjuk, eller också har han måst genomgå något bra svårt, sedan jag sist såg honom.

Karin började undra hvad det kunde vara, som hade händt Ingmar. Hon hade ett dunkelt minne af att systrarna en gång hade läst upp något, som rörde honom, ur ett bref, men hon hade varit så nedgräfd i sin sorg, att allt, som skett i yttervärlden, hade gått henne förbi som något, hvarmed hon inte hade att skaffa.

Karin sökte nu på sitt försiktiga vis förmå Ingmar att tala om hur han hade haft det och hvarför han hade rest till Jerusalem. »Det var bra, att du kommer in till mig, så att jag kan få litet reda på hur det står till i hemtrakten,» sade hon. — »Ja,» svarade Ingmar, »jag tänker, att det kan vara en hel mängd saker, som du vill veta besked om.» — »Det har alltid varit så med folket därhemma,» sade Karin och talade långsamt, likt en, som försöker att sätta sig in i en sak, som har varit länge borta ur tankarna, »att de ha velat ha någon att rätta sig efter: än var det far, och än

var det Halfvor, och en lång tid var det skolmästarn. Jag undrar hvem det kan vara nu för tiden?» Karin hade inte väl ställt denna fråga på Ingmar, förrän han fällde ned ögonlocken och blef sittande tyst utan att ändra en min. »Kanske att det är kyrkoherden, som nu har blifvit den styrande?» gissade Karin. Ingmar satt styf och rak och svarade alltjämt ingenting. »Jag har tänkt för mig själf, att det väl nu är Ljung Björns bror, Per, som är den ypperste mannen i hela socknen,» envisades Karin, men äfven denna gång blef hon utan svar. »Jag vet ju,» började hon på nytt, »att det har varit vanligt, att folk rättar sig efter husbonden på Ingmarsgården, men ingen kan begära, att de ska låta styra sig af en, som är så ung som du.» Hon höll upp, och Ingmar gaf nu ändtligen ett svar. — »Du vet nog, att jag är för ung för att bli invald i råd eller nämnder.» — »Man kan nog styra folk utan att ha så många ämbeten,» sade Karin. — »Ja,» svarade Ingmar, »det kan man.»

Då Ingmar yttrade detta, genomfors Karin af en glädjekänsla. Ack, inte frågar jag numera efter allt detta! tänkte hon, men hon kunde i alla fall inte låta bli att vara glad åt att ättens gamla makt och anseende hade öfvergått till Ingmar. Hon rätade upp sig och började tala i myndigare ton än hitills. »Jag kunde nog tro, att människor skulle vara förståndiga och begripa, att du gjorde rätt, som öfvertog gården.» Ingmar gaf Karin en lång blick. Han förstod hvad som låg under hennes

ord. Hon hade nog fruktat, att han hade blifvit utsatt för sockenbornas förakt, därför att han hade öfvergett Gertrud. — »Gud har inte straffat mig på det sättet,» sade han.

Om det inte är detta, så är det något annat svårt, som har öfvergått honom, tänkte Karin. Hon måste sitta tyst och fundera en lång stund; hon lefde sig med stort besvär in i de tankar och känslor hon hade haft i det gamla landet.

»Jag undrar om det finns någon i socknen, som har hållit fast vid vår lära?» frågade Karin. — »Det är kanske en eller två, fler är det inte.» — »Jag tänkte alltid, att ännu några till skulle få mottaga Guds kallelse och följa efter oss,» sade hon och gaf Ingmar en forskande blick. — »Nej,» sade Ingmar, »ingen mer har blifvit kallad, så vidt jag vet.» — »I går, då jag fick se dig, tänkte jag, att du hade fått erfara Guds nåd,» sade Karin. — »Nej, jag har inte kommit hit af den orsaken, jag.»

Karin höll inne en stund, innan hon fortfor med sina frågor. Hon började nu mera skyggt, liksom rädd för det svar hon kunde få. »Nu är det väl ingen därhemma, som tänker på oss, som äro resta?» På detta svarade Ingmar åter med en viss förlägenhet. — »Det är ju inte så mycken sorg numera, som det var i början.» — »Jaså, det var sorg,» sade Karin, »jag tänkte, att det bara skulle vara en lättnad att bli af med oss.» — »Åjo, nog var det sorg och saknad efter er,» svarade Ingmar ifrigare, »det drog allt om en lång

tid, innan folk, som hade varit era grannar, blefvo vana vid dem, som hade flyttat in i ert ställe. Jag vet, att Börs Berit Persdotter, som var grannkvinna till Ljung Björns, gick ut hvar kväll i vintras och smög sig rundt om huset, där de hade bott.» Karin kom mycket säfligt fram med nästa fråga. — »Då har nog Börs Berit varit den, som har sörjt mest af alla?» — »Ånej,» sade Ingmar med kärf röst, »det var en annan, som passade på hvar kväll i höstas, då det var mörkt och svart, och rodde nedåt älfven till skolmästarns och satte sig på en sten vid älfbrädden, som Gertrud brukade slå sig ned på, då hon satt och såg på solnedgången.»

Karin menade nu, att hon visste hvarför Ingmar hade åldrats, och bytte raskt om samtalsämne. »Är det din hustru, som sköter gården, medan du är borta?» frågade hon. — »Ja,» svarade Ingmar. — »Hon är en god husmor?» fortfor Karin. — »Ja,» svarade Ingmar än en gång. Karin strök med handen nedåt förklädet, innan hon sade något mer. Hon tyckte sig nu minnas, att systrarna hade berättat, att det inte hade varit godt mellan Ingmar och hustrun. — »Ha ni några barn?» frågade hon till sist. — »Nej,» sade Ingmar, »vi ha inget barn.»

Karin satt nu rådlös, hon strök och strök med handen nedåt förklädet. Det bar henne emot att fråga Ingmar rent ut hvarför han hade kommit. Sådant hade aldrig varit sed på Ingmarsgården. Så kom Ingmar själf henne till hjälp.

»Barbro och jag ska skiljas,» sade han med hård röst. Karin for upp. På en gång var hon

alldeles sådan, som om hon hade suttit som husmor på Ingmarsgården. Hon mindes intet annat än sina gamla tycken och känslor. — »Gud bevare dig för hvad du säger,» utbrast hon, »aldrig har någon i vår släkt låtit skilja sig!» — »Det är redan afgjort,» sade Ingmar, »vi blefvo skilda för ett år till säng och säte på hösttinget. Då det året är förbi, ska vi lägga in om riktig skilsmässa.» — »Hvad har du då emot henne?» frågade Karin. »Du kan aldrig få någon, som är mer förmögen och ansedd.» — »Inte har jag något emot henne,» sade Ingmar undvikande. — »Är det hon, som vill skiljas?» — »Ja,» sade Ingmar, »det är hon, som vill skiljas.» — »Om du har varit sådan mot henne, som du hade bort vara, så hade hon inte begärt skilsmässa,» sade Karin häftigt.

Karin grep hårdt om armstöden på länstolen. Hon var mycket upprörd. Det märktes mest därpå, att hon nu började tala om Halfvor. »Det är väl, att far och Halfvor äro döda, så att de slippa vara med om detta,» sade hon. — »Ja, det är godt för alla, som äro döda,» sade Ingmar.

»Och nu är du här för Gertruds skull!» utbrast Karin. Ingmar svarade inte, han endast böjde på hufvudet. »Jag undrar inte på att du skäms,» sade systemen. — »Jag skämdes mer den dagen, då det var auktion på Ingmarsgården.» — »Hvad tror du folk skall säga om detta, att du far och friar till en ny, innan du har fått riktig skilsmässa från den förra?» — »Det var ingen tid att dröja,» sade Ingmar saktmodigt, »jag fick lof att fara hit

och taga hand om Gertrud. Det kom bref till oss därhemma om att hon höll på att bli tokig.» — »Inte behöfde du göra dig besvär med detta,» sade Karin häftigt, »här finnas nog de, som taga bättre vård om Gertrud, än du kan.»

Det blef tyst en stund, så steg Ingmar upp. »Jag hade väntat mig annan utgång af det här samtalet,» sade han och lade nu in så stor värdighet i sättet, att Karin ovillkorligen kände en liknande vördnad för honom, som hon hade känt för fadern. »Jag har gjort stor orätt mot Gertrud och mot Storms, som ha varit som far och mor för mig. Nu trodde jag, att du skulle vilja hjälpa mig att göra det onda ogjordt.» — »Du vill väl göra ondt värre, då du öfverger din lagvigda hustru,» sade Karin häftigt. Hon sökte hålla sin vrede vid lif med onda ord. Hon hade börjat frukta, att Ingmar skulle förmå henne att se saken på hans sätt. Ingmar svarade inte på talet om hustrun, han sade endast: »Jag tänkte, att du skulle tycka om, att jag försökte gå Guds vägar.» — »Vill du, att jag skall tycka, att du går Guds vägar, då du öfverger hem och hustru för att löpa efter din käresta?»

Ingmar gick sakta mot dörren. Han såg trött och plågad ut, men förrådde ingen häftighet. Han var inte mycket lik en, som drifves af en stor och obändig kärlek. »Om nu Halfvor lefde, vet jag, att han skulle råda dig att fara hem och försona dig med din hustru,» sade Karin. — »Jag har allt slutat upp att handla efter människors råd,» sade Ingmar. Karin reste sig nu också upp.

Hon blef förbittrad på nytt, därför att Ingmar antydde, att han handlade efter Guds bud. — »Jag tror inte Gertrud tänker på dig numera på samma sätt som förr,» for hon ut. — »Jag vet nog, att ingen här i kolonien tänker på giftermål,» sade Ingmar, »men jag ville i alla fall försöka.» — »Ja,» afbröt Karin, »inte behöfver du bry dig om hvad vi, som höra till samfundet, ha lofvat hvarandra, men jag tänker, att du fäster mer vikt vid om jag säger dig, att det nog är så, att Gertrud nu har vändt sin håg till en annan.»

Ingmar stod alldeles nere vid dörren. Då han hörde detta, blef han stående och famlade framför sig, som om han inte kunde se låset. Han vände inte ansiktet mot Karin. Det dröjde inte en sekund, förrän Karin tog sina ord tillbaka. »Gud bevare mig för att säga, att en af oss skulle älska någon med en köttslig kärlek,» sade hon, »men jag tror, att Gertrud nu älskar den ringaste af bröderna här i kolonien mer än dig, som står utanför.» Ingmar drog en djup suck. I en fart fick han upp dörren och gick sin väg.

Karin Ingmarsdotter satt en stund i tungt grubbel, så reste hon sig, slätade håret, knöt om hufvudduken och gick för att tala med mrs Gordon.

Karin sade henne öppet hvarför Ingmar var kommen. Hon rådde föreståndarinnan att inte låta Ingmar stanna kvar i kolonien, om hon inte ville mista en af systrarna. Men nu hände det så, att medan Karin talade, satt mrs Gordon vid fönstret och såg ned på gården, där Ingmar stod och

hängde mot en vägg och såg mer hjälplös och tafatt ut än någonsin. Det flög liksom ett litet leende öfver mrs Gordons ansikte.

Hon svarade Karin, att hon ogärna ville drifva någon ur kolonien, allra minst den, som hade kommit så långt bortifrån och hade så många nära släktingar bland kolonisterna. Om nu Gud hade sändt Gertrud en pröfning, sade hon, så borde de väl vakta sig för att inte låta henne genomgå den.

Karin blef förvånad öfver svaret. I sin ifver gick hon närmare mrs Gordon och kom så långt fram, att hon kunde se hvem det var, som denna stod och log åt. Men Karin å sin sida såg endast hur lik fadern Ingmar hade blifvit, och så ond hon än var på honom, förargade det henne i alla fall, att inte mrs Gordon förstod, att den, som hade det utseendet, var en man framför alla andra och hade mera klokhet och duglighet än andra människor.

»Nåja,» sade hon, »ni kan så gärna låta honom stanna, ty han ställer i alla fall om så, att det går, som han vill.»

*

På kvällen denna dag voro de flesta af kolonisterna samlade i den stora salen. De hade det där mycket behagligt och angenämt. Somliga sutto och sågo på barnen, som roade sig med att leka, andra samtalade om det, som hade händt dem under dagen, en del flyttade sig undan i en vrå

och läste högt ur amerikanska tidskrifter. Då Ingmar Ingmarsson såg det stora, väl upplysta rummet och de många glada och förnöjda människorna, kunde han inte låta bli att tänka: Det är säkert, att dalbönderna äro lyckliga här, och att de inte längta hem. De här amerikanarna förstå sig mycket bättre på att ställa det trefligt för sig och andra, än vi göra. Jag förstår, att det är för det goda hemlifvets skull, som kolonisterna kunna bära alla sorger och försakelser. Det är sant, att de, som förr ägde en hel gård, nu få nöja sig med ett rum, men så få de till gengäld mycket mer glädje och munterhet än förr. Och så ha de fått se och lära en otrolig mängd saker. De vuxna vill jag inte tala om, men det förefaller mig rent af, som om här inte skulle finnas ett så litet barn, att det inte vet mycket mer än jag.

Flera af bönderna kommo fram till Ingmar och frågade honom om han inte tyckte, att de hade det bra. »Jo,» sade Ingmar, han kunde inte säga annat. — »Du trodde väl, att vi bodde i jordkulor,» sade Ljung Björn. — »Ånej, nog visste jag, att det inte var så illa,» svarade Ingmar. — »Vi ha hört sägas, att de skulle ha spridt ut sådant därhemma.»

Denna kväll blef Ingmar mycket utfrågad om hur det stod till i hemsocknen. En efter annan kom fram, satte sig bredvid honom och sporde om sina närmaste. Nästan alla frågade efter gamla Eva Gunnarsdotter. »Hon är kry och rask,» sade Ingmar, »och aldrig råkar hon en människa, utan att hon talar illa om Hellgumianerna.»

Ingmar lade märke till en ung karl, som hela kvällen höll sig i hans närhet utan att tala till honom. Jag undrar hvem det kan vara som är så lik mig, tänkte Ingmar, och jag undrar hvarför han ser så ond ut, som om han skulle ha lust att köra mig ut ur det här rummet. Till sist kom han att tänka på att karlen måtte vara hans syskonbarn Bo, som i flera år hade lefvat i Amerika.

Ingmar gick bort till Bo och hälsade från hans föräldrar. Bo gjorde ett par frågor om hemmet, sedan ville han veta hur det stod till med skolmästarn. Det blef nu helt tyst i kretsen omkring Ingmar. Ingen hade ännu vågat tala med honom om Storm. Ingmar såg, att ett par stötte på Bo, för att han skulle tala om annat. Ingmar svarade saktmodigt, att skolmästarn hade det bra och att han skulle sluta med skolan nästa år, och så tillade han: »Det är roligt höra, att du tänker på Storm ännu, fastän han var svår mot dig i skolan.» Alla började skratta, ty de kommo ihåg hur ofta Storm hade jämrat sig öfver Bos dumhet. Bo svängde sig på klacken och gick utan att göra flera frågor.

Gamle korporal Fält hade som vanligt samlat flera af barnen omkring sig och berättade historier för dem. Ingmar hade aldrig råkat Fält, sedan denne hade blifvit barnkär. Han blef helt förvånad och gick närmare för att höra hvad Fält hade att tala om för de små. Han hörde hur gubben satt och förtalte om hur han en gång i ungdomen hade

gått och knackat på kyrkans port en torsdagsnatt och kallat ut de döda.

Märta Ingmarsdotter fick ögonen på barnen, som sutto omkring Fält, och såg hur de hade blifvit bleka af skräck. »Fält får inte tala om sådana där spökhistorier,» sade hon strängt. »Han skall tala om något, som kan vara nyttigt och lärorikt.»

Gubben satt och funderade en stund, så sade han: »Jag skall berätta för dem hvad min mor talade om för mig, då hon ville lära mig fara mänskligt fram med djur.»

»Ja, gör det!» sade Märta Ingmarsdotter och gick sin väg, men Ingmar stod kvar och lyssnade.

»Därhemma i Dalarne,» sade Fält, »finns det ett torp, som kallas Sorgbacken, och det har fått sitt namn för den skull, att där en gång bodde en elak och dålig karl.»

Inte förr hade Fält sagt detta, än Ingmar ryckte till. Han kom ett par steg närmare för att höra bättre.

»Han var en sådan som var begifven på hästbyte,» fortfor Fält, »han reste beständigt från marknad till marknad för att byta hästar och for mycket illa med djuren. Han hade också en mängd skälmstycken för sig med dem. Än målade han hvita bläsar i pannan på hästar, som folk visste hade koller, för att de inte skulle bli igenkända, och ibland gaf han gamla utslitna krakar sådant att äta, som gjorde, att de sågo feta och glänsande ut just så lång tid, som behöfdes

för att byta bort dem. Allra värst for han fram med sina hästar, då han skulle profköra dem. Det kom då en riktig galenskap öfver honom, och han slog och piskade så, att djuren blefvo som flådda öfver ryggen och röda köttet lyste fram efter hvar rapp.

»En gång hade den där karlen legat vid en marknad en hel dag utan att kunna göra några byten. Det kom sig dels däraf, att folk hade blifvit så ofta lurade af honom, att de voro rädda för att ha något med honom att skaffa, och dels var hästen, som han ämnade byta bort den dagen, så gammal och usel, att ingen ville ha den. Han dref den fattiga kraken i vildaste galopp fram och åter genom folkhopen och piskade honom, så att blod dröp ned på skaklorna, men ju mer han visade den, desto skyggare blef folket för att göra handel med honom.

»Då det led mot kvällen, kunde han nog förstå, att han inte skulle få göra några affärer den dagen. Innan han for hem, ville han dock göra ett sista försök och körde sin häst med sådan hisklig fart öfver marknadsfältet, att människorna trodde, att den skulle störta. Midt under värsta farten fick han ögonen på en karl, som körde en vacker, svart unghäst och åkte lika fort som han själf, utan att det tycktes vålla hästen den minsta ansträngning.

»Inte förr hade hästbytarn stannat och stigit ur kärran, förrän han, som körde den goda hästen, kom fram till honom. Han var liten och spenslig

med smalt ansikte och spetsigt skägg under hakan. Han var alldeles svartklädd, och hästbytarn kunde inte hvarken af tyget eller tillskärningen gissa sig till från hvilken socken han var kommen.

»Hästbytarn märkte snart, att den där bonden var bra enfaldig. Han berättade, att han hade en brun häst hemma och att han ville byta bort den här svarta för att få två af samma färg. 'Den hästen, som du körde med, skulle passa bra i färg,' sade han, 'jag skulle vilja ha den, om den eljest duger något till. Men du får vara hygglig och inte lura på mig en dålig häst, ty det är inget i världen, som jag så litet förstår mig på som hästhandel.'

»Det slutade så, förstås, att hästbytarn lämnade honom sin krake och tog den goda unghästen i stället. Aldrig i hela sitt lif hade han lagt selen på ett så välskapadt djur. 'Ingen dag har börjat så illa för mig och slutat så väl,' sade han, då han satte sig i kärran för att köra hem.

»Det var ingen lång väg från marknadsplatsen till hemmet. Han kom fram, medan det ännu var skymning. Då han körde in genom grinden, såg han, att en mängd af hans gamla vänner, hästbytare från flera socknar, stodo utanför stugan och väntade på honom. De voro i mycket godt humör, och då han kom körande, började de skrika och ropa hurra och skrattade på samma gång alldeles ohejdadt.

»'Hvad är det ni ha så roligt åt, karlar?' frågade hästbytarn och drog in tömmarna.

»'Jo,' sade de, 'vi ha väntat på dig här för att se om det skulle gå för den där karlen att lura på dig sitt blindade föl. Vi mötte honom, då han kom körande upp till marknaden, och då slog han vad med oss om att han skulle lura dig.'

»Hästbytarn hoppade ur kärran, ställde sig framför hästen och gaf den ett förfärligt slag med piskskaftet rätt mellan ögonen. Djuret gjorde inte en rörelse för att undvika slaget. Karlarna hade rätt. Det var alldeles blindt.

»Då blef hästbytarn så ond och förtviflad, att han alldeles tappade sitt förstånd. Medan kamraterna fortforo att håna och skratta ut honom, spände han hästen från kärran, fattade därpå tömmarna och körde den uppför en tvärbrant kulle, som låg bakom stugan. Han smackade och smällde, och hästen gick raskt framåt, men då de kommo på höjden, stannade den och ville inte gå vidare. Däruppe var en skärning i kullen, och under den fanns en ofantligt djup och vid grop, där hela trakten hade hämtat grus under mångfaldiga år. Hästen måtte ha känt, att marken var undergräfd, den ville inte gå framåt. Karlen bara slog och dref på, hästen blef alltmer rädd, den reste sig på bakbenen, men framåt ville den inte. Ändtligen, då den inte visste sig annan råd, tog den ett långt språng, som om den trodde, att detta bara var ett dike att springa öfver, och hoppades komma till andra sidan. Men det fanns ingen andra sida att uppnå, och då den intet fotfäste fick, skrek den högt och förskräckligt, och nästa sekund

låg den med bruten nacke nere på gropens botten. Hästbytarn inte så mycket som såg efter den; han gick tillbaka till sina vänner. 'Jaså, ni ha slutat upp med att skratta nu,' sade han. 'Far nu er väg och tala om för honom, som ni slogo vad med, hur det gick med hans föl!'

»Men se, historien är inte slut med detta,» fortfor Fält, »utan nu ska ni, barn, lägga märke till hvad som sedan hände. Jo, den där karlens hustru fick en son någon tid därefter, och han var en sådan där veling, som inte har något förstånd, och därtill var han blind. Och det var inte nog härmed, utan alla de söner, som hustrun sedan födde, voro blinda och idioter. Men döttrarna voro vackra och kloka och blefvo väl gifta.»

Ingmar hade stått kvar hela tiden och lyssnat som förhåxad. Nu gjorde han en rörelse som för att slita sig lös, men då gubben fortsatte, blef han alltjämt stående.

»Men därmed var det inte nog,» vidtog gubben än en gång, »utan då de gifta döttrarna fingo barn, voro alla deras söner blinda och idioter, men döttrarna voro vackra och välskapade och hade ett utmärkt förstånd.»

»Och så har det varit intill denna dag,» fortfor gubben, »att alla, som ha gift sig med döttrar ur den släkten, ha fått idioter till söner. Och därför har folk kallat det där torpet Sorgbacken, och något annat namn lär det aldrig få.»

Då Fält hade slutat sin historia, kom Ingmar litet hastigt fram till Ljung Björn och frågade om denne kunde skaffa honom papper och penna. Björn såg en smula förvånad ut. Ingmar strök sig öfver pannan och sade, att han hade ett angeläget bref att skrifva. Han hade rent glömt af det förut på dagen, men om han kunde få skrifva nu på kvällen, skulle han sända af det med första tåget på morgonen.

Ljung Björn skaffade honom det han önskade, och för att Ingmar skulle få vara i fred, förde han honom ned i snickarverkstaden. Där tände han en lampa och satte fram en stol invid hyfvelbänken. »Här kan du sitta och skrifva i god ro hela natten,» sade han, då han gick.

Så snart Ingmar var ensam, sträckte han ut armarna, som man gör, då man erfar stor längtan, och ett stönande steg upp genom hans strupe. »Å, jag tror inte, att jag står ut,» sade han. »Jag står rakt inte ut med det, som jag har åtagit mig.»

»Inte kan jag tänka på någon annan än henne, som jag har lämnat, hvarken natt eller dag,» fortfor han. »Och det värsta är, att jag inte tror, att jag kan göra Gertrud någon nytta.» Han satt en stund och funderade. Så smålog han litet åt sig själf. »Det är nog så, att den, som är i tvekan och kval, vill se tecken och fingervisning i allting. Men besynnerligt var det, att Fält skulle ta sig till att berätta just den här historien. Det var

ändå, som om Gud ville visa mig hvad som var rättast att göra.»

Han satt ännu och öfverlade en stund; så grep han om pennan. »I Guds namn då!» sade han och satte ned den på papperet.

Det bref, som Ingmar nu gick att skrifva, hade han tänkt på hvarje dag, alltsedan han för hemifrån. Det var ställdt till den gamle kyrkoherden i hemsocknen, och ingenting skrefs ned däri, som inte många gånger hade blifvit öfvervägdt och pröfvadt. Men fastän brefvet skrefs till kyrkoherden, var det ingalunda ämnadt ensamt åt honom. Under hela resan hade det förefallit Ingmar, som om han aldrig hade talat ut med hustrun, aldrig riktigt mäktat säga henne hvad han hade tänkt och känt, och att han ändå borde försöka att riktigt låta henne veta hur han hade det. Han hade tänkt ut, att bästa sättet vore att skrifva till kyrkoherden. Men han hade inte så lätt för att skrifva heller, det hade inte lyckats honom att öfvervinna blygheten, som hindrade honom från att orda om sig själf. Denna kväll hade han dock på en gång fått klart för sig hur han skulle skrifva. Han hade blifvit glad och tänkt: Se där, det blir inte svårt, på det sättet kan jag göra det. Nu vet jag hur jag skall bära mig åt för att berätta kyrkoherden allt han behöfver veta för att kunna tala i min sak hos Barbro.

Ingmars bref lydde sålunda:

»Medan jag sitter här i mörka natten och skrifver, önskar jag intet högre, än att jag nu

kunde komma till prostgården och tala med herr kyrkoherden. Jag skulle önska, att jag finge komma till herr kyrkoherden en sen kväll, då han sitter på sitt rum alldeles stilla och ostörd och tänker på sin predikan.

Nu inbillar jag mig, att i samma stund herr kyrkoherden finge se mig, skulle han fara upp och bli rädd, som om ett spöke hade kommit vandrande. 'Hvad gör du här? Jag trodde, att du hade rest till Jerusalem,' skulle herr kyrkoherden nog säga. — 'Ja', skulle jag svara, 'jag borde nog ha hunnit dit vid det här laget; men jag har vändt om hem, därför att jag har fått höra en historia på vägen, som jag ville tala om för herr kyrkoherden.'

Och så skulle jag be så vackert, att herr kyrkoherden ville hafva tålamod med mig en timme eller par och låta mig tala om en lång berättelse, som det ligger mig tungt på hjärtat att anförtro honom. Och då jag hade fått herr kyrkoherdens tillstånd, skulle jag börja sålunda: Det var en gång en man här i församlingen, skulle jag säga, som inte brydde sig om sin hustru. Det kom sig däraf, att han hade måst afstå från en, som han tyckte om, och ta denna andra för att få behålla sin fars gård. Men då han gjorde den handeln, hade han endast tänkt på gården, han hade rakt inte tagit med i räkningen, att han skulle få en hustru på köpet. Och då de hade firat bröllop och flyttat samman, var det alltjämt, som om han inte kunde förstå, att hustrun hörde honom till. Aldrig undrade han på hur hon kunde ha det,

om hon trufdes eller längtade. Inte heller lade han märke till hur hon skötte sina sysslor, om hushållet gick väl eller illa. Han tänkte så mycket på den andra, att han rakt inte kom ihåg, att denna fanns till. Hon var som annat värdelöst lösöre, som hade följt med gården. Hon fick sköta sig bäst hon kunde, han ville inte göra sig några bekymmer för hennes skull.

Men det var allt också en särskild sak, som gjorde, att mannen inte satte något värde på hustrun. Han hyste missaktning för henne, därför att hon hade velat taga honom, som tyckte om en annan. Det måtte vara något fel på henne, tänkte han, eftersom hennes far på det där sättet rent af måste köpa henne en man.

Om den där mannen någonsin lade märke till hustrun, så var det för att göra jämförelser med den andra, som han hade mistat. Han kunde nog förstå, att hustrun också såg bra ut, men inte var hon så fager som den han hade förlorat. Inte gick hon så lätt och inte kunde hon röra händerna så där vackert, och inte hade hon så mycket fint och lustigt att tala om. Hon gick tyst och tålmodig och skötte sitt arbete, det var hvad hon dugde till.

Jag får väl ändå göra mannen den rättvisan att erkänna, att han inte kunde tala med hustrun om det han oftast hade i tankarna. Inte kunde han anförtro henne, att han jämt gick och tänkte på den allra käraste, som hade dragit bort till det främmande landet. Det kunde han ju rakt

inte. Och inte heller tyckte han, att han kunde tala med henne om att han jämt gick och väntade på det Guds straff, som skulle komma öfver honom, därför att han hade brutit sitt ord, och att han var rädd för att tänka på sin far i himmelen och inbillade sig, att alla människor klandrade honom. Det visades honom visserligen stor aktning af dem han talade med, men han var så svårmodig, att han misstänkte, att alla gjorde narr af honom, så snart han vände ryggen till, och sade, att han inte var värd det namnet han bar, och allt möjligt i den vägen.

Jag skall nu tala om hur det var, då den där mannen första gången lade märke till att han hade en hustru.

Det hände sig så, att då de hade varit gifta ett par månader, blefvo mannen och hustrun bjudna på bröllop till släktingar, som bodde i hennes socken. Det var en lång väg att fara, och de måste stanna en timme på en gästgifvargård för att låta hästen beta. Det var dåligt väder, och hustrun gick upp i öfvervåningen och satte sig på ett af gästrummen, medan hon väntade. Mannen vattnade hästen och gaf honom hafre; sedan kom han upp på rummet, där hustrun hade tagit in. Han sade ingenting till henne, satt bara och tänkte på hur svårt det var, att han skulle ut bland människor, och undrade om de därborta på bröllopgården skulle låta honom märka hvad de tänkte om honom. Medan han satt så där och pinade sig, kom den tanken öfver honom, att allt det här egentligen var hustruns

skull. Om hon inte hade önskat att gifta sig med mig, tänkte han, så vore jag ännu en tadelfri man. Jag hade inte blifvit utsatt för någon frestelse, och jag behöfde inte vara rädd för att se hederligt folk i ansiktet.

Aldrig förr hade det fallit mannen in, att han kunde komma att hata hustrun, men just i den stunden tyckte han, att han gjorde det. Emellertid fick han snart annat att tänka på. Några karlar hade kommit in i en sal, som låg utanför gästrummet. De hade väl sett mannen och hans hustru, då de kommo körande, och nu började de tala om dem. Och det var sådana väggar i den där gården, att de, som sutto innanför, kunde höra hvarje ord.

»Jag undrar hur de två kunna ha det,» sade en af karlarna.

»Aldrig trodde jag, att Barbro Svensdotter skulle bli gift,» inföll en annan.

»Jag minns hur kär hon var i Stig Börjesson, som var sommardräng på Bergersgården för en tre fyra år sedan.»

Då hustrun hörde, att karlarna talade om henne, sade hon hastigt: »Jag undrar om det inte är tid på att resa nu.» Men mannen tyckte, att det var förargligt, att de främmande skulle få veta, att han och hon hade suttit innanför och lyssnat. Han ville hellre sitta kvar, tills de voro gångna.

Men nu bar det sig så, att de därute fortforo att tala om hustrun. »Den där Stig Börjesson var en fattig stackare, och Berger Sven Persson körde

bort honom från gården, så snart han märkte, att dottern höll af honom,» sade en, som tycktes vara väl bekant med historien. »Men då blef Barbro så sjuk af sorg, att gubben fick lof att ge med sig och fara till prästen med Stig och taga ut lysning. Det besynnerliga med den här saken var dock, att då det hade lyst första gången, kom Stig på andra tankar och sade, att han ingen lust hade att gifta sig. Nu var det Sven Persson, som för dotterns skull måste tigga och be, att inte Stig skulle svika henne. Men Stig hade intet förbarmande. Han sade, att han kände sådant hat till Barbro, att han inte mer ville se henne för sina ögon. Han spred ut, att han aldrig hade tyckt om Barbro, utan att det var hon, som hade sprungit efter honom.»

Då karlarna fortsatte att tala på detta sätt, kan nog kyrkoherden förstå, att mannen blef mycket skamsen; han tordes inte se på hustrun. Men på samma gång tyckte han, att sedan de hade hört allt detta, kunde de rakt inte gå igenom det andra rummet.

»Det var nog illa gjordt af Stig,» sade en annan af dem därute, »men han har också fått ångra sig.»

»Han har så,» sade en, som inte hade talat förut. »Han gick och gifte sig med den första, som ville ta honom. Det var visst bara för att visa alla människor, att han inte tänkte på Barbro. Han fick en dålig hustru, det blef bara fattigdom och elände af, och nu har han börjat supa. Han skulle visst

sitta på fattighuset med de sina, om inte Barbro hjälpte honom. Det är visst hon, som håller såväl honom som hustrun med både föda och kläder.»

Sedan de hade sagt detta, talade de inte vidare om Barbro, och en liten stund efteråt voro de gångna. Mannen gick då och spände för, och då hustrun kom ned på gårdsplanen för att stiga i kärran, tog han och lyfte henne upp i åkdonet. Hon trodde väl, att det bara var, för att hon inte skulle smutsa ned klänningen på hjulet, men eljest var det så, att han på något sätt ville visa, att han tyckte, att det var synd om henne. Han brydde sig inte så mycket om henne, att han kunde bli ledsen öfver det han hade hört, han tyckte bara, att det var synd om henne. Och då han körde vägen framåt, vände han ibland på hufvudet och såg på henne. Jaså, hon var af ett så kärleksfullt sinnelag, att hon kunde bistå och hjälpa den, som hade öfvergifvit henne. Och besynnerligt var det, att hon där inte hade blifvit mindre sviken, hon, än Gertrud.

Då de hade kört ett stycke, märkte mannen, att hustrun satt och grät. »Inte skall du gråta för detta,» sade han då, »det är väl inte så märkvärdigt, att du tycker om någon, du som jag.» Sedan satt han och förargade sig öfver att han inte hade kunnat säga henne ett vänligt ord.

Efter detta skulle man väl ha kunnat tro, att mannen ibland gick och undrade om hustrun alltjämt höll af den där Stig. Men något sådant

kom inte för hans tankar, han frågade inte nog mycket efter henne för att undra öfver hvem hon tyckte om eller inte tyckte om. Han gick i sina egna sorgsna funderingar och glömde som oftast bort, att hon fanns till. Inte heller var han förvånad öfver att hon alltid var så stilla och lugn och aldrig blef häftig mot honom, fastän han aldrig var, som han skulle vara mot henne.

Jag skall säga kyrkoherden, att det där lugnet, som hon ständigt visade, till sist gjorde, att mannen trodde, att hon inte en gång visste hvad han gick och bar på. Men så hände det en gång på hösten, då de hade varit gifta ungefär ett halft år, att det blef en kulen och ruskig kväll. Mannen hade varit ute alltsedan mörkningen och kom sent hem. Iorstugan, där folket låg, var det nedmörkt, men i lillkammarn brann en stor brasa i spisen. Hustrun var uppe och hade satt fram mat, som var något bättre än den vanliga. Då mannen kom in, sade hon till honom: »Du skall lägga af dig rocken, den är alldeles våt.» Hon drog den af honom och höll upp den framför brasan. »Herre Gud, så våt den är!» sade hon. »Jag vet inte hur jag skall kunna få den torr till i morgon.»

»Jag kan just undra hvar du har varit i sådant väder?» sade hon om en stund. Det var första gången hon frågade honom om något sådant. Han teg och undrade hvart hon ville komma.

»Folk pratar om att du hvar kväll ror ned till skolhuset och sätter dig på en sten vid älf-

kanten och inte rör dig ur fläck på flera timmar.» — »Man får låta folk prata,» sade mannen och såg lika nöjd ut som förut, men han blef dock förargad öfver att han hade blifvit utspanad. — »Ja, men sådant kan inte vara roligt för en hustru att höra.» — »Å,» svarade mannen, »den, som har köpt sig en man, kan inte vänta bättre.»

Hustrun stod och försökte vända en rock-ärm. Den var hårdt stoppad och styf, så att hon hade stor möda med den. Mannen tittade upp för att se hur hon skulle uppta det han hade sagt. Han märkte, att hon stod med ett småleende på läpparna. Då hon ändtligen hade fått bukt på ärmen, sade hon: »Å, jag var väl inte så angelägen om att bli gift, jag heller, det var far, som styrde om alltsammans.»

Mannen såg än en gång på hustrun, och när han nu mötte hennes blick, tänkte han: Hon ser allt ut, som skulle hon veta hvad hon vill. »Jag tror inte, att du hör till dem, som det är lätt att tvinga,» sade han.

»Ånej,» sade hustrun, »men far är inte så god att tas med. Den räfven han inte kan jaga upp med hund, den fångar han i en fälla.» Mannen svarade inte; han hade redan börjat tänka på sitt och hörde knappt hvad hon sade. Men hustrun tyckte väl, att då hon hade sagt så mycket, var det bäst att fortsätta.

»Nu skall jag säga dig något,» sade hon, »far har alltid varit så kär i Ingmarsgården, där han har lefvat i barndomen. Han skröt alltid med den

och med Ingmarssönerna. Jag har inte hört så mycket talas om något annat ställe i världen, och jag tror, att jag vet mer om alla, som ha lefvat här, än hvad du gör.»

När hustrun hade hunnit så långt i sin berättelse, reste mannen sig från bordet, där han hade suttit och ätit, och gick och tog plats på spishällen med ryggen åt elden, så att han kunde se hennes ansikte.

»Så gick det med mig, som du vet,» sade hustrun. — »Det behöfver du inte röra vid,» sade mannen hastigt. Han skämdes, då han tänkte på hur han hade låtit henne sitta och plågas på gästgifvargården. — »Men du måste veta, att efter det Stig hade öfvergifvit mig, fick far en sådan ångest för att ingen skulle vilja ha mig, att han bjöd ut mig till höger och vänster. Det blef jag snart led åt: inte var jag väl så dålig ändå, att han skulle behöfva tigga folk om att gifta sig med mig.»

Då hon sade detta, såg mannen, att hon rätade upp sig en smula. Hon kastade ned rocken på en stol och såg honom fast in i ögonen. »Jag visste inte hur jag skulle få slut på det,» fortfor hon, »men så en dag hittade jag på att säga till far: 'Jag gifter mig inte, om jag inte får Ingmar Ingmarsson på Ingmarsgården.' Då jag sade detta, visste jag likaväl som någon annan, att Tims Halfvor ägde Ingmarsgården, och att du skulle gifta dig med skolmästarns Gertrud. Jag tog just till något, som var alldeles omöjligt, för att jag skulle få vara i fred. Far blef också alldeles förskräckt till en

början. 'Då blir du aldrig gift,' sade han. — 'Ja, då får jag vara nöjd med det,' sade jag. Men jag såg, att far ändå tyckte om tanken. — 'Har jag ditt ord på det då?' sade han om en stund. — 'Ja, det har ni, far,' sade jag. Du förstår väl, att jag inte en minut trodde, att han skulle kunna genomföra något sådant. Det såg lika omöjligt ut som att gifta bort mig med kungen.

Efter detta hade jag i alla fall ro ett par år för alla giftermålsförslag, och jag var nöjd, bara jag fick vara i fred. Jag hade det så bra jag kunde begära, jag skötte fars stora gård och fick styra och ställa där, som jag ville, så länge som han var änkring. Men så nu i maj kom far hem sent en kväll och sände genast efter mig. 'Nu kan du få Ingmar Ingmarsson på Ingmarsgården,' sade han. Far hade då inte talat ett ord om saken på två år. 'Nu väntar jag, att du står fast vid ditt ord,' sade han till mig. 'Jag har köpt gården för fyrti-tusen kronor.' — 'Men Ingmar har ju redan en fästmö,' sade jag. — 'Han bryr sig väl inte mycket om henne, eftersom han nu friar till dig.'

Men kyrkoherden förstår nog, att då mannen hörde hustrun berätta detta, blef han bitter i sinnet. Hvad detta är besynnerligt! tänkte han. Det här låter ju alldeles som en lek. Tänk, att jag har måst afstå från Gertrud, bara därför att Barbro en gång hade skämtat om mig med sin far!

»Jag visste alls inte hvad jag skulle göra,» fortfor hustrun, »jag blef så rörd också öfver att far hade gett ut så mycket pengar för min skull, att

jag inte genast kunde säga nej. Och inte visste jag heller hur du hade det ställt för dig, om den där gården kanske var dig kärare än allt annat. Och far svor på att om jag inte gaf med mig, så skulle han sälja gården till sågverksbolaget. Just vid den tiden hade jag det inte så bra hemma heller. Far hade gift sig för tredje gången, och jag tyckte inte om att gå under styfmor, där jag själf hade varit ensam rådande. Och eftersom jag inte genast hade klart för mig om jag skulle säga ja eller nej, så blef allt, som far ville. Jag tog det inte allvarligt nog, jag, ser du.»

»Nej,» sade mannen, »jag ser ju, att det var en lek för dig hela tiden.»

»Jag förstod inte hvad jag hade gjort, förrän jag fick veta, att Gertrud hade smugit sig bort från föräldrarna och farit till Jerusalem. Men alltsedan dess har jag ingen ro haft. Inte var jag den, som ville göra någon så olycklig.»

»Nu ser jag ju också hur du pinas,» fortfor hustrun, »och jag tänker jämt på att alltsammans är mitt fel.» — »Ånej,» sade mannen, »jag bär bara min egen skuld, jag har det inte sämre, än jag har förtjänat.» — »Jag vet inte hur jag skall kunna stå ut med den tanken, att jag har vållat sådant elände,» sade hustrun. »Hvar kväll sitter jag och väntar, att du skall bli borta. Han kommer nog att stanna därnere vid älfven, tänker jag. Och så tycker jag, att jag hör folk ute på gården, jag tycker, att de komma bärande med dig. Och så tänker jag på hur jag skall få det efteråt. Om

jag någonsin i lifvet skall kunna glömma, att jag har vållat din död!»

Alltmedan hon talade och gaf luft åt det, som bekymrade henne, satt mannen med besynnerliga tankar. Nu ville hon också bli tröstad och hulpen, tänkte han. Han tyckte, att det bara var besvärligt, att hon var orolig för honom. Han var mera nöjd, då hon höll sig lugn, så att han inte behöfde tänka på att hon fanns till. Inte kan jag börja att bära hennes bekymmer också, tänkte han.

Men han förstod, att något måste han säga henne. »Var inte orolig för mig, du!» sade han. »Jag skall inte lägga någon ny missgärning till det, som jag redan har förbrutit.» Och bara för de ordens skull fick hon liksom ett skimmer öfver hela ansiktet.»

Då Ingmar hade skrivit ned detta, lyfte han pennan och såg upp. Det här blir ett fasligt långt bref, tänkte han. Jag får sitta och skriva hela natten. Men egentligen kände han, att han var glad åt att så där få lefva om det han hade gått igenom med Barbro. Han kunde inte låta bli att hoppas, att kyrkoherden skulle låta henne läsa brefvet och att hon skulle bli rörd, då hon såg hur väl han kom ihåg allting.

»Men oaktadt mannen trodde, att han inte brydde sig det minsta om hustrun,» skref Ingmar vidare, »stannade han ändå hemma ett par kvällar, efter det att hon hade sagt honom hur orolig hon var. Hustrun låtsade inte om, att hon förstod, att han satt hemma för hennes skull, utan var

lugn och tyst som vanligt. Men som kyrkoherden nog vet, hade hon, Barbro, varit mycket god mot alla de gamla, som funnos på Ingmarsgården. De voro alldeles förtjusta i henne. Då nu mannen stannade hemma och satt vid brasan i storstugan med de andra, sutto Gammal Lisa och Korp Bengt och småmyste hela tiden.

I två kvällar lyckades det för mannen att hålla sig hemma, men tredje kvällen var det söndag, och då föll det hustrun in att taga fram sin gitarr och börja sjunga för att fördrifva tiden. Det gick bra en stund, men så kom hon in på en visa, som Gertrud hade hållit mycket af att tralla på. Då kunde inte mannen härda ut hemma längre, utan tog sin hatt och gick sin väg.

Då mannen kom ut, var det mörkt som i ett berg, och så föll det ett fint, kallt regn, men detta var just sådant väder han tyckte om. Han rodde ned till skolhuset och satte sig på en sten vid älfkanten och tänkte på Gertrud och på den tiden, då han inte hade brutit sina löften, utan var en hederlig och rättskaffens man. Han vände inte om hemåt, förrän klockan var öfver elfva. Då satt hustrun nere vid älfbrädden och väntade på honom.

Det tyckte inte mannen om. Herr kyrkoherden vet nog, att karlar inte tycka om, då kvinnfolk äro ängsliga för deras skull. Han sade ingenting till hustrun, förrän de voro inkomna i lillkammarn. »Du får allt låta mig komma och gå, som jag vill,» sade han då, och hon kunde nog höra på tonen, att han var missnöjd. Hon svarade ingenting, hon

bara skyndade sig att repa eld på en sticka och tända ljus. Mannen såg då, att hon var alldeles våt, kläderna sutto som smetade utesfter kroppen. Hon gick efter mat åt honom, gjorde upp eld i spisen och bäddade åt dem, och alltjämt släpade och rasslade de våta kläderna omkring henne. Men det var inte att se på henne, att hon var ond eller ledsen. Jag undrar om hon är så from, att ingenting kan reta henne, tänkte mannen.

Han vände sig tvärt mot henne och frågade: »Om jag hade gjort detsamma mot dig som mot Gertrud, skulle du då förlåta mig?» Hon såg fast på honom ett ögonblick. — »Nej,» sade hon endast, och i detsamma blixtrade det till i hennes ögon. Mannen blef sittande tyst. Jag undrar hvarför hon inte skulle förlåta mig, då hon förlät den där Stig, tänkte han, men hon menar väl, att jag gjorde värre, jag, som svek Gertrud för vinnings skull.

Ett par dagar efteråt hade mannen förlorat en mejsel. Han gick och sökte den öfverallt och kom på så sätt att gå in i kammaren innanför brygghuset. Där låg Gammal Lisa sjuk, och Barbro satt bredvid sängen och läste högt ur bibeln. Det var en orimligt stor bibel med mässingsbeslag och tjocka skinnpärmar. Mannen blef stående och betraktade den. Den är kanske från Barbros hem, tänkte han och gick sin väg. Men nästa ögonblick vände han tillbaka, tog bibeln ur hustruns hand och slog upp första sidan. Han såg nu, att det verkligen var en af de gamla biblarna, som alltid

hade funnits på gården och som Karin hade låtit sälja på auktionen. »Hvar har den här kommit från?» sporde mannen. Hustrun satt tyst, men Gammal Lisa svarade: »Har Barbro inte talat om för dig, att hon har köpt igen bibeln?» — »Nej, har Barbro köpt igen den!» sade mannen. — »Hon har gjort mer än så,» sade gumman ifrigt, »du skulle allt en gång gå och titta i skåpet i storstugan.» Mannen gick raskt ut ur brygghuset och in i storstugan. Då han öppnade skåpet där, såg han två af de gamla bågarna stå på hyllan. Han tog fram dem, vände dem upp och ned för att se på märkena i botten och fann, att de voro riktiga. Barbro kom in, medan han stod där. Hon såg förlägen ut. — »Jag hade litet pengar på en sparbanksbok,» sade hon med låg röst. Mannen var så glad, som han inte hade varit på länge. Han gick fram och tog henne i hand. »Det här skall du ha riktigt tack för,» sade han. Strax därpå rätade han upp sig och gick ut. Det kändes så för honom, som skulle det vara orätt, om han var vänlig mot hustrun. Det var han då skyldig Gertrud, att han inte visade denna, som hade kommit på hennes plats, någon kärlek eller välvilja.

Det kunde vara en vecka efter detta. Mannen kom ut ur ladan och gick fram mot boningshuset; på samma gång öppnade en främmande karl grinden och vandrade in på gården. Då de två möttes, hälsade den främmande och frågade om Barbro Svensdotter var hemma. »Jag är en gammal bekant till henne,» sade han. Det

besynnerliga var nu, att mannen genast tyckte sig veta hvem den främmande var. — »Då är du väl Stig Börjesson,» sade han. — »Jag trodde inte, att någon här kände mig,» sade karlen, »jag skall genast gå min väg, jag har bara ett par ord att säga till Barbro. Men tala nu inte om för Ingmar Ingmarsson, att jag har varit här! Han skulle kanske inte tycka om, att jag kommer hit.» — »Å, jag tänker Ingmar skulle bli glad att få se dig,» sade mannen, »han har nog undrat hur en sådan usling kunde se ut.» Han hade blifvit alldeles rasande öfver att den där eländiga karlen alltjämt gick omkring och sökte inbilla folk, att Barbro Svensdotter tyckte om honom. — »Jag vet inte, att någon har kallat mig usling förr,» sade nu Stig. — »Ja, har ingen gjort det förr, så gör jag det nu,» sade mannen, och med detsamma lyfte han handen och slog honom en örfil.

Karlen for tillbaka, han blef likblek och stygg af ondska. »Låt vara!» sade han. »Du vet inte hvad du gör. Jag ville bara låna pengar af Barbro, jag har intet annat ärende till henne.» Mannen var nu en smula skamsen öfver sin häftighet. Han kunde inte förstå hvarför han hade farit fram på det sättet. Men inte ville han visa ånger inför den där stackarn, utan han sade i vred ton: »Inte skall du tro, att jag är rädd för att Barbro tycker om dig. Men jag tycker, att du har förtjänat en örfil, därför att du svek henne.» Stig Börjesson kom nu ända fram till mannen. — »Jag skall säga dig något, jag, därför att du slog mig,» sade han, och

rösten kom hvass och hväsande ur strupen på honom. »Jag tänker, att det du får höra skall göra mer ondt i dig, än om jag kunde piska dig. Du är visst mycket kär i den där Barbro, du, därför skall jag tala om för dig, att hon är en af dem, som härstamma från hästbytarn på Sorgbacken.»

Han stod och gaf akt på hvad min mannen skulle göra, men denne såg bara en smula förvånad ut. I förstone kom han inte alls ihåg hvad det var för märkvärdigt med Sorgbacken. Men så började han påminna sig den där historien han hade hört som barn, och som väl herr kyrkoherden också har hört, att alla sönerna, som föddes i släkten från Sorgbacken, blefvo blinda idioter, men alla döttrarna klokare och bättre än andra människor. Men aldrig hade han trott, att det fanns minsta sanning i detta. Han började skratta åt Stig.

»Du tror visst inte på den där historien, du,» sade nu Stig och kom ändå närmare inpå mannen, »men jag skall säga dig, att Sven Perssons andra hustru var af det folkslaget. Alla af Sorgbackssläkten ha flyttat bort till en annan trakt, där ingen känner till hurudana de äro, men min mor hade reda på dem. Hon teg med hvad hon visste och sade till ingen hvem Sven Persson hade haft till hustru, förrän jag ville gifta mig med Barbro, du. Och då jag fick veta det, kunde jag inte ta henne, men jag teg med det som en ärlig karl, du. Om jag hade varit en usling, hade jag nog talat om det. Och nu har jag burit all smälek för den

här saken i tystnad, du, ända tills du slog mig. Och Sven Persson själf har visst aldrig vetat om hvem han hade råkat ut för, ty hans hustru dog, sedan hon hade födt honom den här enda dottern. Och döttrarna af Sorgbacksfolket, de äro fina och rara, du, det är bara pojkarne deras, som bli blinda idioter. Och nu kan du ligga, du, som du själf har bäddat åt dig. Du kan allt tro, att jag har skrattat åt dig, när jag tänkte på att du svek din käresta, och när jag tänkte på den Ingmar Ingmarsson, som skall styra gården efter dig. Och många lyckliga dagar tänker jag att du får med din hustru efter detta.»

Men medan Stig stod tätt intill mannen och hväste fram allt detta, hade denne kommit att se upp mot boningshuset. Och då såg han fliken af en kjortel sticka fram bakom ingångsdörren. Han kunde förstå, att Barbro hade gått ut i förstugan, då hon såg, att han och Stig möttes på gården, och där stod hon nu och hörde alltsammans. Då först blef mannen ängslig, och den tanken for igenom honom: Det var en olycka, att Barbro fick höra detta. Kan det vara möjligt, att det, som jag länge har fruktat för, nu har skett? Kan det vara så, att detta är det Guds straff, som jag har väntat på?

På samma gång hände det, att mannen nu för första gången riktigt kände, att han verkligen hade en hustru och att det tillkom honom att taga vård om henne. Därför tvang han sig till att skratta än en gång och låtsades vara alldeles

obekymrad. »Det var bra, att du talade om detta, så att jag slapp att gå och bära agg till dig.» — »Jaså,» sade Stig, »tar du det på det sättet?» — »Ja, du tänker väl inte, att jag skall vara lika dum som du och gå och förspilla min lycka för gammalt skrocks och vidskepelses skull.» — »Ja, då skall jag inte säga mer för den här gången,» sade Stig. »Jag får väl se om du är lika säker på dig om ett år.» — »Du kan väl komma in och tala med Barbro,» sade mannen, då han såg, att den andre lagade sig till att gå. — »Ånej, det får vara,» sade nu Stig.

Då han var gången, gick mannen genast in i stugan för att tala med hustrun. Hon stod därinne och väntade honom, och innan han hade hunnit yttra ett ord, sade hon alldeles lugnt: »Ingmar, inte ska vi väl tro på sådana barnsagor. Inte har jag något att göra med sådant, som skedde för mer än hundra år sedan, om det någonsin har skett.» — »Har du hört det då?» sade mannen. Han ville inte låtsas om, att han hade sett henne stå och lyssna. — »Jag har hört den gamla historien, jag som andra, men aldrig förrän i dag har jag vetat, att den hade något med mig att göra.» — »Det var synd, att du skulle höra det,» sade mannen, »men det gör ingenting, bara du inte tror på det.»

Hustrun log. »Inte känner jag med mig någon förbannelse,» sade hon. Mannen tänkte, att han sällan hade sett någon ha ett bättre utseende. — »Nog tror jag, att man kan säga om dig, att du är sund till kropp och själ,» sade han.

Frampå våren var det, som hustrun fick barn. Hon hade hållit sig tapper hela tiden och aldrig visat någon oro. Mannen tänkte mången gång, att hon alldeles hade glömt det där, som Stig hade berättat. Hvad honom själf angick, så tordes han efter det där samtalet inte gå upp i sin sorg såsom förut. Han tänkte alltid på att han måste visa sig sådan, att hustrun förstod, att han inte trodde på förbannelsen, som skulle följa med henne. Han försökte sätta på sig ett gladtt ansikte hemma och inte gå och se ut, som han väntade på Guds straff. Han började lägga sig vinn om sin egendom, och han visade sig hjälpsam mot folk, som hans far hade gjort. Det går inte an för mig att bara gå och se olycklig ut hädanefter, tänkte mannen. Då inbillar sig Barbro, att jag tror på den där förbannelsen och går och sörjer öfver den.

Hustrun var otroligt glad åt barnet. Det var en pojke. Han var välskapad och vacker, hade hög, rät panna och stora klara ögon. Hon kallade gång på gång in mannen, för att han skulle se på gossen. »Nog är han riktig, du, inte är det något fel på honom,» sade hustrun. Mannen stod där helt förlägen, han höll händerna på ryggen och tordes inte röra vid barnet. — »Nog är han riktig alltid,» upprepade han. — »Nu skall du få se, att han ser,» sade hustrun. Hon tände ett ljus och förde det fram och åter förbi barnets ögon. — »Ser du, att han tittar efter ljuset?» sade hon. — »Ja,» sade mannen.

Det var några dar senare. Hustrun var uppe,

hennes far och styfmoder hade kommit för att se på barnet. Styfmodern tog upp gossen ur vaggan och liksom vägde honom på armarna. »Det var ett stort barn,» sade hon och såg belåten ut. Men strax därpå började hon betrakta barnets hufvud. »Har inte det här barnet för stort hufvud?» sade hon.

»Barn ha stora hufvuden i vår släkt,» sade mannen. — »Är ditt barn friskt?» frågade styfmodern om en stund och lade ned det i vaggan. — »Ja,» sade hustrun, »det växer för hvar dag.» — »Jag undrar om du kan vara säker på att det ser,» sade styfmodern om en stund, »det vänder alltid ut hvitögat.» Hustrun började bli skälfvande, där hon satt. Läpparna darrade. — »Om ni vill pröfva med ett ljus,» sade mannen, »skall ni se, att det har god syn.» Hustrun tände ifrigt upp ett ljus och höll det framför barnets ögon. — »Visst ser det,» sade hon och försökte låta hoppfull och glad. Barnet låg stilla i vaggan och vände ut hvitögat. »Se, hur det vänder ögonen efter ljuset!» sade hustrun. Ingen af de andra sade något. »Ser ni inte, att det rör ögonen?» sade hon till styfmodern. Denna svarade inte ett ord. »Han är sömnig nu,» sade Barbro. »Ögonen gå igen på honom.»

»Hvad skall han heta?» frågade styfmodern om en stund. — »Vi bruka kalla äldsta pojken för Ingmar här i huset,» sade mannen. — Hustrun föll in: »Jag hade tänkt be dig, att han skulle få heta Sven efter min far.» Nu blef det ohyggligt tyst en stund. Mannen märkte, att hustrun

betraktade honom skarpt, fastän hon låtsade, att hon såg ned mot golfvet. — »Nej,» sade mannen, »nog är din far, Sven Persson, en duktig man, men den äldsta får allt lof att heta Ingmar.»

Ja, och så en natt, då barnet var åtta dar gammalt, fick det några häftiga krampanfall, och framemot morgonen dog det.»

Här höll Ingmar upp än en gång med skrifningen. Han såg på sin klocka, det var långt öfver midnatt. »Å Herre Gud, jag kan knappast skrifva ned detta,» sade han. »Jag undrar om kyrkoherden kan förstå hur förfärligt det var. Och att det allra värsta var, att vi aldrig blefvo säkra på hur det var med barnet. Vi veta inte än i denna dag om det var friskt eller om det var något fel på det.»

Jag får allt bli mera kortfattad nu, tänkte han, eljest kan jag omöjligt bli färdig innan morgonen.

»Jag får nu säga kyrkoherden,» skref Ingmar, då han ånyo tog till pennan, »att på senare tiden hade mannen alltid varit god mot Barbro, och ibland hade han visat sig mot henne, såsom det brukas bland nygift folk. Men han trodde, att all hans kärlek tillhörde Gertrud, och han sade till sig själf: Inte tycker jag om Barbro, men jag får lof att visa mig god mot henne, som har ett så tungt öde att bära på. Hon får lof att veta, att hon inte står ensam i världen, att hon har en man, som vill ta vård om henne.

Barbro grät inte mycket öfver barnet, sedan det var dödt. Hon tycktes snarast vara glad, att

det var borta. Då ett par veckor hade gått, kom hon till lugn. Ingen kunde se på henne om hon gick och kände sig olycklig, eller om hon nu igen hade slagit ifrån sig de svåra tankarna.

Frampå sommaren for Barbro upp till fäboden, och mannen gick ensam hemma.

Men nu kom det något besynnerligt öfver honom. Då han kom in i stugan, gick han liksom och såg efter Barbro. Ibland, då han stod vid arbetet, lyfte han hufvudet och lyssnade om han inte skulle höra hennes röst. Han tyckte, att all trefnad var borta från gården. Det var rakt inte samma ställe.

På lördagskvällen gick han upp i skogen till Barbro. Hon satt på stenhällen utanför fäboden. Hon höll händerna hvilande i knäet, och fastän hon såg mannen komma, gick hon inte emot honom. Så satte han sig bredvid henne. »Ser du, det har kommit öfver mig något så besynnerligt,» sade han. — »Jaså,» sade hon utan att fråga något vidare. — »Det är så, att jag har börjat tycka om dig.» Hon såg på honom, och han märkte, att hon var så trött, att hon knappt kunde orka med att lyfta ögonen. — »Det är allt för sent nu,» sade hon.

Han blef alldeles förskräckt, då han såg hurudan hon var. »Det är inte bra för dig att gå ensam här i skogen,» sade han. — »Jo, jag har det bra här, jag ville stanna här hela lifvet.»

Mannen sökte tala om för henne än en gång, att han nu höll henne kär, att han inte hade en tanke för någon utom henne. Han hade inte vetat om

hur det stod till med honom, förrän hon hade farit hemifrån. Barbro svarade bara fåordigt. »Det där skulle du allt ha sagt mig förra hösten,» sade hon. — »Å Herre Gud, är det förbi nu för dig?» sade han och såg visst förtviflad ut. — »Ånej, det är nog inte förbi,» sade hon, och så gjorde hon allt hon kunde för att se glad ut.

En dag i augusti kom han åter upp till henne. »Det har händt sorgliga saker,» sade han, då han råkade Barbro. — »Hvad är det?» sade hon. — »Det är din far, som är död.» — »Ja, det var stora nyheter för dig och mig,» sade hon.

Barbro satte sig ned på en sten vid vägkan-ten och bjöd mannen sätta sig bredvid henne. — »Nu äro vi fria att göra, som vi vilja,» sade hon, »och nu ska vi skiljas.» Han ville afbryta henne, men hon lät honom inte komma till ordet. — »Så länge som far lefde, var det omöjligt, men nu måste vi genast söka skilsmässa,» sade hon, »det förstår du väl.» — »Nej,» sade han, »ingenting af den sorten förstår jag.» — »Du såg väl hvad det var för ett barn jag födde dig.» — »Det var ett vackert barn,» sade han. — »Det var blindt, och det skulle ha blifvit en fåne,» sade hon. — »Det gör detsamma hur det var, jag vill ha dig i alla fall.»

Hon knäppte händerna, och mannen såg, att hon rörde läpparna. »Tackar du Gud för detta?» frågade han. — »Hela sommaren har jag bedt om befrielse,» sade hon. — »Herre Gud, skall jag nu förlora min lycka för en sådan där gammal sagas

skull!» sade han. — »Det var inte någon saga,» sade Barbro, »barnet var blindt.» — »Det vet ingen,» sade han. »Om det hade fått lefva, skulle du ha fått se, att det hade sin riktiga syn.» — »Men mitt nästa barn blefve en idiot i alla fall,» sade hon, »ty nu tror jag på det.»

Mannen fortfor att strida med henne. »Det är inte bara för barnets skull jag vill skiljas,» sade hon. Han frågade om det var något annat i vägen. »Jag vill, att du skall fara till Jerusalem och föra hem Gertrud.» — »Aldrig gör jag något sådant,» sade han. — »Du skall göra det för min skull,» sade hon, »så att jag får åter min sinnesfrid.»

Han höll emot och sade, att hon begärde något alldeles orimligt af honom. »Du skall ändå göra det, därför att det är rätt. Det ser du väl, att om vi fortsätta att lefva här som man och hustru, skall Gud aldrig höra upp att straffa oss.»

Hon visste från första stund, att hon skulle få honom att ge vika, därför att han hade ett dåligt samvete. »Du skall vara glad, att du nu får göra allt det godt igen, som du ställde galet förra året,» sade hon. »Eljest skulle det ha grämt dig hela ditt lif.» Och så till sist, då han fortfor att säga emot: »Du skall inte vara orolig för gården, du skall få köpa den af mig, då du kommer igen. Men medan du är borta i Jerusalem, skall jag stanna här och sköta den åt dig.»

Så drogo de ned till gården för att börja ordna om skilsmässan. Nu hade han en tyngre tid än någonsin. Han såg, att Barbro nu var glad

och lycklig åt att bli fri från honom. Hon hade sin bästa glädje åt att tala om hur Gertrud och han skulle få det. Framför allt hade hon mycket fägnad åt att måla ut för sig hur glad Gertrud skulle bli, då han hämtade henne i Jerusalem. En gång, då hon hade hållit på länge med detta, tyckte han, att han fick som en uppenbarelse om att Barbro inte tyckte om honom, eljest kunde hon väl inte ständigt tala om att föra honom samman med Gertrud. Då for han upp och slog handen i bordet. »Jag skall resa,» ropade han, »men tala nu inte mer om detta!» — »Då blir allt bra,» sade hon och såg glad ut. »Kom bara ihåg, Ingmar, att jag aldrig får en glad stund, förrän du har försonat dig med Gertrud!»

Och så gingo de igenom det alltsammans: de blefvo varnade af kyrkoherden, de blefvo varnade af kyrkostämman, och på hösttinget blefvo de skilda.»

Här höll Ingmar upp och lade ned pennan. Nu visste kyrkoherden allt, det återstod blott att bedja honom tala med Barbro och framför allt förmå henne afstå från sin fordran på att Ingmar skulle gifta sig med Gertrud. Det måtte väl kyrkoherden förstå, att detta var honom omöjligt. Att nu närma sig Gertrud med falsk kärlek, det vore att bedraga henne för andra gången.

Då Ingmar tänkte på detta, föllo hans blickar på de ord han nyss hade skrivit: »Du skall göra det för min skull, så att jag får åter min sinnesfrid.»

Han läste om det han hade skrivit, tyckte, att han på nytt satt i den där skogsbacken och hörde Barbro tala. »Du skall vara glad, att du får göra det godt igen, som du ställde galet.» Han hörde detta och allt annat hon hade sagt.

Och hvad är det hon begär af mig för svårt mot den olycka hon själf bär på! tänkte han.

Plötsligen syntes det honom, att han minst af allt ville, att det där brefvet skulle komma under hennes ögon. Ånej, då skulle Barbro få veta, att han inte tyckte, att han kunde härda ut. Skulle han så där ömkligt be henne att få slippa undan bot och straff?

Hon hade inte tvekat, hon, en sekund, sedan hon hade tyckt sig kunna följa sin egen vilja. Hon hade måst tvinga honom hela tiden. Och nu skulle hon få höra, att han skref, att han inte mäktade föra verket igenom!

Ingmar samlade ihop de skrifna sidorna och stoppade dem på sig. »Det kan visst vara onödigt att skriva färdigt det här brefvet,» sade han.

Han skrufvade ned lampan och gick ut ur snickarverkstaden. Alltjämt såg han betryckt och olycklig ut, men fast besluten var han nu att följa hustruns vilja.

Han kom ut och såg tätt bredvid sig en liten bakport, som stod öppen. Det var redan strålande morgon. Han ställde sig i porten och sög in den friska luften. Det är visst ingen tid att lägga sig, tänkte han.

Solstrålarna kommo silande och smygande

utför kullarna. Dessa blefvo som öfverdragna med ett brunrött skimmer, för resten ändrade allt han kunde se färg i hvar minut.

Utför de sluttningar, som lågo nedom Oljoberget, såg Ingmar Gertrud komma gående. Solstrålarna följde henne och omsnärjde också henne. Hon gick lätt, som vore hon lycklig och glad, och Ingmar tyckte, att det såg ut, som om det strålande skenet utginge från henne.

Och bakom Gertrud såg Ingmar en lång karl komma smygande. Han följde henne på afstånd, stannade ibland och såg åt annat håll, men det var tydligt, att han vaktade på Gertrud.

Ingmar kände snart igen hvem karlen var, och i samma ögonblick sänkte han blickarna mot marken och funderade.

Så tyckte han sig förstå en del, som han hade lagt märke till under gårdagen, och en stor glädje steg upp till hans hjärta.

»Nu börjar jag tro, att Gud vill hjälpa mig,» sade han.

Dervischen.

EN AFTON strax före mörkningen gick Gertrud inne på gatorna i Jerusalem. Hon kom då att lägga märke till en hög, smärt man i en fot-sid, svart klädnad, som vandrade framför henne. Gertrud tyckte, att det var något ovanligt med honom, men hon visste inte rätt hvari det bestod. Inte låg det väl däri, att han bar en grön turban för att utmärka, att han var en profetens afkomling: män med likadana hufvudbonader kunde man möta på hvarje gata. Då berodde det snarare på att han inte hade håret rakadt eller uppfästadt under turbanen, som andra österlänningar brukade, utan lät det hänga ned på skuldrorna i jämna och likstora lockar.

Gertrud gick och följde mannen med blickarna. Hon kunde inte låta bli att önska, att han skulle vända sig om, så att hon finge se hans ansikte. Då kom en ung man emot honom. Denne bugade

sig djupt, kysste hans hand och gick vidare. Den svartklädde stannade för ett ögonblick och såg efter mannen, som hade gifvit honom en så ödmjuk hälsning, och på det sättet fick Gertrud sin önskan uppfylld.

Gertrud blef nästan andlös af glad häpnad. Hon blef stående orörlig och lade handen öfver hjärtat. »Det är ju Kristus!» sade hon. »Det är ju Jesus Kristus, som jag mötte vid skogsbäcken!»

Mannen fortsatte genast sin vandring. Gertrud sökte följa honom, men han vek nu in på en folkuppfylld gata, och där förlorade hon genast hvarje spår af honom. Då återtog Gertrud vägen hem mot kolonien. Hon gick mycket långsamt, gång på gång stannade hon, stödde sig mot en mur och slöt ögonen.

»Måtte jag bara kunna behålla det i mitt minne,» mumlade hon, »måtte jag alltid kunna se hans ansikte för mig!»

Hon försökte att bränna in i sina ögon hvad hon nyss hade sett. »Han hade litet gråsprängdt skägg,» upprepade hon för sig själf, »det var rätt kort och klufvet i två spetsar. Han hade ett långlagdt ansikte, näsan var lång och pannan var bred, men inte så särdeles hög. Och han var alldeles lik Kristus, som jag har sett honom målad, han var alldeles sådan, som han kom emot mig på skogsvägen, utom det att han nu var ändå skönare och härligare. Det stod ljus ur hans ögon och stor makt, och omkring dem var mycket mörker och äfven många rynkor. Ja, omkring hans ögon

låg allt församladt, både vishet och kärlek och sorg och medömkan och ännu något mer, som om de ögonen ibland skulle ha så stark syn, att de kunde se ända bort genom himlarna till Gud och hans änglar.»

Under hela hemvägen var Gertrud i den mäktigaste hänförelse. Så uppfylld af lycka hade hon inte varit sedan den dagen, då hon mötte Kristus på skogsvägen. Hon gick framåt med knäppta händer och upplyfta ögon och såg ut, som om hon inte mer vandrade på jorden, utan på skyar och blå luft.

Att möta Kristus här i Jerusalem, det var ännu mer betydelsefullt, än att han hade visat sig för henne i den vilda skogsmarken i Dalarne. Där hade han glidit förbi henne som en syn, men då han nu uppenbarade sig här, betydde det, att han var återkommen för att verka bland människorna.

Ja, det var så stort, detta, att Kristus var kommen, att hon inte på en gång kunde tänka igenom allt, hvad det betydde, men frid och fröjd och salighet, det var det första, som den vissheten medförde.

Då Gertrud kom ut ur staden och närmade sig kolonien, mötte hon Ingmar Ingmarsson. Han gick alltjämt i de fina svarta kläderna, som passade så illa till hans valkiga händer och grofva drag, och såg tung och håglös ut.

Genast från första ögonblicket, då Gertrud återsåg Ingmar i Jerusalem, hade hon förvånat sig

öfver att hon en gång hade varit så fästad vid honom. Äfvenså hade det förefallit henne besynnerligt, att Ingmar därhemma synts henne vara en sådan storkarl. Så fattig han hade varit, hade både hon och andra tyckt, att hon aldrig kunde få ett finare gifte. Men här i Jerusalem såg han bara bortkommen och omöjlig ut. Hon kunde inte förstå hvad de i hemsocknen hade sett för märkvärdigt hos honom.

På samma gång hade Gertrud inte heller känt någon ovilja mot Ingmar, och hon skulle gärna ha visat sig vänlig mot honom. Men så hade någon sagt henne, att Ingmar nu var skild från sin hustru och var kommen till Jerusalem för att återvinna henne, Gertrud. Då hade hon blifvit förskräckt och tänkt: Nu törs jag inte en gång tala med honom; jag måste visa honom, att jag inte bryr mig om honom. Det går inte an, att jag ett ögonblick låter honom tro, att han kan få mig åter. Han har väl kommit hit, därför att han anser sig ha gjort mig en så stor orätt, men då han ser, att jag inte mer bryr mig om honom, skall han nog snart taga sitt förnuft till fånga och fara hem.

Men nu, då Gertrud mötte Ingmar utanför kolonien, tänkte hon inte på något annat, än att hon äntligen hade råkat en människa, som hon kunde anförtro sin stora, förunderliga upptäckt. Hon rusade mot honom och utropade: »Jag har sett Kristus!»

Ett så hänfördt utrop hade knappast ljudit

öfver de kala markerna och kullarna utanför Jerusalem sedan de dagar, då de fromma kvinnorna vände om från den öfvergifna grafven och ropade till apostlarna: »Herren är uppstånden!»

Ingmar stannade och fällde ned ögonlocken, som han brukade, då han ville dölja sina tankar. »Jaså,» sade han till Gertrud, »har du sett Kristus?»

Gertrud blef otålig, alldeles som i forna dagar, då Ingmar inte hade kunnat nog hastigt sätta sig in i hennes drömmar och idéer. Hon önskade, att hon i stället hade mött Bo, han kunde vida bättre förstå henne. Men hon började i alla fall berätta hvad hon hade sett.

Ingmar sade inte ett ord, som förråde, att han inte trodde henne, men i alla fall tyckte Gertrud, att då hon skulle berätta historien, smalt den ihop till ingenting. Hon hade mött en man på gatan, som var lik Kristus, det var alltsammans. Den här saken blef alldeles lik en dröm. Den hade tyckts henne så märkvärdig, då hon upplefde den, men den blef till intet, då hon försökte att tala om den.

I alla fall såg det ut, som om Ingmar hade blifvit glad, därför att hon hade tilltalat honom. Han gjorde sig mycken möda att fråga ut Gertrud om tiden och stället, där hon hade mött mannen. Och han tog mycket noga reda på hans dräkt och utseende.

Men då de hade kommit inom kolonien, skyndade Gertrud bort från Ingmar. Hon kände stor nedslagenhet och en otrolig trötthet. Jag för-

står, att det inte är meningen, att jag skall berätta detta för andra människor, tänkte hon. Ack, så lycklig jag var, då jag var ensam om att veta det!

Hon beslöt att inte vidare tala om det för någon. Hon skulle också be Ingmar tåga. »Det är ju en sanning, det är ju en sanning,» upprepade hon för sig själf, »att jag har mött honom, som jag såg på skogsvägen. Men det är väl för mycket begärdt, att någon skall tro mig.»

Ett par dagar efteråt blef Gertrud mycket förvånad. Ingmar kom fram till henne strax efter aftonmåltiden och berättade, att äfven han hade sett den där mannen i de svarta kläderna.

»Alltsedan du har talat om, att han fanns, har jag gått fram och åter på den här samma gatan och väntat på honom,» sade Ingmar. — »Käre, då trodde du ändå på mig!» sade Gertrud och blef glad. All trosvissheten lågade på nytt upp inom henne. — »Jag är ju inte en af dem, som ha så lätt för att tro,» sade Ingmar.

»Har du någonsin sett ett sådant ansikte?» frågade Gertrud. — »Nej,» svarade Ingmar, »aldrig har jag sett ett sådant ansikte.» — »Är det inte så, att du ser det för dig, hvart du går?» — »Jo, det är sant, att det gör jag.» — »Tror du inte nu, att han är Kristus?» Ingmar undvek att ge ett svar på detta. — »Det blir hans sak att visa oss hvem han är.»

»Den, som bara kunde få se honom än en gång!» sade Gertrud. Ingmar stod och såg tveksam ut. — »Jag vet nog hvar han håller till nu

i kväll,» sade han säfligt. Gertrud blef genast eld och lågor. — »Nej, men hvad säger du, vet du hvar han håller till? Så kan du följa mig dit, så att jag får återse honom.» — »Men det är svarta natten,» sade Ingmar. »Det är väl inte rådligt att gå in i Jerusalem så här sent.» — »Å, inte är det farligt,» sade Gertrud, »jag har gått till sjuka senare än så.»

Gertrud hade mycken möda att öfvertala Ingmar. »Vill du inte gå med mig, därför att du tror, att jag är tokig?» sade hon, och hennes ögon blefvo mycket dunkla och sågo farliga ut. — »Det var dumt af mig, att jag sade dig, att jag har funnit honom,» sade Ingmar, »men nu tror jag dock, att jag gör bäst i att gå med dig.» Gertrud blef så glad, att hon fick tårar i ögonen. — »Men vi få försöka att komma ut från kolonien, utan att man märker oss,» sade hon. »Jag vill inte tala om det för någon här, förrän jag har sett honom än en gång.»

Hon lyckades finna en lykta, och ändtligen kommo de ut på vägen. Storm och regn slog emot dem, men Gertrud frågade inte därefter. »Är du säker om att jag får se honom åter i denna kväll?» sade hon gång på gång. »Är du verkligen säker om att jag får se honom?»

Gertrud talade oupphörligt. Nu var det, som om ingenting söndrande hade funnits mellan henne och Ingmar: hon gaf honom hela sitt förtroende som i forna dagar. Hon berättade för honom om alla de morgnar hon hade stått på Oljoberget och

väntat. Hon berättade också hur det hade pinat henne, att människor ibland hade kommit dit upp och stått och betraktat henne, då hon låg på knä och såg mot himmelen. »Det har inte varit roligt för mig, att alla ha sett så besynnerligt på mig, alldeles som om jag hade varit vansinnig. Men jag visste ju så säkert, jag, att Kristus skulle komma; då kunde jag ju inte låta bli att gå dit upp och vänta honom.»

»Nog skulle jag hellre ha velat, att han hade kommit med stor makt och härlighet ur morgonens sky,» sade hon, »men hvad bryr jag mig om detta, endast han är kommen! Hvad gör det, att han kommer i mörka vinternatten, det blir nog dag och klar morgon, blott han visar sig.»

»Och tänk, att du, Ingmar, skulle komma hit, just då han börjar framträda och verka! Du är lycklig, du har inte behöft vänta. Du kommer midt i den goda tiden.»

Gertrud stannade plötsligt, hon höll upp lyktan, så att hon skulle få se Ingmars ansikte. Han gick och såg tung och dyster ut.

»Du har allt blifvit gammal på det här året, Ingmar,» sade hon. »Jag förstår, att du har gått och pinat dig med samvetsqual för min skull. Men du skall alldeles glömma bort, att du har gjort illa mot mig. Det var Guds vilja, att det skulle gå så. Det var Guds stora nåd mot dig och mig. Han ville föra oss hit till Palestina just i den rätta, stora tiden.»

»Far och mor ska också bli nöjda nu, då de

komma att förstå Guds mening,» fortfor Gertrud. »Ja, de ha aldrig skrivit något hårdt till mig, därför att jag rymde, de förstodo nog, att jag inte kunde härda ut därhemma, men jag vet, att de ha varit mycket bittra mot dig. Men nu ska de blifva försonade med båda barnen, som växte upp i deras stuga. Vet du, jag tror nästan, att de ha sörjt mer öfver dig än öfver mig.»

Ingmar vandrade tyst framåt genom ovädret. Han svarade lika litet på detta som på allt annat Gertrud sade. Det är nog så, att han inte tror, att jag har funnit Kristus, tänkte Gertrud, men hvad gör det, då han ändå för mig till honom! Ack, om jag bara har en liten tids tålmod, skall jag snart få se alla jordens folk och furstar böja knä inför honom, som är frälsaren.

Ingmar förde Gertrud in i den muhammedanska stadsdelen, och de vandrade framåt många mörka och slingrande gator. Ändtligen stannade han framför en låg port i en hög, fönsterlös mur och sköt upp den. De gingo genom en lång gång och kommo in på en upplyst gård.

Några tjänare sysslade i ett hörn, och ett par gamla män sutto uppkrupna på en stenbänk vid ena väggen, men ingen fäste någon som helst uppmärksamhet vid Ingmar och Gertrud. De satte sig på en annan bänk, och Gertrud började se sig omkring. Det var en gård lik många andra hon hade sett i Jerusalem. Rundt om alla fyra sidorna löpte en täckt pelargång, och öfver den öppna platsen i midten var utspändt ett stort,

smutsigt skynke, som hängde ned i flikar och trasor.

Hela stället tycktes en gång ha varit rikt och ansenligt, fastän det nu var förfallet. Pelarna sågo ut, som om de hade varit dithörda från en kyrka. De hade visst en gång haft vackra utsirningar upp till, men nu voro alla dessa sönderbrutna och vanställda. Rappningen på murarna var illa åtgången, och ur gluggar och hål framstucko smutsiga trasor. Vid ena väggen stodo uppstaplade en mängd gamla lårar och hönsburar.

Gertrud hviskade till Ingmar och frågade: »Är du säker på att det är här jag får se honom?»

Ingmar nickade jakande. Han pekade på tjugu stycken små mattor af lammskinn, som voro utlagda i en krets midt på gården. »Där såg jag honom i går med sina lärjungar,» sade han.

Gertrud såg en smula missbelåten ut, men snart smålog hon på nytt. »Tänk, att det alltid skall vara så,» sade hon, »att man väntar honom i ära och härlighet! Men han vill inte veta af något sådant, utan han kommer i ringhet och fattigdom. Men du förstår väl, att jag inte är lik judarna, som inte ville erkänna honom, därför att han inte visade sig som denna världens furste och herre.»

Om en stund kommo några män in från gatan. De vandrade långsamt fram till midten af gårdsplanen och satte sig på de små fårskinnen. Alla, som trädde in på gården, buro österländska dräkter, men i allt annat voro de mycket olika.

Somliga voro unga, somliga gamla, några kommo i dyrbart pälsverk och siden, andra voro klädda som fattiga vattenbärare och landtarbetare. Allt-eftersom de visade sig, började Gertrud att tala om dem och lägga namn på dem.

»Ser du, där är Nikodemus, som kom till Jesus om natten,» sade hon om en gammal förnäm man, »och han med det stora skägget är Petrus, och därborta sitter Josef af Arimatia. Nej, aldrig har jag så väl förstått hur det gick till, då Jesu lärjungar samlade sig omkring honom! Han därborta, som håller ögonen sänkta, är Johannes, och mannen med det röda håret under filtmössan är Judas. Men de båda, som sitta uppkrupna på stenbänken och bara röka sina vattenpipor och inte tyckas fråga efter hvad de ska få höra, äro ett par skriftlärda. De tro inte på honom, de hafva kommit hit bara af nyfikenhet eller för att motsäga honom.»

Medan Gertrud ännu talade på detta sätt, hade kretsen blifvit fulltalig. Strax därpå kom mannen, som hon väntade på, och ställde sig i dess midt.

Gertrud hade inte märkt hvarifrån han kom. Hon nästan skrek till, då hon plötsligen fick syn på honom. »Ja, ja, det är han!» utropade hon och knäppte händerna.

Hon stirrade en stund på honom, som stod där stilla med ögonen sänkta som i bön. Och ju längre hon såg, dess mer stärktes hennes tro.

»Kan du inte se, Ingmar, att han inte är en

människa?» hviskade hon, och Ingmar svarade likaledes i en hviskning: »I går, då jag först fick se honom, trodde jag också, att han var mer än människa.»

»Jag känner salighet bara vid att se honom,» sade Gertrud. »Jag vet inte hvad han skulle bedja mig om, som jag inte ville göra för honom.»

»Det är väl det, att vi äro vana att tänka oss, att frälsaren såg ut på det här sättet,» sade Ingmar.

Mannen, som Gertrud trodde vara Kristus, stod nu med hög och befallande hållning midt i kretsen af sina anhängare. Så gjorde han en liten rörelse med handen, och med ens började alla de, som sutto på marken omkring honom, uppstämman ett högt Allah, Allah. På samma gång började de alla röra hufvudet, kastade det med en tvär rörelse öfver åt höger, så åt vänster, åt höger, åt vänster. De rörde sig alla i samma takt och ropade vid hvarje vändning: Allah, Allah! Han i midten stod nästan stilla, men utmärkte takten genom en svag böjning med hufvudet.

»Hvad är detta?» sade Gertrud. »Hvad är detta?»

»Du, Gertrud, har varit i Jerusalem längre än jag,» sade Ingmar, »du vet bäst själf hvad detta är.»

»Jag har hört talas om sådana, som kallas dansande dervischer,» sade Gertrud, »det här är visst deras gudstjänst.»

Hon satt tyst och tänkte, så sade hon: »Detta är bara början, det är kanske bruket här i landet.

Det är väl, som då vi börja gudstjänsten med en psalm. Då detta är öfver, kommer han nog att utlägga sin lära. Ack, hvad jag skall bli glad, då jag får höra hans röst!»

Männen, som sutto midt på gården, fortforo att framstöta: Allah, Allah!, allt under det att de kastade hufvudet fram och åter. De rörde sig i allt hastigare takt, deras pannor började betäckas af svettddroppar, och Allah-ropen ljödo som rosslingar.

De fortsatte oafbrutet under flera minuters tid, ända tills deras ledare gjorde en liten rörelse med handen. Då hejdade de sig ögonblickligen.

Gertrud hade suttit med sänkta ögon för att inte behöfva se hur de pinade sig. Då det blef stilla, såg hon upp och sade till Ingmar: »Nu börjar han nog tala. Den, som vore så lycklig och kunde förstå hans predikan! Men jag skall vara nöjd, om jag endast får höra hans röst.»

Det var stilla för ett ögonblick, men snart gjorde ledaren ett tecken, och hans anhängare började på nytt ropa: Allah, Allah! Denna gång blefvo de anvisade att röra hela öfverkroppen och inte blott hufvudet. Snart var allt åter i full gång. Mannen med det mäktiga ansiktet och de sköna Kristusögonen tänkte inte på något annat än att drifva sina anhängare till allt häftigare rörelser. Han lät dem fortsätta minut efter minut. De höllo ut, liksom genom en öfvernaturlig kraft, mycket längre, än hvad man skulle tro mänsklig styrka kunna uthärda. Det var mycket hemskt att

se alla dessa män, som tycktes döden nära af ansträngning, och att höra de stönande ropen, som framstöttes ur deras strupar, där det inte mer fanns någon luft.

Det blef uppehåll om en stund, så började de häftiga rörelserna på nytt, så blef det åter uppehåll.

»De ha nog öfvat sig länge, de här karlarna,» sade Ingmar, »innan de ha vant sig att gå på så här ohejdadt.»

Gertrud såg upp till Ingmar med ett hjälplöst och litet ängsligt utseende. Hennes läppar darrade en smula. »Tror du inte, att han någon gång slutar med detta?» frågade hon. Så kastade hon en blick på den mäktiga gestalten, som stod bjudande och befallande midt bland de sina, och hon lifvades åter af hopp. »Snart skola nog de sjuka och olyckliga komma hit för att söka honom,» sade hon innerligt. »Jag skall få se, då han botar de spetälskas sår och återger de blinda deras syn.»

Men dervischen fortsatte, som han hade börjat. Han gjorde ett tecken, att alla skulle stiga upp, och nu blef det ännu häftigare rörelser. Alla stodo kvar på sina platser, men deras stackars kroppar rörde sig och svängde med den största häftighet. Ögonen stirrade glanslösa och blodsprängda, flera af männen tycktes omedvetna om hvar de befunno sig, kropparna rörde sig liksom ofrivilligt fram och åter, upp och ned allt hastigare och hastigare.

Ändtligen, då de hade suttit där i väl ett par

timmar, grep Gertrud i sin stora ängslan om Ingmars arm. »Har han då intet annat att lära dem?» hviskade hon.

Ty hon började nu förstå, att mannen, som hon hade trott vara Kristus, inte hade något annat att lära bort än dessa vilda öfningar. Han hade ingen annan tanke än att hetsa och egga dessa vansinniga. Då någon af dem rörde sig ifrigare och mer uthålligt än de andra, flyttade han honom fram i kretsen och lät honom stå där bugande och stönande som ett föredöme för de öfriga. Själf blef han också allt ifrigare. Äfven hans kropp började svänga och vrida sig, som om den inte mäktade hålla sig stilla.

Gertrud satt och kämpade med gråt och förtviflan. Alla förhoppningar och drömmar smulades sönder inom henne. »Har han intet, intet annat att lära dem?» frågade hon än en gång.

Liksom till svar gaf dervischen ett tecken till några tjänare, som inte hade tagit del i öfningarna. Dessa grepo ett par instrument, som hängde på en pelare, ett par trummor och tamburiner. På samma gång som musiken ljöd, blefvo ropen högre och gällare, och människorna vred sig alltmera våldsam. Flera af dem kastade af sina fezer och turbaner och löste upp sitt hår, som var nästan alns långt. De sågo förfärliga ut, medan de svängde sig, så att det långa håret än for framöfver deras ansikten, än flög bakåt ryggen. Deras ögon blefvo allt orörigare, deras ansikten blefvo som döda människors ansikten, deras rörelser öfvergingo

till krampryckningar, och ur munnen trängde hvitt skum.

Gertrud reste sig. All glädje och hänförelse hade dött. Den sista förhoppningen var död. Det fanns ingenting annat kvar än djup vedervilja. Hon gick till utgången utan att ens se bort till honom, som hon nyss hade trott vara den utsände frälsaren.

»Det är allt synd om detta landet,» sade Ingmar, då de stodo på gatan. »Tänk sådana lärare, som här funnos förr i världen, och nu går den där mannens undervisning bara ut på att få dem att svinga och svänga som galna.»

Gertrud svarade ingenting, hon gick fort hemåt. Då de stodo utanför kolonien, höjde hon lyktan. »Såg du honom på detta sättet i går?» frågade hon och såg in i Ingmars ansikte med ögon, som voro glödande af vrede.

»Ja,» sade Ingmar utan tvekan.

»Gjorde det dig så ondt, att jag var lycklig, att du måste visa honom för mig?» sade Gertrud. »Detta skall jag aldrig förlåta dig,» tillade hon om en stund.

»Det förstår jag nog,» sade Ingmar, »men man får i alla fall lof att göra det, som är rätt.»

De smögo in genom bakporten. Gertrud lämnade Ingmar med ett förbittradt skratt. »Du kan sofva lugnt nu, du,» sade hon. »Du har gjort det bra: jag tror inte mer, att den där karlen är Kristus. Jag är inte tokig mer, du har gjort det bra.»

Ingmar gick tyst fram till trappan, som ledde upp till männens sofrum. Gertrud följde efter honom. »Kom ihåg bara, att jag aldrig förlåter dig detta!» upprepade hon.

Därpå gick hon in till sitt, lade sig och grät sig till sömns. Hon vaknade tidigt nästa morgon, men blef liggande kvar i bädden. Hon låg och förvånade sig. Hvad är detta, hvarför stiger jag inte upp? Hur kommer det sig, att jag inte längtar till Oljoberget?

Och hon lade händerna öfver ögonen och grät på nytt. Jag väntar honom inte mer. Jag har intet hopp mer. Det gjorde för ondt i går, då jag såg, att jag hade bedragit mig. Jag vågar inte vänta honom. Jag tror inte, att han kommer.

Gertrud höll sig verkligen borta från Oljoberget under nära nog en vecka. Men så vaknade den gamla längtan och tron på nytt upp hos henne. En morgon smög hon sig dit på nytt, och så var allt som förut.

En kväll, då kolonisterna som vanligt voro samlade i den stora salen, såg Ingmar, att Gertrud satte sig bredvid Bo och talade länge och ifrigt med honom.

Om en stund reste sig Bo och gick fram till Ingmar.

»Gertrud talar om för mig hvad du försökte göra för henne här om kvällen,» såde Bo. — »Jaså,» sade Ingmar. Han visste inte hvart den andre ville komma. — »Du skall inte tro, att jag inte begriper, att du vill frälsa hennes förstånd,» sade Bo.

— »Det är väl inte så farligt,» sade Ingmar. —
»Jo,» sade Bo, »den, som har gått och burit på
den här bedröfvelsen nu i mer än ett år, han vet,
att det är farligt.»

Han vände sig för att gå. Då räckte Ingmar
plötsligt fram sin hand. »Jag skall säga dig en
sak,» sade han, »det är ingen här, med hvilken
jag hellre ville bli vän än med dig.» Bo små-
log. — »Inte tror jag, att det töfvar, förrän vi bli
ovänner igen,» sade han. Men han fattade ändå
Ingmars hand och tryckte den.

I armodets dagar.

DÅ INGMAR INGMARSSON hade vistats ett par månader i Jerusalem, kom han en dag att bli stående nere vid Jaffaporten. Det var ovanligt vackert väder, mycket folk var ute, och Ingmar stod och gladde sig åt den brokiga folkströmmen, som drog ut och in genom porten.

Men han hade inte stått där länge, förrän han rent glömde bort hvar han befann sig. Hans tankar började syssla med en fråga, som upptog honom alla dagar. Om jag bara kunde förstå hur jag skall förmå Gertrud att lämna kolonien, tänkte han, men det ser alldeles omöjligt ut.

Ingmar hade fått fullt klart för sig, att han inte kunde låta Gertrud stanna i Jerusalem, utan måste föra hem henne, om han någonsin mer skulle få frid i sin själ. Ack, om jag bara hade henne hemma igen i det gamla skolhuset, tänkte han, om jag hade henne borta ur det här för-

färliga landet, där det finns så många grymma människor och så många farliga sjukdomar och så många besynnerliga idéer och svärmerier! Att föra hem Gertrud till Dalarne, det är verkligen det enda jag nu har att tänka på. Jag skall alls inte fästa mig vid om jag tycker om henne, eller om hon tycker om mig, jag skall bara försöka att föra hem henne till de gamla föräldrarna.

Det ser verkligen inte så bra ut nu i kolonien, som då jag kom, tänkte Ingmar. Det är hårda tider där, jag kunde behöfva att föra bort Gertrud bara för den skull. Jag vet inte hvarför kolonisterna på en gång ha blifvit så fattiga; de tyckas vara alldeles utan pengar. Det är ingen af dem, som törs skaffa sig en ny rock eller klänning, ingen vågar köpa sig en apelsin i ett fruktstånd, och jag tror knappt, att de tycka sig ha råd att äta sig mätta vid måltiderna.

På senare tiden hade Ingmar tyckt sig märka, att Gertrud hade börjat fatta tycke för Bo, och han föreställde sig, att hon kunde komma att gifta sig med denne, om de bara väl vore hemma. Ingmar ansåg, att detta vore den största lycka han nu kunde hoppas på. Jag vet nog, att jag aldrig kan få tillbaka Barbro, tänkte han, men jag skulle vara nöjd, om jag bara sluppe gifta mig med någon annan, utan finge gå ensam genom lifvet. Men han hade alltid mycket brådtom att skjuta ifrån sig dessa tankar. Han bannade sig själf mycket strängt. Du skall hvarken tänka hit eller dit, och du får inte göra dig några inbillningar, du har

ingenting annat att göra än att försöka fundera ut hur du skall kunna föra hem Gertrud.

Bäst Ingmar stod i dessa tankar, såg han, att en af de Gordonska kolonisterna kom ut från det amerikanska konsulatet i sällskap med konsuln. Ingmar fann detta besynnerligt. Han var nu så pass inne i allt, som rörde kolonien, att han visste, att konsuln beständigt sökte göra den all möjlig skada. Det brukade råda stor fiendskap mellan honom och alla, som tillhörde kolonien.

Karlen, som hade besökt konsuln, var en amerikanare vid namn Clifford. Då de kommo ut på gatan, bjöd konsuln farväl till honom. Det tycktes råda god vänskap mellan dem. »Du vill alltså försöka dig på företaget i morgon?» sade konsuln. — »Ja,» sade mannen, »jag måste se till att få saken klar, medan mrs Gordon är borta.» — »Du skall vara vid godt mod,» sade konsuln. »Hur det än går, skall jag hålla dig ryggen fri.»

Just i detsamma fick konsuln syn på Ingmar. »Är inte det där en af dem?» frågade han med sänkt röst. Clifford såg sig förskräckt om, men blef lugn, då han kände igen Ingmar. — »Jaså, det är den där, som ser ut att gå och sofva hela dagen,» sade han utan att ens bry sig om att tala saktare än förut. »Han är så nyss kommen; jag tror inte, att han förstår engelska.»

Härvid blef konsuln också lugn, och då han skildes från Clifford, sade han: »I morgon alltså skola vi äntligen bli af med hela det där följet.»

— »Ja,» sade Clifford, men han såg nu mer osäker ut. Han stod och såg efter konsuln en stund, och då tyckte Ingmar, att han skälfde och var askgrå i ansiktet. Ändtligen gick han. Ingmar dröjde kvar utan att röra sig. Han hade dock blifvit mycket orolig öfver det han hade kommit att höra.

Ja, han har allt rätt i att jag inte förstår engelska så särdeles väl, sade Ingmar, men nog begriper jag så mycket, som att han ämnar gå och ställa till något spektakel borta i kolonien just nu, medan mrs Gordon är rest till Jaffa. Jag undrar just hvad han har i sinnet. Konsuln såg så glad ut, som om han redan hade bringat hela kolonien på fall.

Den där karlen har nog ganska länge varit missnöjd med ordningen i kolonien, tänkte Ingmar vidare. Jag har hört, att han var en af de ifrigaste, då han kom, men nu på sistone har han visst svalnat. Ja, hvem kan veta om det inte är någon, som han tycker om och inte kan föra därifrån på annat sätt, och så tänker han förstås, att kolonien inte kan ha bestånd, sedan fattigdomen har kommit, utan gärna kan bli skingrad ju förr ju hellre. Ja, då jag tänker rätt efter, kan jag förstå, att det nog är fattigdomen, som har gjort honom så missmodig. Han har allt länge smugit omkring och sökt göra de andra missnöjda. En gång hörde jag, att han stod och anmärkte på att miss Young var finare klädd än de andra unga flickorna, och en annan gång påstod han, att det bjöds bättre

mat vid det bordet, där mrs Gordon själf satt, än vid något af de andra.

Gud bevare mig! tänkte Ingmar och tog ett steg ut på gatan. Han är visst farlig, den här karlen. Jag borde nog skynda hem, så fort jag kan, för att tala om hvad jag har hört.

Men i nästa ögonblick stod Ingmar åter på sin förra plats bredvid porten. Du, Ingmar, borde väl vara den siste, som talade om något sådant för kolonisterna.

Låt du bara den där karlen hållas, så får du ett lätt arbete. Stod du inte nyss och funderade öfver hur du skulle förmå Gertrud att skilja sig från kolonien! Nu kommer detta att gå alldeles af sig själf. Det var tydligt, att både konsuln och Clifford menade, att det snart inte mer skulle finnas några Gordonister i Jerusalem.

Ja, om det bara vore så väl, att kolonien upplöstes, tänkte Ingmar. Då skulle väl Gertrud bli glad att få resa med hem till Sverige.

I detsamma Ingmar föll på den tanken, att han snart skulle få resa hem, började han känna hur han längtade. Det skall jag säga, att då jag tänker på att jag så här i februari med rätta borde vara på vinterarbete i skogen, börjar det rycka i mina armar, och fingrarna riktigt värka af lust att få knyta sig om ett yxskaft. Jag kan knappt förstå hur svenskarna härute ha kunnat härda ut så länge utan att arbeta i skogen och i jorden. Och nog tror jag, att om en sådan karl som Tims

Halfvor hade haft en mila att vakta eller ett fält att plöja, skulle han ha lefvat än i dag.

Ingmar orkade inte hålla sig stilla för ifver och längtan. Han gick ut genom porten och framåt vägen, som löper tvärs öfver Hinnoms dal. Gång på gång och med allt större bestämdhet kom den tanken igen, att om de bara vore hemma, skulle Gertrud gifta sig med Bo, och han, Ingmar, skulle få lefva ett ensamt lif. Kanske att Karin ville komma med hem och bli husmor på Ingmarsgården, tänkte han. Det vore det mest passande, och då kunde det bli så, att hennes son finge ärfva gården.

Om än Barbro flyttar hem till sin fars socken, så är hon dock inte så långt borta, att jag inte kan få se henne någon gång, fortfor han att göra upp planer. Jag kan resa till hennes kyrka hvar söndag, om jag vill, och ibland komma vi väl att råkas på ett bröllop eller en begrafning. Och jag kan nog få sitta bredvid henne på gästabuden och tala med henne. Vi äro ju inga fiender, fastän vi ha måst skiljas.

En gång började Ingmar undra om det var orätt af honom att vara så glad åt att kolonien kanske skulle bli upplöst. Men han försvarade sig mycket ifrigt inför sig själf. Ingen kan gå så här länge bland kolonisterna utan att se, att de äro utmärkta människor, tänkte han, men ändå kan ju ingen önska, att detta skall få fortsätta. Tänk så många af dem, som redan äro döda, och tänk så många förföljelser de ha måst utstå, och tänk

på den svåra fattigdomen, som nu är öfver dem! Ja, jag kan inte förstå annat, än att framför allt nu, sedan fattigdomen har kommit, måste man önska, att kolonien skall bli upplöst så snart som möjligt.

Medan han tänkte så, hade Ingmar fortfarit att gå framåt. Han hade öfverskridit Hinnoms dal och följt vägen uppåt Det onda rådslagets berg. Däruppe lågo fullt med nya, palatslika byggnader bredvid de mest ålderdomliga ruiner. Ingmar hade gått fram mellan dessa utan att just tänka på hvart han hade kommit: än hade han stått stilla, och än hade han vandrat, såsom man gör, då man är i starka tankar.

Till sist hade Ingmar blifvit stående under ett träd. Han hade dröjt där en god stund, innan han hade kommit att betrakta det. Det var rätt högt, och det var olikt alla andra träd, såtillvida som det hade grenar endast på den ena sidan af stammen. Ingen af grenarna steg mot höjden, utan allesammns bildade en tät, tofvig massa, som pekade rätt mot öster.

Då Ingmar äntligen kände igen trädet, kunde han inte hjälpa, att han ryckte till, som om han hade blifvit rädd. Det är ju Judas-trädet, tänkte han, det var ju här, som förrädaren hängde sig. Det var märkvärdigt, att jag har kommit att gå åt det här hållet.

Han gick inte vidare, utan blef stående och såg uppåt trädet.

Nu ville jag allt veta om Gud förde mig hit,

därför att han tycker, att jag är en förrädare mot folket i kolonien.

Återigen stod han tyst en stund. Om det kanske är Guds vilja, att den här kolonien skall finnas till och ha bestånd? sade han.

Det gick nu trögt och tungt för Ingmar att tänka. Och de tankar, som arbetade sig fram, voro bittra och plågsamma.

Du må försvara dig hur du vill, men det är dock orätt, att du inte varnar kolonisterna, då du vet, att det lägges planer emot dem.

Det ser ut, som om du trodde, att Gud inte visste hvad han gjorde, då han förde ut dina närmaste till det här främmande landet. Men äfven om du inte kan gissa hans afsikt, så kan du väl förstå, att han inte menade, att allt detta skulle ha bestånd endast under ett par år.

Kanske att Gud såg ned till Jerusalem och till alla de strider, som brusade fram öfver staden, och då tänkte han: Se, äfven här vill jag skapa en fristad, där enighet bor, och en boning för endräkt och frid vill jag upprätta här.

Ingmar stod alltjämt stilla; han lät tankarna strida. De stodo mot hvarandra som kämpar och brötos våldeligen.

Det hoppet, som Ingmar hade fattat, att han snart skulle få resa hem, hade satt sig hårdt fast i honom. Han arbetade länge för att få behålla det. Solen sjönk, och mörkret kom hastigt, men Ingmar stod kvar i den svarta kvällen och kämpade.

Ändtligen knäppte han sina händer och bad

till Gud. »Nu ber jag dig, Gud, att du låter mig följa dina vägar,» sade han.

Knappt var detta sagdt, förrän Ingmar kände en besynnerlig frid inom sig. Men på samma gång föll all vilja inom honom alldeles bort, och Ingmar började handla efter en vilja, som inte var hans egen, utan någon annans. Han märkte detta så tydligt, som om någon hade tagit honom vid handen och ledt honom. »Det är Gud, som för mig,» tänkte han.

Han steg ned ifrån Det onda rådslagets berg, vandrade öfver Hinnoms dal och förbi Jerusalem. Hela tiden var det hans tanke, att han skulle bege sig till kolonien och berätta för de styrande där hvad han hade upptäckt. Men då Ingmar kom till vägskalet, där Jaffavägen tog af, hörde han hästtramp bakom sig. Han vände sig om. Det var en dragoman, som flera gånger hade varit i kolonien, som kom farande med två hästar. Han red på den ena, och den andra förde han vid tygeln.

»Hvart skall du hän?» frågade Ingmar och hejdade honom, då han for förbi. — »Jag skall till Jaffa,» sade karlen. — »Till Jaffa skulle jag också vilja,» sade Ingmar hastigt. Det kom ögonblickligen för honom, att han borde begagna detta tillfälle att fara direkt till mrs Gordon hellre än att först gå tillbaka till kolonien.

Det blef snart öfverenskommet, att Ingmar skulle få rida ned till Jaffa på den lediga hästen. Det var en god häst, och Ingmar lyckönskade sig till sitt infall. De sju milen ned till Jaffa måtte

jag väl kunna rida i natt, tänkte han. På detta sätt kan mrs Gordon komma hem i morgon eftermiddag. Men då Ingmar hade ridit en timme, märkte han, att hans häst började halta. Han steg af och fann då, att hästen hade tappat en sko. »Hur ska vi göra med detta?» sade Ingmar till dragomanen, som red bredvid honom. — »Det blir ingen annan råd,» sade karlen, »än att jag får vända om till Jerusalem och få honom skodd.»

Där stod nu Ingmar midt på vägen ensam och visste inte rätt hvad han skulle ta sig till. Men med ens beslöt han sig för att fortsätta färden ned till Jaffa till fots. Han visste inte om detta var det klokaste han kunde göra, men den där makten, som var öfver honom, dref honom framåt. Han hade inte ro att vända om.

Ingmar vandrade alltså framåt med stora steg; det sköt god fart, då han gick. Om en stund blef han dock orolig. Jag undrar hur jag skall få reda på hvar mrs Gordon bor i Jaffa. Det var en annan sak, då jag hade dragomanen med mig. Nu får jag väl gå ur hus i hus och fråga efter henne. Men trots att han väl förstod det berättigade i denna oro, fortsatte han vandringen.

Det var en god bred landsväg han gick på. Han skulle inte ha haft svårt att gå där, äfven om natten hade varit mörk. Men vid åttatiden blef det klart månsken. Alla de kullar, mellan hvilka vägen slingrade fram, blefvo synliga vidt och bredt omkring.

Vägen klättrade upp och ned öfver dessa

kullar. Så snart Ingmar hade öfvervunnit en af dem, stod en ny och väntade honom. Han kände sig stundom mycket trött, men den där främmande makten dref honom framåt. Han gaf sig inte tid att stanna och hvila ens en minut.

Ingmar gick på detta sätt framåt timme efter timme. Hur långt han hade gått, visste han inte, men alltjämt befann han sig kvar bland kullarna. Så snart han nådde krönet af en backe, tänkte han, att han nu borde vara så långt kommen, att han kunde se Sarons slätt och hafvet, som utbredde sig där bakom. Men han såg inte annat än räckor af kullar, som radade upp sig framför honom.

Ingmar drog upp sin klocka. Månskenet var så starkt, att han med stor lätthet kunde urskilja siffror och visare. Det var redan hän emot elfva. Ack, att det är så sent! tänkte han. Och jag är ännu kvar uppe bland Juda berg!

En allt starkare ängslan grep honom. Han kunde inte gå, utan måste springa. Han flämtade, blodet bultade vid hans tinningar, och hjärtat slog häftigt. Jag förstör mig, på det här sättet kan jag inte stå ut, sade han, men han sprang i alla fall.

Han sprang med god fart utför en lång sluttning. Vägen låg slät och jämn i månskenet, och han tänkte inte på någon fara. Men i daldjupet kom han med ens in i en mörk skugga. Där såg han inte vägen så klart, men sprang alltjämt. Så snafvade han mot en sten och föll omkull.

Han kom genast upp igen, men kände strax, att han hade stött sitt knä, så att han hade svårt

för att gå. Han gick och satte sig vid vägkanten. Det går väl snart öfver, tänkte han, men nu för det första får jag lof att hvila en stund.

Han kände det emellertid nästan omöjligt att sitta stilla. Han kunde knappt ge sig tid att flämta ut.

Nog märker jag, att jag inte är i min egen makt, sade han. Det är, som om någon skulle släpa och drifva mig ned mot Jaffa.

Han steg upp igen. Han kände svåra smärtor i knäet, men brydde sig inte därom, utan vandrade vidare. Om en liten stund nekade benet rent af att göra tjänst, och han blef liggande på vägen.

»Nu är det slut med mig,» sade han, då han föll, och talade till den där makten, som dref honom. »Nu må du i Guds namn finna på något för att hjälpa mig.»

Då Ingmar sade detta, hörde han långt bortifrån dånet af rullande hjul. Det närmade sig med otrolig snabbhet. Nästan i samma ögonblick, som han hade hört det i aflägsset fjärran, var det tätt inpå honom. Han hörde på farten, att hästen kom i vildt galopp utför backarna. Öfver allt annat hördes en piska, som oupphörigen klatschade, och de tillrop, hvarmed körsvennen eggade hästen.

Ingmar fick brådtom att resa sig upp från vägen, där han låg, och gå öfver till vägkanten, för att han inte skulle bli öfverkörd.

Ändtligen kom den åkande nedåt den långa liden, som Ingmar nyss hade sprungit utför. Han kunde godt se den, som kom. Åkdonet var en

vanlig simpel, grönmålad kärra af den sorten, som brukas i Västerdalarne. Jaså, tänkte Ingmar genast, det här står visst inte rätt till. Det finns nog inga sådana kärror här i Palestina. Kusken tycktes honom än besynnerligare. Han var också därhemifrån och såg ut som en riktig dalkarl med en liten, svart hatt och rundklippt hår. Till yttermera visso hade han kastat af sig rocken och satt och körde i en grön klädesväst med röda ärmor. Det plagget var från Dalarne, det kunde ingen ta miste på. Hästen var dock förunderlig. Det var ett härligt, stort och starkt djur. Till färgen var den svart och så blank och välkött, att det sken af den. Han, som åkte, satt inte ned, utan stod lutad framöfver hästen och klatschade med piskan öfver dess hufvud för att drifva på den. Men hästen tycktes inte känna slagen, inte heller var den ansträngd af den förfärliga farten, utan bara jagade framåt, som om det hade varit en lek.

Då den åkande kom midt framför Ingmar, höll han stilla med ett ryck. »Du kan få åka med mig, om du vill,» sade han. Så ifrig Ingmar än var att komma fram, hade han dock ingen vidare lust att ta emot anbudet. Inte nog med att han förstod, att det var otyg och spökeri alltsammans, men den där karlen hade ett otäckt ansikte, fullt af ärr, som om han ofta hade varit i slagsmål. Öfver ena ögat hade han till och med ett färskt knifhugg. — »Jag kör nog fortare, än du är van vid,» sade karlen, »men jag trodde, att du hade brådtom.» — »Har du en säker häst?» sade

Ingmar. — »Han är blind, men nog är han säker.» — Ingmar började skälfva från hufvud till fot. Karlen böjde sig öfver kärran och såg honom in i ansiktet. — »Kom du med i all trygghet,» sade han, »du kan nog förstå hvem det är, som har skickat mig.» Då han sade detta, tyckte Ingmar, att han fick allt sitt mod tillbaka. Han steg upp i kärran, och med ursinnig fart körde den nedåt mot Sarons slätt.

*

Mrs Gordon hade rest till Jaffa för att vårda en af sina goda vänner, som hade insjuknat. Denna var hustru till en missionär, som alltid hade varit vänligt sinnad mot kolonisterna och hade bringat dem mångfaldig hjälp.

Nu var det den natten, då Ingmar Ingmarsson var på väg ned till Jaffa. Mrs Gordon hade suttit uppe och vakat öfver den sjuka till öfver midnatt, men då hade hon blifvit aflöst. Då hon kom ut ur sjukrummet, såg hon, att natten var ljus och klar med sådant där vackert, silfverhvitt månsken, som man endast får se nere vid hafskusten. Hon gick ut på en altan och ställde sig att se ut öfver de stora orangeträdgårdarna, öfver den gamla staden, som tornade upp sig på sin branta klippa, och öfver det obegränsade, glittrande hafvet.

Mrs Gordon befann sig inte inne i själfva Jaffa, utan i den tyska kolonien, som ligger på en liten höjd utanför staden. Alldeles under hennes altan löpte den breda landsvägen, som går rätt genom

kolonien. Hon kunde i det hvita ljuset följa den med ögonen ett långt stycke mellan hus och trädgårdar.

Mrs Gordon såg nu, att en man kom gående framåt vägen mycket sakta och tveksamt. Det var en stor karl, och månskenet gjorde honom längre, än han verkligen var, så att hon tyckte, att han såg ut som en riktig jätte. Hvarje gång han gick förbi ett hus, stannade han och betraktade det mycket noga. På ett eller annat sätt kom mrs Gordon att tänka på att det var något spöklikt och hemskt med mannen, som om han vore en gengångare, som gick och sökte efter ett hus, där han skulle tränga sig in och skrämma döden på de stackars invånarna.

Ändtligen kom karlen fram till huset, där mrs Gordon stod. Detta betraktade han längre än något af de andra, han gick rundt omkring det, och hon hörde hur han knackade på fönsterluckorna och sökte vrida upp dörrlåsen. Mrs Gordon lutade sig långt ut öfver altanen för att se hur detta skulle aflöpa, och då hon stod så, fick karlen syn på henne.

»Mrs Gordon,» sade han med låg och försiktig röst, »jag skulle be att få säga er ett par ord.»

I detsamma böjde han hufvudet bakåt för att se upp till henne, och då kände hon igen Ingmar Ingmarsson.

»Mrs Gordon,» sade Ingmar, »jag vill först och främst tala om, att jag på eget bevåg har gått hit och sökt upp er, utan att någon af bröderna

vet om det.» — »Står det illa till hemma?» frågade mrs Gordon. — »Nej, det står just inte illa till,» sade Ingmar, »men det vore allt bra, om ni reste hem.» — »Jag skall komma i morgon,» sade mrs Gordon. Ingmar stod och betänkte sig, så sade han i sin säfligaste ton: »Det vore nog bäst, om ni reste i natt.»

Mrs Gordon blef litet otålig, tänkte på hur besvärligt det var att väcka upp hela huset och tyckte förstås, att den där bonden inte var mycket att rätta sig efter. Om jag bara kunde få veta hvad som står på, tänkte hon och började fråga om någon var sjuk eller om de kanske voro utan pengar. I stället för att svara började Ingmar gå bortåt vägen. »Går ni nu?» frågade mrs Gordon. — »Ni har fått bud. Nu kan ni göra, som ni själf vill,» sade Ingmar utan att vända sig om. Mrs Gordon började förstå, att det var något allvarligt på färde. Hon fattade genast sitt beslut. — »Om ni väntar en stund, kan ni få åka med mig,» ropade hon efter Ingmar. — »Nej, tack,» svarade Ingmar, »jag har bättre skjuts själf, än hvad ni kan bjuda mig.»

Mrs Gordon fick utmärkta hästar af sin värd. Hon åkte med flygande fart öfver den jämna Sarons slätt och sedan in bland kullarna upp mot Juda berg.

Just då det började ljusna, kom hon körande uppför de långa backarna, som ligga ofvanför det gamla röfvarnästet Abu Gosch. Hon var då mycket missnöjd därmed, att hon så lätt hade låtit locka sig att fara hem. Den där bonden, som inte kände till

några förhållanden, var ju ingenting att rätta sig efter. Gång efter annan tänkte hon på att hon verkligen inte borde fortsätta resan, utan vända om till Jaffa.

Då hon hade hunnit uppför en lång rad backar och körde ned i en dalsänka, såg hon en man sitta vid vägkanten. Han lutade hufvudet i handen, det såg ut, som om han sof. Då vagnen for förbi, såg han emellertid upp, och mrs Gordon kände igen Ingmar Ingmarsson.

Hur är det möjligt, att han redan kan vara så långt kommen? tänkte hon. Hon lät vagnen stanna och ropade till Ingmar. Då Ingmar hörde hennes röst, blef han öfvermåttan glad. Han reste sig genast upp. »Far ni hem till kolonien, mrs Gordon?» sade han. — »Ja,» svarade hon. — »Det var då bra väl,» sade Ingmar. »Vet ni, att jag var på väg för att hämta er, men så föll jag och förstörde mitt knä, och här har jag nu suttit hela natten.»

Mrs Gordon såg helt häpen ut. »Har ni inte varit i Jaffa i natt, Ingmar Ingmarsson?» sade hon. — »Ånej,» sade han, »inte har jag varit där annat än i drömmen. Så snart jag har slumrat till en smula, så har jag tyckt mig gå gata upp och gata ned i Jaffa och söka er.» Mrs Gordon blef helt tankfull, hon kom sig inte för att säga något. Ingmar smålog litet förlägen, då hon förblef tyst. — »Jag undrar om ni vill låta mig åka med er, mrs Gordon?» sade han. »Jag kan inte godt gå själf.» I ett nu var mrs Gordon nere ur vagnen och

hjälpte honom upp i den. Men så blef hon stående på vägen utan att röra sig. — »Det här är omöjligt att förstå,» sade hon sakta. Ingmar måste på nytt liksom väcka henne. — »Ni får inte ta illa upp, men det vore allt bra, om ni ville resa hemåt så fort som möjligt.»

Hon kom upp i vagnen. På nytt satt hon och teg och grubblade. Ingmar måste åter störa henne. »Ni får ursäkta, men det är något jag måste tala om för er. Ni har väl inte fått något budskap om den där Clifford?» — »Nej,» sade mrs Gordon. — »Jag hörde i går, att han talade med er konsul. Han ämnar ställa till något spektakel i dag, medan ni är borta.» — »Hvad säger ni!» utbrast mrs Gordon. — »Han ämnar rent förstöra kolonien.»

Nu ändtligen hade mrs Gordon fått sina tankar samlade. Hon vände sig till Ingmar och började noga utfråga honom om det han hade hört.

Därpå satt hon åter en stund försjunken i begrundande. Så sade hon helt oförväntadt till Ingmar: »Det gläder mig, Ingmar Ingmarsson, att ni redan är så fästad vid kolonien.» Ingmar blef röd öfver hela ansiktet. Han frågade hur hon kunde veta, att han var en vän af kolonien. »Jag vet det, därför att ni i natt var nere i Jaffa och gaf mig bud om att fara hem,» sade hon.

Mrs Gordon berättade nu för Ingmar hur hon på natten hade sett honom och hvad han hade sagt till henne. Då hon hade berättat allt,

sade Ingmar, att detta var det underbaraste han hade upplefvat.

»Om inte allt slår fel, ska vi innan kvällen ha sett ännu större ting,» sade mrs Gordon, »ty nu känner jag säkert, att Gud vill hjälpa oss.»

Hon var nu lugn och vid godt mod och talade vid Ingmar, som om ingen fara hotade.

»Nu kan ni säga mig, Ingmar Ingmarsson, om det har tilldragit sig något därhemma, medan jag har varit borta.»

Ingmar betänkte sig. Så började han ursäktas med att han inte kunde tala språket. »Å, jag förstår er nog,» sade hon. — »Det har nog mestadels gått sin jämna gång,» sade han till sist. — »Något har ni säkert att berätta,» sade mrs Gordon. — »Jag undrar om ni redan har hört talas om Baram paschas kvarn,» sade Ingmar. — »Nej, hvad är det med den?» frågade mrs Gordon. »Jag har inte en gång hört, att Baram pascha äger en kvarn.»

»Jo,» sade Ingmar, »då Baram pascha nyss hade blifvit styresman i Jerusalem, lär han ha kommit att tänka på att det var svårt för folket här att inte ha något annat än handkvarnar att mala på. Han företog sig därför att bygga en ångkvarn i en af de stora dalarna här i närheten. Men det är inte underligt, att ni aldrig har hört talas om den där kvarnen, ty den har nästan aldrig varit i gång. Baram pascha har aldrig haft ordentligt folk att sköta den, utan den har alltid varit i olag. Nå, nu för ett par dar sedan kom

bud från Baram pascha med förfrågan om någon af Gordonisterna kunde sätta kvarnen i gång åt honom. Och så ha några af oss varit där och lagat den.»

»Det var en god nyhet,» sade mrs Gordon, »jag är glad, att vi kunna göra Baram pascha en tjänst.» — »Baram pascha blef ock så belåten,» sade Ingmar, »att han föreslog kolonisterna att sköta kvarnen alltjämt. Han erbjöd dem att få öfverta den utan att betala arrende till honom. 'Ni få ta all förtjänsten af kvarnen', sade han, 'om ni bara laga, att den är i gång.'»

Mrs Gordon vände sig helt mot Ingmar. »Nå,» sade hon, »hvad svarade de på detta?» — »Det var inte svårt att svara,» sade Ingmar, »de kunde ju bara säga, att de gärna skulle sköta kvarnen, men de ville inte taga någon förtjänst af sitt arbete.» — »Ja, det var alldeles rätt,» sade mrs Gordon. — »Jag vet inte om det var så alldeles rätt,» sade Ingmar, »ty nu vill inte Baram pascha låta dem få kvarnen. Han kan inte lämna kvarnen, säger han, om de inte vilja ta lön för arbetet. Han säger, att det inte går an att vänja folket här, att de ska få allt för intet. Han säger också, att alla andra, som sälja mjöl eller äga kvarnar, skulle klaga på honom hos sultanen.»

Mrs Gordon satt tyst.

»Det har alltså inte blifvit något af med kvarnen,» sade Ingmar. »Ni för er del skulle då åtminstone ha förtjänat bröd till husbehof, och så hade det väl varit en stor välsignelse för folket

att ha en kvarn i gång. Men den saken var inte att tänka på.»

Mrs Gordon svarade inte heller på detta. »Har det inte hänt något mer?» sade hon, som om hon ville få Ingmar in på ett annat ämne.

»Åjo,» sade Ingmar, »det har också hänt det där med miss Young och skolan. Har ni inte heller hört talas om den saken?» — »Nej,» sade mrs Gordon. — »Jo,» sade Ingmar, »Achmed effendi, som är styresman öfver alla muhammedanernas skolor i Jerusalem, kom till oss för ett par dagar sedan och sade: 'Det finns en stor folkskola för flickor här i Jerusalem, där flera hundra barn komma tillsammans endast för att skrika och slåss. Då man går där förbi, brusar och larmar det värre än Medelhafvet i Jaffas hamn. Jag vet inte om lärarinnorna kunna läsa och skriva, men jag vet, att de inte lära barnen något. Och jag kan inte gå dit själf, och jag kan inte sända dit en man för att hålla ordning, därför att religionen förbjuder oss, män, att träda in i en sådan där flickskola. Nu kan jag bara tänka ut en sak, som skulle hjälpa skolan', sade Achmed effendi, 'och det vore, om miss Young ville åtaga sig den. Jag vet, att hon är lärd, och jag vet, att hon kan tala arabiska. Jag skall inte neka henne hvad helst hon begär som lön, om hon endast vill åtaga sig skolan'.»

»Nå,» sade mrs Gordon, »hur aflopp nu den saken?» — »Det gick på samma sätt som med kvarnen,» sade Ingmar. »Miss Young sade, att

hon var villig att sköta skolan, men hon ville inte ta någon lön för sitt arbete. Achmed effendi svarade då: 'Jag är van att löna dem, som arbeta för mig. Jag har aldrig lärt mig att ta emot nådegåfvor.' Miss Young var obeveklig, och han måste gå med oförrättadt ärende. Han var då vred och sade till miss Young, att det kom på hennes ansvar, att så många fattiga barn finge växa upp utan vård och undervisning.»

Mrs Gordon teg en stund, och så sade hon: »Nu märker jag nog, att ni, Ingmar Ingmarsson, tycker, att vi ha handlat orätt i dessa fall. Det är alltid godt att höra en klok mans åsikt, och jag vill därför bedja er säga hvad annat ni kan ha att anmärka på vårt lefnadssätt.»

Ingmar satt länge och betänkte sig. Det följde så mycken värdighet med mrs Gordon, att det inte var lätt för honom att komma med anmärkningar.

»Nåja,» sade Ingmar, »jag tycker inte, att ni borde ställa det så för er, att ni behöfde lefva i så stor fattigdom.» — »Hur menar ni att vi skulle undgå detta?» sade mrs Gordon och smålog. Ingmar dröjde än längre med svaret än förut. — »Om ni låte ert folk ta emot lön för sitt arbete,» sade han, »så behöfde ni inte vara så nödställda som nu.» Mrs Gordon vände sig häftigt mot honom. — »Jag tänker, att då jag har styrt den här kolonien, så att vi ha kunnat lefva i enighet och kärlek i sexton år, så skall inte en nykommen som ni söka föreslå några ändringar.» — »Nu

blir ni ond på mig, och det var ni själf, som lockade mig att tala,» sade Ingmar. — »Jag förstår nog, att ni menar väl,» sade mrs Gordon. »Och dessutom skall jag säga er, att vi ännu äga mycket pengar, men det har på sista tiden varit någon, som har sändt falska underrättelser om oss till våra bankirer i Amerika, och därför ha de ingenting velat sända. Nu vet jag dock, att pengar äro att vänta.» — »Nu säger ni något, som det gör mig stor glädje att höra,» sade Ingmar. »Men hemma hos oss tycka vi, att det är bättre att låta folk lita på sitt eget arbete än på sparda pengar.» Mrs Gordon svarade ingenting, och Ingmar förstod, att han gjorde bäst i att tiga.

Mrs Gordon kom fram till kolonien i god tid. Klockan kunde inte vara mer än half nio. Den sista halftimmen hade hon känt sig orolig, hon hade undrat hvad som skulle möta henne, då hon kom fram. Då hon återsåg det stora huset och märkte, att allt var lugnt däromkring, drog hon en suck af lättnad. Det var, som om hon hade väntat, att någon af de starka andar, som det talas så mycket om i österlandets sagor, skulle ha tagit hela kolonien på ryggen och flugit bort med den.

Då de kommo nära huset, hörde de psalm-sång. »Här tyckes allt stå väl till än så länge,» sade mrs Gordon, då vagnen stannade utanför porten. »Jag hör, att de hålla på med morgonbönen.»

Hon hade sin egen nyckel till en af ingångarna och öppnade med denna för att inte störa.

Ingmar hade svårt för att gå, knäet hade blifvit stelt på honom. Mrs Gordon lade armen om hans lif och hjälpte honom in på den kringbyggda gården. Ingmar satte sig genast ned på en bänk. »Ni skall nu gå och ta reda på hur det står till här i kolonien, mrs Gordon,» sade han. — »Först af allt skall jag lägga ett omslag på ert knä,» sade hon. »Det är god tid. Ni hör ju, att de hålla på med morgonbönen.» — »Nej,» sade Ingmar, »denna gången skall ni låta min vilja råda. Ni skall nu genast gå och ta reda på om här har händt något.»

Ingmar satt nu och såg efter mrs Gordon, medan hon gick uppför trappan och öfver den öppna förstugan fram mot församlingssalen. Då hon öppnade dörren, hörde han, att någon talade med hög röst därinne, men talet afstannade hastigt. Så stängdes dörren, och allt blef tyst.

Ingmar hade inte suttit och väntat i mer än fem minuter, förrän dörren till församlingssalen kastades upp rätt häftigt. Så visade sig fyra karlar, som buro en femte mellan sig. De gingo tysta utför trappan och öfver gården och kommo tätt förbi Ingmar. Han lutade sig fram och såg den, som blef buren, in i ansiktet. Det var Clifford.

»Hvart ska ni bära honom?» frågade han.

Karlarna stannade. »Vi ska bära honom ned i vår likstuga. Han är död.» Ingmar reste sig förskräckt. — »Hur har han dött?» sade han. — »Ingen människohand har kommit vid honom,» sade

Ljung Björn. — »Hur har han dött?» frågade Ingmar på nytt.

»Jag skall berätta dig hur det gick till,» sade Ljung Björn. »Då morgonbönen var slut, reste sig denne här Clifford upp för att tala. Han bad, att han skulle få frambära till oss ett budskap, som skulle glädja oss, sade han. Längre hade han inte hunnit, så gick dörren upp, och mrs Gordon kom in. Inte förr fick han syn på henne, än han tystnade, och hans ansikte blef askgrått. Han stod stilla först, men mrs Gordon gick upp genom rummet, och alltsom hon kom närmare, vek han baklänges ett par steg och höll upp armen för ansiktet. Detta såg så märkvärdigt ut för oss andra, att vi alla reste oss upp på en gång, och då syntes Clifford återkomma till sans. Han knöt näfvarna hårdt och drog in luft häftigt, liksom en, som kämpar mot en förfärlig skräck, och gick emot mrs Gordon. 'Hur har ni kommit hit?' sade han till henne. Då såg mrs Gordon stilla och allvarligt på honom och sade: 'Gud har hjälpt mig.' — 'Jag ser det', sade han, och ögonen stodo långt ut ur hufvudet af skräck. 'Jag ser också hvem som ledsagar er.' — 'Jag ser också hvem som ledsagar dig', sade då mrs Gordon. 'Det är satan.'»

»Då var det, som om han inte längre kunde härda ut att se på henne, utan han vek åter baklänges med armen för ansiktet. Och mrs Gordon följde efter honom och sträckte ut handen mot honom, men hon kom honom inte nära med ett

finger. 'Jag ser, att satan står bakom dig', upprepade hon, och nu var hennes röst stark och förfärlig.»

»Då tyckte vi oss alla se Satan bakom honom, och vi sträckte ut händerna och pekade mot den vi sågo. Och på samma gång ropade vi: Satan! Satan!»

»Men Clifford smög sig då utefter våra leder, och fastän ingen af oss rörde sig, jämrade han sig högt, som om vi sköto på honom eller slog o efter honom. Han smög sig undan ihopkrupen och kom ända till dörren. Men då han ville öppna den, ropade vi alla än en gång: 'Satan! Satan!' Och då sågo vi, att han sjönk ned framtupa, och där blef han liggande. Och då vi gingo fram och rörde vid honom, var han död.»

»Han var en förrädare,» sade Ingmar, »han var värd sitt straff.» — »Ja,» sade de andra, »han var värd sitt straff.»

»Men hvad hade han i sinnet att göra mot oss?» sade en. — »Det vet nu ingen,» sade en annan. — »Han ville väl förgöra oss.» — »Ja, men på hvad sätt?» — »Ingen vet det.» — »Nej, ingen får väl någonsin veta det.»

»Det är godt, att han är död,» sade Ingmar. — »Ja, det är godt, att han är död.»

Hela den dagen voro kolonisterna mycket upprörda. Ingen visste hvad Clifford hade velat göra dem, eller om faran var afvärjd därmed, att han var död. Timme efter timme tillbragte de under bön och sång i församlingsrummet. De

voro liksom bortförda från denna världen i känslan af att Gud hade kämpat för dem.

Då och då under dagen tyckte de sig märka, att folkhopar, som bestodo af det sämsta slödder, som fanns i Jerusalem, kommo ut på de öde markerna omkring kolonien och stodo och betraktade huset. De trodde då, att Clifford hade planlagt ett folkupplopp och att några vilda skaror skulle komma och drifva dem från deras hem. Men alla dessa människor försvunno åter, och dagen förgick utan händelser.

På kvällen kom mrs Gordon för att se om Ingmar Ingmarsson, som satt på sin säng med knäet ombundet. Hon tackade honom varmt för hans hjälp och visade sig mycket vänligt sinnad mot honom.

»Ingmar Ingmarsson,» sade hon bland annat, »nu vill jag säga er, att om jag kunde göra er en återtjänst, skulle det vara mig en stor glädje. Vill ni inte berätta mig hvad som ligger er på hjärtat, så att jag kan bistå er?»

Mrs Gordon visste väl hvad Ingmar ville vinna i Jerusalem. Hon skulle ingen annan dag ha lofvat bistå honom med en dylik sak, men nu voro alla i kolonien liksom bragta ur sin rätta sans. Mrs Gordon tyckte, att ingenting låg henne så om hjärtat som att se Ingmar lycklig, sedan han hade gjort henne och dem alla en så stor tjänst.

Genast då hon gjorde anbudet, skyndade sig

Ingmar att fälla ned ögonlocken. Han tog sig en rundlig betänketid.

»Nu får ni då lofva mig att inte ta illa upp det jag ber om,» sade han. Mrs Gordon svarade, att hon skulle ha tålmod med honom. — »Det är så,» sade Ingmar, »att det ärendet, som jag är här för, ser ut att ta lång tid, och det blir tråkigt för mig att inte ha sådant arbete, som jag är van vid.» Det kunde mrs Gordon väl förstå. »Om ni därför ville göra mig en tjänst, mrs Gordon,» fortfor Ingmar, »så skulle det vara en stor sak, ifall ni ville ställa om, att jag finge öfverta Baram paschas kvarn. Ni vet, att jag inte har afsvurit att förtjäna pengar som ni andra, och jag finge då sådant arbete, som jag tycker om.»

Mrs Gordon såg skarpt på Ingmar, men denne satt med ögonen nästan slutna, hela ansiktet var utan minsta uttryck. Hon var förvånad, att han inte hade bedt om något annat, men hon var på samma gång väl nöjd med detta. »Jag vet inte hvarför jag inte skulle hjälpa er häri,» sade hon. »Däri kan inte ligga något orätt. Det är också bra för oss att villfara Baram paschas önskan.» — »Ja, det väntade jag mig af er, att ni skulle hjälpa mig,» sade Ingmar. Han tackade henne, och de voro mycket nöjda med hvarandra, då de skildes.

Ingmars strid.

INGMAR har nu öfvertagit Baram paschas kvarn. Han går där som mjölnare, och än den ene, än den andre af kolonisterna kommer och hjälper honom med arbetet.

Men nu vet man af gammalt, att det finns mycket trolltyg och dylikt vid alla kvarnar, och kolonisterna börja snart märka, att ingen kan sitta en dag och höra stenarna dåna i Baram paschas kvarn utan att bli som förhåxad.

Hvar och en, som sitter och lyssnar till dem, slutar med att förstå, att de sjunga och surra på detta sätt: »Vi mala mjöl, vi tjäna pengar, vi göra nytta, men hvad gör du, hvad gör du, hvad gör du?»

Och hos den, som hör detta, vaknar det en otrolig lust att få förtjäna sitt bröd i sitt anletes svett. Det kommer en riktig feber öfver honom, medan han sitter och lyssnar till kvarnstenarna.

Ovillkorligen börjar han tänka efter hvad han duger till, hvad han kan utföra, om han inte kan göra något för att understödja kolonien.

De, som ha arbetat ett par dagar i kvarnen, tala om ingenting annat än alla de odlingsbara dalarna, som ligga öde i detta land, de tala om bergen, som borde besås med skog, och de öfvergifna vingårdarna, som ropa efter arbetare.

Och då kvarnstenarna ha sjungit sin sång ett par veckor, kommer det en dag, då de svenska bönderna arrendera ett stycke jord nere på Sarons slätt och börja plöja och så.

En kort tid därefter skaffa de sig ett par stora vingårdar uppe på Oljoberget.

Och då ännu en tid har gått, åtaga de sig ett stort vattenledningsarbete i en af dalarna.

Då svenskarna ha gjort början, komma amerikanare och syrer så småningom efter. De börja arbeta i skolor, de skaffa en kamera och draga rundtom i landet för att taga fotografier, som kunna säljas till resande, de uppsätta en liten guldsmedsverkstad i ett hörn af kolonien.

Miss Young sitter för längesedan som föreståndarinna i Achmed effendis skola, och unga svenska flickor undervisa muhammedanska barn i sömnad och stickning.

Mot hösten sorlar och brusar hela kolonien af arbete och företagsamhet. Den är flitigare än en myrstack.

Och då man tänker efter, har ingen olycka inträffat under hela sommaren, ingen har dött

alltsedan den tiden, då Ingmar öfvertog kvarnen. Ingen har heller gått och sörjt sig vansinnig öfver Jerusalems ondska.

Alla äro strålande belåtna, de älska sin koloni högre än någonsin, de lägga planer, de anordna nya företag. Det var blott detta, som fattades dem för att vara riktigt lyckliga. Och nu tro de alla, att det var Guds vilja, att de skulle börja att förtjäna sitt bröd med sitt arbete.

På hösten öfverlåter Ingmar kvarnen åt Ljung Björn och stannar hemma i kolonien. Han och Bo och Gabriel gå och uppföra ett slags skjul på den kala marken därutanför. Men ingen vet hvartill detta skall användas, ingen får se hur det inredes, det är en stor hemlighet.

Då skjulet ändtligen är färdigt, resa Ingmar och Bo ned till Jaffa och börja långa, oändliga underhandlingar med de tyska kolonisterna därstädes.

Men om två dagar äro de hemma igen, och då komma de ridande på ett par ståtliga, bruna hästar.

Dessa skola nu tillhöra kolonien, och man får säga, att om en sultan eller kejsare hade klappat på porten och förklarat, att han ville sluta sig till kolonisterna, hade han kanske inte blifvit mera välkommen.

Ack, så barnen hänga och dingla på de hästarna, och så stolt den bonden är, som får plöja med dem!

De äro bättre ryktade än några hästar i öster-

landet, och ingen natt går, utan att bönderna äro ute hos dem för att se till, att deras krubba är fylld.

Men hvem det vara må af svenskarna, som om morgonen lägger selen på hästarna, kan han inte låta bli att tänka: Detta landet är verkligen inte så svårt att lefva i, nu känner jag, att jag kommer att trifvas. Ack, hvad det var synd, att Tims Halfvor inte fick vara med om detta! Han hade inte sörjt sig till döds, om han hade haft sådana hästar att köra.

*

Det var en morgon i september. Mycket tidigt, medan det ännu var mörka natten, kommo Ingmar och Bo ut ur kolonien. De skulle bege sig bort på arbete i en af vingårdarna, som kolonisterna hade arrenderat uppe på Oljoberget.

Det förhöll sig så, att Bo och Ingmar sällan kommo rätt väl sams. Det hade inte kommit till någon öppen fiendskap mellan dem, men de hade aldrig samma mening om något. Då de nu skulle gå upp till Oljoberget, började de tvista om vägen. Bo ville taga den långa omvägen öfver kullarna. Han sade, att den var lättare att gå i mörkret. Ingmar ville gå en kortare och besvärligare väg, som löpte nedåt Josafats dal och sedan rätt uppför berget.

Sedan de hade tvistat om detta en stund, föreslog Ingmar, att de skulle taga hvar sin väg, så finge de se hvem som komme fortast fram. Bo var

med om detta. Han gick åt det hållet han hade föreslagit och Ingmar åt det andra.

Så snart som Bo var gången, öfverfölls Ingmar af den stora längtan, som alltid kvalde honom, så snart han hade en ensam stund. »Skall inte Vår Herre förbarma sig öfver mig och låta mig resa hem?» sade han. »Skall han inte hjälpa mig, så att jag får föra Gertrud från Jerusalem, innan hon blir alldeles vansinnig?»

»Det är besynnerligt, att just det, som jag for ut för, det lyckas mig minst,» sade han halfhögt, där han gick i mörkret och funderade, »ty Gertrud har jag inte kunnat komma ett steg närmare. Men i allt annat har det gått mig vida bättre, än jag hade kunnat vänta. Jag tror knappt, att det här folket någonsin hade kommit sig i gång med arbetet, om jag inte hade fallit på den tanken att öfverta kvarnen.»

»Det har alltid varit vackert att se hur arbetet alltmer har tagit väldet öfver dem,» fortfor han. »Ja, det har varit mycket godt och lärorikt att se här, men jag kan ändå inte hjälpa, att jag längtar hem. Jag tycker alltid, att jag är rädd för den här staden, och att jag inte kan andas fritt, förrän jag får lämna den. Och ibland känns det, som om jag skulle komma att dö här och aldrig få resa hem och återse Barbro och Ingmarsgården.»

Medan Ingmar tänkte så, hade han gått ända ned till botten af dalen. Högt öfver honom aftecknade sig stadens taggkrönta mur mot natt-

himlen, och på alla sidor reste sig mäktiga stängande höjder.

Detta är dock ett hemskt ställe att vandra öfver i mörkret, tänkte Ingmar. Och först nu kom han ihåg, att han måste gå förbi både den muhammedanska och den judiska begravningsplatsen.

På samma gång som Ingmar hade kommit att tänka på begravningsplatserna, påminde han sig en händelse, som hade tilldragit sig just då i Jerusalem. Då han hade hört den omtalas dagen förut, hade den inte gripit honom mer än något annat, som berättades från den heliga staden, men nu i nattmörkret syntes den honom mycket hemsk och ohygglig.

Det förhöll sig nämligen så, att inne i judekvarteret låg ett litet sjukhus, som var beryktadt öfver hela staden, därför att där aldrig funnos några patienter. Ingmar hade gått därförbi flera gånger, han hade blickat in genom fönstren och alltid sett sängarna stå tomma. Detta hade dock en helt naturlig orsak och kunde knappast vara annorlunda. Sjukhuset var inrättadt af ett engelskt missionssällskap, som ville mottaga sjuka judar där för att komma i tillfälle att omvända dem. Men judarna, som fruktade, att de på ett sådant ställe skulle bli tvungna att förtära förbjuden föda, läto inte intaga sig där.

Nu för ett par dagar sedan hade de dock haft en patient på det där sjukhuset. Det hade varit en gammal fattig judekvinna, som hade fallit

och brutit sitt ben på gatan just därutanför. Hon hade blifvit inburen och vårdad på sjukhuset, men efter två dagar hade hon aflidit.

Innan hon dog, hade hon tagit ett heligt löfte af de engelska sjuksköterskorna och läkaren, att de skulle laga, att hon blefve begravnen på den judiska begravningsplatsen i Josafats dal. Hon sade dem, att hon på sin höga ålderdom hade rest till Jerusalem endast för att få njuta denna förmån. Om de inte kunde lofva henne detta, hade det varit bättre, att de hade låtit henne dö på gatan.

Då hon var död, skickade alltså engelsmännen bud till judarnas församlingsföreståndare och bådo honom sända folk, som skulle komma och föra bort den döda och begravva henne.

Men då hade judarna svarat, att den gamla kvinnan, som hade dött på det kristna sjukhuset, inte finge begravas på judarnas kyrkogård.

Missionärerna hade ifrigt sökt förmå judarna att ge med sig. De hade vändt sig till själfva öfverrabbinen, men allt hade varit förgäfves. Det återstod inte annat, än att de själfva måste begravva den döda. Men de ville inte, att hon skulle gå miste om det, hvaråt hon hade gladt sig under hela sitt fattiga lif. De frågade alltså inte efter judarnas förbud, utan läto uppkasta en graf på kyrkogården i Josafats dal och nedsatte den döda däri.

Judarna gjorde ingenting för att hindra detta, men nästa natt kommo de och öppnade grafven och vräkte upp kistan.

Engelsmännen voro måna om att hålla sitt ord till den gamla. Så snart de fingo veta, att hon hade blifvit kastad ur grafven, satte de ned henne på samma ställe.

Så blef hon uppvräkt på nytt nästa natt.

Ingmar Ingmarsson stannade plötsligt och lyssnade. Hvem kan veta, tänkte han, kanske att de där graföppnarna äro ute också i natt.

Till en början hörde han ingenting, men så förnam han ett klingande ljud, som då ett järn-verktyg slår mot en sten.

Han gick raskt några steg åt det håll, hvar-ifrån ljudet hade kommit, därpå stannade han åter och lyssnade. Nu hörde han tydligt hur man gräfde med järnspadar i jorden och kastade upp grus och sten.

Han gick åter framåt och hörde på nytt det ifriga gräfvandet. Det är minst en fem, sex spadar, som arbeta, tänkte han. Gud bevare oss, hur kunna människor vilja förfölja en död på detta sätt?

Medan Ingmar gick där och hörde på gräfvandet, började han känna, att en förfärlig vrede växte upp inom honom. Den tilltog för hvar sekund. »Det är ju inte din sak, det här,» sade han för att lugna sig, »med detta har du ingenting att göra.» Men blodet steg uppåt hufvudet på honom, han tyckte, att det stockade sig i halsen, så att han knappt kunde andas. »Det är så styggt och

förfärligt att höra på,» tänkte han, »aldrig har jag varit med om värre.»

Ändtligen blef han stående. Han lyfte upp sin knytnäfve och skakade den. »Å, vänta ni, era bofvar, nu kommer jag,» sade han. »Nu har jag gått här länge nog och hört på detta. Det kan ingen begära af mig, att jag skall gå lungt förbi, medan ni hålla på att gräfva upp en död.»

Han skyndade framåt med snabba, tysta steg. Han var nu med ens lätt om hjärtat och nästan glad. Det här är nog vansinne, tänkte han, men jag undrar hvad far skulle ha sagt, om någon, som på hans sista dag hade sett honom gå ut i vattnet efter de små barnen, hade ropat åt honom, att han skulle akta sig och bli kvar på land. Och nu får väl jag ha min vilja i den här saken, jag såväl som far. Ty här flyter en onskans flod förbi mig med svart och vredgadt vatten, och den rycker bort med sig döda och lefvande, men nu kan jag inte längre förmå mig att stå stilla på stranden. Nu må det bli min tur att gå ut och strida med den här strömmen.

Ändtligen stod han på randen af en graf, där några karlar ifrigt arbetade. De hade hvarken ljus eller lykta, utan gräfde, så godt de kunde, i mörkret. Ingmar kunde inte se hur många de voro, och inte heller frågade han därefter, han rusade in midt bland dem. Från en af dem ryckte Ingmar spaden, som han gräfde med, och började slå med den åt alla håll. Han hade kommit öfver

karlarna så oförväntadt, att de blefvo som yra af skräck. De sprungo sin väg utan att försöka göra motstånd. Om ett par ögonblick var Ingmar ensam.

Hans första arbete blef att skotta den uppkastade jorden åter ned i grafven, därpå började han betänka hvad han nu hade att göra. Det föreföll honom inte rådligt att lämna platsen före daggryningen, ty så snart han ginge sin väg, skulle väl graföppnarna vända åter.

Han stod alltså kvar på grafven och väntade. Han lyssnade spändt efter hvarje ljud, men allt var tyst till en början. Inte tror jag dock, att de ha sprungit så särdeles långt för en ensam man, tänkte han. Så började han märka ett sakta rassel bland småstenarna, som voro strödda öfver de omgifvande grafvarna. Han tyckte sig se, att mörka gestalter slingrade och kröpo öfver hållarna, som betäckte marken.

Nu gäller det nog allvar, tänkte Ingmar och lyfte upp spaden till motvärn. Med ens smattrade en hel skur af stora och små stenar ned öfver honom, så att han blef helt bedöfvad. Några karlar kastade sig på samma gång öfver honom och sökte rycka omkull honom.

Det blef en hård brottning. Ingmar var en jättestark man, och han kastade den ene efter den andre till marken. Men motståndarna stredo tappert och ville inte vika. Till sist föll en af dem omkull rätt framför Ingmars fötter. Ingmar tog just då ett steg framåt och snafvade öfver den

fallne. Han störtade tungt till marken, och i det samma kände han en förfärlig smärta i ena ögat. Han blef alldeles förlamad. Han kände, att de andra kastade sig öfver honom och bundo honom, men han förmådde intet motstånd göra. Plågan var så bitter och skarp, att den tog all hans kraft, och i första ögonblicket trodde han, att han skulle dö.

Emellertid hade Bo gått och tänkt på Ingmar, alltsedan han skildes från honom. Han skyndade i början mycket raskt framåt, ty han ville gärna nå upp på berget före den andre, men om en stund saktade han sina steg. Han log svårmodigt åt sig själf. Det vet jag dock, att hur jag än skyndar mig, så når jag inte så raskt fram som Ingmar. Jag har aldrig sett någon, som har haft så stor framgång i allt och ägt sådan förmåga att genomdrifva sin vilja. Inte kan jag vänta mig annat, än att han kommer att föra hem Gertrud till Dalarne, det kan jag inte. Jag har ju sett hur allting i kolonien har gått efter hans vilja nu under ett halft års tid.

Men då Bo kom upp till mötesplatsen på Oljoberget, fann han inte Ingmar där före sig, som han hade väntat, och han blef väl belåten. Han började arbeta och fortsatte därmed en god stund. Han har nog fått märka, att han valde en orätt väg nu för en gångs skull, tänkte Bo.

Så började det ljusna, och då Ingmar inte heller nu visade sig, blef Bo orolig för att något skulle ha händt honom. Han började gå nedåt berget

för att söka efter honom. Det är egentligen besynnerligt med Ingmar, tänkte han, att fastän jag inte har stora skäl att tycka om honom, så tror jag, att jag skulle bli ledsen, om det hade gått honom illa. Han är en duktig karl, och han har gjort oss härute i Jerusalem stora tjänster. Om inte Gertrud stode emellan oss, tror jag, att jag skulle bli honom en fullgod vän.

Det ljusnade snart, och då Bo kom nedåt Josafats dal, dröjde det inte länge, förrän han fann Ingmar, som låg mellan ett par grafhällar. Ingmars händer voro bundna, och han låg orörlig, men då han hörde Bos tunga steg, lyfte han hufvudet. »Är det du, Bo?» sade han. — »Ja,» svarade Bo, »hur är det med dig?» I detsamma såg han Ingmars ansikte. Båda ögonen voro slutna, det ena var uppsvälldt, och ur ögonvrån rann det blod. »Hvad har du gjort åt dig, karl?» frågade Bo, och hans röst lät besynnerligt oklar. — »Jag har varit i strid med de här graföppnarna,» sade Ingmar, »så föll jag framstupa öfver en af dem, och han hade en knif i handen, som körde rätt in i ögat på mig.» Bo föll på knä bredvid Ingmar och började lossa banden omkring händerna. — »Hur kom du att strida med graföppnarna?» sade Bo. — »Jag gick ju genom dalen, och så hörde jag hur de gräfde.» — »Och så kunde du inte lida, att den döda skulle bli uppkastad ur grafven i natt också?» — »Nej,» sade Ingmar, »jag kunde inte lida det.» — »Det var allt duktigt gjordt

af dig,» sade Bo. — »Ånej,» sade Ingmar, »det var nog dumt, jag kunde bara inte låta bli.» — »Jag skall säga dig en sak,» sade Bo, »så dumt det var, skall jag nu bli din vän i alla dina dagar, därför att du har gjort detta.»

På Oljoberget.

INGMAR SKÖTTES af en läkare från det stora engelska ögonhospitalet. Denne kom hvarje dag ut till kolonien för att lägga om förbandet. Ingmars öga läktes raskt och bra, och han kände sig snart så frisk, att han kunde lämna sängen och gå uppe.

Men en morgon märkte doktorn, att det oskadade ögat såg rödt och svullet ut. Han blef mycket orolig och började genast ge föreskrifter om hur detta öga skulle behandlas. Därpå vände han sig till Ingmar och sade honom rent ut, att han gjorde bäst i att fara från Palestina så snart som möjligt. »Jag är rädd för att ni har blifvit smittad af den farliga österländska ögonsjukan,» sade han. »Jag skall göra hvad jag kan för er, men ert enda öga är nu inte nog starkt för att stå emot smittan, som flyger omkring öfverallt härute. Stannar ni kvar här, skall ni ofelbart vara blind om ett par veckor.»

Det blef stor bedröfvelse i kolonien öfver detta, inte endast bland Ingmars släktingar, utan också bland de andra kolonisterna. De sade alla, att Ingmar hade gjort dem den allra största välgärning, därför att han hade lockat dem att förtjäna sitt bröd i sitt anletes svett som andra människor, och att en sådan man aldrig borde lämna kolonien. Men alla tyckte, att Ingmar måste resa, och mrs Gordon sade genast, att en af bröderna skulle göra sig i ordning att följa honom, då han nu inte godt kunde fara ensam.

Ingmar hörde länge tyst på allt detta talet om att han måste fara sin väg. Till sist sade han: »Det är väl inte så säkert, att jag blir blind, om jag stannar.» Mrs Gordon frågade hvad han ville säga härmed. — »Jag är ännu inte färdig med den saken, som jag har kommit hit för,» sade han långsamt. — »Menar ni då, att ni inte vill resa?» frågade mrs Gordon. — »Ja,» sade Ingmar, »det vore allt hårdt för mig att nödgas vända om hem med oförrättadt ärende.»

Det syntes nu hur stort värde mrs Gordon satte på Ingmar, ty hon sökte upp Gertrud och talade om för henne, att Ingmar inte ville resa, ehuru han löpte fara att bli blind, om han stannade. »Du vet väl för hvems skull det är han inte vill resa,» sade mrs Gordon. — »Ja,» svarade Gertrud.

Gertrud såg stort på mrs Gordon, och denna sade inte något vidare. Mrs Gordon kunde inte öppet uppmana henne att bryta mot de lagar, som gällde i kolonien, men Gertrud förstod, att hvad

helst hon ville göra för Ingmars skull, det skulle förlåtas henne. Om det vore en annan än jag, vore mrs Gordon nog inte så medgörlig, tänkte hon en smula harmset. Men mig räkna de inte som rätt klok, de vore visst bara glada, om jag fore min väg.

Under hela dagen kom den ena efter den andra till Gertrud och talade om Ingmar. Ingen tordes direkt säga henne, att hon borde följa med honom hem, men de svenska bönderna satte sig ned bredvid henne och talade om den hjälten, som kämpade för den döda i Josafats dal, och sade, att nu hade Ingmar visat, att han var en rätt telling af det gamla trädet. »Det vore allt stor skada, om en sådan man skulle bli blind,» sade de.

»Jag såg Ingmar den dagen, då det var auktion på Ingmarsgården,» sade Gabriel, »och jag säger dig, att hade du sett honom då, hade du aldrig kunnat vredgas på honom.»

Men Gertrud tyckte, att hon hela dagen kämpade med en sådan där dröm, då man vill hasta bort, men inte kan komma ur fläck. Hon ville hjälpa Ingmar, men hon visste inte hvarifrån hon skulle få kraft därtill. Hur kan jag göra detta för Ingmar, då jag inte mer älskar honom? frågade hon sig. Och hur kan jag låta bli att göra det, då jag vet, att han skall bli blind? frågade hon sig äfven.

På kvällen stod Gertrud utanför kolonien under den stora sykomoren, och hon tänkte alltjämt på detta, att hon borde följa Ingmar, men

att hon inte kunde få kraft att besluta sig. Då kom Bo ut till henne.

»Det är ibland så,» sade Bo, »att människor kunna bli glada öfver sin olycka och bedröfvade öfver sin lycka.»

Gertrud vände sig rätt mot honom och såg på honom med förskrämda ögon. Hon sade ingenting, men han förstod, att hon tänkte: Kommer du nu också för att hetsa och förfölja mig?

Bo bet sig i läppen och förvred ansiktet en smula, men i nästa ögonblick sade han ändå hvad han hade ämnat.

»Då man har tyckt om någon i hela sitt lif,» sade han, »så är man allt rädd att förlora henne. Och man är allra mest rädd att förlora henne på det sättet, att man får se att hon har ett så hårdt hjärta, att hon inte kan tillge och förlåta.»

Bo uttalade sina hårda ord med mycket mild röst, och Gertrud blef inte ond, utan började gråta. Hon kom ihåg, att hon en gång hade drömt, att hon stack ut Ingmars ögon. Nu visar det sig, att detta var en sann dröm, och att jag verkligen är hårdhjärtad och hämndgirig, som jag var då i drömmen, tänkte hon. Ingmar kommer säkerligen att förlora sin syn för min skull. Hon blef djupt bedröfvad, men den stora vanmakten, som höll henne bunden, vek inte för den skull, och ännu då natten kom och hon lade sig att sofva, hade hon inte kunnat fatta sitt beslut.

På morgonen gjorde hon sig i ordning för

sin vanliga vandring och gick öfver kullarna bort till Oljoberget.

Under hela vägen kämpade hon med samma tunga vanmakt. Hon såg hvad hon måste göra, men hennes vilja var förlamad och kunde inte öfvervinna det, som höll henne bunden.

Hon kom ihåg, att hon en gång hade sett en tornsvala, som hade fallit till marken och låg och slog mot sanden med vingarna och inte kunde få nog luft under dem för att svinga sig bort. Just så tyckte hon att hon låg och flaxade utan att komma ur stället.

Men då hon hade nått upp på Oljoberget och stod på den vanliga platsen, där hon brukade invänta soluppgången, såg hon, att dervischen, som var lik Jesus, fanns där före henne. Han satt på marken med benen i kors under sig, och hans stora ögon sågo ned öfver Jerusalem.

Gertrud glömde inte ett ögonblick, att mannen endast var en stackars dervisch, hvars enda berömmelse var, att han af sina anhängare fordrade ett ifrigare dansande än någon annan. Men då hon såg hans ansikte med mörkret kring ögonen och smärtans drag kring munnen, gick en darrning genom henne. Hon blef stående med knäppta händer tätt bredvid honom och betraktade honom.

Hon var inte i en dröm, hon var inte borta i en syn, det var endast den stora likheten, som vållade, att hon tyckte sig se en med gudomlighet begåfvad människa.

Hon trodde på nytt om honom, att om han

blott ville framträda för människorna, så skulle det visa sig, att han hade nått djupet af all kunskap. Hon trodde, att storm och vågor lydde hans bud, hon trodde, att han samtalade med Gud, hon trodde, att han hade uttömt dräggen af allt lidande, hon trodde, att alla hans tankar gingo till okända ting, som ingen annan kunde utforska.

Hon förstod, att om hon hade varit sjuk, så hade hon blifvit botad genom att stå där och betrakta honom.

Detta kan inte vara en vanlig människa, tänkte hon. Jag känner, att himmelens lycksalighet sänker sig öfver mig, endast därför att jag ser honom.

Hon hade stått länge bredvid dervischen, utan att han hade tyckts märka henne, men plötsligen vände han sig rätt mot henne.

Gertrud drog sig samman, då han såg på henne, som kunde hon inte tåla hans blickar.

Han betraktade henne stilla och lugnt väl en hel minut, därpå räckte han henne sin hand, för att hon skulle kyssa den, såsom hans anhängare brukade. Och Gertrud kysste handen i all ödmjukhet.

Därpå tecknade han med vänligt allvar åt henne, att hon skulle gå sin väg och inte mera störa honom.

Gertrud vände sig lydigt bort från honom och gick långsamt nedåt. Det föreföll henne, att det låg stor betydelse i det sätt, hvarpå han hade tagit afsked af henne. Det var, som om han hade sagt till henne: Under en tid har du varit min och

tjänat mig, men nu ger jag dig fri. Lef nu på jorden för dina medmänniskor!

Då hon kom närmare kolonien, svann den ljufva förtrollningen bort så småningom. »Jag vet ju, att han inte är Kristus. Jag tror inte heller, att han är Kristus,» sade hon nu på nytt.

Men en stor förändring hade hans åsyn framkallat hos henne. Blott därför, att han hade ställt för hennes ögon bilden af Kristus, tyckte hon, att hvarje sten på marken upprepade de heliga läror, som denne en gång hade förkunnat i detta land, och att blommorna utropade ljufheten af att vandra på hans vägar.

Då Gertrud kom tillbaka till kolonien, gick hon in till Ingmar. »Nu, Ingmar, skall jag följa dig hem,» sade hon.

Ingmars bröst höjde sig i ett par tunga andetag. Det syntes, att han kände en stor lättnad.

Han tog Gertruds händer mellan sina och tryckte dem. »Nu har Gud varit mycket god mot mig,» sade han.

»Vi ska mötas en gång».

DET VAR en underlig brådska i kolonien. Dalbönderna hade så mycket att syssla med hvar och en på sin kammare, att de inte hade tid att gå ut till sina göromål på fälten och vingårdarna, och de svenska barnen hade fått lof från skolan för att stanna hemma och arbeta.

Det hade blifvit bestämdt, att Ingmar och Gertrud skulle resa om två dagar, och därför gällde det att skyndsamt göra i ordning hvad man kunde ha lust att sända med dem till hemorten.

Nu var det tillfälle att skicka en liten minnesgåfva till små kamrater på skolbänken och till gamla vänner, som hade varit en trogna hela lifvet igenom. Nu kunde man få lägga i dagen, att man allt ibland hade en vänlig tanke för en och annan, som man skilde sig från och inte ville umgås med under den första stränga tiden därhemma, och för gammalt, klokt folk, hvars råd blefvo illa upptagna vid afresan. Nu kunde man passa på att göra en

liten glädje åt föräldrarna och kärestan, åt kyrkoherden och skolmästarn, som hade uppfostrat dem allesamman.

Ljung Björn och Kolås Gunnar sutto hela dagen med pennan i sina styfva näfvar och skrefvo bref till vänner och anförvanter, medan Gabriel stod och svarfvade små koppar af olivträ och Karin Ingmarsdotter i många olika paket lade in stora fotografier öfver Getsemane och grafkyrkan, öfver det ståtliga huset, där de bodde, och öfver den präktiga församlingssalen.

Barnen sträfvade och gjorde tuschteckningar på små tunna skifvor af olivträ, såsom de hade lärt i den amerikanska skolan, och klistrade samman fotografiramar, hvilka de prydde med alla de olika sorter af korn och frön och kärnor, som finnas i österlandet.

Märta Ingmarsdotter klippte ned sin linneväf och satte sig att brodera namn på handdukar och servetter, som skulle sändas till hennes svåger och svägerska. Och hon smålog, då hon tänkte på att nu skulle de få se därhemma, att hon inte hade glömt bort att väfva en fin och stadig väf, fastän hon hade kommit till Jerusalem.

De båda Ingmarsdöttrarna, som hade varit i Amerika, stodo och bundo öfver burkar med aprikos- och persikosylt, och i botten på burkarna skrefvo de ned kära namn, som de inte kunde minnas utan att få tårar i ögonen.

Israel Tomassons hustru kaflade ut en pepparkaksdeg och hade dessutom en tårta i ugnen, som

hon vakade öfver. Tårtan skulle Ingmar och Gertrud äta upp under vägen, men pepparkakorna, som kunde hålla sig huru länge som helst, skulle de inte få röra, utan de skulle lämna dem till gumman i Myckelsmyra, som hade stått putsad och fin vid vägkanten, då Jerusalemsfararna drogo åstad, och till Eva Gunnarsdotter, som en gång hade hört till samfundet.

Allteftersom de små paketen blefvo färdiga, fördes de till Gertrud, och hon packade ned de många försändelserna i en stor kista.

Men om inte Gertrud hade varit barnfödd i socknen, skulle hon inte ha kunnat åtaga sig att skaffa alla de olika sakerna fram till rätt ägare, ty på somliga stodo mycket besynnerliga adresser. Hon fick allt tänka sig om ett par gånger, innan hon kunde reda ut för sig hvar hon skulle finna »Frans, som bodde vid vägskälet», och »Lisa, som var syster till Per Larsson», och »Erik, som för två år sedan tjänade hos häradsdomarns».

Ljung Björns son Gunnar kom med det största paketet. Det var adresserat till »Karin, som satt bredvid mig i skolan och var hemma på storskogen». Farsnamnet hade han glömt, men åt Karin hade han förfärdigat ett par skor af blankskinn med höga, svängda klackar. Han visste med sig, att det var det vackraste skoarbete, som någonsin hade blifvit utfördt i kolonien. »Och hälsa henne, att hon kommer hit till mig, som vi gjorde upp, då jag for hemifrån!» sade han, då han anförtrodde paketet till Gertrud.

Men storbönderna kommo in till Ingmar och lämnade honom bref och viktiga uppdrag. »Och nu skall du gå till kyrkoherden och till nämndemannen och skolmästarn,» sade de till sist, »och tala om för dem, att du med egna ögon har sett, att vi ha det godt, och att vi bo i ett riktigt hus och inte i jordkulor, och att vi ha arbete och ordentlig föda, och att vi föra ett anständigt lif.»

*

Alltsedan Bo hade funnit Ingmar i Josafats dal, hade det varit stor vänskap mellan dem, och så snart Bo hade haft en ledig stund, hade han suttit inne hos Ingmar, som nu under sjukdomen bodde ensam på ett gästrum. Men den dagen, då Gertrud hade kommit ned från Oljoberget och lofvat följa Ingmar hem till Dalarne, visade sig inte Bo i sjukrummet. Ingmar frågade flera gånger efter honom, men ingen var i stånd att finna reda på Bo.

Alltsom dagen skred framåt, blef Ingmar emellertid mer orolig. I första ögonblicket, då Gertrud hade lofvat följa honom, hade han känt sig tillfreds och lycklig. Han hade då blott varit tacksam för att han fick föra henne bort från detta farliga land, dit hon hade drifvits att resa genom hans förvållande. Och visserligen fortfor han alltjämt att vara glad åt detta, men för hvar timme, som gick, blef längtan efter hans hustru starkare och starkare hos honom. Det föreföll honom alldeles omöjligt att genomföra det han hade åtagit sig.

Stundtals kände han den allra största lust att tala om hela sin historia för Gertrud, men vid närmare eftersinnande vågade han ändock inte göra detta. Så snart hon finge veta, att han inte tyckte om henne, skulle hon för det första neka att resa med honom hem. Och inte visste han hvem Gertrud tyckte om, om det var honom, Ingmar, eller någon annan. Ibland hade han trott, att det var Bo, men nu till sist hade han måst inse, att alltmedan Gertrud hade lefvat i kolonien, hade hon helt visst inte älskat någon annan än honom, som hon hade väntat på Oljoberget. Och då hon nu kom ut i världen igen, skulle kanske den gamla kärleken till Ingmar vakna upp hos henne. Och om så skulle hända, vore det väl bättre, att han gifte sig med henne och försökte att göra henne lycklig, än att ständigt gå och längta efter en, som aldrig mer kunde bli hans.

Men fastän han försökte att strida med sig själf på detta sätt, så tilltog den inre motviljan, som plågade honom, allt mer och mer. Där han satt med förbundna ögon, såg han ständigt hustrun framför sig. Det syns, att det är henne jag hör samman med, tänkte han. Det finns ingen annan, som har någon makt öfver mig.

Jag vet hvad det var, som gjorde, att jag vågade mig på detta företaget, fortfor han. Det var därför, att jag ville vara lika duktig som far. Liksom han förde hem mor från fängelset, så tänkte jag föra hem Gertrud från Jerusalem. Men jag förstår nu, att det inte kan gå för mig som

för far. Jag kommer till korta, jag, därför att jag tycker om en annan.

Mot aftonen kom äntligen Bo in till Ingmar. Han stannade nere vid dörren, som om det var hans mening att genast gå sin väg. »Jag hör, att du har frågat efter mig,» sade han. — »Ja,» sade Ingmar, »det är så, att jag skall resa min väg.» — »Jag vet, att det nu är afgjordt,» svarade Bo helt kort.

Ingmar satt med förband öfver båda ögonen. Han vände hufvudet åt det håll, där Bo stod, som hade han önskat se honom. »Det låter, som om du skulle ha brådtom,» sade han. — »Jag har allt en hel del att ställa med.» Bo tog ett steg mot dörren. — »Det var eljest något jag ville fråga dig om.»

Bo kom tillbaka inåt rummet, och Ingmar återtog: »Jag undrar om du, Bo, skulle ha så mycket emot att fara hem på en månad eller två. Jag tror allt, att din mor skulle bli glad att få se dig.» — »Jag vet inte hur du kommer på en sådan tanke,» sade Bo. — »Om du hade lust att fara med nu, skulle jag bekosta resan,» fortfor Ingmar. — »Jaså,» sade Bo. — »Ja,» sade Ingmar och blef allt ifrigare, »din mor är ju min enda faster, jag har tänkt på att jag ville göra henne den glädjen att få se dig än en gång, innan hon dör.» — »Du ville visst föra med dig hela kolonien, du,» sade Bo litet försmädligt.

Ingmar blef alldeles förstummad. Det hade varit hans sista hopp, att han skulle kunna förmå

Bo att följa med hem. Nu tror jag, att Gertrud snarare skulle komma att tycka om honom än om mig, ifall han bara följde med oss, tänkte han. Han har alltid varit trogen mot henne, han, och så skall det väl göra något till, att han tycker om henne.

Om ett par ögonblick började dock Ingmar hoppas på nytt. Det kanske bara var mitt fel, jag bad honom väl på ett dumt sätt, tänkte han. »Nåja,» sade han högt, »jag skall ärligt bekänna, att jag ber dig om detta mest för min egen skull.» Bo svarade ingenting. Ingmar satt och lyssnade efter svar, men då intet kom, fortsatte han: »Jag kan inte förstå hur det skall gå för Gertrud och mig på den här svåra resan. Om jag skall gå så här med förbundna ögon, begriper jag inte hur vi ska komma ur och i alla de små roddbåtarna, som föra en ut till ångfartygen. Och inte blir det lätt att klättra uppför fallrepstrappor och sådant. Jag är allt rädd, att jag kommer att stiga miste och falla i sjön. Det skulle vara godt att ha en karl med på resan.» — »Det har du nog rätt i,» sade Bo. — »Och inte kan Gertrud förstå sig på att köpa biljetter åt oss.» — »Jag håller allt med om att du borde ta någon med dig,» sade Bo. — »Ja,» sade Ingmar gladt, »jag tycker, att du borde förstå, att det är tvungen sak, att någon följer med.» — »Du borde fråga Gabriel. Hans far skulle nog bli glad att få återse honom.»

Ingmar teg åter. Han lät mycket nedslagen, då han började på nytt. »Jag hade tänkt, att jag

skulle få dig med mig.» — »Nej, mig skall du inte be om något sådant,» sade Bo. »Jag är så lycklig här i kolonien. Du kan ju få hvem som helst af de andra att följa dig.» — »Det är skillnad på hvem man får med sig, du har rest mycket mer än någon af de andra.» — »Jag kan i alla fall inte,» sade Bo.

Det kom en allt större oro öfver Ingmar. »Detta är en stor misräkning för mig,» sade han. »Jag trodde, att du hade någon mening med det du sade, att du ville vara min vän.» Bo afbröt honom hastigt. — »Du skall ha tack för anbudet, men jag tror inte du kan säga något, som får mig på andra tankar, så att nu går jag allt bort och sköter om mitt.» Därmed svängde han sig raskt om och gick sin väg utan att ge Ingmar tid att säga ett ord mer.

Då Bo hade skilts från Ingmar, kunde ingen märka, att han hade någon sådan brådska, som han hade talat om. Han gick helt sakta ut genom porten och satte sig på marken under det stora trädet. Det var redan kväll, och allt spår af dagsljus var borta, men stjärnorna och en liten hvass nymåne lvste vackert.

Bo hade inte suttit därute i fem minuter, förrän porten sakta öppnades och Gertrud kom ut. Hon stod och såg sig omkring under ett par ögonblick, men så upptäckte hon Bo. »Är det du, Bo?» sade hon och kom och satte sig bredvid honom.

»Jag tänkte nog, att jag skulle finna dig härute,» sade Gertrud. — »Ja, vi ha suttit här

många kvällar,» sade Bo. — »Vi ha så,» sade Gertrud, »men nu är det väl den sista.» — »Ja, det är det väl.»

Bo satt mycket rak och stel, hans röst lät kall och hård, så att man kunde tro, att det de talade om var honom mer än likgiltigt.

»Ingmar berättade, att han ämnade be dig följa med oss på resan.» — »Ja, han har frågat mig om saken,» sade Bo, »men jag har sagt nej.» — »Jag kunde tro, att du inte skulle vilja resa med,» sade Gertrud.

De sutto länge tysta och stilla, som om de inte hade något att säga hvarandra, men Gertrud vände gång på gång ansiktet mot Bo och betraktade honom. Han satt med hufvudet litet stelt upplyftadt och såg uppåt himmelen.

Då tystnaden hade varat länge, sade Bo utan att ta ned blicken från stjärnorna eller eljest göra en rörelse: »Blir det inte kallt för dig att sitta så länge ute?» — »Du vill visst, att jag skall gå min väg?» sade Gertrud. Bo gjorde en jakande böjning med hufvudet, men han trodde visst inte, att Gertrud kunde se detta i mörkret. Högt sade han: »Jag tycker nog om, att du sitter här.»

»Jag kom hit ut i kväll,» sade Gertrud, »därför att jag tänkte, att det var ovisst, om vi skulle få träffas ensamma någon mer gång, innan jag reser. Och jag ville passa på och tacka dig för alla de morgnar du har följt mig till Oljoberget.» — »Det gjorde jag bara för min egen glädjes skull,» sade Bo. — »Jag skulle också tacka dig för den

gången du gick efter vattnet från Paradisbrunnen,» sade Gertrud och smålog. Bo tycktes vilja svara, men i stället för ord kom bara något, som var likt en snyftning.

Gertrud tyckte, att det var något oändligt rörande öfver Bo denna kväll, och hon erfor ett djupt medlidande med honom. Det är bra synd om honom, som aldrig får se mig mer, tänkte hon. Han är allt tapper, som inte klagat, och ändå vet jag, att han har älskat mig genom hela sitt lif. Om jag bara visste hvad jag skulle säga för att trösta honom! Om jag kunde säga något, som det skulle göra honom glädje att tänka på, då han sitter ensam om kvällarna under det här trädet!

Men då Gertrud tänkte så, tyckte hon, att hennes eget hjärta drog sig samman i sorg och att en märkvärdig förstening smög sig genom hennes kropp. Det är nog så, att också jag kommer att sakna Bo, tänkte hon, vi ha haft mycket att tala om den sista tiden. Jag har nu vant mig vid att se honom ljusna upp och bli glad, hvar gång vi ha råkats, och det har varit godt att ha någon bredvid sig, som alltid har varit nöjd med mig, hvad jag än har företagit mig.

Hon satt tyst än en stund. Hon kände saknaden växa som en hastigt påkommen sjukdom. Hvad är det, hvad är det, som kommer öfver mig? tänkte hon. Inte kan det väl vara en så tung sorg för mig att skiljas från Bo.

Plötsligt började Bo tala. »Det är en sak, som

jag tänker på,» sade han, »och som jag ser för mig hela kvällen.» — »Tala om för mig hvad det är!» sade Gertrud ifrigt. Hon tyckte, att hon blef lättare om hjärtat, då han nu talade. — »Jo,» sade Bo, »Ingmar berättade en gång om en såg, som han har vid Ingmarsgården. Jag tror, att det var hans mening, att jag skulle följa med honom hem och arrendera den.» — »Det syns, att Ingmar har fattat stor vänskap för dig,» sade Gertrud, »han har intet, som han sätter mer värde på än den sågen.» — »Nu hör jag den där sågen slamra i mina öron hela kvällen,» sade Bo. »Forsen brusar, och kanttrissan gnisslar, och timmerstokarna ligga och stöta mot hvarandra i älfven. Du kan inte tro hur vackert det låter. Och så sitter jag och tänker på hur det skulle vara att få arbeta för egen räkning, att ha något för mig själf och inte bara gå upp i en sådan här koloni.»

»Jaså, det är detta du tänker på, medan du sitter här så tyst,» sade Gertrud i rätt kall ton, ty hon kände sig på ett eller annat sätt besviken vid Bos tal. »Det behöfver du ju inte sucka länge efter, du kan ju bara följa med Ingmar hem.»

»Det är allt något annat också,» sade Bo. »Ser du, Ingmar har talat om för mig, att han har timmer liggande färdigt för att bygga en stuga bredvid den där sågen. Han sade, att han har utsett tomtplats på en backe ofvan forsen, där det står ett par stora björkar. Och nu är det den stugan, som jag ser för mig hela kvällen. Jag ser den utan och innan. Jag ser det gröna gran-

riset framför dörren, och jag ser elden, som brinner i spisen. Och då jag kommer hem från sågen, så ser jag en, som står och väntar mig i dörröppningen.

»Det blir visst kallt, Bo,» sade Gertrud afbrytande. »Tycker du inte, att vi ska gå in nu?»

»Jaså, nu vill du gå in,» sade Bo.

Men emellertid rörde de sig inte ur stället, utan sutto kvar bredvid hvarandra under en lång tystnad, som de mycket sällan bröto.

En gång sade Gertrud till Bo: »Jag trodde, att du, Bo, älskade kolonien högre än allt annat och att du inte ville skiljas från den för något i världen.»

»Åjo,» sade Bo, »det finns allt något, som jag skulle offra den för.» Gertrud satt åter och funderade, så frågade hon: »Vill du inte säga mig hvad det skulle vara?»

Bo svarade inte genast, utan efter en lång betänketid och med halfkväfd röst. »Jag kan ju gärna säga dig det. Det skulle vara, ifall den kvinnan jag tyckte om komme och sade, att hon älskade mig.»

Gertrud blef så stilla, att hon knappt vågade andas.

Men fastän ingenting hade blifvit yttradt, var det, som hade Bo hört Gertrud säga något sådant, som att hon älskade honom, eller annat i den vägen, ty Bo började med mycket flytande röst: »Du skall få se, Gertrud, att nu vaknar kärleken till Ingmar åter upp hos dig. Du har varit ond på honom en tid, därför att han svek dig, men nu,

då du har förlåtit honom, kommer du att hålla af honom som förut.» Han höll upp för att invänta svar, men Gertrud satt tyst. »Det vore förfärligt, om du inte tyckte om honom,» fortsatte Bo. »Tänk allt hvad han har gjort för att få dig igen! Han ville ju hellre bli blind än resa hem utan dig.» — »Ja, det vore förfärligt, om jag inte tyckte om honom,» sade Gertrud med nästan bortdöende röst. Hon förstod, att innerst inne hade hon trott ända till i kväll, att hon aldrig kunde hålla af någon annan än Ingmar.

»Jag kan inte reda ut det nu i natt, Bo,» sade Gertrud. »Jag vet inte hvad som är öfver mig. Men du skall inte tala med mig om Ingmar.

Och så sade än den ena än den andra af dem något om att de borde gå in, men i alla fall blefvo de sittande, ända tills Karin Ingmarsdotter kom ut och ropade på dem. »Ingmar ber, att ni båda ska komma in till honom,» sade hon.

Det hade fallit sig så, att medan Gertrud hade språkat med Bo, hade Karin varit hos Ingmar. Karin hade talat med honom om hälsningar, som hon ville sända hem med honom. Hon drog länge ut med samtalet. Det var tydligt, att hon hade något att säga Ingmar, som hon hade svårt att komma fram med.

Till sist sade hon i så långsam och likgiltig ton, att enhvar, som kände henne, kunde veta, att hon nu kom fram med sitt egentliga ärende: »Det har kommit bref till Ljung Björn från hans bror, Per.» — »Jaså,» sade Ingmar. — »Jag vill

säga dig, att jag gjorde orätt mot dig, då vi talades vid den gången på mitt rum, nyss du var kommen,» sade Karin. — »Ånej,» sade Ingmar, »du sade bara hvad du tyckte vara rätt.» — »Nej, jag förstår nu, att du hade skäl för att skilja dig från Barbro,» sade Karin. »Ljung Per skrifver, att hon inte är någon bra människa.» — »Jag har aldrig sagt ett ondt ord om Barbro,» sade Ingmar. — »Det sägs nu, att det lär finnas ett barn på Ingmarsgården.» — »Hur gammalt är det barnet?» frågade Ingmar. — »Det skall vara födt nu i augusti. — »Det är lögn, det där,» sade Ingmar och slog näfven hårdt i bordet. Han hade så när träffat Karins hand, som låg på bordsskifvan. — »Slår du mig nu?» sade hon. — »Jag såg inte, att din hand var i vägen,» sade Ingmar.

Karin talade ännu en stund om detta, och Ingmar blef genast lugnare. »Du förstår väl, att sådant inte är roligt för mig att höra,» sade han. »Nu vill jag bedja dig, att du hälsar Ljung Björn från mig, att han inte låter detta komma ut, förrän vi få veta om det är full sanning.» — »Jag skall nog ställa om, att han tiger,» sade Karin. — »Och så undrar jag om du kan laga, att Bo och Gertrud komma in till mig,» sade Ingmar.

Då Gertrud och Bo kommo in i sjukrummet, satt Ingmar sammankrupen borta i en mörk vrå. De kunde först knappt se honom. »Hvad är det, Ingmar?» sade Bo. — »Det är så, att jag har åtagit mig en sak, som har blifvit mig öfvermäktig,» sade Ingmar. Han satt och gungade fram och

åter med kroppen. — »Ingmar,» sade Gertrud och gick nära honom, »tala uppriktigt om för mig hvad som pinar dig! Vi ha aldrig haft några hemligheter för hvarandra, alltsedan vi voro barn.» Ingmar satt och vändades. Gertrud kom alldeles inpå honom och lade handen på hans hufvud. »Nu tror jag, att jag kan gissa hvad som är åt dig,» sade hon.

Ingmar rätade plötsligen upp sig. »Ånej, Gertrud, du skall ingenting gissa,» sade han. I detsamma drog han sin plånbok ur fickan och gaf den till henne. »Kan du se, att där ligger ett stort bref, som är skrifvet till kyrkoherden?» — »Ja,» sade Gertrud, »här är det.» — »Nu ber jag dig, att du tar och läser det,» sade Ingmar. »Du och Bo, ni ska båda läsa det. Jag skref det strax i början, då jag kom hit, men då hade jag ännu kraft att låta bli att sända af det.»

Bo och Gertrud slog sig nu ned vid bordet och läste. Ingmar blef kvar i sin vrå. Han satt och hörde på hur de vände pappersbladen. Nu läsa de om detta, tänkte han, och nu läsa de om detta. Nu äro de på det stället, där Barbro talar om för mig hur Berger Sven Persson narrade oss att bli man och hustru. Nu läsa de om hur hon köpte igen silfverbägarna, och nu ha de nått fram till berättelsen om hvad Stig Börjesson talade om för mig. Och nu får Gertrud veta, att jag inte tycker om henne mer, nu får hon riktigt se hvad jag är för en stackare.

Det var andlöst stilla i rummet. Gertrud

och Bo gjorde inte en rörelse, annat än då de vände ett pappersblad. Det var, som vågade de knappt andas.

Och hur skall Gertrud kunna förstå, att det blef mig öfvermäktigt just i dag, då hon har gifvit med sig, att jag just nu inte kan låta bli att säga henne, att jag tycker om Barbro? tänkte Ingmar.

Och hur skall jag själf förstå, att det var, då jag fick höra förtal om Barbro, som jag inte kunde lida att vara bunden vid en annan? Jag vet inte hvad det är med mig, jag tror inte, att jag är en riktig människa mer.

Han lyssnade ifrigt, väntade oupphörligt, att de andra skulle säga något, men hörde endast rasslet af pappersbladen.

Ändtligen stod han inte ut längre, utan lyfte helt sakta undan bindeln från det öga han ännu kunde se med.

Så såg han bort till Bo och Gertrud. De läste alltjämt, och båda hufvudena hade kommit så nära hvarandra, att de nästan sutto med kind mot kind, och Bo hade lagt armen om Gertruds lif.

Och alltsom de läste, och för hvarje blad de vände, desto närmare smögo de intill hvarandra. De voro mycket röda på kinderna, de lyfte ibland blickarna från papperet och sågo djupt in i hvarandras ögon, och ögonen voro mörkare än vanligt och mer strålande.

Då de ändtligen hade slutat sista arket, såg

Ingmar, att Gertrud tryckte sig alldeles intill Bo, och så sutto de och höllo hvarandra omfamnade, mycket rörda och högtidliga. De hade kanske knappast uppfattat något mer af allt, hvad de hade läst, än att ingenting mer stod i vägen för deras kärlek. Och Ingmar lade sakta samman sina stora händer, hvilka sågo ut som en gammal, plågad människas händer, och tackade Gud. Och det dröjde länge, innan någon af de tre rörde sig.

*

Kolonisterna samlades i stora salen till morgonbönen. Det var den sista andaktsstund i kolonien, som Ingmar skulle öfvervara. Han och Gertrud och Bo skulle om ett par timmar resa landvägen ned till Jaffa.

Bo hade dagen förut berättat för mrs Gordon och ett par af de ledande i kolonien, att hans afsikt var att följa Ingmar till hemsocknen och stanna där. Han hade då nödgats tala om hela Ingmars historia. Mrs Gordon satt länge och tänkte öfver hvad hon hade hört, och därpå sade hon: »Jag tror inte, att någon kan ta på sig det ansvaret att göra Ingmar mer olycklig, än han redan är, därför vill jag inte hindra dig att fara med honom hem. Men det faller mig före, som skulle detta leda till att du och Gertrud en gång vända åter till oss. Jag är viss om, att ni aldrig ska finna er fullt tillfreds annorstädes.»

Men för att Ingmar och de andra skulle få

resa från kolonien i full sämja och frid, beslöts det, att den stora mängden af medlemmar inte skulle veta annat ,än att Bo följde med endast för att hjälpa Ingmar och Gertrud på den svåra resan.

Just då morgonbönen skulle börja, blef Ingmar inledd i församlingssalen. Mrs Gordon reste sig då och gick emot honom. Hon tog honom vid handen och ledde honom upp till platsen bredvid hennes. Hon hade ställt fram en bekväm stol åt honom, och hon hjälpte honom mycket omsorgsfullt att taga plats däri.

Därpå började miss Young, som satt vid orgeln, sjunga en psalm, och morgonbönen försiggick som vanligt.

Men då mrs Gordon hade slutat den korta bibelförklaringen, som hon brukade hålla hvarje morgon, reste sig gamla miss Hoggs och bad Gud, att han skulle ge Ingmar en god resa och en lycklig hemkomst. Härpå reste sig den ene efter den andre af amerikanarna och syrerna och bådo Gud, att han måtte låta Ingmar komma till sanningens rätta ljus.

Somliga af dem uttryckte sig mycket vackert. De lofvade att bedja hvar dag för Ingmar, som var deras käraste broder, och hoppades, att han måtte återvinna sin hälsa. Och alla önskade de, att han skulle komma tillbaka till Jerusalem.

Medan de främmande talade, voro svenskarna tysta. De hade sin plats midtför Ingmar och sutto och betraktade honom.

Då de sågo Ingmar, kommo de ovillkorligen att tänka på allt det, som var tryggt och rätt-rådigt och välordnadt i det gamla landet. Medan han hade varit här ute hos dem, hade de nog tyckt, att något af detta hade kommit till dem. Men då Ingmar nu reste, föll hjälplöshetens ängslan öfver dem. De kände sig som borttappade i lag-löst land bland alla dessa, som utan förskoning eller misskund kämpade med hvarandra om människosjälar.

Och så gingo deras tankar med stort vemo-
d till hemmet. De sågo hela nejden med
fält och gårdar. Och människorna färdades fred-
ligt och stilla på vägarna, allt var tryggt, dag
efter dag gick på samma sätt, och det ena året
var så likt det andra, att man inte kunde skilja
dem åt.

Men just då bönderna påminde sig den stora
stillheten därhemma, kom det öfver dem hur
stort och berusande det var, att de hade kommit
ut i lifvet, att de hade fått ett mål att lefva för
och vöro borta från dagarnas grå enahanda.

Och en af dem höjde sin röst och började
bedja på svenska och sade: »Jag tackar dig, Gud,
att du har låtit mig komma till Jerusalem.»

Därpå reste sig den ene efter den andre, och
de tackade alla Gud, därför att han hade fört dem
till Jerusalem.

De tackade honom för den kära kolonien, som
var deras stora glädje. De tackade honom för att
deras barn fingo lära sig alltifrån sina unga år att

lefva i enighet med alla människor. De väntade, att de unga skulle nå vida längre i fullkomlighet än de själfva. De tackade för förföljelser och lidanden, de tackade för den sköna lära, som de voro kallade att utöfva.

Ingen satte sig ned, utan att han hade vittnat om den stora lycka han bar inom sig. Och Ingmar förstod, att detta var sagdt för hans skull, och att detta var hvad de ville han skulle förtälja därhemma, att de alla voro lyckliga.

Ingmar rätade sig en smula i stolen, då han hörde dem. Han höll hufvudet högre, och det sträfva draget kring munnen blef tydligare.

Ändtligen, då denna ström af vittnesbörd saktade af, stämde miss Young upp en psalm, och sedan trodde alla, att högtiden var slut, och reste sig för att gå. Men då sade mrs Gordon: »I dag ska vi äfven hafva en svensk sång.»

Då började svenskarna samma sång, som de hade sjungit, då de hade farit bort från sitt land. »Vi ska mötas en gång,» sjöngo de, »vi ska mötas en gång, vi ska mötas i Eden en gång.»

Och då sången ljöd, blefvo alla mycket rörda, och tårarna kommo de flesta i ögonen. Ty nu tänkte de åter på alla dem, som de måste sakna och inte kunde få möta förrän i himmelen.

Men i samma ögonblick sången hade slutat, reste sig Ingmar och försökte yttra ett par meningar. Han tyckte, att han ville säga dem härute några ord, som liksom skulle vara talade från det landet, som han nu vände åter till. »Jag tänker allt,

att ni härute göra oss därhemma stor heder,» sade han. »Jag tänker, att alla ska bli glada att få möta er, hvar det än blir, i himmelen eller på jorden. Jag tänker, att ingenting är så vackert som att se människor med stora offer öfva rättfärdighet.»

Hemma från vallfarten.

NU ÄR ATT BERÄTTA hvad som hade händt Barbro Svensdotter, sedan Ingmar hade rest till Jerusalem.

Då Ingmar hade varit borta väl en månad, började Gammal Lisa på Ingmarsgården lägga märke till att Barbro hade fått en ständig oro och rastlöshet öfver sig. Det är besynnerligt hvad hon ser vild ut i ögonen, tänkte gumman. Det skulle inte förundra mig, om hon blefve tokig endera dagen.

En kvällstund tog hon sig för att fråga ut Barbro. »Jag undrar hvad som fattas dig,» sade hon. »Då jag var ung tös, såg jag en vinter matmodern på Ingmarsgården gå omkring med sådana ögon, som du nu har.» — »Var det hon, som dräpte barnet?» frågade Barbro raskt. — »Ja,» sade gumman, »och nu börjar jag tro, att du går med samma tankar.» Barbro gaf inte något direkt svar

på detta. — »Då jag har hört talas om den där historien,» sade hon, »har jag bara undrat öfver en sak.» Gammal Lisa frågade hvad det kunde vara. — »Jo, att hon inte gjorde öfver med sig själf också.»

Gammal Lisa hade suttit och spunnit. Hon lade handen på hjulet för att få det att stanna och fäste ögonen på Barbro. »Det kan ju ingen undra på om du tar illa vid dig, ifall här skulle komma småfolk till gården, sedan mannen har rest ifrån dig,» sade hon långsamt. »Han visste då väl aldrig om detta, då han for?» — »Vi visste inte om det, hvarken han eller jag,» sade Barbro med låg röst, som om det hvilade sådan tryckande sorg öfver henne, att hon inte kunde tala. — »Men nu skall du väl skrifva efter honom?» — »Nej,» sade Barbro, »den enda tröst jag har är, att han är borta.» Gummman fällde ned händerna och blef förfärad. — »Är det en tröst?» utbrast hon. Barbro stod borta vid fönstret och stirrade rätt framför sig. — »Vet du inte om, att det hvilar förbannelse öfver mig?» sade hon och försökte göra rösten stadig och lugn. — »Åjo, man kan väl inte gå ut och in i stugan utan att få reda på åtskilligt,» sade gummman. »Jag har allt hört, att du skall vara en af Sorgbacksfolket.»

Det blef inte mer taladt på en stund. Gammal Lisa satt och snurrade på sitt hjul. Allt emellanåt kastade hon en blick bort till Barbro, som stod kvar vid fönstret och gång på gång skakade till af en rysning. Då en fem minuter hade gått, höll gum-

man upp med arbetet och gick mot dörren. »Hvart skall du gå?» frågade Barbro. — »Det kan jag gärna säga dig. Jag skall gå och finna reda på någon, som kan skrifva till Ingmar.» Barbro ställde sig rakt i vägen för henne. — »Du får allt låta vara med detta,» sade hon. »Innan det brefvet är skrifvet, ligger jag i Långforsen.»

De stodo nu och betraktade hvarandra. Barbro var stor och stark. Gammal Lisa trodde, att hon ämnade hålla kvar henne med våld. Men med ens brast Barbro i skratt och gick åt sidan. »Skrif du,» sade hon, »det gör mig ingenting. Det blir bara så, att jag får göra slut på alltsammans förr, än jag hade ämnat.» — »Ånej,» sade gumman, som förstod, att hon måste fara varligt med Barbro, då hon var i sådan förtviflan. »Jag skall inte skrifva. Jag vill inte drifva dig till någon förhastad gärning.» — »Jo, skrif!» sade Barbro. »Det gör hvarken till eller ifrån för mig. Du förstår väl, att jag måste göra öfver med mig i alla fall. Inte kan man stå till svars med att låta sådant här elände fortgå till evig tid.»

Gumman gick tillbaka till spinnrocken och satte sig att arbeta. »Skall du inte gå och ställa om brefvet?» sade Barbro och gick efter henne. — »Jag undrar om jag kunde få tala med dig ett klokt ord,» sade Gammal Lisa. — »Åjo,» sade Barbro, »det kan du nog få.»

»Jag tänker som så,» sade Gammal Lisa, »att jag kan lofva dig att hålla allt detta hemligt, men då skall du gå in på att inte göra något ondt hvarken

åt dig själf eller barnet, förrän vi äro säkra på att det blir sådant, som du väntar.» Barbro stod och betänkte sig. — »Vill du lofva, att du ger mig fria händer efteråt?» — »Ja,» sade gumman, »efteråt skall du få göra hvad du vill, det lofvar jag dig.» — »Å, jag tycker, att jag så gärna kan göra slut på mig med detsamma,» sade Barbro och såg liknöjd ut. — »Jag trodde, att du nu mest af allt önskade, att Ingmar skulle få ställa till rätta det, som han har gjort illa,» sade gumman, »men däraf blir väl intet, om han får sådana nyheter.» Barbro ryckte till och tog sig åt hjärtat. — »Det skall få bli, som du vill,» sade hon, »men detta är ett tungt löfte. Du får allt noga tänka på att du inte sviker mig.»

Detta aftal blef väl hållet. Gammal Lisa för-rådde intet, och Barbro tog sig efter detta så väl i akt, att ingen anade hvad som förestod henne. Hon hade lycka med sig däri, att det blef tidig vår. Snön smälte bort ur skogen redan i april. Barbro lät drifva en del boskap upp till fäboden, som låg långt borta i ensamma ödemarken, så snart som det fanns ett grönt strå för den att lefva på. Hon och Gammal Lisa följde med dit upp för att sköta den.

Så blef ett barn födt i slutet af maj. Det var en gosse, och han såg vida sämre ut än det barn Barbro födde förra våren. Han var både liten och klen och skrek ständigt. Då Gammal Lisa visade honom för Barbro, log denna bittert. »Du hade inte behöft tvinga mig att lefva för

det här barnets skull,» sade hon. — »Inte kan någon se på en sådan liten en hvad han skall bli till,» sade gumman. — »Nu får du komma ihåg, att du håller ditt löfte och lämnar mig fria händer,» sade Barbro med hård röst. — »Ja,» sade gumman, »men jag skall först veta, att han är blind.» — »Du kan ju låtsas, att du inte ser hvad detta är för ett barn,» sade Barbro.

Barbro var själf klenare än förra gången. Hela första veckan var hon så svag, att hon inte kunde komma ur sängen. Barnet låg inte i stugan, utan gumman hade det undandoldt i en af de små ladorna, som stodo på fäbodvallen. Hon pysslade om det både natt och dag, gaf det getmjölk att dricka och höll det med stort besvär vid lif. Ett par gånger om dagen kom hon in med det i stugan. Då vände sig Barbro mot väggen för att slippa se det.

En dag stod Gammal Lisa vid det lilla fönstret i fäboden och såg ut. Barnet höll hon på armen, det skrek som vanligt, och gumman stod och tänkte på hur litet och ynkligt det var. »Se, se,» sade hon då plötsligt och böjde sig framåt för att se bättre, »här komma vandrare till gårds!» Ögonblicket därefter var hon med gossen borta hos Barbro. »Du får ta barnet så länge. Jag skall gå ut till dem, som komma, och säga, att du ligger sjuk i stugan och att de inte ska gå in.» Hon lade barnet i sängen, och Barbro lät det ligga utan att röra vid det. Hela tiden skrek det, så mycket det orkade. Gammal Lisa kom till-

baka inom ett ögonblick. »Det här barnet skriker så, att det hörs öfver hela skogen,» sade hon. »Om du inte kan få det att tiga, så är det väl omöjligt att hålla folk ovetande om att det finns till.» Hon ut igen efter detta, och Barbro visste sig ingen annan råd än att lägga barnet till bröstet.

Gumman stannade ute en god stund. Då hon kom tillbaka, sof barnet, och Barbro låg och betraktade det. »Du behöfver inte vara rädd,» sade Gammal Lisa. »De ha ingenting hört, de togo af åt annat håll.» Barbro såg på henne med en tung blick. — »Nu tycker du allt, att du har gjort det bra,» sade hon. »Tror du inte, att jag förstår, att det ingen var därute, utan att du skrämde mig för att få mig att ta barnet.» — »Jag kan godt bära ut det igen,» sade gumman. — »Nu får det väl ligga, tills det vaknar.»

Mot kvällen ville gumman på nytt gå bort med gossen. Han var då tyst och god och låg och öppnade och slöt de små händerna. »Hvar gör du af honom om nätterna?» frågade Barbro. — »Han ligger därute i höladan.» — »Låter du honom ligga där som en kattunge?» — »Jag trodde inte, att det var så noga hur det här barnet hade det. Men nog kan det få stanna inne i stugan, om du så vill.»

Då gossen var sex dagar gammal, satt Barbro i sängen och såg på hur gumman lindade honom. »Du håller honom allt bra illa,» sade Barbro, »det är inte underligt, att han skriker så mycket.»

— »Jag har skött om barn förr,» sade gumman. »Jag tänker, att jag förstår mig på dem lika bra som du.» Barbro höll sig tyst en stund, men inom sig tänkte hon, att hon aldrig hade sett någon fara så illa med ett barn. — »Du håller honom ju så, att han blir svartblå i ansiktet,» sade hon otåligt. — »Jag trodde inte, att man behöfde akta en sådan här bortbyting, som om han vore en prins,» sade gumman och blef ond, »men eftersom jag inte duger, så kan du ju försöka själf.» Och då hon hade sagt detta, kastade hon barnet till Barbro och gick ut.

Barbro tog emot barnet. Hon lade om lindan och fick gossen snart tyst och nöjd. »Ser du, att nu tiger han?» sade hon, då Lisa kom tillbaka, och hon såg stolt ut. — »Jag har alltid hört, att jag hade en god hand med barn,» sade gumman på nytt och var i dåligt humör en lång stund.

Efter detta blef det emellertid så, att Barbro alltid skötte om gossen. En dag, då hon ännu var sängliggande, bad hon Lisa, att hon skulle ge henne en ren blöja. Gumman svarade, att hon ingen hade att lämna henne. Hon höll på att tvätta dem, som funnos. Barbro blef röd i ansiktet och fick tårarna i ögonen. »Det här barnet har det inte bättre, än om det vore födt af en tiggarkäring,» sade hon i hastigheten. — »Du borde ha tänkt en smula själf på sådant här,» sade gumman. »Jag undrar hur du skulle ha redt dig, om inte jag hade plockat ihop hvad jag

kunde komma öfver af småkläder och tagit med mig.» Barbro kom nu ihåg sig. Den mörka förtviflan, som hon hade lefvat i under hela vintern, grep henne och gjorde henne hård på nytt. — »Det hade varit bättre, om det här barnet hvarken hade blifvit lindadt eller vårdadt,» sade hon.

Nästa dag steg Barbro upp. Hon tog fram nål och tråd och började klippa sönder ett lakan för att sy kläder åt gossen. Då hon hade hållit på en stund, kommo de dystra tankarna åter öfver henne: Hvad tjänar det till, att jag gör i ordning sådant här åt honom? Det vore bättre, att jag gick ned i myren med honom, för dit måste vi ändå, vi båda.

Hon gick ut till Gammal Lisa, som mjölkade korna, innan de skulle gå ut på skogen. »Vet du, Lisa, hur länge det kan dröja, innan vi kunna vara säkra på att barnet inte ser?» — »Nog dröjer det ännu en åtta dagar eller kanske ett par veckor, innan man kan vara riktigt säker,» svarade gumman. Barbro gick tillbaka in och återtog arbetet. Då hon förde saxen, gick den ojämnt; hon kände, att handen darrade och skälfde. Snart spred sig darrningen genom hela kroppen, och hon måste för en stund höra upp med arbetet. Herre Gud, hvad går det åt mig! Kan det vara möjligt, att jag blef så glad åt att få ha honom kvar några veckor ännu, att jag skälfver i hvar led?

Gammal Lisa hade det sträfsamt uppe i skogen. Hon fick både drifva korna i vall och sköta om mjölken ensam. Barbro tänkte numera bara på

att vårda gossen och kom sig inte för att hjälpa henne med någonting. »Du, Barbro, kunde väl göra annat än sitta och stirra på gossen,» sade gumman en dag, då hon var alldeles upptröttad. Barbro steg upp och gick ut ur fäboden, men hon vände på tröskeln. — »Du får nog hjälp sedan i sommar,» sade hon. »Under de här dagarna vill jag inte gå ifrån honom.»

Alltsom Barbro lärde sig att mer och mer älska barnet, sade hon sig själf, att den största barmhärtighet, som hon kunde visa det, vore att fullfölja sitt första uppsåt. Det var hela tiden svagt och sjukligt. Det tilltog knappast i storlek, utan var nästan lika litet, som då det först kom till världen. Och allra mest bekymrade det henne, att dess ögon alltid voro svullna och rödkantade. Det gjorde knappast ett försök att lyfta ögonlocken.

Det föll sig så, att Gammal Lisa en dag började tala om hur gammalt barnet var. »Nu, Barbro, är gossen redan tre veckor,» sade hon. — »Nej,» sade Barbro häftigt, »inte förrän i morgon.» — »Jaså,» sade gumman, »ja, jag räknar väl miste då, men nog vill jag minnas, att han var född på en onsdag.» — »Jag tycker, att du kunde unna mig att vara med honom än en dag,» sade Barbro.

Då Gammal Lisa klädde sig nästa morgon, sade hon till Barbro: »Det är ondt om bete för korna här i närheten. Jag skall drifva dem ett stycke längre nedåt skogen. Vi komma nog inte hem före kvällen.» Barbro vände sig häftigt mot

henne och tycktes ämna säga något, men knep ihop läpparna och teg. »Ville du något?» frågade gumman. Det föreföll henne, som om Barbro hade haft lust att bedja henne stanna hemma. Däraf blef dock ingenting.

På kvällen kom gumman sakta hemdrifvande med boskapen. Hon gick och lockade på korna, som togo omvägar till höger och vänster och stannade, så snart de sågo en grön tufva. Gumman blef otålig. Hon gick och smågrälade på de envisa djuren. »Åja,» sade hon till sist. »Det är inte värdt, att du är så ifrig, du Lisa. Du kommer väl hem tids nog till det, som väntar dig.»

Då hon öppnade dörren till fäboden, satt Barbro med gossen i knäet och sjöng för honom. »Å Herre Gud, Lisa, att du aldrig kommer hem!» utropade hon. »Jag vet inte hvad jag skall ta mig till. Se, nu har gossen fått utslag!» Och hon kom fram och visade ett par röda fläckar på barnets hals. Gammal Lisa stod kvar i dörren, slog ihop händerna i förvåning och skrattade. Barbro såg bestört på henne. »Är det inte farligt, det här utslaget då?» sade hon. — »Det är bra till i morgon,» sade gumman och fortfor att skratta. Barbro förvånade sig alltmer, men kom till sist ihåg hvad för en ängslan gumman måtte ha gått i just den dagen. — »Ja, det hade varit bättre för oss alla, om jag hade gjort det,» sade hon. »Och det var väl också din mening, eftersom du gick din väg i dag.» — »Jag låg i natt och tänkte på

hvad jag skulle ta mig till,» svarade gumman, »och då var det något, som sade mig, att han där skulle vaka bäst öfver sig själf, om jag lämnade dig ensam med honom.»

Då alla kvällssysslorna voro öfver och de skulle gå och lägga sig, sade gumman till Barbro: »Är det nu säkert, att gossen får lefva?» — »Ja,» sade Barbro, »om Gud vill ge honom hälsan, så att jag får behålla honom.» — »Men om han nu blir en sådan där idiot och blind till?» — »Det vet jag ju redan, att han är,» sade Barbro, »men jag kan i alla fall inte göra något illa åt honom. Hurudan han är, så är jag bara tacksam, att jag får ta vård om honom.»

Gumman satte sig på sängkanten och funderade. »Då det nu har gått på detta sätt,» sade hon, »så skall du väl skrifva till Ingmar.» Barbro såg alldeles förfärad ut. — »Jag tror, att du gärna vill, att det här barnet skall få bli vid lif,» sade hon, »men om du skrifver efter Ingmar, så svarar jag inte för hvad jag gör.» — »Jag kan undra hur du eljest ämnar ställa till?» sade gumman. »Hvem helst, som får veta, att du har ett barn, kan ju skrifva och tala om det för honom.» — »Jag tänkte också försöka att hålla allt detta hemligt, ända tills Ingmar har blifvit gift med Gertrud.»

Gammal Lisa satt åter tyst och tänkte på dessa ord en god stund. Hon såg tydligt, att Barbro var så benägen att draga någon stor olycka öfver sig, att hon inte vågade säga emot henne. »Du har varit mycket god mot oss gamla på Ingmars-

gården,» sade gumman tveksamt. »Du får inte undra på om jag gärna ville ha dig kvar som matmor.» — »Om jag har varit god mot dig någon gång,» svarade Barbro, »så vedergäller du det tusenfaldt genom att du är mig lydig i denna sak.»

Barbro satte igenom sin vilja, och på hela sommaren fick ingen veta, att gossen fanns till. Då det kom folk upp till sätern, gömdes han undan i höladan. Barbro's stora bekymmer var hur hon skulle bära sig åt för att hålla honom dold, då hösten kom och hon måste vända om ned till bygden. Hon gick och grubblade öfver detta hvarje dag.

Men timme efter timme fick hon barnet kärare, och härmed återkom något af hennes förra sinnesro. Gossen blef ock starkare så småningom, fastän han alltjämt var sen att växa och utveckla sig. Hela sommaren var han svår med att gråta, och ögonlocken voro alltid röda och svullna, så att han knappt kunde öppna dem. Barbro tviflade intet ögonblick, att han var en idiot, och fastän hon nu inte tänkte på annat än att låta honom lefva, hade hon dock många tunga stunder för hans skull. De kommo oftast om nätterna, och då brukade hon stiga upp och ställa sig att betrakta barnet. Det var mycket fult med blekgul hy och tunt, rödaktigt hår. Näsan var för kort och underläppen för stor, och då det sof, drog det samman ögonbrynen, så att det fick djupa rynkor i pannan. Då Barbro såg gossen, tyckte hon, att han hade ett riktigt idiotansikte, och hon

låg och grät hela natten öfver att hennes son skulle bli en olycklig stackare. Men tidigt om morgonen vaknade barnet, låg fullsöfadt och i godt humör i korgen, som fick tjäna det till vagga, och sträckte armarna mot Barbro, då hon talade till det. Då blef Barbro stilla och tålig på nytt. »Jag tror, att andra, som ha friska barn, inte ha så mycken kärlek för dem, som jag har för den här sjuklingen,» sade hon till Gammal Lisa.

Tiden gick, och det led mot slutet af sommaren. Barbro hade ännu inte kunnat tänka ut hur det skulle lyckas henne att hålla barnet doldt efter hemkomsten. Ibland tyckte hon, att det inte återstod henne något annat än att resa ur landet.

I början af september blef det en gång en mörk och ruskig kväll med regn och blåst. Barbro och Lisa hade gjort upp eld i spisen och sutto och värmdes sig vid brasan. Barbro hade barnet liggande i sitt knä, och som vanligt satt hon och tänkte på hur hon skulle laga så, att Ingmar ingenting fick veta.

Eljest kommer han tillbaka till mig, tänkte hon. Jag vet inte hur jag då skall få honom att förstå, att jag vill bära min börda ensam.

Just då hon tänkte så, öppnades dörren till fäboden helt oförväntadt, och en vandrare kom in.

»Guds fred i skogen!» hälsade karlen. »Det var en lycka, att jag fann reda på stugan. Jag kunde inte hitta ned till bygden i detta kolmörker, men då kom jag ihåg, att Ingmarsgårdens fäbod måtte ligga i den här trakten.»

Karlen var en fattig stackare, som förr i världen hade gått omkring som handelsman. Numera hade han inga varor att bjuda ut, utan gick och tiggde. Han var visst inte så utarmad, att han inte hade kunnat lefva utan att anlita andras barmhärtighet, men han var inte i stånd att låta bli att gå från gård till gård och inhämta nyheter.

Det första han såg i fäboden var naturligtvis barnet. Han gjorde stora ögon, då han fick se det.

»Hvems är den där?» frågade han genast. Båda kvinnorna tego ett ögonblick, därpå sade Gammal Lisa kort och bestämdt: »Det är Ingmar Ingmarssons.»

Karlen såg än mer undrande ut. Han blef brydd också öfver att ha kommit in i något, som han törhända inte borde ha reda på. I förvirringen lutade han sig ned öfver barnet. »Jag undrar hur gammal en sådan liten en kan vara?» sade han. Nu var det Barbro, som skyndade att svara. »Han är en månad.»

Karlen var ogift och förstod sig inte mycket på barn. Han kunde inte se, att Barbro bedrog honom. Han blickade helt förskräckt på henne, som satt där alldeles lugn. »Jaså, det är bara en månad,» sade han. — »Ja,» svarade Barbro på sitt stillsamma sätt. Karlen blef röd och förvirrad, så gammal han var, men Barbro såg ut, som om saken inte rörde henne. Han märkte väl, att Gammal Lisa gjorde varnande tecken åt Barbro, men denna satt med stolt upplyftadt hufvud och frågade

alls inte efter henne. Den där gamla är inte rädd för att ljuga, tänkte han, men på Barbro kan man se, att hon anser sig för god till sådant.

Nästa morgon tog han Barbros hand och tryckte den trovärdigt. »Jag skall nog tiga,» sade han. — »Ja, det räknar jag på,» sade Barbro.

»Aldrig kan jag förstå hvad som kom åt dig, Barbro,» sade gumman, så snart han var gången. »Hvarför ljuger du på dig själf?» — »Jag hade inte annat att göra,» sade Barbro. — »Och du tror, att Krämar Johannes tiger med en sådan sak!» — »Det är inte meningen, att han skall tiga.» — »Är det meningen, att folk skall tro, att det här barnet inte är Ingmars?» — »Ja,» sade Barbro, »nu är det ju omöjligt att dölja längre, att det finns till. Det är intet annat att göra än att låta dem tro detta.» — »Och det tänker du, att jag skall gå in på?» sade gumman. — »Du får väl gå in på det, om du inte vill, att en sådan här fåne skall bli arfving till Ingmarsgården.»

I midten af september brukade alla de, som hade suttit i fäbodrar under sommaren, vända om hem. Barbro och Lisa foro då också ned till Ingmarsgården. De märkte genast, att nyheterna om Barbro hade spridit sig kring hela bygden. Hon sökte inte heller numera hålla hemligt, att hon hade barnet, men hon var mycket rädd, att någon skulle få se det. Hon gömde alltid undan det i kammaren innanför bryggghuset hos Gammal Lisa. Hon tyckte sig inte kunna uthärda, att någon skulle kasta

blickarna på det och se, att det var sjukt och aldrig skulle bli en riktig människa.

Det var helt naturligt, att Barbro denna höst blef mycket klandrad och missaktad. Människor brydde sig inte om att dölja hvad tankar de hade om henne, och Barbro blef snart så skygg för dem, att hon aldrig ville lämna hemmet. Men äfven gårdsfolket visade sig annorlunda mot henne än förut. Drängar och pigor gjorde elaka häntydningar, så att hon hörde det, och hon hade svårt för att få dem att lyda.

Härmed tog dock ett brådt slut. Stark Ingmar hade bott nere vid gården och regerat den som husbonde, medan Ingmar vistades i främmande land. Han fick en dag höra, att en af drängarna gaf Barbro ett ohöfligt svar, och han slog karlen för örat, så att han tumlade mot väggen. »Du skall få flera af det slaget, om jag hör sådant än en gång,» sade gubben.

Barbro såg förvånad på honom. »Du skall ha mycken tack,» sade hon. Han vände sig om, och det var ingen blid blick han gaf henne. »Det är ingenting att tacka för,» sade han. »Men så länge som du är matmor på Ingmarsgården, skall jag nog se till, att folket visar dig aktning och vördnad.»

Något längre framåt hösten kom bud från Jerusalem, att Ingmar och Gertrud voro afresta från kolonien. »Kanske äro de redan hemma, då dessa rader nå till er,» stod det i brefvet. Då Barbro fick höra detta, kände hon det först som

en stor lättnad. Nu var hon säker om att Ingmar skulle fullfölja skilsmässan, och då hon väl hade blifvit fri, så behöfde hon inte en dag längre gå och bära på den tunga börda af missaktning, som nu tyngde henne.

Men frampå dagen, då hon gick i sina sysslor, ville tårarna gång på gång tränga fram i hennes ögon. Det var dock hjärtslitande, att allt var slut nu mellan henne och Ingmar. Så otroligt tomt, att de två inte skulle ha något mer att göra med hvarandra.

*

En förmiddag sent på hösten vandrade mycket folk ut och in i skolhuset. Gertrud hade kommit hem dagen förut, och nu hade hon ställt fram ett stort bord i mor Stinas kök och breddt ut därpå alla de gåfvor till folket i hemsocknen, som hon hade fört med sig från Jerusalem. Hon hade sändt bud vidt och breddt omkring med skolbarnen till alla, som hade släktingar och vänner bland kolonisterna, att de skulle gå ned till skolhuset. Och nu kommo de vandrande, Hök Matts och Ljung Björns bror, Per, och en mängd andra. Och Gertrud gaf hvar och en hvad han skulle ha samt berättade om Jerusalem, om kolonien och om allt det underbara, som hade händt de bortresta därute i det heliga landet.

Bo Månsson var med i skolhuset hela förmiddagen och hjälpte Gertrud att berätta, men Ingmar visade sig inte. Under hela resan hade han

trott, att det Karin hade sagt honom om Barbro hade varit löst förtal, men då han hade kommit till hemsocknen och fått höra, att det var sanning, tyckte han för det första, att han inte kunde tåla att se någon människa. Han hade tagit in hos Bos föräldrar. Där fick han vara i fred, så mycket han ville, ingen låtsade om honom eller talade med honom.

Framemot middagen aftog folkströmmen till skolan, och en stund hände det, att Gertrud var ensam i köket. Just då kom en högväxt och ståtlig kvinna in där. Hvem kan hon vara? tänkte Gertrud. Det är märkvärdigt, att det finns någon här i trakten, som jag inte känner.

Den främmande kom fram till Gertrud och räckte henne handen. »Jag kan förstå, att du är Gertrud,» sade hon. »Jag ville nu fråga dig om det är sant det jag har hört, att Ingmar inte skall gifta sig med dig.» Gertrud höll på att bli ond öfver att en obekant kom så där brådstörtadt och frågade om en sådan sak. Men så förstod hon med ens, att detta måtte vara Barbro, Ingmars hustru.

»Nej, Ingmar skall inte gifta sig med mig,» sade hon. Den andra suckade och gick mot dörren. — »Jag kunde inte tro det, förrän jag fick höra det med egna öron.»

Barbro tänkte bara på de svårigheter detta skulle vålla henne. Här kom nu Ingmar hem lös och ledig, och säkerligen bar han ännu samma

kärlek till henne, som då han reste. Aldrig i evighet törs jag nu låta det bli känt, att barnet är hans, tänkte hon. Det vet jag, att han skulle anse sig utskämd inför alla människor, om han läte mig ensam sträfva med det sjuka barnet. Han skulle nog be mig att bli hans hustru, och jag kunde nog inte neka honom detta, och då började samma elände på nytt. Men hårdt blir det för mig att hela lifvet igenom gå och bära på en skam, som jag inte har förskyllt.

Just då hon stod vid dörren, vände hon sig mot Gertrud. »Ingmar vill väl inte komma hem till gården nu?» sade hon med låg röst. — »Det är kanske inte tillåtet, att han går hem, förrän ni ha fått riktig skilsmässa,» sade Gertrud. — »Han ville nog inte gå hem i alla fall,» menade Barbro.

Gertrud kom raskt fram till Barbro. »Ser du, jag tror, att du ljuger på dig själf,» utbrast hon. »Det har jag sagt hela tiden, och nu, sedan jag har sett dig, är jag viss om det.» — »Hur kan jag ljuga?» sade Barbro. »Jag har ju ett barn.» — »Du gör orätt mot Ingmar,» sade Gertrud, »så som han längtar efter dig. Han blir en förlorad människa, om du inte låter honom veta sanningen.» — »Det är ingenting att veta,» sade Barbro.

Gertrud stod och såg på henne, som ville hon tvinga henne med blickarna. »Kan du få bud till Ingmar?» sade Barbro. — »Ja, visst kan jag få bud till honom.» — »Säg då till honom, att Stark Ingmar håller på att dö! Han får lof att komma hem och säga farväl till honom. Han skall inte

behöfva råka mig.» — »Åjo, det vore nog bäst för er båda att råkas,» sade Gertrud.

Barbro vände sig åter mot dörren, men då hon hade öppnat den, såg hon sig om. »Det är väl inte sant, att Ingmar är blind?» — »Han har mistat ett öga, men det andra är bra nu» — »Tack skall du ha!» sade Barbro. »Jag är glad, att jag har fått se dig,» tillade hon och såg vänligt på Gertrud. Därmed stängde hon dörren och var borta.

Det kunde vara en timme efter detta. Ingmar var på väg upp till Ingmarsgården för att säga farväl till Stark Ingmar. Han gick inte fort, det var, som om hvarje steg skulle kosta honom möda.

Ett stycke framåt vägen låg en liten, usel stuga. Då Ingmar ännu var på tämligt afstånd därifrån, såg han en man och en kvinna komma ut genom dörren. Mannen såg fattig och torftig ut, och Ingmar tyckte sig se, att kvinnan stack något i handen på honom. Hon skyndade sedan ned på vägen och gick raskt vidare åt Ingmarsgården till.

Då Ingmar gick förbi stugan, stod mannen ännu kvar på dörrtröskeln. Han vände och räknade ett par silfverslantar, som han höll i handen. Ingmar kände nu igen honom. Det var Stig Börjesson.

Stig såg inte upp, förrän Ingmar hade gått förbi. Han började ropa efter honom. »Vänta, Ingmar, vänta! Nej, men vänta för all del och låt mig tala vid dig!» Han sprang ned på vägen, men då

Ingmar gick på utan att ens se sig tillbaka, tycktes han bli förargad. »Ja, skyll dig själf!» ropade han. »Jag skulle eljest ha berättat dig något, som du hade blifvit glad åt.»

Om några ögonblick var Ingmar tätt inpå kvinnan, som hade skilts från Stig Börjesson. Hon hade tydligen brådtom och gick så fort hon kunde. Då hon hörde, att någon kom efter henne, trodde hon, att det var Stig, och sade utan att vända sig om: »Du får vara nöjd med hvad jag har gett dig. Jag har inga fler pengar.» Ingmar sade ingenting, men gick allt fortare. »Du skall få mer i nästa vecka, bara du inte talar om något för Ingmar,» sade hon. I detsamma hade Ingmar hunnit upp henne och lade sin hand på hennes axel. Hon ryckte sig lös och vände sig om med ett vredgadt utrop.

Då hon nu såg, att det var Ingmar och inte Stig, som stod bakom henne, slog hon ihop händerna likt en, som blir mycket gladt förvånad. Men då Ingmars ögon mötte hennes, lyfte sig hans arm långsamt, hans panna drog ihop sig i djupa rynkor. Han såg ut, som hade han lust att slå henne till marken.

Hon blef inte rädd. Hon stod stilla och såg på honom ett ögonblick, därpå drog hon sig sakta tillbaka. »Ånej, Ingmar,» sade hon, »gör dig inte olycklig för min skull!»

Ingmar sänkte armen. »Jag får be dig förlåta mig,» sade han stelt och kallt. »Jag kunde inte tåla att se dig i sällskap med Stig.» Barbro

svarade mycket stilla: »Du skall inte tro, att jag inte vore tacksam mot hvem helst, som skaffade mig af med lifvet.»

Utan att säga ett ord vidare gick Ingmar öfver till andra sidan vägen och vandrade framåt alldeles tyst. Barbro gick också tyst. Hon fick tårarna i ögonen. Att tänka sig, att han inte en gång vill tala till mig, då vi inte ha sett hvarandra på så länge! Att tänka sig, att vi båda ska vara så olyckliga!

»Det är visst bättre, att jag säger honom sanningen,» tänkte hon ibland. »Jag kan inte stå ut med att han föraktar mig. Det är bättre, att jag säger honom sanningen och dödar mig efteråt.»

Plötsligt gaf hon sig till att tala med honom. »Du frågar inte hur det är med Stark Ingmar.» — »Jag kommer väl snart fram, så att jag får se själf,» sade Ingmar buttert.

»Han kom till mig i dag på morgonen,» sade Barbro, »och berättade, att han i natt hade fått bud om att han skulle dö denna dag.» — »Är han inte sjuk?» frågade Ingmar. — »Han har gått och varit plågad af reumatism hela året, och jämt har han klagat öfver att du inte kom tillbaka, så att han finge dö. Han sade, att han inte kunde slippa härifrån, förrän du kom igen från vallfarten.» — »Men är han inte särskildt sjuk i dag?» — »Nej, inte är han mer sjuk än vanligt, men han tror säkert, att han skall dö, och han har gått och lagt sig på sängen i lillkammarn. Han har fått för sig, att han vill ha allt på samma sätt,

som din far hade det, då han dog, och kyrkoherden och doktorn skulle nödvändigt sändas efter till honom, därför att de blefvo hämtade till Stor Ingmar. Han frågade också efter den präktiga bonaden, som låg bredd öfver Stor Ingmar, men den fanns inte kvar på gården. Den hade blifvit såld på auktionen.» — »Ja, det blef mycket såldt på den auktionen,» inföll Ingmar. — »En af pigorna trodde, att det var Stig Börjesson, som hade ropat in den där bonaden, och jag tyckte, att jag borde försöka att skaffa den till rätta, så att Stark Ingmar skulle få det, som han ville. Och det gick så lyckligt, att jag fick köpa igen den. Jag har den här,» sade hon och visade på ett knyte, som hon bar i handen.

»Du har alltid varit god mot gammalfolket,» sade Ingmar. Hans röst var mycket sträf och hård, trots att orden skulle vara vänliga. Sedan sade han ingenting mer, utan allt återföll i tystnad. Barbro såg framåt vägen med en längtande blick. Det är förfärligt hvad det är långt hem, tänkte hon. Vi komma inte fram ännu på en halftimme, och hela tiden skall jag gå här och se hur olycklig han är. Och jag vet ingen bot för honom. Det skulle ju bli ändå värre, om jag sade honom sanningen. Då skulle han återigen smida samman sitt lif med mitt. Men aldrig, aldrig i lifvet har jag varit med om något så svårt.

Hon försökte att gå fort, men vandringen gick långsamt för både henne och Ingmar. De

tunga tankarna hängde sig fast vid dem och hindrade deras steg.

Ändtligen voro de så nära framme, att de skulle gå genom grinden in på gårdsplanen. Här ställde sig Ingmar i vägen för Barbro.

»Jag vill passa på nu och fråga dig om en sak, som jag har tänkt ut för dig och mig,» sade han. »För om du inte går in på den, så kanske vi aldrig råkas mer. Jag ämnade föreslå dig, att vi skulle låta skilsmässan gå tillbaka.»

Ingmars röst ljöd mycket kall, och hans ögon hvilade inte på Barbro, utan på den gamla gården, som låg framför honom. Han nickade åt huslängorna, som betänksamt tycktes blicka mot honom ur gluggar och låga fönster. »Ja, nu ha de nog ögonen på mig,» mumlade han. »De vilja nog se efter om jag inte till sist har lärt att gå Guds vägar.»

»Jag har tänkt mycket på framtiden under den här dagen,» sade Ingmar högt. »Jag kan inte låta en sådan människa som Barbro gå för-lorad, har jag tänkt för mig själf. Jag måste ta hand om henne, men man och hustru på vanligt sätt kunna vi inte bli. Och nu ville jag fråga dig om du inte skulle ha lust att följa mig ut till Jerusalem, så skulle vi båda gå in i kolonien. Det är bra folk där och så många af våra egna, att du snart skulle bli hemmastadd.» Han gjorde ett litet uppehåll för att höra hvad hon skulle säga. — »Ville du gå ifrån gården för min skull?» — »Jag vill bara göra det, som är rätt.» Han talade i så sträf ton, att den isade henne. — »Du har redan

mistat ett öga därute, och jag har hört, att du måste fara hem för att inte bli blind.» — »Det ska vi inte tänka på,» sade Ingmar. »Allt går nog bra, bara man gör det, som är rätt.»

Barbro tänkte åter, att det vore ren barmhärtighet att säga Ingmar sanningen. Det kämpade och stred inom henne, men hon hade dock kraft att tåga. Nej, inte vill jag draga så stor olycka öfver honom, tänkte hon. Det är bäst, att våra vägar skiljas, eljest vet jag, att jag får lof att döda mig.

Då hon teg, sade Ingmar: »Nu blir det ett långt farväl mellan oss, Barbro.» — »Ja,» sade hon. Hon räckte fram handen, och han tog den. Då han höll den i sin, gick en ryckning igenom honom. Det såg ut ett ögonblick, som ville han draga Barbro till sig i en häftig omfamning. »Jag skall gå in och säga till Stark Ingmar, att du är kommen,» sade hon. — »Ja, gör det!» sade Ingmar tvärt och släppte handen.

3

Stark Ingmar låg på sängen i lillkammarn. Han hade inga plågor, men hjärtat slog svagt, och han kände för hvarje ögonblick större svårighet att andas. »Nog är det visst och sant, att jag skall dö denna dag,» tänkte han.

Så länge som han låg ensam, hade han fiolen bredvid sig. Han knäppte en och annan ton helt svagt på strängarna och tyckte sig då höra hela låtar och visor. Då doktorn och kyrkoherden

kommo, lade han fiolen åt sidan och talade med dem om märkliga saker, som hade händt honom under hans lif. Mest var det om Stor Ingmar och om småfolket i skogen, som länge hade varit honom väl bevåget. Men alltsedan Hellgum hade huggit ned rosenbusken utanför hans stuga, hade världen inte varit god för honom att lefva i. Småfolket hade upphört att ta vård om honom, och han hade blifvit öfverfallen af alla möjliga krämpor. »Jag blef allt glad, må kyrkoherden tro,» sade han, »då Stor Ingmar kom till mig i natt och sade mig, att jag inte längre behöfde att vaka öfver hans gård, utan fick komma till ro.»

Han var mycket högtidlig, och det var lätt att se, att han fullt och fast trodde, att han skulle dö. Kyrkoherden sade några ord om att han inte såg mycket sjuk ut, men doktorn, som hade undersökt honom och lyssnat på hans hjärta, sade helt allvarsamt: »Nej, nej, Stark Ingmar vet hvad han säger. Han ligger inte här och väntar döden förgäfves.»

Då Barbro kom in och bredde ut den präktiga bonaden öfver gubben, bleknade han en smula. »Nu lider det mot slutet,» sade han. Han strök Barbro öfver handen. »Du skall ha tack för detta och tack för allt. Och så får du förlåta, att jag har varit hård mot dig sista tiden.» Barbro snyftade till. Det fanns så mycken bedröfvelse uppsparad inom henne, att det var lätt för henne att komma i gråt. Gubben strök henne än en gång öfver

handen och smålog åt att hon grät. »Nu ha vi väl snart Ingmar här,» sade han. — »Han är kommen,» sade Barbro. »Jag skulle bara gå in förut och tala om det för dig.»

Då Ingmar trädde in, reste sig gubben mödosamt i sängen och sträckte ut handen mot honom. »Välkommen skall du vara,» sade han. Ingmar blef bedröfvad, då han såg honom. — »Inte trodde jag, att du skulle göra mig den sorgen att lägga dig att dö på min hemkomstdag,» sade han. — »Du får inte klandra mig för detta,» svarade gubben liksom urskuldande. »Du minns nog, att Stor Ingmar lofvade mig, att jag skulle få komma till honom, så snart som du vände åter från vallfarten.»

Ingmar satte sig på sängkanten. Gubben låg och strök hans hand, men han sade intet mer på en lång stund. Man såg, att döden närmade sig. Han blef alltmer blek, och andedräkten kom som ett tungt hväsande.

Så gick Barbro ur rummet, och då började han fråga ut Ingmar. »Kommer du väl hem?» sporde han och såg skarpt på honom. — »Ja,» sade Ingmar lugnt och klappade honom öfver handen. »Jag har gjort en god resa.» — »Här har blifvit sagdt, att du skulle ha Gertrud med dig hem?» — »Ja, hon är med hem, och hon skall gifta sig med Bo Månsson, mitt syskonbarn.» — »Är du nöjd med detta, du Ingmar?» — »Det är jag fullt nöjd med,» svarade Ingmar med fast röst.

Gubben såg forskande på honom. Han skakade

på hufvudet. Det tycktes vara mycket i detta, som han inte kunde förstå. »Hur är det med ditt öga?» sade han. — »Det har jag mistat i Jerusalem,» sade Ingmar raskt. — »Är du nöjd med den saken ock?» frågade gubben. — »Du vet nog, Stark Ingmar, att Vår Herre vill ha något i pant af den, som han skall ge en stor lycka.» — »Har du fått en stor lycka, du då?» — »Ja,» sade Ingmar, »jag har fått ställa till rätta det, som jag gjorde orätt.»

Den döende började vrida och vända sig i sängen. »Har du nu plågor?» frågade Ingmar. — »Nej, jag har oro,» sade gubben. — »Du skall tala om för mig hvad det är.» — »Du ljuger väl inte för mig, Ingmar, för att jag skall få en lugn hädanfärd?» sade gubben med stor ömhet. Ingmar blef tagen med öfverraskning. Han förlorade sitt lugn och bröt samman i en snyftning. »Säg du hellre, som sanningen är!» sade gubben. Ingmar blef stilla och lugn på ett ögonblick. — »Jag må väl gråta, då jag skall mista en sådan vän, som du har varit för mig.»

Efter detta blef gubben alltmer rastlös, och det kom kallsvett fram på pannan. »Du är så nyss kommen till landet, Ingmar,» sade han till sist, »jag vet inte om du har haft några nyheter här ifrån gården?» — »Jo,» sade Ingmar, »det du tänker på fick jag veta i Jerusalem.» — »Jag skulle ha vakat bättre öfver det, som var ditt,» sade gubben. — »Jag skall säga dig något, Stark Ingmar. Du gör orätt, ifall du tror något ondt om

Barbro.» — »Gör jag orätt?» sade gubben. — »Ja,» sade Ingmar med starkare röst. »Det är väl, att jag har kommit hem, så att hon får någon, som försvarar sig.»

Gubben ville svara, men Barbro, som hade gått ut i storstugan för att duka kaffebrickan åt de främmande, hade hört hela samtalet genom den halföppna dörren. Hon kom nu hastigt in i lillkammarn och gick fram till Ingmar som för att säga något. Men i sista stunden syntes hon komma på andra tankar. Hon böjde sig i stället ned öfver gubben och frågade hur det stod till med honom.

»Jo, jag mår bättre, sedan jag har fått tala med Ingmar,» sade gubben. — »Ja, han är god att tala med,» sade Barbro stilla och gick bort till fönstret och satte sig.

Efter detta blef det märkbart för alla, att Stark Ingmar beredde sig att gå bort. Han låg med ögonen slutna och händerna knäppta. Alla höllo sig tysta för att inte störa honom.

Men Stark Ingmars tankar gingo jämt tillbaka till den dagen, då Stor Ingmar hade dött. Han såg för sig kammaren, sådan den hade varit, då han hade kommit in för att säga farväl. Han kom ihåg de små barnen, som hans husbonde hade räddat och som hade suttit i sängen hos honom, då han dog. Då han tänkte på detta, blef han mycket vek till sinnes. »Ser du, Stor Ingmar, du är vida förmer än jag,» hviskade han, ty han förstod nog, att hans ungdomsvän inte var långt borta ifrån honom i

denna stund. »Kyrkoherden och doktorn äro här, och din bonad ligger nu bredd öfver mig, men något litet barn, som sitter nere vid sängbrädet, kan jag inte få fatt på.» Knappt var detta sagdt, förrän han hörde, att någon svarade honom. »Här finns nog ett barn i gården, mot hvilket du kunde öfva en god gärning i din sista stund.»

Då Stark Ingmar hörde detta, började han småle för sig själf. Han tyckte sig genast förstå hvad det var han hade att göra. Med en röst, som nu hade blifvit mycket svag, men ändock var fullt tydlig, började han beklaga, att kyrkoherden och doktorn fingo vänta så länge på att han skulle dö. »Men eftersom kyrkoherden ändå sitter här,» sade han, »så vill jag tala om, att här finns ett odöpt barn i huset, och jag tänkte fråga om inte kyrkoherden kunde vara god och döpa det, medan han väntar.»

Det var tyst förut i rummet, och än tystare blef det efter detta. Men så sade kyrkoherden: »Detta var en god tanke af dig, Stark Ingmar. Det borde vi andra ha ordnat med för länge sedan.»

Barbro reste sig upp alldeles bestört. »Ånej, det ska vi väl inte göra nu,» sade hon. Hon hade alltid tänkt sig, att då gossen skulle döpas, måste hon tala om hvems barn han var, och hon hade uppskjutit dopet för den skull. Bara jag blir riktigt skild från Ingmar, skall jag låta döpa honom, hade hon tänkt. Nu blef hon så förskräckt, att hon inte visste till sig. — »Du kunde

låta mig få den glädjen att göra en god gärning i min sista stund,» sade Stark Ingmar och upprepade orden, som han hade tyckt sig höra. — »Nej, det kan inte ske,» sade Barbro.

Nu lade äfven doktorn sitt ord till förmån för att gubben skulle få sin vilja igenom. »Jag är säker på att Stark Ingmar skulle andas en smula bättre en stund, om han finge annat att tänka på än detta, att han snart skall dö.» Barbro tyckte, att hon var som slagen i kedjor af att de bådo henne om detta i ett rum, där en man höll på att dra sin sista suck. Hon sade svagt jämrande: »Ni måtte väl begripa, att detta inte kan gå för sig.» Kyrkoherden gick fram till Barbro och sade allvarsamt: »Det förstår du väl, Barbro, att ditt barn måste bli döpt.» — »Ja, men det är alltför svårt nu i dag,» hviskade hon tillbaka. »Jag skall komma till prästgården med barnet i morgon. Inte kan det gå an att döpa det nu, då Stark Ingmar skall dö.» — »Du ser väl, att det skulle vara en glädje för Stark Ingmar,» sade kyrkoherden.

Ingmar hade allt hittills suttit tyst och orörlig. Men han hade blifvit förfärligt upprörd, då han såg Barbro så förödmjukad och olycklig. Detta är grufligt svårt för en, som är så stolt som hon, tänkte han. Han kunde rakt inte tåla, att den människa, som han hade älskat och ärat mer än någon annan, utsattes för skam och vanheder.

»Du skall allt låta detta förslag falla,» sade han till Stark Ingmar. »Det är för svårt för Barbro.»

— »Vi ska nog göra det lätt för Barbro, om hon bara vill gå efter barnet,» inföll kyrkoherden. »Hon kan sätta upp det, som skall vara, på ett papper, så skrifver jag in det i kyrkboken, då jag kommer hem.» — »Ånej, ånej, det är alldeles omöjligt,» sade Barbro och tänkte blott på hvad hon skulle finna ut för att få dopet uppskjutet.

Stark Ingmar satte sig nu upp i sängen och sade med vikt på orden: »Det skall ligga dig tungt på hjärtat i alla dina dagar, Ingmar, om du inte lagar så, att min sista önskan blir uppfylld.»

Ingmar reste sig då genast. Han gick fram till Barbro, böjde sig ned öfver henne och hviskade: »Det vet du väl, Barbro, att den, som är gift, inte behöfver sätta upp något annat namn än sin mans på dopsedeln.» Därpå sade han högt: »Jag skall nu gå och säga till, att de komma in med barnet.» Han såg på Barbro. Det gick en darrning genom henne, men hon svarade inte ett ord. Jag tror, att hon är nära att mista förståndet, tänkte han.

Han gick ut, och de små förberedelserna voro snart gjorda. Prästkappan och handboken blefvo framtagna ur den lilla nattsäcken, som kyrkoherden alltid förde med sig, och en skål vatten bars in. Därpå kom Gammal Lisa med barnet.

Kyrkoherden stod och knöt på sig prästkappan. »Jag borde då först och främst veta hvad namn gossen skall ha,» sade han. — »Barbro skall väl själf ge honom namn,» föreslog doktorn. Alla

sågo mot Barbro. Hon rörde läpparna ett par gånger, men inte ett ljud kom öfver dem. Det tycktes bli en ändlös väntan.

Då Ingmar såg detta, tänkte han: Nu påminner hon sig hvilket namn hennes son borde ha burit, om allt hade varit rätt. Hon kan inte tala för blygsel. Han kände så stort medlidande, att vreden försvann och den stora kärlek han hyste för hustrun alldeles tog makten öfver honom. Hennes barn kan ju gärna få heta Ingmar, tänkte han. Hvad gör det mig? Vi ska ju ändå skiljas. Det bästa vore, om vi på något sätt ännu kunde inbilla folk, att barnet vore mitt, så att hon finge åter sitt goda namn och rykte.

Men då han inte ville säga detta rent ut, fann han på att föreslå: »Eftersom det är Stark Ingmar, som har ställt om dopet, tycker jag, att han skall ge gossen sitt namn.» Han såg på hustrun, medan han sade detta, för att se om hon förstod hans mening.

Men inte en sekund sedan Ingmar hade slutat tala, reste sig Barbro. Hon gick sakta uppåt rummet, så långt, att hon kom midtför kyrkoherden. Därpå sade hon med fast röst: »Nu har Ingmar varit så god mot mig, att jag inte längre står ut att plåga honom, utan nu vill jag bekänna, att barnet är hans. Men Ingmar skall inte detta barnet heta, därför att det är blindt och en idiot.»

I och med detsamma hon hade sagt detta, tyckte hon, att det var förfärligt bittert, att hemligheten, hvarpå hennes lif berodde, hade blifvit ryckt henne

ur händerna. Hon kom i häftig gråt, och då hon kände, att hon inte kunde behärska den, skyndade hon ur rummet för att inte störa den döende.

Ute i storstugan kastade hon sig framöfver det stora bordet och snyftade våldsamt.

Om en stund lyfte hon hufvudet och lyssnade inåt lillkammarn. Där talades då af en låg röst. Det var Gammal Lisa, som berättade om hur de hade haft det i fäboden.

Åter kände hon allt det bittra i att hemligheten var röjd, och åter kom det häftiga gråtandet öfver henne. Hvad var det för en makt, som hade tvingat henne att tala, just då Ingmar hade lagt allt till rätta för henne, så att hon väl hade kunnat tiga ett par veckor ännu, tills hon hade fått skilsmässa? Nu måste jag döda mig, tänkte hon. Detta är min sista stund.

Därpå lyssnade hon igen. Nu läste kyrkoherden upp döpelseakten. Han talade så tydligt, att hon kunde höra hvarje ord. Ändtligen kom han till namngifningen. Namnet uttalade han med högre röst än allt det andra. Det var Ingmar.

Då hon hörde detta, började hon gråta på nytt i sin maktlöshet.

Dörren gick upp kort efteråt, och Ingmar kom ut. Hon gick emot honom och tvang sig att inte gråta. »Du förstår, att allt mellan oss måste bli, som beslutadt var, innan du reste bort,» sade hon. Ingmar strök sakta öfver hennes hår. — »Jag skall inte tvinga dig till något. Efter hvad du nyss

har gjort, vet jag ändå, att du älskar mig mer än ditt eget lif.»

Hon fattade nu hans ena hand med ett hårdt grepp. »Lofvar du mig, att jag ensam får ta vård om barnet?» — »Ja,» sade Ingmar, »du skall få det, som du vill. Gammal Lisa har berättat oss om hur du har kämpat för det barnet. Ingen kan ha hjärta att beröfva dig det.»

Hon såg förundrad på honom. Hon kunde inte rätt fatta, att allt hon hade fruktat för på en gång var upplöst till intet. »Jag trodde, att du skulle bli alldeles omedgörlig, om du fick veta sanningen,» sade hon. »Men jag är dig mer tack-sam, än jag kan säga. Jag är glad, att vi skiljas i vänskap, så att vi kunna få tala samman i frid, då vi någon gång råkas.»

Det flög ett leende öfver Ingmars ansikte. »Jag tänker mycket på om du inte nu vill följa mig ut till Jerusalem,» sade han.

Då Barbro såg, att han smålog, blef hon uppmärksam. Hon hade aldrig sett Ingmar sådan. Hela ansiktet var förvandladt. Hon tyckte, att något förklarade de grofva dragen, så att han var riktigt vacker att se på. »Hvad är det, Ingmar?» frågade hon. »Hvad har du för planer? Jag hörde, att du kallade gossen Ingmar. Hvad var det för mening därmed?»

»Nu skall du få höra något märkvärdigt, Barbro,» sade Ingmar och tog hennes händer. »Så snart som Gammal Lisa hade berättat oss hur ni hade haft det i skogen, bad jag doktorn, att han

skulle undersöka barnet. Och doktorn fann intet fel på det. Han säger, att det är litet för sin ålder, men det är alldeles friskt och har förstånd som andra barn.»

»Tycker inte doktorn, att det ser fult och besynnerligt ut?» sade Barbro andlöst.

»Jag är allt rädd för att barnen i vår släkt inte bruka vara vackrare,» sade Ingmar.

»Tror han då inte heller, att det är blindt?»

»Doktorn kommer allt att skratta åt dig, Barbro, så länge han lefver, därför att du kunde inbilla dig något sådant. Han säger, att han skall sända hit ögonvatten, som du kan tvätta gossen med. Och om en vecka skall han vara frisk.»

Barbro gick hastigt fram mot lillkammarn. Ingmar vinkade henne tillbaka. »Du kan inte få barnet nu,» sade han. »Stark Ingmar bad, att vi skulle lägga det på sängen hos honom. Och nu säger han, att han har det lika bra som far. Han vill nog inte skiljas från barnet, förrän han dör.»

»Nej, jag skall inte ta gossen från honom,» sade Barbro. »Men jag får lof att själf tala med doktorn.»

Då hon kom tillbaka, gick hon förbi Ingmar och stannade framme vid fönstret. »Jag har frågat doktorn, och jag vet nu, att det är sant.» Hon sträckte upp armarna mot himmelen. Det var, som då en fångad fågel återfår friheten och lyfter vingarna. »Du, Ingmar, vet inte hvad olycka vill säga,» sade hon. »Ingen vet det.»

»Barbro,» sade Ingmar, »får jag nu tala med dig om vår framtid?» Hon hörde honom inte. Hon hade knäppt sina händer och började tacka Gud. Hon talade med låg och upprörd röst, men Ingmar kunde väl höra henne. All den sorg, som hon hade känt öfver sitt vanlottade barn, anförtrodde hon nu åt Gud, och hon tackade honom, därför att hennes barn skulle få bli som alla andra, därför att hon skulle få se honom leka och springa, därför att han skulle få gå i skola och lära läsa, därför att han skulle få bli en stark yngling, som skulle föra yxan och följa efter plogen, därför att han skulle kunna vinna en hustru och bo som husbonde på den gamla gården.

Då hon hade tackat Gud för detta, gick hon fram till Ingmar och sade med ett strålande ansikte: »Jag vet nu hvarför far sade, att Ingmars-sonerna var det bästa folket i bygden.»

»Det är därför, att Gud har större barmhärtighet med oss än med andra,» svarade Ingmar. »Men nu, Barbro, vill jag tala med dig — — —»

Barbro afbröt honom.

»Nej, det är därför, att ni inte ge er till tåls, innan ni bli förlikta med Vår Herre,» sade hon. »Gud sig förbarme, hvad skulle det ha blifvit af mitt barn, om det inte hade haft dig till far?»

»Det är litet, som jag har kunnat hjälpa honom,» sade Ingmar.

»Det är för din skull, som förbannelsen har blifvit tagen ifrån honom,» sade Barbro innerligt. »Det var därför, att du gjorde den här vallfärden,

som allt har gått väl. Det var det enda, som höll mig uppe i vintras, att jag ibland hoppades, att Gud skulle vara nådig emot mig och barnet, därför att du hade dragit till Jerusalem.»

Ingmar böjde hufvudet. »Inte vet jag annat, Barbro, än att jag i alla mina dagar har varit en stor stackare,» sade han och såg lika missmodig ut som för en timme sedan. .

»Vet du hvad de talade om nu nyss inne i lillkammarn?» sade hon. »Jo, kyrkoherden sade, att hädanefter kommer nog folk att kalla dig Stor Ingmar, eftersom du står så väl med Gud, att förbannelsen, som låg öfver min släkt, nu har blifvit bruten för din skull.»

De sutto bredvid hvarandra på den väggfasta bänken. Hustrun slöt sig nära intill Ingmar, men Ingmars arm hängde slappt ned, och hans ansikte blef allt dystrare.

»Nu tror jag, att du är vred på mig,» sade Barbro. »Du påminner dig visst hur hård och grym jag var mot dig ute på vägen. Men det må du veta, att bittrare stund har jag aldrig genomlefvat.»

»Inte kan jag vara glad,» sade Ingmar. »Jag vet ännu inte hur vi ska ha det. Du säger så mycket vackert till mig, men du svarar inte på om du vågar stanna hos mig som min hustru.»

»Har jag inte sagt dig detta?» undrade Barbro och log. I detsamma kom något af den gamla fruktan öfver henne, och hon ryste. Men då såg hon sig omkring, omfattade med blicken hela den

gamla stugan, det långa, låga fönstret, de väggfasta bänkarna och eldstaden, där släkt efter släkt hade suttit vid sina sysslor i skenet från torrvedsbrasan. Allt detta omgaf henne med trygghet. Hon kände, att det skulle skydda och bevara henne.

»Aldrig vill jag lefva annorstädes än under ditt tak och i ditt hem,» sade hon.

Litet därefter öppnade kyrkoherden dörren till lillkammarn och vinkade dem in i rummet.

»Nu ser Stark Ingmar hela himmelen öppen,» sade han, då de gingo förbi honom.

Innehåll.

Förra afdelningen.

Den heliga klippan och den heliga grafven	7
Bo Ingmar Månsson	37
Korsbäraren	51
»Murar af guld och portar af brändt glas»	60
Guds heliga stad, Jerusalem	71
På morgonrodnadens vingar	87
Baram pascha	105
Blommor från Palestina	118
I Gehenna	132
Paradisbrunnen	145
Ingmar Ingmarsson	180

Senare afdelningen.

Barbro Svensdotter	185
Dervischen	231
I armodets dagar	249
Ingmars strid	277
På Oljoberget	290
»Vi ska mötas en gång»	297
Hemma från vallfarten	318

PT9767 J4 1905 / vol 1
Lagerlof, Selma, 1858-1940.
Jerusalem.

PT Lagerlöf, Selma Ottiliana Lovisa, 1858-
9767 Jerusalem. 5. uppl. Stockholm, A. B.
J4 [1905]
1905 2v. in 1. 18cm.

Contents:- 1. I Dalarne.- 2. I det he
det.

I. Title.

CCSC/mm

3.34209

